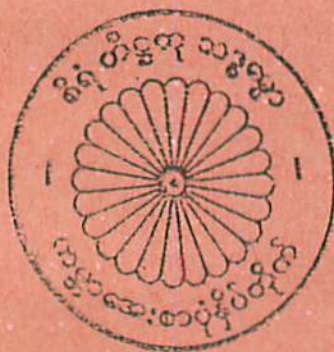

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ

မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌပတ္တိ (ခုတ်ယပိုင်း)

တိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိဝိတ္ထသာဓုဘိဝံသ
ဦးစီးရေးသားသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊
ကျောက်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်၌ရိုက်နှိပ်သည်။

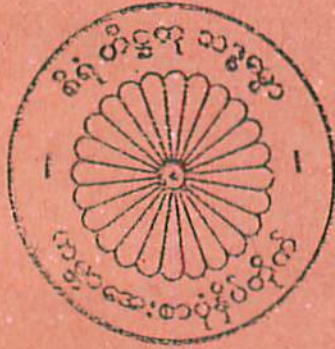
ပြန်ဆိုသူ - ဦးဝိဝိတ္ထသာဓုဘိဝံသ ကော်လံ - ၁၉၆၈

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ

မဟာမဒ္ဒဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (ခုတ်ယသိုင်း)

တိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိဝိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဦးဝိးရေးသားသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊
သာသနာဓရဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊
ကျောက်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်၌ရိုက်နှိပ်သည်။

ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်

ကောလိဝါရ

၂၀၁၆

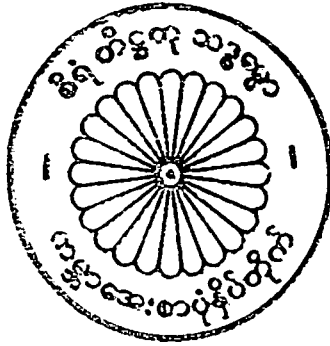

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ

မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆန္ဒမတို့ (ခုတ်ယိုင်း)

တိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာဓာဘိဝံသ
ဦးစီးရေးသားသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ကမ္ဘာ့အေးစာပုံနှိပ်တိုက်၌ရိုက်နှိပ်သည်။

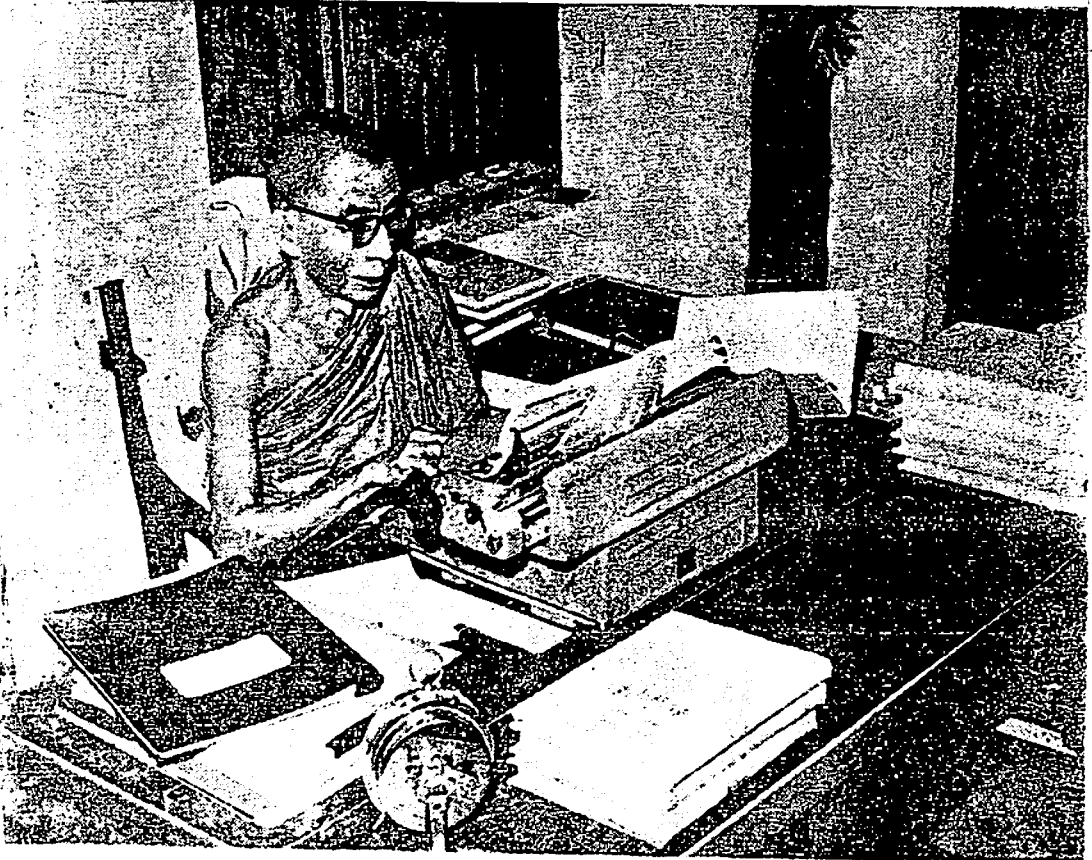
သာသနာ ၂၅၄၉

ကောလာ ၁၃၆၈

၂၀၀၆

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေး ဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဖာနည်ဝင်း
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၃၈၄၃/၀၂၄၀၅)က
ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဝိသုဇ္ဇက ဆရာတော်

ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ ဝဋ်သကာဘွဲ့
 သာသနဓဇ သီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယဘွဲ့
 အစိုးရပဌမကျော်ဘွဲ့
 ဗုဒ္ဓသာသနဝိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓရ မဟာတိပိဋကကောဝိဒဘွဲ့
 တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက-ဘွဲ့ရ
 အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ဆရာတော်
 ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း ပြုစုနေပုံ

ဗုဒ္ဓသာသန-မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (ခုထိယပိုင်း)

အသေးစိတ် မာတိကာ

အခန်း ၄၄၊ ထေရီအပဒါနခေါင်း

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီအကြောင်း.....	၁-၁၈
(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ရတ္တညူတေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ် ခံယူရရှိခြင်း။	၁-၂
ရေခပ်ကျွန်မ အကြီးအကဲဘဝ ကျောင်းမရှိပဲ ဝါ-မကပ်ရပုံ မှတ်ချက်၊ ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်အဓိပ္ပာယ် မှတ်ချက်၊ ဝါဆို ကျောင်းကို အစိုးရ၊ လူတိုက်ထံ၊ ဆင်းရဲ သား လူတန်းစားမရွေး ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခွင့်ရှိပုံ။	၂-၆
ယက်ကန်းသည် အကြီးအကဲဘဝ	၆
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဘိက္ခုနီမ-ပြုခြင်း သုပ္ပဗုဒ္ဓမင်းကြီး၏ သမီးတော်အငယ် ဂေါတမီဖြစ်ခြင်း၊ မဟာမာယာ၏ ညီမ ဖြစ်ခြင်း၊ ဗေဒင်ကျမ်းများအရ စကြာမင်း မယ်တော် ဖြစ်နိုင်ပုံ၊ အမတော် နတ်ရွာ လားပြီးနောက် သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားကြီး ဖြစ်ခြင်း၊ သားတော်ရင်း နန္ဒမင်းသားကို အထိန်း တော်များထံ အပ်၍ တူတော်မင်းသား	၆-၉

[ကာ] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

ဆကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သိဒ္ဓတ္ထအား ကိုယ်တိုင် နို့ချိုတိုက်ကျွေး ပြုစုခြင်း၊ ဂရုဓံရှစ်ပါးဖြင့် ရှင်ရဟန်း အဖြစ်ကို ရယူရပုံ၊ သံသိတ္တသုတ် ဒေသနာ ကြားနာရသဖြင့် ရဟန္တာမ ဖြစ်ပုံ။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၉-၁၀
ရတ္တညူ=ရှည်စွာသောညဉ့်အပိုင်းအခြား ကို သိသောအရာ တေဒဂ်ရရှိခြင်း၊ မဟာ ပဇာပတိ ဂေါတမီ-မည်တွင်ပုံ ရှင်းလင်း ချက်။

ဂေါတမီထေရီ ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူခြင်း ၁၀-၁၀
ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူခင်းအကြောင်း ကြည်ညို ဖွယ်များ၊ ဈာပနသင်္ဂြိုဟ်ပွဲ အခမ်းအနား ၏ အံ့ဖွယ်များ၊ သံဝေဂယူဖွယ် ဂါထာ များ။

(၂) ခေမာထေရီအကြောင်း ၁၀-၄၄

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ၁၉
ပညာတေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ် ခံယူရရှိခြင်း။

ဘဝများစွာ နတ်မိဖုရား၊ လူမိဖုရား ဖြစ်ခြင်း ၁၉-၂၂
ဗြဟ္မစာရိနီ ဘိက္ခုနီမဘဝ၊ ကျောင်းတိုက် ဒါယိကာမဘဝ၊ ကိကီမင်းကြီး၏ သမီး တော်ကြီးဘဝ။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း ၂၂-၄၂
ခေမာမင်းသမီးမည်ပုံ၊ အဆင်းမာန်ယစ် သူဖြစ်ခြင်း၊ မိစ္ဆိသာရမင်းကြီး၏ ဥပါယ- ကောသလ္လဉာဏ်၊ ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော် ဖွဲ့ ဂိတိ၄-ဂါထာ၊ ခေမာမိဖုရား၏သံဝေဂ

အသေးစိတ် မာတိကာ

[ကိ]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဉာဏ်၊ မဟာနိဒါနသုတ်ကို ကြားနာရ၍
သောတာပန်အရိယာမ-ဖြစ်ခြင်း၊ ရုပ်မာန
ဖြင့် အထင်မှားပြစ်ကို တောင်းပန်
ကန်တေ့ခြင်း၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးထံ
ရဟန်းပြုခွင့် တောင်းခြင်း။

ခေမာထေရီ ရဟန္တာမ ဖြစ်ခြင်း --- --- ၃၃-၃၄

ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် စွယ်စုံရသဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိ
ခုနစ်ပါး၌ အထူးကျွမ်းကျင် လိမ္မာသူ
ဖြစ်ခြင်း၊ ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့၌လည်း
သူမတူအောင် ရဲရင့်ခြင်း၊ အဘိဓမ္မာနည်း
၌လည်း အထူးတတ်သိလိမ္မာသူဖြစ်ခြင်း။

ခေမာထေရီက ကောသလမင်းကြီးအား သိမ်မွေ့
သောတရား ဟောခြင်း --- --- ၃၄-၄၀

ခေမာသုတ္တန်နှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်သားဖွယ်
အဓိပ္ပာယ်... --- --- ၄၀-၄၂

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- --- ၄၂-၄၄
မဟာပညာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရခြင်း၊ ထေရီမ
ကိုယ်တိုင်ဟောသည့် ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ
ဂါထာများ။

(၃) ဥပ္ပထဝဏ္ဏာ ထေရီအကြောင်း --- --- ၄၅-၆၇

(ထ) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း --- --- ၄၅
တန်ခိုးကြီးအရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်း
ခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ကြာပန်းလှူခြင်း။ --- --- ၄၅

တဖန် သူဌေးသမီးဘဝ --- --- ၄၅

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ --- --- ၄၆

[ကီ] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

ဥပ္ပာဒန္တိဘဝ	---	---	---	---	ဓာပျက်နာ
					၄၆
လယ်စောင့်အမျိုးသမီးဘဝ					၄၇
ပဒုမဝတီဘဝ					၄၀-၆၅

ပဒုမဒေဝီမိဖုရားကြီး ဖြစ်လာခြင်း၊ မင်းကြီး မြတ်နိုးလွန်းသဖြင့် အခြားမိဖုရားမောင်းမတို့ ပဒုမဒေဝီကို မနာလိုကြခြင်း၊ မင်းမိန်းမတို့၏ အလိမ်မှုကြီး ပေါ်ခြင်း၊ ပဒုမဝတီ၏ သဘောထား ကြီးမြတ်ပုံ၊ မင်းသားငါးရာတို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ကြခြင်း၊ လက်လုပ်လက်စား အိမ်ရှင်မဘဝ။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ ပြုခြင်း ၆၅-၆၆

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာမည်ပုံ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်မှ မင်း၊ သူဌေး အားလုံးက ဥပ္ပလဝဏ်ကို စာသဝဏ်ဖြင့် တောင်းခံကြခြင်း၊ တဦးတည်းသော သမီးအား မပေးဖြစ်ရန် ဥပါယ်အကြံဖြင့် ဖခင်သူဌေးကြီး ကြံစည်စီစဉ်ပုံ၊ ဥပ္ပလဝဏ် ရဟန်းမ-ပြုခြင်း၊ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ ဆီမီးညွှန်ဖြင့် တေဇောကသိုဏ်း ပွားလျက် ရဟန္တာထေရီမ-ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၆၆-၆၇
တန်ခိုးဋ္ဌာနီအရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

(၄) ဗုဒ္ဓာစာရာထေရီအကြောင်း ၆၇-၈၁

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ၆၇

ဝိနယဓရ = ဝိနည်းပိဋကတ်ကိုဆောင်ရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူ ရရှိခြင်း။

အသေးစိတ် မာတိကာ

[၇]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ ၆၀

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးဘဝ ၌ “သိကျွန်” အမည် ရခြင်း၊ ကောမာရိ မြဟ္မစရိယ အကျင့် ကျင့်လျက် သံဃာ့အရပ်၊ ပရိဝုဏ် ကျောင်းတိုက်ကြီး ဆောက်လုပ် လှူဒါန်း ခဲ့ခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမပြုခြင်း --- ၆၀-၈၀

ပဋ္ဌာစာရာ၏ ပစ္စုပ္ပန် ဇာတ်ကြောင်း၊ ပဋ္ဌာစာရာ အမည်ရပုံ၊ အပျိုက်ရေချမ်း အဆွတ်ဖျန်း ခံရခြင်း၊ ပဋ္ဌာစာရာ ထေရီ ရဟန္တာမဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- ၈၁

ဝိနယဓရ တေဒဂ်ရရှိခြင်း။

(၅) ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း --- --- ၈၁-၉၅

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း --- ၈၁-၈၂

တရားဟော ဓမ္မကထိက တေဒဂ် ဆုတို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

ဘဏ္ဍာစိုး သူဌေးကတော်ဘဝ --- --- ၈၅

သဒ္ဓါတရားကြီးမားသူ ဖြစ်ခဲ့ပုံ။

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ --- --- ၈၅

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးဘဝ ၌ “သုဓမ္မာ” အမည် ရခြင်း၊ ထောမာရိမြဟ္မစရိယ အကျင့် ကျင့်လျက် ရဟန်း သံဃာအား သံဃာ့အရပ်၊ ကျောင်းတိုက်၊ ပရိဝုဏ် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမပြုခြင်း --- ၈၃-၉၅

ဓမ္မဒိန္နာ၏ ပစ္စုပ္ပန်ဇာတ်ကြောင်း၊ ထူး

[က] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခြားသော ဓမ္မာဒိန္နာ၏ ခင်ပွန်းသည်
ဝိသာခသူဌေး ဖြစ်ရပ်၊ ဓမ္မဒိန္နာ ရတန်း
ပြုပုံ၊ ခင်ပွန်းသည် ဝိသာခသူဌေးက ဓမ္မ-
ဒိန္နာအား ခမ်းနားစွာ ဘိက္ခုနီမ ပြုပေးခြင်း
ဝိသာခသူဌေး ပြဿနာမေးခြင်း၊ စုဋ္ဌဇေ-
ဒလ္လသုတ်သည် သာဝကဘာသိတသုတ္တန်မှ
ဇိနဘာသိတသုတ္တန်ဖြစ်လာပုံ မှတ်ချက်။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၉၄-၉၅
ဓမ္မကထိကအရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

(၆) နန္ဒာထေရီအကြောင်း ၉၅-၉၈

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ၉၅
ဇာန်ဝင်စားမွေ့လျော်သည့်အရာ တေဒဂ်
ဆုတောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ် ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း ၉၅-၉၈
နန္ဒာမင်းသမီး၊ အဘိဇ္ဈပနန္ဒာ မင်းသမီး၊
ဇနပဒကလျာဏီ ဂူပနန္ဒာ မင်းသမီး-ဟု
သုံးမည်တွင်ခြင်း၊ နန္ဒမင်းသား၏ နှမ
တော် (ကြင်ယာလောင်း) ဖြစ်ခြင်း၊
မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိဂေါတမီ
၏ သမီးအရင်း ဖြစ်ခြင်း၊ နန္ဒာမင်းသမီး
၏ ပစ္စုပ္ပန် ဇာတ်ကြောင်း၊ ဝိဇယသုတ္တန်
ဒေသနာ ကြားနာရ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ရောက်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၉၈
ဇာန်ဝင်စားမွေ့လျော်သည့်အရာ တေဒဂ်
ရရှိခြင်း။

အသေးစိတ် မာတိကာ

[ကေ]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၂) (ဗဟုပုတ္တိက) သောဏာ ထေရီအကြောင်း --- ၉၈-၁၀၄

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း --- ၉၈-၉၉

အာရဒ္ဓဝိရိယ=လုံ့လပြင်းထန် ထက်သန်
သည့်အရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း။
ဗျာဒိတ် ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း --- ၉၉-၁၀၃

သားသမီး များ၍ ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာ
မည်ပုံ၊ သောဏာ၏ ပစ္စုပ္ပန် ဇာတ်
ကြောင်း၊ အာရဒ္ဓ ဝိရိယ သောဏာ-
ထေရီ-ဟု ထင်ရှားခြင်း၊ ရဟန္တာမ ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း --- ၁၀၃-၁၀၄

အာရဒ္ဓဝိရိယ=သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လ ပြင်းထန်
သောအရာ တေဒဂ်ရရှိခြင်း။

(ဂ) သကုလာထေရီအကြောင်း --- ၁၀၄-၁၀၆

သကုလာ = ဗကုလာ-မူကွဲပြီ မှတ်ချက်။

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း --- ၁၀၄-၁၀၅

နန္ဒာမင်းသမီးဘဝ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်
အရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်
ခံယူရရှိခြင်း။

ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ-ဘဝ --- ၁၀၅

တာဿပမြတ်စွာ လက်ထက် ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ
ဘဝအဖြစ်၌ ဆီမီးဖြင့် စေတီတော်မြတ်
အား ပူဇော်ခဲ့ပုံ။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း --- ၁၀၅-၁၀၆

သာဝတ္ထိပြည်၌ သကုလာ အမည်ရခြင်း။

[၈] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သကုလာ၏ ပစ္စုပ္ပန် ဇာတ်ကြောင်း၊
သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းမ - ပြုလုပ်၍
ရဟန္တာထေရီမ-ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- --- ၁၀၆
ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်အရာ တေဒဂ်
ရရှိခြင်း။

(ဇ) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအကြောင်း --- --- ၁၀၆-၁၂၄

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း --- ၁၀၆-၁၀၇
ဒိပ္ပါဘိညာဏ်လျင်မြန်သော မဂ်ဖိုလ် အသိ
ဉာဏ်ရှိသောအရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်း
ခြင်း၊ ဗျာဒိတ် ခံယူ ရရှိခြင်း။

ကိင်္ဂီမင်းကြီး သမီးတော်ဘဝ --- ၁၀၇
ကိင်္ဂီမင်းကြီး၏ သမီးဘဝ၌ “ဘိက္ခဝါ-
ယိကာ” မည်ခြင်း၊ ကောမာရိဗြဟ္မစရိယ
အကျင့်ရှိလျက် ဆယ်ပါးသီလမြဲ၍ သံဃာ
တော်အတွက် ပရိဝုဏ်ကျောင်းတိုက်ကြီး
ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း --- ၁၀၇-၁၂၃
ကုဏ္ဍလကေသာ၏ ပစ္စုပ္ပန် ဇာတ်
ကြောင်း၊ ရာဇပြိတ်ပြည်၌ ဘဒ္ဒါအမည်ရှိ
သူဌေးသမီး ဖြစ်ခြင်း၊ ရာဇပြိတ်ပြည်၌
သတ္တုက လူဆိုး ထကြွသောင်းကျန်းခြင်း၊
ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး၏ ချစ်ခင်စိတ်၊ မိဘ
မေတ္တာ ကြီးလှပုံ၊ သတ္တုက၏ ကောက်ကုန်
သောအကြံ၊ သတ္တုက၏အကြံ ပေါ်လွင်
ခြင်း၊ ဘဒ္ဒါ၏ အလိမ္မာရည်၊ ဘဒ္ဒါ၏
ပြုမူချက် အပေါ် ဝေဘန် သုံးသပ်ပုံ

အသေးစိတ် မာတိကာ

[ကော]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

မှတ်ချက်၊ ဘဒ္ဒါသုဋ္ဌေးသမီး၏ ဥပါယ
ကောသလ ဉာဏ်ကို တောင်စောင့်နတ်
မင်း ချီးကျူးပုံ ၂ - ဝါသာ၊ ဘဒ္ဒါသုဋ္ဌေး
သမီး ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ - ပြုခြင်း၊ ကုဏ္ဍလ-
ထေသာ အမည်တွင်ခြင်း၊ ကုဏ္ဍလ-
ဇကောသာ တက္ကတွန်းမ ဝါဒရှင် ဖြစ်လာ
ခြင်း၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်
ကုဏ္ဍလကောသာကို ဆုံးမတော်မူခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၁၂၄
ဒိပ္ပါဘိညာတေဒဂ် ရရှိခြင်း။

(ခ) ဆဒ္ဒါကာပိဏ္ဍနီထေရီအကြောင်း ၁၂၄-၁၂၇

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ၁၂၅
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအရာ တေဒဂ်ဆုကို
တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

သူကြွယ်ကတော်ဘဝ ၁၂၅-၁၂၆

ဗာရာဏသီပြည် သူကြွယ်ကတော် ဘဝ၌
ဖြစ်ရပ်၊ ယင်းဘဝ၌ ဆုတောင်းချက်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း ၁၂၆
ဘဒ္ဒါ ကာပိလာနီ ၏ ပစ္စုပ္ပန် ဇာတ်
ကြောင်း အကျဉ်း၊ ငါးနှစ်ကြာ ပရိဗိုဇ်မ
အဖြစ် နေရပုံ၊ နောက်ပိုင်း မိထွေးတော်
ကြီး မဟာ ပဇာပတိ ဂေါတမီထံ၌ ရှင်၊
ရဟန်းအဖြစ် ရယူ၍ ဝိပဿနာ တရား
အားထုတ်သဖြင့် ရဟန္တာ ထေရီမ - ဖြစ်
ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၁၂၆-၁၂၇
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဏ် အရာ

[ကော်] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

ထေးကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

တေဒဂ် ရရှိခြင်း၊ ထေရီမ၏အမည်များကို
ဝေဘန်ခွဲခြားပြပုံ မှတ်ချက်။

(၁၁) ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောရာထေရီအကြောင်း ... ၁၂၇-၁၃၀

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ... ၁၂၇-၁၂၈
မဟာဘိညာပုတ္တ = ကြီးကျယ်သော အ-
ဘိညာဏ် ပညာသို့ ရောက်သည့် အရာ
တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမပြုခြင်း ... ၁၂၈-၁၂၉
ဒေဝဒဟပြည် သုပ္ပဗုဒ္ဓ သာကီဝင် မင်း၏
သမီးဖြစ်၍ ဘဒ္ဒါကစ္စာနာ- မည်တွင်ခြင်း၊
ယင်း၏ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ ဇာတ်ကြောင်း၊
မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိ ဂေါ-
တမီထံ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း၊ ဘဒ္ဒကစ္စာနာ
ထေရီဟု ထင်ရှား၍ ဝိပဿနာ တရား
အားထုတ်စဉ် မကြာမီ ရဟန္တာမဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ... ၁၂၉-၁၃၀
ကြီးကျယ်သော အဘိညာဏ် အရာ အထူး
လှေလာ နိုင်နင်းသူ အဖြစ် တေဒဂ် ရရှိ
ခြင်း၊ ထူးကဲသော မဟာဘိညာပုတ္တ-အရာ
တေဒဂ်ကို ဤဘုရားမြတ်စွာသာသနာတွင်
အဂ္ဂသာဝကကြီး နှစ်ပါး၊ အရှင် ဗာကုလ
မထေရ်၊ ဘဒ္ဒကစ္စာနာ ထေရီမ-တို့သာရရှိပုံ
မှတ်ချက်။

(၁၂) ကိသာဂေါထမီထေရီအကြောင်း ... ၁၃၀-၁၄၃

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ... ၁၃၀-၁၃၁
လူခစိဝရဓရ = ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်း

အသေးစိတ် မာတိကာ

[ကံ]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကိုဆောင်ရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊
ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ ၁၃၁
ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ၌ ငါး
ယောက်မြောက် “ဓမ္မာ”အမည် ရရှိခြင်း၊
ကောမာရိဗြဟ္မစရိယ အကျင့်ကို ကျင့်သုံး
ခဲ့ခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း ၁၃၁-၁၄၂
ကိသာဂေါတမီ၏ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝဇာတ်
ကြောင်း-ဆင်းရဲသည့် အမျိုးသမီး ဖြစ်ပုံ၊
ကိသာဂေါတမီ မည်တွင်ပုံ၊ ကံကုန်လျှင်
စီးပွားပျက်တတ်ပုံ၊ ဘုန်းရှင် ကံရှင် ကိသာ-
ဂေါတမီဖြစ်ပုံ၊ ကိသာဂေါတမီ သူဌေး
ဆွေးမ ဖြစ်လာခြင်း၊ မြတ်ဘုရားပေးသည့်
သောက ကင်းငြိမ်းကြောင်း ဥပါယ်
ကောင်းတရား၊ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြား
ချက်ကို သတိပြုရန် အမှာစကားချပ်၊
လက္ခဏာရေးသုံးချက်ပြု မှတ်စရာတရား
နှစ်ဂါထာနှင့် လက်ဆောင်ပုဒ်၊ ကိသာ-
ဂေါတမီထေရီ ရဟန္တာမ-ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း ၁၄၂-၁၄၃
လူခစီဝရဓရ တေဒဂ် အရ = ဝတ္ထလူခ၊
သုတ္တလူခ၊ ရဇနလူခ-သုံးမျိုးလုံး ရရှိခြင်း။

(၁၃) သိင်္ဂါထကမာတုထေရီအကြောင်း ၁၄၃-၁၄၆

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ၁၄၃-၁၄၄
ပဒုမုတ္တရ ဘုရားရှင်လက်ထက် အမတ်
သမီးဘဝ ဘိက္ခုနီမ-ပြုလုပ်ခြင်း၊ စတုပါရိ-

[ကား] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

ဆကြောင်းဆရာ

စာမျက်နှာ

သုဒ္ဓိသီလ စင်ဖြူစွာ ကျင့်သုံးခြင်း၊ ရတနာ သုံးပါး၌ ထူးကဲစွာ ရိုသေလေးစားခြင်း၊ ဘုရားထံ၌ သဒ္ဓါမိမုတ္တတေဒဂ်ဆုကို ပန် ဆင်ခြင်း၊ မြတ်ဘုရားထံမှ ဗျာဒိတ်တော် ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း --- ၁၄၄-၁၄၆

သိင်္ဂါလသတို့သား၏ မိခင်ဖြစ်၍ “သိင်္ဂါ- လကမာတု” မည်တွင်ပုံ၊ အယူ ဖောက် ပြား သိင်္ဂါလ သတို့သားကို ဘုရားသခင် ဆုံးမပုံ၊ မိခင် သိင်္ဂါလကမာတု သူဌေးမ သောတာပန် တည်၍ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇ္ဈာသယကို မြင် တော်မူ၍ တရားဟောကြားရာ သဒ္ဓါ တရား အဦးထားလျက် ဝိပဿနာပွား များ အားထုတ်ခြင်း၊ သဒ္ဓါဓုရ ရဟန္တာ ထေရီမ-ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ခွဲထူး ရရှိခြင်း --- --- ၁၄၆

သဒ္ဓါမိမုတ္တ = သဒ္ဓါတရား ကြီးမားထက် သန်သည့်အရာ တေဒဂ် ရရှိခြင်း။

စာခမ်း ၄၅၊ ဥပါသကဓရိတခမ်း

(ခ) စပုဿ၊ အဏ္ဍိက ညီနောင်အကြောင်း --- --- ၁၄၇-၁၅၂

(က) ဥပါသကာတို့၏ ရှေးဆုတောင်း --- ၁၄၇
ပဌမံ သရဏဂမနံ = ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံ တည်သူများအဖြစ် တေဒဂ်ဆုကို တောင်း ကြခြင်း။

အကြားကာလ ဘဝများ --- --- ၁၄၇-၁၄၈
ဘလိက အလောင်းသည် ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သုံးဆယ့်တစ်နှစ်ထက်၌ သုမနပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအား သစ်သီးလှူခဲ့ပုံ၊ သိဒ္ဓိမြတ်စွာ ဘုရားရှင်လက်ထက်၌ အရူဏဝတီပြည် ပုဏ္ဏားသားတဦး ဖြစ်ရခြင်း၊ ဥဇိတနှင့် ဩဇိတ ညီနောင်တို့ထုံး နှလုံးမူလျက် သူ ငယ်ချင်း တပုဿအလောင်းနှင့် အတူ သိဒ္ဓိဘုရားရှင်အား အလှူကြီး ပေးလှူပြီး လျှင် “ဆွမ်းဦး အလှူဒါယကာ” ဖြစ်လို ကြောင်း ဆုတောင်းခဲ့ကြခြင်း၊ ကဿပ ဘုရားရှင် လက်ထက် ဂေါပါလ၏ သား ညီနောင်များဖြစ်ကြ၍ရဟန်းသံဃာအား နွားနို့ဆွမ်းဖြင့် လှူဒါန်းပြုစု လုပ်ကျွေးခဲ့ ကြခြင်း။

- (၁) နောက်ဆုံးဘဝ ဥပါသကာ ဖြစ်ကြခြင်း.....၁၄၈-၁၅၁
 ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက် အသိတဥန မြို့ဝယ် လှည်းကုန်သည် သူကြွယ်၏သား နှစ်ယောက်တို့ ဖြစ်လာကြခြင်း၊ နောင် တော်ကား တပုဿ၊ ညီတော်ကား ဘလိက-မည်တွင်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရား အဋ္ဌမသတ္တာဟ အဝင် ရာဇာယတန လင်းလွန်းပင်ရင်း သီတင်းသုံးဆဲ အခါ နှင့်ကြုံတွေ့ပုံ၊ သုဇာတာ သူဌေးကတော် ၏အလှူဒါန စာနာနို့ဆွမ်း၏ အာဟာရ စွမ်းအား ပြတ်ချိန်ဖြစ်ခြင်း၊ တခုသော ဘဝကမိခင်ဟောင်း၏ သားနှစ်ယောက် အပေါ် မြော်ခေါ် စီမံညွှန်ကြားချက်၊ သားနှစ်ယောက် သဘောပေါက် ဝမ်း မြောက်ကြ၍ ဘုရားရှင်အားမုန့်ကြွက်ကျွပ်

[၁၆] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နှင့် ပျားဆုပ်မုန့်များ လှူဒါန်းပုံ၊ မြတ်စွာ
ဘုရား အဓိဋ္ဌာန်ချက်ဖြင့် စတုမဟာရာဇ်
နတ်မင်းကြီး လေးဦး လှူဒါန်းသည့်
ကျောက်သပိတ် လေးလုံးမှ တလုံးတည်း
ဖြစ်ကာ အနားလေးရစ် ပါရှိပုံ၊ ညီနောင်
များ မုန့်ဆွမ်းလှူ သောက်တော်ရောက်၊
တရားနာယူအပြီး ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ
တည်ကြခြင်း၊ မြတ်ဘုရားထံမှ ဆံတော်
ဓာတ်ရှစ်ဆူရရှိ၍ အသိတဉ္စနန္ဒြိတံခါးဝ၌
စေတီတော်တည်ခြင်း၊ စေတီတော်မှ
ဥပုသ်နေ့တိုင်း နိလရောင်ခြည်တော်များ
ကွန်းမြူးကြခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- --- ၁၅၁-၁၅၂

ဆုတောင်းချက်အရ ပဌမံသရဏဂမန-
ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံတည် ဥပါသကာ
တေဒဂ်ကို ခံယူရရှိကြခြင်း၊ ညီနောင်တို့၏
မဂ်ဉာဏ်အလား။

(၂) တနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း --- --- ၁၅၃-၁၅၁

(က) သုဋ္ဌေး၏ ရှေးဆုတောင်း --- --- ၁၅၃

အလှူအတန်း၌ မွေ့လျော်ကြသူ ဥပါ-
သကာတို့တွင် ဒါယက တေဒဂ် ဆုကို
တောင်းခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ သုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း --- ၁၅၃-၁၅၄

သာဝတ္ထိပြည်သုမနသုဋ္ဌေးကြီးသားဖြစ်၍
ငယ်မည် သုဒတ္တမည်တွင်ပုံ၊ အနာထပိဏ်
အမည်ရရှိပုံ၊ ၅၄-ကုဋေကုန် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်ကြီး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပုံ၊ ကျောင်းရေးစက်ချပွဲ အချိန်ကာလ မူကွဲ
ကြံသော်လည်း နောက်ဆုံး သုံးလ ကာလ
ကို သဘောတူလက်ခံကြပုံ။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း - ၁၅၄-၁၅၆
နေ့စဉ်အမြဲ လှူဒါန်းသည့် အလှူဝတ်များ-
စာရေးတံဆွမ်းငါးရာ၊ ပက္ခိကဆွမ်းငါးရာ၊
စာရေးတံ ယာဂဆွမ်း ငါးရာ၊ ပက္ခိက
ယာဂဆွမ်း ငါးရာ၊ နိစ္စဘတ်ဆွမ်း ငါးရာ၊
အာဂန္တုကဆွမ်းငါးရာ၊ ဂမိကဆွမ်းငါးရာ၊
ဂိလာနဆွမ်းငါးရာ၊ ဂိလာန ပဋ္ဌာကဆွမ်း
ငါးရာ၊ သံဃာတော်နေထိုင်ရာ နေရာ
ငါးရာ၊ ဒါယက=လှူဒါန်းပေးကမ်းစွန့်ကြဲ
ခြင်း၌ မွေလျော်သည့်အရာ တေဒဂ်ရရှိ
ခြင်း။

အနာထပိဏ္ဍိကောဝါဒ သုတ္တန် - ၁၅၆-၁၆၆
ဝါရနှစ်တန် ခွဲခြားသိမှတ်ရန် မှတ်ချက်၊
တရားနာအပြီး အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အနာ-
ထပိဏ္ဍိသုဋ္ဌေးကြီးတို့ အပြန်အလှန် ဆွေး
နွေးပြောကြားကြပုံ၊ အပြန်အလှန် ပြောဆို
ကြားနား ပတ်သက်၍ မှတ်သားစွယ်ရာ
အမှတ်စကားချပ်။

အနာထပိဏ္ဍိသုဋ္ဌေးကြီး တုသိတာနတ်ပြည်၌
နတ်သားဖြစ်ခြင်း - ၁၆၆-၁၆၇
အနာထပိဏ္ဍိ နတ်သား ဘုရားမြတ်ထံ
လာရောက်ရပုံအကြောင်း ရှင်းလင်း ချက်
မှတ်သားစွယ်။

[၆] ဖောဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

ဆေးကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သား လျှောက်ထားသော

၄-ဂါထာ ----- ၁၆၇-၁၇၁

ပဌမဂါထာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားနှင့်
အရိယာသံဃာတို့၏ နေထိုင်ရာဖြစ်ခြင်း
ဟူသော ဂုဏ်ဖြင့် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်ကို ချီးကျူးရပုံ ရှင်းလင်းချက်၊
ဒုတိယဂါထာဖြင့် အရိယမဂ်၏ ဂုဏ်
ကျေးဇူးကို ချီးကျူးပုံ ပြခြင်း၊ တတိယ
ဂါထာဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်
ဉာဏ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဖွဲ့ဆိုပုံ
ပြခြင်း၊ စတုတ္ထဂါထာဖြင့် အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာမထေရ်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူး
ဖွဲ့ဆိုပုံ ပြခြင်း၊ နတ်သားအမည်ကို အရှင်
အာနန္ဒာ၏ အနုမာနဉာဏ်အစွမ်း ထင်
ရှားစေလို၍ ဖော်ထုတ်ခြင်း မပြုပုံ။

(၃) စိတ္တသူကြွယ်အကြောင်း ----- ၁၇၁-၁၉၇

စိတ္တသူကြွယ်နှင့် စိတ္တသူဌေး ခေါ်ဝေါ်ပုံ
ဝေါဟာရနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်ချက်။

(က) သူကြွယ်၏ရှေးဆုတောင်း ----- ၁၇၂

ဓမ္မကထိက = တရားဟောကောင်းသူ
အဖြစ် တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း။

မှဆိုးသားဘဝ ----- ၁၇၂-၁၇၄

ပံသုကူသင်္ကန်းဆောင် ရဟန်းတော်
တပါးနှင့်တွေ့ပုံ၊ အခြား ဆွမ်းခံရဟန်း
နှစ်ပါးနှင့်တွေ့ပုံ၊ ပံသုကူသင်္ကန်းဆောင်
ရဟန်းထံ ဆွမ်းလှူ၍ ဆုတောင်းပုံ၊
ဆုတောင်းချက်အရ အကျိုးပေးမြဲပုံ။

အသေးစိတ် မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဥပါသကာဖြစ်ခြင်း ၁၇၄-၁၇၆
 စိတ္တသတ္တိသား အမည်တွင်ပုံ၊ စိတ္တသူကြွယ်
 မဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သဖြင့် မဟာနာမ မထေရ်
 က အာယတန ၁၂-ပါး ဟောရခြင်း၊
 အနာဂါမ် အရိယာဖြစ်ခြင်း၊ စိတ္တသူကြွယ်
 ၏ ဒါနာဘိရတ၊ ဓမ္မာဘိရတ = ၂-ဖက်ရ
 ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အနာထပိဏ် သူဌေး
 နှင့် ခွဲခြားပြပုံ မှတ်ချက်။

စိတ္တသူကြွယ်၏ ဒါနာဘိရတ၊ ဓမ္မာဘိရတ ဖြစ်ပုံ ၁၇၆-၁၉၂
 ပဌမ ဣသိဒတ္တ သုတ်၊ ဒုတိယ ဣသိဒတ္တ
 သုတ်၊ မဟကပါဠိဟာရိယသုတ်၊ ဒုတိယ
 ဣသိဒတ္တနှင့် မဟက ပါဠိဟာရိယ သုတ်
 များကို ဟောကြားသည့် မထေရ်နှစ်ပါး
 နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်၊ အရှင်သုဓမ္မမထေရ်
 အကြောင်းအကျဉ်း၊ စိတ္တသူကြွယ် ဘုရား
 ဖူး သွားရောက်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၁၉၂
 သဋ္ဌာယတနဝဂ်၊ စိတ္တသံယုတ် အကြောင်း
 ပြု၍ ဓမ္မကထိက = တရားဟောကောင်း
 တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

စိတ္တသူကြွယ် ကွယ်လွန်ခါနီး၌ပင် တရားဟော
 ကြောင်း ၁၉၃-၁၉၇
 ဝိလာနဒဿနသုတ်၊ စိတ္တသူကြွယ်၏ ဘဝ
 အလား စိစစ်ပုံ မှတ်ချက်။

(၄) ဟတ္ထကာဠဝက သီတင်းသည်အကြောင်း ၁၉၇-၁၉၉

(က) သီတင်းသည်၏ ရှေးဆုတောင်း ၁၉၇-၁၉၈
 သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါးနှင့် ပြည့်ဝသူတေဒဂ်
 ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

[၃] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ အာဠဝကမင်းသား
ဖြစ်လာခြင်း

၁၉၈

အာဠဝကမင်းသား ဖြစ်လာပုံ၊ အနာဂါမ်
တည်၍ ဥပါသကာ သီတင်းသည်ဖြစ်လာ
ပုံ စသည်တို့ကို ညွှန်းပြသည့် အညွှန်း
မှတ်ချက်။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၁၉၈-၁၉၉

စွန်ကြဲ ပေးကမ်းခြင်း = ဒါနသင်္ဂဟ၊ ချစ်
စွယ်စကား နှစ်သက်အားရအောင် ပြော
ကြားခြင်း = ပိယဝါစာသင်္ဂဟ၊ ကိစ္စကြီး
ငယ်မဟူ ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်
ပေးခြင်း = အတ္ထစရိယာသင်္ဂဟ၊ ကိုယ်နှင့်
မခြား အတူထားခြင်း = သမာနတ္ထတာ-
သင်္ဂဟ ဤလေးမျိုးအရာ တေဒဂ်ရရှိပုံ။

(၅) မဟာနာမသာကီဝင်မင်းအကြောင်း ၂၀၀-၂၀၃

(က) သာကီဝင်မင်း၏ ရှေးကောင်းမှု ၂၀၀

အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍
ပဏီတရသဒါန = အရသာ ကောင်းမြတ်
သည့် ဆွမ်း၊ ဆေး လှူဒါန်းသောအရာ
တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူ
ရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ မဟာနာမသာကီဝင်မင်း
ဖြစ်ခြင်း ၂၀၀

သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ မဟာနာမ အမည်
တွင်၍ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ နောင်တော်
ဖြစ်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပဌမအကြိမ်
ဖူးတွေ့ရလျှင်ပင် သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း။

အသေးစိတ် မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- ... ၂၀၀-၂၀၃

ဆွမ်းအတွက် ပင်ပန်း ဆင်းရဲရှာသော ရဟန်းသံဃာများအား လေးလစီ ဆက်ကာ ဆက်ကာ တနှစ်ပြည့်အောင် ပြုစုလုပ်ကျွေးပုံ၊ မဟာနာမသိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရခြင်းအကြောင်း မှတ်သားဖွယ်၊ ပဏီတဒါန = အကောင်းအမွန်ကို လှူဒါန်းရာ တေဒဂ်ရရှိခြင်း။

(၆) ဥဂ္ဂသူဌေးအကြောင်း --- --- ၂၀၃-၂၁၁

(က) သူဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု --- --- ၂၀၃

အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍ မနာပဒါန = နှစ်သက်ဖွယ်သော အလှူဝတ်ကို ပေးလှူရာ တေဒဂ်ဆုကိုတောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူ ရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဥဂ္ဂသူဌေးဖြစ်ခြင်း --- ၂၀၃-၂၀၉

ဝေသာလီပြည် သူဌေးမျိုး၌ဖြစ်၍ ဥဂ္ဂသူဌေးဟု အမည်တွင်ခြင်း၊ ဥဂ္ဂသူဌေးမည်ရပုံ၊ ပဌမအကြိမ် ဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့ရစဉ်ပင် သောတာပန်ဖြစ်ခဲ့၍ နောက်အခါ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း၊ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သည့်အခါ ကြံစည် ဆင်ခြင်မိပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားသော အချက်ကြီး ခြောက်ချက်၊ အလှူဝတ်နှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်ဖွယ် မှတ်ချက်၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့် အနုမောဒနာ တရားဂါထာများ။

[၃] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၂၀၉
မနာပဒါယက-နှစ်သက်စွယ်ရာဝတ္ထု လှ
ဒါန်းသည့်အရာ၊ တေဒဂ်ရရှိခြင်း။

ဥဂ္ဂသူဌေး၏ ဘဝအလား..... ၂၀၉-၂၁၁
သုဒ္ဓါဝါသမြတ္တဘုံ၌ ဥဂ္ဂမြဟ္တာဖြစ်ခြင်း၊
မြတ်စွာဘုရား၏ အမေးနှင့် ဥဂ္ဂမြဟ္တာ
အဖြေ၊ မေး-ဖြေ ၂-ရပ် ရှင်းလင်းချက်
မှတ်သားစွယ်၊ ဥဂ္ဂမြဟ္တာအား မြတ်စွာ
ဘုရား တရားဟောသည့် ၂-ဂါထာ။

(၇) ဥဂ္ဂတသူဌေးအကြောင်း ၂၁၁-၂၂၃

(က) သူဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု ၂၁၁
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍
သံဃုပဋ္ဌာနတေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊
ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဥဂ္ဂတသူဌေးဖြစ်ခြင်း --- ၂၁၂-၂၁၃
ဟတ္ထိဂါမ ရွာသား ဥဂ္ဂတ သတို့သား
ဖြစ်ပုံ၊ သေသောက်ကြူး ဥဂ္ဂတ မြတ်စွာ
ဘုရားနှင့် တွေ့၍ အနာဂါမ် အရိယာ
ဖြစ်ပုံ၊ နတ်များလာရောက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ခွဲခြား
ပြောကြားပုံ၊ ဥဂ္ဂတ၏ ဒုဿီလနှင့် သီလ-
ဝန္တ ခွဲခြားခြင်းမရှိပုံ အတုယူစွယ်၊ ဘုရား
ရှင်အား ဒုဿီလ၏ အပြစ်ကို လုံးဝ
မလျှောက်ထား၊ သီလဝန္တ အရှင်မြတ်
တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသာ ချီးမွမ်း
လျှောက်ထားခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၂၁၃-၂၂၃
သံဃုပဋ္ဌာနက=သံဃာအား စိတ်တူမျှစွာ

အသေးစိတ် မာတိကာ

[ခေါ]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ထား၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးသည့်အရာ တေဒဂ် ရရှိခြင်း၊ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးနှင့် ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး ကွဲပြားပုံ မှတ်သားစွယ်နှင့် ယင်းတို့၏ အံ့စွယ်ရှစ်ပါး အထူးမှတ်ချက်များ။

(ဂ) သူရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေးအကြောင်း --- --- --- ၂၂၃-၂၂၈

(က) သုဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု --- --- ၂၂၃-၂၂၄
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍ အဝေစွပ္ပသာဒ = သာသနာ၌ သက်ဝင် လျက် မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုရာ တေဒဂ် ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ သူရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း --- ၂၂၄-၂၂၇
သာဝတ္ထိပြည် သုဋ္ဌေးမျိုး၌ သူရမ္မဋ္ဌသတို့ သား ဖြစ်ခြင်း၊ မူလ ပဘဝ သာသနာ ပြင်ပ တိတ္ထိများ၏ အလုပ် အကျွေး ဒါယကာဖြစ်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တွေ့၍ သောတာပန်ဖြစ်ပုံ၊ မာရ်နတ် အကဲစမ်း လာခြင်း၊ သူရမ္မဋ္ဌ၏ မတုန် မလှုပ်သော သဒ္ဓါတရား။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- --- ၂၂၇-၂၂၈
အဝေစွပ္ပသန္န = သာသနာ၌ သက်ဝင်၍ မတုန် မလှုပ် ကြည်ညိုသူ တေဒဂ်ဘွဲ့ကို ရရှိခြင်း။

(ဇ) ဇိဝကဆေးဆရာအကြောင်း --- --- --- ၂၂၈-၂၃၁

(က) ဇိဝက၏ ရှေးကောင်းမှု --- --- ၂၂၈
အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ ပုဂ္ဂ- လပ္ပသာဒ - မြတ်စွာဘုရားကို ပုဂ္ဂိုလ်စွ

[၁၆] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကြည်ညိုရာ ဧတဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊
ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဇီဝကဖြစ်ခြင်း ၂၂၀-၂၃၀

ဇခင် အဘယမင်းသား၊ မိခင် သာလ-
ဝတီ တို့မှ ဇွားပုံ၊ ပြည့်တန်ဆာမတို့၏
ပြုပြု ဓမ္မတာ၊ ဇီဝက အမည်ရပုံ၊ ကော-
မာရဘဝ အမည်ရပုံများ၊ ဘိသက္ကပါရဂူ
ဖြစ်၍ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ သမားတော်
ကြီး ဖြစ်ခြင်း၊ စက္ကပဇ္ဇောတမင်း၏ ရော-
ဂါကို ကုသပျောက်ကင်း သဖြင့် ဉာဏ်
ပူဇော်ခများ ရရှိပုံ၊ မြတ်စွာဘုရား၏
ဒေါသမလဓာတ် အားကြီးသည့် ရောဂါ
ကို ကုသလျက် မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊
ရဟန်း သံဃာအား၎င်း၊ လှူဒါန်းသည့်
ဒါနကောင်းမှုများ။

(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၂၃၀-၂၃၁

ပုဂ္ဂလပုသန္န=ဘုရားအား ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ ကြည်
ညိုသည့်အရာ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

(၁၀) နုကုလပိတု သူဌေးအကြောင်း ၂၃၁-၂၃၂

(က) သူဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု ၂၃၁

အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍
ဝိဿာသက=ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်
နှင့် အကျွမ်းဝင် ရင်းနှီးသောစကား ပြော
ကြားရာ ဧတဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊
ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံး ဘဝ နုကုလပိတု သူဌေး
ဖြစ်ခြင်း။ ၂၃၁-၂၃၆

အသေးစိတ် မာတိကာ

[၁]

ဟကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဘဂ္ဂတိုင်း သုသုမာရဂိရိ၌ သူဌေး
 မျိုးဝယ် နကုလသတို့သား၏ဖခင် နကု-
 လပိတု ဖြစ်လာခြင်း၊ မိကျောင်းမြည်သည်
 ကိုစွဲ၍ မြို့အမည်ကို သုသုမာရဂိရိ-ဟု
 ခေါ်တွင်ပုံ၊ ဘေသကလာ မည်သော
 ဘီလူးမ စိုးအုပ်ရာတော ဖြစ်ခြင်းကြောင့်
 တောအမည်ကို ဘေသကလာ-ဟု ခေါ်
 တွင်ပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်လျှင်
 မြင်ခြင်း သားဟူသော အမှတ်ဖြစ်ခြင်း၊
 နကုလပိတု၊ နကုလမာတု ဇနီးမောင်နှံ
 နှစ်ဦးလုံး ဘုရားရှင်နှင့် ဘဝသံသရာ
 အဆက်ဆက် ဆွေမျိုးရင်းချာ ဖြစ်ခဲ့ကြပုံ
 အသေးစိတ်မှတ်ချက်၊ မြတ်စွာဘုရားအား
 အားရ ကျေနပ်အောင် ပြောဆိုပြီး
 အာသယဝေတ် အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တ
 သဘော ရောက်ရှိမှ ဘုရားရှင်က တရား
 ဟောရပုံ၊ ဘုရားနာယူအပြီး နှစ်ဦးလုံး
 သောတာပန် ဖြစ်ကြခြင်း၊ နောက်တချိန်
 မြတ်စွာဘုရားနှင့် တွေ့၍ ဆွမ်းခံငွယ်
 ဘောဇဉ်များ ဆက်သပ်အပြီးတွင် ဇနီး
 မောင်နှံတို့ ၂-ဦးလုံး ရိုးသား ပွင့်လင်းစွာ
 လျှောက်တားပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားက သဒ္ဓါ၊
 သီလ၊ စာဝ၊ ပညာ ဟို၏ ကြောင်းကျိုး
 နှစ်ရပ်ကို ဟောကြားခြင်း။

- (၈) တေဒဂ်ခွဲလူး ရရှိခြင်း ၂၃၆-၂၃၇
- ပဌမ သမဇီဝိ သုတ္တန်ကို ဟောကြားရပုံ၊
- ဝိဿာသက = မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွမ်း

[၁၆] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

တဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသောစကား ပြော
ကြားသည့်အရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

ဥပါသိကာစရိတဇာတ်

(၁) သုဇာတာသုဋ္ဌေကတော်အကြောင်း ၂၃၈-၂၄၃

(က) သုဋ္ဌေကတော်၏ ရှေးကောင်းမှု ၂၃၀
အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ ပဌမံ
သရဏဂမနံ = ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံ
ဆောက်တည် ခံယူရာ တေဒဂ်ဆုကို
တောင်းခံခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ သုဇာတာ သုဋ္ဌေ
ကတော် ဖြစ်ခြင်း ၂၃၈-၂၄၂

ဥရုဝေလ တောအုပ်အနီး သေနာနိဂုံး၌
သေနိယသုဋ္ဌေကြီးသမီး သုဇာတာ ဖြစ်
ခြင်း၊ သားဆုတောင်းပုံနှင့် ဆုတောင်း
ပြည့်ဝပုံ၊ သုဇာတာအပေါ် အကဲခတ်
ခန့်မှန်းချက် မှတ်ဖွယ်၊ သနာနိဆွမ်းစီရင်
ပုံနှင့် ထူးခြားချက်များ၊ ဘုရားအလောင်း
ကို ညောင်စောင့် နတ်မင်းဟု အထင်
ရောက်၍ ပူဇော်ပသပုံ၊ သုဇာတာ၏
စေတနာ ဆုတောင်းစကား၊ နေရဉ္စရာ
မြစ်ကြော ရွှေခွက်မျှောခြင်းနှင့် ဗောဓိ
မဏ္ဍိုင်အရောက် ကြံ၍ ဘုရားအဖြစ် ခံယူ
ပြီးနောက်—သတ္တသတ္တာဟ စံနေခြင်း၊
ဣသိပတန မိဂဒါဝန်၌ ဓမ္မစကြာတရား
ဟောခြင်း၊ သုဇာတာ၏သား ယသ
သတို့သားအား တရားဟောသဖြင့် ယသ
သတို့သား သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း၊ ဇခင်

အသေးစိတ် မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သူဌေးကြီး သောတာပန်တည်ပုံနှင့် ယသ သတ္တိသား ရဟန္တာဖြစ်ပုံ၊ မယ်တော် သုဇာတာ သူဌေးကတော်နှင့် ဇနီး ဟောင်းတို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြပုံနှင့် တေဝါစိက သရဏဂုံ တည်ပုံ။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- ၂၄၃
သုဇာတာ သူဌေးကတော် ဥပါသိကာမ ကြီး ပဌမံသရဏဂမန = ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံခံယူရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

(၂) ဝိသာခါ ကျောင်းအမကြီးအကြောင်း --- --- ၂၄၃-၂၄၄

(က) ဝိသာခါ၏ ရှေးကောင်းမှု --- ၂၄၃
အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုလျက် ဒါယိက = အလှူအတန်း ပေးကမ်းခြင်း၌ မွေ့လျော်ရာ တေဒဂ်ဆု တောင်းခြင်း၊ ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးထွေးဘဝ --- ၂၄၄
ကိကီမင်းကြီး သမီးတော် ခုနစ်ဖော် အနက် အငယ်ဆုံး အထွေးဆုံး ညီမငယ် သံဃဒါယီ ဖြစ်ခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဝိသာခါဖြစ်ခြင်း ၂၄၄-၂၄၃
အင်္ဂတိုင်း ဘဒ္ဒိယမြို့ မေဏှကသူဌေးကြီး ၏သား ဓနုဇ္ဈယသူဌေးနှင့် သုမနဒေဝီ တို့မှ မွေးဖွားသည့် ဝိသာခါ ဖြစ်လာပုံ၊ ဘုန်းကြီးသူ ၅-ဦး၊ မေဏှကသူဌေးကြီး၏ အာနုဘော်၊ စန္ဒပဒုမာ သူဌေးကတော် ကြီး၏ အာနုဘော်၊ စန္ဒပဒုမာ အမည် ရခြင်း အကြောင်း၊ ဓနုဇ္ဈယ သူဌေး၏

[၈၁] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အာနုဘော်၊ သုမနဒေဝီ၏ အာနုဘော်၊
 ကျွန်ယုံတော် မောင်ပုဏ္ဏ၏ အာနုဘော်၊
 ခုနစ်နှစ်အရွယ်ကပင် ဝိသာခါ သောတာ
 ပန်ဖြစ်ခြင်း၊ ဝိသာခါတို့မိသားစု သာကေ
 တမ္ဗိသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်း၊ ဓနုဇ္ဈယ
 သူဌေးတို့ ရွှေ့ပြောင်း လိုက်ပါရပုံ မှတ်
 ချက်၊ သာကေတမ္ဗိ မည်တွင်ခြင်း
 အကြောင်း၊ ပုဏ္ဏဝခုနသတို့သားအတွက်
 သတို့သမီး ရှာဖွေခဏ်း၊ ကောသလမင်း
 ကြီး ကိမ်းမြားမင်္ဂလာပွဲသို့ လိုက်ပါခြင်း၊
 ဓနုဇ္ဈယသူဌေးကြီး၏ သမီး ဝိသာခါအား
 ဩဝါဒ ၁၀-ချက် ပေးပုံ၊ ဝိသာခါ
 သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဝင်ပုံ၊ မိဂါရသူဌေး၏
 ဧည့်ခံပွဲ၊ မိဂါရသူဌေး မခံမရပ်နိုင်အောင်
 ဖြစ်ခြင်း၊ ဝိသာခါအရေးဆိုခြင်း၊ အရေး
 အခင်း ရှင်းလင်းပွဲ ကျင်းပခြင်း၊ ဝိသာခါ
 ၏ နောက်ပိုင်း အရေးဆို အောင်မြင်ပွဲ၊
 မိဂါရသူဌေး သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း၊
 ဒေသကဘုရားရှင်၏ တရားပွဲ၌ အထူး
 မှတ်ရန် ဘုရားရှင်၏ ပါရမီတော်များ
 မှတ်ချက်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာနှင့် ဓမ္မ
 ပဒအဋ္ဌကထာ ၂-ရပ် ခွဲခြား ရှင်းလင်း
 ချက်၊ ယောက္ခမ သူဌေးကတော်ကြီး
 လည်း သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ခြင်း၊
 “သစ်တပင်ကောင်း ငှက်တသောင်း နား”
 ဟူသကဲ့သို့ မှတ်ဖွယ်ရာ ဆောင်ပုဒ်
 လက်၊ ဝိသာခါအား ယောက္ခမကြီး
 ချီးမြှောက်ခြင်း၊ ဆုရှစ်ပါး မှတ်သား
 ဖွယ်၊ ဝိသာခါ၏ ထူးခြားချက်များ၊

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းဆောက်ရန် အကြောင်း
စန့်ခြင်း၊ သုပ္ပိယာ ဒါယိကာမနှင့် ပတ်
သက်၍ မှတ်ဖွယ်အကျဉ်း၊ မဟာလတာ
တန်ဆာ ဆင်ထိုက်သူ ၃-ဦး၊ အရှင်မဟာ
မောဂ္ဂလာန်ထေရ် ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ထိုးလ
အပြီး ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်ကြီး ဆောက်
လုပ်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ပကတိ
ဆောင်ရွက်နေကျ မူတရပ်ကို အထူးမှတ်
ရန် မှတ်ချက်၊ ကျောင်းရေစက်ချပွဲကြီး
၄-လကြာ ကျင်းပခြင်း၊ ပစ္စည်း ၄-ပုံ
စုံအောင် လှူခြင်း၊ ကျောင်း ရေစက်ချပွဲ
အပြီး ဥဒါန်းကျူးရင့်ခြင်း ၅-ဂါထာ။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- ၂၉၃-၂၉၄
ဝိသာခါ၏ ကောင်းမှု နိမဒ္ဒဝတ်များ၊
ဒါယိက=လှူဒါန်းရခြင်း၌ မွေ့လျော်သည့်
အရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ကို ရရှိခြင်း။

(၃-၄) ခုဇ္ဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့ အကြောင်း --- ၂၉၄-၃၀၉

(က) ဥပါသိကာ ၂-ဦးတို့၏ ရှေးကောင်းမှု ၂၉၄-၂၉၅
အဓိကာ ရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်များပြု၍
ခုဇ္ဇုတ္တရာအလောင်း အမျိုးသမီး အနေ
ဖြင့် ဗဟုဿုတ = အကြားအမြင်များ
သောအရာ တေဒဂ်ဆုကို ကောင်းခြင်း၊
သာမာဝတီအလောင်း အမျိုးသမီးအနေ
ဖြင့် မေတ္တာဝိဟာရီ=မေတ္တာဖြင့် နေလေ့
ရှိသောအရာ ဒေတဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊
၂-ဦးလုံး ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိကြခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ခုဇ္ဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီ
မြစ်ကြခြင်း --- ၂၉၅-၃၁၇

[၈] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

ထကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခုဇ္ဇုတ္တရာ=ခါးကုန်းမလေး၏ ဘဝအခြေအနေ၊ သာမာဝတီ၏ ဘဝအခြေအနေ၊ သာမာဝတီတွေ့ကြုံရသည့် အနိဋ္ဌလောကဓံ၊ သာမာဝတီ ဘောသက သူဌေးကြီးသမီး ဖြစ်ရပုံ၊ သာမာဝတီကို ဥဒေနမင်းက မိဖုရား မြှောက်ခြင်း၊ ခုဇ္ဇုတ္တရာ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း၊ သာမာဝတီတို့တဖွဲ့လုံး သောတာပန်ဖြစ်ကြခြင်း၊ ခုဇ္ဇုတ္တရာ၏ ရှေးကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံများ မှတ်သားဖွယ်၊ မာဂဏ္ဍိမိဖုရား၏ ရန်တိုက်မှုများ၊ တတိယအကြိမ် ရန်တိုက်ခြင်း၊ “မည်သူတရားပျက်ပျက် ကိုယ်မပျက်ပါနှင့်”ဟူသောဆောင်ပုဒ်ကဲ့သို့ မှတ်ဖွယ်ရာ ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ၊ အရှင်အာနန္ဒာ အလောင်း အပ်လျှို = အဝတ်ချုပ်သမား ဘဝက ကုသိုလ်ကံအရ ယခုပစ္စက္ခဘဝ အကျိုးပေး မှတ်ချက်၊ သာမာဝတီတို့ မီးတိုက်၍ အသတ်ခံရခြင်း၊ ဥဒေနမင်း၏ ရာဇပရိယာယ်၊ သာမာဝတီတို့၏ ရှေးအကုသိုလ်ကံ မှတ်သားဖွယ် မှတ်ချက်။

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိကြခြင်း -၃၁၇-၃၁၉
 ပရိသတ်လေးပါးအလယ် ချီးမွမ်းစကား ဖြစ်ပွားပုံ၊ ခုဇ္ဇုတ္တရာ ဥပါသိကာမ ဗဟုသုတ = အကြား အမြင် များသည့် အရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း၊ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိနိုင်သည့် ခုဇ္ဇုတ္တရာ၏ ထူးခြားသော အရည်အသွေးများ မှတ်သားဖွယ် မှတ်

အသေးစိတ် မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ချက်၊ သာမာဝတီ ဥပါသိကာမ မေတ္တာ
ဝိဟာရီ = မေတ္တာဈာန်ဖြင့် နေလေ့ရှိသည့်
အရာ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

(၅) ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာအကြောင်း --- ၃၂၀-၃၃၅

(က) ဥတ္တရာ၏ ရှေးကောင်းမှု --- --- ၃၂၀
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍
ဈာန်ဘိရံတ = ဈာန်တရားဖြင့် နေလေ့
ရှိသည့်အရာ တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း၊
ဗျာဒိတ်ခံယူရရှိခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ပုဏ္ဏသုဋ္ဌေးကြီး၏ သမီး
ဥတ္တရာ ဖြစ်လာခြင်း... --- --- ၃၂၀-၃၃၄
ရာဇဂြိုဟ်ပြည် သုမနသုဋ္ဌေးကြီးကို အစွဲပြု
နေရသူ ပုဏ္ဏသီဟ လုပ်သားကြီး၏ ဇနီး
ဥတ္တရာ၏ သမီး ဖြစ်လာခြင်း၊ အမိအမည်
နှင့် အတူပြု၍ ဥတ္တရာ-ဟုပင် မှည့်ခေါ်ခြင်း၊
ပုဏ္ဏသီဟ သုဋ္ဌေးဖြစ်ချိန်၊ ရှေးကောင်းမှု =
ဥပနိဿယ၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းလင်းချက်၊
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံနှင့် ပတ်သက်၍ အကျိုး
ပေးပုံ ရှင်းလင်းချက်၊ ထွန်စိုင်းမြေတုံးတို့
ရွှေတုံးများ ဖြစ်လာပုံ၊ ပုဏ္ဏတို့ မိသားစု
သုဋ္ဌေးလည်း ဖြစ်၊ သောတာပန်အရိယာ
များလည်း ဖြစ်ကြခြင်း၊ ပုဏ္ဏသုဋ္ဌေးကြီး
နှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသူ သုမနသုဋ္ဌေးကြီး
ခမည်း ခမက် တော်စပ်ခြင်း၊ ဥတ္တရာ၏
ကြီးစွာသော သဒ္ဓါဆန္ဒ၊ ဓမ္မုပဒေသ
ဓမ္မလင်္ကာဆောင်ပုဒ်၊ သိရိမာ သောတာ-
ပန် တည်ခြင်း၊ နန္ဒသုဇယ်၏ မယ်တော်

[၅] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဖြစ်သဖြင့် ဥတ္တရာအား နန္ဒမာတာ-ဟု
ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၂၃၄-၂၃၅
ဈာယီ = ဈာန်ဝင်စားလေ့ ရှိရာ တေဒဂ်
ဘွဲ့ ရရှိခြင်း။

(၆) သုပ္ပဝါသာ(ကောလိယ)သာကီဝင်မင်းသမီးအကြောင်း ၃၃၅-၃၃၇

(က) မင်းသမီး၏ ရှေးကောင်းမှု ၃၃၅
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍
ပဏီတဒါယိက = မွန်မြတ်သည်ကို လှူရာ
တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ကောလိယ သာကီဝင်
မင်းသမီး သုပ္ပဝါသာ ဖြစ်လာခြင်း ... ၃၃၅-၃၃၆
ကောလိယ ပြည် သာကီဝင် မင်းသမီး
ဖြစ်ခြင်း၊ သုပ္ပဝါသာ အမည်တွင်ခြင်း၊
မြတ်စွာဘုရားကို ပဌမဆုံး ဇူးတွေ့ရစဉ်ပင်
သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း၊ သီဝလိမထေရ်၏
မယ်တော်ဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၃၃၆-၃၃၇
ဘုရားအမှူးပြု၍ ရဟန်းသံဃာအား မွန်
မြတ်ချိုမြိန် များပြားထူးထွေသည့် ရသာ
ပြည့် ပဏီတ ဘောဇဉ်များ လှူဒါန်း
ဆက်ကပ်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရား ဆွမ်းအနု-
မောဒနာတရား ဟောခြင်း၊ ဆွမ်းခဲစွယ်
လှူဒါန်းခြင်းကြောင့် အသက်, အဆင်း
ချမ်းသာသုခ, ခွန်အားဗလ, ဉာဏ်ပညာ
ပဋိဘာန်ဟု ဆိုအပ်သော ငါးဌာန အလှူ
ကို လှူသည်မည်ပုံ၊ ယင်းငါးဌာနအလှူ၏

အသေးစိတ် မာတိကာ

[၆၀]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အကျိုးပေး ငါးပါး၊ ပဏိတဒါယိက =
မွန်မြတ်သော ဝတ္ထုကို ပေးလှူရာဝယ်
တေဒဂ်ဘွဲ့ကို ခံယူရရှိခြင်း။

(၇) သပ္ပိယာ ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၃၇-၃၄၂

(က) သုပ္ပိယာ၏ ရှေးကောင်းမှု ၃၃၇-၃၃၈
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍
ဂိလာနုပဋ္ဌာကီ = သူနာပြု တေဒဂ်ဆုကို
တောင်းခြင်း။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝသုပ္ပိယာဥပါသိကာဖြစ်ခြင်း ၃၃၈-၃၄၃
မာရာဏသီပြည်၌ သူဌေးသမီး ဖြစ်၍
သုပ္ပိယာ အမည်တွင်ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်ကို ပဌမအကြိမ် ဖူးတွေ့ရစဉ်ကပင်
တရားနာရသဖြင့် သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း၊
သုပ္ပိယာ၏ အံ့ဩလောက်သော ဒါန
စေတနာ၊ ရဟန်းတော်များ လူသား
မစားကောင်း၊ စားလျှင် အာပတ်သင့်
ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ပုံ။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ၃၄၂
ဂိလာနုပဋ္ဌာကီ = သူနာပြုအရာ တေဒဂ်ဘွဲ့
ရရှိခြင်း။

(ဂ) ကာတ်ယာနီ ဥပါသိကာမ အကြောင်း... .. ၃၄၂-၃၄၆

(က) ဥပါသိကာမ၏ ရှေးကောင်းမှု... .. ၃၄၂
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ အ-
ဝေစ္စပ္ပသန္တ = သာသနာတော်ဝယ် မတုန်
မလှုပ် သက်ဝင် ယုံကြည်သည့် အရာ
တေဒဂ်ဆုကို တောင်းခံခြင်း။

[၈] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ကာတိယာနီ သုဋ္ဌေးမ
ဖြစ်ခြင်း --- --- --- --- ၃၄၂-၃၄၅

ကုရရသရမ္ဘိန္ဒ သုဋ္ဌေးသမီးဖြစ်၍ ကာတိ-
ယာနီ-မည်တွင်ခြင်း၊ သောဏကုဋိကဏ္ဍ
မထေရ်၏ မယ်တော် ကာဠီ သုဋ္ဌေး
ကတော်နှင့် အလွန်ရင်းနှီးသည့် သူငယ်
ချင်းမ ဖြစ်ခြင်း၊ ကာတိယာနီ သုဋ္ဌေးမ၏
အစလသဒ္ဓါတရား၊ ကာတိယာနီ ဥပါ-
သိကာမ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း၊ ကာတိ-
ယာနီကို အကြောင်းပြု၍ ခိုးသားငါးရာ
ရဟန်းပြုလျက် နောက်ဆုံး ရဟန္တာများ
ဖြစ်ကြခြင်း။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း --- --- ၃၄၅-၃၄၆
ကာတိယာနီ ဥပါသိကာမ အဝေစ္စပ္ပ-
သန္တ = သာသနာတော်ဝယ် မတုန်မလှုပ်
သက်ဝင် ယုံကြည်သည့် အရာ တေဒဂ်ဘွဲ့
ရရှိခြင်း။

(ဃ) နကုလမာတု ဥပါသိကာမ အကြောင်း --- ၃၄၆-၃၄၇
နကုလမာတု ဥပါသိကာမ အကြောင်းကို
နကုလပိတု ဥပါသကာအကြောင်း နည်း
တူသိမှတ်ရန် အညွှန်းမှတ်ချက်၊ နကုလ-
ပိတု ဥပါသကာသည် ဝိဿာသကတေဒဂ်
ရရှိသကဲ့သို့ နကုလမာတု ဥပါသိကာမ
သည်လည်း ဝိဿာသိက တေဒဂ်ဘွဲ့ကို
ရရှိခြင်း။

(၁၀) ကုရရသရမ္ဘိန္ဒေ ကာဠီဥပါသိကာမ အကြောင်း --- ၃၄၇-၃၄၉

(ထ) ဥပါသိကာမ၏ ရှေးကောင်းမှု... --- ၃၄၇
အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍

အသေးစိတ် မာတိကာ

[၀၆၇]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အနုဿဝပ္ပသန္ဓေ=ကိုယ်တိုင် ဘုရားရှင်ကို မဇ္ဇိမဗျူဟာ တဆင့်ကြားဖြင့် ဘုရားဂုဏ်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်သည့်အရာ တေဒဂ် ဆုကို တောင်းခြင်း။

- (ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ကာဠိသုဋ္ဌေးသွီးဖြစ်ခြင်း ၃၄၇-၃၄၈
 ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သုဋ္ဌေးသမီးဖြစ်၍ ကာဠိ အမည် တွင်ခြင်း၊ အဝန္တိဒက္ခိကာပထ တိုင်း(အိန္ဒိယပြည်တောင်ပိုင်း)ကုရုဇာရ မြို့သားနှင့် ထိမ်းမြားရသဖြင့် ကုရုဇာရ မြို့သို့ လိုက်ပါနေထိုင်ရခြင်း၊ မီးဖွားရန် အသွား လမ်းခရီးအကြား သာတဂီရ၊ ဟေမဝတ နတ်မင်းတို့မှတဆင့် မြတ်စွာ ဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာရ၍ သောတာပန် တည်ခြင်း၊ အမျိုးသမီး သောတာပန်တွင် ရှေးဦးစွာဖြစ်၍ အကြီး ဆုံး အမကြီးသဖွယ်ဖြစ်ခြင်း။

- (ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း ----- ၃၄၉
 အနုဿဝပ္ပသန္ဓေ=တဆင့်ကြားဖြင့် ကြည်ညိုရာဝယ် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း။

အပိတဘောဂ သုဋ္ဌေးကြီးများအကြောင်း

- (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ----- ၃၅၀

ကြိုခင်းရှင်ဘဝ ----- ၃၅၀-၃၅၃
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ကြိုရိုးများ လှူဒါန်း၍ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်များကို ဆုတောင်းလျက် နောက်ဆုံးမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဆုကို တောင်းခြင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင် မြတ်က ဣန္ဒြိတံ ပဏ္ဍိတံ - စသော ၂-

[၈၀၇] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

ထကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဂါထာတို့ဖြင့် အနုမောဒနာပြု ဆုပေး သနားတော်မူခြင်း၊ နောင်တော် အနေ ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ဆုကိုသာ တိုက်ရိုက် တောင်းခြင်း။

တဖန် သူကြွယ်ညီနောင်ဘဝ --- --- ၃၅၃-၃၆၄

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားလက်ထက် ဗန္ဓုမတီ ပြည် သူကြွယ်အိမ်၌ နောင်တော်ကား သေန၊ ညီတော်ကား အပရာဇိတ အမည် ဖြင့် ဖြစ်လာကြခြင်း၊ နောင်တော် သေန တရားနာကြားရသဖြင့် ညီတော်ထံ ခွင့် ပန်၍ ရဟန်းပြုလုပ် တရားအားထုတ်ရာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခြင်း၊ ညီတော် အပရာဇိတ သူကြွယ် ဂန္ဓကုဋီ ဆောက် လုပ်လှူဒါန်းခြင်း၊ တူတော်မောင် အပရာ ဇိတ ဆင်ဝင်ဆောင် လှူဒါန်းခြင်း၊ ဂန္ဓ ကုဋီ အုတ်ကျောင်းတော်ကြီး ရှုမျှော်ခင်း နှင့် တင့်တယ်ပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားအား ဂန္ဓ ကုဋီ အုတ်ကျောင်းကြီးကို တင်လှူခြင်း၊ ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို ပုဏ္ဏားတဦး ပြောင်ပြောင် ခိုးယူခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရား ၏ နည်းညွှန်းအရ အပရာဇိတသူကြွယ် ဆုတောင်းခြင်း။

နောက်ဆုံး ဇောတိကသူဌေးဘဝ --- ၃၆၄-၃၈၀

ရာဇဂြိုဟ်ပြည် သူဌေးတဦးအိမ်၌ ပဋိ သန္ဓေ တည်နေခြင်း၊ မွေးဖွားသည့်အခါ တပြည်လုံးရှိ လက်နက်များ အလျှံ တ ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ခြင်း၊ လက် ဝတ် လက်စားများ အရောင်အဝါ လွတ်

အသေးစိတ် မာတိကာ

[၈]

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခြင်း၊ အတိတ်နိမိတ်များအရ ဇခင်ဖြစ်သူ
 နှင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးတို့ အပြန်အလှန်
 ဆွေးနွေးကြခြင်း၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး တ
 နှိမိုး အသပြာတထောင် နေ့စဉ်ပေးခြင်း၊
 လက်နက်များ အလှုံ့ တပြောင်ပြောင်
 ထွက်ခြင်း၊ တိတ်နိမိတ်ကိုစွန့် ဇောတိတ
 ဟု အမည်ရခြင်း၊ ဇောတိကအိမ် သိကြား
 ဇန်ဆင်းပေးခြင်း၊ ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးက
 သူဌေးထီးဖြူ ပို့သ၍ သူဌေးအဖြစ်ခန့်အပ်
 ခြင်း၊ သတုလကာယီ သူဌေးကတော်
 မြောက်ကျွန်းသူကို နတ်တို့ ယူဆောင်
 ပို့သခြင်း၊ သတုလကာယီနှင့် မြောက်
 ကျွန်းမှ ပါလာသော ပစ္စည်း (ဆန်တစ
 လယ်နှင့် မီးကျောက်သုံးလုံးသာ)၊ ယင်း
 ပစ္စည်းတို့၏ အံ့ဘွယ်၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး
 ဇောတိက၏ ပြာသာဒ်ကို လာရောက်
 လေ့လာ ကြည့်ရှုခြင်း၊ အဇောတသတ်
 မင်းသားငယ်၏ အကြံမှား—မှတ်သား
 ဇွယ် မှတ်ချက်၊ မင်းကြီးထံ သတုလ-
 ကာယီ သူဌေးကတော် အခစား ဝင်ခြင်း၊
 ဇောတိက သူဌေးက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး
 အား သခွါးငါးဆစ်သီးခန့်ရှိ ကျောက်မျက်
 ရတနာကြီးပေးလိုက်ခြင်း၊ အဇောတသတ်
 မင်း၏ မတရားအပြုအမူကြောင့် ဇော-
 တိကသူဌေးကြီး သံဝေဂရ၍ ရဟန်းပြု၊
 ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၊ တရားသံဝေဂယူဇွယ်ရာ
 ဓမ္မုပဒေသ ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ၊ သတုလ-
 ကာယီ သူဌေးကတော်ကို နတ်များက
 ဥတ္တရကုရုကျွန်းသို့ တဖန် ပြန်ပို့ကြခြင်း၊

[ဝါး] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဇောတိကမထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍
မြတ်စွာဘုရား တရားဟောကြားတော်
မူရာ များစွာသောသူတို့ သောတာပတ္တိ
ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြခြင်း။

(၂) ဗေဏ္ဍကသူဌေးအကြောင်း --- --- ၃၈၀-၃၉၅

သူဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု --- --- ၃၈၀-၃၈၂

ဇောတိကသူဌေးအလောင်း အပရာဇိတ
သူကြွယ်၏ တူဖြစ်စဉ်က ဦးလေးနှင့်
အမည်တူ အပရာဇိတပင် မည်တွင်ခြင်း၊
ဦးလေး၏ ကောင်းမှု ဂန္ဓကုဋ် အုတ်
ကျောင်းတော်ရှေ့ မျက်နှာစာ၌ ဆင်ဝင်
ဧည့်ခံ ခန်းမဆောင်ကို ဆောက်လုပ်လှူ
ဒါန်းခဲ့ခြင်း၊ ယင်း ဆင်ဝင်ဆောင်၏
အလယ်၌ ရတနာမဏ္ဍပ်သီး၍ ဓမ္မာသန
ပလ္လင်ကို ထူးခြား ဆန်းကြယ်စွာသော
အင်္ဂါရပ် ၆-ချက်ဖြင့် စီစဉ်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း။

ဗာရာဏသီသူဌေးကြီးဘဝ --- --- ၃၀၂-၃၉၂

ဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် ဗာရာဏသီပြည် မဟာ
ဘောဂသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ပုရောဟိတ်
ဆရာကြီးနှင့် နှီးနှောဆွေးနွေး မေးမြေ
ပြုလုပ်ကြခြင်း၊ သုံးနှစ်လွန်မြောက် ရောက်
လာမည့်ဘေးကို ကြိုတင် ကာကွယ်ရန်
အတွက် စားနပ်ရိက္ခာ သိုမှီးစုဆောင်းပုံ
နည်းယူစွယ်၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း
ဒုဗ္ဗိက္ခဘေး ဆိုက်ရောက်လာပုံနှင့် တွေ
ကြုံရသည့် လောကဓံ အဖြစ်အပျက်များ၊
သမာပတ်၏ အစွမ်းကြောင့် ဆာလောင်
မွတ်သိပ်ခြင်း မနိုင်စက်နိုင်ပုံနှင့် သမာ-

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပတ်မှ ထသစ်စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်
တို့၏ ဆွမ်းရခိုင်ရန် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်မြဲ
ဓမ္မတာမှတ်သားဖွယ်၊ သူဌေးကြံ မိသားစု
ငါးဦး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်နှင့် တွေ့ပုံ၊
အိမ်သားအားလုံး၏ ထူးကဲသော စေ-
တနာနှင့် ဆုတောင်း၊ နေ့ချင်းကောင်းကျိုး
ပေးခြင်း။

နောက်ဆုံးဘဝ မေဏှကသူဌေးဖြစ်ခြင်း ... ၃၉၂-၃၉၅
ဘဒ္ဒိယမ္ဗိ၌ သူဌေးဇနီးမောင်နှံ ဖြစ်ကြ
ခြင်း၊ မေဏှကဟု အမည်တွင်ပုံ၊ ဆု
တောင်း ပြည့်ဝကြပုံနှင့် အကျိုးပေးပုံ၊
မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာ ကြား
နာရသဖြင့် သောတာပန် အရိယာဖြစ်
ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို မဝေဘန်၊ သူတပါး
ကိုသာ ဝေဘန်တတ်ကြသည့် တိတ္ထိစသော
သူများ၏ ယုတ်ညံ့သောလေ့ကို မြတ်စွာ
ဘုရားရှင် ဟောကြားခြင်း၊ ဒေသနာ
အဆုံး များစွာသောသူတို့ သောတာပတ္တိ
ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြခြင်း။

(၃) ဇဋိလသူဌေးအကြောင်း ... ၃၉၅-၄၀၀

ဇဋိလ၏ ရှေးကံအကြောင်း ... ၃၉၅-၃၉၇
ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်၌ ရှေ့
ပန်းထိမ်သည်ဘဝ၊ ရှေ့ပန်းထိမ်သည်၏
ဝစီကံ ဒုစရိုက်နှင့် ကောင်းမှု ကုသိုလ်၊
သားငယ်၏စေတနာ။

နောက်ဆုံးဘဝ ဇဋိလ သူဌေးဖြစ်ခြင်း ... ၃၉၇-၄၀၀
ဝစီကံ ဒုစရိုက်၏ ဆိုးပြစ်၊ ပစ္စိမဘဝ
ဗာရာဏသီ သူဌေးသမီး၏သား ဖြစ်ခြင်း။

[သာ] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဇဠိလ-မည်တွင်ပုံ၊ နောက်ဆုံး မကောင်း ကျိုး၏ အာနိသင် ဘဝဖြစ်စဉ်နှင့် ဇဠိလ ၏ ကောင်းကျိုးပေးချိန်၊ ၁၂ - နှစ်ကြာ ရောင်း၍ မစွံသော ကုန်များ တရက် တည်းဖြင့် ရောင်း၍ စွံခြင်း၊ ရွှေတောင်ပိုင် ဇဠိလသူဌေးဖြစ်ခြင်း၊ ဇမ္ဗူဒိပ်တောင် လှည့် လည် စုံစမ်းစေခြင်း၊ သားသုံးယောက်၏ ဘုန်းကံကို စုံစမ်းခြင်း၊ ဇဠိလသူဌေးကြီး ရဟန်းပြု၍ နှစ်ရက်သုံးရက်အတွင်း အရ-ဟတ္ထဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း၊ ဇဠိလရဟန္တာ မထေရ် အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် တရားဒေသနာ ဟောကြားရခြင်း၊ ဒေ-သနာ အဆုံး များစွာသောသူတို့ သော-တာပန် ဖြစ်ကြခြင်း။

(၄) ကာဠဝဠိယသူဌေးအကြောင်း ---- ၄၀၉-၄၁၃

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ကာဠဝဠိယ-မည်သော ဆင်းရဲသား ဖြစ်ခြင်း၊ အရှင် မဟာ ကဿပမထေရ်၏ ဒီးမြောက်မှုကို ခံရပုံ၊ နိရဝသေသ ဒါန ပြုခြင်း၊ ယင်း ဒါန ၏ မျက်မှောက် အကျိုးပေး ဇာတ်ကြောင်း၊ ကာဠဝဠိယ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ နေသဠိဘွဲ့ရ သူဌေးကြီးဖြစ်ခြင်း။

ကျမ်းပြီးနိဂုံး ဆုတောင်း ၉-ဂါထာ ပါဠိအနက်... ၄၁၅-၄၂၁

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း) မာတိကာ ပြီး၏။

နှိုင်းငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာပုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမံတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သံဃာဇုတနာ

အခန်း ၄၄

ထေရီအပဒါနခန်း

(၁) မဟာပဇာပတိဂေါတမီထေရီအကြောင်း

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ထေရီမ၏အလောင်း အမျိုး
ကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ်
ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီးဖြစ်လတ်၍ နောက်
တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာစဉ်
မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီမ တပါးကို ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို
သိကြသော=ဘိက္ခုနီ-ဝါကြီးကြသောဘိက္ခုနီမတို့အနက် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်

ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရတ္တညူတေဒဂ်*
ရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။ ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်းဗျာဒိတ်စကားမိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ရေခပ်ကျွန်မ အကြီးအကဲဘဝ

ထိုအမျိုးသမီးသည် အသက်ထက်ဆုံး အလှူကို ပေးလှူကာ
သီလကိုစောင့်ထိန်း၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌
ဖြစ်ပြီးလျှင် တဖန် တခုသော ဗုဒ္ဓန္တရခေတ်၌ နတ်ပြည်မှ စုတေ
ခဲ့၍ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ရေခပ်ကျွန်မ ငါးရာတို့၏ အကြီးအကဲ
ကျွန်မ ဖြစ်လာလေ၏။

ထို့နောက် ဝါလ နီးကပ်သောအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်
၅-ဆူတို့သည် နန္ဒမူလိုဏ်မှ ကြွလာတော်မူကာ ဗာရာဏသီပြည်
ဣသိပတနမိဂဒါဝန်တော၌ သက်ဆင်းတော်မူကြ၍ မြို့၌ ဆွမ်းခံ
လှည့်လည်တော်မူကြပြီးလျှင် မိဂဒါဝန်တောသို့ တဖန် ပြန်ကြ
တော်မူကြလျက် “ဝါဆိုရန် ကျောင်းငယ်အလို့ငှါ လက်အမှု =
ဟတ္ထကံကို တောင်းခံကြကုန်အံ့”ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြလေ၏။

(ဝါကပ်သော ရဟန်းသည် နာလကအကျင့်=မောနေယျအကျင့်
ကို ကျင့်သူပင် ဖြစ်လင့်ကစား (အုတ်၊ ကျောက်၊ အင်္ကျီ၊ မြက်၊
သစ်ရွက်ဟူသော) အမိုး ၅-မျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် မိုးအပ်သော
တံခါးပွဲရှိသောကျောင်း၌ ဝါကပ်ရ၏။ ကျောင်းမရှိပဲ ဝါကပ်လျှင်=
ဝါလပတ်လုံးနေလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည် (ဝိ ၃-၂၁-၂-မျက်နှာ)။
ထို့ကြောင့် ဝါလနီးကပ်သောအခါ ဝါဆိုရန်ကျောင်းကို ရလျှင်ကောင်း

* ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်။ ။ ရဟန်းပြုခါနီးမှ စ၍ ကာလရှည်ကြာ ညဉ့်တို့ကို
သိသောသူ။ ထိုသို့ သိသောသူတို့တွင် ရဟန်းဝါအကြီးဆုံးဖြစ်သူသည် ရတ္တညူ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အသာဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ကို ရလေသည်။ သစ္စာလေးပါး တရား
သိမြင်ပြီးနောက် ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိသောကြောင့်လည်း ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်
ခေါ်၏။ သာဝကတို့အနက် အဦး အစဆုံး သစ္စာလေးပါး တရားသိသူသည်
ထိုရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ရလေ၏။ တနည်း-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်
ခေါ်၏။ အစဆုံး ရဟန္တာဖြစ်သော သာဝကသည် ထိုရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို
ရ၏။

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၃

၏။ ရလျှင်ရ။ မရခဲ့သော် လက်အမှု=ဟတ္ထကံကိုတောင်းခံ၍သော်လည်း
ဝါဆိုကျောင်း ဆောက်လုပ်ရသည်။ ဟတ္ထကံကို မရနိုင်မှုကိုယ်တိုင်သော်
လည်း ဆောက်လုပ်ရ၏။ ကျောင်းမရှိပုံကား အဘယ်နည်းနှင့်မျှ
ဝါမကပ်ရ=ဝါလပတ်လုံး မနေရ။ ။အဋ္ဌကထာမှ)။

ဝါဆိုခါနီးကပ်လျှင် ဝါဆိုကျောင်း ရှာရမြဲဓမ္မတာဖြစ်သော
ကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ၅-ဆူတို့သည် “ဟတ္ထကံကို တောင်းခံကြ
ကုန်အံ့”ဟု သက်န်းရုံတော်မူကြကာ ညနေချမ်းအခါ၌ မြို့တွင်းသို့
ဝင်၍ ဗာရာဏသီသုဋ္ဌေး၏ အိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တော်မူကြလေကုန်
၏။ ရေခပ်ကျွန်မ အကြီးအကဲဖြစ်သော အမျိုးသမီးသည် ရေအိုး
ရွက်၍ ရေဆိပ်သို့သွားစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ၅-ဆူတို့ မြို့
တွင်းသို့ ဝင်တော်မူကြသည်ကို မြင်လိုက်ရလေ၏။ ဗာရာဏသီ
သုဋ္ဌေးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ ကြွလာတော်မူကြသော
အကြောင်းကို ကြားသိပြီးလျှင် “တပည့်တော်တို့မှာ အရှင်ဘုရား
တို့အား ဟတ္ထကံပေးနိုင်ရန် အခွင့်မရှိ၊ ကြွတော်မူကြကုန်လော့”
ဟု ပစ်ပစ်ခါခါစကား ပြောကြားလိုက်လေသည်။

ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ၅-ဆူတို့ မြို့တွင်းမှ ပြန်ကြွလာ
ထွက်လာကြသည်ကိုရေခပ်ကျွန်မအကြီးအကဲအမျိုးသမီးသည်
ရေအိုးကိုရွက်၍ မြို့တွင်းသို့ဝင်စဉ် ပက်ပင်းပါတွေ့မြင်ရ၍ ရေအိုး
ကိုချကာ ခြံခိုးဦးညွတ်လျက် မျက်နှာကိုမေ့ချီကာ “အရှင်မြတ်တို့
သည် မြို့တွင်းသို့ ဝင်ပြီးကာမျှ ဖြစ်ကြ၍လျှင် ပြန်လည်ထွက်ခွါ
တော်မူခဲ့ကြကုန်ပြီ။ အကြောင်းအသို့နည်း = ဘယ်လိုအကြောင်း
ရှိပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်
တို့က “ဝါဆိုကျောင်းငယ်အတွက် ဟတ္ထကံ = လက်အမှုကို
တောင်းခံရန် ငါတို့ လာခဲ့ကြကုန်ပြီ”ဟု မိန့်တော်မူကြလေလျှင်
အမျိုးသမီးသည် “ရခဲ့ပါပြီလား အရှင်ဘုရားတို့....”ဟု မေးပြန်
လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့က “မရခဲ့ပါ ဒါယိကာမ....”ဟု
မိန့်တော်မူကြလေလျှင် အမျိုးသမီးသည် “အရှင်မြတ်တို့....ဤဝါဆို
ကျောင်းဆိုသည်ကို အစိုးရသူ = လူကုန်ထံတို့သာ ဆောက်လုပ်
လှူဒါန်းကောင်းပါသလော၊ သို့မဟုတ် တပည့်တော်များ ဆင်းရဲ

သားတို့သည်လည်း ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းနိုင်ပါသလော” ဟု မေးပြန်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့က “အစိုးရသူ လူကုထံ ဖြစ်စေ၊ ဆင်းရဲသားဖြစ်စေ မည်သူမဆို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းနိုင် ၏ ဒါယိကာမ....” ဟု မိန့်တော်မူကြလေလျှင် အမျိုးသမီးသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားတို့...တပည့်တော်မတို့ ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းကြပါမည်၊ နက်ဖြန်ခါ တပည့်တော်မ၏ ဣယခု ပင့် ဖိတ်သည့်ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား” ဟု ပင့်ဖိတ်၍ ရေ အိုးကို တဖန် ကောက်ယူကာ (မြွေတွင်းသို့ ပြန်မသွားသေးဝံ့) လာခဲ့ရင်းဖြစ်သည့် ရေဆိပ်လမ်း (= ရေခပ်လမ်း)၌ ရပ်တည်၍ လာတိုင်း လာတိုင်းသော ကြွင်းကုန်သည့် ရေခပ်ကျွန်မတို့ကို “ဤနေရာ၌ ရှင်မတို့ ထိုင်ကြလော့” ဟု စုဝေးဖိတ်ခေါ်လေ၏။

ရေခပ်ကျွန်မ ငါးရာ စုံညီကြသောအခါ “အမိတို့...အမြဲတစေ သူတပါး၏ ကျွန်မအလုပ်ကိုသာ ပြုလုပ်လိုကြသလော၊ သို့မဟုတ် ကျွန်မအဖြစ်မှ လွတ်ခြင်းငှါ အလိုရှိကြသလော” ဟု မေးမြန်းလေ ၏။ အားလုံးသော ရေခပ်ကျွန်မတို့က “အိုရှင်မ...ငါတို့သည် ယနေ့ပင် ကျွန်မအဖြစ်မှ လွတ်လိုကြပါကုန်၏” ဟု တညီတညွတ် တည်း ပြောဆိုကြလေလျှင် ထိုအကြီးအကဲ အမျိုးသမီးသည် “ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ငါသည် ဟတ္ထက = လက်အမှု တောင်းခံ၍ မရကြသည့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ၅-ဆူတို့ကို နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ်အလို့ငှါ ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးကုန်ပြီ၊ အမိတို့၏ အရှင်သခင် လင်ယောက်ျားများကို တနေ့တာမျှ ဟတ္ထကံ = လက်အမှုကို လှူဒါန်းကြပါကုန်စေ” ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုရေခပ်ကျွန်မတို့သည် ကောင်းပါပြီ” ဟု ဝန်ခံကြ၍ ညနေချမ်း အခါ တောအုပ်မှ အလုပ်လုပ်ပြီး၍ ပြန်လာကြသော မိမိတို့၏ သခင် လင်ယောက်ျားများအား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြ လေကုန်၏။ ထိုလင်ယောက်ျားတို့သည်လည်း “ကောင်းပြီ” ဟု အားလုံးသဘောတူ ဝန်ခံကြကာ အကြီးဆုံးကျွန်ယောက်ျား၏ အိမ်တံခါးဝ၌ စည်းဝေးညီမှုကြလေကုန်၏။

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီအကြောင်း ၅

ထိုအခါ ထိုကျွန်ပေးကျားတို့ကို နေရပ်ကျွန်မ အကြီးအကဲ အမျိုးသမီးသည် “အမောင်တို့... နက်မြန်ခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင် မြတ် ၅-ဆူတို့အား ဝါဆိုကျောင်းဆောက်လုပ်ရန် ဟတ္ထကံ = လက်အမှုကိုလှူကြကုန်လော့” ဟု တိုက်တွန်းစကား အကျိုးအာနိ သင်ကို ဖော်ပြကာ ပြောကြားပြီးလျှင် မလိုက်နာလိုသော ကျွန် ယောက်ျားများကိုလည်း အတင်းအကြပ် တရားဟောပြ အဆုံး အမဖြင့် ခြိမ်းခြောက်၍ အားလုံးကိုပင် ဝန်ခံစေလေ၏။ ရေခပ် ကျွန်မ အကြီးအကဲ အမျိုးသမီးသည် နောက်ဘနေ့၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့အား ဆွမ်းလှူပြီးလျှင် ဟတ္ထကံ=လက်အမှုလှူဒါန်းရန် ကျွန် သားတို့အား အမှတ်=အချက် ပေးလိုက်လေ၏။ ကျွန်ယောက်ျား ငါးရာတို့သည် ထိုခဏမှာပင် တောသို့ဝင်ကြ၍ သစ်အဆောက် အဦတို့ကို စုပေါင်း သယ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် လူတရာလျှင် တကျောင်းကုစီ စင်္ကြံ၊ နေ့သန်ရာ-စသည်နှင့်တကွသော ဝါဆို ကျောင်း ၅-ကျောင်းကို ဆောက်လုပ်ကြ၍ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ သောက်ရေ၊ သုံးရေ-စသည်တို့ကို မလိုရအောင် တည် ထားကြလျက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့အား ဝါတွင်းသုံးလပတ် လုံး ထိုမိမိတို့၏ ဝါဆိုကျောင်းများ၌ နေထိုင်သီတင်းသုံးရန် လျှောက်ထား တောင်းပန် ခံဝန်ချက် ရယူပြီးလျှင် အလှည့်ကျ ဆွမ်းအလှူဒါနကို ပေးလှူကြလေကုန်၏။

မိမိအလှည့်ကျသောနေ့၌ ဆွမ်းလှူရန် မတတ်နိုင်သော ရေခပ် ကျွန်မအား အကြီးအကဲအမျိုးသမီးသည် မိမိအိမ်မှပင် ဆွမ်း အလှူပစ္စည်းများကို ထုတ်၍ပေးလေ၏။ ဤသို့ ဝါတွင်းသုံးလ ကြာ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြ၍ ဝါကျွတ်ခါနီးလတ်သော် ရေခပ်ကျွန်မ အကြီးအကဲ အမျိုးသမီးသည် ကျွန်မတယောက် တယောက်လျှင် အဝတ်အထည် တထည်ကုစီ စီမံရက်လုပ် စေလေ၏။ ထိုသို့ စီမံချက်အရ အဝတ်ကြမ်း အထည်ငါးရာတို့ ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအဝတ်ကြမ်း အထည်ငါးရာတို့ကိုမှ တဖန် လဲလှယ် ဖလယ်၍ အကြီးအကဲ ရေခပ်ကျွန်မသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ် ၅-ဆူ တို့အား တိစိဝရိက် (= သင်္ကန်းကြီး၊ ကေစီ၊ သင်းပိုင်) သင်္ကန်း

အချော သုံးထည်စီ ပြုလုပ်ကာ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ထိုကျွန်မတို့ ကြည့်ရှု နေကြစဉ်ပင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဝန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွတော်မူကြလေကုန်၏။

ယက်ကန်းသည် အကြီးအကဲအဝ

ထို အမျိုးသမီး ကျွန်မ အားလုံးတို့သည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုနတ်သမီး ငါးရာတို့အနက် အကြီးဆုံး ဖြစ်သောနတ်သမီးသည် နတ်ပြည်မှစုတေခဲ့၍ ဗာရာဏသီပြည်၏ အနီး ယက်ကန်းသည်ရွာဝယ် ယက်ကန်းသည် အကြီးအကဲ၏အိမ်၌ ဖြစ်လေ၏။ တနေသ၌ ပဒုမဝတီမိဖုရားကြီး၏သား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့သည် ဗာရာဏသီမင်းကြီး ပင့်ဖိတ်ချက်အရ ရွှေနန်းတော်တံခါးဝသို့ ကြွရောက်တော်မူကြ၍ (နေရာထိုင်ခင်းပေးဖို့၊ ဆွမ်းကျွေးဖို့ကိုထား) ကြည့်ရုံမျှ ကြည့်မည့်သူ တဦးတယောက်ကိုမျှ မတွေ့ရသဖြင့် ပြန်နစ်တော် မူခဲ့ကြကာ မြို့မှ ထွက်ခဲ့ကြ၍ ထိုယက်ကန်းသည်ရွာသို့ကြွရောက်တော်မူကြလေကုန်၏။ ထိုယက်ကန်းသည်မ အကြီးအကဲသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို ဖူးမြင်ရလျှင်ပင် ချစ်ခင်ကြည်ညိုလျက် ရိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွတ်ကာ ဆွမ်းအလှူဒါနကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ငါးရာတို့သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးကြလတ်သော် ဝန္ဓမာဒနတောင်သို့ သာလျှင် ကြွသွားတော်မူကြလေကုန်၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ဘိက္ခုနီမ-ပြုခြင်း

ထိုယက်ကန်းသည်မ အကြီးအကဲ အမျိုးသမီးသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေးကာလကပင် ဒေဝဒဟပြည် မဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓသာကီဝင် မင်းကြီး၏ သမီးတော်အငယ် ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုမင်းသမီးငယ်၏ အမည်ကို “ဂေါတမီ” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၇

မဟာမာယာမင်းသမီး၏ ညီမတော်ဖြစ်လေသည်။ မေဒင်ကျမ်း တတ် လက္ခဏာဖတ် ပုဏ္ဏားတို့သည် ထိုမင်းသမီး နှစ်ယောက် တို့၏ လက္ခဏာတို့ကို စုံစမ်းကြည့်ရှု ကြကုန်လျက် “ဤမင်းသမီး ညီအမ နှစ်ယောက်တို့၏ ဝမ်း၌ ကိန်းနေလာသော သားတို့သည် စကြဝတေးမင်းများဖြစ်ကြလိမ့်မည်” ဟု နိမိတ်ဖတ်ကြလေကုန်၏။

သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ထို မဟာမာယာနှင့် ဂေါတမိမင်းသမီး ညီအမနှစ်ယောက်လုံးကိုပင် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာမှု ပြု၍ မိမိ၏ ကပိလဝတ်ရွှေနန်းတော်သို့ ဆောင် ယူခဲ့လေ၏။ ရွှေနန်းတော်သို့ရောက်လျှင် မဟာမာယာ မင်းသမီး ကို အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားခေါင်ကြီးအရာ၌ တင်ထားလေ၏။ နောက်အဖို့၌ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေတော်မူခဲ့၍ မဟာမာယာမိဖုရား ခေါင်ကြီး၏ ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေတော်မူလေ၏။ မဟာ- မာယာမိဖုရားကြီးသည် ဘုရားအလောင်းတော်ကို ဇွားမြင်တော် မူသည့် (= မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်) နေ့မှ နောက် ခုနစ်ရက်မြောက် (= ကဆုန်လပြည့်ကျော် ခုနစ်ရက်နေ့) ၌ နတ်ရွာစံ၍ တုသိတာနတ်ပြည်ဝယ် သန္တုသိတနတ်သား ဖြစ် လေ၏။ မဟာမာယာဒေဝီ နတ်ရွာစံပြီးသောအခါ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးသည် ညီမတော်ဂေါတမိမိဖုရားကို အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားကြီးအရာ၌ မြှောက်စားလေသည်။

မဟာမာယာ မိဖုရားကြီးမှ သားတော် ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို မီးရှူးသန့်စင် ဇွားမြင်ပြီးနောက် နှစ်ရက်၊ သုံး ရက်မြောက်တွင် မဟာမာယာဒေဝီ၏ ညီမတော် ဘုရား အလောင်း၏ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမိ မိဖုရားမှ နန္ဒမင်းသားကို ဇွားမြင်လေသည်။ မဟာမာယာဒေဝီ နတ်ရွာ စံသောအချိန်တွင် ဘုရားအလောင်းသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားမှာ ခုနစ်ရက် သားသာ ရှိသေး၍ (ညီတော်) နန္ဒမင်းသားမှာ လေးရက်၊ ငါးရက် သားသာ ရှိသေးသည်။ မဟာမာယာဒေဝီ နတ်ရွာစံသွားသော အခါ မိထွေးတော်မဟာပဇာပတိဂေါတမိသည် မိမိ၏ သားရင်း

နန္ဒမင်းသားကို အထိန်းတော်များအားပေးအပ်ပြီးလျှင် မိမိတို့ယ် တိုင် ဘုရားအလောင်း(=တူတော်)၏ အထိန်းအယ ကိစ္စအဝဝ ကို ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ကာ မိမိ၏နို့ချိုအေးကို အလောင်းတော်အား တိုက်ကျွေးမွေးမြူခဲ့လေသည်။

နောက်တချိန်၌ ဘုရားအလောင်းတော်သည် တောထွက်၍ သဗ္ဗညုဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကာ သတ္တလောတကို ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူလျက် အစဉ်သဖြင့် ကပိလဝတ်နေပြည် တော်သို့ (ပဌမအကြိမ်) ရောက်တော်မူ၍ နောက်တနေ့ဝယ် မြို့ဘွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ မည်းတော်သုဇ္ဈော- ဒနမင်းကြီးသည် ဆွမ်းခံလမ်းခရီးအကြားမှာပင် တရားစကား နာကြားရ၍ သောတာပန် အရိယာဖြစ်လေသည်။ ထိုနောက် နှစ်ရက်မြောက်နေ့၌ နန္ဒမင်းသား ရဟန်းပြု၍ ခုနစ်ရက်မြောက် နေ့၌ ရာဟုလမင်းသား ရှင်ပြုလေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာ အကျယ်တို့ကို အောက်က ဖော်ပြအပ်ပြီးလေပြီ)။

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန် (ငါးဝါမြောက်) ဝယ် ဝေသာလီပြည် မဟာဝုန်တောအတွင်း (အပြောက်ချယ်သော) ကုဋ္ဌာဝါရကျောင်းတိုက်၌ ဝါကပ်ဆို သီတင်းသုံး နေထိုင်တော် မူ၏။ ထိုအခါ သုဇ္ဈောဒန မင်းကြီးသည် ကပိလဝတ်ပြည်ရွှေနန်း တော်အတွင်း မင်္ဂလာထီးမြို့တော်အောက်၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ထိုနေ့မှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလေသည်။ ထိုအခါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီသည် ရဟန်းပြုရန် စိတ်အားသန်၍လာ လေ၏။ ထိုနောင်မှ မဟာသမယသုတ်လာ ရဟန်းငါးရာတို့၏ ကြင်ယာဟောင်း သာကီဝင် မင်းသမီး ငါးရာတို့သည် တစိတ် တည်းဖြစ်ကြကာ “ငါတို့သည် မဟာပဇာပတိဂေါတမီအထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ အားလုံးပင် ဘုရားရှင်အထံတော်၌ ရဟန်းမ- ပြုကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကာ မိထွေးတော်ကြီးကို အကြီးအမှူးပြု၍ ဘုရားထံသို့ သွားရောက်ကြကာ ရဟန်းမ-ပြုလို ကြကုန်ဆဲ ဖြစ်ကုန်၏။ မိထွေးတော်ကြီးသည်လည်း ပဌမအကြိမ် က မြတ်စွာဘုရားကို ဘိက္ခုနီမ-ရဟန်းမအဖြစ်ကို တောင်းပန်ပါ

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၉

နောင်လည်း အခွင့်မရခဲ့သောကြောင့် ဤအကြိမ်၌မူ ဆတ္တာသည်ကို ခေါ်၍ ဆံတို့ကို ရိတ်ဖြတ်စေကာ ဖန်ရည်တပ်ဆိုးသော အဝတ်(= သင်္ကန်း)တို့ကို ဝတ်ဆင်လျက် ထိုသာကီဝင်မင်းသမီး ငါးရာတို့ကို ခေါ်ဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် ခြေလျှင် ခရီးဖြင့် ဝေသာလီမြည်သို့ သွားရောက်၍ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို အကူအညီတောင်းယူကာ မြတ်စွာဘုရားကို တောင်းပန်စေပြီးနောက် ဝရုဓ်ရှစ်ပါး တရားတို့ဖြင့် ရှင်အဖြစ်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူလေ၏။ သာကီဝင် မင်းသမီး ငါးရာတို့သည်ကား ရဟန်းယောက်ျားသံသာ တဖက်ဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြသည့် = ကေတောဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနီမ-များ ဖြစ်ကြလေသည်။ (ဤစာပိုဒ်ပါအကြောင်းအရာ အကျယ်တို့ အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း-၂ ဥ၊ စာမျက်နှာ ၄၁၄-မှ စ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမိ ထေရီမသည် ရဟန်းမိန်းမ ဖြစ်ပြီးနောက် (အံ ၃၊ ၁၀၆-လာ) သံဒိတ္တသုတ်ဒေသနာကို ကြားနာရသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။ သာကီဝင်မင်းသမီး ရဟန်းမ ငါးရာတို့သည်ကား နောက်အခါ၌ (မ ၃၊ ၃၁၄-လာ) နန္ဒကောဝါဒသုတ္တန်ကို ကြားနာရသဖြင့် မိမိတို့ အလိုဆန္ဒအတိုင်း အချို့ သောတာပန်၊ အချို့ သကဒါဂါမ်၊ အချို့ အနာဂါမ်၊ အချို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် ဘိက္ခုနီမတို့ကို ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ရတ္တညူနံ ယဒိဒိ မဟာပဇာပတိဂေါတမိ = ရဟန်းတို့...ည၌ အပိုင်းအခြားကို သိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိ ထေရီသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ရတ္တညု = ရှည်စွာသော ညဉ့် အပိုင်းအခြားကို သိသော အရာ = ဘိက္ခုနီမဝါကြီးသော အရာ” ဝယ် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံး = တောဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ ထေရီမကြီး၏ အနှယ်အားဖြင့် မှည့်ခေါ်ရင်းအမည်မှာ “ဂေါထမီ” ဖြစ်လေသည်။ ဂေါတမအနှယ်ရှိသော မင်းသမီးဟု ဆိုလိုသည်။ အမည်မှည့်သောနေ့ဝယ် ဗေဒင်ကျမ်းတတ် လက္ခဏာဖတ် ပုဏ္ဏားပညာရှိတို့သည် ထိုမင်းသမီး၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံပုံကို ကြည့်ရှုကြ၍ “ဤမင်းသမီးမှ သမီးတော်ဖွားမြင်လျှင်လည်း ထိုသမီးတော်သည် စကြာဝတေးမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဖြစ်လိမ့်မည်။ သားတော်ဖွားမြင်လျှင်လည်း ထိုသားတော်သည် စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဤသို့လျှင် သမီးတော်ပင် ဖွားဖွား၊ သားတော်ပင် ဖွားဖွား = နှစ်ပါးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင် ဤမင်းသမီး၏ သား၊ သမီးသည် အထက်တန်းကျ မြင့်မြတ်သူချည်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု နိမိတ်ဖတ်ကြလေသည်။ ထိုအခါ မင်းသမီး၏ အန္တတ္တအမည် = အနက်သဘောသို့ အစဉ်လိုက်သောအမည်ကို “မဟာပဇာပတိ” ဟု မှည့်ကြလေသည်။ အထက်တန်းကျ မြင့်မြတ်သော သား၊ သမီးတို့၏ အရှင်မင်းသမီး-ဟု ဆိုလိုသည်။ ဂေါတ္ထအမည် အန္တတ္တအမည် နှစ်ရပ်စေ့စပ်၍ ဤထေရီမကြီး၏ အမည်ကို “မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီ” ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ ခေါ်ဆိုသုံးစွဲလေသည်။ ။ မ ဋ ၄၊ စာမျက်နှာ ၂၁၉-မှ)။

ဂေါတမီထေရီ ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူခြင်း

ထို့နောက် တနေ့သ၌ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ထေရီမကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဝေသာလီပြည် မဟာဝုန်တောရကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိကိုယ်တိုင် ကလည်း ဝေသာလီပြည်အတွင်း ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်စဉ် (ထိုအချိန်၌ မိထွေးတော်ဂေါတမီထေရီမကြီး၏ အသက်ကား နှစ်ပေါင်း-၁၂၀ ရှိလေပြီ။ ဘုရားလက်ထက်တော်က ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်ကို မြို့တွင်း ရွာတွင်း၌ တည်ဆောက်ရသည်) တနေ့သ၌ မိထွေးတော်ဂေါတမီထေရီမကြီးသည် နံနက်အခါ ဝေသာလီပြည်တွင်း၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ကာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးနောက် မိမိ၏ နေ့သန့်နေကျဌာန၌ အချိန်ပိုင်းဖြင့် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုဖလသမာပတ်မှ ထ၍ မိမိအကျင့်စဉ်ကို ဆင်ခြင်

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၁၁

အောက်မေ့ကာ လွန်စွာဝမ်းမြောက်လျက် မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရ-
ဇီဝိတသန္တာန်အစဉ်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုလတ်သော် ထို အာယု
သင်္ခါရတို့ ကုန်နေပြီကို သိ၍ “ငါသည် မဟာဝုန်တောရကျောင်း
တိုက်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပရိနိဗ္ဗာန်
စံဖို့ရန် ခွင့်ပြု = သိစေပြီး၊ မနောဘာဝနိယ ဖြစ်တော်မူကြသည့်
အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး စသော မထေရ်မြတ်များ တည်းဟူသော
သီတင်းသုံးဖော် အရိယာသံဃာတော်တို့ကို ပန်ကြားပြီးမှ ဤ
ဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့ တဖန်ပြန်လာ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရမူ ကောင်းလေ
စွာ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏။ မိထွေးတော်ဂေါတမိထေရီမ
ကြီး၏ သန္တာန်မှာကဲ့သို့ ဤအတူပင် သာကီဝင်မင်းသမီး ဘိက္ခုနီမ
ငါးရာတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာလည်း အကြံအစည် ဖြစ်ရှိလာလေ
သည်။

(ဤ၌။ ။ မိထွေးတော် ဂေါတမိထေရီမကြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူခင်း
အကြောင်းအရာအကျယ် ကြည်ညိုဖွယ်ကို (၁) မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ
ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သည့် “ဆိဒ္ဓပိဇာနိ
ကျမ်း” ပဌမတွဲ မာတိကာ ခေါင်းစဉ်အမှတ် ၁၂-၌၎င်း၊ (၂) အပဒါန
ပါဠိတော် ၃၄၊ ၂၆၀ စာမျက်နှာမှစ၍ ပါဠိတော်နှင့်တကွ ပိဋကတ်
မြန်မာပြန် မဟာပဇာပတိဂေါတမိထေရီအပဒါန၌၎င်း ကြည့်ရှုရာ
ကုန်၏။ ဤကျမ်း၌မူ အကျဉ်းဆုံးမျှ ဖော်ပြပေတော့အံ့) -

မိထွေးတော်ဂေါတမိထေရီမကြီး၏ စိတ်သန္တာန်၌ “ငါသည်
သားတော်ဘုရား၊ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ်နှစ်ပါး၊ မြေးတော်
ရာဟုလမထေရ်၊ တူတော်အာနန္ဒာမထေရ်၊ သားတော်နန္ဒမထေရ်
တို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံခြင်းကို ဖူးမြင်ခွင့်ရတော့မည် မဟုတ်၊
သားတော်ဘုရား၊ အဂ္ဂသာဝက မထေရ်မြတ်နှစ်ပါး၊ မဟာ-
ကဿပမထေရ်၊ တူတော် အာနန္ဒာမထေရ်၊ သားတော်နန္ဒ
မထေရ်၊ မြေးတော် ရာဟုလမထေရ်တို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မမူကြမီ
အာယုသင်္ခါရကိုလွှတ်၍ စောစောစီးစီး သားတော်ဘုရား ခွင့်ပြု
ချက်ရယူပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူတော့အံ့” ဟု အကြံဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ
ပင် သာကီဝင်မင်းသမီး ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ
လည်း အကြံအစည် ဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါ မြေငလျင် ပြင်းစွာတုန်လှုပ်၏။ ကောင်းကင်မှ အခါ
 မဟုတ် မိုးထစ်ချန်း၏။ ကျောင်းစောင့်နတ်တို့ ငိုကြွေးကြလေ၏။
 ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့ မိထွေးတော်ဝေဂါတဗီထေရီမကြီးထံ သွား
 ရောက်၍ ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြသည်တွင် မိထွေးတော်
 ထေရီမကြီးက မိမိအကြံအစည်ဖြစ်ရှိသည်ကို ပြန်ကြားပြောဆို
 လေ၏။ ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့ကလည်း မိမိတို့လည်း ထိုနည်းပင်
 အကြံအစည်ဖြစ်ရှိသည်ကိုပြန်ကြားပြောဆိုကြပြီးနောက် ဘိက္ခုနီမ
 အားလုံးတို့ပင် ကျောင်းစောင့်နတ်တို့ကို အပြစ်ရှိခဲ့က သည်းခံ
 ကြရန် တောင်းပန်ပြီး ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်ကို နောက်ဆုံး
 ကြည့်ရှုကာ မိထွေးတော်ထေရီမကြီးက—

“န ဇရာမဇ္ဈ ဝါ ယတ္ထ၊ အပ္ပိယေဟိ သမာဂမော။
 ပိယေဟိ န ပိယောဂေါတ္ထိ၊ တံ ဝဇီသံ အသင်္ခတံ။

= ငါသည် အိုခြင်းကင်းရာ၊ သေခြင်းကင်းရာ၊ မနှစ်
 သက်အပ်သည့် သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့နှင့်တွေ့ဆုံရခြင်းဆင်းရဲ
 ကင်းရာ၊ နှစ်သက်အပ်သည့် သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့နှင့်
 ကွေကွင်းရခြင်း ဆင်းရဲကင်းရာ အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန်
 ရွှေ့ပြည်မြတ်သို့ သွားရောက်တော့အံ့” —

ဟူသော ဤဂါထာကို ရှုတ်ဆိုလိုက်လျှင် ကြားကြားသမျှ ရာဂ
 မကင်းကြသူ နတ်လူအားလုံးတို့ပင် သည်းစွာငိုကြွေးကြလေသည်
 (ဖွဲ့ခွဲငိုကြွေးပုံကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ရ၏)။

ဗြူလယ်လမ်းမကြီးအတိုင်း ဘိက္ခုနီမများ ထွက်လာကြသော
 အခါမှာလည်း သဒ္ဓါတရား အားကြီးကြသူ ဥပါသိကာတို့ အိမ်မှ
 ထွက်၍ ဝေဂါတဗီထေရီမကြီး၏ ခြေရင်း၌ တုပ်ဝပ်ကြကာ ဖွဲ့
 ငိုကြွေးကြလေသည် (ဖွဲ့ဖွဲ့ခွဲခွဲငိုကြွေးပုံကို ပါဠိတော်၌ကြည့်ရ၏)။
 မိထွေးတော်ထေရီမကြီးသည် ထိုဥပါသိကာတို့၏ သောကကို
 ပယ်ဖျောက်နိုင်ရန်လည်း တရားဟောတော်မူခဲ့ရသေး၏ (တရား
 ဟောပုံကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်ယူရာကုန်၏။ နောက်၌လည်း ဤ
 နည်းတည်း)။

ရဟန္တာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၁၃

မိသွေးတော် ဂေါတမိထေရီမကြီးသည် ဝေသာလီပြည်သူ ဥပါသိကာတို့ကို ၉-ဂါထာခွဲတို့ဖြင့် တရားဟောပြ နှစ်သိမ့်စေပြီး နောက် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ရောက်သောအခါ “အဟံ သုဂတ တေ မာတာ၊ တံ စ ဝိရ ပိတာ မမ”-အစရှိသော ဂါထာ များစွာ (၁၆-ဂါထာ)တို့ဖြင့် ဖွဲ့ဆိုလျှောက်ထားကာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလိုကြောင်း ခွင့်တောင်း၊ ကန်တော့ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်ပြုဂါထာမိန့်ဆိုတော်မူပြီးလတ်သော် ၅-ဂါထာတို့ဖြင့် ဘုရား ရှင်ကို ချီးကျူးပြန်လေသည်။

ထို့နောက် ရဟန်းသံဃာ၊ အရှင်ရာဟုလာ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်နန္ဒတို့ကိုလည်း ရှိသေစွာရှိခိုး၍ “အာသီဝိသာလယသမေ”- စသော ၂-ဂါထာတို့ဖြင့် ခန္ဓာ၏ အပြစ်ကို ဖော်ပြကာ မိမိ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံလိုကြောင်း ခွင့်တောင်းပြန်လေသည်။ အရှင်နန္ဒ မထေရ်၊ အရှင်ရာဟုလ မထေရ်တို့မှာ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြ၍ ဓမ္မ သံဝေဂဖြစ်ရှိကြသော်လည်း အရှင်အာနန္ဒာသည်ကား သေက္ခ အရိယာဖြစ်၍ “ဟာ သန္တိံ ဂေါတမိ ယာတိ”-စသော ဂါထာကို ရွယ်ဆိုကာ သည်းစွာ ငိုကြွေးလေသည်။ ထေရီမကြီးသည် တူတော် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကိုလည်း မျက်ရည်သိမ်းတရား များ ဟောကြားပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားရှင်က—

“ထိနံ ဓမ္မာဘိသမယေ၊ ယေ ဗာလာ ဝိမတိံ ဂတာ၊
တေသံ ဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနတ္ထံ၊ ဣဒ္ဓိံ ဒုဿေဟိ ဂေါတမိ။

= ဂေါတမိခေါ် မိသွေးတော်...မာတုဂါမ မင်းဒိန်းမ
ထို့ ဤငါဘုရားသာသနာဝယ် သစ္စာလေးပါး တရား
သိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်း၌ သို့လောသို့လော တွေးတော
ယုံမှားကြသည့် ဉာဏ်ပညာနည်းပါးသော သူတို့၏ အယူ
မှားကို ပယ်ရှားဖို့ရန် တန်ခိုးဣဒ္ဓိကို ပြဦးလော့” —

ဟု တိုက်တွန်းတော်မူသဖြင့် အသက်-၁၂၀ ရှိပြီဖြစ်သော ထေရီမ
ကြီးသည် ဣဒ္ဓိဝိအဘိညာဏ်ခဏ်း၌ လာရှိသည့် တပါးတည်းက
အများဖြစ်ခြင်း၊ အများကြီးမှ တပါးတည်းဖြစ်ခြင်း၊ ပေါ်ခြင်း၊
ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ နံရံတဖက် တောင်တဖက်သို့ မငြိ မကပ်

သွားခြင်းစသော တန်ခိုးတို့ကို ပြသသည့်ပြင် မြင်းမိုရ်တောင်ကို ထီးရိုး၊ မဟာပထဝီမြေကြီးကို ထီးရွက်ပြု၍ အထက်အောက် ပြန်လှန်ကာ ထောင်းကင်၌ ထီးသဗ္ဗယ်ဆောင်း၍ စင်္ကြံလျှောက်ကာ ပြသလေသည်။ နေ ၆-စင်းထွက်သောအခါကဲ့သို့ ဩကာသလောကတခုလုံး အခိုးတွေဖုံးနေပုံကိုလည်း ဖန်ဆင်းပြသလေသည်။ ဤသို့စသည် များစွာသော တန်ခိုးဗုဒ္ဓိတို့ကို ပြပြီးနောက် ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးတာ လျောက်ပတ်ရာ၌ ထိုင်နေလျက် “သားတော်ဘုရား...တပည့်တော်မ=မိထွေးတော်ကြီးသည် အသက်နှစ်ပေါင်း ၁၂၀-ရှိပါပြီ၊ အိုမင်းလှပါပြီ။ ဤမျှဖြင့် သင့်တော်လောက်ပါပြီ။ သားတော်ဘုရား...ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပါရစေတော့”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ စည်းဝေးရောက်ရှိနေသော ပရိသတ်က အလွန်အံ့ဩ၍ “ဂေါတမိထေရီ အရှင်မကြီးဘုရား...ဘယ်ပုံကောင်းမှု အဓိကာရကုသိုလ်ကိုပြုခဲ့၍ ဤမျှလောက်တုမရသည့် တန်ခိုးလုံ့လနှင့် ပြည့်စုံရပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်ပြန်သဖြင့် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်က စခဲ့သည့် မိမိ၏ ကျင့်စဉ် = အပဒါန်ကို ယခုနောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝတိုင်အောင် ဂါထာများစွာတို့ဖြင့် အကျယ်ဟောပြုရပြန်လေသည်။

ထို့နောက် ဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့သည်လည်း ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကြကာ ကြယ်တာရာတို့ကို စုရုံးသီကုံး၍ ထားသကဲ့သို့ အလွန်တင့်တယ်လှစွာ တန်ခိုးဗုဒ္ဓိအမျိုးမျိုးတို့ကို ပြကြ၍ ကောင်းကင်မှ ဆင်းသက်ကြကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ခွင့်ပြုချက်အရ ဘုရားကို ရှိခိုးကြပြီးလျှင် သင့်လျောက်ပတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြပြီးလျှင် မိထွေးတော် ဂေါတမိထေရီမကြီး၏ ကျေးဇူး မိမိတို့ အပေါ်၌ အလွန်များလှကြောင်း ဖွဲ့ဆိုလျှောက်ထားကြ၍ မြတ်စွာဘုရားကို မိမိတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ရန် ခွင့်တောင်း လျှောက်ထားကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားက “ယဿ ဒါနိ ကာလံ ဝေါ မညထ = ဘိက္ခုနီမ-တို့...သင်တို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာအချိန်ကို သင်တို့ပင် သိကုန်၏”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ထိုဘိက္ခုနီမအားလုံးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီအကြောင်း ၁၅

ကို ရှိခိုး၍ နေရာမှထကာ ပြန်လာကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် ပရိသတ်များစွာဖြင့် မိထွေးတော်ကြီးကို တောရကျောင်း တိုက်တံခါးမုန်အရောက် လိုက်၍ပို့တော်မူလေသည်။ တံခါးမုန်သို့ ရောက်သောအခါ မိထွေးတော်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား ခြေ တော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍ ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ နောက် ဆုံးရှိခိုးခြင်းဖြင့် ရှိခိုးပြီးလျှင် ဝေသာလီပြည်အတွင်း ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ဘိက္ခုနီမအားလုံးပင် မိမိတို့၏ ကျောင်းအသီးအသီး၌ တင်ပလွင် ထက်ဝက်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေကြ လေသည်။ (တင်ပလွင်ထက်ဝက်ဖွဲ့ခွေဟူသည်မှာ-ဝဲဇက်ခြေကို တင်ပလွင်ခွေသည့်အတိုင်းထား၍ ယာဇက်ခြေကို ပုဆစ်တုပ်သည့် အတိုင်း ထားကာ ထိုင်နေခြင်းတည်း။ ထိုင်၍စမ်းလေ။)

ထိုအခါ သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုကြသည့် ဥပါသိကာမ တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံကြတော့မည်ကို သိကြ၍ ရှိခိုးပူဇော်ရန် ဆည်းကပ် ရင်ဘတ်ကိုတီးခတ်ကြလျက် အမြစ်ပြတ်သော နွယ် သစ်ပင်ကဲ့သို့ မြေတွင် ဗုန်းဗုန်းပစ်လှဲကာ ငိုကြွေးကြကုန်၏။ မိထွေးတော်ထေရီမကြီးသည် အကြီးဆုံးပခာနဖြစ်သည့် ဥပါသိ- ကာမ၏ ဦးခေါင်းကို ယုယကိုင်သပ်လျက်—

“အလံ ပုတ္တာ ဝိသာဒေန၊ မာရပါသာနုဝတ္တိနာ၊
အနိစ္စံ သင်္ခတံ သဗ္ဗံ၊ ဝိယောဂန္တံ စလာစလံ။
သမီးတို့...မာရမင်းကျော့ကွင်းသို့ လိုက်ပါခြင်းဖြစ်သည့်
ငိုယိုမြည်တမ်း ပင်ပန်းခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိ၊ အကြောင်း
ပြုမှ ဖြစ်ခွင့်ရသည့် သင်္ခါရဥသံ အလုံးစုံသည် အမြဲမရှိ၊
ကျော့ကွင်းရခြင်းအဆုံးရှိ၏၊ တလျှပ်လျှပ်တုန်လှုပ် ဖောက်
ပြန်တတ်၏” —

ဟု ဟောပြောဆုံးမ၍ အိမ်သို့ပြန်ကြရန် စေလွှတ်ပြီးလျှင် ရူပါ- ၀၈၇ ပဌမဇ္ဈာန်မှ နေဝသညာနာသညာယတနဇ္ဈာန် တိုင်အောင် (တဖန်) ထို နေဝသညာနာသညာယတနဇ္ဈာန်မှ ပဌမဇ္ဈာန် တိုင်အောင် လောကီဇ္ဈာန်သမာပတ် ရှစ်ရပ်တို့ကို အနုလုံ၊ ပဋိလုံ = အစုံ, အဆန် ဝင်စား၍ (တဖန်) ပဌမဇ္ဈာန်မှသည်

စတုတ္ထဈာန်တိုင်အောင် ဝင်စားပြန်၍ စတုတ္ထဈာန်မှ ထပြီးသော် ဆီနှင့်ဆီမီးစာ ကုန်၍ ဆီမီးတောက်မီးလျှံငြိမ်းသကဲ့သို့ အနုပါဒိ-
 သေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုယူသိမ်း အငြိမ်းကြီး ငြိမ်းလေ၏။ ကြွင်း
 သော အနွယ်သာကီ ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့သည်လည်း ထိုအတူ
 နိဗ္ဗာန်ယူသိမ်း ငြိမ်းကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ ပြင်းစွာမြေ့လှုပ်ခြင်း၊ ကောင်းကင်မှ ဥက္ကာကျခြင်း၊
 နတ်မိုးနတ်စည် ချန်းမြည်ခြင်း၊ နတ်တို့ငိုယိုမြည်တမ်းခြင်း၊ ပန်းမိုး
 ရွာခြင်း၊ ပွဲသဘင်အလယ် ကချေသည်ကဲ့သို့ မြင်းခိုရ်မဏ္ဍိုင်
 ယိမ်းယိုင်တုန်လှုပ်ခြင်း၊ စိုးရိမ်သည့်ပမာ သမုဒြာအော်မြည်ခြင်း၊
 နဂါး အသုရာ နတ် မြဟွာတို့ ထိတ်လန့်သံဝေဂ ရရှိကြ၍ “အနိစ္စာ
 ဝတ သဒ္ဓါရာ၊ ယထာယံ ဝိလယံ ဂတာ” ဟု သံဝေဂစကား
 မြွက်ဆိုခြင်း စသည့် အထူးထူး အလည်လည် အံ့ဩဖွယ်တို့သည်
 ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုအခါ နတ်၊ မြဟွာ တို့သည် မိထွေးတော်ဂေါတမီ ထေရီ
 မကြီးနှင့်တကွ သူကီဝင်မင်းသမီး ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံကြပြီဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားရှင်သို့ ဆည်းကပ်၍ လျှောက်
 ထားကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့အား အကြောင်း
 ပြောကြာ ချေ” ဟု အရှင်အာနန္ဒာကို စေလွှတ်၍ ရဟန်းသံဃာ
 အများနှင့်တကွ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ကြွတော်မူပြီးလျှင်
 (၁) ရွှေဆုံးမှ လှ၊ နတ်၊ နဂါး၊ အသုရာ၊ မြဟွာများ၊ (၂) ထို
 နောက်မှ ဝိသုကြိဖန်ဆင်းအပ်သည့် ရွှေသား အလောင်းစင်
 ပြာသာဒ် ငါးရာထက်သို့ ညောင်စောင်းနှင့်တကွ တင်စေ၍
 ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့၏ အလောင်းစင်ပြာသာဒ်တို့ကို နတ်တို့က
 ထမ်းလျက်၎င်း၊ (၃) ထိုနောက်မှ မိထွေးတော်ဂေါတမီထေရီ၏
 အလောင်းစင်ပြာသာဒ်ကို လောကပါလနတ်မင်းကြီး လေး
 ယောက်တို့က ထမ်းလျက်၎င်း၊ (၄) ထိုနောက်မှ သံဃာတော်
 များနှင့် မြတ်စွာဘုရားရှင် လိုက်ပါတော်မူလျက်၎င်း ဤဖော်ပြ
 ရာပါ အစီအစဉ်အတိုင်း လမ်းတလျှောက် ကောင်းကင်အပြည့်
 ဗိတာန်မျက်နှာကြက်မိုးကာ၊ ကြက်လျှာ အလံ = တံခွန်ထူစိုက်၊

ရတနာ] (၁) မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၁၇

မြေခွဲပန်းမွေရာကြဲမြောက်၊ အောက်သို့ တွဲလျားကျသည့် ကောင်းကင်ပဒုမာ၊ အမျိုးမျိုးသော ပန်းနံ့သာ၊ သာယာချိုအေးသော တူရိယာ၊ သီချင်း၊ ကခြင်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်ပူဇော်ချီးမြောက်ကြ၍ သုသာန်သင်းချိုင်း၊ မြေလုပ်တိုင်းသို့ အရောက် ပို့ဆောင်ကြလေကုန်၏။

ထိုသို့ ပို့ဆောင်သောအခါ လ၊ နေတို့ကို လူအများမြင်နေကြရ၏။ ကြယ်နက္ခတ်တို့လည်း တောက်ပလှက်ရှိကုန်၏။ နေသည် မွန်းတည့်ချိန်ဖြစ်သော်လည်း လ-ကဲ့သို့ အေးမြ၍ နေ၏။ မိတ္ထေးတော်၏ နိဗ္ဗာန်စံမြန်း သင်္ဂြိုဟ်ခဏ်းလောက် မြတ်စွာဘုရား၏ နိဗ္ဗာန်စံမြန်း သင်္ဂြိုဟ်ခဏ်းမှာ အံ့ဖွယ်သရဲ မများလှချေ။ မြတ်စွာဘုရား နိဗ္ဗာန်လားတော်မူရာ၌ ကိုယ်တော်တိုင်လည်း မကြပ်ပတ် မစီရင်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ-စသည်တို့လည်း မကြပ်ပတ် မစီရင်ကြကုန်။ မိတ္ထေးတော်ဂေါတမိ နိဗ္ဗာန်လားရာ၌ကား မြတ်စွာဘုရားရော အရှင်သာရိပုတ္တရာ-စသည်တို့ပါ ကြပ်မတ်စီရင်ကြကုန်၏။

သုသာန်သင်းချိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ နံ့သာထင်းပုံထက် သို့ တင်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးလျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် ဂေါတမိထေရီ၏ အရိုးဓာတ်တို့ကို ယူကိုင်လျက်—

ဂေါတမိ နိဇေနံ ယာတာ၊ ဥယျဉ္ဇဿာ သရီရကံ။
သင်္ကေတံ ဗုဒ္ဓနိဗ္ဗာနံ၊ န စိရေန ဘဝိဿတိ။

ဂေါတမိ = ဂေါတမိခေါ် မိတ္ထေးတော်သည်။ နိဇေနံ = ပျက်ဆုံးကွယ်စဉ် နိဗ္ဗာန်ဝင်ခြင်းသို့။ ယာတာ = ရောက်ရှာလေပြီ။ အဿာ = ထိုမိတ္ထေးတော် ဂေါတမိ၏။ သရီရကဉ္စ = ဥတုဇခေါ်ဆို ရုပ်ကိုယ်အစုကိုလည်း။ ဥယျံ = မီးဖြင့်လောင်အပ် ကျမ်းပြတ်ခဲ့လေပြီ။ သင်္ကေတံ = ယုံမှားမကင်း တွေးတောခြင်းဖြင့် မှတ်အပ်သော။ ဗုဒ္ဓနိဗ္ဗာနံ = ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား နိဗ္ဗာန်လားခြင်းသည်။ န စိရေန = မကြာမြင့်မီ။ ဘဝိဿတိ = ကေန်စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်တကား—

ဟု သံဝေဂစကား ညည်းတွားပြောဆိုပြီးလျှင် မိထွေးတော်၏ သပိတ်၌ အရိုးဓာတ်တို့ကိုထည့်ကာ မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် မိထွေးတော်၏ အရိုးဓာတ်တို့ကို လက်တော်ဖြင့် ကိုင်ယူပြသတော်မူကာ စည်းဝေးရောက်ရှိလာသော လူ့နတ်၊ဗြဟ္မာ ပရိသတ်အား—

မဟတော သာရဝန္တဿ၊ ယထာ ရုက္ခဿ တိဋ္ဌတော။
ယော သော မဟတ္တရော ခန္ဓော၊ ပလုဇ္ဇေယျ အနိစ္စတာ။
တထာ ဘိက္ခုနိသံဃဿ၊ ဂေါတမီ ပရိနိဗ္ဗာတာ။

သာရဝန္တဿ = အနှစ်သာရ ပြည့်ဝသော။ တိဋ္ဌ-
တော = မြဲမြံခိုင်ခံ့ တည်တံ့သော။ မဟတောရုက္ခဿ =
သစ်ပင်ကြီး၏။ ယော ခန္ဓော = အကြင် ပင်စည်
သည်။ မဟတ္တရော = အလွန်ပြန့်ပွား စည်ကားကြီးကျယ်
၏။ သော ခန္ဓော = ထိုကြီးကျယ်စည်ကား ပြန့်ပွားသော
ပင်စည်သည်။ အနိစ္စတာ— အနိစ္စတာယ = ပင်ကိုယ်သူ့
သဘော မမြဲလေသောကြောင့်။ ပလုဇ္ဇေယျ ယထာ =
ယိမ်းယိုင် တိမ်းပါး ပျက်ပြား လဲပြိုသကဲ့သို့။ တထာ =
ထိုအတူ။ ဘိက္ခုနိသံဃဿ = သစ်ပင်ကြီးပမာ ဘိက္ခုနိ
သံဃာ၏။ ခန္ဓသဒိသာ = ပင်စည်နှင့်မူ အလားတူသော။
ဂေါတမီ = ဂေါတမီခေါ် မိထွေးတော်သည်။ ပရိ-
နိဗ္ဗာတာ = နိဗ္ဗာန်ယူသိမ်း ငြိမ်းလေပြီတကား—

ဤသို့ အစရှိသော ၁၀-ဂါထာတို့ဖြင့် တရားဟောပြ ဆုံးမတော်
မူလေ၏။ (ထိုဂါထာများ ပါဠိ၊ အနက်ကို ဆိဒ္ဓဗိဓာနနိကျမ်း၌
ကြည့်ညှိဖွယ်ရာ ဖတ်ရှုကုန်ရာ၏)။

ဤကား မဟာပဇာပတိဂေါတမီထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၂) ခေမာထေရီအကြောင်း

(ဤ ခေမာထေရီမ၏ အကြောင်းအရာကို အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၊
ထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာနှင့် ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာတို့၌ အကျဉ်းမျှ ဖွင့်ပြ
အပ်၏။ အပဒါနုပါဠိတော်၌ကား ခေမာထေရီကိုယ်တိုင်ပင် အကျယ်

ရတနာ] (၂) ခေမာထေရီအကြောင်း ၁၉

ဟောပြုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤ ခေမာထေရီအကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ သုံးကျမ်းတို့နှင့်လည်း ညှိနှိုင်း၍ အပဒါနပါဠိတော်ကို အဦးတည်ကာ ရေးသားပြဆိုပေအံ့။—

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ခေမာထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ သူဌေးသမီး ဖြစ်လတ်၍ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့်တရားကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ရှိကာ သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသိကာ ဖြစ်လာလေသည်။

ထို့နောက် မိ၊ဖတို့ထံ ခွင့်ပန်၍ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာကို ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဆွမ်းပြုစုလုပ်ကျွေး ဆက်ကပ်၍ ခုနစ်ရက် လွန်မြောက်သောအခါ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က သုဇာတာ ထေရီမကို ပညာတေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ကို ကြားသိ၊တွေ့မြင်၊ ဝမ်းမြောက်၊ အားကျကာ တဖန် အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြု၍ ထိုပညာတေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားကလည်း ကမ္ဘာတသိန်းလွန်သောအခါ ဤ မြတ်စွာဘုရား သာသနာ၌ ပညာတေဒဂ်ရ ခေမာထေရီ ဖြစ်မည့်အကြောင်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ဘဝပျားစွာ နတ်မိဖုရား လူမိဖုရား ဖြစ်ခြင်း

ထိုသူဌေးသမီးသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် တာဝတိံသာ၊ ယာမာ၊ တုသိတာ၊ နိမ္မာနရတီ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ နတ်ပြည်ကြီး ၅-ထပ်တို့၌ အစဉ်အတိုင်း နတ်မိဖုရားကြီးချည်း ဖြစ်ရသည့်ပြင် နတ်ပြည်မှ စုတေ၍ လူ့ပြည်၌ တဖန်ဖြစ်ပြန်သောအခါလည်း စကြာဝတေးမင်း၊ ဧကရာဇ်မင်းတို့၏ မိဖုရားကြီးချည်း ဖြစ်ရလေသည်။ ဤသို့လျှင် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ဖြစ်လေတိုင်းသော ဘဝမှာပင် နတ်မိဖုရား

ကြီး၊ လူမိဖုရားကြီး ဖြစ်ကာ ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ နတ်စည်းစိမ်၊ လူ့စည်းစိမ်ကို အလှည့်အလည်ခံစားသုံးဆောင်၍ ကျင့်လည်ခဲ့ရလေသည်။

ဗြဟ္မစာရီနိ ခိက္ခုနိဘဝ

ယင်းသို့ ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ နတ်စည်းစိမ်၊ လူ့စည်းစိမ်ကို အလှည့်အလည် ခံစားသုံးဆောင်၍ ကျင့်လည်ခဲ့လေရာ ဤကမ္ဘာမှ လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသောအခါ အမျိုးကောင်းသမီး ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရားထံ ဆည်းကပ်၍ တရားကို နာလတ်သည်ရှိသော် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြစ်ရှိကာ ဘိက္ခုနီမပြုလုပ်၍ နှစ်ပေါင်းတသောင်းကြာ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်သူ၊ ဗဟုသုတပြည့်ဝသူ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ၊ သစ္စာလေးပါးတို့၌ ရဲရင့်သူ၊ သိမ်မွေ့စွာသော တရား အဟောကောင်း = ဓမ္မကထိကဘိက္ခုနီမဖြစ်၍ သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာကို လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့လေသည်။

ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် တုသိတာနတ်ပြည်သို့ တက်ရ၍ ဖြစ်လေရာရာဘဝတို့၌ ဝိပဿီမြတ်စွာ သာသနာဝယ် ကောင်းစွာ အားထုတ်ခဲ့ခြင်း ကောင်းမှုရင်းကြောင့် သူ့ထက်ကသာ ပညာ၊ သီလ၊ ဘောဂ၊ ဥစ္စာ လိမ္မာသောအခြေအရံပရိသတ် ရှိသူဖြစ်ကာ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ များစွာသော လူနတ်စည်းစိမ်တို့ကို အလွယ်တကူရယူသုံးဆောင်ခံစားရသည့်ပြင် ထိုပဋိပတ်ကောင်းမှုအစွမ်းကြောင့်ပင် ဖြစ်တိုင်းသော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝတို့၌ အရှင်သခင်စိုးပိုင်သူများက အလေးထားမြတ်နိုးရသူ နတ်မိဖုရား၊ လူမိဖုရား ဖြစ်ရလေသည်။

ကျောင်းတိုက်ဒါယိကာမ ဘဝ

ထိုအမျိုးသမီးသည် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ကြွယ်ဝသောအမျိုးသမီးဖြစ်၍ (အမည်နာမ-မပါ။ ခေမာဟူ၍သာ လွယ်လွယ်မှတ်

ရတနာ] (၂) ခေမာထေရီအကြောင်း ၂၁

ထားရာ၏။) နေဉ္ဇာနီအမျိုးသမီး၊ သုမေဓာအမျိုးသမီးတို့နှင့်အတူ တကွ ဒါနပြုဖော် သူငယ်ချင်းမတို့ ဖြစ်ကြကာ သုံးယောက်သား ဒါယိကာခံ၍ သံဃာ့အရာမိ ကျောင်းတိုက်ကြီးနှင့်တကွ သံဃိက ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ကြလေသည်။ ထိုဘဝမှ စုတေ ကြသော် သုံးယောက်သားလုံးပင် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်နှင့် လူ့ပြည်တို့၌ နတ်စည်းစိမ်၊ လူ့စည်းစိမ်တို့ကို အထက်တန်းကျကျ သုံးဆောင်ခံစားကြလေသည်။

ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ကြီးဘဝ

ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှာပင် ကဿပမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူသော အခါဝယ် ကာသိတိုင်းရှင် ဗာရာဏသီပြည် ကိကိမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေး ဒါယကာအရင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုကိကိမင်းကြီးမှာ—

ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ ပဋ္ဌာစာရာ စ ကုဏ္ဍလာ။

ကိသာဂေါတမီ၊ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ဝိသာခါ ဟောတိ သတ္တမိ-
ဟူသော ဂါထာအတိုင်း ဤအကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရားသာသနာ၌ အစဉ်အတိုင်း (၁) ခေမာထေရီ၊ (၂) ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ၊ (၃) ပဋ္ဌာစာရာထေရီ၊ (၄) ကုဏ္ဍလကေသီထေရီ၊ (၅) ကိသာဂေါ-
တမီထေရီ၊ (၆) ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၊ (၇) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး တို့ဖြစ်ကြမည်—

သမဏီ၊ သမဂုတ္တာ စ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဘိက္ခဒါယိကာ။

ဓမ္မာ စေဝ၊ သုဓမ္မာ စ၊ သတ္တမီ သံဃဒါယိကာ—

ဟူသော ဂါထာအတိုင်း (၁) သမဏီမင်းသမီး၊ (၂) သမဏ-
ဂုတ္တာမင်းသမီး၊ (၃) ဘိက္ခုနီမင်းသမီး၊ (၄) ဘိက္ခဒါယိကာ
မင်းသမီး၊ (၅) ဓမ္မာမင်းသမီး၊ (၆) သုဓမ္မာမင်းသမီး၊ (၇) သံဃ
ဒါယိကာမင်းသမီး ဟူ၍ သမီးတော်ခုနစ်ယောက်တို့ ရှိကြလေ
သည်။

ထို သမီးတော် ခုနစ်ယောက်တို့ အနက် ဤ ခေမာ ထေရီ
အလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် အကြီးဆုံး သမဏီမင်းသမီး

ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသမဏီမင်းသမီးသည် ကဿပမြတ်စွာ ဘုရား၏ တရားတော်ကို နာရ၍ ရဟန်းမ=ဘိက္ခုနီမ-ပြုရန် အလွန် ပင် စိတ်သန်လျက် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံ ခွင့်ပန်ပါသော်လည်း ရဟန်းမ=ဘိက္ခုနီမ-ပြုလုပ်ရန် အခွင့်မရခဲ့ချေ။ ထိုအခါ သမီးတော် ခုနစ်ယောက်လုံးတို့ပင် အနှစ်နှစ်သောင်းကြာ ခင်ပွန်းမရှာ ကော-မာရိမြဟ္မစရိယ = သတို့သမီး (အပျို) ဘဝဖြင့်ပင် တသက်လုံး ဥပုသ်သီတင်း ကျင့်သုံးခြင်းကို ကျင့်ကြံ၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားကို အသက်ထက်ဆုံး ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးဆည်းကပ် ကြလေသည်။

အခါတပါး၌ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် အလွန်အံ့ဩဖွယ် ကောင်းသော မဟာနိဒါနသုတ္တန်တရားကို ဟောကြားတော် မူလေသည်။ (မဟာနိဒါနသုတ်မှာ ဒိဗနိကာယ်ခေါ် သုတ်သုံး ကျမ်း အဝင်အပါ နှစ်ခုမြောက် မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၌ နှစ်ခုမြောက် သုတ္တန် ဖြစ်သည်။ ထိုသုတ်ကို ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။ သမဏီ မင်း သမီးသည် ထိုမဟာနိဒါနသုတ္တန်ကို နာရ၍ သဒ္ဓါတရားကြီးမား စွာဖြစ်ရှိကာ လေ့လာသင်ကြား နှုတ်ရဆောင် ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ် ခဲ့လေသည်။

ထိုကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံများကြောင့် သမဏီမင်းသမီးဘဝမှ စုတေလတ်သော် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်မိဖုရားကြီး ဖြစ် လေ၏။

(ခ) ဧနာကံဆုံးအဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်း သမီးသည် ဧနာကံဆုံးပစ္စိမ ဤဘဝဝယ် သာဂလဗ္ဗိ၌ မဒ္ဒရာဇ်မင်း၏ သမီးတော်ဖြစ်၍ ပြည်သူ့ခပ်သိမ်းကို ချမ်းငြိမ်း ဘေးကင်းစေလျက် မွေးဖွားလာသူ ဖြစ်သောကြောင့် “ခေမာ” မင်းသမီးဟု အမည်တွင်လေသည်။ ခေမာ မင်းသမီး အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အလွန်ချစ်မြတ် နိုးအပ်သည့် မိဖုရားကြီး ဖြစ်လာ၍ ကိုယ်အဆင်း၌ အလွန်မာန် ယစ်သူ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသောအခါ ခေမာမိဖုရားသည် “မြတ်စွာဘုရားကား ရုပ်၌ အပြစ်ကိုပြု၍ တရားဟောတော်မူသတဲ့” ဟု အဆင့်စကားကြားသိရ၍ အဆင်းမာန်ယစ်သူဖြစ်ရကား “ငါသွားလျှင်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် အဆင်းရုပ်၌ အပြစ်ကိုပင် ပြတော်မူလေရာ၏” ဟု ကြံစည်မိကာ ကြောက်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ အဖူးအမြော် မသွားရောက်ပဲ နေလေ၏။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ ဥပါယကောသတ္တဉာဏ်

ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကြီးသည် “ငါကား မြတ်စွာဘုရား၏ အမြတ်ဆုံး အလုပ်အကျွေး ဒါယကာ ဖြစ်လေသည်၊ ငါသို့စဉ် အရိယာသူတော်ကောင်းကြီး တယောက်၏ မိဖုရားကြီး မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ အဖူးအမြော်မသွားရောက်ခြင်းကို ငါသည် အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မနှစ်သက်နိုင် = လက်မခံနိုင်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ စာဆိုကဝိ (= စာရေးဆရာ) တို့အား “ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ ဂိတိဂါထာ” သို့ကို ဖွဲ့သီကုံးစေပြီးလျှင် ထိုဂိတိဂါထာများကို “ခေမာမိဖုရား ကြားလောက်သည့် ဥပစာ၌ တစစာစာ သီဆိုကြရမည်” ဟု အဆိုကျော်များကို အမိန့်ပေး၍ သီဆိုစေလေသည်။

ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်၌ ဂိတိ ဂါထာ

- (၁) ရမ္မံ ဝေဠုဝန် ယေန၊ န ဒိဋ္ဌံ သုဂတာလယံ။
- န တေန နန္ဒနံ ဒိဋ္ဌံ၊ ဣတိ မညာမသေ မယံ။

ယေန = အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်။ ရမ္မံ = နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ဖွယ်ကောင်းသော။ သုဂတာလယံ = သုံးလူ့မှန်ကင်း တရားမင်း၏ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာလမ်း ဖြစ်သော။ ဝေဠုဝန် = ဝါးတောတွင်ခေါ်ဥယျာဉ်တော်ကို။ န ဒိဋ္ဌံ = ကုသိုလ်ကံ မထောက်မသဖြင့် မမြင်ရ = မရူရချေ။ တေန = ထိုသူသည်။ နန္ဒနံ = နတ်တို့ပျော်ရာ ကံသာမြတ်မွန် နန္ဒဝန်ခေါ် နတ်ဥယျာဉ်တော်ကို။ န ဒိဋ္ဌံ = မမြင်ရ

သည်မည်၏။ ဣတိ = ဤသို့။ မယံ = ငါတို့သည်။ မညာ-
မသေ = အောက်မေ့ဆင်ခြင် မှတ်ထင်ကြကုန်၏။

(၂) ယေန ဝေဠုဝနံ ဒိဋ္ဌံ၊ နရ-နန္ဒန-နန္ဒနံ။
သုဒိဋ္ဌံ နန္ဒနံ တေန၊ အမရိန္ဒသုနန္ဒနံ။

ယေန = အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်။ နရ-နန္ဒန-
နန္ဒနံ = လူတိုင်းကြည်ညို ရာဇဂြိုဟ်ပြည့်ရှင် ဘုရင် ဗိမ္ဗိသာရ
နှစ်သက် အားရအပ်သော။ (ဝါ) နရ-နန္ဒန-နန္ဒနံ =
ဓာလောကလုံး ညွှတ်ရုံးချစ်ခင် ဘုရားရှင်သည် ပျော်ရွှင်
နှစ်သက်တော်မူအပ်သော။ ဝေဠုဝနံ = ဆိတ်ငြိမ်သာမော
ကျယ်ပြန့်ပြောသည့် ဝါးတောမြတ်မွန် တုဖက်လွန်သော
ဝေဠုဝနံခေါ် ဥယျာဉ်တော်ကို။ ဒိဋ္ဌံ = မျက်ဝါးထင်ထင်
ရှုမြင်ရ၏။ တေန = ထိုသူသည်။ အမရိန္ဒသုနန္ဒနံ = နတ်
တို့သနင်း သိကြားမင်းသည် လွန်မင်းစွာ နှစ်သက်အပ်
သော။ နန္ဒနံ = နတ်တို့ပျော်ရာ ကဲသာမြတ်မွန် နန္ဒဝန်ခေါ်
နတ်ဥယျာဉ်တော်ကို။ သုဒိဋ္ဌံ = ကောင်းစွာလှလှ တွေ့မြင်
ရသည် မည်၏။

(၃) ဝိဟာယ နန္ဒနံ ဒေဝါ၊ ဩတရိတွာ မဟိတလံ။
ရမ္မံ ဝေဠုဝနံ ဒိသ္မာ၊ န တပ္ပန္နိ သုဝိမှိတာ။

ဒေဝါ = အာဇာတိသာ နတ်များစွာတို့သည်။ နန္ဒနံ =
နန္ဒဝန်ခေါ် နတ်ဥယျာဉ်တော်ကို။ ဝိဟာယ = ပယ်ခွါ
ရှောင်ရှား စွန့်ပစ်ထားခဲ့ကြ၍။ မဟိတလံ = ဇမ္ဗူဒီပေါ
လက်ျာဦးကင် မြေအပြင်သို့။ ဩတရိတွာ = သက်ဆင်း
ခဲ့ကုန်၍။ ရမ္မံ = နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ဖွယ် ကောင်းသော။
ဝေဠုဝနံ = ဝေဠုဝန်ခေါ် ဥယျာဉ်တော်ကို။ ဒိသ္မာ =
မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ကြရကုန်သည်ရှိသော်။ သုဝိမှိ-
တာ = အလွန်အကဲ အံ့အဲကြကုန်လျက်။ န တပ္ပန္နိ =
ပုဝန်ကင်းလွေ့ စည်းစိမ်မေ့၍ မငြီးငွေ့ မရောင့်ရဲနိုင်
ကြကုန်။

(၄) ရာဇပုညေန နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဗုဒ္ဓပုညေန ဘူသိတံ။

ကော ဝတ္တာ တဿ နိဿေသံ၊ ဝနဿ ဂုဏသဉ္ဇယံ။

ယံ ဝနံ = အကြင် ဝေဠုဝန်ခေါ် ဥယျာဉ်တော်သည်။
ရာဇပုညေန = မင်းဘုန်းလှိုဏ်း ကုသိုလ် ကံကြောင့်။
နိဗ္ဗတ္တံ = ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ရောက်လာ၏။ ယံ ဝနံ = အကြင်
ဝေဠုဝန်ခေါ် ဥယျာဉ်တော်ကို။ ဗုဒ္ဓပုညေန = ဘုရား
ဘုန်းတော် အာနုဘော်ဖြင့်။ ဘူသိတံ = တန်ဆာဆင်
အပ်၏။ တဿ ဝနဿ = ထိုဝါးတောမြတ်မွန် ဝေဠုဝန်
၏။ ဂုဏသဉ္ဇယံ = များလှဘိတောင်း ဂုဏ်အပေါင်းတို့။
ကော = စာဆိုကဝိ အဘယ်ပညာရှိသည်။ နိဿေသံ =
အကြွင်းမရှိအောင်။ ဝတ္တာ = သီကုံးဖွဲ့ခိုင် ဆိုစွမ်းနိုင်အံ့
နည်း။

ခေမာမိဖုရား ထို သီချင်းသံကို ကြားရလျှင် ရှေးအခါက ထို
ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်သို့ သွား၍ မင်းတရားနှင့် မွေ့လျော်ပျော်ပါး
ကစားဘူးသော်လည်း မသွားရဘူးသကဲ့သို့ အထူးတလည်
အဆန်းတကြယ် အံ့ဩဖွယ်ကြီးထင်၍ သွားရောက် ကြည့်ရှုချင်
သော အာသာဆန္ဒ ပြင်းပြလျက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကို တင်
ကြားခွင့်ပန်ပြီးလျှင် ကြီးစွာသောအခမ်းအနားဖြင့် မြတ်ဘုရားနှင့်
မတွေ့ရအောင်ကြံ၍ ဆွမ်းခံဝင်ချိန်တွင် ဥယျာဉ်တော်သို့ ဝင်ပြီး
အပွင့်၊ အသီး၊ အကင်းအငုံ ပန်းမျိုးစုံထွေးယွက်၊ ပန်းဝတ်ကော်
ယူသုံး ပျားပိတုန်းတသေသော၊ ဥဩတွန်ကျူး၊ ဒေါင်းမြူးကခုန်၊
လှစုံမရောပြမ်း၊ ဆိတ်ချမ်းလူသံ၊ စကြို၊ မဏ္ဍပ် ကျောင်း၊ စရပ်
တို့ဖြင့် ယောဂီသုမြတ်တို့ မွေ့လျော်ရာ ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်ကို
ရှုမြော်လှည့်လည်လေ၏။

ထိုသို့ လှည့်လည်စဉ်အတွင်း ခေမာမိဖုရားသည် တခုသော
သစ်ပင်ရင်း၌ ရဟန်းတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်ထိုင်
နေသည့် ယောဂီရဟန်းပျိုတပါးကို မြင်၍ “ရှုချင်စဖွယ် ဤအရွယ်
မှာ မွေ့လျော်ဖွယ်အာရုံ ကာမဂုဏ်ကိုခံစားပြီး သက်ကြီးယိုယွင်း
အိုမင်းမှသာ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်သင့် ဘိတကား” ဟု

အမှားကြီးဆင်ခြင်၍ ဘုရားရှင် မရှိတူသော အမှတ်ဖြင့် ဂန္ဓကုဋီ
 ကျောင်းသို့လှည့်ပတ် ချဉ်းကပ်လေသော် ခေမာမိဖုရား လာလိမ့်
 မည်ကို သိတော်မူနှင့်၍ ဆွမ်းခံမကြပဲ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်
 ၌ပင် တန်ခိုးတော်ဖြင့် ခေမာမိဖုရားထက် အဆံ့ဆသာလွန် လှပ
 တင့်တယ်သော မိန်းမငယ် = ဣဒ္ဓိရုပ်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူလျက်
 လေညှင်းယပ်ခပ်စေ၍ နေတော်မူလင့်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို
 ပက်ပင်းပါ ဖူးမြင်ရလေ၏။

ခေမာမိဖုရားသည် မိမိအဆင်း၌ တပ်မက်ခြင်းကို ပယ်စွန့်၍
 ထို ဣဒ္ဓိရုပ် သူငယ်မအဆင်း၌ ပြင်းစွာတပ်မိန်း တစ်စိန်းစိန်း
 ကြည့်ရှုဆဲ၌ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဖန်ဆင်းချက်ကြောင့် ထို
 သူငယ်မ ရွတ်တူအိုမင်း အဆင်းဖောက်ပြန် ဆံဖြူသွားကျိုး ညှင်း
 ဆိုး၊ မှည့်စွဲလျက် တွဲရရွဲကျသော သားမြတ်၊ တွန့်ကပ်ပိန်ခြောက်
 သော အရေအသား၊ ကိုးရိုးကားရား ခြေလက်အင်္ဂါ၊ ကြီးစွာ
 သော အဆစ်အပိုင်း၊ အကြောပြိုင်းရရိုင်းနှင့် ကုပ်ကိုင်းသော
 ကိုယ်ရှိလျက် ပင့်သက်ရှုရှိုက် တုန်တုန်ခိုက်ခိုက် မျက်ဖြူဆိုက်၍
 ဖိုက်ခနဲ လဲသေသည်ကို မြင်ရလေလျှင် ခေမာမိဖုရား၏ စိတ်
 သန္တာန်၌—

“မိရတ္တ၊ ရူပံ အသုစိ၊ ရမန္တေ ယတ္ထ ဗာလိယာ။

ရူပံ = ဓာတ်လေးပါးဆောင် ၍ ရုပ်ကောင်သည်။
 အသုစိ = ပင်ကိုယ်သို့ သဘောဝယ် မစင်ကြယ်ပါတကား။
 မိ = စက်ဆုပ်ရှုံရှာဖွယ်သည်။ အတ္တ = ဖြစ်စွာတကား။
 ယတ္ထ = ယင်းသို့ မစင်မကြယ် ထို့ဖွယ်ဖြစ်သော ရုပ်
 ကောင်၌။ ဗာလိယာ = ပညာအနှံ့ အမိုက်မတို့သည်။
 ရမန္တေ = မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်မြိုက်၍ နေကုန်၏
 တကား” —

ဟု သံဝေဂဉာဏ် ထက်သန်စွာ ဖြစ်ရှိလာလေ၏။
 ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ခေမာမိဖုရားအား ၍ ဆိုလတ္တံ့
 သော တရားဂါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏—

ရတနာ]

(၂) ခေမာထေရီအကြောင်း

၂၇

(၁) အာတုရုံ အသုစိ° ပူတိ°၊ ပဿ ခေမေ သမုဿယံ။
ဥဿရန္တံ ပဿရန္တံ၊ ဗာလာနံ အဘိနန္ဒိတံ။

ခေမေ = ခေမာမိဖုရား....။ အာတုရုံ = ကျင်နာခံခက်
နိုင်စက်ထသော။ အသုစိ° = မစင်မကြယ် တို့ဖွယ်ရာ
ဖြစ်ထသော။ ပူတိ° = ပုပ်ဟောင်ညှီလှောင်း မကောင်း
သော အနံ့ရှိထသော။ ဥဿရန္တံ = အထက်သို့လည်း
တစက်စက် ယိုထွက်ထသော။ ပဿရန္တံ = အောက်သို့
လည်း တစက်စက် ယိုထွက်ထသော။ ဗာလာနံ =
မလိမ်မာသူ လူမိုက်တို့သည်။ အဘိနန္ဒိတံ = လွန်စွာစုံမက်
နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော။ သမုဿယံ = ခန္ဓာကိုယ်
အတ္တဘောကို။ ပဿ = စေ့စေ့ငုငု ကြည့်ရှုလော့။

(၂) အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။
သတိ ကာယဂတာ တျတ္ထု၊ နိဗ္ဗိဒါဗဟုလာ ဘဝ။

အသုဘာယ = မတင့်မတယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု စိတ်
ဝယ်ထင်မြင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ဧကဂ္ဂံ = တခုတည်းသော
အာရုံရှိသော။ သုသမာဟိတံ = ကောင်းစွာ တည်ကြည်
သော။ စိတ္တံ = ဘာဝနာစိတ်ကို။ ဘာဝေဟိ = ပွားစေ
လော့။ ကာယဂတာ = ကာယကောဋ္ဌာသ၌ဖြစ်သော။
သတိ = အောက်မေ့ခြင်းသတိသည်။ တေ = သင့်အား။
အတ္ထု = ဖြစ်စေလော့။ နိဗ္ဗိဒါဗဟုလာ = ငြီးငွေ့ခြင်းများ
သည်။ ဘဝ = ဖြစ်လော့။

(၃) ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊ ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။
အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ကာယေ ဆန္ဒံ ဝိရာဇယ။

ခေမေ = ခေမာမိဖုရား....။ ဣဒံ = ဤ ငါ့ထံကပ်ခို
မိန်းမ၏ ကိုယ်သည်။ ဘိဇ္ဇတိ ယထာ = အိုမင်းရွတ်တွ
ပျက်စီးရသကဲ့သို့။ တထာ = ထိုအတူ။ ဧတံ = ထို သင်၏
ကိုယ်သည်။ ဘိဇ္ဇိဿတိ = အိုမင်းရွတ်တွ ပျက်စီးရလတ္တံ့။

ဧတံ = ထို သင်၏ကိုယ်သည်။ သောဘတိ ယထာ = မသေခင်ခေတ္တမျှ တင့်တယ်လှပသည်ဟု ထင်ရသကဲ့သို့။ တထာ = ထိုအတူ။ ဣဒံ = ဤ ငါ့ထံကပ်ခို မိန်းမ၏ ကိုယ်သည်။ သောဘတိ = မသေခင် ခေတ္တမျှ တင့်တယ် လှပသည်ဟု ထင်ရ၏။ အဇ္ဈတ္တဉ္စ = အတွင်းလည်း ဖြစ် သော။ မဟိဒ္ဓါ စ = အပလည်းဖြစ်သော။ ကာယေ = ကိုယ်၌။ ဆန္တံ = တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂကို။ ဝိရာဇယေ = ပယ်စွန့်ဖြတ်တောက်လော့။

(၄) အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဈဟ။
 တတော မာနာဘိသမယာ၊ ဥပသန္တာ စရိဿသိ။
 အနိမိတ္တဉ္စ = လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း ပေါင်း၍ တည်ဟန် သဏ္ဍာန်အကောင်အထည် မရှိဟု ခွဲထုစပ်ဖန် အဖြစ်အပျက်ကိုရှုသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုလည်း။ ဘာဝေဟိ = ပွားစေလော့။ မာနာနုသယံ = မိမိကိုယ်၌ ပုန်းလျှိုးခိုအောင်း မကောင်းဆိုးရွား ထောင်လွှားသော မာနာနုသယကို။ ဥဇ္ဈဟ = စွန့်ပယ်လော့။ တတော မာနာဘိသမယာ = ထိုသို့ မာနကို စွန့်ပယ်ခြင်းကြောင့်။ ဥပသန္တာ = ဆယ့်တလီးဟု အပူဝင်သိမ်း အကုန်ငြိုင်းသည် ဖြစ်၍။ စရိဿသိ = နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်ရလတ္တံ့။

(၅) ယေ ရာဂရတ္တာနုပတန္တိ သောတံ၊
 သယံ ကတံ မက္ကဋကောဝ ဇာလံ။
 တေမ္ပိ ဆေတွာန ပရိဗ္ဗဇန္တိ၊
 အနုပေက္ခိနော ကာမသုခံ ပဟာယ။
 မက္ကဋကော = ပင့်ကူကောင်သည်။ သယံ ကတံ = မိမိပြုအပ်သော။ ဇာလံ = ကွန်ရက်အသွင် ပင့်ကူချည်မျှင်သို့။ အနုပတတိ ယထာ = အစဉ်လျှောက်၍ နေသကဲ့သို့။ ယေ = အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ ရာဂရတ္တာ = ရာဂဖြင့် တပ်မက်မောကုန်၏။ တေ = ထိုသတ္တဝါတို့သည်။ သယံ ကတံ = မိမိသည်ပြုအပ်သော။ သောတံ = ကိလေ

သာအယဉ် ခန္ဓာအစဉ်သို့။ အနုပတန္တိ—အစဉ်လိုက်၍နေရ
 ကုန်၏။ မိရာ = ပညာရှိတို့သည်။ ကာမသုခံ—ကာမဂုဏ်
 ချမ်းသာကို။ အနုပေက္ခိနော = ငဲ့ကွက်တွယ်တာခြင်း မရှိ
 ကုန်ပဲ။ ပဟာယ = ပယ်စွန့်ကုန်၍။ တေပွိ = ထိုကိလေ
 သာအယဉ် ခန္ဓာအစဉ်ကိုလည်း။ ဆေတွာန—တဝမကျန်
 တွန်းလှန်ဖြတ်တောက်ကုန်၍။ ပရိဗ္ဗဇန္တိ = နိဗ္ဗာန်ထုတ်
 ချောက် သွားရောက်ကြကုန်၏။

ဤ တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ ခေမာမိဖုရား၏စိတ် ကြည်သာ
 ရှင်လန်း ခွံကျန်း၍နေသည်ကို သိမြင်တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရား
 သည် (ခေမာမိဖုရားအလောင်း သမဏီမင်းသမီးဘဝ ကဿပ
 ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က လေ့လာနှုတ်တက် ဆောင်ခဲ့ဘူး
 သော)မဟာနိဒါနသုတ်ကို ဟောတော်မူလေ၏။ ထိုမဟာနိဒါန
 သုတ်ကို ကြားနာရသောအခါ ခေမာမိဖုရားသည် ရှေးက မိမိ
 လေ့ကျက်ခဲ့ဘူးသည်ကို အမှတ်ရကာ ထိုနေရာ၌ပင် သောတာ-
 ပတ္တိဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = သောတာပန်အရိယာမ-ဖြစ်
 လေ၏။

သောတာပန်အရိယာမ-ဖြစ်ပြီးသောအခါ ခေမာမိဖုရားသည်
 မိမိ ရှေးက ရုပ်မာနဖြင့် အထင်မှား အမြင်မှားခဲ့သည့်အပြစ်ကို
 တောင်းပန်ကန်တော့လိုရကား မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌
 ဝပ်စင်းလျက် ဤ ဆိုလတ္တံ့သော ငါးဂါထာတို့ကို လျှောက်ဆို
 တောင်းပန်လေ၏—

(၁) နမော တေ သဗ္ဗဒဿာဝိ၊ နမော တေ ကရုဏာကရ။
 နမော တေ တိဏ္ဏသံသာရ၊ နမော တေ အမတံ ဒဒ။

သဗ္ဗဒဿာဝိ = ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကိုကြွင်းထား
 မရှိ မြင်သိတော်မူပေသော မြတ်စွာဘုရား...။ တေ =
 ရှင်ပင်ဘုရားအား။ နမော = ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏
 ဘုရား။ ကရုဏာကရ = မဟာကရုဏာ၏ တည်ရာ
 ဖြစ်တော်မူပေသော မြတ်စွာဘုရား...။ တေ = ရှင်ပင်
 ဘုရားအား။ နမော = ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။

တိက္ကသံသာရ = သံသရာဝဲဂယက်မှ ကူးတတ်တော်မူပြီး
 သော မြတ်စွာဘုရား...။ တေ = ရှင်ပင်ဘုရားအား။
 နမော = ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။ အမတံဒဒ =
 ဘယ်အခါမှမသေ အမြိုက်မွေကို ပေးဝေတော်မူလေသော
 မြတ်စွာဘုရား...။ တေ = ရှင်ပင်ဘုရားအား။ နမော =
 ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏ ဘုရား။

(၂) ဒိဋ္ဌိဂဟနပက္ခန္ဓာ၊ ကာမရာဂဝိမောဟိတာ။
 တယာ သမ္မာ ဥပါယေန၊ ဝိနိတာ ဝိနယေ ရတာ။

ဒိဋ္ဌိဂဟနပက္ခန္ဓာ = မိစ္ဆာညစ်ထေးချုပ်ပျစ်စေးသို့ ပြေး
 ဝင်သော။ ကာမရာဂဝိမောဟိတာ = ကာမဂုဏ်ကို ခင်စုံ
 တပ်မက် နှစ်သက်လိုက်စား၍ မျက်စိလည်လမ်းမှားသော
 အကျွန်ုပ်သည်။ သမ္မာ ဥပါယေန = လှပတင့်တယ် ရှုချင်
 စွယ်သော မိန်းမငယ်အဆင်းကို ဖန်ဆင်းတုံ့ရှောင်း နည်း
 ကောင်း ဥပါယ်တမျှဖြင့်။ တယာ = ရှင်ပင်ဘုရားသည်။
 ဝိနိတာ = လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် နည်းပေးဆုံးမအပ်
 သည်ဖြစ်၍။ ဝိနယေ = ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို ဆုံးမယဉ်ကျေး
 ခြင်း၌။ ရတာ = နှစ်ခြိုက်ရှင်ပျော် မွေ့လျော်ရပါပြီဘုရား။

(၃) အဒဿနေန ပိယောဂါ၊ တာဒိသာနံ မဟေသိနံ။
 အနုဘောန္တိ မဟာဒုက္ခံ၊ သတ္တာ သံသာရသာဂရေ။

တာဒိသာနံ = ရှင်ပင်ဘုရားကဲ့သို့ သဘောရှိကုန်
 သော။ မဟေသိနံ = သီလ၊ သမာဓိ အစရှိသော ဂုဏ်ကြီး
 သခင် ဘုရားရှင်တို့ကို။ အဒဿနေန = မဖူးမြင်ရသဖြင့်။
 ပိယောဂါ = ကွေကွင်းကင်းကွာခြင်းကြောင့်။ သတ္တာ =
 သတ္တဝါတို့သည်။ သံသာရသာဂရေ = သံသရာပြင်ကျယ်
 မြစ်ပင်လယ်၌။ မဟာဒုက္ခံ = ကြီးကျယ်သောဆင်းရဲကို။
 အနုဘောန္တိ = ခံစားကြရကုန်၏။

(၄) ယဒယံ လောကသရဏံ၊ အရဏံ အရဏန္တရံ။
 နာဒ္ဒသာမိ အဒူရဋ္ဌံ၊ ဒေသယာမိ တမစ္စယံ။

အဟံ = ခေမာသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ လောကသရဏံ = လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော။ အရဏံ = ကိလေသာရန်သူ ကင်းဝေးတော်မူသော။ အရဏန္တရံ = ကိလေသာရန်သူပုန် ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်တော်မူသော ရှင်ပင်ဘုရားကို။ အဋ္ဌရဋ္ဌံ = ရာဇဂြိုဟ်မြို့နီး ဝါးတောကြီး၌ နေတော်မူသည်ကိုလျက်။ ယံ န အဋ္ဌသာမိ = အကြင် လာရောက်ဦးတင် မဖူးမြင်မိပါ။ တံ အစ္စယံ = ထိုနီးလျက် ဦးတင် ဖူးမြင်မလာ မလိမ္မာသော အပြစ်ဒေါသ အာဒိနဝကို။ ဒေသယာမိ = ဖော်ပြတင်ကြား လျှောက်ထား တောင်းပန်ပါ၏ ဘုရား။

(၅) မဟာဟိတံ ဝရဒဒံ၊ အဟိတောတိ ဝိသင်္ဂီတာ၊
 နောပေသိ ဂ္ဂပနိရတာ၊ ဒေသယာမိ တမစ္စယံ။

မဟာဟိတံ = သတ္တဝါအများ သုံးဘုံသားတို့၏ များစွာသော စီးပွားကို ဆောင်တော်မူတတ်သော။ ဝရဒဒံ = မြတ်သော မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ပေးတော်မူတတ်သော ရှင်ပင်ဘုရားကို။ အဟိတောတိ = စီးပွားမဲ့အောင် ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချတတ်သည်ဟူ၍။ ဝိသင်္ဂီတာ = ချွတ်ချော်တိမ်းပါး ယုံမှားတွေးတောလျက်။ ဂ္ဂပနိရတာ = အရောင်အဆင်း၌ လွန်မင်းစွာ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်သည်ဖြစ်၍။ ယံ န ဥပေသိ = အကြင်မဆည်းကပ် မလာရောက်မိပါ။ တံ အစ္စယံ = ထိုဆင်းရောင်ယစ်လတ် အလွဲမှတ်၍ မဆည်းကပ် မလာရောက် မှားမှောက်မိသမျှ အပြစ်ဒေါသ အာဒိနဝကို။ ဒေသယာမိ = ဖော်ပြတင်ကြား လျှောက်ထားတောင်းပန်ပါ၏ဘုရား။ (ဂါထာအနက်တို့မှာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အနက်များဖြစ်သည်။ ဆိဒ္ဓပိဇေနနိကျမ်းမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်။)

ခေမာမိဖုရားသည် ၎င်း “ကန်တော့လွှာ ၅-ဂါထာတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို တောင်းပန်ကန်တော့ လျှောက်ထားလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အမြိုက်ရေချမ်းဖြင့် သွန်းဖျန်းတော်မူလိုက်

သကဲ့သို့ ခေမာမိဖုရားကို “တိဋ္ဌခေမေ = ရှိပစေ ချစ်သမီးခေလာ...” ဟု သည်းခံစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ခေမာ မိဖုရားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး လက်ျာရစ်လှည့်လည် ပြီး၍ ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်လာကာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကို—

(၁) အဟော သမ္မာ ဥပါယော တေ၊

စိန္တိတောယမရိန္ဒမ။

ဝနဒဿနကာမာယ၊

ဒိဋ္ဌော နိဗ္ဗနထော မုနိ။

အရိန္ဒမ = ရွှေရောင်ကိုယ်ဆင်း ဝါဝင်းမှည့်ထိန် စောရန်နှိမ်...။ တေ = အရှင်မင်းမြတ်သည်။ အယံ ဥပါယော = ဝေဠုဝန်ခေါ် ဥယျာဉ်တော်ကို ရှုမြော်စေကြောင်း ဤနည်းလမ်းဥပါယ်ကောင်းကို။ သမ္မာ = ကောင်းစွာ။ စိန္တိတော = ကြံစည်ရှုမြော် ပြုတော်မူအပ်ပေပြီ။ အဟော = လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွာ။ ဝနဒဿနကာမာယ = ဥယျာဉ်တော်ကို ရှုမြော်လိုသည့် ဆန္ဒပြင်းပြသော ဘုရားကျွန်တော်မသည်။ နိဗ္ဗနထော = တဏှာတည်းဟူသော တောမှ ထွက်မြောက်တော်မူပြီးသော။ မုနိ = မဟာမုနိ အတုမရှိ မြတ်စွာဘုရားကို။ ဒိဋ္ဌော = မိသ၊ ပညာ = နှစ်ဖြာသော စကျွံဖြင့် စေ့ငုထင်ထင် ဖူးမြင်အပ်ခဲ့ပါပြီ။

(၂) ယဒိ တေ ရုစ္စတေ ရာဇ၊

သာသနေ တဿ တာဒိနော။

ပဗ္ဗဇိဿာမိ ရူပေဟံ၊

နိဗ္ဗန္ဓာ မုနိဝါဏိနာ။

ရာဇ = သမ္မုတိနတ် အိုမင်းမြတ်...။ တေ = အရှင်မင်းမြတ်သည်။ ယဒိရုစ္စတေ = အကယ်၍ နှစ်သက်ကြည်ဖြူ ခွင့်ပြုတော်မူပါငြားအံ့။ အဟံ = ခေမာတွင်ခေါ် ဘုရားနှမတော်သည်။ တာဒိနော = တာဒိဂုဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူပေသော။ တဿ မုနိနော = ထို မဟာမုနိ အတုမရှိ

မြတ်စွာဘုရား၏။ သာသနေး=အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ သာသနာ၌။
 ပဗ္ဗဇိဿာမိ = ရှင်ရဟန်းမ ပြုပါရစေဘုရား။ အဟံ =
 ခေမာတွင်ခေါ် ဘုရားနှမတော်သည်။ မုနိဝါဏိနာ =
 မြတ်စွာဟောကြား တရားစကားကြောင့်။ ရူပေ = ဇောက်
 ပြန်လွင်းယို ဤရုပ်ကိုယ်၌။ နိဗ္ဗိန္ဒာ = နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကို ရသ
 ဖြင့် ပြီးငွေ့စက်ဆုင်လှပါပြီ ဘုရား။

ဤဂါထာဆိုဖြင့် ရဟန်းပြုရန် ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထား
 ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားသည် အမူအရာ
 ဖြင့်ပင်လျှင် ခေမာမိဖုရား အရိယမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်လာ
 ကြောင်းကို ရိပ်မိသိရှိသဖြင့် လက်အုပ်ကို ချီမြှောက်ကာ “အနု-
 ဇာနာမိ တေ ဘဒ္ဒေ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ တဝ သိဇ္ဈတု = ဘဒ္ဒေ = ခေမာ
 မည်ငြား အိုမိဖုရား...။ တေ = သင်မိဖုရားအား။ အနုဇာနာမိ =
 အနူးအညွတ် ရဟန်းပြုရန် ငါခွင့်လွှတ်၏။ တဝ = သင်မိဖုရား၏။
 ပဗ္ဗဇ္ဇာ = လူ့ရပ်လူ့ဘောင် စွန့်ရှောင်ခွါမြန်း ရှင်ရဟန်းအဖြစ်
 သည်။ သိဇ္ဈတု = အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ပြီးမြောက်အောင်မြင်
 ပါစေသတည်း” ဟူသော ဂါထာဝက်ဖြင့် ခွင့်လွှတ်ဆုတောင်း
 စကား မိန့်ကြားပြီးလျှင် ခေမာမိဖုရားကို ရှေ့ထမ်းစင်ထက် တင်
 ဆောင်ကာ ကြီးစွာသောအခမ်းအနားဖြင့် ဘိက္ခုနီမကျောင်း
 တိုက်သို့ ဆောင်၍ ရှင်ရဟန်းမ ပြုစေလေ၏။

ခေမာထေရီ ရဟန္တာမဖြစ်ခြင်း

ထိုသို့ ဘိက္ခုနီ = ရဟန်းမ-အဖြစ်ကို ရရှိပြီးနောက် တဆယ့်
 ငါးရက်မြောက်သောနေ့ဝယ် ခေမာထေရီမသည် ဥပုသ်ပြုရာ၌
 ဝတ်ပြုရင်း ဆီမီးတောက်ထွန်းခြင်း၊ ဆီမီးငြိမ်းသေခြင်းများကို
 မြင်၍ ထိတ်လန့်သံဝေဂဉာဏ်ကို ရသဖြင့် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏
 အဖြစ်၊ အပျက်ကို ဆက်၍တဖန် သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြန်လေလျှင် ပဋိ-
 သန္တိဒါဉာဏ်လေးပါး၊ အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် တန်ဆာ
 ဆင်အပ်သော အရဟတ္တ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ ရဟန္တာ
 ထေရီမ ဖြစ်လေ၏။ ။(ဤ ခေမာထေရီ ရဟန္တာမ ဖြစ်သော
 အကြောင်းကို ခေမာထေရီအပဒါန်အတိုင်း ရေးသား ဖော်ပြအပ်

သည်၊ အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတို့၌မူ တမျိုးစွင့်ပြ
အပ်လေသည်။ ဉာဏ်ရှုပ်ထွေးမည်စိုး၍ ဤကျမ်း၌ မဖော်ပြတော့
ပြီ)။

ခေမာထေရီမသည် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် နှစ်ရပ်စွယ်စုံ လှေလာ
သူဖြစ်သဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိ ခုနစ်ပါးတို့၌ အထူးကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည့်ပြင်
ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့၌လည်း သူမတူတန်အောင် ရဲရင့်သူဖြစ်
လျက် အဘိဓမ္မာနည်း၌လည်း အထူးတတ်သိလိမ္မာသူ = ပရိယတ်
ရာ ပဋိပတ်ပါ နှစ်ရပ်စွယ်စုံတတ်ကျွမ်းသူ ပညာရည်ထူးချွန်သူ
ဖြစ်လေသည်။ ဤအကြောင်းအရာကို အကျဉ်းဖော်ပြလတ္တံ့သော
(သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ၊ ၁၀-အဗျာကတသံယုတ်၊ သံ ၂၊
စာဖျက်နှာ ၅၄၄-လာ)၁-ခေမာသုတ်ကို ထောက်ဆ၍ သိရာ၏။
ခေမာသုတ်အကျဉ်းချုပ်မှာ—

ခေမာထေရီက ကောသလမင်းကြီးအား
သိပ်မွေ့သောတရား ဟောခြင်း

အခါတပါး မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ခေမာထေရီမသည် ကော-
သလတိုင်းအတွင်း ဒေသစာရီ လှည့်လည်လတ်သော် သာဝတ္ထိ
ပြည်နှင့် သာကေတမ္ဗိအကြား တောရဏမည်သောအရပ်၌ နေဆဲ
ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည် သာကေတ
မ္ဗိမှ သာဝတ္ထိပြည်သို့အသွား ထိုတောရဏမည်သော အရပ်၌
တည်၍ နားနေ၏။ ထိုအခါ ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည်
မင်းချင်းယောက်ျား တယောက်ကို “အမောင် ယောက်ျား....
သွားပါချေ။ သင်သည် ဤ တောရဏအရပ်၌ ယနေ့ ငါဆည်း
ကပ်သင့်သော သမဏခေါ်ဆိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ၊ မြာဟ္မဏခေါ်ဆို
ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဖြစ်စေ သိအောင် စုံစမ်းလော့” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထို
မင်းချင်းယောက်ျားသည် မင်းကြီးအမိန့်အရ ထို တောရဏအရပ်
အားလုံး နှံ့စပ်အောင် စုံစမ်းလှည့်လည်သော်လည်း မင်းကြီး
ဆည်းကပ်သင့်သည့် သမဏပုဂ္ဂိုလ်၊ မြာဟ္မဏပုဂ္ဂိုလ် တဦး
တယောက်ကိုမျှ မတွေ့ရပဲ ထို တောရဏအရပ်၌ နေထိုင်ဆဲဖြစ်

သည့် ခေမာထေရီမကို တွေ့မြင်ရ၍ မင်းကြီးထံသို့ တဖန် ပြန်လာ ပြီးလျှင် ကောသလမင်းကြီးကို—

“မင်းမြတ်....၍ တောရဏအရပ်၌ မင်းမြတ်ဆည်းကပ် သင့်သော သမဏပုဂ္ဂိုလ်၊ မြာဟဏပုဂ္ဂိုလ် မရှိပါ။ သို့ရာ တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်မ ခေမာမည်သော ဘိက္ခု- နီမသည်ကား ရှိပါ၏။ ထို ခေမာမည်သော ဘိက္ခုနီ အရှင်မ၏ ‘ပညာရှိ၏၊ လိမ္မာ၏၊ အကြားအမြင်များ၏၊ ဆန်းကြယ်သော တရားစကား ဟောကြားတတ်၏၊ ကောင်းသော ထိုးထွင်းဉာဏ်ရှိ၏’ ဟူသော ကောင်း သောသတင်း ကျော်စောခြင်းအသံသည် ပြန့်နှံ့လွှမ်းတက် ပါ၏။ မင်းမြတ်သည် ထိုခေမာဘိက္ခုနီ အရှင်မကို ဆည်း ကပ်တော်မူစေချင်ပါ၏” —

ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် ထိုမင်းချင်း ယောက်ျား လျှောက်ထားချက်အရ ခေမာထေရီ ဘိက္ခုနီမထံသို့ သွားရောက်၊ ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ ထို့နောက် မင်းကြီးနှင့် ခေမာထေရီ ဘိက္ခုနီမတို့ အပြန်အလှန် မေး၊ ဖြေကြပုံမှာ—

- (မင်း) အရှင်မ....သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်ပါ သလော။
- (ထေရီ) မင်းမြတ်....“သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်၏” ဟူသော ဤစကား = ဤအချက်ကို မြတ်စွာ ဘုရား မဟောကြားအပ်။
- (မင်း) အရှင်မ....ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ မဖြစ်ဘူးလော။
- (ထေရီ) မင်းမြတ်....“သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ မဖြစ်” ဟူသော ဤစကား = ဤအချက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်။

(မင်း) အရှင်မ...သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်းရှိ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိသလော။

(ထေရ်) မင်းမြတ်... “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ” ဟူသော ဤစကား = ဤ အချက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟော ကြားအပ်။

(မင်း) အရှင်မ...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သတ္တဝါသည် သေ သည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်သလော။

(ထေရ်) မင်းမြတ်... “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်” ဟူသော ဤစကား = ဤအချက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်—

ဤကား ကောသလမင်းကြီးနှင့် ခေမာထေရီတို့ ပဌမအဆင့် မေး၊ ဖြေကြပုံတည်း။ ထို့နောက် တဆင့်တက်၍ မင်းကြီးနှင့် ခေမာထေရီတို့ မေး၊ ဖြေကြပုံမှာ—

(မင်း) အရှင်မ...အရှင်မသည် “သတ္တဝါသည် သေ သည်မှ နောက်၌ ဖြစ်ပါသလော”ဟု ဤသို့ မေးအပ်သည် ရှိသော် “မင်းမြတ်... ‘သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်၏’ ဟူသော ဤစကား = ဤအချက်ကို မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်”ဟု ဖြေဆို၏ (၁)။ “အရှင်မ...ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ မဖြစ်ဘူး လော”ဟု ဤသို့ မေးအပ်သည်ရှိသော် “မင်းမြတ်... ‘သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ မဖြစ်’ ဟူသော ဤစကား = ဤ အချက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟော ကြားအပ်”ဟု ဖြေဆို၏ (၂)။ “အရှင်မ သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိသလော”ဟု ဤသို့ မေးအပ်သည်ရှိသော် “မင်းမြတ်...

‘သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်းရှိ၊ မဖြစ်သည်လည်းရှိ’ ဟူသော ဤစကား - ဤအချက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်” ဟု အရှင်မဗြေဆို၏ (၃)။ “အရှင်မ...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်သလော” ဟု ထိုသို့ မေးအပ်သည် ရှိသော် အရှင်မသည် “မင်းမြတ်... ‘သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်’ ဟူသော ဤစကား - ဤအချက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်” ဟု ဖြေဆို၏ (၄)။ အရှင်မ... ဤစကား = ဤအချက် (၄-ရပ်လုံး) ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော် မမူခြင်း၏ အကြောင်း အထောက်အပံ့ကား အဘယ်နည်း = အဘယ် အကြောင်းကြောင့် ဤစကား - ဤအချက် (၄-ရပ်လုံးကို) ကို မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်သနည်း။

(ထေရီ) မင်းမြတ်...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤအရာ၌ သင့်ကို ပင် ပြန်၍ မေးဦးအံ့၊ သင်နှစ်သက်သလို ဖြေဆိုပါလော့။ မင်းမြတ်... ယခု ငါမေးမည့်စကားကို သင် အဘယ်သို့ သဘောကျသနည်း - ဝင်္ဂါမြစ်၌ သဲမှုန်များ “ဤမျှလောက် ရှိ၏” ဟူ၍၎င်း၊ “သဲမှုန် ရာပေါင်း ဤမျှ၊ ထောင်ပေါင်း ဤမျှ၊ သိန်းပေါင်း ဤမျှရှိ၏” ဟူ၍၎င်း သဲမှုန်များကို ရေ တွက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော တစ်တယောက် ဝဏန်းသမား ဖြစ်စေ၊ လက်ချိုးရေသမား ဖြစ်စေ၊ အပေါင်းလိုက် ရေ သမားဖြစ်စေ သင်မင်းမြတ်မှာ ရှိပါသလော။

(မင်း) မရှိပါ အရှင်မ...။

(ထေရီ) မင်းမြတ်... မဟာသမုဒ္ဒြာ၌ ရေပေါက်များ “ကွမ်းစား = ပြည် ဤမျှပမာဏရှိ၏” ဟူ၍၎င်း၊ “ရေပေါက် ကွမ်းစားပမာဏအားဖြင့် ရာပေါင်းဤမျှ၊ ထောင်

ပေါင်း ဤမျှ သိန်းပေါင်း ဤမျှရှိ၏” ဟူ၍၎င်း ရေပေါက်များကို ရေတွက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော တစ်စုံတယောက် ဂဏန်းသမား ဖြစ်စေ၊ လက်ချိုးရေသမား ဖြစ်စေ၊ အပေါင်းလိုက် ရေသမား ဖြစ်စေ သင်မင်းမြတ်မှာ ရှိပါသလော။

(မင်း) မရှိပါအရှင်မ...၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုလျှင် မဟာသမုဒ္ဒြာသည် နက်လှပါ၏၊ မနှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါ၊ သက်ဝင်ရန် ခဲယဉ်းပါ၏။

(ထေရီ) မင်းမြတ်... ဤ အတူပင်လျှင် သတ္တဝါဟု ပညတ်လျှင် ပညတ်နိုင်ရာသောရုပ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပယ်အပ်ပြီးပြီ၊ အမြစ်အရင်းကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ပြီးပြီ၊ နတ်ပြီးသော ထန်းပင်ရာကဲ့သို့ ပြုပြီးပြီ၊ နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် ပြုပြီးပြီ၊ နောက်တဖန်ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိ။ ရုပ်အစု၊ ရုပ်ဟူသော ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ခြင်းမှ လွတ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသမုဒ္ဒြာကဲ့သို့ ဂုဏ်တော်နှင့် အဇ္ဈာသယ နက်နဲလှ၏၊ မနှိုင်းယှဉ်နိုင်၊ သက်ဝင်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏အဖို့ရာ “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်၏” ဟူသော စကား = အချက်သည်လည်း မသင့်တော့ချေ။ “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ မဖြစ်” ဟူသော စကား = အချက်သည်လည်း မသင့်တော့ချေ။ “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏” ဟူသော စကား = အချက်သည်လည်း မသင့်တော့ချေ။ “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်” ဟူသော စကား = အချက်သည်လည်း မသင့်တော့ချေ။ (မြတ်စွာဘုရား၏ အဖို့ရာ သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်၏ဟူ၍လည်း မဆိုသင့်၊ မဖြစ်ဟူ၍လည်း မဆိုသင့်၊ ဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏ ဟူ၍လည်း မဆိုသင့်။

ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်-ဟူ၍ လည်း မဆိုသင့်တော့ပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်။ နက်နဲလှ၏။

သတ္တဝါဟု ပညတ်လျှင် ပညတ်နိုင်ရာသော ဝေဒနာ ကို (ပ)၊ သညာကို (ပ)၊ သင်္ခါရတို့ကို (ပ)၊ ဝိညာဏ် ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ပယ်အပ်ပြီးပြီ၊ အမြစ်အရင်းကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ပြီးပြီ၊ နတ်ပြီးသောထန်းပင်ရာကဲ့သို့ ပြုပြီးပြီ၊ နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် ပြုပြီးပြီ၊ နောက်တဖန်ဖြစ်ခြင်း သဘော မရှိ၊ ဝိညာဏ်အစု၊ ဝိညာဏ်ဟူသော ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ခြင်းမှ လွတ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသမုဒ္ဒြာကဲ့သို့ ဂုဏ်တော်နှင့် အဇ္ဈာသယ နက်နဲလှ ၏၊ မနှိုင်းယှဉ်နိုင်၊ သက်ဝင်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏။ ထိုမြတ်စွာ ဘုရား၏အဖို့ရာ “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ်၏”ဟူသော စကား=အချက်သည်လည်း မသင့်တော့ ချေ။ (ပ)။ “သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်၌ ဖြစ် သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်”ဟူသော စကား = အချက်သည်လည်း မသင့်တော့ချေ။

(ဤကား ကောသလမင်းကြီးနှင့် ခေမာထေရီတို့ ဒုတိယအဆင့် မေး၊ဖြေကြပုံတည်း။ ရှင်းလင်းချက်ကို နောက်၌ ဖော်ပြပေအံ့)။

ထိုနောက် ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည် ခေမာဘိက္ခုနီမ ၏ စကားကို နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်၍ နေရာမှထကာ ရှိခိုးပြီးလျှင် အရိအသေပြု၍ ဖဲသွာ လေ၏။ ထိုနောက် ပသေနဒိကောသလ မင်းသည် အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် ခေမာထေရီမကို မေးသကဲ့သို့ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မေးမြန်း ပြန်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ခေမာထေရီမ ဖြေဆို သကဲ့သို့ပင် ဖြေဆိုတော်မူလေသည် (မေး၊ ဖြေပုံကို ပိဋကတ် မြန်မာပြန်၌ ကြည့်ရှုရ၏)။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြေဆိုတော်မူပုံနှင့် ခေမာထေရီမ ၏ ဖြေဆိုပုံတို့ (သဝေ၊ ပိုဒ်မ-မျှ မကွဲ) တထပ်တည်း တူညီ နေသောအခါ ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည် အလွန်အံ့ဩ

ပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား...အံ့စွယ်ရှိပါပေစွာ၊ မြတ်စွာဘုရား...
 မဖြစ်စဘူး အထူးဖြစ်ပါပေစွာ၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့် တပည့်မ၏
 တရားဟောရာ၌ အနက်အနက်ချင်း သဒ္ဓါသဒ္ဓါချင်း တထပ်
 တည်း ကျလှပါ၏၊ ညီညွတ်လှပါ၏၊ မဆန့်ကျင်ပါ။ မြတ်စွာ
 ဘုရား...တချိန်က အကျွန်ုပ်သည် ခေမာဘိက္ခုနီမထံသို့ ချဉ်းကပ်
 ပြီးလျှင် ဤအကြောင်းကို မေးဘူးပါသည်။ ထိုအရှင်မသည်
 လည်း ဤပုဒ်၊ ဤသဒ္ဓါဘို့ဖြင့်ပင် ယခုမြတ်စွာဘုရား ဖြေကြား
 တော်မူသကဲ့သို့ ဖြေကြားခဲ့ပါပြီ။ မြတ်စွာဘုရား... အံ့စွယ်ရှိပါပေ
 စွာ၊ မြတ်စွာဘုရား...မဖြစ်စဘူးအထူးဖြစ်ပါပေစွာ၊ မြတ်စွာဘုရား
 နှင့် တပည့်မ၏ တရားဟောရာ၌ အနက်အနက်ချင်း သဒ္ဓါသဒ္ဓါ
 ချင်း တထပ်တည်းကျလှပါ၏၊ ညီညွတ်လှပါ၏၊ မဆန့်ကျင်ပါ”
 ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် မိမိပြန်ဖို့ရန် ခွင့်ပန်လျှောက်ထား၍
 မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြေကြားချက်စကားတော်ကို အလွန်နှစ်သက်
 ဝမ်းမြောက်ကာ နေရာမှထ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၊ အရိုအသေ
 ပြုပြီးလျှင် ဖဲသွား = ပြန်သွားလေ၏။ ။ ဤကား ခေမာသုတ္တန်
 အကျဉ်းချုပ်တည်း။

(ဤ၌) ။ သေသည်မှနောက် သတ္တဝါဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း၊ မဖြစ်ဟူ၍
 ၎င်း၊ ဖြစ်သည်လည်းရှိ မဖြစ်သည်လည်းရှိဟူ၍၎င်း၊ ဖြစ်သည်လည်း
 မဟုတ် မဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်ဟူ၍၎င်း မြတ်စွာဘုရား မဟောကြား
 ခြင်း၏ အကြောင်းကို မေးသော (ဒုတိယအဆင့်) အမေးကို ဖြေဆို
 ထုဝယ်—

(၁) ပရမတ္ထအားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးသာရှိ၍ (ခန္ဓာငါးပါးကိုလွှတ်၍)
 သတ္တဝါဟူသည် မရှိသောကြောင့် သတ္တဝါဖြစ် မဖြစ်-ဟူသောအချက်ကို
 မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားအပ်ဟူ၍ (ထိုအဗျာကတသံယုတ် တထိယ
 သုတ်အတိုင်း) ဖြေလျှင်လည်း ပြေလည်၏။

(၂) သို့မဟုတ် ထိုအဗျာကတသံယုတ် စတုတ္ထသုတ်အတိုင်း)
 ခန္ဓာငါးပါးနှင့်စပ်၍ သစ္စာလေးချက် အနက်သဘာဝကို မသိသော
 သူ၏ သန္တာန်မှာသာ သတ္တဝါ ဖြစ် မဖြစ်နှင့်စပ်သည့် အထက်ပါ အဆို
 ပါ အယူမှားလေးချက် ဖြစ်၏။ သစ္စာလေးချက် အနက်သဘောကို
 သိသောသူ၏ သန္တာန်မှာကား ထို သတ္တဝါ ဖြစ်-မဖြစ်နှင့်စပ်သည့်

အထက်ပါ အဆိုပါ အံ့ဖွယ်များလေးချက် မဖြစ်။ မြတ်စွာဘုရားမှာ သစ္စာ
လေးချက် အနက်သဘောကို အကြောင်းမဲ့ကုန်စင် သိမြင်တော်မူပြီးဖြစ်
သောကြောင့် ထိုအဖွယ်များ လေးချက် လုံးမရှိ။ မရှိသောကြောင့်
မဟော-ဟု ဖြေလျှင်လည်း ပြေလည်၏။

(၃) သို့မဟုတ် (ထိုအဗျာကတသံယုတ် ပဉ္စမသုတ်အတိုင်း) ခန္ဓာ
ငါးပါး၌ တဏှာဆန္ဒ မကင်းသောသူ၏ သန္တာန်မှာသာ ထိုအဖွယ်များ
လေးချက် ဖြစ်၏။ ခန္ဓာငါးပါး၌ တဏှာဆန္ဒကင်းပြီးသူ၏ သန္တာန်မှာ
ထိုအဖွယ်များလေးချက် မဖြစ်။ မြတ်စွာဘုရားမှာ ခန္ဓာငါးပါး၌ (ဝါသနာ
နှင့်တကွ တဏှာဆန္ဒ အကြောင်းမဲ့ ကင်းပြတ်တော်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့်
ထိုအဖွယ်များလေးချက် လုံးမဖြစ်။ မဖြစ်သောကြောင့် မဟော-ဟု ဖြေ
လျှင်လည်း ပြေလည်၏။ (ထို့ပြင်လည်း ထိုအဗျာကတသံယုတ် ဆဋ္ဌမ
သုတ်၌ ဖြေဆိုပုံအကြောင်း ၄-ချက် လာရှိ၏။ ထို ၄-ချက် အတိုင်း ဖြေ
လျှင်လည်း ရှင်းရှင်းနှင့်ပင် ပြေလည်၏။)

ထိုသို့ ပြေလည်နိုင်ပါလျက် ယခု ခေမာထေရီ၏ ဖြေကြားလိုရင်း
အချစ်မှာ- “မင်းမြတ်.... မြတ်စွာဘုရား၏ အဖို့ရာ သေပြီးသည်မှ
နောက်ကာလဝယ် သတ္တဝါဟု ပညတ်လျှင် ပညတ်နိုင်ရာသော ရုပ်၊
ဝေဒနာ သညာ၊ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်-ဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို (ယင်းတို့ကို
ဖြစ်စေနိုင်သည့် အကြောင်း = သမုဒယကို ပယ်သောအားဖြင့်) ပယ်အပ်
ပြီးလေပြီ-မြတ်စွာဘုရားမှာ ပရိနိဗ္ဗာန် စတိစိတ်တော်မှနောက် ခန္ဓာ
အသစ် ဖြစ်တော့မည်မဟုတ်။ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်
ဖြစ်လတ္တံ့သော ခန္ဓာငါးပါး အစမှလည်း လွတ်တော်မူပြီးဖြစ်၏-နောက်
အခါ၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့ အသစ်ဖြစ်တော့မည်မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။
ထို့ကြောင့်ပင် ဤသို့သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူလိမ့်ဦးမည်ဟု
သတ္တပညတ် ပုဂ္ဂလပညတ်လည်း ငြိမ်းပြီးဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်
အနာဂတ ခန္ဓပညတ်မှလည်း လွတ်ပြီးဖြစ်တော်မူလေသည်။ မင်းမြတ်....
မြတ်စွာဘုရားကား မဟာသမုဒြာကိုသို့ပင် ဂုဏ်တော်အားဖြင့်၎င်း၊
အလိုတော် = အဇ္ဈာသယအားဖြင့်၎င်း နက်နဲလှ၏။ ထိုသို့ ဂုဏဂမ္ဘီရ၊
အဇ္ဈာသယ ဂမ္ဘီရ ဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ အဖို့ရာ
သေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ သတ္တဝါဟု ပညတ်လျှင် ပညတ်နိုင်ရာ
သည့် ခန္ဓာငါးပါးမရှိတော့လေသောကြောင့် သတ္တဝါဟူသော ပညတ်
လည်း မရှိတော့ပြီ။ ထိုသို့မရှိသည်ကို ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏
အဖို့ရာ သေသည်မှနောက် သတ္တဝါသည် ဖြစ်၏-စသည် ၄-ချက်လုံးပင်

မပြောသင့်တော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် ယင်း ၄-ချက်ကို မြတ်စွာဘုရား မထော့ကြားအပ်” ဟု ဖြေကြားလိုရင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် “မြတ်စွာဘုရား၏ အဖို့ရာ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိမှ နောက်ကာလ၌ ခန္ဓာအသစ် ဖြစ်ရန်မရှိသောကြောင့် ‘သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဖြစ်သလော’ ဟူသော ပဌမအမေးအတွက် ဖြစ်၏ ဟု မဟောလျှင် ရှိတန်စေ၊ ‘သတ္တဝါသည် သေသည်မှ နောက်ကာလ၌ မဖြစ်ဘူးလော’ ဟူသော ဒုတိယအမေးအတွက် ‘အာမ-အိမ်း...မဖြစ်ဘူး’ ဟု ဝန်ခံ ဖြေသင့်သည်မဟုတ်လော” ဟု မေးရန်ရှိပြန်၏။ အခြေကား- ထိုသို့ဝန်ခံ၍ ဖြေဆိုရန်မှာလည်း ထိုအမေးကိုယ်နှိုက်က ပဓမ္မတ္ထ အားဖြင့် မရှိသော “သတ္တဝါ” ဟူသော ပညတ်ကို မေးအပ်လေသောကြောင့် “အိမ်း...မဖြစ်ဘူး” ဟုလည်း ဝန်ခံအပ်ချေ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ (ငိုကာမှ ထုတ်ပြချက်)

ဤ မေးဖြေပုံတို့မှာ သိမ်မွေ့နက်နဲလှဘိတောင်း၊ ထိုသို့ သိမ်မွေ့နက်နဲစွာ ခေမာထေရီမကြီး ဖြေဆိုခြင်းမှာလည်း အကြောင်းထူး ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းထူးမှာ— ထိုပဌမအဆင့် အမေး ၄-ချက်ပါ “သတ္တဝါ” ဟူသော စကားရပ်ထဲ၌ အမေးရှင် ကောသလမင်းကြီး ကိုယ်တိုင်က မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုပါ ထည့်သွင်းရည်ရွယ်၍ မေးရင်း ဖြစ်သောကြောင့် ခေမာထေရီမကြီးကလည်း မင်းကြီးရည်ရွယ်ဦးတည်ချက် ရှိသည်ကို သိမြင်၍ မြတ်စွာဘုရားနှင့် စပ်သော အကြောင်းတို့ကိုသာ လေးနက်စွာညွှန်ပြ၍ ဖြေဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ဤယခု ခေမာသုတ္တန်ကား သိမ်မွေ့လှဘိ၏။ ထို့ကြောင့် သူတော်ကောင်းတို့သည် ဤမျှဖြင့် တင်းမတိမ်ကြပဲ ပညာရှိတို့ထံ တဖန်မေးလျှောက်ကုန်ရာ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း သာဝတ္ထိပြည်နှင့် သာကေတမြို့ အကြား တောရဏ မည်သောအရပ်၌ ကောသလမင်းကြီးအား ဤခေမာသုတ္တန်ကို ဟောကြားခြင်းသည် ခေမာထေရီမကြီး အဖို့ရာ ပညာတေဒဂ်ရရှိရန် အနီးကပ်ဆုံးသော အကြောင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘိက္ခုနီမတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော် ခေမာထေရီ ဘိက္ခုနီမကြီးကို—

ရတနာ] (၂) ခေမာထေရီအကြောင်း ၄၃

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ မဟာ-
ပညာနံ ယဒိဒိံ ခေမာ = ရဟန်းတို့- ဉာဏ်ပညာကြီးကြ
သည့် ငါဘုရား၏ သာဝိကာ = တပည့်မှ ဘိက္ခုနီတို့တွင်
ခေမာထေရီ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး၊ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်
ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “မဟာပညာ = ဉာဏ်ပညာကြီး
ကျယ်သောအရာ” ဝယ် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံး = တေဒဂ္ဂရာထူး၌
ထားတော်မူလေ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ခေမာထေရီမကြီးကိုယ်တိုင်
မိမိ၏ အပဒါနှင့် ဤဆိုလတ္တံ့သော ဂါထာတို့ကို ဝမ်းမြောက်စွာ
ဟောကြားမိန့်ဆိုအပ်လေပြီ—

- (၁) တတော တောရဏဝတ္ထုသ္မိံ၊
ရညာ ကောသလသာမိနာ။
ပုစ္ဆိတာ နိပုဏေ ပဉ္စေ၊
ဗျာကရောန္တိ ယထာတထံ။

တတော = ထိုသို့ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသည်မှ နောက်ကာ
လ၌။ အဟံ = ခေမာတွင်မည် ငါထေရီသည်။ တောရဏ-
ဝတ္ထုသ္မိံ = သာဇတ္ထိပြည်နှင့် သာကေတမြို့၏ အကြား
တောရဏဝတ္ထု-အမည်ရှိသောအရပ်၌။ ကောသလသာမိ-
နာ = ကောသလတိုင်းအလုံးကို ဘုန်းမီးတောက်ပ အစိုး
ရသော။ ရညာ = ပသေနှမိ ကောသလမင်းတရားသည်။
ပုစ္ဆိတာ = သိလိုရေးဖြင့် မေးချောက်အပ်သည်ဖြစ်၍။
နိပုဏေ ပဉ္စေ = သိမ်မွေ့လှစွာ ပြုသနာတို့ကို။ ယထာ-
တထံ = မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်တိုင်း။ ဗျာကရောန္တိ =
စိတ်ဖြာခွဲခြား ဖြေကြားခဲ့လေပြီ။

- (၂) တဒါ သ ရာဇာ သုဂတံ၊
ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆထ။
ကထေဝ ဗုဒ္ဓေါ ဗျာကာသိ၊
ယထာ ဝေ ဗျာကတာ မယာ။

တဒါ = ထိုအခါ၌။ သ-သော ရာဇာ = ကောသလ
 မည်ငြား ထိုမင်းတရားသည်။ သုဂတံ = သာဝတ္ထိပြည်သို့
 ပြန်အရောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့။ ဥပ-
 သင်္ကမ္မ = ချဉ်းကပ်သွားရောက်၍။ ပုစ္ဆထ = ပြဿနာ
 နက်လေး တဖန်မေးလေပြီ။ တဒါ = ထိုသို့မေးလျှောက်
 သောအခါ၌။ တေ = ထို သိမ်မွေ့လှစွာ ပြဿနာတို့ကို။
 မယာ ဗျာကတာ ယထာ = ငါလျှင် ခွဲခြား ဖြေကြားအပ်
 ကုန်သကဲ့သို့။ တထေဝ = ထိုအတူသာလျှင်။ ဗုဒ္ဓေါ =
 သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။ ဗျာကာသိ = အနက်, သဒ္ဓါ အက္ခရာမပြား
 အဓိပ္ပါယ်တသားတည်းဖြင့် ဖြေကြားတော်မူလေပြီ။

(၃) ဇိနော တသ္မိံ ဂုဏေ တုဋ္ဌော၊
 တေဒဂ္ဂေ ဌပေသိ မံ။
 မဟာပညာနမဂ္ဂါတိ၊
 ဘိက္ခုနီနံ နရုတ္တမော။

နရုတ္တမော = လူတို့ထက်မြတ် ဥက္ကဋ္ဌတဆူ ဖြစ်တော်
 မူသော။ ဇိနော = ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်ကိုယ်
 တော်မြတ်သည်။ တသ္မိံ ဂုဏေ = ထို တရားတော်ကို
 ဟောဖော်ရင့်ကျူး ဂုဏ်ကျေးဇူး၌။ တုဋ္ဌော = နှစ်သက်
 အားရ ဝမ်းမြောက်တော်မူလှသည်ဖြစ်၍။ မံ = ခေမာထေရီ
 ခေါ်မည်သမုတ် အကျွန်ုပ်ကို။ မဟာပညာနံ = ကြီးကျယ်
 စွာဘိ ပညာရှိကုန်သော။ ဘိက္ခုနီနံ = ကိုယ်တော်၏
 သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမ-များစွာတို့တွင်။ အဂ္ဂါတိ = အသာ
 ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဟူ၍။ တေဒဂ္ဂေ = တေဒဂ်ရာထူး၌။
 ဌပေသိ = ချီးကျူးမြှောက်စား ထားတော်မူလေပြီ။

ဤကား ခေမာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၃) ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ အကြောင်း

(က) ထေရီပဏ္ဍိတ ရွေးဆုတောင်း

ဤ ဥပ္ပလဝဏ္ဏ ထေရီမဏိအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီး သည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီး (= သူဌေးသမီး) ဖြစ်၍ နောက်တချိန်ဝယ် လူများအပေါင်းနှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ လိုက်ပါသွားရောက်၍ တရားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ဘိက္ခုနီမတပါးကို တန်ခိုးကြီးသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ စုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ကြာညိုပန်းစည်း ခုနစ်စည်းတို့ကို ချထားပူဇော်ကာ ထိုတန်ခိုးကြီးသော အရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်း ပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ကြာပန်းလှူခြင်း

ထို သူဌေးသမီး၌ ထိုဘဝသည် အသက်ထက်ဆုံး ဖြတ်၌ ဘုရားနှင့် သံဃာတော်ကို ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးခဲ့၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ လားရောက်ရလေသည်။ ထိုနတ်ပြည်မှတဖန် စုတေပြန်သော် လူ့ပြည်၌တဖန် လူဖြစ်ပြန်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တဆူအား ကြာပန်းနှင့်တကွ ဆွမ်းအလှူဒါန လှူဒါန်းလေသည်။

တဖန် သူဌေးသမီးဘဝ

ထို အမျိုးကောင်းသမီးသည် ဤ ယခုဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ အဆန်လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်၌ တဖန် ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် သူဌေးသမီးဖြစ်ပြန်၍ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော သံဃာတော်ကို ရိုသေစွာ ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် မဟာဒါနကြီးပေးလှူ

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားကို ကြာပန်းဖြင့် ပူဇော်၍ စိတ်ဖြင့်ပင်လျှင် ရုပ်ရည်အဆင်း တင့်တယ်လှပခြင်းကို ဆုတောင်းပစ္စုပ္ပန်မှု ပြုခဲ့လေသည်။

ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဆာဝ

ထို သူဌေးသမီးသည် ထို ဘဝ၌လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်လျက် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် အလှည့်အလည် ကျင်လည်ကျက်စား၍ လာခဲ့ရာ ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ကိကိမင်းကြီး၏ (ရှေးဖော်ပြရာပါ) သမီးတော် ခုနစ်ယောက်တို့ အနက် နှစ်ယောက်မြောက် သမဏဂုတ္တာမင်းသမီးဖြစ်၍ ခေမာထေရီမအလောင်းနည်းတူ နှစ်ပေါင်းနှစ်သောင်းကြာကောမာရိ-မြဟ္မစရိယအကျင့်ကို ကျင့်၍ ရဟန်းသံဃာအား ပရိဝုဏ်ကျောင်းတိုက်ကြီး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ တဖန် ဖြစ်ပြန်လေ၏။

ဥမ္မာဒန္တီဆာဝ

ထိုနတ်သမီးသည် နတ်ဘဝမှ စုတေပြန်သော် လူ့ပြည်၌ မြတ်သောအမျိုးဝယ် အမျိုးကောင်းသမီး ဖြစ်ပြန်၍ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့် သာဝက ရဟန္တာ မထေရီမြတ်တပါးအား ရှေ့ရောင်အဆင်း ဝါဝင်းချောမွေ့သော အဝတ်ကို လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ (အကြောင်းအရာအကျယ်ကို ငါ့ရဒါးဆယ် ဇာတ်တော်ဝတ္ထု ပဏ္ဍာသနိပါတ် ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်၌ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် သိဝိတိုင်း အရိဋ္ဌပုရပြည်ဝယ် တိရိစ္ဆာန်-မည်သော ပုဏ္ဏားသူဌေးကြီး၏သမီး ရုပ်ရည် အဆင်း အလွန်လှပတင့်တယ်သော ဥမ္မာဒန္တီသူဌေးသမီး ဖြစ်လာလေသည်။ (ဤဥမ္မာဒန္တီ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို ငါ့ရဒါးဆယ် ဇာတ်တော်ဝတ္ထု ပဏ္ဍာသနိပါတ် ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်၌ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ထယ်စောင့် အပျိုးသမီးဘဝ

ထိုဥပ္ပာဒန္တိသုဋ္ဌေးသမီးဘဝမှ စုတေပြန်သော် ရွာငယ် တခု
 ဝယ် လယ်သမားသမီး ဖြစ်လာပြန်လေသည်။ ထိုသူငယ်မသည်
 တနေ့သ၌ လယ်လုပ်တဲ့သို့ သွားလတ်သော် လမ်းခရီးအကြား
 ရေအိုင်တခု၌ နံနက်စောစော ပွင့်၍နေသော ပဒုမာကြာပန်းကို
 မြင်တွေ့ရ၍ ရေအိုင်သို့ ဆင်းသက်ကာ ထိုပဒုမာကြာပန်းကို၎င်း၊
 (လယ်လုပ်တဲ့သို့ရောက်လျှင်) ပေါက်ပေါက်ထည့်ရန် ပဒုမာကြာ
 ရွက်ကို၎င်း ခူးယူခဲ့၍ လယ်တဲသို့ ရောက်သောအခါ သလေးနံ
 တို့ကို ရိတ်ဖြတ်ပြီးလျှင် လယ်တဲအတွင်း ထိုင်နေလျက် ပေါက်
 ပေါက်တို့ကို လှော်ပြီးသော် ပေါက်ပေါက်ပွင့်ပေါင်း (၅၀၀)
 ငါးရာစေ့အောင် တပွင့်စီ တပွင့်စီ ရေတွက်၍ နေလေ၏။

ထိုခဏဝယ် ဂန္ဓမာဒနတောင်၌ နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်
 မူသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တဆူသည် ကြွလာလတ်၍ ထိုသူ
 ငယ်မ၏ မနီးမဝေး၌ ရပ်တည်တော်မူလာ၏။ သူငယ်မသည်
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို ဖူးမြင်ရ၍ ပေါက်ပေါက်ပွင့်တို့နှင့်တကွ
 ပဒုမာကြာပန်းကို ယူခဲ့ပြီးလျှင် လယ်လုပ်တဲပေါ်မှ ဆင်းခဲ့၍
 ပေါက်ပေါက်ပွင့်တို့ကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ သပိတ်၌ ထည့်
 ပြီးလျှင် ပဒုမာကြာပန်းဖြင့် သပိတ်ကို ဖုံးအုပ်၍ လှူဒါန်းလိုက်
 လေ၏။

ထို့နောက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ခရီးအတန်ငယ် ကြွသွား
 တော်မူပြီးလတ်သော် ထိုသူငယ်မသည် “ရဟန်းတို့မည်သည်မှာ
 ပန်းကို အလိုမရှိကြကုန်၊ ငါသည် ပန်းကို တဖန် ပြန်ယူ၍ ပန်
 ဆင်အံ့” ဟု ကြံစည်မိ၍ လိုက်သွားပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်
 မြတ်၏ လက်မှ ပန်းကို တောင်းယူပြီးနောက် တဖန် “ဩ……
 အကယ်၍သာ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် ငါလှူသည့်ပန်းကို အလို
 တော်ရှိခဲ့လျှင် လှူစဉ်ကပင် သပိတ်ထက်၌ တင်ထားခွင့်ပေး
 မည်မဟုတ်၊ မချွတ်ကေန်ပင် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် ငါလှူသည့်
 ပန်းကို အလိုတော်ရှိပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်မိပြန်ကာ တဖန်
 သွားရောက်၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ သပိတ်ထက်၌ ပဒုမာကြာ

ပန်းကို တင်လှူပြန်လေသည်။ (ဤသို့ ပြုမူခြင်းသည် သံသရာ၌ အကျိုးပေး မမြောင့်ကြောင်း နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။)

ထိုသို့ ပဒုမာကြာပန်းကို တင်လှူ၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို ဝန်ချ တောင်းပန်တန်တော့ပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား...ဤပေါက်ပေါက် ပွင့်များ လှူဒါန်းရသော အကျိုးဆက်ကြောင့် တပည့်တော်မမှာ ဤပေါက်ပေါက်ပွင့်များ အရေအတွက်နှင့်အမျှ ရင်သွေးသည်း ချာ သားရတနာများ ဖြစ်ထွန်းကြပါစေသတည်း။ ထိုပြင်လည်း ပဒုမာကြာပန်း လှူဒါန်းရသော အကျိုးဆက်ကြောင့် ဖြစ်လေ ရာရာ ဘုံဌာနဝယ် တပည့်တော်မ၏ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်း တိုင်း၌ ပဒုမာကြာပန်းတို့ အံ့မခန်း မြေမှ တက်ပေါ်ကြပါစေ သတည်း”ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။

(ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ထေရီအပဒါန်အလိုအားဖြင့်)—ဤသို့ လယ်စောင့် အမျိုးသမီး ပေါက်ပေါက်ပွင့်နှင့် ကြာပန်း လှူ၍ ဆုတောင်းမှုပြုသောအခါ လယ်စောင့်အမျိုးသား ငါးရာတို့သည်လည်း အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအားပျားရည်ကို လှူကြ၍ ထိုသူငယ်မ၏ သားငါးရာတို့ ဖြစ်ကြရပါလို ကြောင်း ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုကြလေ၏။

အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် ထို သူငယ်မ ကြည့်ရှုနေစဉ်ပင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွတော်မူ၍ ထိုပဒုမာ ကြာပန်းကို နန္ဒမူလိုဏ်၌ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ နင်းကြရာ လှေ ကားရင်းဝယ် ခြေသုတ်ပြုကာ ထားတော်မူလေ၏။

ပဒုမဝတိဘဝ

ထိုသူငယ်မသည် ထိုကောင်းမှုကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ထို ဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေ ယူနေပြန် လေ၏။ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောအချိန်မှ စ၍ ထိုနတ်သမီး ခြေလှမ်း တိုင်း လှမ်းတိုင်း၌ ကြီးစွာသော ပဒုမာကြာပန်းသည် မြေမှ ထကာ ခြေအောက်၌ ခံလာလေ၏။ ထိုနတ်သမီးသည် ထိုဘဝမှ စုတေပြန်လတ်သော် လူ့ပြည်လောကဝယ် တောင်ခြေ၏အနီး

တခုသော ပဒုမာကြာအိုင်ကြီးအတွင်း ကြာတိုက်၌ သံသေဒဇ
 ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ပွားယူနေလာလေ၏။ ထိုကြာအိုင်ကို အမှီပြု၍
 ရသေ့တပါးသည် နေထိုင်ဆဲ ဖြစ်၏။ ရသေ့သည် နံနက်စောစော
 မျက်နှာသစ်ရန် ကြာအိုင်သို့ သွားလတ်သော် ထို(အမျိုးသမီး
 သန္ဓေတည်ယူနေသည့်) ပဒုမာကြာပန်းကို မြင်ရ၍ “ဤကြာပန်း
 သည် အခြားကြာပန်းများထက် အထူးသဖြင့် ကြီးလှ၏။ အခြား
 ကြာပန်းတို့မှာ ပွင့်ကြ၍ ဤကြာပန်းကြီးမှာမူ ငုံ့လျက်သာ တည်ရှိ
 နေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ အကြောင်းထူး ဧကန် ရှိရမည်” ဟု ကြံ၍
 ရေသို့ဆင်းကာ ထို ပဒုမာကြာပင်ကြီးကို ဆွတ်ခူးယူလေ၏။

ထိုကြာပင်ကြီးသည် ရှင်ရသေ့ ဆွတ်ခူးလိုက်လျှင်ပင် ပွင့်၍လာ
 လေ၏။ ရှင်ရသေ့သည် ပဒုမာကြာတိုက်အတွင်း၌ လျောင်းလျက်
 နေသော သတို့သမီးကို တွေ့မြင်ရလေ၏။ ထိုသို့ တွေ့မြင်ရသည့်
 အချိန်ကပင် အစပြုကာ သမီးဟူသော ချစ်ခြင်းကို ရ၍ ပဒုမာ
 ကြာပန်းနှင့်တကွ သတို့သမီးကို မိမိသင်္ခမ်းဧကျောင်း = ရသေ့
 ကျောင်းသို့ ယူဆောင်ကာ ညောင်စောင်းငယ် = ခဋင်ငယ်၌
 သိပ်၍ထားလေ၏။ ထိုနောက် သတို့သမီး၏ ကုသိုလ်အာနုဘော်
 ကြောင့် ရှင်ရသေ့၏လက်မ၌ နို့ရည်အယဉ် ဖြစ်ကာ ထွက်ရှိလာ
 လေ၏။ ရှင်ရသေ့သည် ထိုပဌမကြာပန်း ညှိုးနွမ်းလေလျှင် အခြား
 ကြာပန်းအသစ်ကို ခူးယူ၍ သတို့သမီးကို ထိုကြာပန်းအသစ်၌
 သိပ်၍ ထားလေ၏။

ထိုနောက် သတို့သမီးငယ် ပြေးကာ၊ လွှားကာ ကစားနိုင်
 သော အချိန်မှ စ၍ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း၌ ပဒုမာကြာ
 ပန်းသည် အဆန်းတကြယ် ခြေမှ ပေါ်တက်ကာ သတို့သမီး၏
 ခြေကို ခံလာလေ၏။ ထိုသတို့သမီး၏ ကိုယ်ရေအဆင်းသည်လည်း
 ကုန်မံ (= မာလာကျိကျ။) အစုအပုံ၏ အဆင်းကဲ့သို့ အလွန်လျှင်
 တင့်တယ်လှပ၏။ သတို့သမီးငယ်သည် လူမက နတ်မမို့ (= လူ
 အဆင်းထက် သာလွန်၍ နတ်အဆင်းကိုမူ ပမို) ဖြစ်လေ၏။ ထို
 သတို့သမီးငယ်၏ အမည်ကို ပဒုမာကြာတိုက်၌ ရအပ်သော

ကြောင့် ဖခင်ရှင်ရသေ့က “ပဒုမဝတီ”ဟု အမည်ပညတ် မှည့် ခေါ်အပ်လေသည်။ ပဒုမဝတီသည် ဖခင်ရှင်ရသေ့ သစ်သီးရှာရန် တောသို့သွားလျှင် သစ်သီးကျောင်း၌ တယောက်တည်း ကျန်ရစ် နေရ၏။

ပဒုမဝေဝိမိဖုရားကြီး ဖြစ်လာခြင်း

ပဒုမဝတီသတို့သမီး အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ တနေ့သ၌ ဖခင်ရှင်ရသေ့ သစ်သီးရှာရန် တောသို့သွားခိုက် မုဆိုးကယောက် သည် သစ်သီးကျောင်းသို့ ရောက်ရှိ၍ ပဒုမဝတီ သတို့သမီးကို တွေ့မြင်ရလေလျှင် “လူသားတို့အဖို့ရာ ဤမျှ တင့်တယ်လှပသော အဆင်းမည်သည် မရှိချေ။ ဤသတို့သမီးကို ငါသိအောင် စုံစမ်း ဦးအံ့”ဟု ကြံစည်၍ ရှင်ရသေ့ပြန်လာချိန်ကို စောင့်မျှော်လျက် ထိုင်နေလေ၏။ ပဒုမဝတီသတို့သမီးသည် ဖခင်ရှင်ရသေ့ တောမှ ပြန်လာလျှင် ခရီးရင်ဆိုင် သွားရောက်ဆီးကြို၍ ရှင်ရသေ့၏ လက်မှ ထမ်းပိုး၊ ရေကရားကို ယူငင်လေ၏။ သစ်သီးကျောင်းသို့ ရောက်ရှိ ထိုင်နေမိသော ဖခင်ရှင်ရသေ့အတွက် မိမိ ပြုရမည့် ဝတ်များကို ကျေပွန်အောင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်လေ၏။

ထိုအခါမှာမှ မုဆိုးသည် ထိုသတို့သမီး လူစင်စစ်ဖြစ်ကြောင်း သိ၍ ရှင်ရသေ့ကို ရှိခိုးကာ ထိုင်နေလေ၏။ ရှင်ရသေ့သည် မုဆိုးကို တောသစ်သီး ကြီးငယ်၊ သောက်ရေတို့ဖြင့် တိုက်ကျွေး ဧည့်ခံပြီးနောက် “အမောင်ယောက်ျား……သင်သည် ဤတော အရပ်၌ပင် နေမည်လော၊ သို့မဟုတ် ပြန်သွားမည်လော”ဟု မေးလေ၏။ မုဆိုးက “ပြန်သွားပါမည် အရှင်ဘုရား……။ ဤတော အရပ်၌ အဘယ်ပြုအံ့နည်း = ဘာမှ ပြုဖွယ်မရှိ”ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုလေလျှင် ရှင်ရသေ့သည် “ဤယခု သင် တွေ့မြင်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းကို ဤတောအရပ်မှ မြို့သို့ ရောက်သွားသောအခါ မပြောဆိုပဲ နေနိုင်ပါမည်လော”ဟု မေးပြန်လေ၏။ ထိုအခါ မုဆိုးသည် “အကယ်၍ အရှင်မြတ်က အလိုမရှိလျှင် တပည့်တော်

သည် အဘယ့်ကြောင့် ပြောဆိုလိမ့်မည်နည်း = မပြောဆိုပါဘုရား” ဟု နှစ်သက်အောင် ပြောကြား၍ ရှင်ရသေ့ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် တဖန် ပြန်လာသောအခါ (= တဖန် ပြန်လာလျှင်) လမ်းခရီးကို မှတ်မိမိမ့်သောငှါ သစ်ခက်များကို မှတ်သားခြင်း၊ သစ်ပင်များကို မှတ်သားခြင်း အမှုကိုပြုလျက် ဝဲသွားလေ၏။

မုဆိုးသည် ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်လျှင် မင်းကြီးကို သွားရောက် ဖူးတွေ့လေ၏။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးက “အမောင်မုဆိုး... အဘယ့်ကြောင့် ငါ့ထံမှောက်သို့ အမောင်လာရောက်သနည်း” ဟု မေးလေလျှင် မုဆိုးသည် “အရှင်မင်းကြီး... အရှင်မင်းကြီးတို့၏ တောမုဆိုးဖြစ်သူ အကျွန်ုပ်သည် တောင်ခြေ၌ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော မိန်းမရတနာကို တွေ့မြင်ခဲ့ရ၍ လာရောက်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုကာ အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ မင်းကြီးသည် မုဆိုးစကားကို ကြားသိပြီးနောက် လျှင်မြန်စွာ တောင်ခြေသို့ သွားရောက်၍ ရသေ့ကျောင်းနှင့် မနိုးမဝေးအရပ်၌ သစ်ခက်တဲနန်း = ယာယီတဲနန်း ဖန်ဆင်းတည်ဆောက်ပြီးလျှင် မုဆိုးနှင့်၎င်း၊ အခြားမင်းချင်း ယောက်ျားများနှင့်၎င်း အတူတကွ ရှင်ရသေ့ ဆွမ်းကိစ္စပြီး၍ ထိုင်နေသော အချိန်ဝယ် ရသေ့ကျောင်းသို့ သွားရောက်လျက် ရှင်ရသေ့ကို ရှိခိုးကာ အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထို့နောက် မင်းကြီးသည် ရှင်ရသေ့အတွက် ယူဆောင်ခဲ့သော ရသေ့ရဟန်း အသုံးအဆောင်ဘဏ္ဍာများကို ရှင်ရသေ့၏ ခြေရင်း၌ ထားပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား... ဤတောအရပ်ဝယ် အဘယ်အမှု ပြုကုန်အံ့နည်း = ဘာလုပ်ကြမည်နည်း၊ သွားကြပါစို့” ဟု အကဲစမ်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ရှင်ရသေ့က “မင်းကြီး... သင်မင်းကြီးဘို့သာ သွားကြပါကုန်လော့” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် မင်းကြီးသည် ရှင်ရသေ့ကို “အရှင်ဘုရား... အိမ်... ကောင်းပါပြီ တပည့်တော် ပြန်သွားပါမည်၊ အလူးအသီးဖြင့် အရှင်ဘုရား၏

အနီး၌ မာတုဂါမတည်းဟူသော=ဝိသဘာဂပရိသတ် ရှိသည်-ဟု တပည့်တော်များ ကြားသိကြရပါသည်။ ဤမာတုဂါမ = ဝိသဘာဂပရိသတ်သည် ရသေ့ရဟန်းတို့အား မသင့်လျော်ပါ။ ထို မာတုဂါမ = ဝိသဘာဂ ပရိသတ်သည် တပည့်တော်နှင့် အတူ လိုက်ပါစေချင်ပါသည်” ဟု တိုက်ရိုက်ပင် ပြောကြားလေ၏။

တဖန် ရှင်ရသေ့က “လူတို့၏စိတ်မည်သည်ကို နှစ်သက်စေနိုင် ခဲ့ပါ၏ = ကျေနပ်စေရန် ခဲယဉ်းလှပါ၏။ ငါ့သမီးသည် အဘယ် သို့လျှင် မင်းမောင်းမ၊ မိဖုရားတို့အလယ်၌ နေနိုင်လိမ့်မည်နည်း = နေနိုင်လိမ့်မည် မထင်ပါ” ဟု စိုးရိမ်စကား ပြောကြားလေ လျှင် မင်းကြီးသည် ရှင်ရသေ့ စိတ်ချရန် “အရှင်ဘုရား...တပည့် တော်များ မေတ္တာတိမ်းညွတ် နှစ်သက်အပ်သောအချိန်မှ စ၍ ကျန်သောမင်းမောင်းမတို့၏ အကြီးအကဲ = မိဖုရားကြီး အရာ၌ ထား၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်ပါမည်” ဟု ဖြေသိပ်စကား ပြောကြား လေ၏။

ရှင်ရသေ့သည် မင်းကြီး၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် ငယ်စဉ်အခါက မှည့်ခေါ်အပ်သော အမည်အတိုင်း “ချစ်သမီး ပဒုမဝတီ....” ဟု သမီးကို ခေါ်လိုက်လေ၏။ ပဒုမဝတီ သတို့ သမီးသည် စကားတခွန်းတည်းဖြင့်ပင် သင်္ခမ်းကျောင်းမှ ထွက် ခဲ့၍ ဖခင် ရှင်ရသေ့ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ရပ်တည်နေလေ၏။ ဖခင် ရှင်ရသေ့က သမီးကို “ချစ်သမီး...သင်ချစ်သမီးသည် အရွယ်သို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ၊ ဤအရပ်ဝယ် မင်းကြီး မြင်အပ်သော အချိန်မှ စ၍ နေခြင်းငှါ မသင့်လျော်ချေ၊ မင်းကြီးနှင့်အတူတကွ လိုက်ပါ သွားလော့ ချစ်သမီး....” ဟု ပြောလေလျှင် ပဒုမဝတီသည် “ကောင်းပါပြီ ဖခင်ဘုရား....” ဟု ဖခင် ရှင်ရသေ့၏ စကားကို မငြင်းမဆန် ဝန်ခံ၍ ရှိခိုးငိုကြွေးကာ ရပ်လျက်သာ နေလေ၏။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် “ဤ ပဒုမဝတီ သတို့သမီး၏ ဖခင် ရှင်ရသေ့စိတ်ကို ငါ့ယူအံ့” ဟု ကြံစည်ကာ ထို နေရာ၌ပင်လျှင် ပဒုမဝတီကို ရှေ့ငွေအသပြာ ရတနာအစုအပုံ၌ တင်ထား၍ အဘိ သိက် သွန်းဖျန်းမှုကို ပြုလေ၏။

မင်းကြီး မြတ်နိုးလွန်းသဖြင့်

အခြား မိဖုရား မောင်းမတို့ ပဒုမဒေဝီကို မနာလိုကြခြင်း

ထိုနောက် မင်းကြီးသည် ပဒုမဝတီမိဖုရားကို သိမ်းပိုက်၍ မိမိ၏မြို့သို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီးလျှင် ရောက်သောအချိန်မှ အစ ပြု၍ ကျန်သော မောင်းမမိသံ၊ မိဖုရားတို့ကို ကြည့်ရုံမျှ မကြည့်တော့ပဲ ပဒုမဝတီမိဖုရားနှင့်သာလျှင် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်၍နေလေ၏။ အခြားမင်းမိန်းမတို့သည် မနာလိုခြင်း ပြင်းစွာနှိပ်စက်အပ်ကုန်ရကား ပဒုမဝတီမိဖုရားကို မင်းကြီး၏စိတ်၌ အချစ်ကွဲပြီ ဖျက်ဆီးလိုကြကုန်သည်ဖြစ်၍ “အရှင်မင်းကြီး...ဤပဒုမဝတီသည် လူစင်စစ်မဟုတ်ပါ။ အရှင်မင်းကြီးတို့သည် အဘယ်အရပ်မှာ များ လူသားတို့ လှည့်လည်သွားလာရာ ဖဝါးအောက် အရပ်၌ ပဒုမာကြာပန်းတို့ အဆန်းတကြယ် ထပေါ်သည်တို့ကို မြင်အပ်ဘူးပါကုန်သနည်း၊ မချွတ်ကေန်ပင် ဤပဒုမဝတီသည် ဘီလူးမဖြစ်ပါ၏။ ထိုပဒုမဝတီကို ရှေ့နန်းတော်မှ အမြန်နှင့်ထုတ်တော်မူကြပါ အရှင်မင်းကြီး...”ဟု မနာလို = ဣဿာစကား ပြောကြားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုမိန်းမတို့၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် စကားတုံ့မပေးပဲ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် နေတော်မူ၏။

ထိုနောက် တချိန်၌ ဗာရာဏသီပင်းကြီး၏ ထိုင်းစွန်ပြည်နားပစ္စန္ဒရစ်အရပ်သည် သူပုန်ထကြမှုကြောင့် ပျက်လုမတတ် ဖြစ်လေ၏။ မင်းကြီးသည် “ပဒုမဝတီမှာ နှုတ်ငုံသန္ဓေ ရှိချေပြီ”ဟု သိတော်မူကာ ပဒုမဝတီမိဖုရားကို ရှေ့နန်းတော်၌ ထားခဲ့၍ ပစ္စန္ဒရစ်အရပ်သို့ သွားလေ၏။ ထိုအခါ ထိုမင်းမိန်းမတို့သည် အခွင့်ကောင်းကို ရရှိကြကာ ပဒုမဝတီမိဖုရား၏ အလုပ်အကျွေး မိန်းမအား လက်ဆောင်တံစိုး ပေးကြပြီးလျှင် “ဤပဒုမဝတီ၏ သားကို ဖွားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း လွတ်ရာဖယ်ရှား၍ အခြားသစ်တုံး တခုကို သွေးဖြင့် လိမ်းကျံကာ ပဒုမဝတီ၏ အနီး၌ ထားပါလေ” ဟု မှာတမ်းပြောဆိုထားကြလေ၏။

ပဒုမဝတီမိဖုရားမှာလည်း မကြာမီပင် ကိုယ်ဝန်မှထခြင်း = မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်ခြင်း ဖြစ်လေ၏။ မဟာပဒုမမင်းသား တဦး

တည်းသားလျှင် မယ်တော်ဝမ်း၌ ပုဂ္ဂိုလ်သန္ဓေ ယူနေခဲ့လေသည်။ ကျန်သော (၄၉၉) လေးရက်အတွင်း ဆယ်ကျော်သော သူငယ် မင်းသားတို့သည် မဟာပုဒ္ဓမင်းသား မယ်တော်ဝမ်းမှ ဖွားမြောက်ပြီး၍ စက်လျောင်းနေသောအခါ သံသေဒဇမင်းသားများ ဖြစ်၍လာကြလေ၏။ = သွေးစက်၌ သံသေဒဇ သန္ဓေစွဲမှီ ဖြစ်လာကြလေသည်။

ထိုအခါ အလုပ်အကျွေးမိန်းမသည် “ဤပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရားကား သတိမရသေး” ဟု သိရှိကာ သစ်သားတုံးတခုကို သွေးဖြင့်လိမ်း ကျံ၍ ပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရား၏ အနီး၌ ထားပြီးလျှင် ထိုမင်းမိန်းမတို့အား (ပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရား သားဖွားပြီဖြစ်ကြောင်း) အသိပေးလေ၏။ ထိုမင်းမိန်းမငါးရာလုံးတို့ပင် တယောက်တယောက်လျှင် မင်းသားတယောက်စီ တယောက်စီကို ဝှက်ယူကြ၍ ပွတ်သမားတို့ထံ လူလွှတ်ပြီးလျှင် ကြုတ်အလုံး(၅၀၀)ငါးရာတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြစေ၍ မိမိ မိမိတို့ ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော မင်းသားငယ်တို့ကို ကြုတ်တို့၌ အသီးအသီး သိပ်ကြပြီးလျှင် ကြုတ်၏ အပြင်အပ၌ အမှတ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်၍ထားကြလေကုန်၏။

ပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရားသည်လည်း အမှတ်သတ်ရ၍ အလုပ်အကျွေးမိန်းမကို “အိုအမိ...အသို့နည်း ငါသည် မီးရှူးသင့်စင် ဖွားမြင်ပြီးပြီလော” ဟု မေးလေ၏။ အလုပ်အကျွေးမိန်းမသည် ပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရားကို ခြိမ်းခြောက်စုအောက်၍ “ရှင်မိဖုရားသည် အဘယ်မှာလျှင် သတို့သားကို ရလိမ့်မည်နည်း” ဟု ရေရှုတ်စကားပြောကြားကာ “ဤသည်ပင် ရှင်မိဖုရား၏ ဝမ်းမှ ဖွားသောသူငယ်တည်း” ဟု ပြောဆိုပြီးလျှင် မိမိစိမ့်တားသည့် သွေးလိမ်းကျံသော သစ်သားတုံးကို ပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရား၏ ရှေ့၌ ချထားလေ၏။ ပုဒ္ဓမဝတီမိဖုရားက ထိုသစ်သားတုံးကို မြင်ရ၍ နှလုံးမသာမလာ၍ ရှိကာ “အမိ...ထိုသစ်သားတုံးကို ခွဲစိတ်၍ လျင်မြန်စွာ ဖယ်ရှားပစ်ပါလော့၊ အကယ်၍ တဦးတယောက် မြင်သွားလျှင် ရှက်ဖွယ်ရာသာ ဖြစ်လေရာ၏” ဟု မချီစကား ပြောကြားလေသော် ထိုအလုပ်အကျွေး မိန်းမသည် မိဖုရား၏ စကားကို ကြားရ၍

အကျိုးလိုလားသူကဲ့သို့ သစ်သားတုံးကို ခွဲစိတ်၍ မီးဖိုခုံလောက် အတွင်း၌ ပစ်ချလိုက်လေ၏။

မင်းကြီးသည်လည်း ပစ္စန္တရစ်အရပ်မှ ပြန်လာ၍ နက္ခတ်အချိန် ကောင်းကို စောင့်ဆိုင်းငံ့လင့်ကာ မြို့ပြင်ပ၌ သစ်ခက်တဲနန်း = ယာယီတဲနန်း ဆောက်လုပ် စံမြန်းနေလေ၏။ ထိုအခါ ထိုမိဖုရား မောင်းမမိသံငါးရာတို့သည် မင်းကြီးအား ခရီးဦး ကြိုဆိုရန်လာ ရောက်ကြ၍ “အရှင်မင်းကြီး...အရှင်မင်းကြီးသည် ကျွန်တော်မ တို့အား ယုံကြည်တော်မမူခဲ့ချေ၊ ကျွန်တော်မတို့ လျှောက်ထားခဲ့ သမျှသည် အကြောင်းမဲ့ကဲ့သို့ ဖြစ်ခဲ့ရပါ၏။ အရှင်မင်းကြီး ယုံ ကြည်တော်မမူလျှင် ပဒုမဝတီမိဖုရား၏ အလုပ်အကျွေး မိန်းမ ကို ခေါ်စေ၍သာ မေးတော်မူပါလော့၊ အရှင်မင်းကြီး၏အမြတ် နိုးဆုံး မိဖုရား ပဒုမဝတီသည် သစ်သားတုံးကြီးကို ဖွားမြင်ခဲ့လေ ပြီ” ဟု ကုန်းချောစကား ပြောကြားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထို အကြောင်းကို မမေးမမြန်း မစူးစမ်းမသင်ခြင်းပဲ “ပဒုမဝတီကား ဘီလူးမျိုး ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု အထင်လွဲကာ ပဒုမဝတီမိဖုရားကို နန်းအိမ်မှ နှင် ထုတ်လေတော့၏။

ပဒုမဝတီမိဖုရား၏ အဖိုရာလည်း ရှေ့နန်းတော်မှ ထွက်ရ သည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ပဒုမာကြာပန်းတို့သည် ကွယ်ပျောက်ကြ လေတော့၏။ ဟိုသံချေးအဆင်းသည်လည်း ယိုယွင်းဖောက်ပြန် အကျည်းတန်၍ သွားလေ၏။ ပဒုမဝတီသည် တယောက်တည်း သာလျှင် ခိုကိုးရာမဲ့လမ်းခရီးအကြား၌ သွားနေလေ၏။ ထိုအခါ ပဒုမဝတီကို အရှယ်ယွင်းယို အမယ်အို တယောက်သည် တွေ့မြင် ရ၍ သမီးဟူသော ချစ်ခြင်းကို ဖြစ်စေကာ “သမီး... အဘယ်သို့ သွားမည်နည်း” ဟု မေးလေ၏။ ပဒုမဝတီက “အိုမိခင်... ကျွန် တော်မကား အာဂန္တု = နေ့သည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနေရာဌာနကို လိုရငြား ရှာဖွေရှာကြည့် လှည့်လည်နေပါသည်” ဟု ပြောဆိုလေ လျှင် အမယ်အိုသည် “သမီး... တိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤ (အမေ့) အိမ်သို့ လိုက်ပါလာခဲ့လော့” ဟု ပြောဆိုခေါ်ဆောင်ကာ နေရာထိုင်ခင်း ပေး အစားအစာပါ ကျွေးမွေး၍ ထားလေ၏။

မင်းမိန်းမတို့၏ အလိပ်မှုကြီးပေါ်ခြင်း

ပဒုမဝတီမိဖုရား ဤနည်းဖြင့် အမယ်အိုအိမ်၌ နေထိုင်စဉ် ထို မင်းမိန်းမငါးရာတို့သည် တစ်ဝတ်တည်းဖြစ်ကြကာ မင်းကြီးကို “အရှင်မင်းကြီး... အရှင်မင်းကြီးတို့ စစ်ထိုးသွားတော်မူကြစဉ် ကျွန်တော်မတို့သည် ဂင်္ဂါမြစ်စောင့်နတ်အား ‘အကျွန်ုပ်တို့၏ မင်းကြီးစစ်အောင်နိုင်၍ ပြန်လာလျှင် အသင်ဂင်္ဂါမြစ်စောင့်နတ် အား မလိပူဇော်မှုကို ပြုပြီးလျှင် ရေကစားမှု ပြုကြပါကုန်အံ့’ ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပြုလုပ်အပ်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီး... အရှင် မင်းကြီးတို့ စစ်အောင်မြင်သည့် ထိုအကြောင်းကို ဂင်္ဂါမြစ်စောင့် နတ်ကို အသိပေးကြပါစို့” ဟု လျှောက်ထား ပြောဆိုကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုမင်းမိန်းမတို့၏လျှောက်ထားပြောကြားချက်ဖြင့် ဝမ်းမြောက်ကာ ဂင်္ဂါမြစ်၌ ရေကစားရန် သွားရောက်လေ၏။

မင်းမိန်းမငါးရာတို့သည်လည်း မိမိတို့ ယူအပ်သောကြုတ်များ ကို ဖုံးလွှမ်းကာ ယူခဲ့ကြ၍ ဂင်္ဂါမြစ်ဆိပ်သို့ ရောက်ကြလျှင် ထို ကြုတ်များကို ဖုံးကွယ်ရန် (မိမိတို့၏ အပေါ်ရုံကိုယ်ဝတ်=ဆာဒီ များကို) ခြိုလျက် ရုံလျက်ပင် ရေ၌ ခုန်ဆင်းကြ၍ ကြုတ်တို့ကို စွန့် မျှောလိုက်ကြလေ၏။ ကြုတ်ငါးရာတို့သည်လည်း တစုတရုံးတည်း မျောပါကြကာ ရေအောက် (အောက်ဆိပ်) တွင် ဖြန့်ကြက် ကာရံ ထားအပ်သော ကွန်ရက် (ပိုက်) ၌ ငြိတွယ်၍ နေကြလေကုန်၏။ ထို့နောင်မှ ရေကစားပြီး၍ မင်းကြီးရေမှတက်သောအခါပိုက်ကွန် ကို ချီမရုပ်သိမ်းကြသော သူတို့သည် ကြုတ်တို့ကို အထူးအဆန်း တွေ့ရ၍ မင်းကြီးထံသို့ ပို့ဆက်ကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးက ကြုတ် တို့ကို မြင်၍ “အမောင်တို့... ကြုတ်များအထဲ၌ အဘယ်ပစ္စည်း ပါရှိသနည်း” ဟု မေးလတ်သော် ကြုတ်ပို့ဆက်လာကြသော မင်း မှုထမ်းတို့သည် “အရှင်မင်းကြီး ကြုတ်ထဲ၌ အဘယ်ပစ္စည်းပါရှိ သည်ကို အကျွန်ုပ်တို့ မင်းကြပါ (အထူးတဆန်းတွေ့ရ၍ ဆက်သ ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်)” ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ကြုတ်များကို ဖွင့်စေ၍ ကြည့်ရှုလတ်သော် ရှေးဦးစွာ မဟာပဒုမ မင်းသား၏ ကိန်းစံရာကြုတ်ကို ဖွင့်စေမိလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ထိုမင်းသား ငါးရာလုံးတို့ကို ကြုတ်တို့၌ သိပ်
သောနေ့မှာပင် မင်းသားတို့၏ ကောင်းမှုကုသိုလ်တန်ခိုးကြောင့်
လက်မမှ နို့ရည်များ ယိုစီးဖြစ်ပွားလာလေသည်။ သိကြားနတ်မင်း
သည် ထိုဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ ယုံမှားကင်းစိန်သောငှါ ကြုတ်
တို့၏ အတွင်း၌—

“ဤမင်းသားတို့ကား ပဒုမဝတီမိဖုရား၏ ဝမ်းတိုက်၌
ဖြစ်ပွားမွေးဖွားကြသည့် ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ သား
တော်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ကုန်လျက် မင်းသား
တို့ကို ပဒုမဝတီမိဖုရား၏ ရန်သူ မင်းမိန်းမ ငါးရာတို့
သည် ကြုတ်တို့၌ ထည့်ပြီးလျှင် ရေ၌ မျှောလိုက်ကြကုန်ပြီ။
ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် ဤ အကြောင်းကို သိပါစေ
သတည်း။” —

ဟူ၍ အက္ခရာတို့ကို ရေးထွင်းစေခဲ့လေသည်။

ကြုတ်များကို ဖွင့်လျှင်ဖွင့်ခြင်း မင်းကြီးသည် အက္ခရာတို့ကို
ဖတ်၍ မင်းသားတို့ကို တွေ့ရလေလျှင် မဟာပဒုမမင်းသားကို
မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ပွေ့ချီ၍ “အချင်းတို့... အလျင်အမြန် ရထား
တို့ကို က-ကြကုန်လော့၊ မြင်းတော်တို့ကို တန်ဆာဆင်ကြကုန်
လော့၊ ငါသည် ယနေ့ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ပြီးသော် အချိုသော
မာတုဂါမတို့အား ချစ်ခြင်းအမှုကို ပြုပေအံ့” ဟု မိန့်ဆိုကာ
ရထားစီး၍ မြို့တွင်းနန်းတော်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် ပြာသာဒ်သို့ တက်
တော်မူ၍ ဆင်တော်၏လည်၌ အသပြာထောင်ထုပ်ကို ဖွဲ့ချည်
ထားစေပြီးလျှင် “အကြင်သူသည် ပဒုမဝတီမိဖုရားကို တွေ့မြင်ရ
၏။ ထိုသူသည် ဤအသပြာတထောင်ကို ယူလော့” ဟု စည်လည်
စေလေ၏။

ထိုသို့ စည်လည်သောအသံကို ကြားရ၍ ပဒုမဝတီသည် မိခင်
အမယ်အိုအား “အိုမိခင်...ဆင်တော်၏လည်မှ အသပြာထောင်
ထုပ်ကို ယူလိုက်ပါလော့” ဟု ပြောဆို အသိပေးလေ၏။ အမယ်
အိုက “သမီး...ငါသည် ဤသို့သော အသပြာကို မယူဝံ့ပါ” ဟု
ပြောဆို၍ ပဒုမဝတီက နှစ်ကြိမ်မြောက်၎င်း၊ သုံးကြိမ်မြောက်၎င်း

ယူလိုက်ဖို့ရန် ထပ်၍ထပ်၍ ပြောဆိုအပ်လေလျှင် အမယ်အိုသည် “သမီး...အဘယ်သို့ ပြော၍ ယူလိုက်ရမည်နည်း” ဟု မေးလေ၏။ ပဒုမဝတီက “အိုမိခင်... ငါ့သမီးသည် ပဒုမဝတီမိဖုရားကို တွေ့မြင်ရ၏-ဟု ပြော၍ ယူလိုက်ပါလော့” ဟု ဆိုလေလျှင် အမယ်အိုသည် “ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား = ဖြစ်ချင်ရာ ဖြစ်ပစေတော့” ဟု အောက်မေ့ကာ မင်းချင်းတို့စည်လည်ရာသို့ သွား၍ အသပြာထောင်ထုပ်ကို တောင်းယူလေ၏။ မင်း၏လူများက “အိုအဖွား... အဖွားသည် ပဒုမဝတီမိဖုရားကို တွေ့မြင်သလော” ဟု မေးကြလေလျှင် အမယ်အိုသည် “ငါကား... မတွေ့မြင်ပါ။ ငါ့သမီးသည် ပဒုမဝတီမိဖုရားကို တွေ့မြင်ရသတဲ့” ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားလေ၏။

မင်းမှုထမ်းတို့သည် “အိုအဖွား... အဖွား၏သမီးသည် ယခုအခါ အဘယ်မှာနည်း” ဟု ပြောဆိုကြ၍ အမယ်အိုနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါသွားကြလေသော် ပဒုမဝတီမိဖုရားကို တွေ့ရှိမှတ်မိကြ၍ မိဖုရား၏ ခြေရင်း၌ ဝပ်စင်းတုပ်ကွ ကြလေ၏။ ထိုအခါကျမှ အမယ်အိုသည် “ဤအမျိုးသမီးကား ပဒုမဝတီမိဖုရားတည်း” ဟု သိရှိကာ “အမျိုးသမီးမင်းမိန်းမသည် ဝန်လေးသောအမှုကို ပြုဘိတကား၊ ယင်းအမျိုးသမီး မင်းမိန်းမသည် ဤသို့ သဘောရှိသည့် မင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်ပါလျက် ဤသို့ သဘောရှိသော အရပ် (ငါ့အိမ်) ၌ အစောင့်ကင်းမဲ့ကာ နေရရှာဘိ၏” ဟု ကရုဏာဒေါသော = သနား၍ စိတ်ဆိုးသောစကားကို ပြောဆိုလေ၏။

မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည်လည်း ပဒုမဝတီမိဖုရား နေသော အိမ်ကို တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာ အဖြူထည်တို့ဖြင့် ဝန်းရံကာ၍ တံခါး၌ အစောင့်အနေ ချထားပြီးလျှင် မင်းကြီးအား အကြောင်းကို ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးသည် ရှေ့ထမ်းစင်ကို ပို့သစေလေ၏။ ပဒုမဝတီမိဖုရားသည် “ငါကား ဤကဲ့သို့ မထင်မရှား ရွှေနန်းတော်သို့ မလိုက်ပါနိုင်၊ ငါ၏ နေထိုင်ရာ ဤအိမ်မှ ရွှေနန်းတော်တိုင်အောင် ဤအတွင်း၌ မွန်မြတ်ဆန်းကြယ်သော အခင်းတို့ကို ခင်းစေပြီးမှ ထို၏အထက်က ရွှေကြယ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ပိတ်သားမျက်နှာကြက်ကို ဖွဲ့ကြက်စေပြီးနောက်

တန်ဆာဆင်ယင်ရန် မိဖုရားတို့ အဆင်တန်ဆာ အလုံးစုံတို့ကို ပို့အပ်ကုန်သည်ရှိသော် မြေလျင်သာလျှင် ငါလိုက်ပါပေအံ့။ ဤနည်းဖြင့် ငါ၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို မြို့သူမြို့သားတို့ မြင်ကြရလိမ့်ပေ” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ မင်းကြီးကလည်း “ပဒုမဝတီမိဖုရား၏ အလိုအတိုင်း ပြုလုပ်စီမံကြလော့” ဟု အမိန့်ပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထို့နောင်မှ ပဒုမဝတီမိဖုရားသည် အလုံးစုံသော အဆင်တန်ဆာကို တန်ဆာဆင်ပြီးလျှင် “ရှေ့နန်းတော်သို့ ငါသွားတော့အံ့” ဟု ခရီးချီလေ၏။ ထိုအခါ “ပဒုမဝတီမိဖုရား မြေဖြင့် နင်းတိုင်း နင်းတိုင်းသော နေရာ၌ မွန်မြတ်ဆန်းကြယ်သော အခင်းတို့ကို ဖောက်ခွဲ၍ ပဒုမာကြာပန်းတို့သည် အဆန်းတကြယ် မြေမှထွက်ပေါ်၍ လာလေကုန်၏။ ပဒုမဝတီမိဖုရားသည် လူများ အပေါင်းအား မိမိ၏စည်းစိမ်ကို မျက်မြင်ဖော်ပြလျက် မင်းအိမ်၌ ရှေ့နန်းတော်သို့ တက်ရောက်ပြီးလတ်သော် မွန်မြတ်ဆန်းကြယ်သောအခင်း အားလုံးတို့ကို အမယ်အိုအား ကျွေးမွေးခအဖိုး ပြုကာ ပေးစေလေ၏။

ပဒုမဝတီ၏ သဘောထားကြီးမြတ်ပုံ

မင်းကြီးသည်လည်း ထိုမိဖုရား မောင်းမမိသံ (၅၀၀) ငါးရာတို့ကို အစုံအညီခေါ်စေ၍ ပဒုမဝတီမိဖုရားကို “ရှင်မိဖုရား…… ဤမိဖုရား၊ မောင်းမငါးရာတို့ကို ကျွန်မများပြုကာ ရှင်မိဖုရားအား ငါပေး၏” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ပဒုမဝတီမိဖုရားက “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းကြီး……။ ဤမင်းမိန်းမငါးရာတို့ကို ကျွန်တော်မအား ပေးအပ်ကြောင်းကို မြို့သူ မြို့သား အားလုံးတို့ကို အသိပေးတော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် “ပဒုမဝတီမိဖုရားအား ပြစ်မှားကြသည့် မိဖုရား၊ မောင်းမ ငါးရာတို့ကို ထိုပဒုမဝတီမိဖုရား၏ ကျွန်မများ ပြုလုပ်ကာ ငါပေးအပ်ကုန်ပြီ” ဟု စည်လည်စေလေ၏။ ပဒုမဝတီမိဖုရားသည် “ယခုအခါ မြို့သူ မြို့သားအားလုံးသည် ထိုမိဖုရား၊ မောင်းမငါးရာတို့၏ ငါ့ကျွန်မများ ဖြစ်ကြကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိအပ်ပေပြီ” ဟု ခြံစည်ဆင်ခြင်သိမြင်ကာ “အရှင်မင်းကြီး……ဘုရားကျွန်တော်မ

သည် မိမိ၏ ကျွန်မများကို တော်လှန်မင်းစစ် ကျွန်မအဖြစ်မှ ကင်းလွတ်သူများဖြစ်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ခွင့်ကို ရပါသလော”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ မင်းကြီးက “ရှင်မိဖုရား...ထိုသို့ ပြုလုပ်ရန်မှာ သင်မိဖုရား၏ အလိုအတိုင်းပင် ဖြစ်၏”ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ပဒုမဝတီမိဖုရားကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထို စည်လည်ခဲသောမင်းချင်းများကိုပင် ခေါ်စေတော်မူ၍ ပဒုမဝတီ မိဖုရားက မိမိအား ကျွန်မများပြုလုပ်၍ မင်းကြီးပေးအပ်သည့် မင်းမိန်းမငါးရာ အားလုံးတို့ကိုပင် ကျွန်မအဖြစ်မှ လွတ်အပ်ကုန် ပြီ”ဟု တဖန် စည်လည်စေလိုပါသည်”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ပဒုမဝတီမိဖုရားသည် ထိုမင်းမိန်းမ ငါးရာတို့အား ကျွန်မအဖြစ်မှ လွတ်ပြီးလတ်သော် မင်းသား (၄၉၉) လေးရာ့ကိုးဆယ့်ကိုး ယောက်တို့ကို ထိုမိဖုရား၊ မောင်းမတို့၏ လက်၌ ပြုစုကျွေးမွေးရန် အပ်နှံပေးပြီးလျှင် ကိုယ်တိုင်ကမူ မဟာပဒုမမင်းသားကိုသာလျှင် ယူလေ၏။

မင်းသားငါးရာတို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်ကြခြင်း

ထို့နောက် မင်းသား(၅၀၀) ငါးရာတို့ မြူးထူးပျော်ပါး ကစား သည့် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ အထူးထူးအပြားပြား မင်းသား တို့ကစားရန် ဌာနများကို (ကစားကွင်း အမျိုးမျိုးကို) ပြုလုပ် စေလေ၏။ မင်းသားတို့သည် အသက်(၁၆)တဆယ့်ခြောက်နှစ် အရွယ်ရှိသောအခါ၌ အားလုံးပင် စုပေါင်းကြ၍ မင်္ဂလာဥယျာဉ် တော်အတွင်း ပဒုမာကြာပန်းအပြည့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသော မင်္ဂ- လာလေးထောင့်ကန်၌ မြူးရှင်ပျော်ပါး ကစားကြကုန်သည်ရှိ သော် ပဒုမာကြာပန်းအသစ်များ ငွါးငွါးစွင့်စွင့် ပွင့်ကြသည် တို့ကို၎င်း၊ ပဒုမာကြာပန်းဟောင်းတို့ အညှာမှ ကြွေပြုတ်ကာ တဖြုတ်ဖြုတ်ကျကြသည်တို့ကို၎င်း မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ကြ ရ၍ ပစ္စေကဗေဒိ ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်ဘို့၏ လှုံ့ဆော် တိုက်တွန်းချက်အရ—

“ဣမဿ တာဝ အနုပါဒိန္နကဿ ဝေရူပါ ဇရာ ပါပုဏာတိ၊ ကိမင်္ဂံ ပန အမှာကံ သရီရဿ။ ဣဒမ္ပိ ဟိ ဧဝံဂတိကမေဝ ဘဝိဿတိ။

—ကံနှင့်မသိ၊ မြေ့အဆီနှင့်၊ ရေသီတာနှင့်၊ ဥတုအတွေ့ကြောင့်၊ ဓလေ့ပွင့်ဆန်း၊ ဤကြာပန်းသို့၊ ညှိုးနွမ်းရင့်ကာ၊ ကြွကျပါအောင်၊ ဇရာရန်ဘေး၊ ဧကန်တုံ့သေး၏...။ လေးရပ်ကြောင်းစု၊ ပေါင်း၍ပြုသား၊ နှစ်ပိဋကတ်၊ ငါတို့ကိုယ်သို့ ထိုကြောက်ဖွယ်ရာ၊ ဘေးရာကား၊ အယ်မှာမရောက်၊ ခွံတုံ့ပြောက်လိမ့်...။ ညှိုးခြောက်ဟွင်းယို၊ ငါတို့ကိုယ်ထည်း၊ ထိုကြာပန်းသွင်၊ တနေ့တွင်၌၊ ရွှေ့စင်လျှောကျ၊ မြေသို့ခဲမည်။ မုချမချွတ်ပါစကား...” —

ဟု ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကိုယူကြ၍ ပစ္စေကမောမိခေါ်သော (= ဆရာမရှိ မိမိတို့အလိုလို ရုပ်၊ နာမ် ဓမ္မကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်တင်၍ ဆင်ခြင်ပွားများကာ ရောက်ဆိုက်လာသည့်) မဂ်ဉာဏ်လေးပါးကို ဖြစ်စေကြပြီးလျှင် (= ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ ဖြစ်ကြကာ) မိမိတို့ နေရာမှ ထ၍ ထ၍ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်ဖြင့် ပဒုမာကြာချက်တို့၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ (= တင်ပလွင်ခွေ) ထိုင်နေတော်မူကြလေကုန်၏။

ထိုနောက် မင်းသားတို့နှင့် အတူတကွ လာရောက်ကြသည့် မင်းချင်း ယောက်ျားတို့သည် နေ့အချိန် များစွာ ကုန်လွန်သွားသည်ကို သိရှိကြကာ “အရှင်သားတို့...အရှင်သားတို့၏ ရွှေနန်းအိမ် ပြန်ချိန်ကို နှိုင်းချိန်ဆင်ခြင် သိမြင်တော်မူကြပါလော့” ဟု လျှောက်တင်ကြလေကုန်၏။ ထိုအရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့သည် အဖြေမပေးပဲ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် နေတော်မူကြလေကုန်၏။ မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်သွားကြ၍ ဗာရာဏသီပြည့်ရှင် ခမည်းတော်မင်းကြီးအား “အရှင်မင်းကြီး... မင်းသားတို့သည် ပဒုမာကြာချက်၌ ထိုင်နေကြပါသည်။ အကျွန်ုပ်တို့က ရွှေနန်းတော်သို့ပြန်ရန် ပြောကြားကြပါသော်လည်း တစုံတရာ နှုတ်မြှက်ပြောဆိုမှု မပြုကြပါ” ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။

ထိုအခါ ခမည်းတော်မင်းကြီးက “ငါ၏ သားတော်များအား သူတို့အလိုအတိုင်း နေနိုင်ခွင့် ပေးကြရမည်”ဟု အမိန့်တော်မြတ် မှတ်လေ၏။

မင်းသားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့သည် တညည့်လုံးလုံး အစောင့်အနေများ ချထားခံကြရလျက် ပဒုမာကြာချက်တို့၌ ထိုင်နေတော်မူကြမြဲအတိုင်းပင် နေအရုဏ်ကို တက်စေကြကုန်၏။ မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် နောက်တနေ့၌ အနီးသို့ သွား ရောက်ချဉ်းကပ်ကြ၍ “အရှင်မင်းသားတို့...ရှေ့နန်းအိမ်ပြန်ချိန်ကို နှိုင်းချိန်ဆင်ခြင် သိမြင်တော်မူကြပါလော့”ဟု လျှောက်ဆိုကြ ပြန်လေ၏။ မင်းသားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့က “ငါတို့ ကား မင်းသားတို့ မဟုတ်ကြကုန်၊ ငါတို့သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ မည်ကုန်၏”ဟု မိန့်ဆိုကြလေလျှင် မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် “အရှင်တို့...အရှင်တို့သည် ဝန်လေးသောစကားကို ပြောကြား ကြကုန်ဘိ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မည်သည် အရှင်တို့ကဲ့သို့ မဟုတ်ပါ ကုန်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ဆိုသည်မှာ လက်နှစ်သစ်မျှသော ဆံ၊ မုတ် ဆိတ်ကိုသာ ဆောင်ကြ = ထားကြကုန်လျက် ကိုယ်၌ ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးတို့ ဆင်မြန်းဝတ်ရုံပြီး ဖြစ်ကြပါသည် = အရှင်တို့မှာမူ ဆံ၊ မုတ်ဆိတ်လည်း ထားလျက်၊ မင်းသားတို့ အဆင်တန်ဆာတို့ကို လည်း ဝတ်ဆင်လျက် အဘယ်မှာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်နိုင်ကုန်အံ့ နည်း”ဟု မိမိတို့ သိကြသလောက် ရိုးရိုးပင် ပြောဆိုလျှောက်ထား ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာတို့သည် လက်ျာ လက်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို သုံးသပ်လိုက်ကြလေ၏။ သို့ခဏမှာပင် လူ့အသွင်ကွယ်ပျောက်၍ ပရိက္ခရာရှစ်ပါးတို့ ကိုယ်၌ ဝတ်ရုံ ဆင် မြန်းပြီးသား ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုနောက်မှ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့သည် လူအများ ကြည့်ရှုနေစဉ်ပင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် နန္ဒမူလကလိုဏ်သို့ ကြွတော်မူကြလေကုန်၏။

လက်လုပ်စား အိမ်ရှင်မဘဝ

ပဒုမဝတီ မိဖုရားကြီးသည်လည်း “ဩ...သားများမိခင် ဖြစ် ရာမှ သားမဲ့မိခင် ဖြစ်ရလေပြီ”ဟု နှလုံးပူပန် စိုးရိမ်ခြင်းသို့ရောက်

ရှိကာ ထိုနှလုံးပူပန် စိုးရိမ်ချက်အင်ဖြင့်ပင် ထိုဘဝမှ စုတေခွဲ၍ ရာဇဂြိုဟ်မြို့တံခါးဝ ရွာငယ်တခုဝယ် မိမိလက်ဖြင့် အလုပ်လုပ်ကာ အသတ်မွေးရသော (= လက်လုပ်စား) အမျိုးအိမ်၌ အမျိုးသမီး ဖြစ်ပြန်လေ၏။ နောက်တချိန်ဝယ် အိမ်ထောင်ကျ၍ အရှင်သခင် လင်ယောက်ျား၏ အိမ်သို့ လိုက်ပါရကာ တနေ့သ၌ လင် ယောက်ျားအတွက် လယ်တောသို့ ယာဂုပ္ပိဆောင် သွားလတ် သည်ရှိသော် ထိုမိမိ၏(ရှေးဘဝက)သားအရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာ တို့အနက် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့ ဆွမ်းခံချိန်၌ ကောင်းတင် ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူကြသည်ကို မြင်လတ်၍ လျင်လျင်မြန်မြန် သွားရောက်ကာ မိမိ၏အရှင် လင်ယောက်ျား လယ်လုပ်သမား အား “အိုအရှင်...ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို ဖူးမြော်ပါလော့၊ ဤပစ္စေက- ဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကို ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်းကျွေးကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင် စကား ပြောကြားလေ၏။ ရိုး-အ-သော လယ်လုပ်သမားသည် “ရှင်မ... ထိုသူတို့ကား ရဟန်းငှက်တို့ မည်ကြ၏ (= ရဟန်းနှင့် တူသောငှက်များဟု ဆိုလိုသည်)၊ အခြား အရပ်များ၌လည်း (သီဟိုဠ်မှ အလို — အခြား အခါများ၌လည်း) ဤ အတူပင် ကောင်းကင်၌ ဖျံသန်း လှည့်လည် ကြကုန်၏၊ ထိုသူတို့ကား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ မဟုတ်ကြကုန် (= ငှက်တွေ)” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရှစ်ဆူတို့သည် ထို လယ်လုပ်သမား ဇနီး မောင်နှံတို့ ထိုသို့ ပြောဆိုနေကြစဉ်ပင် ထိုသူတို့၏ မနီးပဝေး အရပ်၌ မြေသို့ သက်ဆင်းတော်မူကြလေကုန်၏။ ထို အိမ်ရှင်မ အမျိုးသမီးသည် ထိုနေ့၌ မိမိအတွက် ဝေစုကျ ရရှိသော ဝါမင်း၊ ခဲဘွယ်၊ ဘောဇဉ်ကို အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့အား လှူဒါန်း ဆက်ကပ်၍ “နက်မြန်ခါလည်း အရှင်မြတ်တို့ ရှစ်ပါးလုံးပင် တပည့်တော်မ၏ ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား” ဟု ပင့် ဖိတ်လေ၏။ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့သည် “ကောင်းပြီ ဒါယ် ကာမ...သင်၏ လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည် ဤမျှသာလျှင် (= ရှစ်ပါးစာ သာလျှင်) ဖြစ်ပစေ၊ နေရာများလည်း ရှစ်နေရာတို့သာ ဖြစ်ကြ ပစေ၊ ငါတို့မှတပါး အခြားပစ္စေကဗုဒ္ဓါများစွာတို့ကို ဖူးမြင်ရလျှင်

သင့်စိတ်သည် သဒ္ဓါကြည်ညို ပို၍ဖြစ်ရာ၏” ဟု မိန့်တော်မူကြလေ၏။ အိမ်ရှင်မအမျိုးသမီး (= မယ်တော်ဟောင်း) သည် နောက်တနေ့၌ နေရာရှစ်နေရာ ခင်းကျင်းပြီး ရှစ်ပါးစာ လှူဥယျာဉ်များကို စီမံ၍ အသင့်စောင့်ဆိုင်း ထိုင်နေလေ၏။

အပင့်ခံ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့သည် ကျန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ (၄၉၂) လေးရာ့ကိုးဆယ့်နှစ်ဆူတို့အား “ ဒုက္ခငြိမ်းငြား အရှင်ဘုရားတို့... ယနေ့ အခြားအရပ်တပါးသို့ မသွားရောက်ကြပဲ အရှင်တို့၏ မိခင်အား ချီးမြှောက်မှုကို ပြုတော်မူကြပါလော့” ဟု အသိပေး လျှောက်ထားကြလေ၏။ ထိုအရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ (၄၉၂) လေးရာ့ကိုးဆယ့်နှစ်ဆူတို့သည် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရှစ်ဆူတို့ လျှောက်ထားသော စကားကို ကြားသိကြရ၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆူရေ (၅၀၀) ငါးရာလုံးတို့ပင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွလာကြ၍ မယ်တော်အိမ် တံခါးဝ၌ ထင်ရှား ဖြစ်တော်မူကြ လေကုန်၏။ မယ်တော်သည်လည်း ရှေးဦးကပင် အသိအမှတ်ရပြီး ဖြစ်သောကြောင့် များစွာသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို ဖူးမြင် ရသော်လည်း (အလှူဝတ္ထု မလောက်မည့် အရေးအတွက်) လုံးဝ မတုန်လှုပ်ချေ၊ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာလုံးတို့ကိုပင် အိမ်တွင်းသို့ ပင့်သွင်း၍ နေရာ (ရှစ်နေရာ) တို့၌ ထိုင်နေစေလေ၏။

အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရှစ်ဆူတို့ အစဉ်အတိုင်း တန်းလျက် ထိုင်နေမိကြလျှင် ကိုးဆူမြောက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် အခြား ရှစ်နေရာတို့ကို ဖန်ဆင်း၍ မိမိကိုယ်တိုင် အဦးဖြစ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေလေ၏။ နေရာများ တိုးပြန့်ကျယ်ဝန်း လာသလောက် အိမ်ကလည်း တိုးပြန့်ကျယ်ဝန်း၍ လာလေ၏။ (ဤအရာမျိုးကား တန်ခိုး၏ အရာ ဖြစ်သည်)။

ဤသို့လျှင် ထို အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာလုံးတို့ ထိုင်နေတော်မူမိကြလျှင် ထိုမယ်တော်ဟောင်း အိမ်ရှင်မသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ် ရှစ်ပါးစာ စီရင်ထားအပ်သော အလှူဝတ္ထုကို အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာလုံးတို့အား အလိုရှိတိုင်း လောက်လောက်င

လှူဒါန်းပြီးလျှင် ကြာညိုလက်ရှစ်လက်တို့ကို ဆောင်ယူခဲ့၍ ပင့်ဖိတ်ရင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ရှစ်ဆူတို့၏ မြေရင်း၌ ချထားပြီးလျှင် “အရှင်မြတ်တို့ဘုရား... ဖြစ်လေရာ သံသရာဘဝ၌ တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်အဆင်းသည် ဤကြာညိုပန်းတို့၏ အတွင်း ကြာတိုက်အဆင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေသား”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာတို့သည် မယ်တော်အား အနုမောဒနာပြုကြပြီးလျှင် ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့သာ ပြန်ကြွတော်မူကြလေကုန်၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဆဝ ရဟန်းမပြုခြင်း

ထိုအမျိုးသမီးသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ထောင်းမှုကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဤအကျွန်ုပ်တို့ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလ၌ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် သူဌေးမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလေ၏။ ထိုသူဌေးသမီး၏ ကိုယ်ရေအဆင်းကား ကြာညိုပန်းတိုက်နှင့်တူသောကြောင့် ထိုသူဌေးသမီး၏ အမည်ကို “ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာသူဌေးသမီး အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ ဇေမ္ဗုဒိင်ကျွန်းအလုံး၌ ရှိကြသည့် မင်းများ၊ သူဌေးများ အားလုံးကပင် ဖခင်သူဌေးကြီး၏ထံသို့ “သူဌေးကြီး၏ သမီးကို ကျွန်ုပ်တို့အား ပေးပါလော့”ဟူ၍ စာသဝဏ်နှင့် တမန်စေလွှတ်တောင်းခံကြလေသည်။ မတောင်းခံသော မင်း၊ သူဌေးဟူ၍ မရှိချေ။

ထိုအခါ ဖခင်သူဌေးကြီးသည် “ငါကား သမီးတယောက် တည်းဖြင့် သမီးကို လိုသူအားလုံးတို့၏ စိတ်ကို (=စိတ်ကျေနပ်မှုကို) ရယူခြင်းငှါ မည်သည့်နည်းဖြင့်မျှ စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ သို့ရကား ဥပါယ်တမျဉ်ကို ငါပြုပေအံ့”ဟု ကြံစည်၍ သမီးကို ခေါ်စေပြီးလျှင် “ချစ်သမီး... ရဟန်းမ ပြုနိုင်ပါမည်လော”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာသူဌေးသမီး ကိုယ်တိုင်က သံသရာ နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သူ = ပစ္ဆိမဘဝိက သမီးဖြစ်လေသောကြောင့် ဖခင်ကြီး၏ မေးမြန်းပြောဆိုလိုက်သော စကားသည်

ဦးခေါင်းထက်ဝယ် လောင်းချလိုက်သည့် အကြိမ်တရာချက်အပ် ပြီးသော ဆီမွေးကဲ့သို့ ရှိလေ၏။ သို့ရကား ဖခင်သူဌေးကြီးကို “ရဟန်းမ-ပြုပါမည် ဖခင်....”ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြေကြား ပြောဆိုလိုက်လေ၏။

ဖခင်သူဌေးကြီးသည် သမီးဥပ္ပလဝဏ္ဏာအား ကြီးစွာသော ချီးမြှောက်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်၍ ဘိက္ခုနီကျောင်းသို့ ခေါ်ဆောင် ပြီးလျှင် ရှင်, ရဟန်းမ-ပြုလုပ်စေလေ၏။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီမ ရဟန်းပြု၍ မကြာမြင့်မီပင် ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်၌ ဝတ်ပြုရန် အခါအခွင့်အလှည့် ကျရောက်လေ၏။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဘိက္ခုနီမသည် ဆီမီးကို ညှိထွန်း၍ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင်ကို တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် ဆီမီးတောက်အညွန့်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံနိမိတ်ကို ရယူလျက် ရပ် တည်လျက်ပင် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ဆီမီးညွန့်ကို ကြည့်ရှု၍ တေဇောကသိုဏ်းကို ပွားများ အားထုတ်လေရာ မကြာမီပင် တေဇောကသိုဏ်းဇာန် (= တေဇောကသိုဏ်းကိုအာရုံပြုသော ဇာန်)ကို ရ၍ ထိုတေဇောကသိုဏ်းဇာန် သမာဓိကို အခြေပြုကာ ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်လေလျှင် မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏ = ရဟန္တာထေရီမ-ဖြစ်လေ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင်လျှင် ရှေးဆု တောင်းအတိုင်း တန်ခိုးစီမံဖန်ဆင်းခြင်း၌ ဝသီဘော်ငါးတန် လှေလာနိုင်နင်းပြီးသူ ဖြစ်လေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ရဟန္တာထေရီမသည် နောက်တချိန် (မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ခုနစ်ဝါမြောက် ရောက်လတ်သောအခါ)ဝယ် ယမိုက် ပြာဠိဟာ ပြုတော်မူရာနေ၌ “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်မ တန်ခိုးပြာဠိဟာကို ပြုပါရစေဘုရား”စသည်ဖြင့် မရှုံ့မကြောက် ခြံသွေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကား လျှောက်ထားခဲ့လေ သည်(လျှောက်ပုံအကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၅၁၇-၌ ပြန်၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။ မြတ်စွာဘုရား

ရတနာ] (၄) ပဋ္ဌာစာရာထေရီအကြောင်း

၆၇

ရှင်သည် ဤ အကြောင်းကို အဋ္ဌပုတ်ပြု၍ နောက်တချိန်ဝယ်
ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်တော်မူကာ ဘိက္ခုနီမတို့ကို
ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤဥပ္ပလဝဏ္ဏာ
ရဟန္တာထေရီမကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဣဒ္ဓိ-
မန္တိနံ ယဒိဒံ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ = ရဟန်းတို့...တန်ခိုး = ဣဒ္ဓိ
နှင့် ပြည့်စုံကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ
ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဣဒ္ဓိမန္တိ = တန်ခိုးဣဒ္ဓိနှင့် ပြည့်စုံ
သောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌
ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၄) ပဋ္ဌာစာရာထေရီအကြောင်း

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ပဋ္ဌာစာရာ ထေရီမအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည်
လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ
မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီး (= သုဋ္ဌေးသမီး) ဖြစ်၍
နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို နာယူစဉ်
မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီမ တပါးကို ဝိနည်းပိဋကတ်ကို
ဆောင်သောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌
ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျပြီးကာ အဓိကာရ
ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုဝိနယရေ တေဒဂ် = ဝိနည်း
ပိဋကတ်ကို ဆောင်သောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ရာထူး
ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကလည်း ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်
မူလေသည်။

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးတော်အဝ

ထို သူဌေးသမီးသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ကဿပ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ကိကီမင်းကြီး၏ ရှေးဖော်ပြ ရာပါ သမီးတော် ခုနစ်ယောက်တို့တွင် သုံးယောက်မြောက် “ဘိကျူနီ” မည်သော သမီးတော်ဖြစ်၍ နှစ်ပေါင်းနှစ်သောင်းကြာ ကောမာရိဗြဟ္မစရိယအကျင့်ကို ကျင့်လျက် ရဟန်းသံဃာတော် အား သံဃာ့အရာမ် ပရိဂုဏ်ကျောင်းတိုက်ကြီး ဆောက်လုပ် လှူ ဒါန်းခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ထို မင်းသမီးသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေပြန်သော် တဖန် နတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ဘုရားနှစ်ဆူ တို့၏အကြား မရေမတွက်နိုင်သော နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကာလပတ်လုံး သမ္ပတ္တိ = စည်းစိမ်ကို ခံစား၍ ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌ သူဌေးသမီး ဖြစ်၍ လာလေ၏။

ထို သူဌေးသမီးသည် နောက်အဖို့ဝယ် အရွယ်သို့ရောက်လတ် သော် မိမိအိမ်၌နေသူ အလုပ်သမား တယောက်နှင့် မေတ္တာ သက်ဝင် ချစ်ခင်၍ နောက်တချိန်ဝယ် မိဘတို့က မျိုး = ဇာတ် ဂုဏ်တူ သူဌေးသားတယောက်နှင့် ထိမ်းမြားမှုပြုအံ့ဆဲဆဲ ထို သူဌေးသားအိမ်သို့ လိုက်ပါရအံ့ဆဲဆဲ ဖြစ်လတ်သော် မေတ္တာ သက်ဝင် ချစ်ခင်ခဲ့ရင်းဖြစ်သော အိမ်ကျွန် အလုပ်သမားအား “အမောင်သည် နက်ဖြန်မှစ၍ ငါ့ကို တံခါးပေါက်ပေါင်း တရာ ဖြင့်လည်း မြင်ခွင့်ရတော့မည်မဟုတ် = မိဘများ ပေးထိမ်းမြား သည့် သူဌေးသားအိမ်သို့ လိုက်ပါရတော့မည်၊ အမောင်မှာ အလုပ်ရှိလျှင် ယခုပင် ငါ့ကို ခေါ်ဆောင်၍ သွားလော့ = ပြေးလော့” ဟု အသိပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထို အိမ်ကျွန် အလုပ်သမားသည် “ကောင်းပြီ ရှိစေတော့” ဟု ဝန်ခံ၍ သင့်

ရတနာ] (၄) ပဋိပက္ခရာထေရီအကြောင်း ၆၉

လျော်လျောက်ပတ်သော လက်ဆောင်ဥစ္စာနှစ်ကို ယူဆောင်ကာ သူဌေးသမီးကို ခိုးဆောင်၍ သာဝတ္ထိပြည်မှ သုံးလေးယူဇနာတို့ တိုင်တိုင် ဖဲခွါထွက်ပြီးခဲ့ပြီးလျှင် ရွာငယ်တခု၌ နေထိုင်လေ၏။

နောက်တချိန်ဝယ် ထိုသူဌေးသမီး၏ ဝမ်းကြာတိုက်၌ ကိုယ် ဝန်သန္ဓေ တည်ရှိလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ကိုယ်ဝန်ရင့်ကျက် လတ်သော် အရှင်သခင် လင်ဖြစ်သူကို “အရှင်...ဤအရပ်သည် ကျွန်တော်မတို့အဖို့ရာ ကိုးကွယ်အားထားရာ မဲ့သောအရပ် ဖြစ် လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိဘအိမ်သို့ ပြန်သွားကြပါစို့” ဟု တိုင်ပင် စကား ပြောကြားလေ၏။ လင်ယောက်ျားဖြစ်သူက မပြန်ဝံ့ သဖြင့် “ယနေ့ သွားကြကုန်အံ့၊ နက်ဖြန် သွားကြကုန်အံ့” ဟု အချိန်ကို ကုန်စေလတ်သည်တွင် သူဌေးသမီးသည် မိမိလင် ယောက်ျား၏ အကြောင်းကိုသိ၍ “ဤသူမိုက်သည် ငါ့ကို မိဘ ထံသို့ ပို့ဆောင်လိမ့်မည်မဟုတ်” ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ လင်ယောက်ျား အပြင်အပသို့ ခရီးသွားခိုက် “ငါတယောက်တည်းပင် မိဘအိမ်သို့ သွားတော့အံ့” ဟု ကြံစည်၍ ခရီးထွက်ခဲ့လေ၏။

လင်ယောက်ျားဖြစ်သူသည် အိမ်သို့ပြန်လာ၍ သူဌေးသမီးကို မတွေ့ရလေလျှင် အိမ်နီးချင်းတို့ကို မေး၍ မိဘအိမ်သို့ ပြန်သွား ကြောင်း ကြားသိရလေသော် “ဩ...ငါ့ကို အမှီပြု၍ အမျိုးကောင်း သမီးသည် ကိုးကွယ်ရာမဲ့ ဖြစ်ရရှာချေ၏” ဟု သနား ကရုဏာ ပြင်းစွာဖြစ်ရှိလျက် ဖဝါးခြေထပ်ထက်ကြိမ်မကွာ အပြေး လိုက်ပါ လေသော် လမ်းခရီးအကြား၌ သူဌေးသမီးကို မှီလေ၏။ ထို သူဌေးသမီးမှာလည်း လမ်းခရီးအကြားမှာပင် ကိုယ်ဝန်မှထခြင်း = မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်ခြင်းသည် ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ ဇနီး မောင်နှံ နှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် “ငါတို့သည် အကြင်သားဖွားရန် အတွက် မိဘအိမ်သို့ သွားကြကုန်လေရာ၏။ ထိုသားဖွားခြင်း ကိစ္စကား လမ်းခရီးအကြား၌ပင် ပြီးခဲ့လေပြီ။ ယခုအခါ သွား ရောက်၍ အဘယ်အမှု ပြုကုန်အံ့နည်း = ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိကြတော့ ကုန်” ဟု သဘောတူတိုင်ပင်ညီညွတ်၍ ထိုနေရင်း တောရွာငယ် သို့ပင် ပြန်ကြလေကုန်၏။

နောက်တချိန်ဝယ် တဖန် ထို သူဌေးသမီး၏ ဝမ်းကြာတိုက်၌ ကိုယ်ဝန်သန္ဓေ တည်ပြန်လေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ရှေးနည်းအတူပင် ကိုယ်ဝန် ရင့်ကျက်လတ်သော် မိဘရပ်ထံ ပြန်ဖို့ရန် လင်ယောက်ျားကို ပြောကြားပါသော်လည်း လင်ယောက်ျား ဖြစ်သူသည် ရှေးနည်းအတူပင် “ယနေ့ သွားကြမည်၊ နက်မြန် သွားကြမည်” ဟု အချိန်ဆွဲနေသဖြင့် သူဌေးသမီး တယောက် တည်း မိဘအိမ်သို့ သွားရန် ခရီးထွက်၍ ရှေးနည်းအတူပင် လင်ယောက်ျားလိုက်လာကာ လမ်းခရီးအကြား၌ မှီလေ၏။

ထိုသူဌေးသမီး လမ်းခရီးအကြား ကိုယ်ဝန်မှထခြင်း = မီးရှူး သန့်စင် ဖွားမြင်ခြင်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ပြီးခြင်းပင် အရပ်လေးမျက်နှာ တို့၌ မိုးကြီးသည်းစွာ ထပေါ်ရွာသွန်းလာလေသည်။ သူဌေးသမီး သည် လင်ယောက်ျားကို “အရှင်...ညဉ့်အခါဝယ် အရပ်လေး မျက်နှာတို့၌ မိုးကြီးသည်းစွာ ထပေါ်ရွာသွန်းလာခဲ့ပြီ၊ ကိုယ်တို့ နေထိုင်ရန်ဌာနကို (သီဟိုဠ်မှအလို-မိုးမစွတ်ရာဌာနကို) ပြုလုပ်ရန် အားထုတ်ပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ လင်ယောက်ျားသည် “ကောင်းပါပြီ ဆောက်လုပ်ပေးပါ...ည်” ဟု သူဌေးသမီးကို နှစ်သိမ့်စကား ပြောကြား၍ ရခိုင်သမ္မုသော ထင်းချောင်း တုတ်ဝံတို့ဖြင့် ဗဲကုပ်ကလေး ဖြစ်ကတတ်ဆန်း ဆောက်လုပ်ပြီး လျှင် “မိုးဖို့ရန်မြက်ကို ငါဆောင်ချေဦးအံ့” ဟု ကြံ၍ ညဉ့်အခါ ဖြစ်သဖြင့် တောင်ပိုရှိသည်၊ မရှိသည်ကို မသိရှာပဲ တခုသော တောင်ပိုအခြေ၌ မြက်ကို နုတ်ဖြတ်လေ၏။

ထိုအခါ ထိုယောက်ျားကို တောင်ပို၌ စင်း၍ = အိပ်၍နေ သော မြွေဟောက်သည် ခြေ၌ပေါက်လိုက်လေ၏။ ထိုယောက်ျား သည် ထိုနေရာ၌ပင် လဲကျသေဆုံးလေတော့၏။ သူဌေးသမီး သည်လည်း “ယခုပင် လာတော့မည်၊ ယခုပင် လာတော့မည်” ဟု မျှော်လင့်ရင်း ညဉ့်သုံးယံကို ကုန်လွန်စေလျက် “ကေနပ်ပင် ငါ့ကို ထိုယောက်ျားသည် ‘ဤသူမ-ကား ကိုးကွယ်ရာ ဓမ္မသုတည်း’ ဟု လမ်းခရီး၌ စွန့်ပစ်၍ သွားသည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်အောက်

မေ့ကာ အရုဏ်ရောင် အလင်းရောင် မြစ်ပေါ်လာသောအခါ၌ မြေရာခံလိုက်သွားလျက် ထိုမှဤမှ ကြည့်ရှုလတ်သော် တောင်ပို့ခြေ = တောင်ပို့အနီး၌ လဲကျသေဆုံးနေသော လင်ယောက်ျားကို တွေ့ရ၍ “ငါ့ကို အမှီပြု၍ ယောက်ျားသည် ဆုံးရှုံးပျက်စီးရှာလေပြီ” ဟု သည်းစွာ ငိုကြွေးလျက် သားငယ်ကို ခါးထစ်ဖြင့်ချီကာ၊ သားကြီးကို လက်ကဆွဲကိုင်စေ၍ လမ်းခရီးအတိုင်း လိုက်ပါသွားလေသော် ခရီးအကြားဝယ် (နက်သည်ဟုထင်ရသည့်) တိမ်သော မြစ်ငယ် = ချောင်းငယ်တခုကို တွေ့ရ၍ “ငါကား သားနှစ်ယောက်လုံးတို့ကို တပြိုင်နက်တည်းယူဆောင်၍ ကူးသွားခြင်းငှါ တတ်နိုင်မည်မဟုတ်” ဟု ဆင်ခြင်မိကာ သားအကြီးကို ဤမှာဖက်ကမ်း၌ ထားခဲ့၍ သားအငယ်ကို ထိုမှာဖက်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်ပြီး အနီးအဝတ်၌ သိပ်ထားပြီးမှ တဖန် ပြန်၍ “သားအကြီးကို ငါပွေ့ချီကာ ဤမြစ်ကို ကူးသွားတော့အံ့” ဟု ကြံစည်လျက် မြစ်အတွင်း = ချောင်းအတွင်းသို့ သက်ဆင်းရှာလေ၏။

ထိုနောက် သူဌေးသမီး မြစ်အလယ် = ချောင်းအလယ်သို့ ရောက်သောအခါ၌ သိန်းစွန်ရဲတကောင်သည် “ဤဝတ္ထုကား သားတစ်တည်း” ဟူသော အမှတ်ဖြင့် သားအငယ်ကို ထိုးသုတ်ရန် တဟုန်တည်း ပျံသန်းလာလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ခရီးဝေးနေသဖြင့် လက်ကိုသာ ဆန့်တန်းကာ သိန်းစွန်ရဲကို ပြေးစေရန် အသံပြုရရှာလေ၏။ မိခင်သူဌေးသမီး၏ ထိုကဲ့သို့ လက်ဆန့်တန်းသော အမူအရာကို မြင်ရ၍ သားအကြီးသည် “ငါ့ကို မိခင်သည် ခေါ်၏” ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့် မြစ်ချောင်းတွင်းသို့ ပြေးဆင်းလာလတ်သော် ချောင်းရေအဟုန်ဖြင့်တိမ်းလဲကာရေစီးရာသို့ မျောပါသေဆုံးရှာလေ၏။ သိန်းစွန်ရဲသည်လည်း သူဌေးသမီး အနီးသို့မရောက်မီပင် သားအငယ်ကို သုတ်ချီယူဆောင်၍ ညွှားလေတော့၏။ သူဌေးသမီး ဒုက္ခသည်သည် စိုးရိမ်ကြီးစွာ နှိပ်စက်အပ်လေရကား လမ်းခရီးအကြားဝယ်—

“ဥဘော ပုတ္တာ ကာလင်္ကတာ၊
ပန္န မယံ ပတိ မတော။

မယ့် = သူဌေးသမီး စောင့်စည်းရန်ဝတ် ယွင်းချွတ်
 ပျက်ကာ သို့ကြောင်းရာကြောင့် ပဋိပညာသညာမည်ထ
 ကျွန်တော်မ၏။ ဥဘော ပုတ္တာ = အကြီး၊ အငယ် သား
 နှစ်သွယ်တို့သည်။ ကာလင်္ဂတာ = တဦးရေမြိုင် တဦးကို
 သိန်းသုတ်သဖြင့် ဆုံးချုပ်ပျက်စီးခဲ့ကြလေပြီ။ ပန္နေ-ခိုရာ
 မှုတ်း လမ်းခရီး၌။ ပတိ = အားကိုး အားထား လင်
 ယောက်ျားသည်။ မတော = စုတိပြတ်ကြေ သေခဲ့လေပြီ
 တကား” —

ဟူသော ဤငိုချင်းဂါထာဝက်ကို နှုတ်မြွက်ဟစ်ငို ရွတ်ဆိုလျက်
 သာဝတ္ထိပြည်ဖက်သို့ ဦးတည် ခရီးချီရှာလေ၏။

ပဋိပညာ သူဌေးသမီးသည် ဤသို့ဟစ်ငို ရွတ်ဆိုလျက်ပင်
 သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ မိဘအိမ်အနီးသို့ပင် ရောက်ရှာ
 ပါသော်လည်း သောကအဟုန်အားကြီးသဖြင့် မိမိ၏မိဘအိမ်ကို
 မနှုတ်မိနိုင်ရှာပဲ အနီး၌တွေ့သောသူများကို “ဤအရပ်မှာ ဤသို့
 သဘောရှိသော သူဌေးအိမ် ရှိပါသည်။ ထိုအိမ်သည် အဘယ်
 အိမ်ပါနည်း” ဟု မေးမြန်းရှာလေ၏။ ထိုလူများက “ရှင်မသည်
 ထိုသူဌေးအိမ်ကို မေးမြန်း၍ အဘယ်အမှုကို ပြုနိုင်တော့အံ့နည်း =
 ဘယ်အမှုကိုမှ ပြုနိုင်တော့မည်မဟုတ်ပါ။ ထိုသူဌေးမိသားစုထို့
 နေအိမ်သည် ယမန်နေ့ည၌က လေပြင်း တိုက်ခတ်သောကြောင့်
 ပြိုကျခဲ့လေပြီ။ ထိုတိုက်ပြိုကြီးထဲမှာပင် သူဌေးမိသားစုအားလုံး
 တို့လည်း အသက်ပျောက်ရှာကြလေပြီ။ ထိုသို့ အသက်ပျောက်
 သောအခါ ထိုသူဌေးမိသားစုကြီး၊ ငယ်တို့ကို ထင်းပုံတခုတည်း၌
 ပင်လျှင် ဈာပနမှ = မီးသဏ္ဍိတ်မှ ပြုကြရလေသည်။ (မီးခိုးညွန့်
 တက်ရာကို ညွှန်ပြကြလျက်) ထိုမီးခိုးလိပ် = မီးခိုးအညွန့် တတွန့်
 တွန့်တက်အင် ထင်ရ၊ မြင်ရသည်ကိုသာ ရှင်မ ကြည့်ရှုပါလော့”
 ဟု ဝမ်းနည်းစကား ပြောကြားကြလေလျှင် ပဋိပညာသူဌေး
 သမီးသည် “အိုး...ရှင်တို့ ဘယ်လို ပြောလိုက်ကြဒါလဲ” ဟု တခွန်း
 တည်းသာ ပြောနိုင်ရှာပြီး အဝတ်ကိုပင် မဆည်နိုင် မဝတ်နိုင်
 တော့ပဲ မိမွေးတိုင်းအသွင်ဖြင့်သာ လက်ရုံး နှစ်ဖက်တို့ကို ချီ

ရတနာ] (၄) ပဋ္ဌာစာရာထေရီအကြောင်း

မြောက် ဟစ်အော်ကာ မိဘဆွေမျိုးများသင်္ဂြိုဟ်ရာ ထင်းပုံရှိရာ အရပ်သို့ သွားရောက်၍ ရှေးဖော်ပြရာပါ ငိုချင်းဂါထာဝတ်ကို နောက်ထပ်ဂါထာဝတ်ဖြည့်ကာ အပြည့်အစုံ ငိုကြွေးရှာလိုသည် ဖြစ်၍—

“ဥဘော ပုတ္တာ ကာလင်္ကတာ၊
ပန္န မယံ ပတိ မတော။
မာတာ ပိတာ စ ဘာတာ စ၊
ကေစိတကသ္မိ ခုယုရေ။

မယံ = အမျိုးကောင်းသမီးစောင့်စည်းရန်ဝတ် ယှဉ်း ချွတ်ပျက်ကာ သို့ကြောင်းရာကြောင့် ပဋ္ဌာစာရာ သညာ မည်ထ ကျွန်တော်မ၏။ ဥဘောပုတ္တာ = အကြီး ,အငယ် သားနှစ်သွယ်တို့သည်။ ကာလင်္ကတာ = တဦးရေမြိုင် တဦးကို သိန်းသုတ်သဖြင့် ဆုံးချုပ်ပျက်စီးခဲ့ကြလေပြီ။ ပန္န = ခိုရာမဲ့တီး လမ်းခရီး၌။ ပတိ = အားကိုးအာသား လင်ယောက်ျားသည်။ မတော = စုတိပြတ်ကြွေ သေခဲ့ လေပြီ။ မာတာ စ = မွေးမိသခင် ကျေးဇူးရှင်ကို၎င်း။ ပိတာ စ = မွေးဘသခင် ကျေးဇူးရှင်ကို၎င်း။ ဘာတာ စ = တပေမီးပွင်း ယက်အောက်ဆင်းသည့် မောင်ရင်းကို ၎င်း။ ကေစိတကသ္မိ = တိုက်ပြိ၌ အသက်ကုန် တခုတည်း သောထင်းပုံ၌။ ခုယုရေ— ခုယုန္တိ = ဈာပနအပြီး စုတ် ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်အပ်ကုန်ပြီ တကား” —

ဟု ရွတ်ဆိုမြည်တမ်းရှာလေ၏။

ပဋ္ဌာစာရာအမည်ရခြင်း

ထိုသူဌေးသမီးမှာ မိမွေးတိုင်းအသွင်ဖြင့် လှည့်လည်သွားလာ နသဖြင့် အခြားသူတဦးတယောက်က အရှက်အကြောက်ဖုံး နှပ်ရန် အဝတ်ထဘီကိုပင် ပေးအပ်ပါသော်လည်း ဝတ်ဆင်ရန် ဘတ်မရပဲ ဆုတ်ဖြီ ဆုတ်ဖြီ၍သာ စွန့်ပစ်လေတော့၏။ ထိုအခါ ထိုသူဌေးသမီးကို မြင်တိုင်း မြင်တိုင်းသောနေရာ၌ လူအများ ပိုင်း

အံ့လျက်သာ လှည့်လည်သွားလာ၍ နေလေ၏။ ထိုအခါ ထို သူဌေးသမီး၏ အမည်ကို “အဝတ်ထဘီကို ဝတ်ဆင်ခြင်းကင်းတာ ကျက်စားသွားလာသောကြောင့်” ပဋိပညာစာရာ-ဟု ခေါ်ဆိုသမုတ် ကြလေ၏။ ထိုပြင်လည်း ထိုသူဌေးသမီးမှာ အဝတ်မဝတ်သည့် အတွက် အရှက်မဲ့သူတို့၏ အကျင့်မျိုး ထင်ရှား၍နေလေသည်။ သို့ရကား “အရှက်ရှိသူတို့၏ အကျင့်မှ လျော့ကျကာ အရှက် မဲ့သူတို့၏ အကျင့် ထင်ရှားသောကြောင့်” ပဋိပညာစာရာ-ဟုခေါ်ဆို သမုတ်ကြလေ၏။

ပဋိပညာစာရာသူဌေးသမီးသည် မိမိစိတ်ကို အစိုးမရပဲ မိမိမွေးတိုင်း အသွင်ဖြင့် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့် ငိုချင်းဂါထာကိုသာ ရွတ်ဆို ငိုကြွေးလျက် ဦးတည်မိရာ လှည့်လည်သွားလာ၍သာ နေလေ၏။ ထိုသူဌေးသမီးကို တွေ့မြင်ကြရလျှင် လူတို့သည် “ဟဲ့-သွား အရူးမ...” ဟု ပြောဆိုကြကာ အချိုက အမှိုက်သရိုက်ကိုဦးခေါင်း၌ ပစ်လွှတ်ကြလေ၏။ အချိုကမူ မြေမှုန့်ကို ကြမြန်ကြကုန်၏။ အချိုက ခဲဖြင့် ပစ်ကြကုန်၏။

အမြိုက်ရေချမ်း၊ အဆွတ်ဖျန်းခံရခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်ဝယ် များစွာသော ပရိသတ်အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူ၍ တရားဟော တော်မူစဉ် ထိုကဲ့သို့ မရပ်မတည် လှည့်လည်သွားလာနေသော ပဋိပညာစာရာသူဌေးသမီးကို မြင်တော်မူသည့်ပြင် သူမ၏အသိဉာဏ် ရင့်ကျက်ချိန် ဟန်သည်ကိုလည်း ကြည့်ရှု သိမြင်တော်မူသော ကြောင့် ထိုပဋိပညာစာရာသူဌေးသမီး ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရှေးရှု လာရောက်အောင် အဓိဋ္ဌာန်စီရင်မှု ပြုတော်မူလေ၏။ တရားနာ ပရိသတ်သည် ပဋိပညာစာရာသူဌေးသမီး လာနေသည်ကို မြင်ရ၍ “ဤအရူးမအား ဤအရပ်သို့ လာရောက်ခွင့် မပြုကြလင့်” ဟု ပြော ဆိုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ပဋိပညာစာရာကို မတားမြစ်ကြ လင့်” ဟု မိန့်တော်မူ၍ အနီးသို့ ရောက်လာသောအခါ “ချစ် သမီး...သတိကို ရလော့” ဟု မဟာကရုဏာ ကြီးစွာဖြင့် မိန့်ဆို တော်မူလေ၏။

ရတနာ] (၄) ပဋ္ဌာစာရာထေရီအကြောင်း ၇၅

ပဋ္ဌာစာရာသူဌေးသမီးသည် ထိုခဏမှာပင် ဘုရားရှင်အာနုဘော်ကြောင့် သတိရ၍ ထာဝီအဝတ် ကျွတ်၍နေသည် (မပါရှိသည်)ကို သတိအမှတ်ရကာ အရှက်အကြောက်ကြီးစွာဖြစ်ရှိလျက် အတတ်နိုင်ဆုံး မိမိကိုယ်ကိုဖုံးပြီးသော် ခူးထောက်ခါးညွတ်ကာ ထိုင်နေရှာလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် လူတယောက်က အပေါ်ရုံအဝတ်ကိုပစ်၍ ပေးလိုက်လေ၏။ ပဋ္ဌာစာရာသည် ထိုအဝတ်ကို ဝတ်၍ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ ဆည်းကပ်ကာ တည်ခြင်း ငါးဖြာဖြင့် ရိုသေစွာ ရှိခိုးလျက်—

“မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်မ၏ မှီခိုရာ ဖြစ်တော်မူကြပါဘုရား၊ တပည့်တော်မ၏ သားတယောက်(အငယ်)ကို သိန်းစွန်ရဲ့ ချီသုတ်ခဲ့ပါပြီ၊ တယောက် (အကြီး)ကို မြစ်ရေကြမ်း တိုက်လှမ်း မျှောဆောင်အပ်ခဲ့ပါပြီ၊ လမ်းခရီး အကြား၌ ခင်ပွန်းသည် လင်ယောက်ျား ဆုံးပါးခဲ့ပါပြီ။ မိဘနှစ်ပါးနှင့် မောင်ကိုပါ တိုက်အိမ်ပိကာ သေဆုံးကြပါသဖြင့် ထင်းပုံ တခုတည်း၌ မီးသင်္ဂြိုဟ်အပ်ပါကုန်ပြီဘုရား” —

ဟု မိမိ၏ သောကဖြစ်ခြင်း အကြောင်းရင်းကို ရှင်းလင်းလျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သမီး ပဋ္ဌာစာရာ... ထွေရာလေးပါး သင်ချစ်သမီး အကြံများမနေလင့်၊ သင်ချစ်သမီး၏ မှီခိုကိုးစား အားထားရာ ဖြစ်နိုင်သောသူ၏ အထံသို့ သင်ချစ်သမီး ရောက်လာခဲ့လေပြီ၊ သင်ချစ်သမီးသည် ယခုအခါ သား၊ လင်၊ မိ၊ ဘ၊ မောင်-တို့ သေဆုံးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် မျက်ရည်ပေါက် ကြီး-ငယ်ကို ဖြစ်စေရသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အနမတဂ္ဂအစမထင် သံသရာတခွင်၌ သား၊ လင်၊ မိ၊ ဘ၊ မောင်-တို့ သေဆုံးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်စေခဲ့ရ = ကျခဲ့ရသော မျက်ရည်ပေါက်များကား မဟာသမုဒြာလေးစင်း အတွင်းမှာရှိသော ရေပေါက်တို့ထက် မြားမြောက်လှတုံသေး၏” ဟု တရားဓမ္မညွှန်းဖော်ပြတော်မူလျက်—

စတုသု သမုဒ္ဓေသု ဇလံ ပရိတ္တကံ၊
 တတော ဗဟံ အဿုဇလံ အနပ္ပကံ။
 ဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌဿ နရဿ သောစနာ၊
 ကိံ ကာရဏာ အဗ္ဗ တုဝံ ပမဇ္ဇသိ။

ပဋ္ဌာစာရေ = ချစ်သမီး ပဋ္ဌာစာရာ...။ စတုသု သမု-
 ဒ္ဓေသု...အရှေ့အနောက်၊တောင်၊မြောက် လေးမျက်နှာ
 သမုဒြာတို့၌။ ဇလံ = ရေပေါက်သည်။ ပရိတ္တကံ =
 သတ္တဝါတယောက်၏ မျက်ရည်ပေါက်နှင့်နှိုင်းစာ နည်းလှ
 စွာသေး၏။ ဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌဿ = သား၊ လင်၊ မိ၊ ဘ၊ မောင်
 အရင်းတို့ဆုံးရ၍ ကာယ၊ စိတ္တ ဒုက္ခနှစ်ဖုံဖြင့် တွေ့ကြို
 နှိပ်စက်အပ်သော။ နရဿ = ဒေါသကိလေသာ မခွါရ
 သေးသူ လူဘယောက်၏။ သောစနာ = စိုးရိမ်ပူဆွေး
 ငိုကြွေးရခြင်းကြောင့်။ ပဝတ္တံ = ဖြစ်ပေါ်ယိုစီး၍ လာ
 သော။ အနပ္ပကံ = တပါးမက ဝဏန်းမချနိုင်သော။
 အဿုဇလံ = မျက်ရည်ပေါက်များသည်။ တတော = ထို
 မဟာသမုဒြာလေးစင်း အတွင်းမှာရှိသောရေထက်။ ဗဟံ
 = သင်္ချာဆပွား များလှပေ၏။ အဗ္ဗ = ချစ်သမီး ပဋ္ဌာ-
 စာရာ...။ တုဝံ = သင်ချစ်သမီးသည်။ ကိံ ကာရဏာ =
 အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ပမဇ္ဇသိ = သတိသွင်းပေါ်
 ချစ်သမီး မေ့လျော့၍နေသနည်း။ မာ ပမဇ္ဇ = သတိတရား
 လက်ကိုင်တား၍ သင်ကား မမေ့မလျော့လေလင့်” —

ဟူ၍ သောကသိမ်းတရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အနမတဂ္ဂ အစမထင် သံသရာ
 တခွင်နှင့် စပ်သော တရားစကား (= အနမတဂ္ဂ ပရိယာယ-
 ကထာ)ဟောကြားတော်မူလေလျှင် ပဋ္ဌာစာရာ၏ စိတ်သန္တာန်၌
 သောကတရား အထူးသဖြင့် ပါး၍သွားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာ
 ဘုရားရှင်သည် ပဋ္ဌာစာရာသူဌေးသမီးကို သောကတရား ပါး၍
 နေသည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ “ချစ်သမီး ပဋ္ဌာစာရာ... သား၊လင်
 ခင်ပွန်း-စသော သူများသည် တမလွန်လောကသို့ သွားရသော

သူ့အဖို့ရာ အစောင့်အရှောက်လည်း မဖြစ်နိုင်ကြ၊ ပုန်းအောင်းရာ၊ မှီခိုရာလည်း မဖြစ်နိုင်ကြ၊ သို့ရကား ထိုသား၊ လင်၊ ခင်ပွန်း စသော သူတို့သည် အသက်ရှင်ကာ ရှိနေကြပါသော်လည်း တမလွန်လောက်သွားရမည့်သူ့အဖို့ရာ မရှိကြသည်သာမည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသောသူသည် မိမိ၏ သီလကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း လမ်းစဉ်ကိုသာ ကောင်းစွာပြီးစေရမည်” ဟူသော သဘောအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြတော်မူလျက်—

န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ၊ န ပိတာ နာပိ ဗန္ဓဝါ။
အန္တကေနာမိပန္ဓဿ၊ နတ္ထိ ဉာတိသု တာဏတာ။

ပဋ္ဌာစာရေ = ချစ်သမီးပဋ္ဌာစာရာ...။ အန္တကေန = ဘဝဆုံးလျှင်း ရှင်သေမင်းသည်။ အမိပန္ဓဿ = အချိန်ရောက်ကာ နှိပ်စက်လာသောသူ၏ (အဖို့ရာ)။ ပုတ္တာ = သား သမီးတို့သည်။ တာဏာယ = သေမင်းရန်ကို တွန်းလှန်စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ။ န သန္တိ = မဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ ပိတာ = ဘ၊ မိ နှစ်ပါး ကျေးဇူးရှင်များသည်။ န သန္တိ = မဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ ဗန္ဓဝါပိ = မေတ္တာဖွဲ့ပျိုး ဆွေမျိုး မိတ်သဟာတို့သည်လည်း။ န သန္တိ = မဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ ဉာတိသု = မိ၊ ဘ၊ သမီး၊ သား ဆွေမျိုးများတို့၌။ တာဏတာ = သေမင်းရန်ကို တွန်းလှန်ပယ်ဖျောက် စောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ = တစိုးတစိ မရှိချေ။

တေမတ္ထဝသံ ဥတော၊ ပဏ္ဍိတော သီလသံဝုတော။
နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂံ၊ ဝိပုမေဝ ပိသောဓယေ။

ပဏ္ဍိတော = ရွှေနောက်အရေး တောက်တွေးမြော်မြင် ပညာရှင်သည်။ တေ မတ္ထဝသံ = သေမင်းရန်ရောက်ကြိုလာမြောက်သော် စောင့်ရှောက်မည့်သူ တလူမျှ မရှိခြင်း အကြောင်းရင်းကို။ ဥတော = ပညာဆင်ခြင် မြော်သိမြင်၍။ သီလသံဝုတော = ကိုယ်ကျင့် သီလ မပျက်ရ

အောင် နိစ္စကျင့်ဆောက် စောင့်ရှောက်သည် ဖြစ်၍။
 နိဗ္ဗာနဂမနံ = နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်စေ နိုင်သော။
 မဂ္ဂံ = မဂ္ဂင်ရှစ်ခက်း အကျင့်လမ်းကို။ ဒိပ္ပမေဝ = လျင်
 စွာသာလျှင်။ ဝိသောဓယေ = ကျင့်ဆောင်နေစဉ် သုတ်
 သင်ရှင်းလင်းရာ၏။ —

ဟူသော ဤဂါထာတို့ဖြင့် တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာ
 နိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ပဋ္ဌာစာရာ သူဌေးသမီးသည် မဟာ
 ပထဝီမြေမှုန့်ပမာဏ များလှစွာသော ကိလေသာတို့ကို သော-
 တာပတ္တိမဂ်ပညာမီးဖြင့် အပြီးတိုင် လောင်ကျွမ်း ပြာဖြစ်စေလျက်
 သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်လေ၏ = သောတာပန် အရိယာ
 ဖြစ်လေ၏။

သောတာပန် ဖြစ်ပြီးသောအခါ ပဋ္ဌာစာရာ သူဌေးသမီးသည်
 မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မိမိအား ရှင်ရဟန်းမ-ပြုပေးရန် တောင်းပန်
 လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဋ္ဌာစာရာသူဌေး
 သမီးကို ဘိက္ခုနီမတို့ထံ ခေါ်ဆောင်၍ ရှင်ရဟန်းမ-ပြုပေး
 စေတော်မူလေ၏။ ပဋ္ဌာစာရာ ဘိက္ခုနီမသည် ရဟန်းမိန်းမ
 အဖြစ်ကို မပြီးသည့်နောက် အထက်မဂ်အလို့ငှါ ဝိပဿနာအလုပ်
 အားထုတ် ကျင့်ကြံနေစဉ် တနေ့သ၌ ရေအိုးဖြင့် ရေကို ခပ်၍
 ခြေတို့ကို ဆေးကြောရန် ရေလောင်းလေလျှင် ထိုရေသည်
 အနည်းငယ်သော အရပ်တိုင်အောင် ရောက်၍ ပြတ်လေ၏။
 ဒုတိယအကြိမ် လောင်းပြန်သောအခါ ထိုအရပ်ထက် အနည်း
 ငယ် ဝေးသော အရပ်တိုင်အောင်ရောက်၍ ပြတ်လေ၏။ တစန်
 တတိယအကြိမ် လောင်းပြန်သောအခါ ထိုဒုတိယ အရပ်ထက်
 အနည်းငယ် ဝေးသော အရပ်တိုင်အောင် ရောက်၍ ပြတ်လေ၏။

ပဋ္ဌာစာရာထေရီ ရဟန္တာမ-ဖြစ်ခြင်း

ပဋ္ဌာစာရာထေရီသည် ထိုရေသုံးမျိုးရောက်ရာ အရပ်သုံးမျိုး
 ကိုပင် အာရုံယူ၍ အရွယ် သုံးပါးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ဝိုင်းခြား
 ပြီးလျှင်—

“ငါသည် ပဋိပက္ခအကြိမ် သွန်းလောင်းအပ်သော ရေ ကဲ့သို့ ဤသတ္တဝါတို့သည် ပဋိပက္ခအရွယ်၌လည်း စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်နိုင်ကြကုန်၏။ ထိုပဋိပက္ခရေထက် အနည်းငယ်ဝေးသောအရပ်တိုင်အောင် ရောက်၍ ပြတ်လေသော ဒုတိယအကြိမ် လောင်းအပ်သောရေကဲ့သို့ မဇ္ဈိမအရွယ်၌လည်း စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်နိုင်ကြကုန်၏။ ထိုဒုတိယရေထက် အနည်းငယ် ဝေးသော အရပ်တိုင်အောင် ရောက်၍ ပြတ်လေသော တတိယအကြိမ် လောင်းအပ်သောရေကဲ့သို့ ပစ္စိမအရွယ် = နောက်ဆုံးအရွယ်၌လည်း စုတိပြတ်ကြွေ ကေနပ်ပင် သေကြကုန်၏” —

ဟု ပညာသက်ဝင် ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ နေလေ၏။ ထိုကဲ့သို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ရယူဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ပဋိပက္ခာရထေရီသည် “ဤ ရေသုံးမျိုးလုံးပင် ကုန်ခန်း၊ ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသကဲ့သို့ ဤအတူ သတ္တဝါတို့၏ အာယုသင်္ခါရများသည်လည်း ကုန်ခန်း၊ ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိကုန်၏” ဟု အနိစ္စလက္ခဏာကို၎င်း၊ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာ နှစ်ပါး တို့ကို၎င်း စူးစမ်းဆင်ခြင်လျက် ဝိပဿနာအလုပ် ပွားများအား ထုတ်နေစဉ် ဥတုသပ္ပာယ်ကို ရယူလိုသဖြင့် မိမိနေရာ ကျောင်း တိုက်ခန်းသို့ ဝင်လေလျှင် အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဆီမီးခွက်ကို စွဲကိုင်ကာ အခန်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ ဆီမီးခွက်ကို နေရာတကျထားပြီးလျှင် ညောင်စောင်းငယ်၌ ထိုင်လျက်ပင်လျှင် ဆီမီးခွက်ကို ငြိမ်းစေရန် အပ်သံချွန်ဖြင့် ဆီမီးစာကို ဆီသို့ရှေး၍ ဆွဲငင်လိုက်လေသည်။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝန္တကုဋီကျောင်းတော်၌ ထိုင်နေတော်မူရင်းကပင် ကိုယ်တော်ရောင်ကို ဖြန့်လွှတ်၍ ထေရီမ၏ မျက်မှောက်၌ ရပ်တည်ကာ ဟောတော်မူသကဲ့သို့—

“ချစ်သမီး ပဋိပက္ခာရ... သင်ချစ်သမီး စဉ်းစားဆင်ခြင်သော ဤအကြောင်းအရာသည် စဉ်းစားဆင်ခြင်သည့် အတိုင်း မှန်ပေ၏။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည်ပင်

စုတိပြတ်ကြွေသေလွန်ခြင်းသဘောရှိကြကုန်၏။ သို့ရကား
 ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်
 မသိမြင်သောသူ၏ အနှစ်တရာ အသက်ရှင်နေရခြင်းထက်
 ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်
 သိမြင်သောသူ၏ တရက်မျှသော်၎င်း၊ တခဏမျှသော်၎င်း
 အသက်ရှင်နေရခြင်းသည် ချီးမွမ်းအပ် အထူးသဖြင့် မြတ်
 လှပေ၏” —

ဟု ဤအနက်သဘောကို ဖော်ပြတော်မူလျက်—

“ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊
 အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
 ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊
 ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။

ပဋ္ဌာစာရေ = ချစ်သမီး ပဋ္ဌာစာရာ...။ ယော စ =
 အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်ကား။ ဥဒယဗ္ဗယံ = ရုပ်နာမ်
 နှစ်သင်း ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို။ အပဿံ-အပဿန္တော =
 ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မသိမမြင်ပဲ။ ဝဿသတံ =
 အနှစ်တရာ ရှည်မြင့်ကြာအောင်။ ဇီဝေ-ဇီဝေယျ =
 အသက်ရှည်ထွေ တည်နေရာ၏။ တဿ = ထိုသူ၏။
 ဇီဝတော = အနှစ်တရာ ရှည်မြင့်ကြာအောင် ခန္ဓာဆက်စဉ်
 အသက်ရှင်၍နေရခြင်းထက်။ ဥဒယဗ္ဗယံ = ရုပ်နာမ် နှစ်
 သင်း ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို။ ပဿတော = ဝိပဿနာဉာဏ်
 မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင် သိမြင်နေသောသူ၏။ ကော-
 ဟံ = ကာလမကြာ တရက်တာမျှ။ ဇီဝိတံ = ခန္ဓာဆက်
 စဉ် အသက်ရှင်၍ နေရခြင်းသည်။ သေယျော = အထူး
 သဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်လှပေ၏” —

ဟူသော ဤဓမ္မပဒတရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။
 ဂါထာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ပဋ္ဌာစာရာထေရီသည် ပဋိသန္တိဒါ
 ဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက်လေ၏။
 ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာထေရီဖြစ်လေ၏။

ရတနာ] (၅) ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း

(ဂ) ထေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

ပဋိပညာစာရာထေရီသည် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်ပြီး နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်၌ အလုံးစုံသော ဝိနည်း ဝိဇ္ဇာ ကတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သင်ကြားတတ်မြောက်၍ ဝိနည်းနှင့် စပ်သော အကြောင်းအရာ အရေးအခင်းများကို ဟုတ်မှန်သည့် အတိုင်း ဟောကြားဖြေဆိုလေ့ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေ ထိုင်တော်မူကာ ဘိက္ခုနီမထိုက် အစဉ်အတိုင်း ရာထူး = ဌာနန္ဒ ရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ ပဋိပညာစာရာ ရဟန္တာထေရီမ ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဝိနယ-
ဓရာနံ ယဒိဒံ ပဋိပညာစာရာ = ရဟန်းတို့...ဝိနည်းကိုဆောင်
ကုန်သော ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမ
တို့တွင် ပဋိပညာစာရာဘိက္ခုနီသည် အသောဆုံး အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဝိနယဓရ = ဝိနည်းကိုဆောင်
သောအရာ” ဝယ် အသောဆုံး အမြတ်ဆုံး = ထေဒဂ်ရာထူး၌ တာဝ
တော်မူလေ၏။

ဤကား ပဋိပညာစာရာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၅) ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း

(က) ထေရီမ၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤဓမ္မဒိန္နာထေရီအလောင်းသူတော်ကောင်းအမျိုးသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေ့ ပြည်၌ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော အလုပ်သူမအမျိုးသမီးဖြစ်၍ ရှင် ကျွန်ုပ်သော ပညာရှိသူ သီလစောင့်ထိန်းသူ ဖြစ်လျက် တနေ့သ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ အဂ္ဂသာဝက သုဇာတမထေရီ ဆွမ်းခံ

ကြွတ်တော်မူလာသည်ကို ရေခပ်သွားရင်း ဖူးတွေ့ရ၍ မထေရ် မြတ်အား မိမိစားသုံးရန် ယူဆောင်ခဲ့သည့် မုန့်ကို သဒ္ဓါကြည်ညို စွာ သာဟတ္ထိကမြောက် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေသည်။ မထေရ် မြတ်သည်လည်း ထို အမျိုးသမီးကို ချီးမြှောက်တော်မူသော အားဖြင့် မုန့်ကို အလှူခံပြီးလျှင် ထိုနေရာ၌ပင် ထိုင်၍ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူလေ၏။

ထိုသို့ မုန့်အလှူဒါန လှူဒါန်းရသော အရှင်သုဇာတ မထေရ်မြတ်ကား နိရောဓသမာပတ်မှ ထသစ်စဖြစ်လေ သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကောင်းမှုကား မကြာမီပင် အကျိုး ပေးနိုင်စွမ်း ရှိလေသည်။

အမျိုးသမီး အလုပ်သူမ(= ကျွန်မ)သည် ဤမျှ မုန့်လှူရုံဖြင့် လည်း မရောင့်ရဲနိုင်ပဲ မိမိ၏ ဆံပင်တို့ကို ရသမျှနှင့် ရောင်းချ၍ အရှင်သုဇာတမထေရ်မြတ်အား အိမ်သို့ ပင့်ဆောင်ကာ မုန့်မြတ် သောဆွမ်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ထိုအလုပ် သူမ(ကျွန်မ)၏ အရှင်ဖြစ်သူ သူဌေး ကြားသိရ၍ နှစ်သက် အားရမ်း ဝမ်းမြောက်ကာ မိမိ၏ သားနှင့် ပေးထိမ်းမြား၍ ထို ကျွန်မကို ချွေးမ-ပြုလေ၏။

ထို သူဌေးချွေးမသည် တနေ့သ၌ ယောက္ခမမိန်းမသူဖြစ်သည့် သူဌေးကတော်ကြီးနှင့် အတူတကွ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်ကြကာ ရှိခိုး တရားနာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီထေရီတပါးကို “ဓမ္မကထိက = တရားဟောကောင်းသောအရာ” ဝယ်တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော် မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားရဝမ်းသာ မြတ်စွာဘုရားအမှူးပြုသော သံဃာတော်အား ကြီးစွာသောအလှူဒါနကို ပေးလှူ၍ ထိုတေဒဂ် ရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်ဝယ် ထိုဆုတောင်း ပြည့်ဝမည့်အကြောင်း ဗျာ ဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ဘဏ္ဍာစိုး သူဌေးကတော်ဘဝ

ထို သူဌေးချွေးမသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ဤ ကမ္ဘာမှ လွန်ခဲ့သော (၉၂) ကိုးဆယ့်နှစ် ကမ္ဘာထက်ဝယ် ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဘတူ-မိကွဲဖြစ်သည့် မင်းသားသုံးဦး တို့၏ ဘဏ္ဍာစိုးသူဌေးကတော်ဖြစ်၍ သဒ္ဓါတရား ကြီးမားထက် သန်သူဖြစ်ကာ “တစ်ခုကို ပေးပါ”ဟု တောင်းဆိုအပ်လျှင် နှစ်ခု ပင် ပေးခဲ့လေသည်။ (ထို ဘဏ္ဍာစိုး ဇနီး မောင်နှံတို့အကြောင်း ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၆၀၇-မှ စ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ကိကီမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ

ထိုဘဏ္ဍာစိုး သူဌေးကတော်သည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား ခဲ့ရာ ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ကိကီမင်းကြီး ၏ ရှေးဖော်ပြရာပါ သမီးတော်ခုနစ်ယောက်တို့တွင် မြောက် ယောက်မြောက် “သုဓမ္မာ” မည်သော သမီးတော်ဖြစ်၍ နှစ်ပေါင်း နှစ်သောင်းကြာ ကောမာရိမြဟ္မစရိယအကျင့်ကို ကျင့်လျက် ရဟန်းသံဃာတော်အား သံဃာ့အရာမ် ပရိဝုဏ်ကျောင်းတိုက် ကြီး ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ထို မင်းသမီးသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေပြန်သော် တဖန် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်၍ ဘုရား နှစ်ဆူတို့၏အကြား မရေမတွက်နိုင်သော နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကာလ ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သူဌေးသမီးဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော်

ဝိသာခသူဌေးနှင့် ဗိဘတို့ စုံဖက်သဖြင့် ဝိသာခသူဌေးအိမ်သို့ ရောက်ရှိကာ ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်ဟူ၍ ထင်ရှားလေသည်။

လွန်ခဲ့သော (၉၂) ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာထက်က ဗုဿမြတ်စွာ ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် သဒ္ဓါတရားကြီးမားလှသော ဘဏ္ဍာစိုးဇနီးမောင်နှံတို့သည် ဤ အကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ဝိသာခသူဌေးနှင့်ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော် တို့ ဖြစ်လာကြလေသည်။ ဝိသာခသူဌေးကား မြတ်စွာဘုရားရှင် ပဌမဆုံးအကြိမ် (မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်နေ့) ရာဇပြုတ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ဘုရားဖူးရန် တသိန်း နှစ်လောင်းသော ပရိသတ်နှင့် အတူတကွ လာရောက်သော ဗိမ္ဗိ- သာရမင်းတရားအား တရားဟောတော်မူသဖြင့် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြသော တသိန်းတသောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အနက် တယောက်အပါအဝင် ဖြစ်လေသည်။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး နှင့်လည်း အလွန်ရင်းနှီးသော ဇိတ်ဆွေသူဌေး ဖြစ်လေသည်။

ဝိသာခသူဌေးသည် ပဌမအကြိမ် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော် ရကတည်းကပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ တဖန် တနေ့သ၌ တရားနာပြန်သော် သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်လေသည်။ ထို့နောက် တနေ့သ၌ တရားနာပြန်ရာ အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည် လေသည်။ ဝိသာခသူဌေးသည် အနာဂါမိအရိယာဖြစ်ပြီးနောက် အိမ်သို့ ပြန်လာသည်ရှိသော် အခြားလွန်ခဲ့သောနေ့များ၌ ထိုမှ ဤမှ ကြည့်ရှုကာ ပြီးလျက်ရှင်လျက် အိမ်သို့ ပြန်လာလေ့ရှိသော် လည်း ထိုအနာဂါမိအရိယာဖြစ်သော နေ့၌မူ ထိုသို့ မဟုတ် တော့ပဲ အလွန်ငြိမ်သက်သောဗုဒ္ဓ၏ အလွန်ငြိမ်းအေးသောစိတ် ရှိလျက် ပြန်လာလေသည်။

ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်သည် ခြင်္သေ့ခံသော လေသာနန်း ပြူတင်းကို ဖွင့်၍ လမ်းမဖက်သို့ မြော်ကြည့်လတ်သော် ဝိသာခ သူဌေး၏ ဗုဒ္ဓေကြီးစွာဖြင့် လာနေပုံအခြင်းအရာကို မြင်ရလေ လျှင် “ငါ၏အရှင်သခင် ဝိသာခသူဌေး ဤကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓေကြီးစွာ ဖြင့် လာနေခြင်းသည် အဘယ်သို့ အကြောင်းထူး ရှိပါလိမ့်” ဟု

ရတနာ] (၅) ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း ၈၅

ကြံစည်အောက်မေ့ကာ သူဌေးကို ကြိုဆိုမှု ပြုလိုရကား အိမ်
 လှေကားဦး (= လှေကားရင်း) ၌ ရပ်လျက် ဆွဲကိုင်စေရန် မိမိ
 လက်ကို ဆန့်တန်းပေးလိုက်လေသည်။ ဝိသာခသူဌေးသည်
 အခြား လွန်ခဲ့သောနေ့များ၌ ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်၏ လက်ကို
 ဆွဲကိုင်၍ အိမ်ပေါ်သို့ တက်ရောက်နေကျဖြစ်သော်လည်း ထိုနေ့
 ၌မူ မိမိလက်ကို ကွေး၍ပင် ထားလိုက်လေ၏။ သူဌေးကတော်
 သည် “နံနက်စာ စားသောအခါ၌ သိရပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်
 အောက်မေ့ကာ စိတ်ကို ဖြေလိုက်လေ၏။ ဝိသာခသူဌေးသည်
 ရှေးအခါက ဓမ္မဒိန္နာ သူဌေးကတော်နှင့် အတူတကွ စားနေကျ
 ဖြစ်သော်လည်း ထိုနေ့၌မူ သူဌေးကတော်ကို မခေါ်ငင် မပန်
 ကြားတော့ပဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်သော ရဟန်းတော် တပါး
 ကဲ့သို့ ဣန္ဒြေကြီးစွာဖြင့် တယောက်တည်းသာ စားလေ၏။ သူဌေး
 ကတော်သည် “ညနေချမ်းကာလ၌ သိရပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်
 အောက်မေ့ကာ စိတ်ကို ဖြေသိင်လေ၏။

ဝိသာခသူဌေးသည် ထိုနေ့အဖို့ရာ ညချမ်းကာလရောက်လတ်
 သော် ကျွန်သရေတိုက်ခန်းသို့ မဝင်ပဲ အခြား အခန်းတခုကို
 သုတ်သင် ရှင်းစေကာ ကပ္ပိယခဋ္ဌင်ညောင်စောင်းတခုကို ခင်းစေ
 ၍ တယောက်တည်းသာ အိပ်စက်လေ၏။ ဓမ္မဒိန္နာသူဌေး
 ကတော်သည် ထိုအခါကျမှ “ဤသူဌေးအဖို့ရာ အပြင်အပ၌
 တောင့်တချစ်ခင်မှုပင် ရှိလေသလော၊ သို့မဟုတ် ကစုံတယောက်
 စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်သူကပင် စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်အပ်
 လေသလော၊ သို့မဟုတ် ငါ၏ အပြစ် တစုံတရာပင် ရှိလေ
 သလော” ဟု တွေးတောမိကာ လွန်စွာလွန်စွာ စိတ်နှလုံးမချမ်း
 သာပဲ တရက် နှစ်ရက် နေပြီးသောအခါ၌ “ဤမျှလောက် ဆိုလျှင်
 သိနိုင်လောက်ပြီ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ ဝိသာခသူဌေးအား
 ပြုစုယုယရန် သွားရောက်၍ ရှိခိုးလျက် ရပ်တည်နေလေ၏။ ထို
 အခါ ဝိသာခသူဌေးနှင့် ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်တို့ အပြန်အလှန်
 မေးကြ၊ ဖြေကြသည်မှာ—

(သူဌေး) ဓမ္မဒိန္နာ... အခါမဟုတ်ပဲ အဘယ့်ကြောင့် ရှင်မလာရောက်သနည်း။

(သူဌေးကတော်) ဟုတ်ပါသည် အရှင့်သား... ကျွန်တော်မသည် အခါမဟုတ်ပဲ လာရောက်မိပါသည်။ အရှင့်သားသည် ယခုအခါ ရှေးကလို မဏ္ဍပ်တော့ပါ။ အသို့နည်း(= ဘယ့်နှယ်လဲ)အရှင့်သား၏အဖို့ရာ ကျွန်တော်မမှ အပြင်အပ၌ တောင့်တချစ်ခင်မှုပင် ရှိလေသလော။

(သူဌေး) မရှိပါဘူး၊ ဓမ္မဒိန္နာ...။

(သူဌေးကတော်) သို့မဟုတ်လျှင် အခြားတစ်ခုတယောက် စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်သူရှိသလော။

(သူဌေး) ဤသို့ စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်သူလည်း မရှိပါ။

(သူဌေးကတော်) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် တစ်ခုတရာ ကျွန်တော်မ၏ အပြစ်ပင် ရှိပါသလော။

(သူဌေး) သင်၏ အပြစ်လည်း မရှိပါ ဓမ္မဒိန္နာ...။

(သူဌေးကတော်) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် အရှင့်သားတို့သည် ကျွန်တော်မနှင့် ပင်ကိုယ်ပကတိ ဇနီးမောင်နှံသဘောဖြင့် နှုတ်ခွန်းဆက်စကား၊ တုံ့ပြန်စကားမျှကိုပင် မပြောကြားကြပါသနည်း။

ထိုသို့ တိုက်ရိုက် မေးမြန်းသောအခါ ဝိသာခ သူဌေးသည် “ဤ ငါသိရသော လောကုတ္တရာတရားမည်သည် အလွန်ဝန်လေးအလေးပြုအပ်သည့် တရားဖြစ်၍ အရပ်စကား အရပ်အကြောင်းများလို ထင်ရှားပြုထိုက်သည့် တရားမဟုတ်ချေ။ လျှို့ဝှက်ထားသင့်သော တရား ဖြစ်ချေ၏။ သို့သော်လည်း အကယ်၍ ငါမဖြေကြားလျှင် ဤဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်သည် နှလုံး ပေါက်ကွဲကာ ဤနေရာမှာပင် သေလေရာ၏” ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိ၍—

“ဓမ္မဒိန္နာ—ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရသောကြောင့် လောကုတ္တရာ (ခေါ်သော) တရားကို ရရှိသိမြင်ခဲ့လေပြီ။ ထိုသို့လောကုတ္တရာတရားကို ရရှိသိမြင်သောသူ၏ အဖို့ရာ ဤသို့သဘောရှိသည့်လောကီ အပြုအမူများသည် လားလားမျှ မသင့်တော့ချေ။ သင်အကယ်၍ အလိုရှိ (= သဘောတူညီ) ပါမူ သင့်ဖက်က ပါရှိလာသော ကုဋေလေးဆယ်၊ ငါ့ဖက်က ပါရှိလာသော ကုဋေလေးဆယ် = နှစ်ရပ်ပေါင်း ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ဥစ္စာများ ဤအိမ်မှာ ရှိပေသည်။ ဤကုဋေရှစ်ဆယ်သော ဥစ္စာ၌ သင်သည် စိုးပိုင်သူဖြစ်ကာ ငါ၏ အမိအရာ၌ဖြစ်စေ၊ အမကြီးအရာ၌ဖြစ်စေ တည်နေပါလော့။ သင်ပေးအပ်သည့် ထမင်းအစာမျှဖြင့်ပင် ငါသည် မျှတ၍ နေပါမည်။ အကယ်၍ ဤသို့ မပြုလုပ်လိုလျှင်လည်း ဤစည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ယူဆောင်ကာ မိဘအိမ်သို့ သင်ပြန်သွားပါလေ။ အကယ်၍ သင့်အဖို့ရာ အပြင်အပ၌ တောင့်တမှု မရှိဘူးပ-ဆိုလျှင် ငါသည် သင့်ကို နှမငယ်အရာ၌ သော်ငှား၊ သမီးအရာ၌သော်ငှားထား၍ ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ပါမည်” —

ဟု ပွင့်လင်းကျယ်ပြန့်စွာ ပြောကြားလေ၏။ ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်သည် ထိုစကားကို ကြားသိရလျှင် “သာမန်ယောက်ျားတယောက်သည် ဤသို့ ပြောဆိုနိုင်သောဟူ၍ မရှိဖြစ်ချေသည်။ ဧကန်ပင် ဤအရှင့်သားသည် လောကုတ္တရာတရားကို ပိုင်းခြားထိုးထွင်း သိမြင်အပ်လေပြီ။ အထူးအားဖြင့် ငါသိလိုသည်မှာ ထိုလောကုတ္တရာတရားကို ယောက်ျားများသာ ထိုးထွင်းသိထိုက်သလော၊ သို့မဟုတ် မာတုဂါမ မင်းမိန်းမများလည်း ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သလော” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ဝိသာခသူဌေးကို “အရှင့်သား...အသို့နည်း = ဘယ်နှယ်လဲ ဤလောကုတ္တရာတရားကို ယောက်ျားများသာ ရထိုက်ပါသလော၊ မာတုဂါမ

မင်းစိန်းမများလည်း ရနိုင်ပါသလော”ဟု တိုက်ရိုက်ပင် မေးမြန်းလေ၏။

ထိုအခါ ဝိသာခသူဌေးက “ဘယ့်နှယ်ပြောပါလိမ့် ဓမ္မဒိန္နာ... ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြသောသူ တိုင်းပင် ဤလောကုတ္တရာတရား အမွေကို ရယူနိုင်ကြကုန်၏။ မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယည်း ရှေးကုသိုလ်ပစ္စည်းရှိသူတိုင်းပင် ဤလောကုတ္တရာတရားကို ရယူနိုင်ကြကုန်၏”ဟု မြေကြားပြောဆိုလေလျှင် ဓမ္မဒိန္နာ သူဌေးကတော်သည် “အရှင့်သား...ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် ကျွန်တော်မအား ရှင်ရဟန်းမ-ပြုလုပ်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူကြပါကုန်လော့” ဟု ခွင့်ပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ဝိသာခသူဌေးသည် “ကောင်းပြီ ရှင်မ...ငါသည်လည်း သင့်ကို ဤလောကုတ္တရာတရားလမ်းခရီး၌ပင် ယှဉ်စေလို (= တိုက်တွန်းလို) ပါ၏။ သို့သော်လည်း ရှင်မ၏ စိတ်အလိုကို မသိသည့် အတွက် မပြောကြား မတိုက်တွန်းခဲ့မိချေ”ဟု ပြောဆိုပြီးလျှင် ထိုခဏမှာပင် ဗိမ္ဗိသာရပင်းကြီးအထံသို့ သွားရောက်၍ ရှိခိုးကာ ရပ်တည်နေလေ၏။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက “သူဌေး...အဘယ့်ကြောင့် အခါမဟုတ်ပဲ လာရောက်သနည်း”ဟု မေးလေလျှင် ဝိသာခသူဌေးသည် “မြတ်သောမင်းကြီး...ဓမ္မဒိန္နာ သူဌေးကတော်သည် ရှင်, ရဟန်းမ-ပြုတော့မည်ဟု ပြောဆိုပါသည်”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မင်းကြီးက ဓမ္မဒိန္နာ သူဌေးကတော်အတွက် အဘယ်ဝတ္ထုကို ရသင့်သနည်း = ရလိုသနည်း”ဟု မေးလေလျှင် ဝိသာခသူဌေးသည် “အခြားတစ်ခုတရာဝတ္ထုကို ရလိုမှုမရှိပါ။ အရှင်မင်းကြီး... ရှေ့ထမ်းစင်ကိုလည်း ရသင့်ပါ၏ = ရလိုပါ၏။ မြို့တော်ကိုလည်း သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေခြင်းငှါ ရလိုပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မင်းကြီးသည် ဝိသာခသူဌေးလျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ရှေ့ထမ်းစင်ကို ပေး၍ မြို့တော်ကို သုတ်သင်ရှင်းစေလေ၏။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း

ဝိသာခသူဌေးသည် ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်ကို နံ့သာရေဖြင့် ရေချိုးစေ၍ အဆင်တန်ဆာစုံတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်စေပြီးလျှင် ရှေ့ထမ်းစင်ထက်၌ တက်ရောက် ထိုင်နေစေလျက် ဆွေမျိုး ခေါင်းကို ဝန်းရံလိုက်ပါစေပြီးနောက် မြို့တော်ကို နံ့သာဖြင့် ထုံလှိုင်အောင် ပြုသည့်အလား များစွာသော နံ့သာ၊ ပန်းမာလ်-စသည်တို့ဖြင့်ပူဇော်မှုပြုလုပ်ကာ ဘိက္ခုနီမများနေထိုင်ရာကျောင်း တိုက်သို့ သွားရောက်၍ “အရှင်မကြီးထိုဘုရား...အကျွန်ုပ်၏ ကြင်ဖော် ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်ကို ရှင်ရဟန်းမ-ပြုပေးတော်မူကြပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားပြောဆိုလေ၏။ ဘိက္ခုနီမတို့က (အပြစ်ရှိ၍ ထိုသို့လျှောက်ထားသည်ဟု ထင်မှတ်ကြကာ) “ဒါယကာ သူဌေး...တခါ၊နှစ်ခါ မှားမိသောအပြစ်များကို သည်းခံသင့်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုကြလေလျှင် ဝိသာခသူဌေးသည် “အရှင်မကြီး ထိုဘုရား...ဓမ္မဒိန္နာ သူဌေးကတော်မှာ တစိုးတစိ အပြစ်မရှိပဲ။ ဓမ္မဒိန္နာသည် သဒ္ဓါကြည်ညိုသဖြင့် ရှင်ရဟန်းမ-ပြုလိုသူ ဖြစ်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ဝိနည်းအရာ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်သော ထေရီတပါးသည် ဓမ္မဒိန္နာသူဌေးကတော်အား တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားပြီးလျှင် ဆံတို့ကို ပယ်ချရိတ် ဖြတ်၍ ရှင်ရဟန်းမ-ပြုပေးလေ၏။ ဝိသာခ သူဌေးသည်လည်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီကို “အရှင်မဘုရား...သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်စွာ နေတော်မူပါ။ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို စ၊ လယ်၊ အဆုံး = သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံထင်ရှား ဟောကြားအပ်ပါပြီ” ဟု လျှောက်ထား၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် အိမ်သို့တဖန် ဖဲသွားလေ၏။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ အဖိုရာ ရဟန်းမ-ပြုသောနေ့မှစ၍ များစွာ သော လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ ဖြစ်ရှိရရှိလေသည်။ ထေရီသည် ထိုသို့ လာဘ်ပူဇော် သက္ကာရ များလှသောကြောင့်ပင် ရဟန်းတရား အားထုတ်ခွင့်ကို မရနိုင်ပဲ ရှိလေသည်။ (ဤတိုင်အောင်သော

စကားစုထား မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ စုဋ္ဌဝေဒလ္လ သုတ်အခွင့်မှ ဖြစ်သည်။)

ဓမ္မဒိန္နာထေရီသည် ရဟန်းမ-ပြုပြီးလတ်လော် “ဤဝိသာခ သူဌေးသည် အိမ်အလယ်၌ တည်နေစဉ်ပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ ဆုံးအောင် ပြုတုံသေး၏။ ရှင်ရဟန်းမ အဖြစ်ကို ရသောအချိန်မှ စ၍ ငါသည်လည်း သံသရာဝဋ်ဒုက္ခဆုံးအောင် ကျင့်ဆောင် ကြိုးကုတ် အားထုတ်မှ သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကာ ဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော ထေရီမကြီးတို့ထံသို့ သွားရောက်၍ “အရှင်မကြီးတို့ဘုရား... တပည့်တော်မ၏အဖို့ရာ အာရုံငါးပါး ရောပြွမ်း ရှုပ်ထွေးသော နေရာဌာန၌ စိတ်သည် မပျော်ပိုက်ပါ။ ရွာငယ်တောကျောင်းတခုသို့ သွားလိုပါသည်” ဟု လျှောက်ထား လေ၏။ ထေရီမကြီးတို့သည် အမျိုးကြီးမှတောထွက်ကာ ရဟန်းမ ပြုသူဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ စိတ် (တောကျောင်း နေလိုသောစိတ်)ကို မတားနိုင်ကုန်ရကား ဓမ္မဒိန္နာထေရီမကို ခေါ်ဆောင်ကြကာ ရွာငယ်ကျောင်းတခုသို့ သွားကြလေကုန်၏။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီသည် ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘဝများက သင်္ခါရ တရားတို့ကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကြိတ်ချေ (သုံးသပ်) ခဲ့ဘူးသူ ဖြစ် သောကြောင့် မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် ထားထုတ်သဖြင့် ပဋိသန္တိဒါဉာဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရ ဟတ္ထဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ ဖြစ်လေ၏။ ထိုနောက် ဓမ္မဒိန္နာထေရီသည် “ငါ၏ ရဟန်းကိစ္စကား အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ။ ဤတောအရပ်၌နေ၍ အဘယ် အမှု ပြုတုံအံ့နည်း = ပြုဖွယ်မရှိ၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့သာလျှင် ငါပြန် ပေအံ့။ ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ငါ့ကို အဖို့ပြု၍ များစွာသော ဆွေမျိုး အပေါင်းသည် ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကြရပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိကာ ဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ထေရီမကြီးတို့ကို ပင့်ခေါ်ခဲ့၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့သာလျှင် တဖန်ပြန်၍ လာလေ၏။

ဝိသာခသူဌေး ပြဿနာမေးခြင်း

ဝိသာခသူဌေးသည် “ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ပြန်လာသတဲ့”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ “ဓမ္မဒိန္နာသည် ရဟန်းမ-ပြုပြီးလျှင် မကြာမီပင် ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်သို့ သွားခဲ့လေပြီ။ သွားပြီးလျှင်လည်း မကြာမီပင် ပြန်လာလေပြီ။ အဘယ်သို့ ဖြစ်မှာပါလိမ့်၊ ငါ့ကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍ သိအောင် စုံစမ်းဦးအံ့”ဟု ကြံစည်၍ ညနေချမ်းအခါ၌ ဓမ္မဒိန္နာထေရီအထံသို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် “အရှင်မ...သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်၏လော၊ မမွေ့လျော်ဘူးလော”ဟု ဤသို့မေးခြင်းသည် ပညာရှိတို့အလုပ် မဟုတ်ချေ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ကပ်ကာဆောင်၍ ပြဿနာကို မေးလျှောက်ပေအံ့။ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကို ဖြေဆိုခြင်း (ဖြေဆိုပုံ) ဖြင့်ပင် ထိုဓမ္မဒိန္နာ၏ သာသနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ မမွေ့လျော်ခြင်းကို ငါသိအောင်စုံစမ်းပေအံ့”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ခန္ဓာငါးပါး-အစရှိသော အစွမ်းအားဖြင့် ပြဿနာတို့ကို မေးမြန်းလေသည်။ (ဤ၌ ဝိသာခသူဌေး၏ မေးပုံ၊ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ဖြေပုံ အလုံးစုံအကျယ်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် မူလပဏ္ဏာသ၊ ၅-စူဠယမကဝဂ်၊ ၄-စူဠဝေဒလ္လသုတ်၊ စာမျက်နှာ ၃၀၅-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

ဓမ္မဒိန္နာ ရဟန္တာထေရီမ-သည် သန်လျက်ဖြင့် ကြာရိုးကိုဖြတ် သကဲ့သို့ မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော ပြဿနာစုကို မဆုတ် မဆိုင်း မြင်းလျှင်စိုင်းသကဲ့သို့ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ ဖြေဆိုလေ၏။ ဝိသာခသူဌေးသည် ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ-၏ ဉာဏ်ထက်မြက်ခြင်းကို သိရှိ၍ မိမိရအပ် သိအပ်ပြီးသောအရာဝယ် အစဉ်အတိုင်း အောက်မဂ်သုံးပါးတို့၌ မေးသင့်သမျှ ခြင်းရာဥသံ့ ကုန်အောင် စုံအောင် မေးပြီးလျှင် နာယူသင်ကြား မှတ်သားဘူးသောအားဖြင့် (=ကိုယ်တိုင် ရသည် သိသည် မဟုတ်ပဲ) အရဟတ္တမဂ်၌လည်း ပြဿနာကို မေးမြန်းပြန်လေသည်။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီသည်လည်း ဝိသာခသူဌေး၏ အဖို့ရာ အနာဂါမိဖိုလ်တိုင်အောင်သာ မေးဖို့ရန် အရာဖြစ်

သည်ကို သိရှိ၍ “ယခုအခါ ဝိသာခသူဌေးသည် မိမိ၏ မေးသင့်သော အရာနယ်ပယ်ကို လွန်၍ ပြေးသွားလေပြီ”ဟု ဆင်ခြင်သိရှိ၍ ဝိသာခသူဌေးကို တန်ခိုးရပ်စေလို နှစ်စေလိုရကား—

“အရှင်မ ... ငြိမ်းအေးမှု = နိဗ္ဗာန်၏ ပြိုင်ဖက်ကား အဘယ်ပါနည်း”—

ဟူ၍ ဝိသာခသူဌေးက မေးအပ်လေလျှင်—

“ဒါယကာဝိသာခ...သင်သည် ပြဿနာကို လွန်၍ သွားပြီ (= မေးသင့်သည်ထက် ပိုလွန်၍ သင် မေးမိလေပြီ-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ သင်သည် ပြဿနာတို့၏ အပိုင်းအခြားကို ယူရန် မစွမ်းနိုင်(= နိဗ္ဗာန်တရားကား ပြိုင်ဖက် မရှိသောတရား ဖြစ်သည်၊ ယင်းသို့ ပြိုင်ဖက် မရှိသော နိဗ္ဗာန်၏ ပြိုင်ဖက်ကား အဘယ်ပါနည်း-ဟု မေးသော သင်သည် ပြဿနာ၏ အပိုင်းအခြား ပမာဏကို မယူစွမ်းနိုင်-ဟု ဆိုလိုသည်)။ မှန်ပါသည် ဒါယကာဝိသာခ...သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာတည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ဝင်၏၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် လားရာရှိ၏။ နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိ၏။ ဒါယကာဝိသာခ... အလိုရှိခဲ့မှု (= မကျေနပ်သေး၍ ထပ်မေးလိုလျှင်) သင်သည် မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်၍ ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ် အကြောင်းအရာကို မေးလျှောက်လော့၊ သင့်အား မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့် အတိုင်း ထို အနက်အဓိပ္ပါယ် အကြောင်းအရာကို မှတ်လော့”—

ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား မိန့်ကြားပြောဆိုလိုက်လေသည်။

ထိုအခါ ဝိသာခသူဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်၍ မိမိက မေးပုံ၊ ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ-က ဖြေပုံ အလုံးစုံကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝိသာခသူဌေး လျှောက်ထားသည့်စကားကို ကြားသိတော်မူလေလျှင် “ငါ့သမီးတော် ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ-၏သန္တာန်မှာ အတိတ်

ရတနာ] (၅) ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း ၉၃

အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတရားတို့၌ တပ်မက်မှု = တဏှာလောဘ မရှိစော့ချေ”ဟု မိန့်တော်မူ၍ ဓမ္မပဒကျမ်းဝယ်—

ယဿ ပုရေ စ ပစ္စာ စ၊ မဇ္ဈေ စ နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ။
အကိဉ္ဇနံ အနာဒါနံ၊ ထမဟ မြူမိ မြာဟူဏံ။

ဂဟပတိ = ဒါယကာဝိသာခသူဌေး...။ ယဿ = အမှတ်မထင် အကြင်သူ၏ (သန္တာန်၌)။ ပုရေ စ = ရှေးကဖြစ်ငြား အတိတ်ခန္ဓာတရားတို့၌၎င်း။ ပစ္စာ စ = နောင်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အနာဂတ်ခန္ဓာတရားတို့၌၎င်း။ မဇ္ဈေ စ = အတိတ်နှင့်အနာဂတ်နှစ်သွယ်တို့၏ အလယ် ခေါ်ငြား ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတရားတို့၌၎င်း။ ကိဉ္ဇနံ = ငါ့ဥစ္စာဟု တဏှာအစွဲ ခေါ်မြဲမူလ ကြောင့်ကြတရားသည်။ နတ္ထိ = တစိုးတစိ မရှိချေ။ အကိဉ္ဇနံ = ရာဂ စသည် ထိုဤများလှ ကြောင့်ကြဘိခြင်း အလျှင်းမရှိသော။ အနာဒါနံ = တစုံ တခုသောတရားကိုမျှ စွဲယူခြင်း အလျှင်းမရှိသော။ တံ-တာဒိသံ = ထိုသို့ရှုအပ် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါး တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်။ မြာဟူဏံ = ဗာဟိတပါဝ အန္တတ္ထကြောင့် မြာဟူဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍ မြူမိ = ပရမတ္ထ သဘာဝအား ဟောကြားပေ၏” —

ဟူသော ၎် တရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ (ဒေသနာ နိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်-စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။ ။ ဓမ္မပဒ ၆၂၊ မျက်နှာ ၄၅၂-မှ)။

ထို့နောင်မှ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဓမ္မဒိန္နာထေရီအား သာဓု ကောင်းကြီး ပေးတော်မူပြီးလျှင် ဝိသာခသူဌေးကို “ဒါယကာ ဝိသာခ...ဓမ္မဒိန္နာရဟန်းမသည် ပညာရှိ၏၊ ဒါယကာဝိသာခ... ဓမ္မဒိန္နာရဟန်းမသည် များမြတ်သောပညာရှိ၏။ ဒါယကာ ဝိသာခ...ငါဘုရားကို အကယ်၍ ထိုအနက်သဘောကို သင်မေး မြန်းလျှင် ငါဘုရားသည်လည်း ထိုအနက်သဘောကို ဓမ္မဒိန္နာ

ရဟန်းမ ဖြေကြားသကဲ့သို့ပင် ဖြေကြားရာ၏။ ထိုပြဿနာ၏ အနက်သည် ဤ အနက်ပင်တည်း။ ဤသို့ ဓမ္မဒိန္နာရဟန်းမ ဖြေကြားသည့်အတိုင်းပင် ထို အနက်သဘောကို သင်မှတ်ယူလေလော့”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဤ အကြောင်းအရာ အဋ္ဌပ္ပတ်ကား ဓမ္မဒိန္နာထေရီမအဖို့ “ဓမ္မကထိက = တရားဟော ကောင်းသော အရာ, တရားဟောမှု၌ လိမ္မာသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိဖို့ရန် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။)

(ဤ၌။ ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ထောက်ခံ မိန့်ဆိုတော်မူချက်ဖြင့်ပင် ထိုစူဠဝေဒလ္လသုတ္တန်တခုလုံးသည် တပည့် သာဝကဟောသည့်=သာဝကဘာသိတသုတ္တန် မဟုတ်တော့ပဲ မြတ်စွာ ဘုရားဟောကြားအပ်သည့် = ဇိနဘာသိတသုတ္တန် ဖြစ်လေတော့၏။ ဥပမာအားဖြင့် မင်းမုထမ်းတို့ ရေးသားအပ်သော သဝဏ်လွှာသည် မင်းတံဆိပ် မခတ်နှိပ်သေးသမျှ မင်း၏သဝဏ်လွှာ မမည်သေးပဲ မင်း တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ပြီးကာမှမှပင် မင်း၏သဝဏ်လွှာ မည်လေတော့ သကဲ့သို့ ထိုအကူ “ငါဘုရားသည်လည်း ထိုအနက်သဘောကို ဓမ္မဒိန္နာ ရဟန်းမ ဖြေကြားသကဲ့သို့ပင် ဖြေကြားရာ၏”ဟူသော ဤ မြတ်စွာ ဘုရား၏ နှုတ်တော်ကျူးညိတ် တံဆိပ်ခတ်အပ်လေသောကြောင့် ဤ စူဠဝေဒလ္လသုတ္တန်တခုလုံးသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သည့် ဇိနဘာသိတသုတ္တန် ဖြစ်လေတော့၏-ဟု အထူးကို မှတ်ယူရာ၏။ တပါး သော သုတ္တန်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူတည်း။)

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ခေတဝန်ရွှေကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေလျော် နေတော်မူစဉ် အစဉ်အတိုင်း ဘိက္ခုနီမတို့ကို တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရ၌ ယားတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဤစူဠဝေဒလ္လသုတ္တန်ကိုပင် အကြောင်းရင်း အဋ္ဌပ္ပတ်ပြုတော်မူ၍ ဓမ္မဒိန္နာထေရီမကို ဤ သာသနာတော်၌—

“တေဒဂုံ ဘက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဓမ္မကထိကာနံ ယဒိဒံ ဓမ္မဒိန္နာ = ရဟန်းတို့....တရားဟော ကောင်းကြ=တရားဟောခြင်း၌လိမ္မာကြသည့်ငါဘုရား၏

တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ဓမ္မဒိန္နာဘိက္ခုနီမ
သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏—

ဟု ချီးကျူး မိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဓမ္မကထိက = တရားဟော
ကောင်းသော အရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်
ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဓမ္မဒိန္နာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၆) နန္ဒာထေရီအကြောင်း

(ဤ၌။ ။နန္ဒာထေရီ ဟူသည်မှာ ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီ
ကိုပင် ခေါ်သည်။ ထိုထေရီမ၏ အကြောင်းကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင်
စတုတ္ထတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၃၄၄၊ “ဝိဇယသုတ္တန် မြန်မာပြန် နောက်ဆက်တွဲ”
အခန်း၌ အကျယ်ရေးသား ဖော်ပြအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤအခန်း ၄၄-၌
အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာလာတိုင်းသာ အကျဉ်းအားဖြင့် ရေးသား ဖော်ပြ
ပေအံ့)။—

(က) ထေရီပ-၏ ဈေးဆုတောင်း

ဤနန္ဒာထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌
အမျိုးကောင်းသမီး (= သူဌေးသမီး) ဖြစ်၍ နောက်တချိန်ဝယ်
မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က
ဘိက္ခုနီမတပီးကို ဖျာန်ဝင်စားမွေ့လျော်သောအရာဝယ် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်
ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရ
ကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်တလည်း
ဗျာဒိတ်စတား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ထိုဘဝမှနောက် ကမ္ဘာတသိန်း
ကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့၍
ဤနောက်ဆုံး ပစ္စိမာဝဝယ် နန္ဒမင်းသား၏နမတော်(ကြင်ယာ

လောင်း) နန္ဒာမင်းသမီး ဖြစ်၍လာလေသည်။ ထိုမင်းသမီးကို အဘိရူပနန္ဒာမင်းသမီးဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထိုမင်းသမီး သည် နောက်အဖို့ဝယ် အလွန်တင့်တယ်သော ရုပ်အဆင်းရှိသူ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဇနပဒကလျာဏီ အမည်တွင်လေသည်။

မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ၏ သမီးအရင်း ထိုဇနပဒကလျာဏီ အဘိရူပနန္ဒာမင်းသမီးသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ အစဉ် သဖြင့် ကဝိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ ကြွလာတော်မူကာ နန္ဒမင်း သား၊ ရာဟုလမင်းသားတို့ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးပြီး ဗဲကြွတော်မူပြီး နောက် သုဒ္ဓေါဒနမင်းတရားကြီး ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပြီးသောအခါ “မယ်တော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီနှင့် အမတော် ရာဟုလ မယ်တော် ယသောဓရာမိဗုရားထို့သည် အိမ်ရာတည်ထောင် လှူ ဘောင်မှ ထွက်၍ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ရဟန်းမ-ပြုကြ ကုန်ပြီ”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ “ငါ့အဖို့ရာ ၌ မယ်တော်၊ အမတော်တို့ ရဟန်းမ-ပြုကြသော အချိန်မှစ၍ ၌ ရွှေနန်းတော်ဝယ် အဘယ်အမှု ပြုရန်ရှိတော့အံ့နည်း = မရှိတော့ သည်သာတည်း”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကာ မယ်တော် မဟာပဇာ- ပတိ ဂေါတမီထေရီမကြီးအထံသို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းမ-ပြု လေ၏။

ရဟန်းမ-ပြုပြီးသောနေ့မှစ၍ “မြတ်စွာဘုရားသည် ရုပ်အဆင်း ကို ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏”ဟု အောက်မေ့ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံသို့ ဆည်းကပ်ဖို့ရန် မသွားရောက်ခဲ့ချေ။ အဆုံးအမ ဩဝါဒခံယူရန် အလှည့်အကြိမ် ရောက်လတ်သော်လည်း ကိုယ်တိုင် မသွားပဲ အခြားဘိက္ခုနီမကိုသာ ကိုယ်စားစေလွှတ်၍ အဆုံးအမ=ဩဝါဒ ကို ဆောင်ယူစေလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နန္ဒာထေရီမ ၏ ရုပ်မာန်ယစ်၍နေကြောင်း ကောင်းစွာသိတော်မူ၍ “ဘိက္ခုနီမ များသည် မိမိအတွက်ဩဝါဒကို မိမိကိုယ်တိုင်သာ လာရောက်၍ ခံယူကြရမည်။ ဘိက္ခုနီမများသည် အခြားဘိက္ခုနီမကို ကိုယ်စား မလွှတ်ရ” ဟု ထပ်ဆင့်၍ အမိန့်တော်ထုတ်ပြန် မိန့်ကြားတော်

မူလေ၏။ ထိုအခါ ရူပနန္ဒာထေရီသည် တိမ်းရှောင်ဖို့ရန် အခြားလမ်းကို မမြင်ရတော့၊ မတွေ့ရတော့သည် ဖြစ်၍ အလိုမရှိပဲပင် အဆုံးအမခံယူရန် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်ရလေတော့၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရူပနန္ဒာထေရီ၏ စရိုက်နှင့် လိုက်လျောညီညွတ်အောင် စောစီးကပင် ကြိုတင်၍ တန်ခိုးတော်ဖြင့် မိန်းမလှနိမ္မိတရုပ်တုကို ဇန်ဆင်းလျက် ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို ကိုင်စွဲကာ ကိုယ်ဘော်မြတ်ကို ယပ်ခပ်ပေးနေသည့်အဟန် စီမံ ဇန်ဆင်း၍ ထားတော်မူလေသည်။ ရူပနန္ဒာထေရီသည် ထိုနိမ္မိတ = မိန်းမလှရုပ်ကို မြင်ရလေလျှင် “ဩ...ငါသည် အကြောင်းမဟုတ်ပဲလျက်လျှင် မေ့လျော့ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ မလာမိချေတကား၊ ဤသို့စင် တင့်တယ်လှသည့် မိန်းမများသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားအနီး၌ အကျွမ်းတဝင် ဝတ်ပြုကာ လှည့်လည်နေထိုင်ကြကုန်၏။ ငါ၏ အဆင်းတား ဤမိန်းမလှတို့၏ အဆင်းနှင့် နှိုင်းစာလျှင် တဆယ့်ခြောက်စိတ် ဆယ့်ခြောက်ပြန်စိတ် (= ၂၅၆ စိတ်စိတ်) သော်လည်း တစိတ်လောက်မျှ မမှီပါတကား၊ ငါသည် မသိသားဆိုးဝါးသည့်အတွက် ဤမျှကာလကြာအောင် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ မလာရောက်မိချေတကား” ဟု အောက်မေ့၍ ထိုနိမ္မိတ မိန်းမလှအာရုံနိမိတ်ကို ယူကာ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုလျက် ရပ်တည်နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို ရူပနန္ဒာထေရီအား ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မပဒကျမ်းဝယ် “အဋ္ဌိနံ နဂရံ ကတံ” အစရှိသော တရားဂါထာကို ဟောတော်မူ၍ ထိုနောက် ဆက်ကာ “စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ၊ နိသိန္ဓော ဥဒ ဝါ သယံ” အစရှိသော သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်လာ ပိဇယသုတ္တန်ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ရူပနန္ဒာထေရီသည် ပိဇယသုတ္တန်တရားဒေသနာကိုပင် အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်း၍ သုညတကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းကြိုးကုတ် အားထုတ်လတ်ရကား ၂-ရက် ၃-ရက်အတွင်း၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ (အကြောင်း အရာ

အကျယ်ကို မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၃၄၄-မှစ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏။

(၈) တေဒဂ်ရာထူး ရရှိခြင်း

ရူပနန္ဒာထေရီသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသောအချိန်မှ စ၍ ဈာန်ဖြင့် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ကြသော (= ဈာန်ဝင်စားကြသော) ဘိက္ခုနီမတို့တွင် အထွတ်အဦးရောက် ထူးချွန်စွာ ဈာန်ဝင်စားသူ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်နေတော်မူစဉ် အစဉ်အတိုင်း ဘိက္ခုနီမတို့ကို တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် နန္ဒာထေရီ ဘိက္ခုနီမကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဈာယိနံ ယဒိဒံ နန္ဒာ = ရဟန်းတို့...ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိကြသော ငါဘုရား၏တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် နန္ဒာထေရီ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဈာယိ = ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသောအရာ = ဈာန်ဖြင့် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်လေ့ရှိသော အရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား နန္ဒာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၇) (ဗဟုပုတ္တိက)သောဏာထေရီအကြောင်း

(က) ထေရီပ-၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤ (ဗဟုပုတ္တိက) သောဏာထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ သူဌေးသမီးဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က

ရတနာ | (၇) (ဗဟုပုတ္တိက)သောဏာထေရီအကြောင်း ၉၉

ဘိက္ခုနီမတပါးကို “အာရဒ္ဓဝိရိယ = လုံ့လပြင်းထန် ထက်သန် သော အရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အားကျနှစ်သက်ကာ အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုအာရဒ္ဓဝိရိယ တေဒဂ်ရာထူး ကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ ဝဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ထို သူဌေးသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သံဝတ္ထိပြည်၌ သူဌေးသမီးဖြစ်၍ အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် အရှင်သခင်လင်ယောက်ျား သူဌေး သားအိမ်သို့ လိုက်ပါရကာ သားသမီး (၁၀) တကျိပ် ထွန်းကား ရရှိရကား “ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာ”ဟူ၍ ထင်ရှားလေသည်။

ဗဟုပုတ္တိက - သောဏာ သူဌေးကတော်သည် နောက်တချိန် ဝယ် အရှင်သခင် လင်ယောက်ျားသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍သွား လတ်သော် အရွယ်သို့ရောက်ကြသည့် သားသမီး တကျိပ်တို့ကို အိမ်ထောင်ထိမ်းမြား နေရာချထားပြီးလျှင် အလုံးစုံသောဥစ္စာကို သားသမီးတို့အား အမွေခွဲဝေ၍ပေးလေ၏။ မိမိအတွက် အနည်း ငယ်သော ဥစ္စာကိုမျှ ချန်၍မထားချေ။ ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာ သူဌေးကတော်ကို သားများ သမီးများက နှစ်ရက်, သုံးရက်မျှသာ ကြည်သာယုယ ပြုစုကြပြီး နှစ်ရက်, သုံးရက်မှနောက် ရောက်သော အခါ၌ လွမ်းမိုးချုတ်ချယ်စကား ပြောကြား၍ လာကြလေသည်။

ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာသူဌေးကတော်သည် သားသမီးများက မိမိအပေါ်၌ မရိုမသေကြသော အဖြစ်ကို သိရှိ၍ “ငါ့အဖို့ရာ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေခြင်းဖြင့် အဘယ်အမှု ပြုရ အံ့နည်း = ပြုရန်မရှိသည်သာ”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ လူ့ဘောင် မှ ထွက်ကာ ရဟန်းမ-ပြုလေ၏။ ထိုသို့ ရဟန်းမ-ပြုပြီးနောက် ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာထေရီကို ဆရာဘိက္ခုနီမတို့က အပြစ်တခု

အကြောင်းပြု၍ “ဤ မဟုပုတ္တိက-သောဏာဘိက္ခုနီမသည် ဝတ်ကို မသိတတ်၊ မလျောက်ဝတ်သည်ကို ပြုဘိ၏” ဟု သင့်လျော်ရာ ဒဏ်ထားမှုကို ပြုကြလေ၏။ သားသမီးတို့သည် ဒဏ်ထမ်း၍ နေသော မိခင်ဖြစ်သူ မဟုပုတ္တိက-သောဏာထေရီကို မြင်ကြ ရလေလျှင် “ဤအမယ်ကြီးသည် ယနေ့တိုင်အောင်လည်း ရဟန်း သိက္ခာမျှကိုပင် မသိမြင်ဘိတကား” ဟု တွေ့လေရာရာ အရပ်၌ ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှုကို ပြုကြလေ၏။

မဟုပုတ္တိက-သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမသည် ထိုသားသမီးတို့ ၏ ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင် ပြောဆိုကြသောစကားကို ကြားရ၍ သံဝေဂကြီးစွာ ဖြစ်ရှိပြီးလျှင် “မိမိ၏ ဂတိစင်ကြယ်အောင် ပြုမှ သင့်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ထိုင်သောနေရာ၊ ရပ်သောနေရာ တို့၌ ဒုတ္တိံသာဏာရ (=၃၂-ကောဋ္ဌာသ) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးမြန်း သရဇ္ဈာယ်၍ နေလေ၏။ (မဟုပုတ္တိက-သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမ သည် “ငါကား ကြီးမှ ရဟန်းမ-ပြုသူဖြစ်ရကား မမေ့မလျော့သူ ဖြစ်မှ သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ဘိက္ခုနီတို့၏ ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်ကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရင်း “ငါသည် ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး ရဟန်းတရားကို အားထုတ်ပေအံ့” ဟု ပြာသာဒ်၏ အောက်ထပ် ဝယ် တိုင်ကြီးတလုံးကို လက်ဖြင့်ကိုင်၍ တိုတိုင်ကို လက်မလွှတ်ပဲ ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်လျက် ပင်ပန်းလှ၍ စကြိုသွား လျှင်လည်း “မှောင်မိုက်ထဲ၌ သစ်ပင်စသည်တို့တွင် တစ်ခုတရာ သောအရာ၌ ငါ၏ ဦးခေါင်းသည် တိုက်မိခိုက်မိလေရာ၏” ဟု အောက်မေ့ကာ သစ်ပင်ကို လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ထိုသစ်ပင်ကို လက် မလွှတ်ပဲ လှည့်လည်စကြိုသွားကာသာ ရဟန်းတရား ပွားများ ကြီးကုတ် အားထုတ်လေ၏။ «ထေရီဂါထာအဋ္ဌကထာမှ»)။

အာရဒ္ဓဝိရိယ သောဏာထေရီဟု ထင်ရှားခြင်း

ထို (မဟုပုတ္တိက) သောဏာ ထေရီသည် ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း မအိပ်မနေ လုံ့လဝီရိယ ကြီးစွာဖြင့် ရဟန်းတရား ပွား များကြီးကုတ် အားထုတ်လေရကား ရှေးအခါ၌ မဟုပုတ္တိက-

ရတနာ] (၇) (ဗဟုပုတ္တိက) သောဏာထေရီအကြောင်း ၁၀၁

သောဏာထေရီအမည် ထင်ရှားရာမှ နောက်အခါဝယ် “အာရဒ္ဓဝိရိယ-သောဏာထေရီ = ဝိရိယထက်သန်ပြင်းထန်သော သောဏာထေရီ” ဟု ထင်ရှားလေ၏။

ရဟန္တာမ ဖြစ်ခြင်း

တနေ့သ၌ ဘိက္ခုနီမတို့သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ အဆုံးအမခံယူရန် သွားရောက်ကြသည်ရှိသော် အာရဒ္ဓဝိရိယ-သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမကြီးကို “အိုရှင်ဗသောဏာ....ဘိက္ခုနီ သံဃာအတွက် ရေနှွေးတည်၍ ထားလိုက်ပါလော့” ဟု မှာတမ်း၍ သွားကြကုန်၏။ သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမကြီးသည်လည်း ရေနှွေးအိုးမတည်မီ အလျင်ရှေးဦးစွာပင် မီးတင်းကုပ်အနီး၌ လူးလားတုံ့ခေါက် စကြိုလျှောက်ရင်း လျှောက်ရင်း ခွတ္တိံသာကာရ (၃၂-ကောဋ္ဌာသ) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုတ်အံသရဏ္ဍာယ်လျက် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပွားများ၍ နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်အတွင်း နေထိုင်တော်မူရင်းကပင်—

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမံ။

သောဏေ = ချစ်သမီး သောဏာ....။ ယော စ = အမှတ်မထင် အကြင် သူသည်ကား။ ဥတ္တမံ ဓမ္မံ = သင်္ချာကိုးရပ် လောကုတ္တရာ တရားတော်မြတ်ကို။ အပဿံ-အပဿန္တော = မျက်မှောက်ထင်ထင် မတွေ့မြင်ရပဲ။ ဝဿသတံ = အနှစ်တရာ ရှည်မြင့်ကြာအောင်။ ဇီဝေ-ဇီဝေယျ = အသက်ရှည်ထွေ တည်နေရာ၏။ တဿ = ထိုသူ၏။ ဇီဝိတော = အနှစ်တရာ ရှည်မြင့်ကြာအောင် ခန္ဓာဆက်စဉ် အသက်ရှင်၍ နေခြင်းထက်။ ဥတ္တမံ ဓမ္မံ = သင်္ချာကိုးရပ် လောကုတ္တရာ တရားတော်မြတ်ကို။ ပဿ-တော = မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်ရသောသူ၏။ ကောဟံ = ကာလမကြာ တရက်တာမျှ။ ဇီဝိတံ = ခန္ဓာ-

ဆက်စဉ် အသက်ရှင်၍ နေရခြင်းသည်။ သေယျော = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်လှပေ၏” —

ဟူသော ဤဩဘာသဂါထာကို ရွတ်ဆိုဟောကြားတော်မူ လေ၏။

သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမကြီးသည် ဩဘာသတရားဂါထာ ၏ အဆုံး၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးလျှင်(=ရဟန္တာဖြစ်ပြီး လျှင်)“ငါကား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ၊ ဤ အကြောင်း ကို မသိကြသည့် ရောက်လာသောပုဂ္ဂိုလ်များကား မစူးမစမ်းပဲ သာလျှင် ငါ့အပေါ်၌ မထီမဲ့မြင်မှု (=အထင်သေးမှု) ပြု၍ တစုံ တရာ အပြစ်တင်စကား မထီမဲ့မြင်စကား ပြောကြားမိခဲ့လျှင် များစွာသော အကုသိုလ်ကို တိုးပွားစေလေရာ၏။ သို့ရကား ငါသည် သူဘဝါးတို့သိမှတ်နိုင်ကြောင်းကို ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားမှ သင့်တော်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ရေအိုး(ရေနွေးတည် ရန်အိုး)ကို ခုံလောက်ပေါ်၌ တင်ထားရုံတင်ထား၍ အောက်၌ ကား မီးကို မမွှေးပဲ ပကတိထားရှိလေ၏။

အဖော်အတူနေ ဘိက္ခုနီမတို့သည် ...ျောင်းတော်မှ ပြန်လာ ကြသည်ရှိသော် ခုံလောက်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်ကြလျက် မီး တောက်မီးလျှံကို မမြင်ကြရကား “ဤအဖွားကြီးကို ‘ဘိက္ခုနီ သံဃာအတွက် ရေနွေးကျို၍ ထားလိုက်ပါ’ဟု ငါတို့မှာထား ပြောကြားခဲ့ကြပါလျက် ဤအဖွားကြီးသည် ယခုတိုင်အောင်ပင် ခုံလောက်၌ မီးကိုမျှ မမွှေးသေး မပြုသေးပါတကား”ဟု အပြစ် တင်စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ထိုအခါ သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမကြီးက “ရှင်မတို့...ရှင်မတို့အဖို့ရာ မီးဖြင့် အဘယ်မှစအံ့ နည်း=ဘာလုပ်မည်နည်း၊ ရေနွေးဖြင့် ရေချိုးလိုသောဘိက္ခုနီမ တို့သည် ထိုရေအိုးထဲမှ ရေကို ခပ်ယူ၍ ချိုးကြလော့”ဟု အံ့ဖွယ်စကား ပြောကြားလေလျှင် အတူနေအဖော် ဘိက္ခုနီမ တို့သည်လည်း “ဤသို့ အံ့ဖွယ်စကား ဤအဖွားကြီး ပြောကြား ရာ၌ အကြောင်းထူး တခုခု ကေနပ်ပင် ရှိသည်ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိကြကာ ထို ရေအိုးရှိရာသို့ သွားကြ၍ ရေ၌

ရတနာ] (၇) (ဗဟုပုတ္တိက) သောဏာထေရီအကြောင်း ၁၀၃

လက်ကို ချနှစ်ကာ စမ်းသပ်ကြသည်တွင် ပူနွေးသည်၏အဖြစ်ကို သိကြ၍ အခြားအိုးလွတ်တခုကို ယူဆောင်ခဲ့ကြကာ ခုံလောက် ပေါ်၌တင်ထားသောအိုးတွင်းမှ ရေကို ခပ်ယူကြလေကုန်၏။ ခပ်တိုင်း ခပ်တိုင်းသော နေရာသည် နဂိုရုပ်ကတိ ရေတဖန်ပြန်၍ ပြည့်မြီ ပြည့်နေလေ၏။

ထိုအခါကျမှ အတူနေ အဖော် ဘိက္ခုနီမ အားလုံးတို့သည် သောဏာထေရီဘိက္ခုနီမကြီး၏အရဟတ္တဖိုလ်၌တည်ကြောင်း= ရဟန္တာမ ဖြစ်ကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိရှိကြလျက် ရှေးဦးစွာ သိက္ခာဝါငယ်သော ဘိက္ခုနီမတို့သည် တည်ခြင်း ၅-မျိုးဖြင့် ထေရီမကြီး၏ ခြေရင်း၌ ဝပ်စင်းကုန်လျက် “အရှင်မကြီး.... အကျွန်ုပ်တို့သည် ဤမျှ ကာလကြာအောင် မစူးစမ်း မဆင်ခြင် မိကြပဲ အရှင်မကြီးကို အနိုင်ကျင့်ကာကျင့်ကာ လွှမ်းမိုးစကား ပြောမှားမိခဲ့ကြပါပြီ၊ အကျွန်ုပ်တို့ကို သည်းခံတော်မူကြပါလော့” ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားပြောဆို ကန်တော့ကြလေ ကုန်၏။ သိက္ခာဝါကြီးသော ဘိက္ခုနီမတို့ကလည်း ဆောင့်ကြောင့် ထိုင်ကြ၍ “အရှင်မ....သည်းခံပါလော့” ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြား၍ ကန်တော့ကြလေ၏။

(၈) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

ထိုအချိန်မှစ၍ “အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သောအခါမှ ရတန်း ပြုသော်လည်း လုံ့လပြင်းထန် ထက်သန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မကြာမြင့်မီပင် သောဏာထေရီမကြီးသည် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည် လေပြီ” ဟု ထေရီမကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသည် အထူးထင်ရှား ကျော်ကြား၍ လာလေ၏။ နောက်အဖို့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူကာ ဘိက္ခုနီထေရီမ တို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော် သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီမကြီးကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ အာ-
ရဒ္ဒဝိရိယာနံ ယဒိဒံ သောဏာ = ရဟန်းတို့....သဗ္ဗပုဓာန်

လုံ့လ ဝီရိယ ပြင်းထန် ထက်သန်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမများစွာတို့တွင် သောဏာ တွင်မည် ဘိက္ခုနီသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”-

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “အာရဒ္ဓဝီရိယ = ဝီရိယပြင်းထန် ထက်သန်သော အရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား သောဏာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(ဂ) သကုလာထေရီအကြောင်း

(ဤထေရီမ၏ အမည်ကို ဆဋ္ဌမူ အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ၌ “ဗကုလာ” ဟု ဖော်ပြ၏။ သီဟိုဠ်မူ၌ကား “သကုလာ” ဟု ဖော်ပြ၏။ ဆဋ္ဌမူ ထေရီ ဂါထာ အဋ္ဌကထာ၌လည်း “သကုလာ” ဟူ၍ပင် ဖော်ပြ၏။ ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်မူနှင့် ထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာ (ကျမ်းနှစ်ကျမ်း) အသုံး များရာသို့ လိုက်၍ ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ “သကုလာထေရီ” ဟူ၍ပင် ဖော်ပြရေး သားအပ်၏။ ထိုထေရီမ၏ အကြောင်းအရာကိုလည်း ထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာနှင့်ပြပုံက ပို၍စုံလင်သဖြင့် ထိုထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာ အတိုင်း ဤကျမ်း၌ ရေးသားဖော်ပြပေအံ့)။—

(က) ထေရီမ-၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤ သကုလာ ထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်း သမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေ ပြည်၌ အာနန္ဒမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဘတူမိကွဲ နှမဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် နန္ဒာ-ဟု ခေါ်တွင်လေသည်။ နန္ဒာမင်းသမီးသည် သိကြားလိမ္မာသော အရွယ်သို့ ရောက်၍ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော် ဝယ် တရားတော်ကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီမတပါးကို “ဒိဗ္ဗစက္ခုက = ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်ကို ထေ့ လာနိုင်နင်းသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ လုံ့လ ဝီရိယကြီးစွာဖြင့် အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ မိမိကိုယ်

တိုင်လည်း ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုက တေဒဂ်ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဤ အကျွန်ုပ် တို့၏မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ထိုမင်းသမီး၏ ဆုတောင်း ပြည့်စုံမည့် အကြောင်းကို ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေ သည်။ (အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို သကုလာ ထေရီအပဒါန် ဝိဇ္ဇကတ်မြန်မာပြန်၌ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ-အဝ

နန္ဒာမင်းသမီးသည် ထိုဘဝ၌ အသက်ထက်ဆုံး များမြတ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရကား ဘဝသံသရာ အဆက်ဆက် လူ့ရပ်၊ နတ်ရွာ ကောင်းရာသုဂတိတို့၌သာလျှင် ကျင်လည်ကျက်စားရလျက် ကဿပမြတ်စွာဘုရား ပွင့်လှန်းတော် မူရာအခါဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၍ ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ-ပြုကာ ကေ- စာရီ တကိုယ်တည်းနေသူဖြစ်လျက် (ကဿပမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မှု၌ ဓာတုစေတီတော် တည်ထားပြီးနောက်) တနေ့သ၌ ဆီဆွမ်းခံ လှည့်လည်၍ ဆီကို ရလတ်သော် ထိုဆီဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရား၏စေတီတော်၌တည့်ပတ်လုံးဆီမီးပူဇော်မှုပြုခဲ့လေသည်။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ထို ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမသည် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် တာ- ဝတီသာ နတ်ပြည်၌ အလွန်စင်ကြယ်သော နတ်မျက်စိရှိသည့် နတ်သမီးဖြစ်ကာ ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်တို့၌ သာ ကျင်လည်ကျက်စား၍ အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရား ပွင့်လှန်း တော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌ ပုဏ္ဏားအမျိုး၌ဖြစ်လတ်၍ အမည်အားဖြင့် “သကုလာ” ဟူ၍ မည်တွင်လေသည်။ သကုလာ ပုဏ္ဏားသမီးသည် သိကြားလိမ္မာသော အရွယ်သို့ ရောက်လတ် သော် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်ကို အလှူခံ တော်မူသော ကျောင်းလွှတ် = ကျောင်းရေစက်ချ ပူဇော်ပွဲ၌ သာသနာတော်ဝယ် သဒ္ဓါကြည်ညိုသော ဥပါသိကာတယောက် ဖြစ်ခဲ့၍ နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန္တာ မထေရ်မြတ်တပါး အထံမှ

တရားကို ကြားနာရ၍ သံဝေဂကြီးစွာ ဖြစ်ရှိကာ သာသနာ ဝန်ထမ်း ရဟန်းမပြုခဲ့လေသည်။ ရဟန်းမပြုပြီးနောက် မမေ့ မလျော့ ရဟန်းတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် မကြာ မြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ ရဟန္တာထေရီမ ဖြစ်လေတော့၏။

(ဂ) တေဒဂ်ရာထူး ရရှိခြင်း

သကုလာ ထေရီ ရဟန္တာဘိက္ခုနီမသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသည်မှ အစပြု၍ ရှေးကဆုတောင်းပါခဲ့သည့် အတိုင်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို အထူးလေ့လာသဖြင့် အလွန်နိုင်နင်းသူ ဖြစ်လေ၏။ သို့ရကား နောက်အဖို့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူလျက် ဘိက္ခုနီမတို့ကို အစဉ် အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် သကုလာထေရီ ဘိက္ခုနီမ ကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဒိဗ္ဗ- စက္ခုကာနံ ယဒိဒံ သကုလာ = ရဟန်းတို့— ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်ကို လေ့လာနိုင်နင်းကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမများစွာတို့တွင် သကုလာ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဒိဗ္ဗစက္ခုက = ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိ- ညာဏ်ကို လေ့လာနိုင်နင်းသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား သကုလာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(ဇ) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီ အကြောင်း

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီး သည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံ- သာဝတီ မင်းနေပြည်၌ သူဌေးသမီးဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏

တရားစကားကို ကြားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က သုဘာထေရီ ဘိက္ခုနီမကို “ဒိပ္ပါဘိည = လျင်မြန်သောမင်္ဂလ အသိဉာဏ်ရှိသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ ရာယုး၌ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုဒိပ္ပါဘိညတေဒဂရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္တနာမူ ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က လည်း ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ထို သူဌေးသမီး၏ဆုတောင်း ပြည့်စုံမည့်အကြောင်းကို ဗျာဒိတ် စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ကံကိမင်းကြီး သမီးတော်ဘဝ

ထိုသူဌေးသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ကဿပမြတ်စွာ ပွင့်တော် မူရာအခါ၌ ကာသိတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်၌ ရှင် ဘုရင်ကိကိမင်း ကြီး၏ (ရှေးဖော်ပြရာပါ) သမီးတော်ခုနစ်ယောက်တို့တွင် လေး ယောက်မြောက် “ဘိက္ခဒါယိကာ” မည်သော သမီးတော်ဖြစ်၍ အနှစ် နှစ်သောင်းကြာ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ကာ အဖော်မရှာပဲ ကောမာရိမြဟူစရိယအကျင့်ကို ကျင့်သုံးလျက် သံဃာတော်အား နေထိုင်ရန် ပရိဂုဏ် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ ပြုခြင်း

ထို ဘိက္ခဒါယိကာမင်းသမီးသည် ဣန္ဒြေရအသေချံယျ တကပ် ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ခဲ့၍ ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဘဒ္ဒါအမည်ရှိသော သူဌေးသမီး ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုဘဒ္ဒါ သူဌေးသမီးနှင့် တနေ့တည်းမှာပင် ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ပုရောဟိတ် ၏သား ဖွားမြင်လေသည်။ ထိုပုရောဟိတ်၏သား ဖွားမြင်သော အချိန်၌ မင်းကြီးနန်းတော်ကို အစပြု၍ တမ္ဗိလုံး၌ လက်နက် မှန်သမျှတို့သည် အလျှံတပြောင်ပြောင် ထွက်ကြလေကုန်၏။

ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် စောစောပင် မင်းနန်းတော်သို့ သွား၍ မင်းကြီးကို “အသို့နည်း=ဘယ့်နယ်လဲ အရှင်မင်းကြီး.... ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ နေရပါ၏လော” ဟု စကားစတင်မေးလေ၏။ မင်းကြီးက “ဆရာ.... ကျွန်ုပ်အဖို့ရာ အဘယ်မှာလျှင် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း ဖြစ်တုံအံ့နည်း = ချမ်းသာစွာ မအိပ်ရသည်သာ၊ ယနေ့ တညညလုံး ရှေ့နန်းတော်၌ ရှိသမျှသောလက်နက်တို့ အလျှံ တပြောင်ပြောင်ထွက်၍ နေသည်တို့ကို မြင်ရ၍ ငါတို့မှာ လွန်စွာ ကြောက်ရွံ့ခြင်းသို့ ရောက်ကြရပါသည်” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် “မြတ်သောမင်းကြီး.... ထိုလက်နက်များ အလျှံတလက်လက် ထွက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်တော့ ဖြင့် ထွေရာလေးပါး စိတ်အကြံများကာ ပုပန်တော်မမူပါလင့်၊ အရှင်မင်းကြီးတို့၏ ရှေ့နန်းတော်မှာသာ လက်နက်များ အလျှံ တလက်လက် ထွက်သည် မဟုတ်ပါ။ တမ္ဗိလုံးမှာပင် ဤကဲ့သို့ လက်နက်များ အလျှံတလက်လက် ထွက်ကွန့်မြူးမှု ဖြစ်ခဲ့ပါပြီ” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ တဖန် မင်းကြီးက “ဆရာ.... အဘယ်ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ လက်နက်များ အလျှံတလက်လက် ထွက်ရပါသနည်း” ဟု မေးလေလျှင် ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး အကျွန်ုပ်တို့အဖို့၌ စောရန်ကွတ်နှင့် ယဉ်လျက် သတို့သား ဇွားခဲ့ပါသည်။ ထိုသတို့သားသည် တမ္ဗိလုံး၏ ရန်သူ ဖြစ်ကာ ဇွား၍လာပါသည်။ ဤသက်နက်များ အလျှံတလက်လက် ထွက်ခြင်းသည် ထိုသတို့သား တမ္ဗိလုံး၏ရန်သူဖြစ်မည့် ပုဗ္ဗနိမိတ် (=ရှေ့ပြေးနိမိတ်) ဖြစ်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးတို့အဖို့ရာ တခု တရာ ဥပင်မရှိ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အကယ်၍ အရှင်မင်းကြီး တို့က ဖယ်ရှားဖို့ရန် အလိုတော်ရှိကြပါမူ အကျွန်ုပ်တို့သည် ထို သတို့သားကို ဖယ်ရှားဖျောက်ဖျက်ပစ်ကြပါမည်” ဟု ပြန်လည် လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးသည် “ငါတို့အဖို့ရာ ညဉ့်ပန်းနှိပ်စက်လတ်မည့် ဥပင်မရှိခဲ့သော် ထိုသတို့သားကို ဖယ်ရှားဖျောက်ဖျက်မှု ပြုရန် မရှိချေ” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ရတနာ] (၉) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအကြောင်း ၁၀၉

ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် “ငါ့သားကား မိမိအမည်ကို မိမိပင် မှည့်ယူ၍ လာသူဖြစ်ချေသည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကာ သား၏အမည်ကို “သတ္တုက” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်လေ၏။ သူဌေးအိမ်၌လည်း ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် တနေ့တခြား ကြီးပြင်း၍လာလေ၏။ ပုရောဟိတ်ဆရာကြီး၏အိမ်၌လည်း သတ္တုကသတို့သားသည် တနေ့တခြား ကြီးပြင်း၍ လာလေ၏။ သတ္တုကသတို့သားသည် မိမိအင်အားဖြင့် ပြေးလွှားသွားလာကာ ကစားနိုင်သော အချိန်မှစ၍ မိမိရောက်ရာဌာနရှိ မိမိတွေ့မြင်သမျှ ဝတ္ထုပစ္စည်းအလုံးစုံကို ခိုးယူခဲ့ကာ မိဘတို့၏အိမ်ကို ပြည့်စေလေသည်။ ဘခင်ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် ထိုသတ္တုကသားငယ်ဆိုးကို မခိုးယူရန်အကြောင်း ပေါင်း အထောင်ကို ပြောပြ ဆိုဆုံးမပါသော်လည်း တားမြစ်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ဘဲ ရှိရှာလေ၏။

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သတ္တုကထူဆိုး ထကြွသောင်းကျန်းခြင်း

နောက်တချိန်၌ကား အရွယ်ကြီးမြောက် ရောက်လတ်သော ထိုသတ္တုကလူဆိုး၏ အဖို့ရာ အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မခိုးမဆိုးရန် တားမြစ်၍ မရနိုင်တော့ကြောင်း ကောင်းစွာသိမြင်လတ်၍ ဘခင်ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် ပုဆိုးညို (= အဝတ်မဲ) နှစ်ထည်တို့ကို ပေး၍ အိမ်စပ်ခြံစပ် နံရံကို ဖောက်ထွင်း ဖြတ်တောက်နိုင်သည့် လက်နက်ကိရိယာကို၎င်း၊ ခရီးသွားယန္တရား (= ကြိုးလှေကား) ကို၎င်း ချင်း၏လက်၌ ပေးအပ်ပြီးလျှင် “ သင်သည် ဤ ခိုးမှုဖြင့်ပင် အသက်ရှင်ပေတော့ ” ဟု လက်လျှော့စကား ပြောကြားကာ သတ္တုကသားဆိုးကို အိမ်မှနှင်ထုတ် စွန့်ပစ်လိုက်လေတော့၏။

သတ္တုကလူဆိုးသည် ထိုနေ့မှစ၍ ကြိုးလှေကားကို ပစ်တင်ကာ ဥစ္စာပေါများသော အမျိုးတို့၏ ပြာသာဒ်ထက်သို့ တက်ရောက်၍ နံရံခြံစပ်ကို ဖြတ်တောက်ဖောက်ထွင်းလျက် သူတပါးတို့အိမ်၌ ထားအပ်သမျှသော ဥစ္စာဘဏ္ဍာစုကို မိမိထားအပ်သည့် ဥစ္စာဘဏ္ဍာများပမာ အလိုရှိတိုင်း ခိုးယူလုယက်၍ သွားလေ၏။ ရာဇဂြိုဟ်တမြို့လုံး၌ ထိုသတ္တုကလူဆိုး မခိုးမဝှက် မလု

ယက်အပ်သောအိမ်ဟူ၍ မရှိချေ။ အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း သတ္တုက လူဆိုး ခိုးဖောက်သဖြင့် အပေါက်တွေချည်း ဖြစ်၍နေလေ၏။

တနေ့သ၌ ရာဇပြုတ်ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည် ရထားဖြင့် မြို့ လှည့်လည်ကြည့်ရှုလတ်သော် အိမ်နံရံပေါက်တို့ကို မြင်၍ ရထား ထိန်းကို “အချင်းရထားထိန်း...အဘယ့်ကြောင့် ဤမြို့၌ အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း အပေါက်တွေ ဖြစ်နေသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ရထား ထိန်းက “အရှင်မင်းမြတ်...ဤမြို့၌ သတ္တုက မည်သော လူဆိုး သည် အိမ်နံရံကို ဖြတ်တောက်ဖောက်ဖျက်၍ အမျိုး(=လူကြီး) လူကောင်း)တို့၏ဥစ္စာကို လုယက်ခိုးဝှက်၍နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း အပေါက်တွေဖြစ်၍ နေပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် မြို့ဝန်ကို ရှေ့တော်သို့ ခေါ်စေ၍ “ဤ ရာဇပြုတ်မြို့မှာ သတ္တုကမည်သော နံရံဖောက် သူဆိုး လူဆိုးရှိသည် ဆိုပါလား၊ အဘယ့်ကြောင့် ထိုလူဆိုးကို အသင် မဖမ်းသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ မြို့ဝန်က “အရှင်မင်းကြီး... အကျွန်ုပ်တို့သည် ထိုလူဆိုးကို ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ တွေ့မြင် မြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကြပါ (= ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ မတွေ့ရ၍ မဖမ်းနိုင်ဘဲ ရှိကြရပါသည်)” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီး သည် မြို့ဝန်ကို “သင်သည် အကယ်၍ ယနေ့ ထိုသတ္တုကလူဆိုးကို မိအောင်ဖမ်းနိုင်လျှင် သင့်အသက်ရှင်မည်၊ အကယ်၍ မိအောင် မဖမ်းက သင့်အား မင်းအာဏာ မင်းဒဏ်ခတ်ရလိမ့်မည်” ဟု အတင်းအကြပ် အမိန့်ထုတ်ဆင့်လေ၏။

မြို့ဝန်သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းကြီး...” ဟု ဝန်ခံစကား လျှောက်ထားပြီးလျှင် ဟမ္မိလုံး၌ မိမိ၏သူလျှို မင်းချင်းယောက်ျား တို့ကို ချထား၍ နံရံကိုဖောက်ဖြတ်ကာ သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူ နေဆဲဖြစ်သည့် ထို သတ္တုကလူဆိုးကို ခိုးထုပ် ခိုးထည်နှင့် တကွ လက်ရဖမ်း၍ မင်းကြီးအား ပြလေ၏။ မင်းကြီးသည် “ဤသတ္တုက လူဆိုးကို ရှေ့မြို့တော်တောင်တံခါးမှ ထုတ်၍ သတ်ကြကုန်လော့” ဟု အမိန့် ထုတ်ဆင့်တော်မူလေ၏။ (ဤ ဖြစ်ရပ်ကား အဇာ- တသတ်မင်း၏လက်ထက်၌ ဖြစ်သော အကြောင်းအရာ ဖြစ်သည်

ရတနာ] (၉) ကုဏ္ဍလကောသာထေရီအကြောင်း ၁၁၁

ဟု မှတ်ယူရ၏။ နှိုဝန်သည် မင်းကြီးစကားကို ကောင်းပါပြီဟု ဝန်ခံ၍ ထိုသတ္တုကလူဆိုးကို လမ်းလေးခွဆုံတိုင်း ဆုံတိုင်းသော အရပ်၌ ကြိမ်ဒဏ်အချက် တထောင် တထောင် ရိုက်နှက်လျက် လက်ပြန်ကြိုးတုပ်ကာ တောင်တံခါးသို့ ရှေးရှုခေါ်ဆောင်၍ သွားလေ၏။

ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး၏ ချစ်ခင်စိတ်

ထိုအချိန်၌ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် လမ်းဖက်မှ လူအများ၏ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် အသံကြောင့် မြသော်ခံသော လေသာနန်း ပြူတင်းကိုစွင့်၍ ကြည့်ရှုလေလျှင် ထိုသို့ရိုက်နှက်ကာ ခေါ်ဆောင် အပ်သော သတ္တုကလူဆိုးကို မြင်ရ၍ (ရှေးက အတူတကွ ပေါင်း သင်းဆက်ဆံခဲ့ရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် အချစ်စိတ်၊ သောကစိတ်တို့ ရောထွေး နှိပ်စက်အပ်ကာ) လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် မိမိရင်ကို မ-၍ သွားရောက်ကာ ကျက်သရေရှိသော အိပ်ရာ၌ မျက်နှာအောက်ချ(= မှောက်လျက်) လျောင်း၍နေလေ၏။ ။ အထူးအားဖြင့် - ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကား ထိုသူဌေးကြီး၊ သူဌေး ကတော်ကြီးတို့၏ ချစ်၍မငြီး တဦးတည်းသော သမီး ဖြစ်လေ သည်။ ထိုကြောင့် ထိုဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး၏ ဆွေမျိုးများသည် သမီးကလေး အနည်းငယ်မျှ မျက်နှာပျက်သည်ကိုပင် သည်းမခံ နိုင်အောင် ရှိကြလေ၏။

ထိုအခါ မိခင် သူဌေးကတော်ကြီးသည် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး အိပ်ရာ၌ အလျားမှောက်၍ နေသည်ကို မြင်ရ၍ “သမီး...အဘယ် အမှုကို ပြုသနည်း = ဘာလုပ်တာလဲ”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ဘဒ္ဒါ သူဌေးသမီးက “အို မိခင်...သတ်ဖို့ရန် ခေါ်ဆောင်သွားသော ထို ခိုးသားကို မြင်ပါ၏လော”ဟု မေးလေလျှင် မိခင်သူဌေးကတော် ကြီးသည် “အိမ်း...မြင်ပါ၏ ချစ်သမီး...”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထို အခါ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် “အို မိခင်...ထိုသူ့ကို ရပါမှ သမီး အသက်ရှင်ရပါလိမ့်မည်၊ မရပါမူ သမီး၏ အဖို့ရာ သေရန်သာ ရှိပါဏတော့သည်”ဟု တိုက်ရိုက်စွင့်ဟ ပြောဆိုလေ၏။ မိဘနှစ်ပါး ဆွေမျိုးများတို့သည် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကို အနည်းနည်း နားချ

အသိဉာဏ်ပေးကြသော်လည်း မရနိုင်သည့်အဆုံးဝယ် “သေခြင်း ထက်တော့ အသက်ရှင်၍ နေခြင်းက မြတ်ပါသေး၏” ဟုသာ မှတ်ချက်ချကြရလေကုန်၏။

ထို့နောက်မှ ဘခင်သူဌေးကြီးသည် မြို့ဝန်မင်းထံသို့ သွား ရောက်၍ အသပြာတထောင် လက်ဆောင်တံစိုး ထိုးပြီးလျှင် “မြို့ ဝန်မင်း... ကျွန်ုပ်၏ သမီးသည် ထိုလူဆိုးသတ္တုကလေးပေါ်၌ တပ် မက်သောစိတ်ရှိ၍ နေပါသည်။ တစ်ခုခု ဖြစ်နိုင်သောနည်းလမ်း ဥပါယ်ဖြင့် မြို့ဝန်မင်းသည် ဤသတ္တုကလေးကို လွှတ်စေချင်ပါ သည်” ဟု တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပြောကြားလေ၏။ မြို့ဝန်မင်းသည် “ကောင်းပြီ” ဟု ဝန်ခံ၍ သတ္တုကလေးကို ဖမ်းမြဲဖမ်းဆောင်ကာ နေဝင်သည်တိုင်အောင် ထိုမှတ်မှ ကိစ္စကိုချဲ့ထွင်၍ နေဝင်လတ် သည်ရှိသော် ထောင်ထဲမှ ထောင်သားတယောက်ကို ထုတ် ဆောင်စေလျက် သတ္တုကလေးအား တုပ်နှောင်သည့် အနှောင် အဖွဲ့များကို ဖြေစေပြီးလျှင် ထိုသတ္တုကလေးကို တိတ်တဆိတ် သူဌေးအိမ်သို့ ပို့စေပြီးနောက် ထိုသတ္တုကလေးအား တုပ်နှောင် သည့် အနှောင် အဖွဲ့များဖြင့်ပင် ထောင်သားကို ဖွဲ့နှောင်၍ တောင်တံခါးမှ ထုတ်ဆောင်ကာ ကွပ်မျက်သက်ဖြတ်လိုက်လေ၏။

မိဘမေတ္တာ ကြီးထွားစွာ

သူဌေး၏ကျွန်များသည်လည်း သတ္တုကလေးကို ခေါ်ဆောင် ခဲ့၍ သူဌေးအိမ်သို့ လာရောက်ကြလေကုန်၏။ သတ္တုကလေးကို တွေ့ရ လေလျှင် သူဌေးကြီးသည် “ငါ့သမီး၏ စိတ်အလိုပြည့်ဝအောင် ငါဖြည့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ သတ္တုကလေးကို နံ့သာရေဖြင့် ရေချိုးစေ၍ အဆင်တန်ဆာစုံ ဝတ်ဆင်စေပြီးလျှင် သမီး၏ ပြာသာဒ်သို့ သတ္တုကလေးကို ပို့လေ၏။ ဘဒ္ဒါသူဌေး သမီးသည်လည်း “ငါ့အကြံကား အောင်မြင်ပြည့်ဝလေပြီ” ဟု အားရဝမ်းသာစွာ များစွာသော အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် မိမိကိုယ် ကို အလှဆုံးပြုပြင်တန်ဆာဆင်၍ ထိုသတ္တုကလေးကို လုပ်ကျွေး မှုယု ပြုစုလေ၏။

သတ္တုက၏ ကောက်ကျစ်သောအကြံ

သတ္တုကလူဆိုးသည် နှစ်ရက်၊ သုံးရက် လွန်သောအခါ “ဤ သူဌေးသမီး၏ အဆင်တန်ဆာ ဘဏ္ဍာ အားလုံးသည် ငါ့ဥစ္စာ ဖြစ်ရမည်၊ တနည်းနည်းဖြင့် ဤ အဆင်တန်ဆာများကို ရယူမှ သင့်တော့မည်” ဟု ယုတ်မာစွာကြံစည်၍ မိမိအနီး၌ ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေသောအခါ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကို “ရှင်မ... ငါ့မှာ သင့်ကို စကားတခွန်းပြောဆိုရန်ရှိသည်” ဟု ခပ်တည်တည်ပြောလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် လာဘ်အတောင့်ကို ရသည့်အလား အားရ ဝမ်းသာစွာ “ရဲရဲဝံ့ဝံ့သာ ပြောဆိုပါ အရှင်...” ဟု အထင်ကြီးစွာ ဖြင့် ပြန်ကြားပြောဆိုရှာလေ၏။ ထိုအခါ သတ္တုကလူဆိုးသည် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကို “ဘဒ္ဒါ... သင်ကတော့ ‘ငါ့ကို အမှီပြု၍ ဤ သတ္တုကသည် အသက် ရအပ်လေပြီ’ ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ ပေလိမ့်မည်၊ စင်စစ်သော်ကား ငါသည် အဖမ်းခံရလျှင် ခံရခြင်း ပင်စောရပပါတတောင်စောင့်နတ်မင်းအား အကယ်၍ အကျွန်ုပ် သည် အသက်ရှင်မှုကို ရခဲ့ပါမူ အရှင်နတ်မင်းအား ဗလိပူဇော် ပွဲကို ပေးဆက်ပါမည်” ဟု တောင်းပန်တိုးလျှိုးခဲ့လေသည်။ ငါ သည် ထိုစောရပပါတတောင်စောင့်နတ်မင်းကို အမှီပြု၍ အသက် ရှင်မှုကို ရအပ်ခဲ့ပါပြီ၊ သင်ဘဒ္ဒါသည် လျင်မြန်စွာပင် ဗလိပူဇော် ပွဲများကို စီရင်ပြင်ဆင်စေပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ဘဒ္ဒါ သူဌေးသမီးသည် “ငါကား ထိုအရှင်သခင် လင် ယောက်ျား သတ္တုက၏ စိတ်အလိုဆန္ဒကို ဖြည့်ကျင့်မည်” ဟုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဗလိပူဇော်ပွဲများကို စီရင်ပြင်ဆင်စေ၍ အဆင် တန်ဆာစုံ ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင် သတ္တုကနှင့် အတူတကွ ယာဉ်တခု တည်း၌ စီးနင်းလိုက်ပါ၍ စောရပပါတတောင်သို့ အရောက်သွား ပြီးသော် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် ရိုးသားသော စိတ်ဖြင့်ပင် “တောင်စောင့်နတ်မင်းအား ဗလိပူဇော်မှု ပြုပေတော့အံ့” ဟု အဖော်များနှင့် အတူတကွ တောင်ပေါ်သို့ တက်ရောက်ရန် စီမံ အားထုတ်ရှာလေ၏။ သတ္တုကလူဆိုးကြီးသည်ကား “အတူတကွ ပါလာသူအားလုံးတို့ တောင်ပေါ်သို့ တက်ရောက်ကြလျှင် ငါ

အဖို့ရာ ဤသူဌေးသမီး၏ အဆင်တန်ဆာများကို လုယူရန် အခွင့်ရလိမ့်မည် မဟုတ်”ဟု ကြံစည်၍ အတူပါလာသူများကို တောင်ခြေ၌သာ နေရစ်စေပြီးလျှင် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးတယောက်တည်းကိုသာ ဗလိပူဇော်ပွဲကို ရွက်စေလျက် စောရပပါတတောင်သို့ တက်လေ၏။

သတ္တုကန် အကြံ ပေါ်ထွင်ခြင်း

သတ္တုကသည် တောင်ပေါ်သို့ နှစ်ယောက်သား တက်ကြသောအခါ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးနှင့် စကားပြောဆိုလျှင် ချစ်ဖွယ် စကား လုံးဝမပြောကြားပဲ ကြမ်းတမ်းရုန်ရင်းသောစကားကိုသာ လျှင် ပြောဆိုလေ၏။ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည်လည်း ပါးနပ်သူ ဖြစ်ရကား စကားပြောပုံ အခြင်းအရာဖြင့်ပင် သတ္တုကလူဆိုး၏ ကောက်ကျစ်သောအလိုအကြံကို ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိလေ၏။ တောင်ပေါ်သို့ ရောက်သောအခါ သတ္တုကလူဆိုးသည် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကို “ဘဒ္ဒါ... သင်၏ အပေါ်ရုံအဝတ် = တဘက်ကို ချွတ်၍ သင့်ကိုယ်မှာ ဆင်လာသည့် အဆင်တန်ဆာ အားလုံးကို ဤဘဘက်၌ အထုပ်ထုပ်လိုက်”ဟု မိုက်ရိုင်းစွာ ပြောဆိုလေ၏။ လိမ္မာပါးနပ်သော ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးက “အိုအရှင်... ကျွန်မ၏ အဖို့ရာ ဘာအပြစ်ရှိပါသနည်း”ဟု သာယာချစ်ဖွယ်ရာ မေးမြန်းသော်လည်း သတ္တုကလူဆိုးသည် လူဆိုးပီပီ “ဟယ်အမိုက်မ... ငါသည် ဗလိနတ်စာပူဇော်ရန် လာရောက်သည်ဟု သင်မှတ်သလော၊ (မဟုတ်ပေ)၊ ငါတမူကား (ဗလိနတ်စာ ပူဇော်ရန်ကို မဆိုထားဘိ) ဤတောင်စောင့်နတ်၏ အသည်းကိုပင် ထုတ်နုတ်၍ စားဝံ့သူဖြစ်သည်။ စင်စစ်သော်ကား ဗလိနတ်စာပူဇော်မည့်အယောင်ဖြင့် သင်၏ အဆင်တန်ဆာများကို လုယူလိုသည် ဖြစ်၍ ဤတောင်ထိပ်သို့ လာရောက်ခြင်းဖြစ်သည်” ဟု ရိုင်းပြိဋ္ဌာပြောဆိုလေ၏။

ဘဒ္ဒါ၏ အလိမ္မာရည်

အလွန်ပါးနပ် လိမ္မာလှသော ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးက “အရှင်... အဆင်တန်ဆာများသည် အဘယ်သူ၏ ဥစ္စာပါနည်း (—အရှင်၏

ရတနာ] (၉) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအကြောင်း ၁၁၅

ဥစ္စာပင် ဖြစ်ပါ၏ဟု ဆိုလိုသည်)၊ ကျွန်တော်မသည်လည်း အဘယ်သူ၏ ဥစ္စာပါနည်း (= အရှင်၏ ဥစ္စာပင် 'ဖြစ်ပါသည်' ဟု ဆိုလိုသည်)။ ဤကဲ့သို့ ပြောဆိုသောအခါ သတ္တုကလူဆိုးသည် “ငါတို့သည် ဤသို့သောစကားမျိုးကို နားမလည်ကြကုန်၊ သင့်ဥစ္စာကား တပါး၊ ငါ့ဥစ္စာကား တခြားသာလျှင် ဖြစ်၏” ဟု ပြတ်တောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် “လောင်းပါပြီအရှင်...၊ အထူးတောင်းပန်လိုပါသည် မှာ ကျွန်တော်မ၏ နှလုံးအလိုတခုကိုမူ ဖြည့်စေချင်ပါသည်။ ယခု တန်ဆာဆင်ခြံတိုင်းဖြင့် ကျွန်တော်မအား အရှင်ကို ရွှေမှတိုင်း၊ နောက်မှတိုင်း လှည့်လည်ကာ လည်ဖက်၍ ယုယခြင်းငှါ အခွင့်ပေးကြစေလိုပါသည်” ဟု အလိမ္မာစကား ပြောကြားလေ၏။ သတ္တုကလူဆိုးသည် “ကောင်းပြီ” ဟု လက်ခံလေ၏။

ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် သတ္တုကလူဆိုးက လက်ခံသည်ကို သိရလျှင် အချိန်ကိုမဆွဲပဲ လူဆိုး၏ရွှေမှ လည်ဖက်၍ ယုယပြီးလျှင် နောက်ဖက်မှ လည်ဖက်၍ ယုယသည့်ဟန်ဖြင့် ထိုသတ္တုကလူဆိုးကို တောင်ချပ်ကြား၌ တအားဘွန်းချလိုက်လေ၏။ သတ္တုကလူဆိုးသည် တောင်ပေါ်မှ ဒလိမ့်ခေါက်ကွေးကျကာ မြေအပြင်သို့ မရောက်မီ ကောင်းကင်မှာပင် မှုန်မှုန်ညက်ညက်ဖြစ်ကာ ပျက်စီးခြင်းမလှ ပျက်စီးရလေတော့၏။

(ဤ၌ ။ သတ္တုကလူဆိုးကို တောင်ပေါ်မှ တွန်းချလိုက်သော အခိုက် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး၏ သန္တာန်၌ ပါဏာတိပါတစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပြုခြင်းဖြစ်၍ ထိုစိတ္တုပြုခြင်း ရှေ့ပိုင်း နောက်ပိုင်းတို့၌ အသက်အန္တရာယ်မှ လွတ်မြောက်ရန် ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြုလုပ်သောအခါ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး၏ သန္တာန်၌ ဥပါယကောသလ္လညက် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပြုခြင်းများ ဖြစ်သည်ကို အထူးမှတ်ယူသင့်ကြောင်း ဆရာကြီး ဦးလင်း မသေမိက ဆရာထွန်းကို အထူးမှာကြား ပြောဆိုထားခဲ့ပါသည်)။

ဘဒ္ဒါသုဋ္ဌေးသမီး၏ ဥပါယကောသတ္တဉာဏ်ကို

တောင်စောင့်နတ်မင်း ချီးကျူးခြင်း

ဘဒ္ဒါသုဋ္ဌေးသမီး ပြုလုပ်အပ်သည့် အလွန်ဆန်းကြယ်သော အပြုအမူကို တွေ့မြင်ရ၍ စောရပပါတ တောင်စောင့် နတ်မင်း သည် သုဋ္ဌေးသမီး၏ ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးသောအား ဖြင့် ဤဆိုလတ္တံ့သော ၂-ဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုလေ၏—

- (၁) န ဟိ သဗ္ဗေသု ဌာနေသု၊
- ပုရိသော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော။
- ဣတ္ထိပိ ပဏ္ဍိတာ ဟောတိ၊
- တတ္ထ တတ္ထ ဝိစက္ခဏာ။

(ဤဂါထာ ပဌမပိုဒ်ဝယ် အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌ “န သော သဗ္ဗေသု ဌာနေသု” ဟူ၍ ရှိသော်လည်း ထေရီ ဂါထာ အဋ္ဌကထာ ကိုးကားသည့် အပဒါန်ပါဠိ၊ ဓမ္မပဒ ပါဠိတို့၌ “န ဟိ သဗ္ဗေသု ဌာနေသု” ဟူ၍သာ ရှိသည်။ ထိုပါဠိကသာ အနက်သဘောလည်း ချောမော ပြေပြစ် သည်)။ အနက်ကား-သဗ္ဗေသု ဌာနေသု = ခပ်သိမ်း ဥသယံ အလုံးစုံသော အရာဌာနတို့၌။ ပုရိသော ဟိ = ပုရိသော ဧဝ = အမျိုးကောင်းသား မင်းယောက်ျား သည်သာလျှင်။ ပဏ္ဍိတော = ပညာဉာဏ်ရှိ ပဏ္ဍိတပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ဟောတိ = ဖြစ်နိုင်သည်ကား။ န = မဟုတ်။ ဣတ္ထိပိ = မာတုဂါမ မင်းဇိနိုးမသည်လည်း။ တတ္ထ တတ္ထ = ထိုထိုကိစ္စ အဝဝတို့၌။ ဝိစက္ခဏာ = ကောင်းစွာ မြော်မြင် ဆင်ခြင်နိုင်သူ ဖြစ်ဘိမူကား။ ပဏ္ဍိတာ = ပညာဉာဏ်ရှိ ပဏ္ဍိတပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ = ဖြစ်နိုင်သည်ကား။

- (၂) န ဟိ သဗ္ဗေသု ဌာနေသု၊
- ပုရိသော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော။
- ဣတ္ထိပိ ပဏ္ဍိတာ ဟောတိ၊
- လဟံ အတ္ထဝိစိန္တိကာ။

ရတန၌ (၉) ကုဏ္ဍလကေသာထေရ်အကြောင်း ၁၁၇

သဗ္ဗေသု ဌာနေသု = ခပ်သိမ်းဥသယံ အလုံးစုံသော အရာဌာနတို့၌။ ပုရိသော ဟိ = ပုရိသော ဝေ = အမျိုးကောင်းသား မင်းယောက်ျားသည်သာလျှင်။ ပဏ္ဍိတော = ပညာဉာဏ်ရှိ ပဏ္ဍိတပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ = ဖြစ်နိုင်သည်ကား။ န = မဟုတ်။ ဣတ္ထိပိ = မာတုဂါမ မင်းမိန်းမသည်လည်း။ လဟံ = လျင်မြန်စွာ။ အတ္ထဝိဇ္ဇိကာ = အကျိုးရကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို မစောင်းမစည် ကြံစည်ဆင်ခြင်နိုင်သူ ဖြစ်ဘိမ္မကား။ ပဏ္ဍိတော = ပညာဉာဏ်ရှိ ပဏ္ဍိတပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ = ဖြစ်နိုင်၏။

ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး ပရိပိုင်ရဟန်းမ ပြုခြင်း

ထို့နောင်မှ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် “ငါကား ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် အိမ်သို့ တဖန် မပြန်နိုင်တော့ချေ။ = ပြန်၍ မဖြစ်တော့ချေ။ ဤတောင်မှပင် ဦးတည့်ရာသွားရောက်၍ တွေ့ရှိသော ရဟန်းအဖြစ် တခုခုသို့ ကပ်ရောက်ပေတော့အံ့” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ ဦးတည့်ရာ သွားလေလျှင် တက္ကတွန်းအရာမတခုသို့ ရောက်ခဲ့၍ တက္ကတွန်းဆရာတို့ကို ရဟန်းပြုပေးရန် တောင်းပန်လေ၏။ ထိုအခါ ဘဒ္ဒါကို တက္ကတွန်းဆရာတို့က “အဘယ်နည်းဖြင့် ရဟန်း ဖြစ်စေလိုသနည်း = အညံ့စားရဟန်း ဖြစ်စေလိုသလော၊ အမြတ်စားရဟန်း ဖြစ်စေလိုသလော” ဟု မေးမြန်းကြလေလျှင် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးသည် “အရှင်တို့၏ သာသနာဝယ် အမြတ်ဆုံးသော ရဟန်းအဖြစ်ကိုသာ ပြုပေးကြပါလော့” ဟု (ပစ္စိမဘင်္ဂက ပုဂ္ဂိုလ်ပီပီ) ပြောကြားလေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာ အမည်တွင်ခြင်း

တက္ကတွန်းဆရာတို့သည် “ကောင်းပြီ” ဟု ဝန်ခံကြ၍ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီး၏ ဆံပင်တို့ကို ထန်းစေ့ဖြင့်နုတ်၍ ရဟန်းမ-ပြုပေးကြလေ၏။ (သူတို့၏ အယူဝါဒ၌ ကတ်ကျေး၊ ဘေးတို့ဖြင့် ဆံကို ရိတ်ဖြတ်၍ ရဟန်းပြုပေးခြင်းမျိုးကို အညံ့စားရဟန်း အဖြစ်ဟု သမုတ်ကြ၍ ထန်းစေ့ဖြင့် အနာခံကာ ဆံပင်တို့ကိုနုတ်၍ ရဟန်း

ပြုပေးခြင်းမျိုးကိုအမြတ်စားရဟန်းအဖြစ်ဟု သမုတ်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် အမြတ်စားရဟန်းဖြစ်စေရန် ထန်းစေ့မှတ်ဖြင့် ဆံပင်တို့ကို နုတ်၍ ရဟန်းမ-ပြုပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ထန်းစေ့မှတ်ဖြင့် ဆံပင်တို့ကို နာကျင်စွာနုတ်၍ ရဟန်းမ-ပြုခဲ့သောကြောင့် ဆံပင်အသစ်များ နောက်ထပ်တဖန် ပေါက်လာပြန်သောအခါ အစုလိုက် အစုလိုက် နားခောင်းပမာ ဝိုင်းလျက် ဝိုင်းလျက် ပေါက်၍လာကြလေသည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့်ပင် ထိုသူဌေးသမီးသည် ထိုအချိန်မှစ၍ “ကုဏ္ဍလကေသာ=နားခောင်းပမာ အစုလိုက်ဝိုင်းသော ဆံပင်ရှိသူ”ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။

ကုဏ္ဍလကေသာတက္ကတွန်းပ ဝါဒရှင်ဖြစ်လာခြင်း

ကုဏ္ဍလကေသာ တက္ကတွန်းရဟန်းမသည် မိမိရဟန်းမ-ပြုရာ တက္ကတွန်းတို့အထဲ၌ အလုံးစုံသောအတတ်ပညာကို သင်ယူပြီးနောက် ပါရမီရှိသူဖြစ်ရကား “ဤတက္ကတွန်းတို့အဖို့ ဤအယူဝါဒထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သော တရားထူးဟူ၍ မရှိ” ဟု ဆင်ခြင်သိမြင်ကာ တက္ကတွန်းတို့အထဲမှ ဖဲခွါခဲ့၍ ထိုထိုရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်တို့သို့ လှည့်လည်လျက် ပညာရှိများ ရှိလေရာရာ အရပ်သို့ သွားရောက်၍ ထိုထိုပညာရှင်တို့ တတ်သိသော အတတ်ပညာအားလုံးကို တပည့်မ-ခံကာ သင်ယူရှာလေသည်။ ထိုအခါ ထိုကုဏ္ဍလကေသာ တက္ကတွန်းရဟန်းမအား များစွာသောအရပ်ဌာနတို့၌ အတတ်ပညာ သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဝါဒအပြိုင်အဆိုင် ပေးစွမ်းနိုင်သောသူမည်သည် မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်၍နေလေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာတက္ကတွန်းရဟန်းမသည် ဝါဒရှင်တယောက်ဖြစ်ကာ မိမိနှင့် ဝါဒအနိုင် ယှဉ်ပြိုင်ပြောဆိုနိုင်မည့်သူကို မတွေ့ရ၍ မိမိဝင်ရောက်ရာရွာ၊ နိဂုံး၏ တံခါးဝ၌ သံပုံပြုလုပ်ကာ ထိုသံပုံထက်၌ သပြေခက်ကို စိုက်ထူထားပြီးလျှင် အနီးရှိ ရွာသူသားငယ်တို့အား “ငါ့အပေါ်၌ ဝါဒယှဉ်ပြိုင် အပြစ်တင်ပြောဆိုနိုင်သောသူသည် ဤသပြေခက်ကို နင်းနှိပ်ကြိတ်ဖျက်စေသတည်း” ဟု

ရတနာ] (၉) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအကြောင်း ၁၁၉

ပြောဆိုမှာကြားကာ အသိအမှတ် ပေး၍ထားလေ၏။ ထိုသပြေခက်ကို ခုနစ်ရက်တိုင်၍မှ နင်းနှိပ်ကြိတ်ဖျက်မည်သူ မရှိသော အခါ ကုဏ္ဍလလေသာတက္ကတွန်းရဟန်းမသည် ထိုသပြေခက်ကို ယူဆောင်ကာ အရပ်တပါးသို့ ဖဲသွားလေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ် ကုဏ္ဍလကေသာကို ဆုံးမတော်မူခြင်း

ထိုအခါဝယ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် လောက၌ ပွင့်ထွန်းဖြစ်ပေါ်တော်မူလာ၍ သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ ကုဏ္ဍလကေသာတက္ကတွန်းရဟန်းမ- (=အဝတ် တထည်သာ ဝတ်သောတက္ကတွန်းရဟန်းမ)သည်လည်း အစဉ်အတိုင်း ထိုထို ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်တို့သို့ လှည့်လည်၍လာလေရာ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်၍ မြို့တွင်းသို့ ဝင်မည်ရှိလတ်သော် ရှေးပြုမြနည်းလမ်းအတိုင်းပင် သဲပုံ၌ သပြေခက်ကို စိုက်ထား၍ အနီးအပါရှိ သူငယ်တို့အား ရှေးဆိုအပ်ပြီးနည်းအတိုင်း အသိအမှတ်ပေး ပြောဆို၍ မြို့တွင်းသို့ ဝင်လေ၏။

ထိုအခါ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းသံဃာများ ဆွမ်းခံဝင်ပြီးနောက်မှ (ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး တခုလုံးကို လှည့်လည်ကာ ထားပုံသို့ပုံ နေရာမကျသော ပရိက္ခရာများကို ကြည်ညိုဖွယ်ရှိအောင် ခေါက်လိပ်သိမ်းထားခြင်း၊ သောက်ရေသုံးရေ မရှိသောကျောင်းများ၌ သောက်ရေသုံးရေတို့ကို တည်ထားခြင်း၊ အမှိုက်သရိုက်ထူပြောသောကျောင်းများ၌ တံမြက်လှည်းသုတ်သင်ခြင်း၊ ထိုထိုဝိလာနရဟန်းတို့အား မေးမြန်း၍ သပ္ပာယ်ဖြစ်မည့် ဆေးအစားတို့ ဧစ္စရှာယူဆောင်ခဲ့မည့်အကြောင်း အားပေးစကား ပြောကြားခြင်း-စသော မိမိပြုမြတ်ကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင်)တပါးတည်း မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်လေသော် သဲပုံ၌စိုက်ထူထားသည့် သပြေခက်ကို မြင်တော်မူ၍ အနီးရှိကလေးများကို “အဘယ့်ကြောင့် ဤသပြေခက်ကို စိုက်ထူထားအပ်သနည်း”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ကလေး

တို့သည် ထိုကုဏ္ဍလကေသာတက္ကတွန်းရဟန်းမ ပြောဆိုခဲ့သမျှ သော အကြောင်းအရာကို မခြင်းမချန် ပြန်ကြားလျှောက်ထား ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်က “ကလေးတို့... ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဤသပြေခက်ကို ဆွဲယူကြကာ-သင်တို့ နင်းနှိပ်ကြိတ်ဖျက်ကြလော့” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေလျှင် ထိုကလေး သူငယ်တို့အနက် မထေရ်၏စကားကို ကြားရ၍ အချို့ကလေး သူငယ်တို့သည် သပြေခက်ကို မနင်းနှိပ် မကြိတ်ဖျက်ဝံ့ကြသော် လည်း သတ္တိကောင်းသည့် အချို့သော ကလေးသူငယ်တို့သည် မူကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏စကားကို ကြားရသောခဏမှပင် အားတက်ကြကာ သပြေခက်ကို နင်းနယ်ကြိတ်ချေ၍ မှန်မှန် ညက်ညက်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြလေကုန်၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် သာဝတ္ထိပြည်တွင်း၌ ဆွမ်းစားခြင်း ကိစ္စကိုပြုပြီး၍ ထွက်လာလတ်သော် ကြိတ်ချေနင်းနယ်ထားသော ထိုမိမိ၏သပြေခက်ကို မြင်ရ၍ “ဤအမှုကား အဘယ်သူ၏ အပြု အမှုနည်း” ဟု အနီးရှိကလေးတို့ကို မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ ကလေးသူငယ်တို့သည် ကုဏ္ဍလကေသာအား တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်က မိမိတို့ကို နင်း နယ်ကြိတ်ဖျက်စေကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုအခါ ကုဏ္ဍလကေသာသည် “မိမိ၏စွမ်းအင်ကို မသိမြင်သောသူသည် ဤသပြေခက်ကို ကြိတ်ဖျက်နင်းနယ်စေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်၊ ဝံ့လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ မချွတ်ကေန် အမှန်ပင် ဤယခုသပြေခက် ကို ကြိတ်ဖျက်နင်းနယ်စေသော မထေရ်သည် ကြီးမြတ်သူ ဖြစ် လိမ့်မည်။ အထူးအားဖြင့် ငါသည်လည်း တယောက်တည်းသွား ၍ အဖော်နည်းပါးသူဖြစ်လျှင် တင့်တယ်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ပရိသတ်အား ‘ဗြေသေနာပတိ သာရိ- ပုတ္တရာမထေရ်နှင့် ငါတို့ ဝါဒပြိုင်ဆိုင်ကြမည့်အကြောင်း’ အသံ ပေးမှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ ထိုအကြံ အစည်အတိုင်းပင် ပြုလေ၏။ အိမ်ခြေရှစ်သောင်းရှိသော သာဝတ္ထိ ပြည်၌ နီးစပ်ရာရာ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ အချင်းချင်း ပြောကြားကြသဖြင့်

ရတနာ] (၉) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအကြောင်း ၁၂၁

သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သား အားလုံးတို့သည်ပင် ထိုအကြောင်းကို အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း ပြန့်နှံ့သိရှိကြလေကုန်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည်လည်း ဆွမ်းကိစ္စပြုပြီး လတ်သော် တခုသော သစ်ပင်ရင်း၌ (ကုဏ္ဍလကေသာတို့ လာမည်ကို သိရှိစောင့်ဆိုင်းကာ) ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ ထိုနောက်မှ ကုဏ္ဍလကေသာသည် လူများအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် မထေရ်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ကာ စကားအစေ့အစပ် ပြောဆိုပြီးနောက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်လျက် မထေရ်မြတ်နှင့် အတုံ့အလှယ်စကား ပြောကြားကြသည်မှာ—

(ကုဏ္ဍလကေသာ) အရှင်ဘုရား— အရှင်ဘုရားတို့သည် တပည့်တော်မ၏ သပြေခက်ကို ကြိတ်ဖျက်နင်းနယ်စေအပ်သလော။

(အရှင်သာရိပုတ္တရာ) အိမ်း...ငါ ကြိတ်ချေနင်းနယ်စေအပ်သည်။

(ကုဏ္ဍလကေသာ) အရှင်ဘုရား...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်ဘုရားတို့နှင့် တပည့်တော်မတို့၏ ဝါဒပြိုင်ဆိုင်မှု ဖြစ်စေတော့လား။

(အရှင်သာရိပုတ္တရာ) ဖြစ်ပါစေ တက္ကတွန်းမလေး...။

(ကုဏ္ဍလကေသာ) မည်သူက အလျင်လက်ဦး မေး၍ မည်သူက ဖြေဆိုပါမည်နည်းဘုရား။

(အရှင်သာရိပုတ္တရာ) အမေးပုစ္ဆာ ဟူသည်မှာ ငါတို့အား ရှေးဦး ပဌမ ရောက်ရှိ၏။ သို့သော်လည်း သင်တက္ကတွန်းမကလေးသည်ပင် ရှေးဦးစွာ သင်သိသော အချက်ကို မေးလေလော့။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် မထေရ်မြတ်၏ခွင့်ပေးချက်အရ မိမိသိသမျှ ဝါဒအားလုံးကို မေးလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် အားလုံးကို ဖြေ

ရှင်းတော်မူလေ၏။ ထိုနောက်မှ မထေရ်မြတ်က စကား-စ၍ ကုဏ္ဍလကေသာနှင့် မိန့်ဆိုပြောကြားကြပြန်သည်မှာ—

(အရှင်သာရိပုတ္တရာ) တက္ကတွန်းမကလေး... သင်သည် ငါ့ကို များစွာသောပုစ္ဆာကို မေးအပ်ပြီး(ငါကလည်း ဖြေ အပ်ပြီး) လေပြီ၊ ငါ့တို့ကလည်း သင့်ကို ပြဿနာတခု မေးကြကုန်အံ့။

(ကုဏ္ဍလကေသာ) မေးတော်မူကြပါအရှင်ဘုရားတို့...။

(အရှင်သာရိပုတ္တရာ) ဧကံ နာမ ကိံ = တက္ကတွန်းမ ကလေး... (ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိရမည့်) တရား တမျိုး ဟူသည် အဘယ်တရားနည်း။

(ကုဏ္ဍလကေသာ) တပည့်တော်မ မသိပါ အရှင်ဘုရား။

(အရှင်သာရိပုတ္တရာ) တက္ကတွန်းမကလေး... သင်သည် (ငါတို့သာသနာဝယ် သာမဏေငယ်ကလေးများ လေ့ လာရသည့်) ဤမျှကိုမှ မသိလျှင် အခြား အဘယ်တရားကို သင်သိနိုင်လိမ့်မည်နည်း = သိနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်—

ဤကဲ့သို့ မထေရ်မြတ်က မိန့်ဆိုလျှင်ပင် ပါရမီရှင် ဖြစ်သော ကုဏ္ဍလကေသာသည် မထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ဝင်စင်း၍ “အရှင် ဘုရား... တပည့်တော်မသည် အရှင်ဘုရားတို့ကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ သိမှတ် ဆည်းကပ်ပါ၏ ဘုရား” ဟု လျှောက်တား ရှာလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ကုဏ္ဍလကေသာကို “ငါ့ကို ကိုးကွယ်ရာဟု သိ မှတ် ဆည်းကပ်မှုပြုရန်မရှိ၊ နတ်နှင့်တကွသော သတ္တလောကကြီး တခုလုံး၌ အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား သည် ဇေတပန်ကျောင်းတိုက်တော်ဦး ဝန္တကုဋိကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူလျက်ရှိ၏။ သင်သည် ထိုမြတ်စွာဘုရား ကို ကိုးကွယ်ရာဟု သိမှတ်ဆည်းကပ်လေ့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် “ကောင်းပါပြီ လိုက်နာပြုကျင့်ပါမည် အရှင်ဘုရား...” ဟု လျှောက်ထား၍ ညနေချမ်းအခါ မြတ်စွာ ဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူနေသောအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်

ရတနာ] (၉) ကုဏ္ဍလကေသာထေရီအကြောင်း ၁၂၃

ထံတော်သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်၍ တည်ခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိခိုး ပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် ကုဏ္ဍလကေသာ၏ ဉာဏ်ရင့်ကျက်ချိန်ကို သိမြင် တော်မူ၍—

“သဟဿမပိ စေ ဂါထာ၊
အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျော၊
ယံ သုတွာ ဥပသမ္ပတိ။

သဟဿမပိ စေ ဂါထာ = အထောင်သင်္ချာ ဂါထာ တို့ပင် ဖြစ်လင့်ကစား။ အနတ္ထပဒသံဟိတာ = အကျိုးမဟု မိုးဖွဲ့၊ တောင်ဖွဲ့ စသော ပုဒ်ဝါကျနှင့် စပ်ယှဉ်ဘိမူ။ န သေယျော = အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မချီးမွမ်းအပ် မမြတ် ပချေ။ ယံ = အကြင် “အပ္ပမာဒေါ အမတ် ပဒံ” - အစရှိ သော ဂါထာပိုဒ်ကို။ သုတွာ = သဒ္ဒါနားဖြင့် နာကြား ရသည် ရှိသော်။ ဥပသမ္ပတိ = ကိလေသာကု အပ္ပဓပ်သိမ်း အပြီးတိုင်ငြိမ်းအေး၏။ တံ ဧကံ ဂါထာပဒံ = ထိုကိလေ သာငြိမ်းကြောင်း တရားဂါထာကောင်း တပိုဒ်ကသာ လျှင်။ သေယျော = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်လှ ပေ၏” —

ဟူသော ဤတရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ကုဏ္ဍလ ကေသာသည် ဂါထာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ရပ်တည်ရင်းပင် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ (= ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရတန္တာမ - ဖြစ်၍) မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရဟန်းမပြုပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် ထိုကုဏ္ဍလကေသာအား ရဟန်းမပြုပေးရန် လက်ခံ ခွင့်ပြုတော်မူလေ၏။ ကုဏ္ဍလကေသာသည် ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းမပြုလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

နောက်အဖို့ဝယ် ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာ ဟူသော ပရိသတ်လေးပါးအလယ်၌ “ဤဘဒ္ဒါ ကုဏ္ဍလကေသာ ထေရီမကား ကြီးမြတ်ပါဘိ၏။ ယင်းထေရီမသည် လေးပိုင်ရှိသည့် တဂါထာမျှအဆုံး၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်ခဲ့လေပြီ” ဟု ချီးမွမ်းစကား ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထို အကြောင်းကို အဋ္ဌပုတ်ပြု၍ ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကေသာထေရီမကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဒိပ္ပိ-
ဘိညာနံ ယဒိဒံ ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကေသာ = ရဟန်းတို့...
လျှင်မြန်စွာရအပ်သည့် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ရှိကြသည့် ငါ
ဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီများစွာတို့တွင်
ဘဒ္ဒါမည်သော ကုဏ္ဍလကေသာ ဘိက္ခုနီမသည် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဒိပ္ပိဘိညအရာ” ဝယ် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ကုဏ္ဍလကေသာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၁၀) ဘဒ္ဒါကာပိလာနီထေရီအကြောင်း

(ဤ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ ထေရီမ၏ အကြောင်းအရာသည် အရှင်
မဟာကဿပထေရီ၏ အကြောင်းအရာနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိ၏။
အောက် အခန်း ၄၃၊ စာမျက်နှာ ၁၀၀-၁၀၅ အကြောင်းအရာ
အကျယ်ကိုဖွင့်ဆိုပြီးဖြစ်သဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဤဘဒ္ဒါကာပိလာနီထေရီမ
အကြောင်းကို အကျဉ်းမျှသာ ဖွင့်ဆိုအပ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်စာတော်
ဖတ် သူတော်စင်ပရိသတ်သည် ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ အခန်း ၄၃၊
စာမျက်နှာ ၁၀၀၊ (၄) အရှင်မဟာကဿပထေရီ အကြောင်းကို
ပြန်လည်သုံးသပ် ဖတ်ရှုကုန်ရာ၌ ဤ၌ပူ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပြချက်အတိုင်း
အကျဉ်းမျှသာ ရေးသားဖော်ပြပေအံ့) —

ရတနာ] (၁၀) ဘဒ္ဒါကာပိလာနီထေရီအကြောင်း ၁၂၅

(က) ထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤဘဒ္ဒါကာပိလာနီ ထေရီမအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ ဝေဒေဟသူဌေးကြီး၏ အိမ်ရှင်မသူဌေးကတော်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီထေရီမတပါးကို ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့နိုင်ကြသည့် ဘိက္ခုနီအပေါင်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျထား အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။

သူကြွယ်ကတော်ဘဝ

ထိုသူဌေးကတော်သည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ခဲ့၍ အောက် စာမျက်နှာ ၁၁၁-၌ လာသော အတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် သူကြွယ်ကတော်ဖြစ်၍ သူကြွယ်၏ နှမနှင့် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ပြုကြစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါး ဆွမ်းခံကြလာ၍ သူကြွယ်၏နှမက ဆွမ်းလှူပြီးလျှင် သူကြွယ်ကတော်ကို ထိပါး၍ ဆုတောင်းလေရာ သူကြွယ်ကတော်သည် မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ လက်တော်မှ သပိတ်ကို ယူ၍ ဆွမ်းကို စွန့်သွန်ပြီးလျှင် ရွံညှန်အပြည့်ထည့်၍ လှူသော အခါ ရပ်ရွာနေ မြင်သူအားလုံး၏ ဆုံးမပြောဆိုချက်အရ သတိသံဝေဂ အရှက်ရပြီးလျှင် တဖန်သပိတ်ကိုယူ၍ ရွံညှန်ကို စွန့်သွန်ပြီးလျှင် သပိတ်ကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးကြောပြီးနောက် နံ့သာမှုန့်ဖြင့် ပွတ်တိုက်၍ စတုမဓုအပြည့် ထည့်ပြီးလျှင် ထို၏ အထက်၌ ကြာတိုက်အဆင်း ဖြူဝင်းသောထောပတ်ကို လောင်းထည့်လျက် အရောင်တလက်လက် ထွက်အောင်ပြု၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ လက်၌ သပိတ်ကို ဆက်တပ်ပြီးလျှင် “ဤ ဆွမ်းသည် အရောင်တလက်လက် ထွက်သကဲ့သို့ တပည့်တော်မ၏ကိုယ်သည်လည်း အရောင် တလက်လက်ထွက်သည် ဖြစ်ပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ ဤသို့ အစရှိသည် အကြောင်း

အရာအလုံးစုံကို “အရှင်မဟာကဿပမထေရ် အကြောင်း” ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း သိမှတ်ရ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

အထူးအားဖြင့် ဤ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြသောအခါ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် လက်ျာလမ်းကို ယူတော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရား၏အထံတော် ဗဟုပုတ္တကအမည်ရှိသော ပညောင်ပင်ရင်းသို့ သွားရောက်လေ၏။ ဤ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ သူဌေးကတော်ကလေးသည်ကား မာတုဂါမများ ဖောင်းပြုရန် အခွင့်မပြုသေးသောကြောင့် လက်ဝဲလမ်းကို ယူ၍ ပရိဗိုဇ်မများအရာမသို့ သွားရောက်ကာ ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမကလေး ပြုလုပ်ရရှာလေသည်။ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီသည် ငါးနှစ်ကြာ ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ - အဖြစ်ဖြင့် နေရရှာလေသည်။ ဤအကြောင်းကို “ပဉ္စ ဝဿာနိ နိဝသံ၊ ပရိဗ္ဗာဇေတေ အဟံ”-ဟူသော သူမ၏အပဒါန်ကို ထောက်၍ သိရ၏။

ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ ပရိဗိုဇ်ရဟန်းမ-ပြု၍ ငါးနှစ်ရှိသောအခါ မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိဂေါတမီသည် ကိကျူနိသာသနာကို တောင်းပန်ခွင့်ရ၍ ကိုယ်လိုက် ရှင် ရဟန်းမ-ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီလေရိသည် မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီထေရီမကြီး အထံ၌ ရှင် ရဟန်း အဖြစ်ကို ရယူ၍ နောက်အဖို့ဝယ် ဝိပဿနာတရား ပွားများကြိုးစာ၍ အားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။ = ရဟန္တာဝေရီမ-ဖြစ်လေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်သွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

ဘဒ္ဒါကာပိလာနီထေရီမသည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် ရှေးဆုတောင်းပါရှိသည့်အတိုင်း ပုဗ္ဗေနိဝါသာနဿတိအဘိညာဏ် = ရှေးကဖြစ်ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့သိမြင်သော အဘိညာဏ်၌ အထူးသဖြင့် လောဘာနိုင်နင်းလေသည်။ ထို့ကြောင့် ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်း

ရတနာ] (၁၁) ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာထေရီ ၁၂၇

တော်၌ နေတော်မူ၍ ဘိက္ခုနီမတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး
ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤဘဒ္ဒါကာပိလာနိထေရီမ
ကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ပုဗ္ဗေ-
နိဝါသံ အနုဿရန္တိနံ ယဒိဒံ ဘဒ္ဒါ ကာပိလာနီ = ရဟန်း
တို့—ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့တတ်
ကြသော ငါဘုရား၏တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမ
များစွာတို့တွင် ဘဒ္ဒါအမည်ရင်းရှိသော ကာပိလာနီ
ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအရာဝယ်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧကဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ထေရီမ၏ မူလ မိဘတို့မှည့်ခေါ်သော အမည်ကား
ဘဒ္ဒါ-ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အရွယ်ရောက်၍ အရှင်မဟာကဿပအလောင်း
ပိပ္ပလိလင်နှင့် မိဘတို့က ထိမ်းမြားသောအခါ ယောက္ခမဖြစ်သူ
ကပိလပုဏ္ဏား(ပိပ္ပလိလင်၏ဖခင်)၏ ချွေးမဖြစ်သည်ကို အစွဲပြု၍
ကာပိလာနီ-ကင်သည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။

ဤကား ဘဒ္ဒါကာပိလာနိထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၁၁) ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာ ထေရီအကြောင်း

(ဤ ဘဒ္ဒကစ္စာနာ=ယသောဓရာထေရီ၏ အကြောင်းအရာသည်
လည်း “ဒိနောကံ ဝေပေါ” ဟူဘိသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓ၏အကြောင်းအရာကို ဖော်ပြ
လျှင်ပင် ဒိနောကံက ရေအလား ထင်ရှားပြီးသား ဖြစ်လေတော့သည်။
ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဤထေရီမ၏ အကြောင်းအရာကို အကျဉ်းဆုံး
ဖွင့်ပြသကဲ့သို့ ဤကျမ်း၌လည်း အဋ္ဌကထာအတိုင်း အကျဉ်းသာ
ဖော်ပြပေအံ့) —

(က) ထေရီမ-၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာထေရီအလောင်း အမျိုး
ကောင်းသမီးသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်ထော်

အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီးဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီမတပါးကို “မဟာဘိညာပုတ္တ = ကြီးကျယ်သော အဘိညာဏ်ပညာသို့ ရောက်သောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပ-ပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည် လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာ ဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ဘုရားအလောင်း၏ ဦးရီး တော် သုပ္ပဗုဒ္ဓသာကီဝင်မင်း၏ သမီးတော်ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ဘဒ္ဒ ကစ္စာနာဟူ၍ ဘွင်မည်လေသည်။

ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာမင်းသမီးသည် အရွယ်သို့ရောက် လတ်သော် အောက်က ဖော်ပြအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ဘုရား အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဖြစ်လာ လေသည်။ ထိုဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာမိဖုရားခေါင်ကြီးမှ နောက်အဖို့ဝယ် ရာဟုလင်းတော်ကို ဖွားမြင်လာလေသည်။ ရာဟုလမင်းသား ဖွားသောနေ့မှာပင် အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသားသည် တောထွက်၍ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ သဗ္ဗညုဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင် သတ္တလောကကို ချီးမြှောက် တော်မူလျက် အစဉ်သဖြင့် ကပိလဝတ်နေပြည်ကော်သို့ ရောက် တော်မူ၍ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူခဲ့ လေသည်။

နောက်အဖို့ (မြတ်စွာဘုရား ဘုရားဖြစ်ပြီး ငါးဝါအရ)၌ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ထီးဖြူတော်အောက်ဝယ် အရ- ဟတ္ထဖိုလ်သို့ရောက်၍ ထိုနေ့မှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်ပြီးလတ်သော် မိထွေးဘော်ကြီး မဟာပဇာပထိဂေါတမီသည် (မဟာသမယ

ရတနာ] (၁၁) ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာထေရီ ၁၂၉

သုတ်လာ ရဟန်းငါးရာတို့၏ ကြင်ယာဟောင်း) သာကီဝင် မင်းသမီးငါးရာတို့နှင့်အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ရှင်,ရဟန်းမ-ပြုလေသည်။ ထိုအခါ ရာဟုလမယ်တော် ယသော-ဓရာမိဖုရားသည်၎င်း, ဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီးသည်၎င်း မိထွေး တော်ကြီး မဟာပဇာပတိဂေါတမီထေရီအထံ၌ ရှင်, ရဟန်းမ-ပြုကြလေသည်။

ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ယသောဓရာဘိက္ခုနီ ရဟန်းပြုသောအချိန်မှ စ၍ “ဘဒ္ဒကစ္စာနာထေရီ” ဟူ၍ ထင်ရှားလေသည်။ ဘဒ္ဒကစ္စာနာ ထေရီသည် ရဟန်းပြုပြီး နောက်အဖို့ဝယ် “ဝိပဿနာတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ် သို့ ရောက်ရှိလေသည် = ရဟန္တာမ-ဖြစ်လေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဘူထူး ရရှိခြင်း

ဘဒ္ဒကစ္စာနာထေရီသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသည့် နောက် အဘိညာဏ်တို့၌ အထူးလေ့လာနိုင်နင်းလေသည်။ တင် ပလ္လင်တခွေတည်း ထိုင်လျက် အာဝဇ္ဇန်းဟမျိုးတည်းဖြင့် တသင်္ချေ နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းအတွင်း ဖြစ်ခဲ့သမျှကို ပြန်လည်အောက်မေ့နိုင် လေသည်။ ထိုဘဒ္ဒကစ္စာနာထေရီမ၏ ထိုဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်း ယင်ရှားကျော်ကြားလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် ဘိက္ခုနီမတို့ကို တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ ဘဒ္ဒ-ကစ္စာနာထေရီကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ မဟာ-ဘိညာပုတ္တာနံ ယဒိဒံ ဘဒ္ဒကစ္စာနာ = ရဟန်းတို့...ကြီး ကျယ်သော အဘိညာဏ်ပညာသို့ရောက်ရှိကြသည့် ငါ ဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမ များစွာတို့ တွင် ဘဒ္ဒကစ္စာနာဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “မဟာဘိညာဗ္ဗတ္တ = ကြီးကျယ်သော အဘိညာဏ်ပညာသို့ ရောက်သောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌ အထူးမှတ်ရန်မှာ - တဆူသောဘုရားရှင်၏ လက်ထက်ဝယ် ကြီးကျယ်သော အဘိညာဏ်ပညာသို့ ရောက်ရှိသော သာသကတို့ကား လေးပါးသာလျှင် ပေါ်ထွန်းမြဲဖြစ်သည်။ ကျန်သောသာသကတို့ကား မဟာဘိညာဏ်ပညာသို့ မရောက်ကြကုန်။ မှန်၏-ကျန်သော သာသကတို့သည် ကမ္ဘာတသိန်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏။ ထို့ထက်ပိုလွန်၍ မအောက်မေ့နိုင်ကုန်။ မဟာဘိညာဏ်ပညာသို့ ရောက်ကြသည့် သာသကတို့သည်ကား တသချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းအတွင်း ဖြစ်ရပ်များကို အောက်မေ့နိုင်ကြကုန်သည်။ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား သာသနာ၌လည်း ၁,၂-အဂ္ဂသာသကမထေရ်နှစ်ပါး ၃-အရှင်ဗာကုလမထေရ် ၄-ဘဒ္ဒကစ္စာနာထေရီ ဤလေးပါးတို့သာလျှင် တသချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကို အောက်မေ့နိုင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဘဒ္ဒကစ္စာနာထေရီသည် “မဟာဘိညာဗ္ဗတ္တ-တေဒဂ်”ကို ရရှိလေသည်။ ဤထေရီမ၏ မူလအမည်ကား ဘဒ္ဒကစ္စာနာတည်း။ အလွန်မြတ်သော ရွှေကဲ့သို့သော ကိုယ်ရေအဆင်းရှိသောကြောင့် ဘဒ္ဒကစ္စာနာဟူ၍လည်း ခေါ်တွင်လေသည်။ ဤကား အထူးမှတ်ရန်တည်း။)

ဤကား ဘဒ္ဒကစ္စာနာထေရီ အကြောင်းတည်း။

(၁၂) ကိသာဂေါတမီထေရီအကြောင်း

(က) ထေရီပ-၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤကိသာဂေါတမီထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ မထင်ရှားသော အမျိုးသမီးဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားက ဘိက္ခုနီမတပါးကို “လူခစိဝရဓရ = ခေါင်းပါးသောသင်္ကန်းကို ဆောင်သောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ မိမိစွမ်းအားရှိသလောက် အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ယိုလူခစိဝရဓရတေဒဂ်

ရတနာ] (၁၂) ကိသာဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၁၃၁

ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားကလည်း ဤ အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာဝယ် ထိုဆုတောင်း ပြည့်စုံမည့်အကြောင်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော် မူခဲ့လေသည်။

ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ

ထိုအမျိုးသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ရပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ဗျာ ရာဏသိပြည် ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ခုနစ်ယောက်တို့တွင် ငါးယောက်မြောက် “ဓမ္မာ” မည်သော သမီးတော်ဖြစ်၍ အနှစ် နှစ်သောင်းကြာ ကောမာရိမြဟ္မစရိယ အကျင့်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း

ဓမ္မာမင်းသမီးသည် ထိုဘဝမှ စုတေ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည် သို့ လားရောက်ရပြီးလျှင် ဤ နောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝ၌ ပင်ကိုယ်က သူဌေးမျိုးဖြစ်လျက် စီးပွားပျက် ကပ်တိုက်ကာ ဆင်းရဲ၍နေသော အမျိုး (သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ဆင်းရဲသောအမျိုး) ၌ အမျိုးသမီး ဖြစ်လာလေသည်။ သူ၏အမည်ကား ဂေါတမိအမည်ရှိလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ကြိုလိုသေးငယ်သော ကိုယ်ကာယရှိသောကြောင့် ထိုအမျိုးသမီးကို “ကိသာဂေါတမိ = ကြိုလို သေးသွယ်သော ဂေါတမိ” ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

(ထိုကိသာဂေါတမိ အမျိုးသမီး၏ သူဌေးချွေးမဖြစ်ပုံကို ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၄၄၃, ၄၄၄-တို့မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြပါ ဦးအံ့)---

ကံကုန်လျှင် စီးပွားပျက်တတ်သည်

“ယဒါ ကမ္မက္ခယော ဟောတိ၊ သဗ္ဗမေတံ ဝိနဿတိ။
= ကံအဟုန်ကုန်သောအခါ စီးပွားအားလုံးပျက်တတ်သည်”

ဟူသော နိမိကဏ္ဍသုတ္တန်လာ ဒေသနာတော်အတိုင်း သာဝတ္ထိ ပြည်ဝယ် တဦးသောသူဌေး၏အိမ်၌ ကုဋေလေးဆယ်သော ရွှေ၊ ငွေပစ္စည်းဥစ္စာများသည် (ထိုသူဌေး၏ ကုသိုလ်ကံအဟုန် ကုန် သောကြောင့်) အံ့ဩဖွယ်ရာ မီးသွေးခဲများသာဖြစ်၍ တည်နေ လေ၏။ သူဌေးသည် ထိုအဖြစ်အပျက်ကို တွေ့ရ၍ သောက ကြီးစွာဖြစ်ရှိကာ အစာအာဟာရကို မစားနိုင်တော့ပဲ ညောင် စောင်း၌ လဲလျောင်း၍သာ နေရှာလေ၏။ ထိုသူဌေး၏ သူငယ် ချင်းတယောက် အိမ်သို့ ရောက်လာ၍ “သူငယ်ချင်း...အဘယ့် ကြောင့် ဤမျှလောက် စိုးရိမ်ပူဆွေးရသနည်း”ဟု မေး၍ ထို အကြောင်းကို ကြားသိရလေသော် “သူငယ်ချင်း...မစိုးရိမ်ပါလင့်၊ အကြောင်းဥပါယ်တမျဉ်ကို ငါစဉ်းစားမိပါသည်၊ ထိုဥပါယ် တမျဉ်ကို သူငယ်ချင်း ပြုလုပ်စေချင်ပါသည်”ဟု ပြောလေ၏။ သူဌေးက “မိတ်ဆွေ...အဘယ်သို့ ပြုရမည်နည်း”ဟု မေးလေလျှင် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူသည် ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း နည်းလမ်း ဥပါယ်ကောင်းကို ပြောပြလေသည်၊ ထိုဥပါယ်ကောင်းမှာ—

“သူငယ်ချင်း...မိမိ၏ အိမ်ဈေး (မိမိအိမ်အတွင်း ဆိုင်ခင်းလောက်၍ လူအများမြင်နိုင်လောက်သည့်နေရာ) ၌ ဖျာကို ခင်း၍ ထိုဖျာပေါ်၌ မီးသွေးများကို စုပုံထားကာ ဈေးရောင်းနေသောသူကဲ့သို့ သူငယ်ချင်း ထိုင်နေပါ။

မိမိအိမ်ရှေ့မှ သွားကြ၊ လာကြသော လူတို့အနက် “သူဌေး...အခြားလူများသည် အဝတ်အထည်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်လဲ-စသည်တို့ကို ရောင်းကြပါကုန်၏၊ အရှင်သူဌေး သည်ကား မီးသွေးတို့ကို ရောင်း၍ နေသကဲ့သို့” ဟု ပြောလာသူတို့ကို (စကားအရှည်မပြောပဲ) “ကိုယ့်ဥစ္စာကို မရောင်းလျှင် ဘာလုပ်မည်နည်း”ဟုသာ တိုတိုတုတ်တုတ် ပြောလိုက်ပါလေ။ (ထိုသူများကား ဘုန်းကံရှင်မဟုတ် ကြဘူးဟု ဆိုလိုသည်)။

ထိုသို့မဟုတ်ပဲ “သူဌေး...အခြားလူများသည် အဝတ် အထည်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်လဲ-စသည်တို့ကို ရောင်းကြပါ

ကုန်၏။ အရှင်သူဌေးသည်ကား ရှေ့တွေ့၊ ငွေတွေ့ကို ရောင်းချနေသကဲ့သို့ ဟု ပြောဆိုလာသူကို “ဘယ်မှာလဲ ရှေ့ငွေတွေ့” ဟု ပြန်၍ မေးလိုက်ပါ။ ထိုသူက “ဤပစ္စည်း တွေ့” ဟု ပြောဆိုလျှင် “ထိုပစ္စည်းတွေ့ကို ယူခဲ့ပါဦး” ဟု သူငယ်ချင်းက ပြောဆိုကာ လက်နှစ်ဖက်တို့ဖြင့် ခံယူ လိုက်ပါ။ (ထိုသူသည် ဘုန်းရှင် ကံရှင် ဖြစ်ပါသည်)။ ဤနည်းဖြင့် ထိုသူပေးအပ်သောဥစ္စာသည် သူငယ်ချင်း၏ လက်ထဲ၌ မူလပကတိအတိုင်း ရှေ့တွေ့၊ ငွေတွေ့ပင် ဖြစ်ပါ လိမ့်မည်။

အထူးသတိပေးလိုသည်မှာ- ထိုသို့ပြောဆိုလာသူသည် အကယ်၍ သတို့သမီးဖြစ်လျှင် ထိုသတို့သမီးကို သူငယ် ချင်း၏ အိမ်၌ သားအတွက် (မယားအဖြစ်) ဆောင်ယူ၍ ကုဋေလေးဆယ်သော ထိုရှေ့၊ ငွေဥစ္စာကို ထိုချွေးမအား အပ်နှင်းပါလေ။ ထိုသို့ အပ်နှင်းပြီး ထိုချွေးမက စီမံ ပေးအပ်သော ဥစ္စာကို သူငယ်ချင်း သုံးဆောင်ပါလေ။

အကယ်၍ ထိုသို့ ပြောဆိုလာသူသည် သတို့သား ဖြစ်ခဲ့လျှင် သူငယ်ချင်း၏ အိမ်၌ အရွယ်သို့ ရောက်သော သမီးကို ထိုသတို့သားအား ပေး၍ ကုဋေလေးဆယ်သော ရှေ့၊ ငွေများကို ထိုသားမက်အား အပ်နှင်းပြီးလျှင် ထို သားမက်က စီမံပေးအပ်သော ဥစ္စာကို သူငယ်ချင်း သုံးဆောင်ပါလေ” —

ဤကဲ့သို့ နည်းလမ်းဥပါယ်ကောင်းကို ပေးလေသည်။

ဘုန်းရှင် ကံရှင် ကိသာဂေါတမိ

စီးပွားဖျက်သူ သူဌေးသည် “အလွန်ကောင်းသော နည်းလမ်း ဥပါယ်ဖြစ်သည်” ဟု ပြောဆိုကာ သူငယ်ချင်း ပြောသည့်အတိုင်း မိမိ၏အိမ်အတွင်း ဆိုင်ခင်းသင့်သည့်နေရာ=လမ်းသွားလမ်းလာ လူအများ မြင်လောက်သည့်နေရာ၌ မီးသွေးများကို အစုအပုံပြု၍ ရောင်းနေသကဲ့သို့ ထိုင်နေလေ၏။ “သူဌေး...အခြားလူများသည်

အဝတ်အထည်, ဆီ, ပျား, တင်လဲ-စသည်တို့ကို ရောင်းကြပါကုန်၏။ အရှင်သူဌေးကမူ (ဂုဏ်နှင့် မလိုက်အောင်) အဘယ့်ကြောင့် မီးသွေးတို့ကို ရောင်း၍ နေသနည်း” ဟု မေးမြန်းပြောဆိုလာသော (ဘုန်းကံရှင် မဟုတ်သူ) လူတို့အား သူဌေးသည် “မိမိ၏ဥစ္စာကို မရောင်းချလျှင် ဘာလုပ်မည်နည်း” ဟုသာ တိုတိုတုတ်တုတ် စကားတို့ ပေးလိုက်လေ၏။

ထို့နောက် တနေ့သောအခါ ရှေးဖော်ပြရာပါ အထည်ကြီးဖျက်စီးပွားဖျက် သူဌေးသမီး ကိသာဂေါတမီသည် မိမိ၏ကိစ္စတခုဖြင့် ထိုအိမ် ဈေးတံခါးဝသို့ ရောက်ရှိလာ၍ သူဌေးကို မြင်လေလျှင် “အိုဖခင်...အသိုနည်း=ဘယ့်နှာလဲ၊ အခြားလူများသည် အဝတ်အထည်, ဆီ, ပျား, တင်လဲ-စသည်တို့ကို ရောင်းကြပါကုန်၏။ ဖခင်သည်ကား ရှေ့တွေ့, ငွေတွေ့ကို ရောင်းချ၍နေသကိုး” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ သူဌေးက “သမီး...ဘယ်မှာလဲ ရှေ့ငွေတွေ့” ဟု မေး၍ ကိသာဂေါတမီက “ဖခင်သည် ထိုရှေ့တွေ့ ငွေတွေ့ကိုပင် ကိုင်၍ ထိုင်နေသည်မဟုတ်လော” ဟု ပြောလေလျှင် သူဌေးသည် “သမီး...ထိုရှေ့ငွေတွေ့ကို ယူခဲ့ပါဦး” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ကိသာဂေါတမီသည် လက်ခုပ်အပြည့်ယူ၍ သူဌေး၏ လက်နှစ်ဖက်တို့၌ လောင်းထည့် ပေးလိုက်လေ၏။ ထို ပစ္စည်းအားလုံးသည် မူလပကတိအတိုင်း ငွေနှင့်ရှေ့များသာ ဖြစ်ကြလေတော့၏။

ကိသာဂေါတမီ သူဌေးချွေးမ ဖြစ်လေပြီ

ထိုအခါ ကိသာဂေါတမီကို သူဌေးသည် “သမီး... သမီး၏ အိမ်သည် အဘယ်အမည်ရှိသနည်း” ဟု မေး၍ ကိသာဂေါတမီက “ဤသို့သောအမည်ရှိပါ၏” ဟု ဖြေကြားအပ်လေသော် ထိုကိသာဂေါတမီ၏ အရှင်သခင် လင်ယောဂျား မရှိသေးသူ အဖြစ်ကို သိပြီးနောက် မီးသွေးဖြစ်နေသော ဥစ္စာစုကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းလျက် ကိသာဂေါတမီကို မိမိ၏ သားအတွက် (= ဇနီးအဖြစ်) ဆောင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် ကုဋေလေးဆယ်သော ဥစ္စာကို နှင်းအပ်လေ၏။ ထိုအခါ အလုံးစုံသည်ပင် မူလပကတိအတိုင်း ငွေနှင့်

ရတနာ] (၁၂) ကိသာဂေါတမိထေရီအကြောင်း ၁၃၅

ရွှေချည်း ဖြစ်လေတော့၏။ ။(ဤစကားစုကား ဓမ္မပဒအဋ္ဌ-
ကထာမှ လာသတည်း)။

ကိသာဂေါတမိသည် နောက်တချိန်၌ သားကို ဖွားမြင်
လေ၏။ထိုအခါ(ရှေးက ဆင်းရဲသူ့ သမီးဟု လွှမ်းမိုးနိုင်ထက်ကလူ
ပြုကြသော်လည်း) သားယောက်ျားကလေး ဖွားမြင်လာသည့်
အတွက် တအိမ်သားလုံးတို့က မြတ်နိုးတနာမှုပြု၍ လာကြလေ၏။
အထူးအားဖြင့် ကိသာဂေါတမိ၏ ထိုသားကလေးသည် ပြေးကာ
လွှားကာ ကစားနိုင်သောအရွယ်မှာပင် သေဆုံး၍ သွားလေ၏။
သို့ရကား တကြိမ်မျှ သားသောကနှင့် မတွေ့ဘူးသော ကိသာ-
ဂေါတမိ၏သန္တာန်ဝယ် သောကကြီးစွာဖြစ်၍လာလေ၏။ကိသာ-
ဂေါတမိသည် “ငါကား ဤအိမ်၌ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ ခေါင်း
ပါးနှံမ်းနယ်ရာမှ သားကလေး ဓမ္မဖွားသော အချိန်ကစ၍ အပူ
ဇော်ခံ အမြတ်နိုးခံ ဘဝသို့ ရောက်ခဲ့ရလေပြီ။ ဤလူများသည်
ငါ့သားကလေး(ဥတုဇရုပ်ကလာပ်) ကို မြို့ပြင်၌ စွန့်ပစ်ရန် အား
ထုတ်ကြကုန်လေရာ၏” ဟု အောက်မေ့၍ သားကလေးအလောင်း
ကို ရင်ခွင်ဖြင့်ပိုက်၍ “ကျွန်တော်မသားကလေးအတွက် အသက်
ရှင်ဆေး ပေးကြပါကုန်” ဟု နှုတ်က တတွတ်တွတ်ပြောဆိုကာ
(=သောကရူး ရူးသွပ်လျက်) အိမ်ပေါက်စေ့ လှည့်လည်သွားလာ
လေတော့၏။

မြင်တိုင်းမြင်တိုင်းသောအရပ်၌ လူအများက “အဘယ်အရပ်၌
သင်သည် သေပြီးသူအတွက် အသက်ပြန်၍ ရှင်သောဆေးကို
တွေ့ဘူး မြင်ဘူး သနည်း” ဟု လက်မြောက်တီးကာ ပြက်ရယ်မှု
ပြုကြလေ၏။ ကိသာဂေါတမိသည် ထိုလူများ၏စကားဖြင့်လည်း
အသိတရား သတိတရား မရနိုင်ရှာချေ။ ထိုအခါ ကိသာဂေါတမိ
ကို ပညာရှိသူ လူတယောက်က တွေ့မြင်ရ၍ “ဩ—ဤသူငယ်မ
သည် သားသောကကြောင့် စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်ရှာသည်
ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဤသူငယ်မအတွက် ဆေးကို အခြားသူ တဦး
တယောက်မျှ သိလိမ့်မည်မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်သာလျှင်
သိတော်မူလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိ၍ “ချစ်သမီး...သင်

ချစ်သမီး၏ သားကလေးအတွက် အသက်ပြန်၍ ရှင်မည့်ဆေးကို မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသိနိုင်သောသူမည်သည် မရှိချေ။ စင်စစ်သော်ကား နတ်နှင့်တကွသော သတ္တလောက၌ အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်၏အဦး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူဆဲ ရှိ၏။ ချစ်သမီးသည် ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့သာ သွား ရောက်၍ မေးပါလေလော့”ဟု အကြံပေးတိုက်တွန်းစကား ပြော ကြားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားပေးသည့်

သောကဋီမိးကြောင်း ဥပါယ်ကောင်း

ထိုအခါ ကိသာဂေါတမီသည် “ဤပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည် အမှန်ကိုပြောဆို၏”ဟု အောက်မေ့၍ သားကလေး၏အလောင်း ကို ဗိုက်ယူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ် တရားဟောရန် ဗုဒ္ဓါသန မေ့ပလ္လင်ဝယ် ထိုင်နေတော်မူသော အချိန်၌ ပရိသတ် အစွန်းက ရပ်တည်ကာ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်မ၏ သားကလေး အတုက် အသက်ရှင်ဆေးကို ပေးတော်မူကြပါဘုရား” ဟု ဟစ်အော် လျှောက်ထား လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိသာဂေါတမီ၏ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေး ကောင်းမှု = ဥပနိဿယကို မြင်တော်မူ၍ “ချစ်သမီးဂေါတမီ... သားကလေးအသက်ရှင်ရန် ဆေးအလို့ငှါ ဤအရပ်သို့လာရောက် သော သင်ချစ်သမီးသည် ကောင်းသည်ကို ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ = သားအသက်ရှင်ဆေး ရရန်အတွက် ဤအရပ်သို့ သင်ချစ်သမီး လာရောက်ခြင်းသည် အလွန်ကောင်းမြတ်လှပေ၏။ ချစ်သမီး... သွားပါချေ။ သာဝတ္ထိပြည်တွင်းသို့ဝင်၍ အစွန်အဖျားဖြစ်သော အိမ်မှ စကော တမြို့လုံးကို လှည့်လည်ပြီးလျှင် လူကယောက်မျှ မသေဘူးသောအိမ်မှ မှန်ညှင်းဆီ အနည်းငယ်ကို ယူဆောင်ခဲ့ လော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မိန့်ကြားတော်မူချက်ကို သတိပြု ရ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ မိန့်ကြားတော်မူချက်မှာ “လူတိုင်းတယောက်မျှ

ရတနာ] (၁၂) ကိသာဂေါတမိတေရီအကြောင်း ၁၃၇

မသေဘူးသောအိမ်မှ မုန်ညှင်းဆီအနည်းငယ်ကိုရှာဆောင်ခဲ့လော့” ဟူ၍ သာ ဖြစ်သည်။ “ထိုမုန်ညှင်းဆီရလျှင် သင်၏သားကလေး အသက် ပြန်ရှင်လာမည်” ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်မဟုတ်။ စင်စစ်သော်ကား “ငါတို့တည်းသော သားနှင့်ကေကွင်းရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို တွေ့ရသည် မဟုတ်။ လူတိုင်းလူတိုင်းပင် ထိုဆင်းရဲဒုက္ခကို တွေ့ကြုံရပါတကား” ဟု ကိသာဂေါတမိ၏သန္တာန်၌ အသိမှန် အမြင်မှန်ရ၍ သောကဠိမ်းအေး ရန်သာ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မုသားမပါ မိန့်ကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရ၏။

ကိသာဂေါတမိသည် (ထိုမုန်ညှင်းဆီရလျှင် မိမိသားကလေး အသက်ပြန်ရှင်လာမည်ဟု အောက်မေ့ကာ) “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား...” ဟု လျှောက်ထားဝန်ခံ၍ အားရဝမ်းသာစွာ မြို့တွင်းသို့ဝင်ပြီးလျှင် ပဌမဇောရသော အိမ်၌ပင် “မြတ်စွာဘုရား က ကျွန်တော်မ၏ သားကလေး အသက်ပြန်ရှင်ဆေးအတွက် မုန်ညှင်းဆီ အနည်းငယ်ကို အယူအဆောင် ခိုင်းတော်မူပါသည်။ ကျွန်တော်မအား မုန်ညှင်းဆီအနည်းငယ်ကိုပေးတော်မူကြပါ” ဟု အိမ်ရှင်တို့အား ပြောကြားလေ၏။ အိမ်ရှင်များက “ယူလော့ = ရော့ ဂေါတမီ...” ဟု ပြောဆိုကြ၍ မုန်ညှင်းဆီ အနည်းငယ်ကို ထုတ်၍ ပေးကြလေလျှင် ကိသာဂေါတမိသည် “ကျွန်တော်မကား ဤကဲ့သို့ မမေးမမြန်းပဲ မယူနိုင်ပါ။ ဤအိမ်၌ ရှေးက တစ် ကယောက် သေသောသူမည်သည် မရှိဘူးလော့” ဟု မေးလေ၏။ အိမ်ရှင်တို့က “ဘယ်နှယ်ပြောပါလိမ့် သမီးဂေါတမီ...။ ဤအိမ်၌ ရှေးက သေသောသူများကို အဘယ်သူသည် ရေတွက်နိုင်ခဲ့မိ မည်နည်း = မရေမတွက်နိုင်သည်သာ” ဟု ပြောဆိုကြလေလျှင် ကိသာဂေါတမိသည် “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် တော်ပါပြီ။ ကျွန်တော်မ သည် ဤမုန်ညှင်းဆီကို မယူတော့ပါဘူး။ ကျွန်တော်မကို မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က လူမသေဘူးသောအိမ်မှ မုန်ညှင်းဆီကို ဆောင်ယူ စေတော်မူပါသည်” ဟု ပြောဆိုကာ ထိုအိမ်မှ ထွက်ခဲ့လေသည်။

ကိသာဂေါတမိသည် ဤနည်းဖြင့်ပင် နှစ်အိမ်၊ သုံးအိမ် ငင် ထွက်ခဲ့၍ တတိယအိမ်သို့ ဝင်ရောက်၍အပြီးတွင် “တမြို့လုံး၌ပင် ဤနည်းသာလျှင် ဖြစ်ချိမ့်မည်။ ဤအချက်ကို သတ္တဝါတို့၏ အစီး

အပွားကို လိုလားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မြင်တော်မူပြီး ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု သတိသံဝေဂကြီးစွာရလျက် ထိုတတိယအိမ်မှပင် မြို့ပြင်သို့ ထွက်ခွဲ၍ သုသာန်သင်းချိုင်း လုပ်တိုင်းသို့ သွားရောက်ကာ သားငယ်၏ ရုပ်အလောင်းကို လက်ဖြင့်ကိုင်၍ “ချစ်သား... ငါအမေကား ဤသေခြင်းသဘောသည် သင်ချစ်သားအားသာ ကွက်၍ဖြစ်၏- ဟု ကြံမှားခဲ့လေပြီ၊ ဤသေခြင်းသဘောကား စင်စစ်မှာ သင်ချစ်သားအားသာ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဤသေခြင်းသဘောသည် လူအများနှင့်ဆက်ဆံ (= သက်ဆိုင်) သော သဘောဖြစ်ချေသည်” ဟု ပြောဆိုကာ သားငယ်၏ရုပ်အလောင်းကို သုသာန်၌ စွန့်ပစ်ခဲ့၍—

န ဂါမဓမ္မော နော နိဂမဿ ဓမ္မော၊
 န ဓာပိယံ ဧကကုလဿ ဓမ္မော။
 သဗ္ဗဿ လောကဿ သဒေဝကဿ၊
 ဒေဝေ ဓမ္မော ယဒိဒံ အနိစ္စတာ—

ဟူသော ဤဂါထာကို ရှုတ်ဆို၍ မြတ်စွာဘုရား အတံတော်သို့ သွားရောက်လေ၏။ (ဤဂါထာ၏အနက်ကို နောက်မှ ရေးသားပေးအံ့)။ ထိုအခါ ကိသာဂေါတမီကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သမီးဂေါတမီ... သင်သည် မုန်ညင်းဆီကို ရအောင်ခဲ့ပြီလော” ဟု မေးတော်မူ၍ ကိသာဂေါတမီက “မြတ်စွာဘုရား... မုန်ညင်းဆီဖြင့် ပြုရန်ကိစ္စကား ပြီးပါပြီ၊ စင်စစ်သော်ကား ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် တပည့်တော်မအား ထောက်ရာတည်ရာကိုသာ ပေးတော်မူကြပါလော့” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိသာဂေါတမီအား ဓမ္မပဒကျမ်းလာ ဤဆိုလတ္တံ့ သောဂါထာကို ဟောကြားတော်မူ၏—

တံ ပုတ္တပသုသဗ္ဗတ္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ၊
 သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဗောဝ၊ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။
 ဂေါတမီ = ချစ်သမီး ဂေါတမီ။ ပုတ္တပသုသဗ္ဗတ္တံ =
 သမီးနှင့်သား ကျွဲနှားတို့ဖြင့် တအားတက်ကာ ယစ်မူး

ရတနာ] (၁၂) ကိသာဂေါတမိတေရီအကြောင်း ၁၃၉

မေ့လျော့၍နေသော။ ဗျာသတ္တမနသံ=ရအပ်ရအပ် ဝတ္ထု
ပစ္စည်းအရပ်ရပ်တို့၌ ငြိကပ်တွယ်တာသော စိတ်ရှိ၍နေ
သော။ တံ နရံ = ထိုလူကို။ (သုတ္တံ=အိပ်ပျော်၍နေသော။
ဂါမံ = ရွာ၌နေသူ လူအပေါင်းကို။ မဟောသော =
ချောင်းပြည့်လှံစီး ရေအယဉ်ကြီးသည်။ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ
ဣဝံ=ခွေးကိုမျှမကြွင်းအောင် တိုက်ဆောင်ယူငင်၍ သွား
သကဲ့သို့။ မစ္စု = မစ္စုခေါ်ငြား သေခြင်းတရားသည်။
အာဒါယ ဂစ္ဆတိ = ယူဆောင်၍သွားလေ၏” —

ဟူသော ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ကိသာဂေါတမိ
သည် ဂါထာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်
လေ၏။ (ဤကား အဂုံတ္တရအဋ္ဌကထာဖွင့်ပြချက်ဖြစ်သည်။)

(ကိသာဂေါတမိထေရီအပဒါန် ပါဠိတော်အလိုအားဖြင့် - ကိသာ-
ဂေါတမိ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ ပြန်လာသောအခါ မြတ်စွာ
ဘုရားက—

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။

ဟူသော ဂါထာ (ဤဂါထာအနက်ကို အောက်ပဋ္ဌာစာရာထေရီ
အကြောင်း စာမျက်နှာ ၈၀-၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီ)။

န ဂါမဓမ္မော နော နိဂမဿ ဓမ္မော၊
န စာပိယံ ကေကုလဿ ဓမ္မော။
သဗ္ဗဿ လောကဿ လဒေကောသ၊
ဒေသဝ ဓမ္မော ယဒိဒံ အနိစ္စတာသ။

ဂေါတမိ=ချစ်သမီးဂေါတမိ...။ ယဒိဒံ-ယာ အယံ အနိစ္စတာသ=
အကြင်ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏ တဏှာနှင့်ဖြစ်စဲ မမြဲခြင်းသဘောသည်။
အတ္ထံ=ရှိ၏။ အယံ=ဤရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏ တဏှာနှင့်ဖြစ်စဲ မမြဲ
ခြင်းသဘောသည်။ န ဂါမဓမ္မော=တံတိုင်းမရှိ ဈေးမရှိ၍ သမ္ပုတိ
ဝေါဟာ ရွာဟုပညတ် တခုသောအရပ်ဝယ် သတ်မှတ်ပိုင်းခြား တကန့်
သား၍ ဖြစ်ပွားလေ့လာမဟုတ်ပါတည်။ နော နိဂမဿ ဓမ္မော=တံတိုင်း
မစုံ ဈေးသာစုံ၍ နိဂုံပညတ် တခုသောအရပ်ဝယ် သတ်မှတ်ပိုင်းခြား
တကန့်သား၍ ဖြစ်ပွားလေ့လာ မဟုတ်ပါတည်။ န စာပိ ကေကုလဿ

ဓမ္မော = ဌာနနယ်ချိုး တနိုဂုံးနှင့် ခေါ်ထုံးဝေါဟာ တမ္ဗိရွာဝယ် မျက်နှာ
 မဲ့လျှင်း တအိမ်တွင်း၌ သင်းသီးသန့်ခြား တကန်သား၍ ဖြစ်ပိုး
 လေ့လာ မဟုတ်ပါတည်း။ သော ဓမ္မော = ဤရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏
 တခဏနှင့်ဖြစ်စွဲ မမြဲခြင်းသဘောသည်။ သဒ္ဓေဝကဿ = နတ်ပြည်
 ခြောက်ရွာ ဗြဟ္မာနှင့်ဆယ်နှင့်တကွသော။ သဗ္ဗဿ လောကဿ =
 အလုံးစုံလောက ရှိသမျှသတ္တဝါအပေါင်း၏။ ဓမ္မော = ဆန်မပြင်းသာ
 မတင်းသာသည့် ဓမ္မတာမျိုး တရားလမ်းရိုးကြီးပါပေတည်း။

ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ငါးခန္ဓာတို့၊ ဖြစ်လာတိုင်းပင်၊ ကွယ်ချုပ်ဝင်သည်၊
 ဤသင်္ခါရသဘာဝကား၊ ဌာနနယ်ချိုး၊ တနိုဂုံးနှင့်၊ ခေါ်ထုံးဝေါဟာ၊
 တမ္ဗိရွာဝယ်၊ မျက်နှာမဲ့လျှင်း၊ တအိမ်တွင်း၌၊ သင်းသီးသန့်ခြား၊
 တကန်သား၍၊ ဖြစ်ပိုးလေ့လာ၊ မဟုတ်ပါဘူး။ ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊
 ထုတ်ချင်းခတ်အောင်၊ ဥပါဒ်လျှင်၊ ဌာသိုဝင်၍၊ ဘင်္ဂကွဏ၊ မရဏဖြင့်၊
 ရှုရှုလှုပ်လှုပ်၊ တချုပ်ချုပ်လျှင်၊ နာမ်ရုပ်နှစ်မျိုး၊ ဖြစ်တိုင်းညှိုးသည်....

အရိုး အနိစ္စချည်းသာတည်း။

အရိုး ဒုက္ခချည်းသာတည်း။

အရိုး အနတ္တချည်းသာတည်း။

ဟုသောဂါထာ = ဤ တရားနှစ်ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူသည်ကို
 ကြားနာရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည်-ဟု ထေရီမကြီး
 ကိုယ်တိုင် မိမိ၏ဖြစ်စဉ် ကျင့်စဉ်ကို ပြန်လည်ဟောကြားအပ်သော
 ကြောင့် ထိုအပဒါန်ပါဠိတော်အလာကိုလည်း အထူးသတိချုပ် မှတ်ယူ
 ဘုရား)။

ကိသာဂေါတမိသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ပြီးနောက် =
 သောတာပန်အရိယာဖြစ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရဟန်းမ
 ပြုပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား
 ရှင်သည် ရဟန်းမ-ပြုရန် ခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။ ကိသာဂေါတမိ
 သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လကျာရစ်သုံးပတ် လှည့်လည်ကာ
 ရှိခိုး၍ ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ရှင်အဖြစ်၊
 ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူလေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကိသာဂေါတမိ
 ထေရီဟူ၍ ထင်ရှားလေ၏။

ကိသာဂေါတမိထေရီ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ကိသာဂေါတမိထေရီသည် ရဟန်းမပြုပြီးနောက် ဝိပဿနာ တရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်လေရာ တနေ့သ၌ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်ဝယ် မိမိအလှည့်အကြိမ် ရောက်သဖြင့် ဆီမီးညှိထွန်းပြီး ထိုဆီမီးတောက်ကို ကြည့်ရှုကာ ထိုင်နေသည်ရှိသော် ဆီမီး အလျှံတို့ တဖြစ်ပျက်ပျက်ရှိနေသည်ကို မြင်ရ၍ “ဤဆီမီးအလျှံများ ဖြစ်၍ ဖြစ်၍ ပျက်ကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဤသတ္တဝါတို့ သည်လည်း ဖြစ်လည်းဖြစ်ကြ၊ ပျက်လည်းပျက်ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြသူများသာ မထင်ပဲရှိကုန်၏” ဟု အာရုံနိမိတ်ကို ရယူ လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝဇ္ဇကုဋီကျောင်းတော်ဝယ် ထိုင်နေ တော်မူရင်းကပင် ရောင်ခြည်တော်ကို ဖြန့်လွှတ်၍ ထေရီမ၏ မျက်မှောက်၌ ထိုင်နေကာ ဟောတော်မူသကဲ့သို့ “ချစ်သမီး ဂေါတမီ...ဤ ချစ်သမီး စဉ်းစားမိသည့်အတိုင်း မှန်လှပေ၏။ ဤသတ္တဝါတို့သည် ဆီမီးအလျှံတို့ကဲ့သို့ ဖြစ်လည်းဖြစ်ကြ၊ ပျက် လည်းပျက်ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြသူများသာ မထင်ပဲ ရှိကုန်၏။ ဤသို့ နိဗ္ဗာန်တရားကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် မမြင်ရ သောသူတို့၏ အနှစ်တရာ အသက်ရှင်ရခြင်းထက် နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ရသောသူ၏ တခဏမျှ အသက်ရှင်ရ ခြင်းက ချီးမွမ်းအပ် မြတ်လှပေ၏” ဟု မိန့်တော်မူ၍ စကားအနု သန္ဓေ ဆက်စပ်ပြီးလျှင် တရားဟောတော်မူလိုရကား ဤဆိုလတ္တံ့ သောဂါထာကို ဟောတော်မူ၏—

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ အမတံ ပဒံ။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျာ၊ ပဿတော အမတံ ပဒံ။

ဂေါတမီ = ချစ်သမီး ဂေါတမီ...။ ယော စ = အမှတ် မထင် အကြင်သူသည်ကား။ အမတံ ပဒံ = သေခြင်း ကင်းရာ မဟာအသင်္ခတဓာတ် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ပရမတ်ကို။ အပဿံ—အပဿန္တော = မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် နှစ်တန်

သော ဓမ္မဗျူဟာဖြင့် မသိမမြင်ပဲ။ ဝဿသတံ = အနှစ်
 တရာ ရှည်မြင့်ကြာအောင်။ ဇီဝေ-ဇီဝေယျ = အသက်
 ရှည်ထွေ တည်နေရာ၏။ တဿ = ထိုသူ၏။ ဇီဝတော =
 အနှစ်တရာ ရှည်မြင့်ကြာအောင် ခန္ဓာဆက်စဉ် အသက်
 ရှင်၍ နေရခြင်းထက်။ အမတံ ပဒံ = သေခြင်းကင်းရာ မဟာ
 အသင်္ခတဓာတ် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ပရမတ်ကို။ ပဿတော =
 မဂဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် နှစ်တန်သော ဓမ္မဗျူဟာဖြင့် သိမြင်
 သောသူ၏။ ကောဟံ = ကာလမကြာ တရက်တာမျှ။
 ဇီဝိတံ = ခန္ဓာဆက်စဉ် အသက်ရှင်၍ နေရခြင်းသည်။
 သေယျော = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်လှပေ၏။

ကိသာဂေါတမိထေရီသည် ဤဂါထာအဆုံးဝယ် အရဟတ္တ
 ဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏ = အာသဂေါကုန်ခန်း ရဟန္တာထေရီမ
 ဖြစ်လေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

ဤကိသာဂေါတမိ ရဟန္တာထေရီမသည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီး
 နောက် ပရိက္ခရာကို သုံးစွဲရာ၌ ခေါင်းပါးခြင်းဥက္ကဋ္ဌ အထွတ်
 အထိပ်ရောက် ကျင့်ဆောက်ကြိုးကုတ် (ရှေးဆုတောင်းအတိုင်း)
 အားထုတ်သူဖြစ်ရကား (၁) ဝတ္ထလူခ = အဝတ်အထည် အမျိုး
 အစားအားဖြင့် ကြမ်းတမ်းညံ့ဖျင်း၍ (၂) သုတ္တလူခ = သင်္ကန်း
 ချုပ်သောချည် အနေအားဖြင့်လည်း ကြမ်းတမ်းခေါင်းပါးညံ့ဖျင်း
 လျက် (၃) ရဇနလူခ = ဆိုးရည်အနေအားဖြင့်လည်း အပ်စပ်
 သည်ဟု ဆိုရရုံ ကြမ်းတမ်းခေါင်းပါး ညံ့ဖျင်းသည့် ဆိုးရည်ဖြင့်
 ဆိုးအပ်သည့် သင်္ကန်းကိုသာ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်၍ လှည့်လည်
 သွားလာလေ့ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖိုဝယ် ဇေတဝန်
 ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူလျက် ဘိက္ခုနီမထိုကို အစဉ်အတိုင်း
 တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ ကိသာ-
 ဂေါတမိ ရဟန္တာထေရီမကို—

ရတနာ] (၁၃) သိင်္ဂါလကမာတုထေရီအကြောင်း ၁၄၃

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခုဝေမမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ လူခစိဝ-
ရဓရာနံ ယဒိဒံ ကိသာဂေါတမိ=ရဟန်းတို့...သုံးမျိုးသော
အခြင်းအရာဖြင့် ခေါင်းပါးညွှံ့ဖျင်းသော သင်္ကန်းကို
ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ သုံးဆောင်လေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏
တပည့်မ=သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမ များစွာတို့တွင် ကိသာ-
ဂေါတမိ ဘိက္ခုနီသည် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”-

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “လူခစိဝရဓရာ=ခေါင်းပါး ညွှံ့ဖျင်း
သော သင်္ကန်းကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ သုံးဆောင်သောအရာ” ဝယ်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ကိသာဂေါတမိထေရီအကြောင်းတည်း။

(၁၃) သိင်္ဂါလကမာတုထေရီအကြောင်း

(ဤထေရီမအကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၌ အကျဉ်းမျှသာ
ဖွင့်ပြသောကြောင့် ထိုအင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာနှင့် သိင်္ဂါလကမာတုထေရီ
အပဒါန-နှစ်ရပ်ကို ပေါင်းစပ်၍ ပော်ပြပေအံ့)။—

(က) ထေရီမ-၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ သိင်္ဂါလကမာတုထေရီအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီး
သည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် အမတ်သမီး
ဖြစ်၍ ဖခင်အမတ်ကြီးနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့လိုက်ပါ
မြတ်စွာဘုရား၏ တရားကို နာရသဖြင့် သဒ္ဓါကြည်ညိုဖြစ်ရှိကာ
ဘိက္ခုနီမပြုလုပ်၍ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ခရုသင်းပွတ်သစ်အတူ
စင်ဖြူစွာ ကျင့်သုံးသည့်ပြင် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ=ရတနာသုံး
ပါး၌ အလွန်အလွန် ရိုသေလေးစားလျက် တရားနာခြင်း၌
အထူးလုံ့လကြီးကုတ် အားထုတ်သူဖြစ်၍ ဘုရားရှင်ကို (အရှင်
ဝတ္ထလိမထေရ်ကဲ့သို့) ဖူးမြော်ခြင်း၌ အလွန်ဆန္ဒပြင်းပြသူ ဖြစ်
လေသည်။

တနေ့သ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီမတပါးကို
“သဒ္ဓါဓိမုတ္တ=သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲသောအရာ”၌ အသာ

ဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ထားတော်မူသည်ကိုတွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ ထိုသဒ္ဓါမိမုတ္တတေဒဂ်ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္တနာမူ ပြု၍ သိက္ခာသုံးပါးကို တိုးတက်ပြည့်ကျင့်လေသည်။ ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဘိက္ခုနီမကို “ယဿ သဒ္ဓါ တထာဂတေ၊ အစလာ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ”အစရှိသော သုံးဂါထာ တို့ဖြင့် “ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ=ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါတရား သီလတရား ဖြောင့်မတ်သောအသိဉာဏ်ပညာ ဤ တရားရှိသောသူကို မဆင်းရဲသူဟူ၍ ခေါ်ဆိုရကြောင်း (နှင့်) ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ ပသာဒ= တရားသံဃာ၌ကြည်ညိုခြင်း၊ ဓမ္မဒဿန=တရားကိုသိမြင်သောဉာဏ်ပညာ ဤတရားလေးပါး ကို ပညာရှိသူသည် အဖန်ဖန် အားထုတ်ရမည့်အကြောင်း” ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ထိုသုံးဂါထာကို အပဒါနပါဠိ ၂၊ ဖျက်နာ ၂၀၆-၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

ထိုတရားကို ကြားနာရ၍ ထိုဘိက္ခုနီမလေးသည် အလွန် ဝမ်းမြောက်ကာ မိမိ၏ဆုတောင်း ပြည့်မည်၊ မပြည့်မည်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်အား မေးလျှောက်လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကလည်း ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက် တော်၌ ထိုဆုတောင်းပြည့်ဝမည့်အကြောင်း ဗျာဠိတ်စကား မိမိ ကြားတော်မူလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဠိတ်စကား ကြားသိ ရ၍ ထိုဘိက္ခုနီမလေးသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်ကာ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ပဋိပတ်အကျင့်ဖြင့် အသက်ထက်ဆုံး မေတ္တာ ရှေ့ထား၍ ပြုစုခဲ့လေသည်။ (မြတ်စွာဘုရားအပေါ်၌ မေတ္တာ စိတ်အမြဲထား၍ ပဋိပတ်အကျင့်ကို မှန်ကန်စွာ ကျင့်ခြင်းသည်ပင် မြတ်စွာဘုရားကိုပဋိပတ်အကျင့်ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းမည်သည်)။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပ-ပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ အပါယ်သို့ မလားမရောက်ရပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင်လည်ကျက် စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ရာဇပြိုင်

ရတနာ] (၁၃) သိင်္ဂါလကမာတုထေရီအကြောင်း ၁၄၅

ပြည်၌ သူဌေးသမီးဖြစ်၍ အရွယ်ရောက်လတ်သော် အမျိုးဇာတ် တူ သူဌေးသားတဦး၏ အိမ်သို့ လိုက်ပါ အိမ်ရှင်မ ဖြစ်၍ သား တယောက်ကို ဖွားမြောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုသား၏ အမည်ကို “သိင်္ဂါလက ခတို့သား”ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ မိခင် သူဌေးမကလေးသည်လည်း သားကိုအကြောင်းပြုကာ “သိင်္ဂါ- လကမာတု = သိင်္ဂါလက၏မိခင်”ဟူ၍ အမည် တွင်လေ၏။

သိင်္ဂါလကမာတုသူဌေးမလေး၏ သားဖြစ်သူ သိင်္ဂါလကသတို့ သားကား အယူဖောက်ပြား လွှဲမှားသူဖြစ်ကာ အရပ်မျက်နှာ တို့ကို ရှိခိုးခြင်းအမှု မပြတ်ပြုလေ၏။ တနေသ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇပြုတ်ပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူလတ်သော် သိင်္ဂါလက သတို့သား အရပ်မျက်နှာတို့ကို လှည့်လည်ကာ ရှိခိုးနေသည်ကို တွေ့မြင်တော်မူရ၍ လမ်းခရီး၌ပင် ရပ်တည်တော်မူကာ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုသိင်္ဂါလကသတို့သားကို အဆုံးအမ ဩဝါဒတရား ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထိုတရားပွဲ၌ ယောက်ျား မိန်းမပေါင်း နှစ်ကုဋေတို့ သဇ္ဇာ လေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။ သိင်္ဂါလက မာတု သူဌေးမလေးသည် ထိုတရားပွဲ၌ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ရဟန်းမ-ပြုခဲ့လေသည်။ သိင်္ဂါလကမာတုထေရီ ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ထိုသိင်္ဂါလကမာတုထေရီသည် ရဟန်းမ- ပြုပြီးသောအချိန်မှစ၍ သဒ္ဓါခြေကို (ရှေးဆုဟောင်းအတိုင်း) လွန်လွန်ကဲကဲ ရရှိလေသည်။ ထေရီမသည် တရားနာရန် ကျောင်း တော်သို့ သွားရောက်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယ အသရေတော်ကို ဖူးမြော်လျက်သာ နေရှာလေသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် ထေရီမ၏ သဒ္ဓါတရား အထူးသက်ဝင်သည်ကို သိတော်မူ၍ ထိုထေရီမနှင့် သပ္ပာယ်ဖြစ်သည့် ကြည်ညိုဖွယ်သော တရား (သဒ္ဓါဖြစ်စေနိုင်သောတရား) ကိုသာလျှင် အဓိကတား ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ထေရီမသည်လည်း သဒ္ဓါတရား ကိုပင် အဦးပြု၍ ဝိပဿနာတရား ပွားများ အားထုတ်လတ်သည်

တွင် အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက်ရောက်လေ၏။ (သဒ္ဓါဓုရ ရဟန္တာ
ထေရီမ ဖြစ်လေ၏)။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူလျက် ဘိက္ခုနီမတို့ကို အစဉ်အတိုင်း
တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် သိင်္ဂါလက
မာတုထေရီကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ သဒ္ဓါမိ-
မုတ္တာနံ ယဒိဒံ သိင်္ဂါလကမာတာ = ရဟန်းတို့...သဒ္ဓါ
တရား ကြီးမားထက်သန်ကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့်မ=
သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမများစွာတို့တွင် သိင်္ဂါလကမာတုထေရီ
ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူး မိန့်မြွက်တော်မူကာ “သဒ္ဓါမိမုတ္တာ = သဒ္ဓါတရား
ကြီးမားလွန်ကဲသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်
ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား သိင်္ဂါလကမာတုထေရီ အကြောင်းတည်း။

ဤတွင် ထေရီအပဒါန(အခဏ်း ၄၄)ပြီး၏။

အခန်း-၄၅

ဥပါသကဓရိတ

(၁) တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်အကြောင်း

(က) ဥပါသကာတို့၏ ရှေးဆုတောင်း

(ဤ တပုဿ၊ ဘလ္လိကညီနောင်အကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၊ ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ ဧကကနိပါတ အပွင့်-တို့မှ ထုတ်နုတ်ရေးသားဖော်ပြပေအံ့)။—

ဤ တပုဿနှင့် ဘလ္လိက ဥပါသကာတို့အလောင်း အမျိုးကောင်းသားညီနောင်နှစ်ဦးတို့သည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက် တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားများပင် ဖြစ်ကြ၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာကြစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာနှစ်ယောက်တို့ကို ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံတည်သောအရာဝယ် အသစ်ဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဘေဒဂရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကြကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုဘေဒဂရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့ကြလေသည်။ (အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာမှ)။

အကြောင်းအလ အပျား

ထို အမျိုးကောင်းသား နှစ်ဦးတို့သည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေပြီးနောက် အပါယ်လေးပါးသို့ မလားမရောက်ကြရပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့ကြရာ ဘလ္လိက ဥပါသကာအလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ အထက် လွန်ခဲ့သော (၃၁) သုံးဆယ့်ဘက်ပွဲထက်က မြတ်စွာဘုရား မပွင့်ထွန်းသော ခေတ်အခါဝယ် သုမနအမည်တော်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား သစ်သီးကြီးငယ်ကို လှူခဲ့၍ သုဂတိဘုံတို့၌သာ

ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့လျက် သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက် တော်အခါဝယ် အရူဏဝတီပြည်၌ ပုဏ္ဏားသား တဦး ဖြစ်လာ လေသည်။ ထိုပုဏ္ဏားသားသည် “သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားရှင်အား ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးစ သတ္တသတ္တာဟ စံနေတော်မူပြီး၍ အဋ္ဌမ သတ္တာဟသို့ အရောက်တွင် ဥဇိတ၊ ဩဇိတ-အမည် အသီးအသီး ရှိကြသည့် လှည်းကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဆွမ်းဦးကို လှူဒါန်း ဆက်ကပ်ကြလေပြီ” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း (တပုဿအလောင်း) နှင့် အတူတကွ သိဒ္ဓိ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်၌ သွားရောက်ရှိခိုးကြ၍ နက် ဖြန် ကောင်းမှုကုသိုလ်အလို့ငှါ ပင့်ဖိတ်ခဲ့ကြကာ ကြီးစွာသော အလှူကို ပေးလှူကြပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်တို့ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်လုံးပင် နောက်အခါဝယ် အရှင်ဘုရားတို့ ကဲ့သို့သော မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းဦးအလှူဒါယကာများ ဖြစ်ကြရပါလိုကုန်၏” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့ကြလေသည်။

ထိုသူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်တို့သည် ထိုထိုဘဝ၌ ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို အတူတကွ ပြုလုပ်ကြ၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား၍ လာခဲ့ကြရာ ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက် တော်အခါ၌ ဂေါပါလ (နှားသူဌေး) ၏သား ညီနောင်ဖြစ်ကြ၍ နှစ်ပေါင်းများစွာ ရဟန်းသံဃာကို နှားနို့ဆွမ်းဖြင့် လှူဒါန်းပြုစု လုပ်ကျွေးခဲ့ကြလေသည်။ (ဤစကားရပ်စကားထေရဂါထာအဋ္ဌ- ကထာမှ ဖြစ်သည်။)

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဥပါသကာဖြစ်ကြခြင်း

ထိုသူနှစ်ယောက်လုံးပင် ကဿပမြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွန်ုပ် တို့၏ မြတ်စွာဘုရား = ဤနှစ်ဆူသောဘုရားရှင်တို့၏ အကြား ကာလ ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ခဲ့ကြ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်မှ ရှေးမဆွကပင် “အသိတဉ္စန”မြို့ (ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာအလို ပေါက္ခရဝတီ မြို့) ဝယ် လှည်းကုန်သည်သူကြွယ်၏ သားနှစ်ယောက်တို့ ဖြစ်လာ

ရတနာ] (၁) တပုဿ၊ ဘလိက ညီနောင်အကြောင်း ၁၄၉

ကြံ၍ နောင်တော်ကား တပုဿအမည်၊ ညီတော်ကား ဘလိက အမည် အသီးအသီး ရှိကြလေသည်။

ထို တပုဿနှင့် ဘလိက ညီနောင်ကုန်သည် နှစ်ဦးတို့သည် နောက်တချိန်၌ အိမ်ရာကိုဖိုးအုပ် နေထိုင်ကြသည်ရှိသော် အခါ မပြတ် လှည်းအစီးငါးရာတို့ဖြင့် ကုန်ရောင်းဝယ်မှု ပြုကြလျက် လှည့်လည် နေထိုင်ကြလေ၏။ ထိုအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော် မူ၍ သတ္တသတ္တာဟ (= ခုနစ်ရက်ခုနစ်လီ = ၄၉-ရက်) ပတ်လုံး မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ နေတော်မူပြီး၍ အဋ္ဌမသတ္တာဟအဝင်တွင် ရာဇာယတန=လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ ထိုင်နေတော်မူဆဲဖြစ်၏။

ထိုအခါ တပုဿနှင့် ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် လှည်းအစီးငါးရာတို့ဖြင့် ထိုအရပ်သို့ ရောက်လာကြကုန်၏။ ထို ကုန်သည်ညီနောင်တို့၏ အခြားမဲ့သောကိုယ်အဖြစ်က မွေးမိသခင် ကျေးဇူးရှင်သည် ထိုအရပ်၌ နတ်ဖြစ်၍ နေလေ၏။ ထိုနတ်သည် “ယံခုအခါ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဖို့ရာ အစာအာဟာရကို ရမှ သင့်တော်မည်၊ မှန်၏—ဤအချိန်မှ နောက်၌ မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ အစာအာဟာရမရှိကြပဲ မျှတခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကုန် (= သုဇောတာ သူဌေးကတော်လှူကပ်သော သနာနို့ဆွမ်း ၄၉-လုပ်တို့ဖြင့် ၄၉-ရက်မျှတခဲ့ပြီ၊ ယနေ့ အစာအာဟာရကို မြတ်စွာဘုရားရှင် မရခဲ့ လျှင် မျှတနိုင်မည်မဟုတ်-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ ငါ၏ ဤသား နှစ်ယောက်တို့သည်လည်း ဤခရီးဖြင့် သွားနေကြဆဲဖြစ်သည်။ ထို ငါ့သားနှစ်ယောက်တို့ကို ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အား ဆွမ်းလှူကြစေမှ သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်ကာ လှည်း အစီးငါးရာတို့၌ က-အပ်သော နွားတို့၏ အသွားပြတ်အောင် = အသွားရပ်အောင် နတ်တို့၏ တန်ခိုးဖြင့် ပြုလုပ်လေ၏။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် “ဤသို့ နွားများ အသွားရပ်ခြင်း သည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်သနည်း” ဟု အထူးထူး အပြားပြား သော အကြောင်းနိမိတ်များကို ကြည့်ရှုရှာဖွေ ဆင်ခြင်ကြလေ သည်။ ထိုအခါ မိခင်ဟောင်း ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည် ကုန်သည်

ညီနောင်တို့ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သောအဖြစ်ကို သိရှိ၍ ယောက်ျား
 တယောက်၏ ကိုယ်၌ ပူးဝင်ပြီးလျှင် “သားတို့...သင်တို့သည်
 အဘယ့်ကြောင့် ပင်ပန်းကြကုန်သနည်း၊ သင်တို့အဖို့ရာ ငါမှတပါး
 အခြားသော ဘီလူးပူးဝင်လှည့်ပတ်မှုသော်၎င်း၊ ဘုတ်ပြိတ္တာ ပူးဝင်
 လှည့်ပတ်မှုသော်၎င်း၊ နတ် နဂါး ပူးဝင်လှည့်ပတ်မှုသော်၎င်း မရှိ
 ချေ၊ စင်စစ်သော်ကား သင်တို့၏ လွန်ခဲ့သောဘဝက မိခင်ဖြစ်
 သော ငါသည် ယခုအခါ ဤအရပ်၌ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်ဖြစ်၍ နေသည်။
 အားတော်ဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်
 လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူဆဲဖြစ်၏။ ချစ်သား
 တို့...သင်တို့သည် ထိုမြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းဦးကို လှူဒါန်း
 ကြလော့” ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မိခင်ဟောင်း ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၏
 စကားကို ကြားသိကြရလျှင် အလွန်ဝမ်းမြောက်သော စိတ်နလုံးရှိ
 ကြလျက် “ဆွမ်း အာဟာရအသစ် စီမံနေလျှင် အချိန်ကြာမြင့်
 နေချေမည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကြ၍ မုန့်ကြွက်ကျစ် (နှင့်)
 ပျားဆုပ်မုန့်တို့ကို ရှေ့လင်ပန်း၌ ထည့်ယူခဲ့ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်
 အထံတော်သို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား... ဤ
 ဘောဇဉ်ကို ကရုဏာရှေးရှု အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား ဟု
 လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးရှေး
 နောင်တော် နောင်တော် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့အကျက်
 တော်ကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူလေ၏။ တိုအခါ မြတ်စွာ
 ဘုရားအား စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးဦးတို့သည် ဝဲနောက်
 အဆင်းရှိသည့် (ပကတိ) ကျောက်သပိတ်လေးလုံးတို့ကို ဆက်
 ကပ်လှူဒါန်းလာကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “လိုနတ်မင်းကြီး
 လေးယောက်တို့၏ အဖို့ရာ အကျိုးကြီးမြတ်ပါစေ” ဟူသော
 ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သပိတ်လေးလုံးတို့ကို “သပိတ်တလုံးတည်းသာ
 ဖြစ်ပါစေသတည်း” ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူလေ၏။ ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်
 တော်မူချက်အရ ကျောက်သပိတ်လေးလုံးတို့သည် အနားရစ်
 လေးရစ်ရှိသည့် သပိတ်တလုံးတည်းသာ ဖြစ်လေကုန်၏။

ရတနာ (၁) တပုဿ၊ ဘလိက ညီနောင်အကြောင်း ၁၅၁

ထိုခဏ၌ ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်
တော်၌ မုန့်ကြက်ကျစ် (နှင့်) ပျားဆုပ်မုန့်တို့ကို လောင်းလှူကြ၍
မြတ်စွာဘုရားရှင်မုန့်ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသောအခါသောက်
တော်ရေ၊ သုံးတော်ရေ ဆက်ကပ်ကြပြီးနောက် ဆွမ်းကိစ္စပြီးဆုံး
သောအခါဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးကြပြီး
သော်အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကုန်သည်
ညီနောင်တို့အား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူလေ၏။
ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ကုန်သည်ညီနောင် နှစ်ဦးလုံးတို့
သည်ပင် ဒွေဝါစိကသရဏဂုံ၌ တည်ကြလေသည်။ (ဤကုန်သည်
ညီနောင်တို့ ဒွေဝါစိကသရဏဂုံတည်ကြောင်းကို အောက် မဟာ
ဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၃၉၄-မှ စ၍ ပြန်လည်သုံးသပ်
ဖတ်ရှုကုန်ရာ၏)။

ထိုကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ဒွေဝါစိကသရဏဂုံတည်ကြပြီး
နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးကြ၍ မိမိတို့မြို့သို့
ပြန်လည်လိုကြကုန်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာ
ဘုရား...တပည့်တော်များအား နေ့စဉ်ပြုဖုပူဇော်ရန် ဝတ္ထုကို
ကရုဏာ ရှေ့ထား ပေးသနားတော်မူကြပါဘုရား”ဟု လျှောက်
ထားကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်ျာလက်တော်ဖြင့်
ဦးခေါင်းတော်ကို သုံးသပ်၍ ကုန်သည်ညီနောင်တို့အား ဆံတော်
ဓာတ် ရှစ်ဆူတို့ကို ပေးသနားတော် မူလိုက်လေ၏။ ကုန်သည်
ညီနောင်တို့သည်လည်း ဆံတော်ဓာတ်တို့ကို ရှေ့ကြိတ်တို့၌ ထည့်
သွင်းကြလျက် မိမိတို့မြို့သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် အသိတရားမြို့
တံခါးဝ၌ သက်တော်ရှင် ဆံတော်ဓာတ်ရှစ်ဆူတို့ကို စေတီကော်
ကြီး တည်ထားကိုးကွယ်ကြလေကုန်၏။ ထိုစေတီတော်ကြီးမှဥပုသ်
နေ့များ၌ နီလရောင်ခြည်တော်တို့သည် ထွက်ကြကွန့်မြူးကုန်၏။

(ဂ) ဇေဒဂ်ဆူထူး ရရှိခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းပောက်
၌ နေတော်မူ၍ ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး

ဌာနန္တရတို့၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ တပုဿ ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တာနံ ယဒိဒံ တပုဿဘလိကာ ဝါဏီဇာ = ရဟန်းတို့...သူခပ်သိမ်းတို့အလျှင် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခြင်း = သရဏဂုံသို့ ရောက်ကြကုန်သော ငါ ဘုရား၏ တပည့် = သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် တပုဿ နှင့် ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ကုန်၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ပဌမံ သရဏဂမန = ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံခံယူသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ကေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ညီနောင်တို့၏ မဂ်ဉာဏ်အလား

ထိုတပုဿ၊ ဘလိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် လောကဝယ် အစဆုံး သရဏဂုံခံယူသူ ဥပါသကာတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ ထို နောက် မြက်စွာဘုရားရှင်သည် ဗာရာဏသီပြည်သို့ ကြွရောက် ဘော်မူကာ ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် အစဉ်သဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တပုဿ၊ ဘလိက-ကုန်သည်ညီနောင်တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကုန်ရောင်း ရောက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် အယံကော်သို့ ဆည်းကပ်ရှိခိုးကြ ကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြလေကုန်၏။ ထိုကုန်သည် ညီနောင်တို့အား မြတ်စွာဘုရား တရားဟောကြားတော်မူလေ လျှင် နောင်တော်ဖြစ်သော တပုဿကုန်သည်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်၍ ဥပါသကာသာလျှင် ဖြစ်လေ၏။ ညီတော် ဘလိကကုန်သည်သည်ကား သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းပြု၍ အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော = ဆုဋ္ဌဘိည ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။ (ထေရဂဝါထာ ဋ္ဌ ၁၊ မျက်နှာ ၆၀-မှ)။

ဤကား တပုဿ၊ ဘလိက ညီနောင်အကြောင်းတည်း။

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၅၃

(၂) အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း

(က) သုဋ္ဌေး၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာတယောက်ကို “ဒါယက = အလှူ အကန်း၌ မွေ့လျော်ကြသူ ဥပါသကာတို့တွင်” အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျနှစ်သက်ကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထို တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ သုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသာသနာ ခေတ်အခါဝယ် သာဝတ္တိပြည် သုမနသုဋ္ဌေးကြီး၏သားဖြစ်လာလေသည်။ သူ၏အမည်ကို မိဘတို့က သုဒတ္တဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြသည်။

အနာထပိဏ် အမည်တွင်ခြင်း

သုဒတ္တသုဋ္ဌေးသားသည် နောက်အဖို့ဝယ် အိမ်ရာကိုစိုးအုပ် ဦးစီးပြုလုပ် တည်နေထိုင်သော် ကိုးကွယ်ရာမဲ့သုတို့အား အစာထမင်းပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း၌ မွေ့လျော်သူဖြစ်ကာ ထိုဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့်ပင်လျှင် “အနာထပိဏိက = အနာတ = ကိုးကွယ်ရာမဲ့သုတို့အား + ပိဏိက = အစာထမင်းပေးကမ်းသော သုဋ္ဌေး = အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေး” ဟူ၍ ထင်ရှားလေတော့၏။ (ဤအနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးကြီးအကြောင်း အကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း ၂၀၊ စာမျက်နှာ ၁၀၀-မှစ၍ ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်ရှုကုန်ရ၏။ ဤကား အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ လာသည့် အပိုင်း အကျဉ်းမျှ ပြဆိုပေအံ့) ---

အနာထပိဏ်သူဌေးသည် တနေ့သောအခါ လှည်းအစီးငါးရာ တို့ဖြင့် ရောင်းချရန် ကုန်ဘဏ္ဍာတို့ကို တင်ဆောင်၍ မိမိ၏သူငယ် ချင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူဌေးအိမ်သို့ရောက်လတ်သော် ထိုရာဇဂြိုဟ် ပြည်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေကြောင်း သတင်း ကောင်းကြားသိရကာ မိုးသောက်အားကြီး လင်းခါနီး၌ နတ်တို့ အာနုဘော်ဖြင့် ဟင်းလင်းပွင့်သော မြွေတံခါးမှ ထွက်၍ မြတ်စွာ ဘုရားထံတော်သို့ ချဉ်းကပ် တရားနာလတ်သော် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌တည်၍ နောက်တနေ့ဝယ် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်တော် မူရန် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဝန်ခံချက်ကို ရယူပြီးနောက် ပြန်ခဲ့၍ လမ်းခရီးအကြား ၄၅-ယူဇနာခရီးဝယ် တယူဇနာ တယူဇနာ လျှင် အသပြာတသိန်းတသိန်း အဖိုးတန်သည့် စံကျောင်းတော် တဆောင်တဆောင် ဆောက်လုပ်ရန် မိမိ၏ မိတ်ဆွေများအား အပ်နှံခဲ့၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်သောအခါ ဇေတမင်းသား၏ ဥယျာဉ်မြေကို ရွှေဒင်္ဂါးဒေါ်လာ အသပြာချင်း အစွန်းချင်း ထိအောင်ခင်း၍ တဆယ့်ရှစ်ကုဋေဖြင့် ဝယ်ယူ တဆယ့်ရှစ်ကုဋေ တို့ဖြင့်ပင် ကျောင်းတိုက်ကြီးတည်ဆောက် ပြီးမြောက်သောအခါ နံနက်ရော နေ့ပါ အလိုရှိအပ်ရာ အလှူဒါနကို ပေးလှူလျက် တဆယ့်ရှစ်ကုဋေ အကုန်အကျခံကာ ကျောင်းလွတ်ပူဇော်ပွဲ = ကျောင်းရေစက်ချ အလှူပွဲကြီး ကျင်းပ ဆင်ယင်လေသည်။ ကျောင်းသွတ်ပူဇော်ပွဲ = ကျောင်းရေစက်ချပွဲ ကျင်းပဆင်ယင် သော ကာလအပိုင်းအခြားနှင့်စပ်၍ ကိုးလ၊ ငါးလ၊ သုံးလဟု အသီးအသီး ဆရာတို့ ပြောဆိုကြရာဝယ် သုံးလဟူသော ကာလ အပိုင်းအခြား၌ ဆရာအားလုံး ငြင်းခုံမှုမရှိ = သဘောတူ လက်ခံ တော်မူကြ၏။

(ဂ) ထေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

ဤသို့လျှင် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးသည် ငါးဆယ့်လေးကုဋေ သော ဥစ္စာကို ဤသာသနာ၌ စွန့်လှူပြီးနောက် နေ့စဉ်အမြဲ မိမိအိမ်၌ ဤဆိုလတ္တံ့သော အလှူဒါနကို ဖြစ်စေလေသည်—

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၅၅

နေ့တိုင်း စာရေးတံဆွမ်းငါးရာ (= စာရေးတံမဲကျသော ရဟန်းငါးရာတို့အား လှူအပ်သောဆွမ်း)ကို လှူဒါန်း၏။

ပက္ခိက ဆွမ်းငါးရာတို့ကို လှူဒါန်း၏ = လဆန်းပက္ခိကတကြိမ်, လဆုတ်ပက္ခိကတကြိမ် အထူး ဝတ်ထား၍ သံဃာငါးရာအား ဆွမ်းလှူ၏။

နေ့တိုင်း စာရေးတံယာဂဆွမ်း ငါးရာတို့ကို လှူဒါန်း၏ = စာရေးတံမဲကျသော ရဟန်းငါးရာတို့အား နေ့စဉ် ယာဂဆက်ကပ်သည်ဟု ဆိုလို၏။

ပက္ခိကယာဂဆွမ်းငါးရာတို့ကို လှူဒါန်း၏ = လဆန်းပက္ခိကတကြိမ်, လဆုတ်ပက္ခိကတကြိမ် အထူး ဝတ်ထား၍ သံဃာငါးရာအား ယာဂဆက်ကပ်သည်ဟု ဆိုလို၏။

ဓုရဘတ် = နိစ္စဘတ် ဆွမ်းငါးရာတို့ကို လှူဒါန်း၏။ (စာရေးတံဆွမ်းငါးရာဖြင့် သံသိကနိစ္စဘတ်ဆွမ်းကိုဆိုပြီး ရကား ဤ၌ ပုဂ္ဂလိကနိစ္စဘတ်ဆွမ်းငါးရာတို့ကို လှူဒါန်း၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

အာဂန္တုကဆွမ်း ငါးရာတို့ကို၎င်း, ဝဓိကဆွမ်းငါးရာတို့ကို၎င်း, ဂိလာနဆွမ်းငါးရာတို့ကို၎င်း, ဂိလာနပဋ္ဌာကဆွမ်းငါးရာတို့ကို၎င်း နေ့စဉ် လှူဒါန်း၏ = ရောက်သစ်စလမ်းပန်း မကျွမ်းကျင်ကြသေးသည့် အာဂန္တုက ရဟန်းငါးရာတို့အား၎င်း, ခရီးသွားမည့် ရဟန်း ငါးရာတို့အား၎င်း, မမာမကျန်းသော ရဟန်းငါးရာတို့အား၎င်း, သူနာပြုရဟန်းငါးရာတို့အား၎င်း နေ့စဉ်ဆွမ်းလှူဒါန်း၏ဟုဆိုလိုသည်။

အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေး၏အိမ်၌ အမြဲပင် ရဟန်းသံဃာထိုင်နေရန်အတွက် နေရာငါးရာတို့ကို အမြဲတမ်း ခင်း၍ ထားအပ်ကုန်လေသည်—

သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေထိုင်တော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော် ဤအနာထပိဏ်သူဌေး (ငယ်မည် သုဒတ္တ)ကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ ဒါယကာနံ ယဒိဒံ သုဒတ္တော ဝဟပတိ အနာထပိဏ္ဍိ- ကော = ရဟန်းတို့...လှူဒါန်းပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း၌ မွေ့ လျော်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်=သာဝက ဥပါသကာ တို့တွင် အနာထပိဏ္ဍိက အမည်ရသော သုဒတ္တသူကြွယ် သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူး မိန့်မြွက်တော်မူကာ ဒါယကအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားစတင်မှုလေ၏။

အနာထပိဏ်သူဌေး အလွန်နှစ်သက်သည့်

အနာထပိဏ္ဍိကောဝါဒသုတ္တန်

(ဤအရာ၌ ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ် သူတော်စင်ပရိသတ်တို့ အထူးမှတ်ယူ သွယ် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီး အလွန်နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သည့် အနာထ- ပိဏ္ဍိကောဝါဒသုတ္တန်ကို အတတ်နိုင်ဆုံး အကျဉ်းချုံး၍ ဖော်ပြပေအံ့။ အကျယ်ကိုအလိုရှိမှု ပိုဇကတ်တော်မြန်မာပြန် ဥပရိပဏ္ဏာသ စာမျက်နှာ ၃၀၆-မှစ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏။

မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ကိန်း အောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူသောအခါ အနာထပိဏ်သူဌေး သည် ဖျားနာနေ၊ ဒုက္ခရောက်နေ၊ အသည်းအသန် မမာနေဆဲ ဖြစ်၏။ သေရာညောင်စောင်း လျှောင်းနေဆဲဖြစ်၏။ ထိုအခါ အနာထပိဏ်သူဌေးသည် အစေအပါး ယောက်ျားတယောက်ကို ခေါ်၍ “အင်မာင်ယောက်ျား...သွားပါလေ၊ သင်သည် မြတ်စွာ ဘုရားထံတော်သို့ ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် ငါ၏စကားဖြင့် ‘မြတ်စွာ ဘုရား.....အနာထပိဏ်သူဌေးသည် ဖျားနာနေ၊ ဆင်းရဲနေ၊ အသည်းအသန် မမာနေပါသည်။ ထိုအနာထပိဏ်သူဌေးသည်

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သူဌေးအကြောင်း ၁၅၇

မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးတိုက်ပါ၏’ ဟု လျှောက်
ထားကာ(ငါ့ကိုယ်စား)မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးတိုက်
ပါလော့။ (ထိုပြင်လည်း) အရှင်သာရိပုတ္တရာအထံသို့ ဆည်းကပ်
ပြီးလျှင် ငါ၏စကားဖြင့် ‘အရှင်ဘုရား...အနာထပိဏ်သူဌေးသည်
ဖျားနာနေ၊ ဆင်းရဲနေ၊ အသည်းအသန် မမာနေပါသည်။ ထို
အနာထပိဏ်သူဌေးသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ခြေတော်တို့ကို
ဦးတိုက်ပါ၏’ ဟု လျှောက်ထားကာ (ငါ့ကိုယ်စား) အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာ၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးတိုက်ပါလော့။ ဆက်၍လည်း ‘အရှင်
ဘုရား...တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလိုပါသည်မှာ- အရှင်
သာရိပုတ္တရာသည် အနာထပိဏ်သူဌေး၏အိမ်သို့ မေတ္တာရွှေ့ထား
သနားသမှု အကြောင်းပြု၍ ကြွတော်မူစေချင်ပါသတဲ့ဘုရား’ ဟူ၍
လည်း လျှောက်ထားလေလော့’ ဟု ပြောဆိုမှာကြား၍ လွှတ်လိုက်
လေ၏။

(အနာထပိဏ်သူဌေးကား ပကတိကျန်းမာနေစဉ် တနေ့လျှင်
အနည်းဆုံး တကြိမ်၊ သို့မဟုတ် အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ညီညွတ်သလို
နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ် ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်နှင့် မထေရ်ကြီးတို့ထံ ဆည်းကပ်မှုကို မကျိုးမပြတ် ပြုခဲ့လေသည်။
သူသည် ယခုအခါ သေရာညောင်စောင်း လျောင်းနေဆဲ ဖြစ်ရကား
ခြေဖြင့် မသွားနိုင်တော့သဖြင့် အစေအပါး ယောက်ျားတယောက်ကို
လွှတ်ကာ ဤသို့လျှောက်ထားစေခြင်း ဖြစ်သည်။)

ထို အစေအပါး ယောက်ျားသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်
သူဌေး.....” ဟု အနာထပိဏ်သူဌေး၏ စကားကို ဝန်ခံပြီးလျှင်
သူဌေးမှာလိုက်သည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ဆည်း
ကပ် လျှောက်ထား၊ ဦးတိုက်ပြီးလျှင် (မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို
ပန်ကြား လျှောက်ထားပြီးမှ နေဝင်လုလုအချိန်၌) အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာထံသို့ ဆည်းကပ် လျှောက်ထား၊ ဦးတိုက်ပြီးနောက်
သူဌေးမှာလိုက်သည့်အတိုင်း ပင့်လျှောက်လေ၏။ အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာသည် ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် တိုပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံ
တော်မူ၏။

ထို့နောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သင်္ကန်းကို ပြင်ဝတ်၍ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကာ အရှင်အာနန္ဒာကို အစော်နောက်လိုက် ရဟန်းပြု၍ အနာထပိဏ်သူဌေးအိမ်သို့ ကြွရောက်လျက် အသင့်ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေပြီးသော် အနာထပိဏ်သူဌေးကို “သူဌေး... အညိုနည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ၊ သင့်အဖို့ရာ (ဒုက္ခဝေဒနာကို) ခံနိုင်စွမ်းရှိ၏လော = ခံကျန်း၏လော၊ (ဣရိယာပထ) မျှတ၏လော၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏လော၊ မတိုးတက်ပဲ ရှိကုန်၏လော၊ ထိုဒုက္ခဝေဒနာတို့၏ တိုးတက်မည့်အရိပ်မထင်ပဲ ဆုတ်ယုတ်မည့်အရိပ်ထင်၏လော” ဟု မေးမြန်းတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အနာထပိဏ်သူဌေးသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာကို မိမိအဖို့ရာ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံနိုင်စွမ်းမရှိကြောင်း = မခံကျန်းကြောင်း၊ ဣရိယာပထ မမျှတကြောင်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ မဆုတ်ယုတ်ပဲ တိုးတက်၍သာ နေကြောင်း၊ ဆုတ်ယုတ်မည့် အရိပ်မထင်ပဲ တိုးတက်မည့်အရိပ်သာ ထင်နေကြောင်းကို ဥပမာလေးချက်တို့ဖြင့် အကျယ်ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် “သူဌေးကြီး၏ ဤ ယခု ရောဂါဝေဒနာကား သေမှ အဆုံးသတ်ရပ်မည့် = မရဏန္တိက ရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်သည်၊ တားမြစ်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ချေ၊ ဤ အနေမျိုးတွင် အခြားစကားများသည် အကျိုးမရှိ၊ ထို သူဌေးကြီးအား တရားစကားကိုသာ ငါတောကြားတော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် ဤ ဆိုလတ္တံ့သော တရားစကား အကျယ်ကို တောကြားတော်မူလေ၏။

သူဌေး... (ဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၊ ဇေယျ ၆-ပါး၊ ဝေဒနာ ၆-ပါး အစရှိသော တရားတို့၌ တဏှာစွဲ၊ မာနစွဲ၊ ဒိဋ္ဌိစွဲတို့ဖြင့် ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ၊ ငါ့လိပ်ပြာဟု စွဲယူနေသောသူသည် မိမိသန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သေမှအဆုံးသတ်ရပ်မည့် = မရဏန္တိက ရောဂါဝေဒနာကို တားမြစ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော မည်သည် မရှိချေ)၊ ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည်

ရကနာ၂ (၂) အနာထဝိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၅၉

“ငါသည် စက္ခုပသာဒ=မျက်စိသမုတ် အကြည်ရုပ်ကို အစွဲသုံးပါး တို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည်လည်း မျက်စိသမုတ် အကြည်ရုပ်၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်”ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာ သုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။ (ဒွါရ ၆-ပါး အခန်း မဆုံးသေးပါ။)

(ဤ၌။ ။ “စက္ခုပသာဒ = မျက်စိသမုတ် အကြည်ရုပ်ကို အစွဲ သုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင် ကျင့်ရမည်” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် စက္ခု ပသာဒ=မျက်စိအကြည်ရုပ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍ ရှုရမည် ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြ၏။ မုန်၏-စက္ခုပသာဒ=မျက်စိအကြည် ရုပ်ကို အနိစ္စဟု ရှုလျှင် ငါ-ဟူသော မာနစွဲသည် ထောက်တည်ရာ မရနိုင် (=ငါ-ဟူ၍ မာနစွဲဖြင့် မစွဲတော့ချေ)။ ထိုစက္ခုပသာဒ= မျက်စိအကြည်ရုပ်ကို ဒုက္ခဟု ရှုလျှင် ငါ့ဥစ္စာ-ဟူသော တဏှာစွဲသည် ထောက်တည်ရာမရနိုင် (=ငါ့ဥစ္စာ-ဟူ၍ တဏှာစွဲဖြင့် မစွဲတော့ချေ)။ ထိုစက္ခုပသာဒ=မျက်စိအကြည်ရုပ်ကို အနတ္တ-ဟု ရှုလျှင် ငါ့လိပ်ပြာ ဟူသော ဒိဋ္ဌိစွဲသည် ထောက်တည်ရာမရနိုင် (=ငါ့လိပ်ပြာ-ဟူ၍ ဒိဋ္ဌိ စွဲဖြင့် မစွဲတော့ချေ)။ သို့ရကား ထိုပဌမစကားရပ်ဖြင့် စက္ခုပသာဒ= မျက်စိအကြည်ရုပ်၌ ငါ့ဥစ္စာ-ဟူသော တဏှာစွဲ၊ ငါ-ဟူသော မာနစွဲ၊ ငါ့လိပ်ပြာ-ဟူသော ဒိဋ္ဌိစွဲ=ဤအစွဲသုံးပါးတို့ ကင်းပြုတ်အောင် ထိုစက္ခု ပသာဒ=မျက်စိအကြည်ရုပ်ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်ရမည်ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထို တဏှာဂါယ=တဏှာစွဲ၊ မာနဂါယ=မာနစွဲ၊ ဒိဋ္ဌိဂါယ=ဒိဋ္ဌိစွဲ ဤ အစွဲသုံးမျိုးကား ရှုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောတရားများ ဖြစ်လေသည်။ ထိုအစွဲ=ဂါယတရား ကင်းသော်လည်း စက္ခုပသာဒ=မျက်စိအကြည် ရုပ်၌ နှစ်သက်သည့် နိကန္တိခေါ်ဆော သိမ်မွေ့သောတဏှာလောဘ တရားကား တည်ရှိနေသေးရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနိကန္တိတဏှာကိုပါ ပယ်စွန့်တော်မူစေလိုသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် တဖန် ဆက်၍ “ငါ၏စိတ်သည်လည်း မျက်စိသမုတ် အကြည်ရုပ်၌ (သိမ်မွေ့ သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည်မဖြစ်အောင် ကျင့်ရမည်” ဟူသော တရားစကားကို ထပ်၍ မိန့်ကြား ဟောတော်မူလေသည်။ နောက် နောက်တရားတို့၌လည်း ဤနည်းအတူ မှတ်ယူရာ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အနာယဝိက်သူဌေးအား စကျ-
ပသာဒ=မျက်စိအကြည်ရုပ်၌ အစွဲကြီးသုံးပါးနှင့်တကွ နိကန္တ
တဏှာကို ပယ်စွန့်ရန် ဟောတော်မူပြီးနောက် ကျန်သောတရား
တို့အတွက်လည်း ဤဆိုလတ္တံ့သောနည်းအတိုင်း ဆက်၍ ဟော
တော်မူလေသည်—

သူဌေး……ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည်
နားဟုသမုတ် အကြည်ရုပ်ကို (ပ)၊ နှာခေါင်းသမုတ် အကြည်
ရုပ်ကို (ပ)၊ လျှာဟုသမုတ် အကြည်ရုပ်ကို (ပ)၊ ကိုယ်ဟုသမုတ်
အကြည်ရုပ်ကို (ပ)၊ မနောတွင်မည် စိတ်အကြည်ကို အစွဲသုံးပါး
တို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည်လည်း မနောတွင်မည်
စိတ်အကြည်၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည်
မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာ
သုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။ (၁)

သူဌေး……ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည်
အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံကို (ပ)၊ အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံကို (ပ)၊ အနံ့
မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံကို (ပ)၊ ရသာမျိုးစုံ ရသာရုံကို (ပ)၊ အတွေ့မျိုးစုံ
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို (ပ)၊ ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့်
မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည်လည်း ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံ၌
(သိမ်မွေ့သော နိကန္တတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု
ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်
တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။ (၂)

သူဌေး—ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည်
မြင်မှု=စက္ခုဝိညာဏ်ကို (ပ)၊ ကြားမှု=သောတဝိညာဏ်ကို(ပ)၊
နံ့မှု = ဃာနဝိညာဏ်ကို (ပ)၊ လျက်မှု = ဇိဌာဝိညာဏ်ကို (ပ)၊
ထိမှု = ကာယဝိညာဏ်ကို(ပ)၊ သိမှု = မနောဝိညာဏ်ကို အစွဲ
သုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏ စိတ်သည်လည်း သိမှု =
မနောဝိညာဏ်၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည်
မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၆၁

သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည် (၃)။

သုဋ္ဌေး....ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် မျက်စိအတွေ့ = စကျာသမ္ပဿကို(ပ)၊ နားအတွေ့ = သောတသမ္ပဿကို(ပ)၊ နှာခေါင်းအတွေ့ = ဃာနသမ္ပဿကို(ပ)၊ လျှာအတွေ့ = ဇိဝှာသမ္ပဿကို(ပ)၊ ကိုယ်အတွေ့ = ကာယသမ္ပဿကို(ပ)၊ စိတ်အတွေ့ = မနောသမ္ပဿကို အစွဲသုံးပါး တို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏ စိတ်သည်လည်း စိတ်အတွေ့ = မနောသမ္ပဿ၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်(၄)။

သုဋ္ဌေး....ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာကို (ပ)၊ နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာကို(ပ)၊ နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာကို (ပ)၊ လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာကို (ပ)၊ ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာကို(ပ)၊ စိတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင် ငါ၏စိတ်သည်လည်း စိတ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှု = ဝေဒနာ၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည် (၅)။

သုဋ္ဌေး....ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် ပထဝီဓာတ်ကို(ပ)၊ အာပေါဓာတ်ကို(ပ)၊ တေဇောဓာတ်ကို(ပ)၊ ဝါယောဓာတ်ကို(ပ)၊ အာကာသဓာတ်ကို(ပ)၊ ဝိညာဏဓာတ်ကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏ စိတ်သည်လည်း ဝိညာဏဓာတ်၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်

သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည် (၆)။

သူဌေး ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် ရုပ်ကို (ပ)၊ ဝေဒနာကို (ပ)၊ သညာကို (ပ)၊ သင်္ခါရေတို့ကို (ပ)၊ ဝိညာဏ်ကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည် လည်း ဝိညာဏ်၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည် (၇)။

သူဌေး - ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် အာကာသာနဉ္စာယတနဇ္ဇာန်ကို (ပ)၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဇ္ဇာန်ကို (ပ)၊ အာကိဉ္စညာယတနဇ္ဇာန်ကို (ပ)၊ နေဝသညာနာသညာယတနဇ္ဇာန်ကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည်လည်း နေဝသညာနာသညာယတနဇ္ဇာန်၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည် (၈)။

သူဌေး...ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် ဤမျက်မှောက်လောကကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည်လည်း ဤမျက်မှောက်လောက၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။ သူဌေး...ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် တမလွန်လောကကို အစွဲသုံးပါးတို့ဖြင့် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏စိတ်သည်လည်း တမလွန်လောက၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ်သည် မဖြစ်အောင် = မမှီတွယ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။

(ဤ၌။ ။ပဌမဝါရ၊ ဒုတိယဝါရ-စသော ရှေးဝါရတို့ဖြင့် သတ္တလောကကို ဟောအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် မျက်မှောက်လောကအရ

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သူဌေးအကြောင်း ၁၆၃

ယခုဘဝ ရရှိနေသည့် နေအိမ်၊ အဝတ်၊ အစားအသုံးအဆောင်စသော သင်္ခါရလောကကို ဆိုလိုရင်း ဟောလိုရင်း ဖြစ်၏။ ။လူ့ပြည်ဆွာကမူ ကျန်သမျှကို တမလွန်လောကအရ ကောက်ယူရာ၏။ ထို တမလွန် လောကဝါရကို “ငါသည် ဤမည်သော နတ်ပြည်၌ ဖြစ်၍ ဤမည်သော ဌာန၌ ဖြစ်ရပါစေ၊ ဤမည်သော ခဲဘွယ်ကို ဘောဇဉ်ကို အဝတ်ကို ခဲရပါစေ၊ စားရပါစေ၊ ဝတ်ရပါစေ (ဝါ) ဝတ်ရပါလို၏” ဟု ဤကဲ့သို့ တောင့်တမှုတဏှာတရား သူဌေးကြီးသန္တာန်၌ မဖြစ်ပွားစေရန် ပယ်ရှား စေရန် မထေရ်မြတ်သည် ဟောကြားတော်မူအပ်၏။)

သူဌေး...ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါသည် မြင်ရ၊ ကြားရ၊ တွေ့ရ၊ သိရ၊ ရောက်ရ၊ ရှာမှီးရ၊ အဖန်ဖန်ရှာမှီးရ၊ စိတ်ဖြင့် လေ့လာရသော အာရုံ အလုံးစုံကို အစွဲသုံးစားလျှင် မစွဲယူမိအောင်၊ ငါ၏ စိတ်သည်လည်း ထိုမြင်ရ၊ ကြားရ၊ တွေ့ရ၊ သိရ၊ ရောက်ရ၊ ရှာမှီးရ၊ အဖန်ဖန်ရှာမှီးရ၊ စိတ်ဖြင့် လေ့လာရ သောအာရုံ အလုံးစုံ၌ (သိမ်မွေ့သော နိကန္တိတဏှာဖြင့်) မှီတွယ် သည် မဖြစ်အောင် = မမှီတွယ်အောင်” ဟု ဤကဲ့သို့ မွန်မြတ်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်ရမည် (၉) —

ဟု အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးအား ဝါရ ပေါင်း (၉) ကိုးဝါရတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် အကျယ်တဝင့် တရားဟောတော်မူလေ၏။ (ဤ၌—အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လျှင် အစွဲသုံးပါး အမြစ်ပြတ်ပြုတ်လေတော့၏။ ဒိဋ္ဌိစွဲမှာ သောတာပတ္တိ မဂ် ခဏကပင် ပြုတ်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် “အစွဲသုံးပါးဖြင့် မစွဲယူမိအောင် ကျင့်ရမည်” ဟု ဟောတော်မူသဖြင့် အရဟတ္တ ဖိုလ်ပေါက် ကျင့်ရမည်ဟု ဟောဆိုခြင်းကိစ္စ ပြီးလေရကား အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးအား ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဓာတ်၊ ခန္ဓာ၊ အရူပဈာန်၊ သဗ္ဗဓမ္မတည်းဟူသော (၉) ကိုးဝါရတို့ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် အထွတ် တပ်ကာ သုညတသဘောကို အကျယ်ဟောတော်မူလေသည်။)

ဤသို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ် တရားဟောအပ်ပြီး သည်ရှိသော် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးသည် သည်းစွာ ငိုကြွေး

လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးတို့ အတုံ့အလှယ် ပြောဆိုကြသည်မှာ =

(အရှင်အာနန္ဒာ) သူဌေး... သင်သည် စည်းစိမ်တို့၌ ငြိကပ်သလော၊ သူဌေး...သင်သည် ကုသိုလ်တို့၌ ဆုတ်နစ်သလော။

(အနာထပိဏ်သူဌေး) အရှင်ဘုရား အာနန္ဒာ...တပည့်တော်သည် စည်းစိမ်တို့၌ မငြိကပ်ပါ။ ကုသိုလ်တို့၌လည်း မဆုတ်နစ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား တပည့်တော်သည် ကာသရည်မြင့်စွာ မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ဆည်းကပ်ခဲ့ပါ၏။ စိတ်နှလုံးကို ပွားတိုး = စိုပြေစေတတ်သည့် = မနောဘာဝနိယ ရဟန်းတို့ကိုလည်း ဆည်းကပ်ခဲ့ပါ၏။ သို့သော်လည်း တပည့်တော်သည် ဤသို့သဘောရှိသော တရားစကားကို မကြားနာရစဘူးပါ။

(အရှင်အာနန္ဒာ) သူဌေး...အဝတ်ဖြူဝတ်သူ လူတို့ အဖို့ရာ ဤသို့သဘောရှိသော တရားစကားသည် မထင်နိုင် (= သူဌေး... လူတို့အဖို့ရာ လယ်မြေ၊ ယာမြေ၊ ငွေ၊ ရွှေ၊ ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောက်ျား၊ သား၊ မယား-စသည်တို့၌ တွယ်တာမှု တပ်နှစ်သက်မှုကား ပြင်းထန်လှ၏။ ထိုလူတို့ အဖို့ရာ “ဤလယ်မြေ၊ ယာမြေ-စသည်တို့၌ တွယ်တာမှုကို မပြုသင့်၊ တပ်မက်မှုကို မပြုသင့်” ဤသို့စသော တရားစကားသည် မထင်နိုင် = ဤတရားစကားမျိုးကို မနှစ်သက်နိုင်-ဟု ဆိုလိုသည်)။ သူဌေး...ရဟန်းတို့အဖို့ရာသာလျှင် ဤသို့ ယဘောရှိသော တရားစကားသည် ထင်နိုင်၏ = ဤသို့သဘောရှိသော တရားစကားကို နှစ်သက်နိုင်၏။

(အနာထပိဏ်သူဌေး) အရှင်ဘုရား သာဓိပုတ္တရာ... တပည့်တော် တောင်းပန် တိုက်တွန်းပါရစေ၊ အဝတ်ဖြူဝတ်သူ လူတို့အဖို့ရာလည်း ဤသို့ သဘောရှိသော တရားစကားကို ထင်ပါစေ (= ဤသို့သော တရားမျိုးကို လူတို့

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၆၅

အားလည်း ဟောကြားတော်မူပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။) အရှင် ဘုရား... ဉာဏ်ပညာမျက်စိဝယ် ကိလေသာမြှူနှံ နည်းပါး သော သဘောရှိကုန်သော အမျိုးကောင်းသားတို့သည် များစွာရှိကြပါကုန်သည်။ ထိုသူတို့အဖို့ရာ တရားမနာ ရခြင်းကြောင့် လောကုတ္တရာတရားမှ ဆုံးရှုံးနှစ်နာကြရ ပါကုန်၏။ အရှင်ဘုရားတို့ဟောကြားလျှင် တရားတော်ကို အရဟတ္တဖိုလ်ရောက် အသိဉာဏ်ပေါက်ကြမည့် သူများ လည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြပါလိမ့်မည်။ ။ ဤကား အတို့အလွယ် ပြောဆိုကြပုံတည်း။

(ဤ၌။ ။ အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးကြီးက “တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်မှလည်း ဤသို့ သဘောရှိသော တရား စကားကို မကြားနာရစဘူးပါ” ဟု လျှောက်ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးကို ဤသို့ သဘောရှိသည့် သိမ်မွေ့ နက်နဲသော တရားစကားကို မဟောကြားဘူးလော-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- မဟောသည် မဟုတ်=ဟောပါ၏။ သို့သော်လည်း ဤယံခု အနာ- ထပိဏ်ကော-ဝါဒသုတ္တန်လာအတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၊ ဖဿ ၆-ပါး၊ ဝေဒနာ ၆-ပါး၊ ဓာတ် ၆-ပါး၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အရူပ- ဈာန်လေးပါး၊ ဤပစ္စုပ္ပန်လောကနှင့် တမလွန်လောကတို့ကို သွဝါရနှင့် သူ အသေးစိတ်ဖော်ပြလျက် မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ ရောက်အပ်၊ သိအပ် သော တရားအလုံးစုံတို့၏ အစွမ်းဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် ထည့်ကာထည့်ကာ ဟောကြားအပ်သော တရားစကားကိုကား ဤအနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးကြီး သည် ရှေးကမကြားအပ်စဘူး၊ ထို့ကြောင့် ဤကဲ့သို့ လျှောက်ဆိုလေ သည်။

တနည်းကား - ဤ ကျောင်းဒကာကြီးသည် ဒါနကောင်းမှု၌ ဗီတံ အလွန်ညွတ်ကိုင်သူ၊ ဒါနကောင်းမှု၌ အလွန်မွေ့လျော်သူ ဖြစ်ရကား ဘုရားရှင်နှင့် မနောဘာဝနီယ ရဟန်းတို့ထံ သွားရောက်လျှင် လက် အချည်းနိုး တခါတခေါက်မျှ မသွားရောက်ဘူးချေ။ နံနက်အခါ ကျောင်းထော်သို့သွားရောက်လျှင် ယာဂု၊ ခဲဖွယ်-စသည်တို့ကို ယူဆောင် စေ၍သာ သွားလေ့ရှိ၏။ နေလွဲအခါ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက် လျှင် ထောပတ်၊ ပျား၊ တင်လဲ-စသည်တို့ကို ယူဆောင်စေ၍သာ သွား လေ့ရှိ၏။ မတတ်နိုင်သည့်အဆုံးဝယ် သဲနုကိုသော်လည်း မိမိ၏ အစေ ကပါးတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့စေ၍ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းစတင် ပရိဝုဏ်အတွင်း၌

ဧင်းကျင်းကြပြန်စေလေသည်။ ကျောင်းတော်သို့ ရောက်လျှင်လည်း အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီး သီလကို စောင့်ထိန်းပြီးလျှင် ဆိမ်သို့ ပြန် သွားလေ့ရှိသည်။ ဤသည့်ကျောင်းဒကာ အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးသည် ကား ဘုရားလောင်းကဲ့သို့သော ဖြစ်ရပ်အလားရှိသတို့။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နှစ်ဆယ့်လေးနှစ်ကြာကာလတို့ပတ်လုံး၊ အနာထပိဏ်သူဌေးအား များသောအားဖြင့် “ဒါယကာ... ဤ ဒါနကောင်းမှု မည်သည် ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ သွားထုလမ်းကြောင်းဖြစ်သည်၊ ငါဘုရားသည် လေးအသင်္ချေ ကမ္မာတသိန်းကြာ ဒါနကောင်းမှုကို ပြုအပ်ခဲ့လေသည်။ သင်သည် ငါဘုရားလမ်းကြောင်းကို အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါပေ၏” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဒါနနှင့်စပ်သော တရားစကားကိုသာ ဟောကြားတော်မူ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ-အစရှိသော မဟာသာဝက ကြီးတို့ကလည်း မိမိတို့ထံမှောက် ကျောင်းဒကာကြီး လာရောက်သော အခါ များသောအားဖြင့် ဒါနကထာတရားကိုသာ ဟောတော်မူ ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် “သူဌေး... အဝတ်ဖြုတ်သည့် လူတို့အဖို့ရာ ဤသို့သဘောရှိသော တရားစကားသည် (စိတ်၌ နှစ်နှစ်သက်သက်) မထင်နိုင်” ဟု အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က မိန့်ကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်လေ သည်။

ဤအထုဝယ် ဤသို့ ဆိုသဖြင့် “မြတ်စွာဘုရားရှင်က အနာထပိဏ် သူဌေးအား မဂ်၊ ဖိုလ်ရကြောင်း ဝိပဿနာတရားကို လုံးဝမဟော ကြား” ဟု မမှတ်ယူရာ၊ ဤ အနာထပိဏ်ကြောင့်ဝါဒသူတို့၌လာသော အစိအစဉ်အတိုင်း (၉) ကိုးဝါရတို့ဖြင့် အကျယ်ဟောပြုအပ်သည်ကိုသာ မနာဘူးလေသည်။ ဖြောင့်မှန်စွာ အရိယမဂ်သို့ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာ အကျင့်ကိုကား ထိုသူဌေးကြီးသည် ကြားနာဘူးပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဥဋ္ဌမဂ္ဂါဝဟာ ဝိပဿနာ ဘဂဝတာ ပနာထ ကထိကပုဗ္ဗာ=ဇင်စစ် သော်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသူဌေးကြီးအား ဖြောင့်မှန်စွာ အရိယမဂ်သို့ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာတရားကို ရှေးကဟောအပ်ဘူး လေပြီ-ဟု ဤသုတ်အဖွင့် ဋီကာ၌ အထူးဖွင့်ပြအပ်လေပြီ။ (ဤကား အထူးမှတ်ရန်တည်း)။

အနာထပိဏ်သူဌေးကြီး တုသိတာနတ်ပြည်၌ နတ်သားဖြစ်ခြင်း

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့်အရှင်အာနန္ဒာတို့သည် အနာထပိဏ်သူဌေးကို ဤအဆုံးအမဖြင့် ဆုံးမတော်မူကြ၍ နေရာမှ ထကာ ဖဲသွားတော်မူကြလေကုန်၏။ ထို့နောက် အနာထပိဏ်

ရတနာ] အနာထပိဏ္ဍိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၆၇

သုဋ္ဌေးသည် အရှင်နှစ်ပါး၊ ခဲကြွသွား၍ မကြာမြင့်မီပင် စုတေ ကွယ်လွန်၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌ မြစ်လေ၏။

ထိုအခါ အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သားသည် သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ် လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဤဆိုလတ္တံ့ သော ဂါထာတို့ဖြင့် လျှောက်ထားလေ၏—

(ဤ၌ ဂါထာတို့ကို နောက်မှဆက်၍ ဖော်ပြပေအံ့။ အထူးမှတ်စွယ် ကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြလိုသည်မှာ—“အဘယ့်ကြောင့် အနာထပိဏ္ဍိက နတ်သားသည် ဘုရားထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်သနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိ၏။ အဖြေကား—တုသိတာနတ်ပြည်၌ မြစ်လျှင်မြစ်ခြင်းပင် သုံးဂါ-
ဝုတ်မျှ ပမာဏရှိသည့် ရွှေတုံးရွှေစိုင်ပမာ တောက်ပစွာသော နတ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တဘောနှင့် နတ် ဥယျာဉ်၊ ဝိမာန်၊ ပဒေသာပင်-အစ ရှိသော နတ်စည်းစိမ်တို့ကို မြင်ရလျှင် အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သား၏ စိတ်သန္တာန်၌ “ငါ၏ ဤစည်းစိမ်ကား ကြီးကျယ်လှဘိ၏။ ငါသည် လူ့ပြည် လူ့လမ်းကြောင်း၌ အဘယ်ကောင်းမှုကိုမျှား ပြုအပ်ခဲ့လေ သနည်း” ဟု အကြံဖြစ်ကာ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ဆင်ခြင် ကြည့်ရှုလေသော် ရတနာသုံးပါးတို့၌ အဓိကရကောင်းမှု ပြုခဲ့သည်ကသိုလ်ကို မြင်လတ်၍ “ဤ နတ်အဖြစ်မည်သည် မေ့လျော့ရာဌာန ဖြစ်၏။ မှန်၏—ဤနတ် စည်းစိမ်ဖြင့် ဝမ်းမြောက်ရှင်လျော် မေ့လျော်သော ငါ့အဖို့ရာ သတိမေ့ ပျောက်ခြင်းသည်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ငါသည် ယခုပင် သွားထောက်၍ ငါဆောက်လှူသည့် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး၊ ရဟန်းသံဃာတော်၊ မြတ်စွာဘုရား၊ အရိယမဂ်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးလျှောက်ထားပြီးလျှင် လူ့ပြည်က ပြန်လာသောအခါမှ ဤ နတ်စည်းစိမ်ကို သုံးဆောင်ခံစားပေအံ့” ဟု ကြံစည်မိလေသည်။ ထို့ကြောင့် အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သားသည် ဘုရားထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်လေသည်။ ဤကား အဖြေတည်း။)

အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သား လျှောက်ထားသော ၄-ဂါထာ

ဣဒံ ဟိ တံ ဇေတဝနံ၊ ဣသိသံဃနိသေဝိတံ။
အာဂုတ္တံ ဓမ္မရာဇေန၊ ပီတိသဉ္ဇနနံ မမ။

ဘန္တေ = ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ ဣဒံ တံ ဇေတဝနံ = ဇေတဝန်ခေါ် ဤကျောင်းတိုက်ကေဒါ

သည်။ ဣသိသံသနိသေဝိတံ = သီလက္ခန္ဓ စသည်ကျေးဇူး
 ဂုဏ်အထူးကို ဆည်းပူးရှာမှီး လေ့ကျက်ပြီး လေ့ကျက်
 ဆဲရှိကြသည့် အရိယသံသာ ပုထုဇဉ်သံသာတို့ မကွာနေည
 နိစ္စအမြဲ မှီဝဲနေထိုင်ရာလည်းဖြစ်ပါပေ၏။ ဓမ္မရာဇေန =
 ဓမ္မရာဇ်မှန်ကင်း တရားမင်းဘုရားသည်။ အာဂုတ္တံ =
 အမြိုက်အောင်ပွဲ ဆင်ယင်နှံ့လျက် အမြဲနေထိုင်တော်မူရာ
 လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။ (တသ္မာ = ထိုကြောင့်)။ မမ =
 အနာထပိဏ္ဍိက နာမတွင်ခေါ် တပည့်တော်၏။ ပီတိ-
 သဉ္ဇနနံ = နှစ်သိမ့်ခြင်း = ပီတိတရားကို အမြဲတမ်း ဖြစ်
 ပွားစေပါ၏ဘုရား။

(ဤ၌။ ။ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်မှာ ဂန္ဓကုဋီကျောင်း
 တော်၊ ထေးထောင့်ပြာသာဒ်၊ အပြောက်ခြယ်သောကျောင်းဆောင်
 တော်များစသည်အားဖြင့်၎င်း၊ သစ်ပင်၊ နွယ်ပင်၊ ပန်းပင်စသည်အား
 ဖြင့်၎င်း၊ နေစရာ ထိုင်စရာအားဖြင့်၎င်း အခြားတပါးသောအရာမ်ထို့နှင့်
 မတူသည့် မွေ့လျော်ဖွယ်တို့ကား များလှစွာ၏။ သို့သော် ထိုမွေ့လျော်
 ဖွယ်များမှာ အာရုံငါးပါး ကာမတရား၌ မှီသော မွေ့လျော်ဖွယ်များ
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘုရားမြတ်စွာ အရိယာသံသာတို့၏ နေထိုင်ရာဖြစ်
 ခြင်းကဲ့သို့ အရိယာသာဝကတို့ စိတ်နှလုံးကို မနှစ်သိမ့်စေနိုင်။ အရိယာ
 သံသာတို့၏ နေထိုင်ရာဖြစ်ခြင်းကသာလျှင် အနာထပိဏ္ဍိကတို့လို အရိယာ
 သာဝကတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ပိုလွန်၍ နှစ်သိမ့်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်
 ဘုရားမြတ်စွာနှင့် အရိယာသံသာတို့၏ နေထိုင်ရာဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော
 ဂုဏ်ဖြင့် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်ကို ချီးကျူးဖွဲ့ဆိုလေသည်။)

ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ စ ဓမ္မော စ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
 ဇတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တိ၊ န ဂေါတ္တေန ဓနေန ဝါ။

ကမ္မံ = မဂ်၌ယှဉ်သော စေတနာ၎င်း။ ဝိဇ္ဇာ စ =
 အရိယမဂ်၌ပါသည့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်နှစ်ပါး
 ၎င်း။ ဓမ္မော စ = အရိယမဂ်၌ပါသည့် သမ္မာဝါယာမ၊
 သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်သုံးပါး၎င်း။ သီလဉ္စ =
 အရိယမဂ်၌ ပါသည့် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာ-
 အာဇီဝ မဂ္ဂင်သုံးပါး၎င်း။ (ဇေတသ္မိံ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ

ရတနာ] (၂) အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးအကြောင်း ၁၆၉

= ဤအရိယမဂ်သီလ၌ တည်ပြီးသောသူ၏။ ဥက္ကမံ- အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ ဇီဝိတံ = အပြစ်လွတ်တင်း အသက်မွေးခြင်း၎င်း။ ဧတေန = ဤမဂ္ဂရှစ်ပါး အတုနှင့် တရားဖြင့်။ မစ္စာ = သံတ္တဝါတို့သည်။ သုဇ္ဈန္တိ = ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်ကုန်၏။ ဝေါက္ကေန ဝါ = အနှယ်ဖြင့်၎င်း။ ဓနေန ဝါ = ဥစ္စာဖြင့်၎င်း။ န သုဇ္ဈန္တိ = ကိလေသာအညစ်အကြေးတို့မှ မတင်းဝေး မစင်ကြယ်နိုင်ကြကုန်။

(ဤဂါထာဖြင့် အရိယမဂ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဖွဲ့ဆိုလေသည်။) တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။ ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မံ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတိ။

တသ္မာ ဟိ—တသ္မာဧဝ = ထိုသို့ အနှယ်ဥစ္စာဖြင့် ကိလေသာတို့မှ မစင်ကြယ်နိုင်၊ အငွေကိမာမဂ်ဖြင့်သာ ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်နိုင်သောကြောင့်သာလျှင်။ အတ္တနော = မိမိ၏။ အတ္ထံ = နိဗ္ဗာန်တိုင်ပွားတိုး ကောင်းမြတ်သော အကျိုးကို။ သမ္ပဿံ—သမ္ပဿန္တော = ကောင်းစွာဆင်ခြင် မြော်သိမြင်သော။ ပဏ္ဍိတော ပေါသော = အမျိုးကောင်းသား ပညာရှိမင်းယောက်ျားသည်။ ယောနိသော = မဂ်ကိုပွားကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းဖြင့်။ ဓမ္မံ—ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး တရားအစုကို။ ဝိစိနေ = အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်တင်၍ ဆင်ခြင်သမှု ဝိပဿနာ ရှုရာ၏။ ဧဝံ = ဤသို့ ရှုသည်ရှိသော်။ တတ္ထ = ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အဦးဖြာသည့် သစ္စာလေးပါး တရားအစုတည်း ဟူသော အာရုံအကြောင်း နိမိတ်ကြောင့်။ ဝိသုဇ္ဈတိ = ပဋိဝေဓဉာဏ်သက်ဝင် ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်နိုင်၏။

(ဤ၌။ ။ ပညာရှိသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားအစုကို ဝိပဿနာရှုရမည်။ ထိုသို့ ရှုသဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် အထုတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောအခါ မဂ်ဉာဏ်ပေါ်၍ ဒုက္ခသစ္စာကို ပရိညာပဋိဝေဓဖြင့်၎င်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပဟာနုပဋိဝေဓဖြင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗေသစ္စာကို သစ္စိက္ခိယာ

ပဋိဝေဒဖြင့်၎င်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ဘာဝနာပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်၎င်း ထိုးထွင်းကာ သိ၍ ကိလေသာတို့မှ အပြီးတိုင် လွတ်မြောက်စေကြမည်ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ (ဤဂါထာဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်တို့၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဖွဲ့ဆိုလေသည်။)

သာရိပုတ္တောဝ ပညာယ၊ သီလေန ဥပသမေန စ။
ယောပိ ပါရင်္ဂတော ဘိက္ခု၊ တောဝပရမော သိယာ။

ယောပိ ဘိက္ခု = အမှတ်မထင် အကြင်ရဟန်းသည် လည်း။ ပါရင်္ဂတော = သံသရာတဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ကူးသန်းထုတ်ချောက် ရောက်ဆိုက်ပေ၏။ ယောပိ = ထိုရဟန်းသည်လည်း။ တောဝပရမော = ဤနိဗ္ဗာန်ထုတ် ချောက် ရောက်ရခြင်းလျှင် လွန်သော မြတ်သော အပိုင်း အခြားရှိသည်။ သိယာ = ဖြစ်၏။ သီလေန = သီလဂုဏ် ကျေးဇူးဖြင့်၎င်း။ ပညာယ = ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးဖြင့်၎င်း။ ဥပသမေန စ = ကိလေသာငြိမ်းခြင်းဂုဏ်ဖြင့်၎င်း။ သာရိ- ပုတ္တောဝ = သာဝကများစွာ ထေရ်သံဃာတွင် ပညာ တေဒဂ်ရ သာရိပုတ္တမထေရ်သည်သာလျှင်။ သေယျော = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြတ်တော်မူပါပေ၏။

(ဤဂါထာဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တဘုရားထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဖွဲ့ဆိုလေသည်။)

အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သားသည် ဤ ၄-ဂါထာကို လျှောက် ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သား လျှောက်ထားချက်ကို (မဇ္ဈိမတား) ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ထိုအခါ အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သားသည် “ငါ၏ လျှောက်ထားချက်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် မဟန်စား ခွင့်ပြုတော်မူ၏” ဟု အောက် မေ့ဝမ်းမြောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးအရိုအသေ ပြုပြီး နောက် ထိုအရပ်မှာပင် ကွယ်ပျောက်လေ၏။

ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုညဉ့်လွန်မြောက် နောက် ထနေ့ရောက်သောအခါ ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့... ဤညဉ့်

နတ်သားတဦးသည် သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ ငါဘုရားထံမှောက်သို့ လာရောက်ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်ပြီးလျှင် ငါဘုရားကို ဤဂါထာတို့ဖြင့် လျှောက်ဆို၏” ဟု မိန့်တော်မူ၍ အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သား လျှောက်ထားသည့် ၄-ဂါထာတို့ကို ရဟန်းတို့အား တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားတော်မူပြန်လေ၏။

(ဤ၌) ။မည်သည့် နတ်သားဟူ၍ နတ်သား၏အမည်ကို ဖော်ထုတ်၍ မိန့်တော်မူခြင်းမှာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏ အနုမာနညစ်အစွမ်းကို ထင်ရှားစေလိုတော်မူသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူချက် ပြီးဆုံးသောအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို အချိန်မဆိုင်းပဲ “မြတ်စွာဘုရား.... ထိုနတ်သားသည် ကေနံပင် အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သား ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ မြတ်စွာဘုရား.... အနာထပိဏ္ဍိကနတ်သားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၌ အလွန်ကြည်ညိုသူ ဖြစ်ပါ၏ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “အာနန္ဒာ.... ကောင်းပေစွာ ကောင်းပေစွာ၊ အာနန္ဒာ.... ကြံစည်တွေးဆခြင်းဖြင့် ရောက်သင့် ရောက်ထိုက်သော အရာမှန်သမျှသို့ သင် ချစ်သား ရောက်ပေ၏၊ အာနန္ဒာ.... ထို နတ်သားသည် အနာထပိဏ္ဍိက နတ်သားပင်တည်း” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဤကား အနာထပိဏ္ဍိကသုဋ္ဌေး အကြောင်းတည်း။

(၃) စိတ္တသုက္ကယ်အကြောင်း

(ဤ စိတ္တသုက္ကယ်သည် အနာထပိဏ္ဍိကသုဋ္ဌေး ပြစ်၏ သို့သော် သာသနာ့နယ်ပယ် ယနေ့ဝေါဟာရ၌ အနာထပိဏ္ဍိကကို “အနာထပိဏ္ဍိကသုဋ္ဌေး” ဟု ခေါ်တွင်သကဲ့သို့ ထို စိတ္တဒါယကာကိုကား “စိတ္တသုဋ္ဌေး” ဟု မခေါ်တွင်ပဲ “စိတ္တသုက္ကယ်” ဟူ၍သာ ခေါ်တွင်အသိများလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်း၌လည်း စိတ္တသုက္ကယ်-ဟူ၍ပင် ရေးသား ပြဆိုပါအံ့)။

(က) သူကြွယ်၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤစိတ္တသူကြွယ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပခုမုတ္တရ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား (= သူဌေးသား) ဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားရစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ဥပါသကာတယောက်ကို “ဓမ္မကထိက = တရားဟော ကောင်းသောအရာ” ဝယ် တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီး လျှင် ထို ဓမ္မကထိက တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်း ပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။

မုဆိုးသားဘဝ

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ကာလပတ် လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ကဿပ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် သားမုဆိုး၏အိမ်၌ ဖြစ်၍ (= သားသတ်သည့်မုဆိုး ကြီး၏ သားဖြစ်၍) အရွယ်ကြီးမြောက် နောက်တချိန်ဝယ် တော၌ မုဆိုးအမှု ပြုနိုင်စွမ်းသော အခါ ကာလ၌ တနေ့သောအခါ မိုးရွာ၍နေစဉ် သားသတ်အလုပ် ပြုလုပ်ရန် လှံကိုစွဲကိုင်၍ ဘောသို သွားရောက်ကာ သားကောင် များကို ထိုမှ ဤမှ ကြည့်ရှုစူးစမ်းရှာဖွေလတ်သော် မပြုမပြင်အပ် သော ကောင်ခေါင်းတခု၌ ပံသုကူသက်န်းကို ခေါင်းမြီးခြို့၍ ကျောက်ဖျာပေါ်၌ ထိုင်နေသော ရဟန်းတော်တပါးကို မြင်ရ လေလျှင် “အရှင်မြတ်ဘပါး ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်ကာ ထိုင်နေတော်မူသည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု သိမှတ်၍ လျင်မြန်စွာ အိမ်သို့ ပြန်ခဲ့ပြီးလျှင် ခုံလောက်တခု၌ ယမန်နေ့က ဆောင်ယူ ခဲ့သောအသားကို၊ အခြားခုံလောက်တခု၌ ဆွမ်းကို (တပြိုင်နက် ဟင်းရော ဆွမ်းကိုပါ) ချက်စေလေ၏။

ထိုသို့ ဆွမ်းနှင့် ဆွမ်းဟင်းတို့ကို တပြိုင်နက် ချက်စေပြီးလျှင် မိမိအိမ်သို့ ဆွမ်းခံ ကြွရောက်လာကြသော ရဟန်းနှစ်ပါးတို့ကို

မြင်ရ၍ ထိုရဟန်းနှစ်ပါးတို့၏ သပိတ်ကို ဆီးကြိုဆောင်ယူလျက် ခင်းအပ်ပြီးသော နေရာ၌ ထိုင်စေပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရားတို့... တပည့်တော်အား ချီးမြှောက်မှုကို ပြုတော်မူကြပါ။ ဤနေရာ၌ ထိုင်နေ၍ ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား” ဟု မိမိ၏ ဆွမ်းကို ခံယူရန် ဆောက်တည်စေပြီး (=လျှောက်ထားပြီး) မှ အိမ်မှာ ကျန်ရှိမည့် အခြားလူများကို “အရှင်မြတ်နှစ်ပါးတို့ကို ဆွမ်း ပြုစု ရစ်ကြပါလော့” ဟု စေခိုင်းမှာထား၍ ထိုချက်ငြီးရှိသော ဆွမ်းနှင့် ဆွမ်းဟင်းကို အိုးတလုံး၌ ခူးထည့်လျက် ငှက်ပျောဖက်စသည်ဖြင့် အိုးမျက်နှာဝကို ဖွဲ့ချည်ကာ ထိုအိုးကို ထမ်းယူ၍ တောစခန်းသို့ သွားလေသော် လမ်းခရီးအကြား၌ အထူးထူးသော ပန်းတို့ကို ဆွတ်ခူးခဲ့၍ ဖက်ဖြင့်ထုတ်ယူကာ မထေရ်ထိုင်နေရာသို့ရောက်လျှင် ထမ်းယူခဲ့သော ဆွမ်းအိုးကိုချ၍ လျှောက်ပတ်ရာအရပ်၌ ထားပြီး သော် “အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်အား ချီးမြှောက်မှုကို ပြုတော်မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ မထေရ်၏ သပိတ်ကို တောင်းယူကာ ဆွမ်း၊ ဆွမ်းဟင်း အပြည့်အစုံ အလုံအလောက် ထည့်ပြီးနောက် မထေရ်၏ လက်၌ သပိတ်ကို ဆက်ကပ်ပြီးလျှင် မိမိ ယူဆောင်ခဲ့သော ပန်းမျိုးစုံတို့ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ပူဇော် လေ၏။

ထိုသို့ ပူဇော်ပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်လျက် “အရှင်ဘုရား... အရသာရှိသော ဆွမ်းနှင့် တကွသော ဤ ပန်း ပူဇော်ရမှုသည် တပည့်တော်၏စိတ်ကို အထူးနှစ်သိမ့်စေသကဲ့သို့ ဤအတူ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ တပည့်တော်၏ အတွက်တာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာပေါင်း အထောင်တို့သည်လည်း လာရောက်ကြပါစေသတည်း၊ အဆင်း ငါးမျိုးရှိသည့် ပန်းမိုး သည်လည်း ရွာသွန်းပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာ စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည်လည်း ထို မုဆိုး သား၏ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ကောင်းမှုဥပနိဿယကို မြင်တော် မူ၍ သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ဟောကြား ချီးမြှောက်တော်မူလေ၏။ ။(ဝိဝဋ် ဥဒ္ဓိဿ ဥပစိတံ နိဗ္ဗေဓ-

ဘာဂိယကုသလံ ဥပနိဿယော = ဝဋ်ကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို ရည်
မြော်၍ ဆည်းပူးပွားများအားထုတ်အပ်သော နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ
ကုသိုလ်သည် ဥပနိဿယ မည်၏။ ။အင်္ဂုတ္တရဋီကာ ၁၊
ဗျက်နှာ ၂၀၁-မှ)။

ထို မုဆိုးသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို
ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထို
နတ်သားဖြစ်ရာဌာန၌ မုဆစ်ဌူးနစ်လုမျှ နတ်ပန်းမိုး ပြီးပြီးရွာသွန်း
လေ၏။ ထို နတ်သားကိုယ်တိုင်ကလည်း အခြားသော နတ်တို့
ထက် သာလွန်တင့်တယ်သော အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံသူ ဖြစ်လေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ဥပါသကာဖြစ်ခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် ဗုဒ္ဓန္တရ အသင်္ချေယုတကပ်ပတ်
လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား၍ ဤ အကျွန်ုပ်
တို့၏ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် မဂတိုင်း
အဝင်အပါ မစ္ဆိကာသဏ္ဍာ-မည်သောမြို့၌ သူဌေးသားဖြစ်၍ လာ
လေ၏။ ထိုသူဌေးသား မွေးဖွားသောအခါ၌ပင် မစ္ဆိကာသဏ္ဍာ
တမြို့လုံး၌ အံ့ဩဖွယ်ရာ ပုဆစ်ဌူးနစ်လုမျှ အဆင်းငါးမျိုးရှိသည့်
ပန်းမိုး တဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းလေ၏။ ထိုအခါ ထိုသူဌေးသား၏ မိဘ
နှစ်ပါးတို့သည် “ငါတို့သားကား မိမိ အမည်ကို မိမိပင် ယူ၍
လာသူဖြစ်၏။ ငါတို့သား မွေးဖွားသောနေ့မှာပင် မစ္ဆိကာသဏ္ဍာ
တမြို့လုံးသည် အဆင်းငါးမျိုးရှိသော ပန်းတို့ဖြင့် အံ့ဩဘနန်း
အဆန်းတကြယ် ဖြစ်ရလေ၏” ဟု နိမိတ်မင်္ဂလာစကား ပြောကြား
ကြကာ ထိုသူငယ်၏အမည်ကို “စိတ္တသတို့သား” ဟု အမည်မှည့်
ကြလေကုန်၏။

ထို စိတ္တသူဌေးသားသည် နောက်အဖို့ဝယ် အရွယ်ရောက်
လတ်သော် အိမ်ရာတည်ထောင်လျက် ဘခင်သူဌေးကြီး ကွယ်လွန်
အနိစ္စရောက်သောအခါ မစ္ဆိကာသဏ္ဍာမြို့၌ သူဌေးရာထူးသို့ ဆိုက်
ရောက်လေ၏။ ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂိ မထေရ်ငါးဦးတို့တွင် တပါး
အပါအဝင်ဖြစ်သော အရှင်မဟာနာမထေရ်သည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍာ

မို့သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလာလေ၏။ စိတ္တသုက္ကယ်သည် အရှင်
 မဟာနာမမထေရ်၏ ငြိမ်သက်သောဗုဒ္ဓိယာပုထ်များ၌ ကြည်ညို၍
 သပိတ်ကို ဆီးကြိုယူငင်လျက် မထေရ်မြတ်ကို မိမိအိမ်သို့ ပင့်
 ဆောင်ကာ ဆွမ်းဆက်ကပ်လှူဒါန်း၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသော
 အခါ မထေရ်မြတ်ကို မိမိပိုင်သည့် အမ္မာဠကအရာပ် (= ဝှေးပင်
 တော) ဥယျာဉ်သို့ ပင့်ဆောင်သွားပြီးလျှင် ထိုဥယျာဉ်အတွင်း၌
 မထေရ်မြတ်နေထိုင်ရန် ကျောင်းကို ဆောက်လုပ်စေပြီးနောက်
 မထေရ်မြတ်၏ အထံမှ အမြဲမပြတ် မိမိအိမ်၌ ဆွမ်းခံ၍ အမ္မာဠက
 အရာပ်ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူပါရန်
 ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက်ကို တောင်းယူလေ၏။ မဟာနာမမထေရ်
 သည်လည်း စိတ္တသုက္ကယ်၏ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု =
 ဥပနိဿယကို သိမြင်တော်မူ၍ စိတ္တသုက္ကယ်အား တရားဟော
 တော်မူလျှင် အတွင်း အာယတနခြောက်ပါး၊ အပြင် အာယတန
 ခြောက်ပါးတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်စိတ်ဖြာခြင်းနှင့်စပ်သော တရား
 စကားကိုသာ ဟောတော်မူလေ့ရှိ၏။ (= မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊
 ကိုယ်၊ စိတ်-ဟူသော အတွင်းအာယတန ၆ ပါး + အဆင်း၊ အသံ၊
 အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိ၊ ဓမ္မသဘော - ဟူသော အပြင်
 အာယတန ၆-ပါးတို့နှင့် စပ်သော တရားစကားကိုသာ အကျယ်
 အားဖြင့် ဟောကြားတော် မူလေ့ရှိ၏ ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့
 အာယတန ၁၂-ပါးတို့ကို ဟောကြားတော် မူခြင်းမှာ စိတ္တ
 သုက္ကယ်က ဣဏ်ဉာဏ်အလယ်အလတ်ရှိသူ = မဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်
 သောကြောင့်တည်း။)

စိတ္တသုက္ကယ်သည် ရှေးရှေးဘဝများက ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရ
 တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု ဝိပဿနာရှုခဲ့ဘူးသူ (=
 သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ကြိတ်ချေခဲ့ဘူးသူ) ဖြစ်သော
 ကြောင့် ဝိပဿနာဘုရား ပျိုးများ ကြိုးကုတ် အားထုတ်လေလျှင်
 မကြာမြင့်မီပင် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = အနာ-
 ဂါမိအရိယာ ဖြစ်လေ၏။ (ဤ၌ မည်သည့်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း
 ၍ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်သည်ဟု တိုက်ရိုက်မဆိုသော်

လည်း ဤစိတ္တသုက္ကယ်၏ ရှေ့နောက် အဋ္ဌပ္ပဝယ် အကြောင်းအရာ တို့ကို ထောက်ရှုလျှင် အာယတနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးခြန်းပွားများ၍ မဂ်ဖိုလ်ရသည်ဟု ဆိုသင့်ပေ၏။

(ဤ၌။ ။သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ဒါယကာ အနာထပိတံသုဋ္ဌေးကား သောတာပန် အရိယာ ဒါနာဘိရတ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ အမ္မာဠကအရာမ် ကျောင်းတိုက်ကြီးဒါယကာ စိတ္တသုက္ကယ်ကား အနာဂါမ်အရိယာ ဒါနာဘိရတ၊ ဓမ္မာဘိရတ နှစ်မျိုး၍ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကျောင်းဒါယကာ နှစ်ဦးတို့၏ အရည်အချင်း ကွာခြားမှုကို ကြိုတင်သိမှတ်ထားရ၏။

စိတ္တသုက္ကယ်၏ ဒါနာဘိရတ၊ ဓမ္မာဘိရတ ဖြစ်ပုံ

ဤအရာဝယ် စိတ္တသုက္ကယ်၏ ဒါနာဘိရတ = အလှူ၌ မွေလျော်ပုံ၊ ဓမ္မာဘိရတ = တရားတော်၌ မွေလျော်ပုံကို သိသာရုံ အမြွက်မျှ စိတ္တသံယုတ်မှ ထုတ်ဆောင်ပြဦးအံ့—

ပဌမဗုဒ္ဓသံဃတ္တသုတ်

အခါတပါး များစွာသော မထေရ်တို့သည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ စိတ္တသုက္ကယ်၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော အမ္မာဠကအရာမ်ကျောင်းတိုက်ကြီး ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသုက္ကယ်သည် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ မထေရ်တို့ကို ဝတ်ပြုပြီး နောက်တနေ့ မိမိအိမ်၌ ဆွမ်းအလှူခံတော်မူကြရန် ပင့်ဖိတ်၍ ပြန်လာခဲ့လေသည်။ နောက်တနေ့ရောက်၍ မထေရ်များ စိတ္တသုက္ကယ်အိမ်သို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ကြွရောက်ကြ၍ ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူမိကြလျှင် စိတ္တသုက္ကယ်သည် မထေရ်မြတ်တို့ထံ ချဉ်းကပ်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေပြီးလျှင် (ထိုမထေရ်တို့အနက် အကြီးဆုံး သံဃထေရ်ဖြစ်သော) အရှင်ထေရ်-အမည်တော်ရှိသော မထေရ်ကြီးကို “အရှင်ထေရ်-မထေရ်မြတ်ဘုရား... ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှု၊ ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှု-ဟု ဆိုအပ်ပါ၏။ အဘယ်မျှဖြင့် ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှုကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။

ဤသို့ မေးလျှောက်အပ်လေသော် အရှင်ထေရ-မထေရ်ကြီး
သည် သိပင်သိသော်လည်း ဖြေကြားရန် မရဲဝံ့သည့်အတွက်
ဆိတ်ဆိတ်သာ နေတော်မူ၏။ ဒုတိယအကြိမ် မေးလျှောက်သော
အခါမှာလည်း ထိုအတူ ဆိတ်ဆိတ်သာ နေတော်မူ၏။ တတိယ
အကြိမ် မေးလျှောက်သောအခါမှာလည်း ထိုအတူ ဆိတ်ဆိတ်
သာ နေတော်မူ၏။

ထိုအခါ ထိုမထေရ်တို့အနက် သီတင်းသိက္ခာ ဝါအငယ်ဆုံး
(-သံသနဝက-သံသနော) ဖြစ်သော အရှင်ဣသိဒတ္တမထေရ်သည်
“ဤအရှင်ထေရ-မထေရ်ကြီးသည်ကား ကိုယ်တိုင်လည်း မဖြေ
ကြား သူတပါးတို့ကိုလည်း ဖြေကြားဘို့ရန် မတိုက်တွန်း၊ စိတ္တ
သုတ္တယ်ဥပါသကာသည်လည်း ရဟန်းသံဃာကို (သံသဒ္ဓကေက
အဖြေ မပေးနိုင်သည့်အတွက်) ညှဉ်းပန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။
ငါသည် ဤပြဿနာကို ဖြေ၍ သံဃာအား ချမ်းသာစွာနေနိုင်
အောင် ပြု၍ ပေးပေအံ့” ဟု ကြံစည်၍ အရှင်ထေရ-မထေရ်ကြီးကို
“အရှင်ထေရ-မထေရ်မြတ်ကြီးဘုရား... တပည့်တော်သည် စိတ္တ
သုတ္တယ်၏ ပြဿနာကို ဖြေကြားပါရစေ” ဟု (မိမိ နေရာမှ
ထကာ အရှင်ထေရ-မထေရ်ကြီးအနီးသို့ သွားရောက်၍) အခွင့်
တောင်းလေ၏။ အရှင်ထေရ-သံသမထေရ်ကြီးက “ငါ့ရှင် ဣသိ-
ဒတ္တ... သင်သည် စိတ္တသုတ္တယ်၏ ဤပြဿနာကို ဖြေလော့” ဟု
အခွင့်ပြုလေလျှင် အရှင်ဣသိဒတ္တသည် မိမိ နေရာ၌ ပြန်ထိုင်၍
စိတ္တသုတ္တယ်နှင့် ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း အပြန်အလှန် မေး
ဖြေမှု ပြုတော်မူလေ၏—

(အရှင်ဣသိဒတ္တ) သုတ္တယ်... “အရှင်ထေရ-မထေရ်မြတ်
ဘုရား... ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှု၊ ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှုဟု
ဆိုအပ်ပါ၏။ အဘယ်မျှဖြင့် ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှုကို
မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား အပ်ပါသနည်း” ဟု သင်မေး
သည် မဟုတ်လော။

(စိတ္တသုတ္တယ်) မှန်ပါသည် အရှင်ဘုရား...။

(အရှင်ဣသိဒတ္တ) သူကြွယ်...မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား
 တော်မူအပ်သော ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှုကား စက္ခုဓာတ်၊
 ရူပဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ သဒ္ဓ
 ဓာတ်၊ သောတဝိညာဏဓာတ်၊ (ပ)၊ မနောဓာတ်၊
 ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တည်း။ သူကြွယ်...
 ဤမျှဖြင့် ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှုကို မြတ်စွာဘုရား ဟော
 ကြားတော်မူအပ်ပေ၏။

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်သည် အရှင်ဣသိဒတ္တ၏ အမြေစကားကို
 အလွန်နှစ်သက်ကာ မထေရ်မြတ်တို့ကို မွန်မြတ်သောဆွမ်းခွေယ်၊
 ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ဆက်ကပ် ပြုစုလေသည်။ ဆွမ်းဘုဉ်း
 ပေးပြီးနောက် မထေရ်မြတ်တို့ ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ရောက်ကြ
 သောအခါ အရှင်ထေရ်-မထေရ်မြတ်ကြီးသည် အရှင်ဣသိဒတ္တ
 မထေရ်ကို “ငါ့ရှင်ဣသိဒတ္တ... ဤ ပြဿနာသည် သင်၏ ဉာဏ်၌
 ကောင်းစွာထင်ပါပေ၏။ ဤပြဿနာသည် ငါ၏ ဉာဏ်၌ မထင်
 ပေ။ ငါ့ရှင် ဣသိဒတ္တ... သို့ရကား ဤသို့ သဘောရှိသည့် အခြား
 သော ပြဿနာများ ရောက်လာလျှင် ငါ့ရှင်သည်ပင်လျှင် ဖြေဆို
 ပါလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဒုတိယဣသိဒတ္တသုတ်

ဤ ဒုတိယဣသိဒတ္တသုတ်၌လည်း ပဌမဣသိဒတ္တသုတ်အတူပင်
 စိတ္တသူကြွယ်က မထေရ်ရဟန်းတို့ကို မိမိအိမ်သို့ ဆွမ်းစားပင့်၍
 ရောက်ရှိကြလျှင် ဆွမ်းမဆက်ကပ်မီ သံဃထေရ်ကြီး ဖြစ်တော်
 မူသော အရှင်ထေရ်-မထေရ်မြတ်ကြီးကို “လောကသည် မြိန်၊
 လောကသည် မမြိ” - စသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူတို့ကို သရုပ်ထုတ်
 ဖော်ပြလျက် ထိုမိစ္ဆာအယူတို့ ဖြစ်ခြင်း၊ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း
 တရားကို မေးလေသည်။ အရှင်ထေရ်-မထေရ်ကြီးက ပဌမဣသိ-
 ဒတ္တသုတ်အတူ သုံးကြိမ်တိုင် မေးအပ်ပါလျက် (သိသော်လည်း
 မရဲဝံ့သည့်အတွက်) မဖြေပဲ ဆိတ်ဆိတ်နေလေလျှင် အရှင်ဣသိ-
 ဒတ္တသည် အရှင်ထေရ်-မထေရ်ကြီးထံ အခွင့်ပန်၍ စိတ္တသူကြွယ်

ရတနာ]

(၃) စိတ္တသုက္ကယ်အကြောင်း

၁၇၉

အား “သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိလျှင် မိစ္ဆာအယူတို့ဖြစ်၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မရှိလျှင် မိစ္ဆာအယူတို့ မဖြစ်ကြောင်း” ဖြေကြားတော်မူသည်။

တဖန် စိတ္တသုက္ကယ်က သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ၊ မဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာတို့ကို မေးမြန်းသောအခါမှာလည်း အရှင်ဣသိဒတ္တ သည် စိတ်ဖြာခွဲဝေ ဖြေကြားတော်မူလေ၏။ (အကြောင်းအရာ မေး၊ ဖြေပုံ အကျယ်ကို ပိဋကတ်မြန်မာပြန် သံယုတ်ပါဠိတော် သဋ္ဌာယတန သံယုတ်၊ ၇-စိတ္တသံယုတ်၊ ၃-ဒုတိယဣသိဒတ္တသုတ်၊ စာဖျက်နာ ၄၇၁-မှ စ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ထိုသို့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ၊ မဖြစ်ပုံကို မေး၊ ဖြေပြီး နောက် အရှင်ဣသိဒတ္တနှင့် စိတ္တသုက္ကယ်တို့ အပြန်အလှန် မေးကြ၊ ဖြေကြ ပြန်သည်မှာ—

(ဝိတ္တသုက္ကယ်) အရှင်ဘုရား... အရှင်ဣသိဒတ္တ သည် အဘယ်အရပ်မှ ကြွလာပါသနည်း။

(အရှင်ဣသိဒတ္တ) သူကြွယ်...အဝန္တီတိုင်းမှ ငါလာခဲ့၏။

(ဝိတ္တသုက္ကယ်) အရှင်ဘုရား...အဝန္တီတိုင်း၌ အကျွန်ုပ် တို့ မမြင်ဘူးပဲ မိတ်ဆွေဖြစ်နေသည့် ဣသိဒတ္တ အမျိုး ကောင်းသားသည် ရဟန်းပြုနေပါ၏။ ထိုအရှင်ကို အရှင် ဘုရား မြင်ဘူးပါသလော။

(အရှင်ဣသိဒတ္တ) သူကြွယ်...မြင်ဘူးပါ၏။

(ဝိတ္တသုက္ကယ်) အရှင်ဘုရား...ထိုအရှင်သည် ယခုအခါ အဘယ်အရပ်၌ နေပါသနည်း။

ထိုသို့ မေးသောအခါ အရှင်ဣသိဒတ္တသည် အဖြေမပေးပဲ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် နေတော်မူလေ၏။

(ဝိတ္တသုက္ကယ်) အရှင်ဘုရား...အရှင်သည် အကျွန်ုပ်တို့ ၏ (အဒိဋ္ဌသဟာယ)မမြင်ဘူးသောသူငယ်ချင်း ဣသိဒတ္တ ပါလော။

(အရှင်ဣသိဒတ္တ) ဟုတ်ပေ၏ သူကြွယ်....။

(စိတ္တသူကြွယ်) အရှင်ဘုရား... အရှင် ဣသိဒတ္တသည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဘိ၌ မွေ့လျော်တော်မူပါလော့၊ အဗ္ဗာဓုတ အရပ်ကျောင်းတိုက်သည် မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိပါ၏၊ တပည့် တော်သည် အရှင်ဣသိဒတ္တ အတွက် သက်န်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး = ပစ္စည်း လေးရပ်တို့ဖြင့် ကြောင့်ကြ ပြုပါမည်။

(အရှင်ဣသိဒတ္တ) သူကြွယ်...ကောင်းသည်ကို ဆိုအပ် ပါပေ၏။ (ဤစကားကို အရှင်ဣသိဒတ္တသည် စိတ္တ သူကြွယ် လျှောက်ထားသော ဖိတ်ကြားချက် စကား အတွက် အနမောဒနာ ပြုတော်မူလို၍သာ မိန့်ဆိုလေ သည်၊ ထိုပစ္စည်းလေးပါးမှ တပါးပါးကို ခံယူလိုသော အလိုဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူသည် မဟုတ်)။

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်သည် အရှင်ဣသိဒတ္တ၏ အဖြေစကားကို အလွန်နှစ်သက်ကာ မထေရ်မြတ်တို့ကို မွန်မြတ်သော ဆွမ်း၊ ခဲဇွယ်၊ ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ဆက်ကပ် ပြုစုလေသည်။ ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးပြီးနောက် မဘေရ်မြတ်တို့ ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ရောက်ကြ မသာအခါ အရှင်ထေရ်-မထေရ်မြတ်ကြီးသည် အရှင်ဣသိဒတ္တ မထေရ်ကို ရှေး(ပဌမဣသိဒတ္တသုတ်က) နည်းတူပင် မိန့်ထော် မူလေ၏။

ထို့နောက် အရှင်ဣသိဒတ္တမထေရ်သည် (စိတ္တသူကြွယ်က မိမိ ကို ရှေးလူဖြစ်စဉ်အခါ မမြင်ဘူးသော သူငယ်ချင်းအဖြစ်ကို သိမြင် အပ်စေပြီးလေလျှင် “ငါသည် ဤအရပ်၌ မနေသင့်” ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ ဆင်ခြင်တော်မူမိကာ) ကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာကို သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍ မိမိ၏ သပိတ်၊ သက်န်းကို ယူဆောင်ပြီးလျှင် တဖန် ပြန်မလာသော ဖဲသွားခြင်းဖြင့် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဘိမှ ဖဲကြ တော်မူလေ၏။

မဟာပဒါနိယာရိယသုတ်

အခါတပါး များစွာသောမထေရ်တို့သည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဘိဝယ် စိတ္တသုတ္တန်၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော အဗ္ဗာဠကအရာမ်ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကျောင်းဒကာ စိတ္တသုတ္တန်သည် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ မထေရ်တို့ကို ဝတ်ပြုပြီး နောက်တနေ့ မိမိ၏နွားခြံရှိရာ အရပ်၌ ဆွမ်းအလှူခံတော်မူကြရန် ပင့်ဖိတ်၍ ပြန်လာခဲ့လေသည်။ နောက်တနေ့ရောက်၍ မထေရ်များ စိတ္တသုတ္တန်၏ နွားခြံရှိရာ အရပ်သို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ကြရောက်ကြ၍ ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူမိကြလျှင် စိတ္တသုတ္တန်သည် မထေရ်မြတ်တို့ကို မွန်မြတ်သော ထောပတ်နှိုသနာဆွမ်းဖြင့် ကိုယ်တိုင်ဆက်ကပ် ပြုစုလေသည်။

စိတ္တသုတ္တန်အား သူ၏ ကျွန်ယောက်ျား အလုပ်သမားတို့သည် မထေရ်တို့နှင့် အတူတကွသာလျှင် ရွှေခွက်ကို ဆေးကြော၍ ထောပတ်နှိုသနာဆွမ်းကို ခူးထည့်၍ ပေးကြလေသည်။ စိတ္တသုတ္တန်သည် နှိုသနာဆွမ်းကို စားသုံးပြီးလတ်သော် မထေရ်မြတ်တို့နှင့် အတူတကွသာလျှင် လိုက်ပါလိုသည်ဖြစ်၍ “အိမ်မှာဖြစ်လျှင် အိမ်ရှင်သုဋ္ဌေးကတော်သည် ကျန်သောနှိုသနာကို သင့်လျော်သလို စီမံနိုင်၏။ ဤနွားခြံကား အလုပ်သမားများသည် ငါက တစုံတရာ မှာထားပြောဆိုမှု မပြုအပ်လျှင် သင့်လျော်သလို စီမံကြလိမ့်မည် မဟုတ်။ ထိုသို့ မစီမံကြလျှင် ဤမွန်မြတ်သော နှိုသနာဆွမ်းသည် အကျိုးမပြီး အချည်းနှီးပျက်စီးလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကာ အလုပ်သမားများအား သင့်လျော်သလို စီမံခွင့်ပြုလို၍ “အမောင်တို့... ကြွင်းကျန်နေသောနှိုသနာကို သင့်လျော်သလို စွန့်လှူရစ်ကြလော့” ဟု ပြောဆိုမှာထားပြီးလျှင် မထေရ်တို့နောက်မှ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါခဲ့လေ၏။

ထိုအချိန်၌ နေကား ချစ်ချစ်တောက်ပူနေ၏။ မထေရ်တို့သည် လည်း ဘောဇဉ်ကို စားပြီးခါစ သူတို့ကဲ့သို့ တွန့်ဆုတ် လေးလံသကဲ့သို့သောကိုယ်ဖြင့် ကြွသွားကြရကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုမထေရ်

ထို့အနက် သီတင်းသိက္ခာ ဝါအငယ်ဆုံး (=သံဃနဝက—သံဃ-
နော)ဖြစ်သော အရှင်မဟာကမထေရ်သည် အရှင်ထေရ-သံဃ
မထေရ်ကြီးကို “အရှင်ထေရ-သံဃမထေရ်ကြီးဘုရား....လေအေး
လည်းတိုက်, မိုးလည်းအုံ့, မိုးလည်း တပေါက်ချင်းရွာပါမူ
ကောင်းပါမည်လော” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်ထေရ-
သံဃမထေရ်ကြီးက “ငါ့ရှင်မဟာက....လေအေးလည်းတိုက်, မိုး
လည်းအုံ့, မိုးလည်းတပေါက်ချင်းရွာပါမူ ကောင်းပေရာ၏” ဟု
မိန့်တော်မူသောအခါ အရှင်မဟာကမထေရ်သည် လေအေးလည်း
တိုက်, မိုးလည်းအုံ့, မိုးလည်းတပေါက်ချင်းရွာအောင် တန်ခိုး
ဖန်ဆင်းတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “ဤသံဃနော
မထေရ်၏တန်ခိုးအာနဘော်သည် ဤသို့ သဘောရှိပေစွာ?” ဟု
အကြံအစည် ဖြစ်လေ၏။ ထို့နောက် အရှင်မဟာကသည် ကျောင်း
တိုက်သို့ ရောက်လျှင် အရှင်ထေရ-သံဃမထေရ်ကြီးကို “အရှင်
ထေရ-သံဃမထေရ်ကြီးဘုရား.... ဤမျှလောက်ဆိုလျှင် သင့်တော်
ပြီလော” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ အရှင်ထေရ-သံဃမထေရ်
ကြီးက “ငါ့ရှင်မဟာက....ဤမျှဆိုလျှင် သင့်တော်ပြီ၊ ငါ့ရှင်မဟာက....
ဤမျှဆိုလျှင် ပြုအပ်ပြီ၊ ငါ့ရှင်မဟာက....ဤမျှဆိုလျှင် ပူဇော်အပ်
ပေပြီ” ဟု နှစ်သက်အားရစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးသောအခါ
မထေရ်တို့သည် မိမိတို့နေမြဲကျောင်းသို့ အသီးအသီး ကြွကြကုန်
၏။ အရှင်မဟာကသည်လည်း မိမိနေရာကျောင်းသို့ ကြွလေ၏။

ထို့နောက် စိတ္တသူကြွယ်သည် အရှင်မဟာကထံသို့ ဆည်းကပ်
၍ မိမိအား တန်ခိုးပြင်ဇီဟာ ပြသရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား
လေ၏။ အရှင်မဟာကမထေရ်က “သူကြွယ်....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်
သည် ကျောင်းအဝင်ဝ၌ (ခွေးအိပ်၌) အပေါ်ရုံကို ခင်း၍ မြက်
စည်းကို ကြံဖြန့်လော့?” ဟု မိန့်တော်မူလျှင် စိတ္တသူကြွယ်သည်
“ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား....” ဟု ဝန်ခံ၍ အရှင်မဟာကမထေရ်
မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း ကျောင်းအဝင်ဝ (=ခွေးအိပ်)၌ အပေါ်ရုံကို
ခင်း၍ မြက်စည်းကို ကြံဖြန့်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်မဟာကမထေရ်

သည် ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ပြီးလျှင် တံခါးကျည်း (-မင်းတုတ်) ကို ချစ် သော့ပေါက်မှငင်း၊ တံခါးရွက်အကြားမှငင်း မီးအလှံ ထွက်ပြီးလျှင် မြက်ဘို့ကိုသာ မီးလောင်၍ အပေါ်ရုံကို မလောင် စေသည့် တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ဖန်ဆင်းတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ မြက်ဘို့ကိုသာ မီးလောင် ပြီးသောအခါ စိတ္တ သုကြယ်သည် အပေါ်ရုံကို ခါတွက်ကောက်ယူကာ ထိတ်လန့် ကြက်သီးမွှေး ညှင်းထလျက် အပြစ်လွတ်သော နေရာ၌ ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်မဟာကမထေရ်သည် ကျောင်းတွင်းမှ ထွက်ပြီး လျှင် စိတ္တသုကြယ်ကို “သုကြယ်...ဤမျှလောက်ဆိုလျှင် သင့်တော် ပြီလော” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ စိတ္တသုကြယ်က “အရှင်မဟာ ကဘုရား...ဤမျှဆိုလျှင် သင့်တော်ပါပြီဘုရား၊ အရှင်မဟာကဘုရား... ဤမျှဆိုလျှင် ပြုအပ်ပါပြီဘုရား၊ အရှင်မဟာကဘုရား...ဤမျှဆိုလျှင် ပူဇော်အပ်ပါပြီဘုရား၊ အရှင်မဟာကသည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဗိ၌ မွေ့လျော်တော်မူပါလော့၊ အဗ္ဗာဠကအရာမ်ကျောင်းတိုက်သည် မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိပါ၏။ တပည့်တော်သည် အရှင်မဟာကအတွက် သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ပစ္စည်းလေးရပ်တို့ဖြင့် ကြောင့်ကြ ပြုပါမည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် အရှင်မဟာကမထေရ် သည် “သုကြယ်...ကောင်းသည်ကို ဆိုအပ်ပါပေ၏” ဟု အနုမော ဒနာစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ထိုနောက် အရှင်မဟာ ကမထေရ်သည် “ငါသည် ဤအရပ်၌ မနေသင့်” ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ဆင်ခြင်တော်မူကာ ကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာတို့ကို သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍ မိမိ၏ သံပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ပြီးလျှင် တဖန်ပြန်မလာသော ဖဲသွားခြင်းဖြင့် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဗိမှ ဖဲကြ တော်မူလေ၏။

(ဤ ဒုတိယဣသိဒတ္တသုတ်၊ မဟာပါဠိဟာရိယသုတ်=နှစ်သုတ် လုံး၌ပင် စိတ္တသုကြယ်အနေဖြင့် သာသနာတော်ဝယ် အလွန်ကြည်ညို၍ အရှင်ဣသိဒတ္တမထေရ်၊ အရှင်မဟာကမထေရ်တို့ကို မိမိ၏ကောင်းမှု အဗ္ဗာဠကကျောင်းတိုက်အရာမ်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူရန်နှင့် မိမိကပစ္စည်းလေးပါးအတွက် ကြောင့်ကြစိုက်မည့်အကြောင်း လျှောက် ထားပါသော်လည်း မထေရ်တို့ဖက်မှကြည့်လျှင် ထိုပစ္စည်းလေးပါးသည်

ထုတ်ဖော်ရသောပစ္စည်းမျိုး၊ တန်ခိုးပြုရသော ပစ္စည်းမျိုးကဲ့သို့ ပြစ်နေ၍ ထိုပစ္စည်းလေးပါးကို စွန့်လွှတ်တော်မူကြကာ ပိကြထော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူသင့်ပေသည်။ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ထို့အထွက် အထူးမဖွင့်ကြ။

ဤသို့ ဣသိဒတ္တသုတ်နှစ်သုတ်နှင့် မဟာပါဠိဟာရိယသုတ်တို့ကို ဤ၌ ဖော်ပြခြင်းမှာ စိတ္တသူကြွယ်၏ ဓမ္မာဘိရတဖြစ်ပုံကို သိသာရုံ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အသင် ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ်ပရိတ်သတ် သူတော်စင် တို့သည် ပိဋကတ်မြန်မာပြန် သံယုတ်ပါဠိတော် ဒုတိယ သဋ္ဌာယတနဂဝ္ဂ သံယုတ်လာ သုတ်ပေါင်း ၁၀-သုတ်ရှိသည့် ၇-စိတ္တသံယုတ်ကို ကြည့်ရှု ဖြစ်အောင် ကြည့်ရှုကြကုန်စေ။

အရှင်သုဓမ္မမထေရ်အကြောင်းအကျဉ်း

တနေ့သ၌ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ်နှစ်ပါးတို့သည် တပည့် ရဟန်းတထောင် ခြံရံအပ်ကုန်လျက် အဗ္ဗာဠကအရာမကျောင်း တိုက်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာကြလေသည်။ (ထိုအချိန်၌ ထို ကျောင်းတိုက်ဝယ် အရှင်သုဓမ္မမထေရ်သည် ကျောင်းတိုက်ကို အုပ်စိုး အကြီးအကဲပြု၍နေသော အချိန်ဖြစ်သည်။) ကျောင်း ဒကာ စိတ္တသူကြွယ်သည် ထိုအဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါး အမှူးပြု သော ရဟန်းတထောင်တို့အတွက် (အရှင်သုဓမ္မ မထေရ်ကို မတိုင်ပင်ပဲ) ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှုကို ပြုစီရင်လေသည်။ ကျောင်းထိုင် အရှင်သုဓမ္မမထေရ်သည် ထိုအချက်ကို သည်းမခံ နိုင်သဖြင့် စိတ္တသူကြွယ်ကို “ဤပူဇော်ဖွယ်တွေထဲမှာ နှမ်းပုစိတခု တော့ လိုသေးသယ်”ဟု ပြောဆိုခြင်းဖြင့် (သူကြွယ်ကို ဇာတိ ဝါဒ ဆဲရေးခြင်းဖြင့်) ဆဲရေးခဲ့လေသည်။ (စိတ္တသူကြွယ်၏ အနွယ်အဆက်တွင် အစပိုင်း၌ တဦးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မုန့်သည် ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေသည်။ ထို့ကြောင့် သူကြွယ်ကို ဇာတိဝါဒဖြင့် ဆဲရေး လို၍ ဤသို့ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။)

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်က ရဟန်း စကားလည်းမဟုတ် လူ စကားလည်းမဟုတ်သည့် ကြက်မပီ ကျီးမကျ ဩက္ကလိအာဝါဒ ဖြင့် ပြန်လည်ချေပသောကြောင့် အရှင်သုဓမ္မသည် အလွန်အမင်း

အမျက်ထွက်ကာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်လျှောက်
ထား၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို ရရှိပြီးလျှင် အဆုံးအမ
တော်၌တည်လျက် စိတ္တသုတ္တန်ကို တောင်းပန်ဝန်ခံချီးနှောက်
ထို အဗ္ဗာဠကအရပ်ကျောင်းတိုက်မှာပင် နေလျက် ဝိပဿနာ
တရား ပွားများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်
တော်မူလေသည်။ (ဤကား အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြချက်
တည်း။ ဤဝတ္ထုအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ
ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၃၂၇-မှစသော စိတ္တသုတ္တန်ဝတ္ထုနှင့်
ဝိဇ္ဇကထမြန်မာပြန် ဝိနယ စုဋ္ဌဝဂ္ဂ ၄-ပဋိသာရကဏီယကံ မျက်နှာ
၃၅-မှစ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

စိတ္တသုတ္တန် ဘုရားဖူးသွားရောက်ခြင်း

(ဤစိတ္တသုတ္တန် ဘုရားဖူးသွားရောက်ခြင်း အကြောင်းအရာ
ကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာမှ ထုတ်ဆောင်ရေးသားပေးအံ့) — အရှင်
သုဓမ္မမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသောအခါ စိတ္တသုတ္တန်သည်
“ငါကား မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူးမြင်ရပေပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်
သို့ ရောက်အပ်လေပြီ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူးမြင်ရပေပင် အနာ
ဂါမိဖိုလ်၌ တည်ခဲ့လေပြီ၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်မှ
သင့်တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် နှမ်း၊ ဆန်၊
ထောပတ်၊ တင်လဲ၊ ပျား၊ အဝတ်-စသည် အပြည့် တင်ဆောင်
ပါရှိသည့် လှည်းပေါင်းအစီးငါးရာတို့ကို ယှဉ်ကစေပြီးနောက်
“ဘုရားဖူးမြင်လိုသော သူဘို့သည် ငါနှင့်အတူတကွ လိုက်ပါလာ
ကြကုန်၊ အစာအာဟာရ စသည်တို့ဖြင့် မပင်ပန်းအောင် အကျွန်ုပ်
တို့ဝန်ယူမည်” ဟု မစ္ဆိကာသဏ္ဍမိ၌ ရှိနေသော ရဟန်း
ယောက်ျား၊ ရဟန်းမိန်းမ၊ ဥပါသကာယောက်ျား၊ ဥပါသိကာ
မိန်းမတို့အား ဖိတ်ခေါ်ပြောကြားစေလေ၏။ ထိုသို့ ဖိတ်ခေါ်
ချက်အရ စိတ္တသုတ္တန်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းငါးရာ၊ ရဟန်းမိန်းမ
ငါးရာ၊ ဥပါသကာငါးရာ၊ ဥပါသိကာငါးရာတို့သည် ဘုရားဖူး
ထွက်ခွါ လိုက်ပါလာကြကုန်၏။

စိတ္တသူကြွယ်သည် ဘုရားဖူးလိုက်ပါလာသော ပရိသတ် ၂၀၀၀-နှင့် မိမိ၏အခြံအရံပရိသတ် ၁၀၀၀-ပေါင်း လူပေါင်း ၃၀၀၀-တို့အတွက် ယူဇနာသုံးဆယ် ဝေးကွာသောခရီး၌ ယာဂု၊ ဆွမ်း၊ ခဲဖွယ်-စသည်တို့ဖြင့် အနည်းငယ်မျှ ချီတဲမှုမရှိရအောင် အသင့်စီမံယူဆောင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း စိတ္တသူကြွယ် ဘုရားဖူးထွက်ချီလာကြောင်းကို သိလျှင်ပင် တယူဇနာ တယူဇနာ စခန်း၌ နတ်တို့သည် ယာယီမဏ္ဍပ်တဲနန်းများ ဖန်ဆင်းကြ၍ အသင့်စောင့်ကြိုကာ နတ်၌ဖြစ်သော ယာဂု၊ ခဲဖွယ်၊ ဆွမ်း၊ အဖျော်ယမကာ-စသည်တို့ဖြင့် ထိုလူပေါင်း ၃၀၀၀-ကို ပြုစု လုပ်ကျွေး ဧည့်ခံကြလေသည်။ တဦးတယောက်အားမျှ တစုံတရာ စားဖွယ်၊ သောက်ဖွယ်ဖြင့် ချီတဲခြင်းဟူ၍ မရှိချေ။

ဤနည်းဖြင့် နတ်တို့က ပြုစုလုပ်ကျွေးဧည့်ခံအပ်လျက် နေ့စဉ် နေ့စဉ် တယူဇနာမှန်မှန် ခရီးချီခဲ့သဖြင့် စိတ္တသူကြွယ်သည် တလ အချိန်ပိုင်းဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ လှည်း အစီးငါးရာတို့သည် တင်ဆောင်ခဲ့ရင်းအတိုင်း ပြည့်မြဲပြည့်လျက် သာ ရှိကုန်၏။ လမ်းခရီးအကြားဝယ် နတ်တို့ကငင်း၊ လူတို့က ငင်း ပို့သအပ်သည့် လက်ဆောင်ပဏ္ဍာကိုပင် စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်း ကျွေးမွေးလျက် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ဆိုက်လာ လေသည်။

စိတ္တသူကြွယ် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်မည့်နေ့ဝယ် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်နှင့် အရင်အာနန္ဒာမထေရ်တို့ ကြိုတင်၍ မိန့်ဆို လျှောက်ကားကြသည်မှာ—

(ဘုရားရှင်) ချစ်သားအာနန္ဒာ.....ယနေ့ ညနေချမ်း အခါဝယ် စိတ္တသူကြွယ်သည် ဥပါသကာငါးရာယှိ ခြံရံ အပ်လျက် လာရောက်ကာ ငါဘုရားကို ရှိခိုးလိမ့်မည်။

(အရှင်အာနန္ဒာ) မြတ်စွာဘုရား.....ထိုစိတ္တသူကြွယ်က အရှင်ဘုရားတို့အား ရှိခိုးလာသောအခါ တစုံတရာ ပြာဋိဟာများ ဖြစ်ပွားလိမ့်ဦးမည်လားဘုရား။

(ဘုရားရှင်) ဖြစ်ပွားလိမ့်မည် ချစ်သားအာနန္ဒာ...။

(အရှင်အာနန္ဒာ) အဘယ်သို့သော ပြာဠိဟာများ ဖြစ်ပွားလိမ့်ပါမည်နည်းဘုရား။

(ဘုရားရှင်) ချစ်သားအာနန္ဒာ...ထို စိတ္တသုက္ကယ် လာရောက်၍ ငါဘုရားကို ရှိခိုးသောအခါဝယ် ရှစ်မင်းပယ်ခန့် ရှိသောမြေအရပ်၌ ပုဆစ်ဗူးနှစ်လုမျှ အဆင်းငါးမျိုးရှိသည့် နတ်ပန်းမို ကြီး တစ်ခုနက် သွန်းပြီးရွာချလိမ့်မည်။

ထိုစကားကို ကြားသိကြ၍ သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သားတို့သည် “ဤသို့စင် ဘုန်းကြီးလှသည့် စိတ္တအမည်ရှိသော သုက္ကယ်သည် ယနေ့ လာရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးလိမ့်မည်တဲ့၊ ဤသို့သော ပြာဠိဟာများလည်း ဖြစ်ပွားလိမ့်မည်တဲ့၊ ငါတို့ သည့်လည်း ထိုဘုန်းကံရှင် စိတ္တသုက္ကယ်ကို ယနေ့ တွေ့မြင်ခွင့် ရကြပေလိမ့်မည်” ဟု တိုင်ပင် ပြောဆိုကြကာ လက်ဆောင် ပဏ္ဏာများကို အသီးသီးယူခဲ့ကြ၍ လမ်းခရီး ဝဲ၊ ယာ နှစ်ဖက်တို့၌ အသင့်စောင့်ကြို ရပ်တည်နေလင့်ကြကုန်၏။

စိတ္တသုက္ကယ်တို့ ဘုရားဖူးအဖွဲ့ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် အနီးသို့ ဆိုက်ရောက်လာသောအခါ အတူပါလာသော ရဟန်း ငါးရာတို့သည် ရှေးဦးစွာ လာကြကုန်၏။ စိတ္တသုက္ကယ်သည် ဥပါသိကာငါးရာတို့ကို “အမိတို့... သင်တို့သည် နောက်မှလာကြကုန်” ဟု ပြောဆိုချန်ထားခဲ့၍ ဥပါသကာငါးရာတို့ မြီရံအပ်လျက် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ သွားရောက် ဆည်းကပ်လေ၏။ (အထူးအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ မျက်မှောက်တော်ဝယ် ရပ်တည်ကြသူ၊ ထိုင်နေကြသူတို့သည် ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား = စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ ရပ်တည်ကြ၊ ထိုင်နေကြသည် မဟုတ်၊ စည်းကမ်း သေဝပ်စွာအလယ်ခေါင်၌ ဘုရားကြရန်လမ်းကိုထား၍ ထိုလမ်း၏ ဝဲ၊ ယာ နှစ်ဖက်တို့၌ မတုန်မလှုပ် တည်ငြိမ်စွာသာလျှင် ရပ်တည် နေထိုင်ကြလေသည်)။

စိတ္တသုက္ကယ်သည် ဘုရားဖူးရန် ကြီးစွာသော ဘုရားကြွလမ်း သို့ သက်ရောက်လေ၏။ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးတို့သို့ ရောက်ဆိုက် ပြီးသော အနိယသာဝက ကြည့်တိုင်း ကြည့်တိုင်းသော နေရာ သည် တလှုပ်လှုပ် တရွံ့ရွံ့ ဖြစ်၍နေ၏။ ထိုကြည့်တိုင်း ကြည့်တိုင်း သော နေရာမှာ ထိုင်နေရင်းရှိကြသည့် လူများအပေါင်းသည် “ဤသူကား စိတ္တသုက္ကယ်တဲ့” ဟု ပြောဆိုကြလျက် စိတ္တသုက္ကယ်ကို အထူးအဆန်းသဗ္ဗယ် ကြည့်ရှုကြလေသည်။ စိတ္တသုက္ကယ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အနီးသို့ ဆည်းကပ်၍ ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်တော် မြောက်သွယ်တို့၏ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ဗျက်တော် နှစ်ဖက်တို့၌ အားပါးတရ ဆုပ်ကိုင်လျက် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံတို့ကို ကော်ရော်မြတ်နိုး ရှိခိုးလေ၏။ ထိုခဏမှာဝင် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့် အဆင်းငါးမျိုး နတ်ပန်းမိုးကြီး မြိုးမြိုး ရွာသွန်းချလေသည်။ လူအပေါင်း၏ သာဓုကောင်းကြီးအထောင် တို့သည် ဖြစ်လေကုန်၏။

စိတ္တသုက္ကယ်သည် တလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အနီး ထံတော်ပါး၌ ဝပ်တွားဆည်းကပ် နေထိုင်ခဲ့လေ၏။ ထိုသို့နေထိုင် စဉ်မှာလည်း ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်အားလုံး ကို ကျောင်းတိုက်တော်၌သာလျှင် နေဘော်မှုရန် တောင်းပန် လျှောက်ထား၍ အလှူကြီးကို ပေးလှူခဲ့လေသည်။ မိမိနှင့်အတူ ဘုရားဖူး လိုက်ပါလာသူတို့ကိုလည်း ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ပင် ထား၍ မလိုရအောင် ပြုစုလေသည်။ ထိုသို့ပြုစုရာ၌ တရက်မျှပင် မိမိလည်းတို့၌ တင်ဆောင်သယ်ယူအပ်ခဲ့သည့် တစုံတခုသော ဝတ္ထုကိုမျှ ယူရသောဟူ၍ မရှိ။ နတ်၊ လူတို့က ပိုသအပ်သည့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာဖြင့်သာလျှင် အလှူဒါန ပေးလှူခဲ့ရလေ၏။

စိတ္တသုက္ကယ်သည် တလပြည့်မြောက်သောအခါ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးပြီးလျှင်—

“မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်သည် ‘အရှင်ဘုရား တို့အား အလှူပေးအံ့’ ဟူ၍ လာရောက်ခဲ့ရာ လမ်းခရီး အကြား၌ တလထာ ကြာခဲ့ပါသည်။ တပည့်ထော်၏

အဖို့ရာ ဤဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ပင် တလအချိန် လွန်ခဲ့ပါပြီ။ တပည့်တော်ယူဆောင်ခဲ့သော လက်ဆောင် ပဏ္ဏာ တစ်စုံတရာကိုမျှ ယူ၍လူရန် အခွင့်မရခဲ့ပါ။ ဤမျှ (၂-လ) အချိန်ကြာအောင် နတ်, လူတို့က ပိုသအပ်သည့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာဖြင့်သာလျှင် အလှူဒါနကို ပေးလှူခဲ့ ရပါသည်။ တပည့်တော်သည် ရွှေသို့ဆက်၍ ဤအရပ်မှာ အကယ်၍ တနှစ်ကြာအောင် နေလျှင်လည်း တပည့်တော် ၏ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို လှူခွင့်ရမည်မဟုတ်ပါ။ တပည့်တော် သည် လှည်းအစီးငါးရာတို့၌ ပါရှိသော လှူဖွယ်ဝတ္ထု တို့ကို သံဃာအား ချထားလှူဒါန်း၍ ပြန်လိုပါသည်။ တပည့်တော်အား ထိုလှူဖွယ်ဝတ္ထုများ ချထားသိမ်း ဆည်း သိုမှီးရမည့် နေရာဌာနကို ညွှန်ကြားစေတော်မူကြ ပါဘုရား” —

ဟု သျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “ချစ်သား အာနန္ဒာ…… စိတ္တသုကြယ်အား နေရာတခုကို အားလပ်အောင် ပြု၍ ပေးလိုက်လော့” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် မိန့်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း နေရာတခုကို အားလပ်အောင် ပြု၍ ပေးလေ၏။ စိတ္တသုကြယ်သည် အရှင် အာနန္ဒာရှင်းလင်း၍ ပေးအပ်သော ကပ္ပိယဘူမိကျောင်း၌ လှည်း အစီးငါးရာတိုက် လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို ချထားသိုမှီး သိမ်းဆည်း ကာ သံဃာအား လှူဒါန်းပြီ လျှင် မိမိနှင့် အတူတကွ ဘုရားဖူး လိုက်ပါလာကြသည့် ရဟန်းရှင်လူ သုံးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အချည်းနှီးသောလှည်း (= အားလပ်သောလှည်း) တို့ဖြင့် တဖန် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့ဖက်သို့ အပြန်ခရီး ချီခဲ့လေ၏။ နတ်, လူတို့သည် ထကာထကာ “အရှင်စိတ္တသုကြယ်…… သင်သည် အချည်းနှီးသော လှည်း (= ပစ္စည်းမပါသောလှည်း) တို့ဖြင့် ခရီးသွားရမည့်ကံကို ပြုအပ်ခဲ့သလော့” ဟု မခံနိုင်စကား ပြောကြားကြ၍ ရတနာ ခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် လှည်းများပြည့်အောင် တင်ဆောင်ပေးကြလေ

ကုန်၏။ စိတ္တသူကြွယ်သည် မိမိအား နတ်, လူတို့က ပို့သအပ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာဖြင့်ပင်လျှင် အတူပါသူ ဘုရားဖူး ရှင်, လူအပေါင်းကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဗိသို့ ချမ်းသာစွာ သွားရောက်လေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင်—

“မြတ်စွာဘုရား... စိတ္တသူကြွယ်သည် အရှင်ဘုရားတို့ အထံတော်သို့ လာရာမှာလည်း တလအချိန်ကြာ လာခဲ့ရပါသည်။ ဤဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌လည်း တလပတ်လုံးပင် နေ၍သွားပါပြီ။ ဤမျှ ကာလကြာအောင် နတ်, လူတို့ ပို့သအပ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာဖြင့်ပင် ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူခဲ့ပါပြီ။ ယခုအခါ လှည်းအစီးငါးရာတို့ကို အချည်းနှီးဖြစ်အောင် (=အားလပ်အောင်) ပြုလုပ်၍ တလကြာအချိန်ဖြင့်ပင် မိမိမြို့သို့ သွားရောက်ရပါမည်တဲ့။ အထူးအားဖြင့် နတ်, လူတို့သည် ထကာ ထကာ ‘အရှင်စိတ္တသူကြွယ် ... သင်သည် အချည်းနှီးသောလှည်း (= ပစ္စည်းမပါသောလှည်း) တို့ဖြင့် ခရီးသွားရမည့်ကံကို ပြုအပ်ခဲ့သလော’ ဟု မခံနိုင်စကား ပြောကြားကြ၍ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် လှည်းများပြည့်အောင် တင်ဆောင်ပေးကြပါကုန်သတဲ့ဘုရား။ စိတ္တသူကြွယ်သည် တဖန် မိမိအား နတ်, လူတို့က ပို့သအပ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာဖြင့်ပင်လျှင် အတူပါသူ ဘုရားဖူး ရှင်, လူအပေါင်းကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမ္ဗိသို့ ချမ်းသာစွာ သွားရောက်ပါလိမ့်မည်တဲ့။

မြတ်စွာဘုရား... မေးလျှောက်ပါရစေ၊ ဤ စိတ္တသူကြွယ်၏ အဖို့ရာ အရှင်ဘုရားတို့ အထံသို့ လာရောက်လျှင်သော်သာ ဤပူဇော်သက္ကာရမှု ဖြစ်ပါသလော၊ သို့မဟုတ် အခြားအရပ်တပါးသို့ သွားရောက်ရာမှာလည်း ဤပူဇော်သက္ကာရမှုသည် ဖြစ်ပါသလော” —

ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်
သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို—

“ချစ်သား အာနန္ဒာ... ဤစိတ္တသုကြယ်၏ အဖို့ရာ ငါ
ဘုရား၏ အထံသို့ လာသော်၎င်း၊ အခြားအရပ်တပါးသို့
သွားသော်၎င်း ဤ ပူဇော်သက္ကာရသည် ဖြစ်သည်သာ
လျှင်တည်း၊ မှန်၏—ချစ်သားအာနန္ဒာ... ဤစိတ္တသုကြယ်
ဒါယကာကား ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို လောကီ၊ လော-
ကုတ္တရာ သဒ္ဓါနှစ်ပါးတို့ဖြင့် မပျက်မစီး ယုံကြည်သူ
ဖြစ်သည့်ပြင် ရတနာသုံးပါးကိုလည်း လောကုတ္တရာသဒ္ဓါ
တရားဖြင့် အလွန်အလွန် ကြည်ညိုသူ ဖြစ်သည်။ ဤသို့
သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖို့ရာ ရောက်လေရာရာ ဌာန
တိုင်းမှာပင် လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရကား ဖြစ်ပွားမြဲဓမ္မတာ
ဖြစ်ချေသည်” —

ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မပဒ ပကိဏ္ဍကဝဂ်လာ ဤဆိုလတ္တံ့ သော
ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏—

သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊
ယသောဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊
တတ္ထ တတ္ထေဝ ပူဇိတော။

အာနန္ဒ = ချစ်သားအာနန္ဒာ...။ သဒ္ဓေါ = လောကီ၊
လောကုတ္တရာ သဒ္ဓါနှစ်ပုံ ကုံလုံပြည့်ဝသော။ သီလေန =
လူတို့ကျင့်ရာ သီလသိက္ခာနှင့်။ သမ္ပန္နော = လောကီင
ကုံလုံ ပြည့်စုံသော။ ယသောဘောဂသမပ္ပိတော =
အရိယသာဝက ဥပါသကာငါးရာ များစွာသော အခြံအရံ
နှင့်တကွ လောကဥစ္စာ၊ သပ္ပာရိသဥစ္စာ ဤနှစ်ဌာတို့နှင့်
လွန်စွာ ပြည့်ဝသော အရိယသာဝက ဘုရားတပည့်သား
သည်။ ယံ ယံ ပဒေသံ = အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊
မြောက်-အမှတ်မထင် အကြင်အကြင်သို့သော အရပ်သို့။

ဘဇတိ = သွားရောက်၏။ သော = ထို အရိယသာဝက ဘုရားတပည့်သားကို။ တတ္ထ တတ္ထေဝ = ရောက်လေရာရာ ထိုထို အရပ်ဒေသသွားလျှင်။ ပုဇိတော = မေတ္တာ၊ သဒ္ဓါ စေတနာလွှမ်းမတ် လူနှင့် နတ်တို့ လေးမြတ်ကော်ရော် ပူဇော်အပ်ပေ၏။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသော သူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ် စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။ (ဓမ္မပဒ ၄၁၊ မျက်နှာ ၃၃၀-၄)။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

စိတ္တသူကြွယ်သည် ထိုအချိန်မှစ၍ အရိယသာဝက ဥပါသကာ ငါးရာတို့ ခြံရံအပ်လျက် လှည့်လည်ကုန်စား သွားလာခဲ့လေ သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူလတ်သည် ရှိသော် (သံ ၂၊ မျက်နှာ ၄၇၄-လာ) သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂ စိတ္တ သံယုတ်ကို အကြောင်းအဋ္ဌာပုတ်ပြု၍ စိတ္တသူကြွယ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ ဓမ္မ- ကထိကာနံ ယဒိဗံ စိတ္တော ဂဟိပတိ = ရဟန်းတို့... တရား ဟော ကောင်းကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့် = သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် စိတ္တသူကြွယ်သည် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဓမ္မကထိက = တရားဟော ကောင်းသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး ၌ ထားတော်မူလေ၏။ (ဤစိတ္တသူကြွယ်၏ တရားဟောကောင်း ကြောင်းကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် သံယုတ်ပါဠိတော် ဒုတိယ အုပ်၊ သဋ္ဌာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ၇-စိတ္တသံယုတ်၊ စာမျက်နှာ ၄၆၉- လာ ၁-သံယောဇနသုတ်နှင့် ၎င်းစာမျက်နှာ ၄၇၅-လာ ၅-ပဌမ ကာမဘူသုတ်တို့ကို ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

စိတ္တသူကြွယ် ကွယ်လွန်ခါနီးပင် တရားဟောကြောင်း

ဂိလာနဒဿနသုတ်

ဤစိတ္တသူကြွယ်ကား အနာဂါမ်အရိယာဖြစ်သောကြောင့် စုတိ ပြတ်ကြွေ သေလွန်ခါနီးမှာပင် ဓမ္မကထိက တေဒဂ်ရပုဂ္ဂိုလ်ပီပီ တရားဟောပြီးမှ ကွယ်လွန်စုတေကြောင်းကို ဤဆိုလတ္တံ့သော စိတ္တသံယုတ် ၁၀-ဂိလာနဒဿနသုတ် အကျဉ်းချုပ်ကို ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏။ (အကျယ်ကို သံ မြန် ၂၊ မျက်နှာ ၄၀၄-၄၀၅ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

တချိန်၌ စိတ္တသူကြွယ် မာရဏန္တိကရောဂါ = သေတော့မည့် ရောဂါ စွဲကပ်ရောက်ရှိလတ်သော် များစွာသော အရာမစောင့် နတ်, တောစောင့်နတ်, သစ်ပင်စောင့်နတ်, ဆေးပင် မြက်ပင် တောစိုးပင်တို့၌ စိုးအုပ်ကုန်သော နတ်တို့သည် စုဝေးလာရောက် ကြ၍ စိတ္တသူကြွယ်ကို “သူကြွယ် ‘ငါသည် အနာဂတ်ကာလ ၌ စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လို၏’ ဟု တောင့်တပါလော့” ဟူ၍ တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်သည် ထိုနတ်အပေါင်းကို “ထိုစကြာ- ဝတေးမင်းအဖြစ်သည်လည်း မမြဲသောသဘောသာ ဖြစ်ချေ၏၊ မခိုင်မာသောသဘောသာ ဖြစ်ချေ၏၊ ထိုစကြာဝတေးမင်းအဖြစ် = စကြာမင်းစည်းစိမ်သည်ကား နောက်ဆုံး ပယ်စွန့်၍သာ သွားရ မည့်အရာ ဖြစ်ချေ၏” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုသို့ စိတ္တသူကြွယ်က ပြောဆိုအပ်လေသော် စိတ္တသူကြွယ်၏ မိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆွေမျိုး သားချင်းတို့သည် စိတ္တသူကြွယ်ကို “အရှင့်သား သတိထားပါ လော့၊ မယောင်ယမ်းပါလင့်” ဟု ယောင်ယမ်းသည်ထင်မှတ်၍ ပြောဆိုကြလေ၏။

ထိုသို့ပြောဆိုကြသဖြင့် စိတ္တသူကြွယ်က “သင်တို့က ငါ့ကို ‘အရှင့်သား သတိထားပါလော့၊ မယောင်ယမ်းပါလင့်’ ဟု ယင်းစကားကို ဆိုကြရအောင် ငါသည် အဘယ်သို့လျှင်ပြောဆို သနည်း” ဟု မေးလေလျှင် ထိုမိတ်ဆွေ ခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်း

တို့သည် “အရှင့်သား... ‘ထိုစကြဝတေးမင်း အဖြစ်သည်လည်း မမြဲသောသဘောသာ ဖြစ်ချေ၏။ မခိုင်မာသော သဘောသာ ဖြစ်ချေ၏။ ထိုစကြဝတေးမင်းအဖြစ် = စကြာမင်းစည်းစိမ်သည် ကား နောက်ဆုံး ပယ်စွန့်၍သာ သွားရမည့်အရာ ဖြစ်ချေ၏’ ဟု ဤသို့လျှင် အရှင့်သားသည် ပြောဆို၏” ဟု ပြန်လည်ဖြေကြား လေသော် စိတ္တသူကြွယ်သည် ထိုမိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆွေမျိုး သားချင်းတို့ကို “အမောင်တို့ ... ငါ့ကို အရာခပ်စာငှာနတ်၊ တော စောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်၊ ဆေးပင် မြက်ပင် တောစိုးပင် တို့၌ စိုးအုပ်ကုန်သောနတ်တို့သည် ‘သူကြွယ်... အနာဂတ်ကာလ၌ စကြဝတေးမင်းဖြစ်လို၏-ဟု တောင့်တပါလော့’ ဟူ၍ တိုက်တွန်း စကား ပြောလာကြကုန်သဖြင့် ငါသည် ထိုနတ်တို့ကို ‘ထိုစကြဝတေးမင်းအဖြစ်သည်လည်း မမြဲသော သဘောသာ ဖြစ်ချေ၏။ မခိုင်မာသောသဘောသာဖြစ်ချေ၏။ ထိုစကြဝတေးမင်းအဖြစ် = စကြာမင်းစည်းစိမ်သည်ကား နောက်ဆုံး ပယ်စွန့်၍သာ သွားရ မည့်အရာ ဖြစ်ချေ၏’ ဟု ငါပြောဆိုပါ၏ (ယောင်ယမ်းပြောဆို ခြင်း မဟုတ်)” ဟု ရှင်းလင်းဖြေကြားလေ၏။

ထိုအခါ စိတ္တသူကြွယ်၏ မိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်း တို့က “အရှင့်သား ... ထိုနတ်တို့သည် အဘယ် အကျိုးထူးကို မြင်ကြ၍ အရှင့်သားကို ‘သူကြွယ် ... အနာဂတ်ကာလ၌ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်လို၏-ဟု တောင့်တပါလော့’ ဟူ၍ တိုက်တွန်း စကား ပြောကြားကြသနည်း” ဟု မေးကြလေသော် စိတ္တသူကြွယ် သည် ထိုမိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ကို “အမောင်တို့... ထိုနတ်တို့၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် ‘ဤစိတ္တသူကြွယ်ကား သီလရှိသူ၊ ကောင်းသောအကျင့်ရှိသူဖြစ်၏။ ဤစိတ္တသူကြွယ်သည် အကယ်၍ ‘ငါသည် အနာဂတ်ကာလ၌ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်လို၏’ ဟု တောင့်တလျှင် သီလရှိသော ထိုစိတ္တသူကြွယ်၏အပိုရာ ဤစိတ်၏ တောင့်တမှုသည် သီလစင်ကြယ်သူဖြစ်ခြင်းကြောင့် မချွတ်ကေန် အမှန်ပင် ပြည့်စုံလိမ့်မည်။ တရားရှိသောသူသည် တရားအား လျော်သောအကျိုးကို မြင်နိုင်၏’ ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်သောကြောင့်

ထိုနတ်ဘို့သည် ဤအကျိုးထူးကို မြင်ကုန်လျက် ‘သူကြွယ်... အနာဂတ်ကာလ၌ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်လို၏-ဟု တောင့်တပါ လော့’ဟူ၍ ငါ့ကို တိုက်တွန်းစကား ပြောကြား ကြလေသည်။ ငါသည် ထိုနတ်ဘို့ကို ‘ထို စကြဝတေးမင်းအဖြစ်သည်လည်း မမြီ သော သဘောသာ ဖြစ်ချေ၏။ မခိုင်မာသော သဘောသာ ဖြစ်ချေ၏။ ထိုစကြဝတေးမင်းအဖြစ် = စကြာမင်းစည်းစိမ်သည် ကား နောက်ဆုံးမှာ စွန့်ပယ်၍သာ သွားရမည့်အရာ ဖြစ်ချေ၏’ ဟု ငါပြောဆိုပါ၏ (ယောင်ယမ်း၍ ပြောဆိုခြင်းမဟုတ်)” ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားလေ၏။

မိတ်ဆွေ ခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်းတို့က ‘အရှင့်သား...ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် အကျွန်ုပ်တို့ကိုလည်း ဆုံးမပါလော့’ဟု တောင်းပန် စကား ပြောကြားကြသောအခါ စိတ္တသုက္ကယ်သည် ထိုမိတ်ဆွေ ခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ကို ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း နောက် ဆုံးတရား ဟောကြားလေ၏—

“မိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်းတို့...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်တို့သည်—

‘ထို မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဇော်အထူးကို ခံတော်မူ တိုက်သောအကြောင်းကြောင့်လည်း အရဟံ-မည်တော် မူ၏ (၁)။ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင် မှန်စွာ သိတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏ (၂)။ အသိဉာဏ်=ဝိဇ္ဇာ,အကျင့်=စရဏ နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း ဝိဇ္ဇာ, စရဏသမ္ဗန္ဓ-မည်တော်မူ၏ (၃)။ ကောင်းသော စကား ကို ဆိုတော်မူတတ်သောအကြောင်းကြောင့်လည်း သုဂတ မည်တော်မူ၏ (၄)။ လောကကို သိတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း လောကဝိဒူ - မည်တော်မူ၏ (၅)။ ဆုံးမထိုက်သူကို ဆုံးမတတ်သည့် အတုမဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း အနတ္တဇရာ- ပုရိသဒမ္မသာရတိ-မည်တော်မူ၏ (၆)။ နတ်လူတို့၏ဆရာ

မြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း သတ္တာဒေဝ-
မနုဿာနံ-မည်တော်မူ၏ (၇)။ သစ္စာလေးပါးတရားကို
သိစေတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓ-မည်
တော်မူ၏ (၈)။ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး ရှိတော်မူသော
အကြောင်းကြောင့်လည်း ဘဂဝါ-မည်တော်မူ၏(၉)’—
ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင်အပေါ်၌ ငါတို့သည် သက်ဝင် ယုံ
ကြည်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်အံ့-ဟူ၍၎င်း၊

‘တရားတော်သည် မြတ်စွာဘုရား ကောင်းစွာ ဟော
ထားသော တရားတော်ဖြစ်ပေ၏ (၁)။ ကိုယ်တိုင်သိမြင်
နိုင်သော တရားတော်ဖြစ်ပါပေ၏ (၂)။ အခါမလင့်
အကျိုးပေးတတ်သော တရားတော်ဖြစ်ပါပေ၏ (၃)။
လာလှည့် ရှုလှည့်-ဟု ပြထိုက်သော တရားတော်ဖြစ်ပါ
ပေ၏ (၄)။ မိမိ၏ကိုယ်ထဲ၊စိတ်ထဲ၌ ဆောင်ယူထားထိုက်
သော တရားတော်ဖြစ်ပါပေ၏ (၅)။ အရိယာပညာရှိ
တို့သည် ကိုယ်စီကိုယ်၎် သိနိုင် ခံစားနိုင်သော တရား
တော်ဖြစ်ပါပေ၏ (၆)’—

ဟု တရားအပေါ်၌ ငါတို့သည် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်းနှင့်
ပြည့်စုံကြကုန်အံ့-ဟူ၍၎င်း၊

‘အရိယာရှစ်ဖော် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား
သံဃာတော်သည် ကောင်းသောအကျင့် ရှိတော်မူပါ
ပေ၏ (၁)။ အရိယာရှစ်ဖော် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်
သား သံဃာတော်သည် ဖြောင့်မတ်သောအကျင့် ရှိတော်
မူပါပေ၏ (၂)။ အရိယာရှစ်ဖော် မြတ်စွာဘုရား၏
တပည့်သားသံဃာတော်သည် မှန်ကန်လျောက်ပတ်သော
အကျင့်ရှိတော်မူပါပေ၏ (၃)။ အရိယာရှစ်ဖော် မြတ်စွာ
ဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်သည် ရှိသေအပ်သော
အကျင့်ရှိတော်မူပါပေ၏ (၄)။ (ဤကား အကြောင်းဂုဏ်
၄-ပါးတည်း)။ အစုံအားဖြင့် လေးစုံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်
ရှစ်ပါးရှိသော အရိယာရှစ်ဖော် ဤ မြတ်စွာဘုရား၏

ရတနာ] (၄) ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်အကြောင်း ၁၉၇

တပည့်သား သံဃာတော်သည် အရပ်ဝေးမှ ဆောင်လာ
၍သော်လည်း ပေးလှူပူဇော်ရန် ထိုက်တန်ပါပေ၏(၅)။
ညွှန်သည်တို့အလို့ငှါ စီမံထားသော ဝတ္ထုကိုသော်လည်း
ပေးလှူပူဇော်ရန် ထိုက်တန်ပါပေ၏ (၆)။ တမလွန်
အတွက် ရည်မြော်သော အလှူကို ခံတော်မူထိုက်ပါပေ
၏ (၇)။ လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးရန် ထိုက်တန်ပါပေ၏ (၈)။
သတ္တဝါအပေါင်း၏ ကောင်းမှုပြုရန် အမြတ်ဆုံးလယ်မြေ
လည်း ဖြစ်တော်မူပါပေ၏ (၉)။—

ဟု သံဃာအပေါ်၌ ငါတို့သည် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်းနှင့်
ပြည့်စုံကြကုန်အံ့-ဟူ၍၎င်း၊

‘ငါတို့အိမ်၌ရှိသော ပေးလှူဖွယ်ဟူသမျှကို သီလရှိ၍
အကျင့်ကောင်းသူတို့နှင့် မခွဲခြားအံ့-ဟူ၍၎င်း ဤသို့လျှင်
သင်တို့သည် ကျင့်ရမည်’—

ဟု နောက်ဆုံးတရား ဟောကြားလေ၏။ ထိုနောက် စိတ္တ
သူကြွယ်သည် မိတ်ဆွေခင်ပွန်း ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ကို ဘုရား၊
တရား၊ သံဃာ၊ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း-၍ လေးဌာနတို့၌ ဆောက်
တည်စေပြီးလျှင် ကွယ်လွန်လေ၏။

(ဤ၌ ။ စိတ္တသူကြွယ် စုတေပြီးနောက် မည်သည့်ဘုံ၌ ဖြစ်လေ
သည်-ဟု ကျမ်းဂန်အဆို အထူးမရှိသော်လည်း ထို စိတ္တသူကြွယ်မှာ
အနာဂါမ်အရိယာဖြစ်သောကြောင့် (အသည်သတ်ကြင်သော) ဣပါဗေဒ
ဗြဟ္မာ့ဘုံ ၁၅-ဘုံတို့တွင် တဘုံဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏။ အထူးအားဖြင့် သုဒ္ဓါ-
ဝါသဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏-ဟု အထူးမှတ်ယူသင့်၏)။

ဤကား စိတ္တသူကြွယ် အကြောင်းတည်း။

- (၃) ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်အကြောင်း
- (က) သီတင်းသည်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ဟတ္ထကာဠာဝကသီတင်းသည်အလောင်း သူတော်ကောင်း
သည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ

မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်၍ နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူ ဥပါသကာတယောက်ကို တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုလုပ်၍ ထိုရာထူးဌာနနှစ်ရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(၈) နောက်ဆုံးဘဝ အာဠဝကမင်းသား ဖြစ်လာခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာ ကာလဝယ် အာဠဝီတိုင်း အာဠဝီပြည် အာဠဝကမင်း၏ သားတော် အာဠဝကမင်းသား ဖြစ်လာလေသည်။

(ဤမှနောက်-အာဠဝကမင်းကြီး တောကစားထွက်တော်မူသည်မှ အစ အာဠဝကမင်းသား အနာဂါမ်တည် ပိဋကတ်သုံးပုံတတ်သိသည့် ဥပါသကာ သီတင်းသည်ဖြစ်လျက် သီတင်းသည်ဥပါသကာ-၅၀၀ အခြံအရံ ရှိကြောင်း တိုင်အောင်သော အကြောင်းအရာ အဋ္ဌပြုတ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၂၅၇-မှ စ၍ ၃၀၇-တိုင် အောင် ကျယ်ဝန်းစွာ အပြည့်အစုံ ရေးသားအပ်ပြီးလေပြီ၊ ပြန်လည်ကြည့်ရှုကြပါကုန်)။

(၉) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

တနေ့သ၌ ဟတ္ထကာဠဝကသီတင်းသည်သည် ဥပါသကာငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်၍ ရိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ လှိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အလွန်ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့လှစွာသော ဟတ္ထကာဠဝကသီတင်းသည်၏ ပရိသတ်ကို တွေ့မြင်တော်မူရ၍ “ချစ်သားအာဠဝက... သင်၏ ပရိသတ်ကား များလှ၏၊ သင်ချစ်သားသည် ထိုပရိသတ်ကို အဘယ်သို့ သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှင့်သနည်း” ဟု မေးတော်မူလတ်သော် ဟတ္ထကာဠဝကသီတင်းသည်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

ရတနာ] (၄)ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်အကြောင်း ၁၉၉

“မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည် စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းမှ နှစ်သက်အားရရှိမည့်သူကို စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း = ဒါနဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှင့်ပါသည် (၁)၊ ချစ်စွယ်စကား ပြောကြားမှ နှစ်သက်အားရရှိမည့်သူကို ချစ်စွယ်စကား ပြောကြားခြင်း = ပိယဝါစာဖြင့် သင်္ဂြိုဟ် ချီးမြှင့်ပါသည် (၂)၊ ကိစ္စကြီးငယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော် ထို ကိစ္စကြီးငယ်ကို ပြီးမြောက်အောင် စောင့်ရှောက် ရွက် ဆောင်ပေးမှ နှစ်သက်အားရရှိမည့်သူကို ဖြစ်ပေါ်လာ သောကိစ္စ ပြီးမြောက်အောင်ရွက်ဆောင်ပေးခြင်း = အတ္ထု စရိယာဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှင့်ပါသည် (၃)၊ ကိုယ်တူထားမှ နှစ်သက်အားရရှိမည့်သူကို ကိုယ်တူထားခြင်း = သမာနတ္တတာဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှင့်ပါသည် (၄)”—

ဟူ၍ ဖြေကြားလျှောက်ထားလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုအကြောင်းကို အစွဲပြု၍ နောက် အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ကို တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူလတ်သည် ရှိသော် ဤဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်ကို—

တေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တာနံ ယဒိဒံ ဟတ္ထကော အာဠာကော = ရဟန်းတို့... (ဒါန, ပိယဝါစာ, အတ္ထစရိယာ, သမာနတ္တတာ-ဟူသော) သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါးတို့ဖြင့် မိမိ၏ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့် = သာဝကဥပါသကာတို့တွင် ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ ပရိသသင်္ဂဏှန = ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်သော အရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဟတ္ထကာဠာကသီတင်းသည် အကြောင်းတည်း။

(၅) မဟာနာမသာကိဝင်မင်းအကြောင်း

(က) သာကိဝင်မင်း၏ ရွေးကောင်းမှု

ဤ မဟာနာမသာကိဝင်မင်းအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာတယောက်ကို “ပဏီတရသဒါန = အရသာကောင်းမြတ်သည့် ဆွမ်း၊ ဆေး လှူဒါန်းသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ မဟာနာမသာကိဝင်မင်း ဖြစ်ခြင်း

ထိုသူတော်ကောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ကပိလဝတ်ပြည် သကျ = သာကိဝင်မင်းမျိုး၌ မဟာနာမ-အမည်ရှိသော သာကိဝင်မင်းသား (အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ နောင်တော်) ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပဌမအကြိမ် ဖူးမြော်ရလျှင်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည် = သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်လေသည်။

(ဂ) ဧတဒဂ်ရာထူး ရရှိခြင်း

တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေရဇ္ဇာပြည်၌ ဝါလပတ်လုံး သီတင်းသုံးနေတော်မူပြီး၍ (ဝါကျွတ်ပြီး၍) အစဉ်သဖြင့် ဒေသစာရိ ကြွချီတော်မူခဲ့ရာ ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ရောက်တော်မူ၍ နိဂြောဓာရုံကျောင်းတိုက်၌ ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်၏။

ရတနာ] (၅) မဟာနာမသာကီဝင်မင်းအကြောင်း ၂၀၁

မဟာနာမသာကီဝင်မင်းသည် “မြတ်စွာဘုရား ကြွလာပြီ” ဟု သတင်းကြား၍ ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်က ထိုင်နေပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား... ‘ရဟန်းအပေါင်းသည် ဝေရဉ္စာပြည်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ရခြင်းဖြင့် အလွန်ပင်ပန်းဆင်းရဲသတဲ့’ ဟု တပည့်တော် သတင်းစကား ကြားသိအပ်ပါသည်။ တပည့်တော်အား လေးလပတ်လုံး နေ့စဉ်ရက်ဆက် ရဟန်းသံဃာအား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခံဝန်ချက်ပေးတော်မူကြပါဘုရား။ တပည့်တော်သည် ရဟန်းသံဃာ၏ ကိုယ်၌ ဩဇာကို သွင်းထည့်ပေးလိုပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူသဖြင့် မဟာနာမသာကီဝင်မင်း၏ လျှောက်ထားချက်ကို လက်ခံတော်မူလေ၏။

မဟာနာမသာကီဝင်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရား လက်ခံတော်မူသည်ကို သိ၍ နောက်တနေ့မှ အစပြုကာ ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာကို လွန်စွာမွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်ငါးပါး၊ စတုမဒုဆေး-စသည်တို့ဖြင့် နေ့စဉ် နေ့စဉ် ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ လေးလစေ့ပြန်သောအခါ တဖန်ထပ်၍ လေးလပတ်လုံးပင် ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခံဝန်ချက်ရယူကာ လေးလဆက်ကာပြုစု၍ ရှစ်လစေ့ပြန်လျှင် တဖန်ထပ်၍ လေးလပတ်လုံးပင် ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခံဝန်ချက်ရယူလျှောက်ထားကာ လေးလဆက်လက် ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ တနှစ်ပြည့်မြောက်လေသည်။ တနှစ်ပြည့်သောအခါလည်း တဖန်ထပ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခံဝန်ချက်ရယူလျှောက်ထားပါသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ခံဝန်ချက်ကို ပေးတော်မမူတော့ချေ။

(ဤ၌) ။ တနှစ်မှ အထက်ကား မဟာနာမသာကီဝင်မင်းဖြင့် ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ပိတ်ကြားမှုအတွက် လက်ခံသာယာခြင်းကို တားမြစ်အပ်သောကြောင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခံဝန်ချက်-ခွင့်ပြုချက်ကို ပေးတော်မမူတော့ချေ။ ချဲ့ဦးအံ့-မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယအကြိမ်၌ မဟာနာမသာကီဝင်မင်းက “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည် သံဃာကီအသက်ထက်ဆုံး ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ပိတ်မိန်ခြင်းငှါ အလိုရှိပါ၏-ဇိတ်မုန်

လိုပါ၏”ဟူ၍ လျှောက်ဆိုလေလျှင် “ဘာခု ဘာခု မဟာနာမ်...၊ မဟာနာမ်...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်သည် သံဃာကို အသက်ထက်ဆုံး ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ဖိတ်မန်လေလော့” ဟု ခံဝန်ချက်=ခွင့်ပြုချက်ကို ပေးတော်မူပြီးသည်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ခံဝန်ချက်=ခွင့်ပြုချက် ပေးတော်မူပြီးနောက် ဆဗ္ဗဂိုရဟန်းတို့သည် မဟာနာမသာကီဝင်မင်းအား စိတ်ညစ်ဖွယ် သဒ္ဓါတရား ပျက်ပြားလောက်ဖွယ် အတင်းအကြပ် ပြောဆိုညှဉ်းပန်းအပ်ကြောင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့ကို ကဲ့ရဲ့ရွတ်ချတော်မူပြီးလျှင် (ဝိ ၂၊ ၁၃၆-၁၃၇-တို့၌လာသည့်) “မနာမဇျားသော ရဟန်းသည် နောက်ထပ် ဖိတ်ကြားခြင်းနှင့် အမြဲဖိတ်ကြားခြင်းကို ကြံ၍ (=နောက်ထပ် ဖိတ်ကြားခြင်း၊ အမြဲဖိတ်ကြားခြင်းမရှိပဲ) လေးလသာ ဆေးဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်းကို လက်ခံ=သာယာရမည်။ ထိုထက်အလွန် သာယာ=လက်ခံငြားအံ့၊ ထိုရဟန်းအား ပါဝိတ်အာပတ် ဆင့်၏”ဟူ၍ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူလေသည်။ (ဤ သိက္ခာပုဒ်ကို မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်ဟူ၍ ခေါ်၏။ ထိုသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိနည်း ပါဝိတ်ပါဠိတော်မြန်မာပြန်စာမျက်နှာ ၁၅၃ မှစ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။ ထို့ကြောင့် အလျင်လက်ဦးက ခွင့်ပြုပြီးဖြစ်သော်လည်း နောက်အခါဝယ် သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် တားမြစ်အပ်သောကြောင့် “ခံဝန်ချက်ကို ပေးတော်မမူတော့ချေ”ဟု ဆိုအပ်လေသည်။

မဟာနာမ သာကီဝင်မင်းသည်ကား ထိုအချိန်မှ အစပြု၍ မိမိထံမှောက် ကြွရောက်လာတိုင်းသော ရဟန်းသံဃာအား ထိုနည်းအတိုင်းပင်လျှင် အလွန်မွန်မြတ်အရသာရှိသည့် ဘောဇဉ်ငါးပါး၊ စတုမရဆေးများဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးလေသည်။ ထိုသို့ မဟာနာမသာကီဝင်မင်း၏ “ရဟန်းသံဃာအား အလွန်မွန်မြတ်အရသာရှိသည့် ဘောဇဉ်ငါးပါး၊ စတုမရဆေးများဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းတည်းဟူသော” ဂုဏ်သတင်းသည် ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး၌ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်လေတော့၏။

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူ၍ ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤမဟာနာမသာကီဝင်မင်းကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ
ပဏီတဒါယကာနံ ယဒိဒံ မဟာနာမော သက္ကော =
ရဟန်းတို့... မွန်မြတ်သောဘောဇဉ်ရသာ၊ ဆေးပစ္စည်းကို
လှူဒါန်းကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့် = သာဝက ဥပါ-
သကာဘို့တွင် မဟာနာမသာကီဝင်မင်းသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ပဏီတဒါန = အကောင်းအမွန်
ကို လှူဒါန်းသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ
ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား မဟာနာမသာကီဝင်မင်း အကြောင်းတည်း။

(၆) ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးအကြောင်း

(က) သုဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌
အမျိုးကောင်းသားဖြစ်လတ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏
တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာ
တယောက်ကို “မနာပဒါန = နှစ်သက်ဖွယ်သော အလှူဝတ်ကို
ပေးလှူသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ
ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရ
ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို
ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။ ဗြိဟ္မစွာဘုရားရှင်ကလည်း
ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုသူတော်ကောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်း
ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရား
မြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ဝေသာလီပြည်အရပ်၌
သုဋ္ဌေးမျိုးဝယ် ဖြစ်၍လာလေ၏။

ဥဂ္ဂသူဌေးဟု အမည်တွင်ခြင်း

ထိုသူဌေးသား မွေးစွားပြီးကာလဝယ် အမည်သီးခြား မမှတ်သား မမှည့်မခေါ်အပ်ပေ။ အရွယ်ရောက်လာသော နောက်အဖို့ နွှဲကား ထိုသူဌေးသား၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-အတ္တဘောသည်လည်း အလုံးအပေါက် ပြည့်ဖြိုးမြင့်မောက်လျက် တန်ဆာဆင်အပ်သော တုရိဏ်တိုင်ကဲ့သို့၎င်း၊ မြောက်ဆွဲ၍ထားအပ်သော ရွှေပုဆိုးကဲ့သို့ ၎င်း အလွန်တင့်တယ်လှပေ၏။ ထိုသူဌေးသား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများသည်လည်း တနေ့တခြား ထင်ရှားကျော်လွှမ်း၍သာ လာကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ထိုသူဌေးသားသည် ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ မြင့်မောက်ထင်ရှား ကျော်လွှမ်းခြင်းကြောင့် နောက်တချိန်ဝယ် “ဥဂ္ဂသူဌေး” ဟူ၍ လူသူလေးပါးတို့ ပြောကြားခေါ်ဆိုအပ်သူ ဖြစ်လာလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ဤဥဂ္ဂသူဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပဌမအကြိမ် ဖူးတွေ့ရသောအခါကပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ (= သောတာပန်အရိယာဖြစ်၍) နောက်အဖို့ဝယ် အောက်မဂ်သုံးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးတို့ကို မျက်မှောက်ပြုရလေသည် (အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်လေသည်)။

ထိုဥဂ္ဂသူဌေးသည် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သောအခါဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်သိုင်နေလျက် “ငါသည် အကြင်အကြင် ဝတ္ထုကို နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်၏။ ထိုထိုနှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်သော ဝတ္ထုကိုသာလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လှူပေအံ့။ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက်တော်မှ ‘နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သောဝတ္ထုကို လှူဒါန်းသောသူသည် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော အကျိုးကို ရ၏’ ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည်ကိုလည်း ကြားနာအပ်ဘူးလေပြီ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေသည်။ ထို့နောက် ဥဂ္ဂသူဌေး၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ၏စိတ်အကြိုကိုသိတော်မူကာ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွသော်မူ ကြွတော်မူလေရာ၏” ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမှ အထူးတလည် ဖြစ်၍လာလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး၏စိတ်အကြံကို သိတော်မူ၍ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် (ထိုခဏမှာပင်) သုဋ္ဌေး၏ နေအိမ်တံခါးဝ၌ အထင်အရှား အံ့ဩဘနန်း ရောက်ရှိတော်မူလာလေ၏။ ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးသည် “မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူပြီ” ဟု ကြားသိ၍ အတိုင်းထက်အလွန် အားတက်ဝမ်းမြောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွားရောက်၍ တည်ခြင်းငါးပါးဖြင့် ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်တော်ကို ဆီးကြိုယူလင့်၍ အိမ်အတွင်းသို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့ကာ ခင်းထားအပ်ပြီး အသင့်ရှိနေသော ဘုရားနေရာတော်၌ မြတ်စွာဘုရားကို ၎င်းကြွင်းကျန်သော နေရာတို့၌ ရဟန်းအပေါင်းကို၎င်း ထိုင်နေတော်မူစေပြီး နောက် ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာကို အထူးထူး အပြားပြား များမြတ်သော အရသာတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက် ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးလတ်သောအခါ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ဤသို့ လျှောက်ထားလေ၏—

“(၁)-မြတ်စွာဘုရား... ‘မနာပဒါယီ လဘာတေ မနာပံ = နှစ်မြိုက်ဖွယ်ဝတ္ထုကို ပေးလှူသူသည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်အကျိုးကို ရ၏’ ဟူသော ဤတရားစကားတော်ကို အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရား မျက်မှောက်တော်မှ ကြားနာရဘူး၊ ခံယူရဘူးပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား... အကျွန်ုပ်၏ အင်ကြင်းပွင့် အဆင်းရှိသော ခဲဖွယ်သည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်ရှိပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သနားသမှု အကြောင်း ပြု၍ အကျွန်ုပ်၏ ထိုခဲဖွယ်ကို ခံယူတော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကရုဏာရှေးရှု အလှူခံတော်မူလေ၏။

တဖန် “(၂)-မြတ်စွာဘုရား... ‘မနာပဒါယီ လဘာတေ မနာပံ = နှစ်မြိုက်ဖွယ်ဝတ္ထုကို ပေးလှူသူသည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်အကျိုးကို ရ၏’ ဟူသော ဤတရားစကားတော်ကို အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရား မျက်မှောက်တော်မှ ကြားနာရဘူး၊ ခံယူရဘူးပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား... အကျွန်ုပ်၏ ဆီးသီးဖြင့် စီမံထားသော ဝက်သား

ဟင်းသည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်ရှိပါသည်။ (၁)။ (၃) အကျွန်ုပ်၏ ကန်စွန်းရွက် ဆီပြန်ကြော်သည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်ရှိပါသည်။ (၁)။ (၄) မြတ်စွာဘုရား...ဆန်မည်းကို ရွေးဆယ်ဖယ်ရှား၍ များသော အရည်သောက်ဟင်းနှင့် စားမဲဟင်းလျာပါရှိသော အကျွန်ုပ်၏ သလေးဆွမ်းသည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်ရှိပါသည်။ (၁)။ (၅) မြတ်စွာဘုရား...အကျွန်ုပ်၏ ကာသံကတိုင်းဖြစ် အဝတ်တို့သည် နှစ်မြိုက်ဖွယ် ရှိပါကုန်သည်။ (၁)။ (၆) မြတ်စွာဘုရား.....အကျွန်ုပ်၏ ပလ္လင်၊ မွှေးရှည်ကော်ဇောကြီး၊ ပန်းပြောက်ခြယ် သားမွှေးအခင်း၊ ဝံပိုင်ရေအခင်း၊ နီသောမျက်နှာကြက်နှင့် ဒုံးနီနှစ်ဖက်ရှိသည့် နေရာသည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်ရှိပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား.... အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း “ဤအရာဝတ္ထုများကား စင်စစ်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား မအပ်” ဟု သိပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား.... အကျွန်ုပ်တို့၏ ဤ စန္ဒကူးနှစ်ထိုင်ခုံသည် အဖိုးတန်သိန်းကျော်တန်ပါ၏။ အကျွန်ုပ်၏ ထိုအသုံးအဆောင်ဝတ္ထုတို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် သနားသမှု အကြောင်းပြု၍ ခံယူတော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကရုဏာရှေး၍ အလှူခံတော်မူလေ၏။

(ဤ၌ အထူးမှတ်ရန်မှာ-ဥက္ကဋ္ဌဌေးသည် ဟာဂုသောက်ပြီးလျှင် ထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းမကပ်မီ အကြားကာလ၌ ထို အလှူဝတ်များကို လှူဒါန်းလို၍ ဆိုအပ်ပြီးအတိုင်း လျှောက်ထားလေသည်။

“ မြတ်စွာဘုရားသည် ကရုဏာရှေး၍ အလှူခံတော်မူလေ၏ ” ဟု သောစကားမှာ ဒေသနာဦးတည်ချက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ စင်စစ်သော်ကား ဥက္ကဋ္ဌဌေးသည် ထို အလှူဝတ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ရဟန်းငါးရာတို့အား၎င်း လှူဒါန်းသည်သာ ဖြစ်၏။

(၆) အမှတ်ပါ စကားရပ်တွင် “ ဤ အရာဝတ္ထုများကား စင်စစ်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား မအပ်-ဟု သိပါကုန်၏ ” ဟူသော ဤ စကားရပ်၌ မအပ်စပ်သော အလှူဝတ်ကို အစွဲပြု၍ အပ်စပ်သော အလှူဝတ်တို့ကိုပါ “မအပ်” ဟူ၍ ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အမှန်စင်စစ်သော်ကား ဥက္ကဋ္ဌဌေးသည် အလုံးစုံသော အိပ်ရာနေရာ လှူဖွယ်

ဝတ္ထုများကို ယူဆောင်စေကာ အစုအပုံပြုလုပ်ပြီးလျှင် မအပ်စပ်သည် များကို မိမိ၏အိမ်ဈေးဆိုင်သို့ပို့၍ အပ်စပ်သော ကပ္ပိယအသုံးအဆောင် အိပ်ရာနေရာ ဘဏ္ဍာများကို မြတ်စွာဘုရားအမှူးပြုသော ရဟန်းငါးရာ တို့အား လှူဒါန်းလေသည်။

ထို (၆) အမှတ်ပြု စကားရပ်တွင် ပါရှိသည့် “အဖိုးတသိန်းကျော်တန် စန္ဒကူးနှစ်ထိုင်ခုံ” မှာ အလွန်မကြီးလှ၊ အလျားနှစ်တောင်ထွာ၊ အနံ တတောင်ထွာ ပမာဏရှိသည်။ ခိုင်မာ၍ လောကပညတ် မြတ်သော ဥစ္စာဖြစ်သောကြောင့် အဖိုးတသိန်းကျော် တန်လေသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုစန္ဒကူးနှစ်ထိုင်ခုံကို အလှူခံတော်မူပြီးလျှင် အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်စေ၍ ရဟန်းတို့အား မျက်စဉ်းကြိတ်ဖို့ရန် လှူဒါန်းစေတော် မူသည်။ ဤကား အထူးမှတ်ရန်တည်း။)

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးကို ဤဆိုလတ္တံ့ သော တရား ဂါထာသို့ဖြင့် အနုမောဒနာ တရား ဟောကြား တော်မူ၏—

မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပံ၊
ယော ဥဇ္ဇဘူတေသု ဒဒါတိ ဆန္ဒသာ။
အစ္စာဒနံ သယနမန္တပါနံ၊
နာနာပ္ပကာရာနိ စ ပစ္စယာနိ။

ဂဟပတိ = ဥဂ္ဂသညာ ဒါယကာ...။ မနာပဒါယီ = နှစ်ခြိုက်ဖွယ်အလှူဝတ်တို့ကို ဖြုဆွတ်သည့် စေတနာ သဒ္ဓါ ပြဋ္ဌာန်း လှူဒါန်းသောသူသည်။ မနာပံ = နှစ်ခြိုက်ဖွယ် အမျိုးမျိုး အလှူ၏အကျိုးကို။ လဘတေ = မုချပိုင်ပိုင် ရယူနိုင်၏။ ယော = အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်။ ဥဇ္ဇဘူတေသု = ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး = သုံးပါးဖြောင့်စွာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၌။ ဆန္ဒသာ = ကုသိုလ်ဆန္ဒ ပြင်းပြ သက်ဝင် လိုလိုချင်ချင်အားဖြင့်။ အစ္စာဒနံ = အဝတ် ကိုငှင်း။ သယနံ = အိပ်ရာနေရာကိုငှင်း။ အန္တပါနံ = စားဖွယ်၊ သောက်ဖွယ် အသွယ်သွယ်ကိုငှင်း။ နာနာပ္ပ- ကာရာနိ = ထိုမှတစ်ပါး အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော။

ပစ္စယာနိ စ = ပစ္စည်းတို့ကို၎င်း။ ဒဒါတိ = သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်း
လှူဒါန်းပေ၏။

စတ္တဉ္စ မုတ္တဉ္စ အနဂ္ဂဟိတံ၊
ခေတ္တူပမေ အရဟန္တေ ဝိဒိတွာ။
သော ဒုစ္စဇံ သပ္ပုရိသော စဇိတွာ၊
မနာပဒါယိ လဘတေ မနာပံ။

ယေန = အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်။ ခေတ္တူပမေ
= လယ်မြေကောင်းနှင့် မစောင်းပုံယူ တူတော်မူကြ
ကုန်သော။ အရဟန္တေ = ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့ကို။
ဝိဒိတွာ = ပညာသက်ဝင် လင်းလင်းသိမြင်၍။ စတ္တဉ္စ =
စွန့်လည်း စွန့်အပ်ပေ၏။ မုတ္တဉ္စ = လွှတ်လည်း လွှတ်အပ်
ပေ၏။ အနဂ္ဂဟိတဉ္စ = ငဲ့ကွက်သည့်စိတ် ပိတ်မရှိနဲ့ စွဲလည်း
မစွဲယူအပ်ချေ။ မနာပဒါယိ = နှစ်မြိုက်ဖွယ်အလှူဝတ်တို့ကို
ဖြူဆွတ်သည့်စေတနာ သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်း လှူဒါန်းလေ့ရှိသော။
သော သပ္ပုရိသော = နှလုံးပျော့ပျောင်း ထိုသူတော်
ကောင်းသည်။ ဒုစ္စဇံ = သာမန်စိတ်စွဲ သဒ္ဓါမဲ့တို့ စွန့်ခွဲ
နိုင်သော အလှူဝတ်ကို။ စဇိတွာ = သဒ္ဓါမတွန့် လှူစွန့်၍။
ဝါ-လှူစွန့်သောကြောင့်။ မနာပံ = နှစ်မြိုက်ဖွယ် အမျိုးမျိုး
အလှူ၏အကျိုးကို။ လဘတေ = မုချပိုင်ပိုင် ရယူနိုင်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဂ္ဂသူဌေးကို ဤတရားဂါထာတို့ဖြင့် အနု
မောဒနာ ပြုတော်မူ၍ နေရာမှထကာ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။ ။
(ဤစကားရပ်စုကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ် ဒုတိယ
အုပ် စာမျက်နှာ ၅၃-၄-၅။ မနာပဒါယိသုတ်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြ
အပ်သည်)။

ဥဂ္ဂသူဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ထိုအလှူပွဲ၌ပင် “မြတ်စွာ
ဘုရား.... ‘မနာပဒါယိ လဘတေ မနာပံ = နှစ်မြိုက်ဖွယ်ဝတ္ထုကို
ပေးလှူသူသည် နှစ်မြိုက်ဖွယ်အကျိုးကိုရ၏’ ဟူသော ဤတရား
စကားတော်ကို အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရားမျက်မှောက်တော်မူ

ကြားနာရဘူး၊ ခံယူရဘူးပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား...အကျွန်ုပ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သည့် နှစ်မြိုက်စွယ်ရာ အကြင်အကြင် ဝတ္ထုပစ္စည်းသည် ရှိပါ၏။ ထိုထိုဝတ္ထုပစ္စည်းကို အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရားအမှူး ရှိသော ရဟန်းသံဃာအား လှူဒါန်းအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်ပါတော့သည်” ဟု အသိပေး လျှောက်ထားပြီးလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ မိမိပိုင် နှစ်မြိုက်စွယ်ရာ ထိုထိုအလှူဝတ်များကို မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား မပြတ်လှူဒါန်းလေ၏။

(၁) တေဒဂ်ဆွဲထူးရရှိခြင်း

ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ မနာပဒါယကာနံ ယဒိဒိ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလီကော = ရဟန်းတို့...နှစ်သက်စွယ်သော (=နှစ်မြိုက်စွယ်သော) ဝတ္ထုကို လှူလေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်=သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် ဝေသာလီပြည်သား ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “မနာပဒါနံ = နှစ်မြိုက်စွယ်သော ဝတ္ထုကို လှူဒါန်းသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေး၏ ဘဝအလား

ထိုနောက် အခါတပါး၌ ဝေသာလီပြည်သား ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးသည် ကွယ်လွန်လေ၏။ ကွယ်လွန်ပြီးသောအခါ ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးသည် တခု သော သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုစဉ်အခါ မြတ်စွာ ဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်း မွေ့လျော် နေတော်မူဆဲဖြစ်၏။ ထိုအခါ သန်းခေါင်ယံ၌ အလွန် နှစ်သက်စွယ်သော အဆင်းရှိလျက် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်

အလုံးကို ထိန်လင်းတောက်ပစေကာ ဥဂ္ဂမြဟ္တာသည် မြတ်စွာ ဘုရားထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်၍ ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်ပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။ ထို ဥဂ္ဂမြဟ္တာကို မြတ်စွာဘုရားသည်—

“ဥဂ္ဂ အသို့နည်း (= ဘယ့်နှယ်လဲ) သင့်အဖို့ရာ အလိုအတိုင်း ပြည့်စုံ၏လော” —

ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ဥဂ္ဂမြဟ္တာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်၏အဖို့ရာ စင်စစ် အလို အတိုင်း ပြည့်စုံပါ၏” —

ဟု ပြန်လည်ဖြေကြား လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌ “အဘယ်ကို မေး၍ အဘယ်ကို ဖြေသနည်း” ဟု မေးရန် ရှိ၏။ အခြေကား—အရဟတ္တဖိုလ်ကို မေး၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြေ၏ ဟု မှတ်ယူရာ၏။ ထင်ရှားစေဦးအံ့—ဥဂ္ဂမြဟ္တာ၏အဖို့ရာ လူဖြစ်စဉ်အခါ၌ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိရန် အလိုဆန္ဒ ပြင်းပြစွာ ဖြစ်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်တော်မူ၍ “သင့်အဖို့ရာ အလိုအတိုင်း ပြည့်စုံ၏လော” ဟု မေးတော်မူလေသည်။ ဥဂ္ဂမြဟ္တာသည်လည်း ထို အချိန်ဝယ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ “တပည့်တော်၏အဖို့ရာ စင်စစ် အလိုအတိုင်း ပြည့်စုံပါ၏” ဟု ဖြေကြားလေသည်။)

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဂ္ဂမြဟ္တာကို ဤဆိုလတ္တံ့ သော စင်္ဂါသာတို့ဖြင့် တရားဟောတော်မူလေ၏—

မနာပဒါယီ လာဘတေ မနာပံ၊
အဂ္ဂဿ ဒါတာ လာဘတေ ပုနဂ္ဂံ။
ဝရဿ ဒါတာ ဝရလံဘိ ဟောတိ၊
သေဠန္ဒဒေါ သေဠမုပေတိ ဌာနံ။

နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ကို ပေးလှူသူသည် နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ကို ရ၏၊
မွန်မြတ်သည်ကို ပေးလှူသူသည် တဖန် မွန်မြတ်သည်ကို ရ၏။

တောင့်တအပ်သည်ကို ပေးလှူသူသည် တောင့်တအပ်
သည်ကို ရ၏။

ချီးမွမ်းအပ်သည်ကို ပေးလှူသူသည် ချီးမွမ်းအပ်သည့်
ဌာနသို့ ရောက်၏။

ယော အဂ္ဂဒါယီ ဝရဒါယီ၊
သေဋ္ဌဒါယီ စ ယော နရော၊
ဒီဃာယု ယသဝါ ဟောတိ၊
ယတ္ထ ယတ္ထူပပဇ္ဇတိ။

အကြင်သူသည် အထွတ်အမြတ် ဝတ္ထုပစ္စည်းကို ပေးလှူ
လေ့ရှိ၏။ တောင့်တအပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို ပေးလှူ
လေ့ရှိ၏။ အကြင်သူသည် ချီးမွမ်းအပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း
ကို ပေးလှူလေ့ရှိ၏။ ထိုသူသည် ဖြစ်လေရာရာ ဘုံဘဝ၌
အသက်ရှည်သူ အခြံအရံများသူ ဖြစ်ရ၏။

ဤကား ဥက္ကသုဋ္ဌေးအကြောင်းတည်း။

(၇) ဥက္ကသုဋ္ဌေးအကြောင်း

(က) သူဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤ ဥက္ကသုဋ္ဌေးအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပခုမုတ္တရ
မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌
အမျိုးကောင်းသားဖြစ်လတ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏
တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာ
တယောက်ကို “ သံဃုပဋ္ဌာန = ရဟန်းသံဃာအား စိတ်တူမျှစွာ
ထား၍ ပြုရလုပ်ကျွေးသောအရာ ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး =
ကေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ
အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္ဒရကို
ဆုတောင်းပတ္ထနာမံ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထလည်း
မျှာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(၈) နောက်ဆုံးဘဝ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုသူတော်ကောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်း ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ဟတ္ထိဂါမအရပ်၌ သူဌေးမျိုးဝယ် ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုသူဌေးသား၏ အမည်ကို “ဥဂ္ဂတ သတို့သား” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။ ထိုဥဂ္ဂတသူဌေး သားသည် အရွယ်ရောက်သည့် နောက်အဖို့ဝယ် ဘခင်သူဌေး ကွယ်လွန်သောအခါ၌ သူဌေးအရာသို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းသံဃာအပေါင်း ခြံရံ အပ်လျက် ခရီးဒေသစာရီ ကြူချီတော်မူလတ်သော် ဟတ္ထိဂါမ အရပ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ နာဂဝနမည်သော ဥယျာဉ်၌ သီတင်း သုံး နေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဥဂ္ဂတသူဌေးသည် ခုနစ် ရက်ပတ်လုံး သေသောက်ကြူး ယစ်မူးလျက် ကချေသည်တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်ကာ နာဂဝနဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်၍ မြူးထူးပျော်ပါး ကစားလတ်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့ရ၍ အားကြီးသော အရှက်၊ အကြောက်ကို ဖြစ်စေလေ၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်လေလျှင် ထို ဥဂ္ဂတသူဌေး၏ သေယစ်မူးမှုအလုံးစုံသည် ချုပ်ငြိမ်းလေတော့၏။ ဥဂ္ဂတသူဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ ထိုအခါ ဥဂ္ဂတသူဌေးအား မြတ်စွာ ဘုရားသည် တရားဟောတော်မူ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ဥဂ္ဂတသူဌေးသည် အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ် သုံးပါးတို့သို့ ဆိုက် ရောက်လေ၏ (= အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်လေ၏)။

ဥဂ္ဂတသူဌေးသည် ထိုအချိန်မှစ၍ ကချေသည်မိန်းမရှင်တို့ကို “သင်တို့သည် အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ သွားကြကုန်လော့” ဟု ပြောဆိုစွန့်လွှတ်လိုက်၍ အလှူပေးရခြင်း၌သာ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်သူဖြစ်လျက် ရဟန်းသံဃာအား အလှူဒါနကိုသာလျှင် ပေးလှူ၍ နေလေတော့၏။ နတ်ဘုံသည် ညဉ့်အချိန်ပိုင်း၏ အခြား မှုကာလ၌ လာရောက်ကြ၍ ဥဂ္ဂတသူဌေးအား “သူဌေး— ဤ”

မည်သော ရဟန်းသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် တေဝိဇ္ဇာ ရဟန္တာဖြစ်၏။ ဤမည်သောရဟန်းသည် အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် ဆဋ္ဌာဘိညရဟန္တာဖြစ်၏။ ဤမည်သောရဟန်းသည် သီလရှိ၏။ ဤမည်သော ရဟန်းသည် သီလမရှိ = ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏” ဟု ပြောကြားကြကုန်၏။ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးသည် နတ်တို့၏ စကားကို ကြားရ၍လည်း (ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက်နှင့် သဒ္ဓါတရား ပျက်စီးခြင်း မရှိပဲ) သီလဝန္တရဟန်းသံဃာ အရိယာ အရှင်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသာ အမှန်အတိုင်း သိမှတ်အာရုံပြုကြည်ညိုလေသည်။ (ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပြစ်ကိုမူ အာရုံမပြုချေ။ အတုယူစွယ် ကောင်းလှ၏)။ လှူစွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုကား သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ် = နှစ်မျိုးလုံးအားပင် တူမျှသော သဒ္ဓါစိတ်ဖြင့် လှူဒါန်းလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အနီးထံတော်ပါး၌ ထိုင်နေလျှင်လည်း (ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပြစ်ကို လုံးဝမလျှောက်ထား မပြောကြားပဲ) သီလဝန္တအရှင်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသာလျှင် ချီးမွမ်းစကား လျှောက်ထားလေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာဘူး၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးကို—

တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ သံဃုပဋ္ဌာကာနံ ယဒိဒံ ဟတ္ထိဂါမကော ဥဂ္ဂတော ဂဟပတိ = ရဟန်းတို့...သံဃာအား စိတ်တူမျှစွာထား၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသော ငါဘုရား၏ တပည့် = သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် ဟတ္ထိဂါမအရပ်သား (ဆင်ရှာသား) ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “သံဃုပဋ္ဌာန=သံဃာတော်အား
စိတ်ဘုမ္မစွာထား၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး = ထေဗဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

အထူးမှတ်ချက်—

(ဤဥဂ္ဂတသုဒ္ဓေး၏ နေရပ်ဖြစ်သည့် ဟတ္ထိဂါမအရပ်(ဆင်ရွာ)ကား
ဝဇ္ဇီတိုင်း၌ ရှိလေသည်။ ဤယခု (၇) အမှတ်ပါ ဟတ္ထိဂါမအရပ်သား
ဥဂ္ဂတသုဒ္ဓေးနှင့် ရွှေ(၆)အမှတ်ပါ ဝေသာလီပြည်သား ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေး ဤ
နှစ်ဦးတို့သည် အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးစီရှိကြသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ ဖြစ်ကြသည်။
အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ်
တတ်ယအုပ် အဋ္ဌကနိပါတ် ပဌမပဏ္ဏာသက ၃-ဂဟပတိဝဂ် ပဌမသုတ်
ဒုတိယသုတ် စာမျက်နှာ (၄၇) မှ စ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏။ ဤ
ကျမ်း၌မူ အကျဉ်းချုပ်မျှ ဖော်ပြပေအံ့—

(၆) အမှတ်ပါ ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေး၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေသာလီပြည် မဟာဝန်ထော
ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ်
ရဟန်းတော်တို့ကို “ရဟန်းတို့...ဝေသာလီပြည်သား ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးကို
အံ့ဖွယ်တရား ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူ ဟူ၍ မှတ်ယူကြကုန်လော့”
ဟု အကျဉ်းမျှ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ကျောင်းတွင်း (ဂန္ဓကုဋ်ကျောင်း
ဆတွင်း)သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။

ထို့နောက် ရဟန်းတပါးသည် နံနက်အခါ ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေး၏ နေအိမ်သို့
ကြွရောက်၍ အသင့်ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေလေ၏။ (ဥဂ္ဂ
သုဒ္ဓေးအိမ်၌ ရဟန်းငါးရာ ထိုင်နေနိုင်ရန် နေရာငါးရာ အမြဲခင်းထားပြီး
ရှိလေသည်)။ ထို့နောက် ထိုရဟန်းသည် ဗိမံထံမှောက်သို့ လာရောက်
ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေသော ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးကို “သုဒ္ဓေး...
သင့်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍ မိန့်
ကြားတော်မူအပ်ပြီ။ သုဒ္ဓေး...သင့်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က အံ့ဖွယ်
ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍ မိန့်ကြားတော်မူအပ်သည် ထိုအံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး
တရားတို့ကား အဘယ်တရားတို့ပါနည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။

ဥဂ္ဂသုဒ္ဓေးက “အရှင်ဘုရား... ‘အဘယ်မည်သော အံ့ဖွယ်ရှစ်မျိုး
တို့နှင့် တပည့်တော်ပြည့်စုံ၏’ ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်

ကိုမူ တပည့်တော် မသိပါ။ စင်စစ်သော်ကား အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့ ရှိကြပါသည်။ ထို အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့ကို နှာတော်မူပါ။ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းတော်မူပါ။ တပည့်တော် လျှောက်ထားပါမည်” ဟု ဆိုလေလျှင် ထိုရဟန်းသည် “ကောင်းပြီ သူဌေး...” ဟူ၍ ဝန်ခံလေ၏။ ထိုအခါ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးသည် ထိုရဟန်းကို ဤသို့ လျှောက်သားလေ၏—

(၁) အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှေးဦးပဌမ အဝေးမှပင် ဖူးမြင်လိုက်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် တပည့်တော်၏ စိတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့ယုံကြည် ကြည်ညို၍ သွားပါသည်။ (ဘုရား ဟုတ်လေသလော၊ မဟုတ်လေသလော - ဟု တွေးတောကြံစည်ခြင်း အလျှင်းမဖြစ်ပါ။ ဤသူမြတ်သည် ဘုရားစင်စစ် ကေန့်ဖြစ်၏-ဟု တပည့်တော်၏ စိတ်သည် အလွန်ကြည်ညို၍ သွားပါသည်။ နောက်ကျခြင်း အလျှင်းမရှိပါ။) အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ “မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ဘုရားရှင်၏ အပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့ယုံကြည် ကြည်ညိုခြင်း” တည်းဟူသော ဤ ပဌမ အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၂) အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် သဒ္ဓါရွန်းစို ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိလျက် မြတ်စွာဘုရားသို့ ဆည်းကပ်ပါသည်။ တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားသည် မဂ်ဖိုလ်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော တရားလမ်းစဉ်ဖြစ်သည့် (၁) ဒါနကထာ = ဒါနနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၂) သီလကထာ = သီလနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၃) သဂ္ဂကထာ = နတ်ရွာသုဂတိနှင့် စပ်သော တရားစကား၊ (၄) မဂ္ဂကထာ = မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းကျင့်စဉ်နှင့် စပ်သော တရားစကားတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောကြားတော်မူပါသည်။ ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူသဖြင့် တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ခံ့သောစိတ်ရှိ၊ နူးညံ့သောစိတ်ရှိ၊ ပိတ်ပင်ခြင်း နိဝရဏမှ ကင်းသောစိတ်ရှိ၊ တက်ကြွဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိ၊ ကြည်လင်သော စိတ်ရှိသည်ကို သိတော်မူသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်အား ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိဝေဒ၊ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာလေးဝ သာမုက္ကံသိက ဓမ္မဒေသနာကို ဟောကြားပြသတော်မူပါသည်။ ထိုအခါ တပည့်တော်သည် အနာဂါမိဖိုလ်ရောက် ဓမ္မစက္ခု အသိဉာဏ်ပေါက်ခဲ့ပါသည် = အနာဂါမိအရိယာ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အနာဂါမိအရိယာဖြစ်ပြီးလျှင် လောကုတ္တရာသရဏကုန်ခံယူ၍ ဗြဟ္မစင်္ဂယ-ပဉ္စမက သီလကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ (ဇမ္ဗူဒေသနာ)

တည် ကျင့်သုံးနေကျဖြစ်သည့် ရိုးရိုးငါးပါးသီလတွင် “ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ” ဟု ဆောက်တည်သော နေရာဝယ် “အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ” ဟု ဆို၍ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်သော ငါးပါးသီလကို ဗြဟ္မစရိယ-ပဉ္စမက သီလဟူ၍ ခေါ်၏။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏ အဖိုရာ ဤကဲ့သို့ “မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပဌမအကြိမ် ပူးတွေ့ တရားနာရ၍ အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်ရှိကာ လောကုတ္တရာသရဏဂုံနှင့်တကွ ဗြဟ္မ-စရိယပဉ္စမက သီလကို ခံယူဆောက်တည်ကျင့်သုံးခြင်း” တည်းဟူသော ဤဒုတိယ အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၃) အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်မှာ ကုမာရိဋ္ဌယ် နုနယ်ပျိုမျှစ်သော ယောလေးယောက်တို့ ရှိကြပါသည်။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်ပြီးသောအခါ အိမ်သို့ပြန်လာကာ ထိုမယားလေးယောက်တို့ကိုခေါ်၍ “နုတို့... ငါသည် ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမက သီလကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်လေပြီ။ အလိုရှိသောနုမသည် ဤ အိမ်၌ပင်လျှင် စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း သုံးဆောင်ခံစားလော့၊ ကောင်းမှု ကုသိုလ်တို့ကိုလည်း ပြုလော့၊ ဆွေမျိုးမိဘအိမ်သို့ ပြန်လိုလျှင်လည်း စားသုံးလောက်အောင် ဥစ္စာများကို ယူဆောင်၍ ဆွေမျိုးမိဘအိမ်သို့ ပြန်လော့၊ သို့မဟုတ် ယောက်ျားတပါးကို အလိုရှိကြလျှင်လည်း ‘အဘယ်ယောက်ျားအား သင်တို့ကို ပေးရမည်ဆိုသည်ကို’ ပြောကြား ကြသော့” ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားပါသည်။ အရှင်ဘုရား... ဤသို့ ပြောဆိုအပ်သော် မယားကြီးသည် “အရှင်... ကျွန်တော်ပကို ဤမည်သော ယောက်ျားအား ပေးစားပါလော့” ဟု ဆို၏။ အရှင်ဘုရား... ထိုအခါ တပည့်တော်သည် ထိုယောက်ျားကို ခေါ်ငြေ့ လက်ဝဲလက်ဖြင့် မယားကြီးကို ကိုင်လျက်၊ လက်ျာလက်ဖြင့် ရေကုန်းကို ကိုင်ပြီးလျှင် ထိုယောက်ျားအား ထိုမယားကြီးကို စွန့်လှူ ပေးစားလိုက်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် ကုမာရိဋ္ဌယ် နုနယ်ပျိုမျှစ်သော မယားကြီးကို ထိုသို့ စွန့်လှူ ပေးစားလိုက်သည် ရှိသော် စိတ်တမျိုး ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်သွားသည်ကို မသိရှိပါ (စိတ် တမျိုး ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်၍ (မသွားပါ-ဟု ဆိုလိုသည်)။ အရှင် ဘုရား... တပည့်တော်၏အဖိုရာ “မယားကြီးကို ယောက်ျားတပါးအား ပေးစားစွန့်လှူလိုက်ရသော်လည်း စိတ်တမျိုး ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်မှု မရှိခြင်း” တည်းဟူသော ဤတတိယ အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိ ပါ၏။

(၄) အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏ အိမ်၌ ရှိသမျှစည်းစိမ်ဥစ္စာ တို့ကို ကောင်းသောအကျင့်ရှိတော်မူကြသည် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် မခွဲခြားအပ်ပါကုန်။ (ဤရွှေ့ဤမျှကို ငါလှူအံ့၊ ဤရွှေ့ဤမျှကိုမူ ငါမလှူ။ ဤဝတ္ထုများကို ငါလှူအံ့၊ ဤဝတ္ထုများကိုမူ ငါမလှူ။ ဟူ၍ စိတ်ကိုမြစ်စေသည့် မိမိစည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် ခွဲခြားအပ်သည် မည်ကုန်၏။ တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ထိုကဲ့သို့ စိတ်မမြစ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား တပည့်တော်၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှိသမျှတို့သည် သံသိက(သံသပစ္စည်း) ဥစ္စာတို့ကဲ့သို့၎င်း၊ ဂဏသန္တက (ဂိုဏ်း၏ပစ္စည်း) ဥစ္စာတို့ကဲ့သို့၎င်း သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်၏—သက်ဆိုင်ကုန်၏ဟူ၍သာ စိတ်ထားပါသည်။)။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့ “မိမိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသမျှတို့ကို သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် မခွဲခြားပဲ ဆက်ဆံကုန်၏—သက်ဆိုင်ကုန်၏ဟူ၍ စိတ်ထားခြင်း”တည်းဟူသော ဤစတုတ္ထ အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၅) အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်သည် ရဟန်းတော်မြတ် တပါးပါးသို့ ဆည်းကပ်၊ ပြုစုလျှင် ရိုသေစွာသာလျှင် ဆည်းကပ်၊ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကြပ်ပြုစုပါသည်။ မရိုမသေ မဆည်းကပ် မပြုစုပါ။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့သော “ရဟန်းသူမြတ်တို့ကို ရိုသေစွာ ဆည်းကပ်ပြုစုခြင်း”တည်းဟူသော ဤငါးခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၆) အရှင်ဘုရား—ထိုအရှင်က တပည့်တော်အား တရားဟောလျှင် ရိုသေစွာသာလျှင် တရားနာပါ၏။ မရိုမသေ မနာပါ။ အကယ်၍ ထိုအရှင်က တပည့်တော်အား တရားမဟောလျှင် တပည့်တော်သည် ထိုအရှင်အား တရားဟောပါ၏။ အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့ “ရဟန်းသူမြတ်က တရားဟောလျှင် ရိုသေစွာ နာယူခြင်း၊ ရဟန်းသူမြတ်က ကရားမဟောလျှင် မိမိကတရားဟောခြင်း” တည်းဟူသော ဤခြောက်ခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၇) အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်ကို နတ်တို့က ချဉ်းကပ်၍ “သူဋ္ဌေး...မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို စလယ်အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောကြားတော်မူအပ်ပါပေ၏” ဟု ပြောလာကြပါသည်။ အရှင်ဘုရား...ဤသို့ ပြောလာကြသည် ရှိသော် တပည့်တော်သည် ထိုနတ်တို့ကို “သင်နတ်တို့က ဤသို့

ပြောကြသည်ဖြစ်စေ၊ မပြောကြသည်ဖြစ်စေ (=ပြောပြော၊ မပြော မပြော) စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို စုလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောကြားတော်မူ အပ်ပ၏”ဟု ဤသို့ ပြန်လည်ပြောဆိုပါသည်။ ဤသို့ တပည့်တော်ကို နတ်တို့က ချဉ်းကပ်၍ ပြောလာကြခြင်းသည် အံ့ဖွယ်မဟုတ်ပါ။ အရှင် ဘုရား...ထိုသို့ နတ်တို့ မိမိထံချဉ်းကပ်လာခြင်း၊ နတ်တို့နှင့် အတူတကွ စကားပြောရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် “ငါ့ထံသို့ နတ်တို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏” ဟူ၍၎င်း၊ “ငါသည် နတ်တို့နှင့်အတူတကွ စကား ပြောရ၏”ဟူ၍၎င်း စိတ်၏တက်ကြွမှုကို တပည့်တော် မသိစဘူးပါ (=စိတ်မတက်ကြွစဘူးပါ)။ အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်း ကဲ့သို့ “ငါ့ထံသို့ နတ်တို့ချဉ်းကပ်ကုန်၏၊ ငါသည် နတ်တို့နှင့်အတူတကွ စကားပြောရ၏-ဟု စိတ်မတက်ကြွခြင်း” တည်းဟူသော ဤခန့်ခွဲမှု မြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(ဂ) အရှင်ဘုရား တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော် မူအပ်သည့် အောက်(ကာမ)ဘုံသို့ ဆွဲဆောင်တတ်သော ဩရမ္မာဂိယ သံယောဇဉ်ငါးမျိုးတို့တွင် မိမိ၌ မယ်အပ်သေးသည့် တစုံတခုသော သံယောဇဉ်ကိုမျှ မတွေ့မြင်ပါ။ (ဤစကားရပ်ဖြင့် မိမိ၏ အနာဂါမ် အရိယာဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ပြသည်)။ အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ “အနာဂါမ်အရိယာဖြစ်ခြင်း”တည်းဟူသော ဤရှစ်ခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ဤအံ့ဖွယ်တရား ရှစ်ပါးတို့ ထင်ရှားရှိကြပါသည်။ “အဘယ်မည်သော အံ့ဖွယ်ရှစ်မျိုးတို့နှင့် တပည့် တော်ပြည့်စုံ၏”ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်ကိုကား တပည့် တော် မသိပါ-ဟု ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားလေ၏။

ထို့နောက် ထိုရဟန်းသည် ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးအိမ်မှ ဆွမ်းခံခဲ့၍ နေရာမှ ဖဲသွားခဲ့ကာ ဆွမ်းစားပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခဲ့၍ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလျက် မိမိနှင့် ဥဂ္ဂ သုဋ္ဌေးတို့ မေးပြော=ပြောဆိုခဲ့သမျှ စကားအလုံးစုံကို မြတ်စွာဘုရား အား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်း ကို—

“ရဟန်း...ကောင်းစွာ၊ ကောင်းစွာ၊ ကောင်းစွာပြောကြား ပြောဆို လိုသူသည် ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးပြောကြားသည်အတိုင်း ပြောကြားပြောဆိုရ၏။

ရတနာ] (၇) ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၂၁၉

ရဟန်း...ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးကို သူ့ဖြေကြားသည့် အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏-
ဟု ငါဘုရား မိန့်ကြားအပ်ပေ၏။ ရဟန်း...ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးကို သူ့ဖြေကြား
သည့် အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူဟူ၍ မှတ်ယူလေလော့” —

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ «(ဤကား ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေး၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့တည်း။)»

(၇) အမှတ်ပါ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေး၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဇ္ဇီတိုင်း ဟတ္ထိဂါမအရပ်(ဆင်ရွာ)
၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်တို့ကို “ရဟန်းတို့... ဟတ္ထိ
ရွာသား (=ဆင်ရွာသား) ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးကို အံ့ဖွယ်တရား ရှစ်ပါးတို့နှင့်
ပြည့်စုံသောသူဟူ၍ မှတ်ယူကြကုန်လော့” ဟု အကျဉ်းမျှ မိန့်တော်မူ
ပြီးလျှင် ကျောင်းတိုင်းသို့ ဝင်တော်မူလေ၏။

ထို့နောက် ရဟန်းတပါးသည် ရှေးနည်းအတူ နံနက်အခါ ဥဂ္ဂတ
သုဋ္ဌေးနေအိမ်သို့ ကြွရောက်၍ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးကို ရှေးဖော်ပြထုပါ ရဟန်း
အတူ မေးလေ၏။ ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးက ရှေးဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးနည်းတူ လျှောက်
ထား၍ မိမိ၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးကို ဖြေကြားလျှောက်ဆိုသည်မှာ—

“ (၁) အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် မိမိပိုင်အည့် နာဂဝန
ဥယျာဉ် (=ကံ့ကော်တောဥယျာဉ်) ၌ အာရုံငါးပါး လိုက်စားမူးမိုက်
ပျော်ပိုက်နေစဉ် မြတ်စွာဘုရားကို ရှေးဦးအစ အဝေးမှပင် ဖူးမြင်လိုက်
ရသည်နှင့် တပြိုင်နက် တပည့်တော်၏ စိတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏
အပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့ ယုံကြည် ကြည်ညို၍ သွားပါသည်။ သေယစ်မူးမှု
သည်လည်း ချုပ်ငြိမ်း၍ သွားပါသည်။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏
အဖို့ထု “မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ဘုရားရှင်၏
အပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့ ယုံကြည် ကြည်ညိုခြင်း၊ သေယစ်မူးမှု ချုပ်ငြိမ်း
ခြင်း” တည်းဟူသော ဤ ပဌမအံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၂) အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်သည် သဒ္ဓါရွှန်းစို ကြည်ညိုသော
စိတ်ရှိလျက် မြတ်စွာဘုရားသို့ ဆည်းကပ်ပါသည်။ တပည့်တော်အား
မြတ်စွာဘုရားသည် ပဂ္ဂိလ်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော တရား
လမ်းစဉ်ဖြစ်သည့် (၁) ဒါနကထာ, (၂) သီလကထာ, (၃) သဂ္ဂ
ကထာ, (၄) မဂ္ဂကထာ တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောကြားထေးမှုပါ
သည်။ ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူသဖြင့် တပည့်တော်၏အဖို့ထု ခံ့သော
စိတ်ရှိ၊ နူးညံ့သောစိတ်ရှိ၊ ပိတ်ပင်ခြင်း နီဝရဏမှ ကင်းသော စိတ်ရှိ၊
တက်ကြွ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိ၊ ကြည်လင်သော စိတ်ရှိသည်ကို

သိတော်မူသောအခါ ပြန်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်အား နက္ခ၊
 သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာလေးဝ ဘာမုက္ကံသိက ဓမ္မဒေသနာ
 ကို ဟောကြား ပြသတော်မူပါသည်။ ထိုအခါ တပည့်တော်သည်
 အနာဂါမ်ဖိုလ်ရောက် မွေ့ကျွေးအသိဉာဏ် ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ အနာဂါမ်
 အရိယာ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်ပြီးလျှင် လောကုတ္တရာ
 သရဏကုံခံယူ၍ ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမကသီလကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခဲ့ပါ
 သည်။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ဤကဲ့သို့ “မြတ်စွာဘုရား
 ရှင်ကို ပဌမအကြိမ် ပူးတွေ့ တရားနာရ၍ အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်မှီကာ
 လောကုတ္တရာသရဏကုံနှင့်တကွ ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမကသီလကို ခံယူဆောက်
 တည် ကျင့်သုံးခြင်း” တည်းဟူသော ဤ စုတိယ အံ့ဖွယ်တရားသည်
 ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၃) အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်မှာ ကုမာရီအရွယ် နန္ဒယ်ပျိုချစ်
 သော မယားလေးယောက်တို့ ရှိကြပါသည်။ အရှင်ဘုရား... တပည့်
 တော်သည် အနာဂါမ်အရိယာ ဖြစ်ပြီးသောအခါ အိမ်သို့ ပြန်လာကာ
 ထိုမယားလေးယောက်တို့ကို ခေါ်၍ “နမတို့...ငါသည် ဗြဟ္မစရိယပဉ္စ-
 မက သီလကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးအပ်လေပြီ၊ အလိုရှိသော နှမသည်
 ဤ အိမ်၌ပင်လျှင် စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း သုံးဆောင် ခံစားစော့၊
 ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကိုလည်း ပြုလော့၊ ဆွေမျိုးမိဘအိမ်သို့ ပြန်လိုလျှင်
 လည်း စားသုံးလောက်အောင် ဥစ္စာများကို ယူဆောင်၍ ဆွေမျိုးမိဘ
 အိမ်သို့ ပြန်လော့၊ သို့မဟုတ် ယောက်ျားတပါးကို အလိုရှိကြလျှင်လည်း
 ‘အဘယ် ယောက်ျားအား သင်တို့ကို ပေးရမည်ဆိုသည်ကို’ ပြောကြား
 ကြလော့” ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားပါသည်။
 အရှင်ဘုရား... ဤသို့ ပြောဆိုအပ်သော် မယားကြီးသည် “အရှင်...
 ကျွန်တော်မကို ဤမည်သော ယောက်ျားအား ပေးစားပါလော့” ဟု
 ဆို၏။ အရှင်ဘုရား... ထိုအခါ တပည့်တော်သည် ထို ယောက်ျားကို
 ခေါ်စေ၍ လက်လက်ဖြင့် မယားကြီးကို ကိုင်လျက်၊ လက်ျာလက်ဖြင့်
 ရေကုန်းကို ကိုင်ပြီးလျှင် ထိုယောက်ျားအား ထိုမယားကြီးကို စွန့်လှူ
 ပေးစားလိုက်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်သည် ကုမာရီရွယ် နန္ဒယ်
 ပျိုချစ်သော မယားကြီးကို ထိုသို့ စွန့်လှူ ပေးစားလိုက်သည်ရှိသော်
 စိတ်တမျိုး ပြောင်းလွဲဖောက်ပြန်၍ မသွားပါ။ အရှင်ဘုရား... တပည့်
 တော်၏အဖို့ရာ “မယားကြီးကို ယောက်ျားတပါးအား ပေးစားစွန့်လှူ
 လိုက်ရသော်လည်း စိတ်တမျိုး ပြောင်းလွဲ ဖောက်ပြန်မှ မရှိခြင်း”
 တည်းဟူသော ဤ တတိယ အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၄) အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏အိမ်၌ ရှိသမျှစည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ကောင်းသောအကျင့်ရှိတော်မူကြသည့် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် မခွဲခြားအပ်ပါကုန်။ အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့ “မိမိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသမျှတို့ကို သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် မခွဲခြားပဲ ဆက်ဆံကုန်၏=သက်ဆိုင်ကုန်၏ဟူ၍ စိတ်ထားခြင်း” တည်းဟူသော ဤစတုတ္ထ အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၅) အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်သည် ရဟန်းတော်မြတ် တပါး ပါးသို့ ဆည်းကပ် ပြုစုလျှင် ရှိသေစွာသာလျှင် ဆည်းကပ် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကြပ် ပြုစုပါသည်။ မရှိမသေ မဆည်းမကပ် မပြုစုပါ။ ထိုအရှင်က တပည့်တော်အား တရားဟောလျှင် ရှိသေစွာသာလျှင် တရားနာပါ၏။ မရှိမသေမနာပါ။ အကယ်၍ ထိုအရှင်က တပည့်တော်အား တရားမဟော လျှင် တပည့်တော်သည် ထိုအရှင်အား တရားဟောပါ၏။ အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့ “ရဟန်းသူမြတ်တို့ကို ရှိသေစွာ ဆည်းကပ်ပြုစုခြင်း၊ ရဟန်းသူမြတ်က တရားဟောလျှင် ရှိသေစွာ နာ ယူခြင်း၊ ရဟန်းသူမြတ်က တရားမဟောလျှင် မိမိက တရားဟောခြင်း” တည်းဟူသော ဤငါးခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၆) အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်က သံဃာကို ပင့်ပိတ်အပ်သည် ရှိသော် နတ်တို့သည် ချဉ်းကပ်၍ တပည့်တော်ကို “သူဌေး.....ဤ မည်သောရဟန်းသည် ဂူပကာယ နာမကာယ=နှစ်ပါးစုံမှ လွတ်မြောက် သော=ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သော ရဟန်းသည် ပညာဖြင့် လွတ်မြောက်သော=ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သော ရဟန်းသည် နာမကာယဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းရှိသော= ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သောရဟန်းသည် အထက်ဂေဟိလ် သို့ရောက်သော=ဒိဋ္ဌိပုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သောရဟန်းသည် သဒ္ဓါ ဖြင့် လွတ်မြောက်သော=သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သောရဟန်း သည် ပညာတရားဖြင့် အထက်မဂ်သို့ အစဉ်လျှောက်သော= ဓမ္မာ- နုသာရီပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သောရဟန်းသည် သဒ္ဓါဖြင့် အထက်မဂ်သို့ အစဉ်လျှောက်သော=သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဤမည်သော ရဟန်း သည် သီလရှိ၏၊ ကောင်းသောအကျင့်ရှိ၏၊ ဤမည်သောရဟန်းသည် သီလမရှိ၊ ယုတ်ညံ့သော အကျင့်ရှိ၏” ဟု ပြောလာကြပါကုန်၏။ ထိုသို့ နတ်တို့ လာရောက်ပြောကြားခြင်းသည် အံ့ဖွယ်မဟုတ်ပါ။ အရှင် ဘုရား...တပည့်တော်သည် သံဃာတော်ကို ပြုစု လုပ်ကျွေးသည်ရှိသော် “ဤမည်သောပုဂ္ဂိုလ်အားမှ ဒုဿီယဖြစ်သည့်အတုန် အနည်းငယ်

ပေးလှူအံ့၊ ဤမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားမူ သီလဝန္တဖြစ်သည့်အတွက် များစွာပေးလှူအံ့” ဟု ဤသို့ စိတ်ဖြစ်သည်ကို မသိစဘူးပါ(ထိုသို့သော စိတ်မျိုး မဖြစ်စဘူးပါ)။ အရှင်ဘုရား.....စင်စစ်သော်ကား တပည့်တော် သည် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်=နှစ်မျိုးလုံး၌ပင် ညီမျှသော စိတ်ရှိလျက်သာ ပေးလှူပါ၏။ အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့ “သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်=နှစ်မျိုးလုံး၌ပင် ညီမျှ သောစိတ်ရှိလျက်ပေးလှူပြုစုခြင်း” တည်းဟူသောဤခြောက်ခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၇) အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်ကို နတ်တို့က ချဉ်းကပ်၍ “ဘုဌေး...မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို စ, လယ်, အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောကြားတော်မူအပ် ပေ၏” ဟု ပြောလာကြပါသည်။ အရှင်ဘုရား.....ဤသို့ပြောလာကြသည် ရှိသော် တပည့်တော်သည် ထိုနတ်တို့ကို “သင်နတ်တို့က ဤသို့ပြောကြ သည်ဖြစ်စေ၊ မပြောကြသည်ဖြစ်စေ (=ပြောပြော, မပြောမပြော) စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကိုစ, လယ်, အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောကြားတော်မူအပ် ပေ၏” ဟု ဤသို့ ပြန်လည်ပြောဆိုပါသည်။ ဤသို့ တပည့်တော်ကို နတ်တို့က ချဉ်းကပ်၍ ပြောလာကြခြင်းသည် အံ့ဖွယ်မဟုတ်ပါ။ အရှင် ဘုရား- ထိုသို့ နတ်တို့ မိမိထံချဉ်းကပ်လာခြင်း, နတ်တို့နှင့်အတူတကွ စကားပြောရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် “ငါ့ထံ နတ်တို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏” ဟူ၍၎င်း, “ငါသည် နတ်တို့နှင့် အတူတကွ စကား ပြောရ၏” ဟူ၍၎င်း စိတ်၏တက်ကြွမှုကို တပည့်တော် မသိစဘူးပါ (=စိတ်မတက်ကြွစဘူးပါ)။ အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ယင်းကဲ့သို့ “ငါ့ထံသို့ နတ်ဘို့ချဉ်းကပ်ကုန်၏, ငါသည် နတ်တို့နှင့် အတူတကွ စကားပြောရ၏-ဟု စိတ်မတက်ကြွခြင်း” တည်းဟူသော ဤခုနှစ်ခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

(၈) အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလျင် လက်ဦး (=မြတ်စွာဘုရား၏အလျင်) အကယ်၍ သေရပါမူ တပည့် တော်ကို မြတ်စွာဘုရားက “ဟတ္ထိဂါမအရပ်သား (=ဆင်ရွာသား) ဥဂ္ဂတသ္မုဌေးမှာ နောက်ထပ်တဖန် ဤကားမဘုံသို့ ပြန်လာရောက် ကြောင်း သံဃောဇဉ်ဟူ၍ မရှိတော့ပြီ” ဟု မိန့်ကြားတော်မူရာသော အကြောင်းသည် အံ့ဖွယ်မဟုတ်ပါ။ (ဤစကားရပ်ဖြင့် မိမိအနာဂါမ် အရိယာဖြစ်ကြောင်းကို ဖော်ပြသည်)။ အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်၏

အဖို့ရာ ထင်းကဲ့သို့ “နောက်ထပ်တဖန် ဤကာမဘုံသို့ ပြန်လာရောက်ကြောင်း (=ဩရမ္မာဂိယ) သံယောဇဉ်ဟူ၍ မရှိခြင်း”တည်းဟူသော ဤရှစ်ခုမြောက် အံ့ဖွယ်တရားသည် ထင်ရှားရှိပါ၏။

အရှင်ဘုရား... တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ဤအံ့ဖွယ်တရား ရှစ်ပါးတို့ ထင်ရှားရှိကြပါသည်။ “အဘယ်မည်သော အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့နှင့် တပည့်တော် ပြည့်စုံ၏”ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်ကိုကား ထပ်ညွှန်တော် မသိပါ” -

ဟု ဤကဲ့သို့ လျှောက်ထားလေ၏။ ။(ထို့နောက် အကြောင်းအရာများမှာ ရှေ့ ဥဂ္ဂတသူဌေးဝတ္ထုနှင့် ထင်မျှတူ၏။ ဤကား ဥဂ္ဂတသူဌေး၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးတို့တည်း။ အဋ္ဌကနိပါတ် အဂ္ဂတ္ထိရ်၌ ဤ သူဌေးနှစ်ယောက်တို့၏အမည်ကို ဥဂ္ဂ-ဟူ၍ချည်း လာရှိသော်လည်း ဤ ယခုတေဒဂဝဂ်ပါဠိတော်အလာကို ထောက်ဆ၍ ဝေသာလီပြည်သား သူဌေးကို ဥဂ္ဂ-သူဌေးဟူ၍၊ ဟတ္ထိဂါမအရပ်သား (=ဆင်ရွာသား) သူဌေးကို ဥဂ္ဂတ-သူဌေးဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြအပ်သည်။ ဤ သူဌေးနှစ်ဦးသို့ အတွက် အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါးကို အကျဉ်းသရုပ်မျှရေးသားဖော်ပြရန် ဖြစ်သော်လည်း ကြည်ညိုဖွယ်ရှိလှသောကြောင့် အကြောင်းအရာအကျယ်ကိုပါ ရေးသားဖော်ပြအပ်ပေသည်။ ။ဤကား အထူးမှတ်ဖွယ်တည်း။)

ဤကား ဥဂ္ဂတသူဌေး အကြောင်းတည်း။

(ဂ) သူရမ္မဋ္ဌသူဌေးအကြောင်း

(က) သူဌေး၏ ရှေးမကောင်းမှု

ဤသူရမ္မဋ္ဌသူဌေးအလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာရသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာတယောက်ကို “အဝေစ္စပသာဒ = သာသနာ၌ သက်ဝင်၍ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို

ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(၁) နောက်ဆုံးထဝ သူရဗ္ဗဋ္ဌသူဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုသူတော်ကောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်း ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌ သူဌေးမျိုးဝယ် ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုသူဌေးသား၏ အမည်ကို “သူရဗ္ဗဋ္ဌသတို့သား” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။ ကိုသူရဗ္ဗဋ္ဌသူဌေး သားသည် အရွယ်ရောက်သည့် နောက်အဖို့ဝယ် အိမ်ရာ၌တည်၍ (= အိမ်ထောင်ကျ၍) သာသနာပြင်ပ တိတ္ထိများ၏ အလုပ် အကျွေး ခါယကာဖြစ်လျက် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာ နေထိုင်လေ၏။

သူရဗ္ဗဋ္ဌသူဌေး သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း

ထိုနောက် တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်မိုးသောက်ထ အခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် သူရဗ္ဗဋ္ဌ သူဌေး၏ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုကို မြင် တော်မူ၍ ဆွမ်းခံချိန်၌ သူရဗ္ဗဋ္ဌသူဌေးနေအိမ်တံခါးဝသို့ ဆွမ်းခံ ကြတော်မူလေ၏။ သူရဗ္ဗဋ္ဌသူဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုဖူးမြင် ရလျှင် “ရဟန်းဂေါတမသည် မြတ်သောမင်းမျိုး၌လည်း ဖြစ်သူ မှန်၏။ လောက၌လည်း အလွန်ထင်ရှား ကျော်ကြားသူဖြစ်၏။ သို့ရကား ထိုရဟန်းဂေါတမထံမှောက်သို့ မသွားရောက်လျှင် သင့် လျှောက်ပတ်မည် မဟုတ်ချေ” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့၍ မြတ်စွာ ဘုရား၏ အထံတော်သို့ သွားရောက်လျက် ခြေတော်တို့၌ ရှိခိုး ပြီးသော် သပိတ်တော်ကို ယူဆောင်ကာ အိမ်တွင်းသို့ ပင့်သွင်း ၍ သူမြတ်တို့နှင့်သာ ထိုက်တန်သောပလ္လင်၌ နေရာပေးထိုင်နေ စေပြီးလျှင် ဆွမ်းဆက်ကပ် ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီးနောက် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် သူရမ္မဋ္ဌသူဌေးအား စရိုက်နှင့် သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော တရားစကားကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ သူရမ္မဋ္ဌသူဌေးသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏ = သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း သူရမ္မဋ္ဌသူဌေးကို သောတာပတ္တိဖိုလ်အရောက်ချီးမြှောက် ဆုံးမတော်မူပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

မာရ်နတ် အကဲစမ်းလာခြင်း

ထို့နောက် မာရ်နတ်သည် “ဤသူရမ္မဋ္ဌမည်သည်ကား (တိတ္ထိတို့ တပည့် ဖြစ်၍) ငါတို့၏ ဥစ္စာ = ငါတို့လူသာ ဖြစ်ချေသည်။ သို့သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ယနေ့ သူ၏အိမ်သို့ ကြွတော်မူလေသည်။ အသို့နည်း(=ဘယ့်နယ်လဲ) သူရမ္မဋ္ဌသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားကို ကြားနာရ၍ အရိယမဂ်တရား ထင်ရှားဖြစ်အောင် ပြုနိုင်လေသလော၊ သူ၏အဖို့ရာ ငါပိုင်နက်ဖြစ်သော အာရုံငါးသွယ် ကာမနယ်ပယ်မှ လွန်မြောက်ခြင်း၊ မလွန်မြောက်ခြင်းကို လင်းလင်းသိအောင် ငါ စုံစမ်းပေအံ့” ဟု ကြံစည်၍ မိမိကိုယ်တိုင်က အလိုရှိရာရပ်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်သော တန်ခိုးရှင်ဖြစ်ရကား မာရ်နတ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားနှင့်တူအောင် တန်ခိုးရပ်ကို ဖန်ဆင်း၍ သင်္ကန်းကိုင်ပုံ၊ သပိတ်ကိုင်ပုံ အလုံးစုံကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အသွင်အပြင်အတိုင်း ပြုလုပ်ကာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့ကို ဆောင်သူ ဖြစ်လျက် သူရမ္မဋ္ဌသူဌေး၏ နေအိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်လာလေ၏။

သူရမ္မဋ္ဌသူဌေးသည်လည်း “မြတ်စွာဘုရား တဖန် ကြွလာတော်မူပြန်သည်” ဟု ကြားသိ၍ “ဘုရားရှင်တို့အဖို့ရာ အကြောင်း ဗုဒ္ဓကြွလာခြင်းမည်သည် မရှိချေ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် တဖန် မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူပြန်ပါလိမ့်” ဟု လျင်မြန်စွာ “မြတ်စွာဘုရား” ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ဘုရားယောင်ဖန် ထိုမာရ်နတ်အထံသို့ သွားရောက်၊ ရှိခိုး၊ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်ဇာည်လျက်

“မြတ်စွာဘုရား...အရှင်ဘုရားတို့သည် ယခုပင်လျှင် ဤအိမ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုတော်မူ၍ ကြွသွားတော်မူပြီးစဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်အကြောင်းကို အစွဲပြု၍ တဖန် ကြွရောက်တော်မူလာပြန်ပါကုန်သနည်း” ဟု ရိုသေစွာ မေးလျှောက်လေ၏။

မာရ်နတ်သည် “ဒါယကာသုရမ္မဋ္ဌ... ငါဘုရားသည် တရားဟောစဉ်က တခုသောစကားကို မစဉ်းစားမဆင်ခြင်မိပဲ ဟောကြားအပ်မိလေပြီ။ မှန်၏— ငါဘုရားသည် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ‘အားလုံးတို့ပင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ’ ဟူ၍ ဟောအပ်မိခဲ့ကုန်ပြီ။ သို့သော်လည်း ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အားလုံးပင် ဤသို့ (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ) သဘောရှိကြသည်မဟုတ်ကုန်၊ မှန်ပေ၏— ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် မြကြ၊ ခိုင်ကြ၊ အခါခပ်သိမ်း တည်ကြသည့် အချို့ခန္ဓာများလည်း ရှိကြကုန်သေး၏” ဟု အကဲခမ်းစကားပြောကြားလာလေ၏။

သုရမ္မဋ္ဌ၏ မတုန်လှုပ်သော သဒ္ဓါတရား

ထိုအခါ သုရမ္မဋ္ဌ သောတာပန်သူဌေးသည် “ဤ ယခုစကားကား အလွန်ဝန်လေး အရေးကြီးသောစကား ဖြစ်ချေသည်။ မှန်ပါပေသည်— မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို အဖို့ရာ မစဉ်းစား မဆင်ခြင်ပဲ ဟောကြားပြောဆိုခြင်းမည်သည် တစိုးတစိ မရှိချေ။ မာရ်နတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်သတဲ့၊ ကေနပင် ဤယခုပုဂ္ဂိုလ်သည် မာရ်နတ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု အမှန်အတိုင်း ဆင်ခြင်ကြံစည်မိ၍ “သင်သည် မာရ်နတ် မဟုတ်လော” ဟု တိုက်ရိုက်ပင် မေးလေ၏။ ထို မာရ်နတ်၏အဖို့ရာ အရိယာသာဝကကြီးတဦးက ပြောကြား မေးမြန်းအပ်သော စကားသည် ပုဆိန်ဖြင့် ပေါက်လိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ သို့ရသား မာရ်နတ်သည် မိမိကိုယ် = ပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်း မတည်နိုင်တော့ပဲ “ဟုတ်ပါသည် သုရမ္မဋ္ဌ... ငါသည် မာရ်နတ်ဖြစ်ပါသည်” ဟု ခြောင့်မှန်စွာ ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ သူရမ္မဋ္ဌသောတာပန်သူဌေးသည် “ဟယ်မာရ်နတ်... သင်ကဲ့သို့သော မာရ်နတ်ပေါင်း အရာအထောင်ပင်သော်လည်း လာရောက်၍ ငါ၏သဒ္ဓါတရားကို တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ချေ၊ ဂေါတမနွယ်ဖွား ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီးသည် ငါ့အား တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ‘သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ’ = ခပ်သိမ်းဥသယုံ အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့သည် မမြဲကြကုန်’ဟူ၍ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်တိုင် အသိပေး၍ ဟောကြားတော်မူခဲ့လေပြီ၊ သင်သည် ငါ၏အိမ်တံခါးဝ၌ မရပ်မတည်လာလင့်” ဟု ဆို၍ လက်ဖျစ်တီးကာ နှင်ထုတ်လိုက်လေ၏။ မာရ်နတ်သည် သူရမ္မဋ္ဌ၏ စကားကို ကြားရလျှင် တဖန် စကားကို ဖြန်း၍ မပြောဆိုနိုင်တော့ရကား ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် ကွယ်ပျောက်လေ၏။ သူရမ္မဋ္ဌသည်လည်း ညနေချမ်းအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်၍ မာရ်နတ်ပြုအပ်သော အမူအရာ အားလုံးကို လျှောက်ထားပြီးလျှင် “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား... ဤသို့လျှင် မာရ်နတ်သည် တပည့်တော်၏ သဒ္ဓါတရားကို တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ အားထုတ်ခဲ့ပါပြီဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်သွေထူး ရရှိခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအကြောင်းကိုပင် အဋ္ဌပုထ်ပြု၍ နောက်အခါဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤသူရမ္မဋ္ဌသူဌေးကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ အဝေစ္စပုသန္တာနံ ယဒိဒံ သူရော အဗ္ဗဋ္ဌော = ရဟန်းတို့... သာသနာ၌ သက်ဝင်၍ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုကြကုန်သော ငါ့ဘုရား၏ တပည့် = သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် သူရမ္မဋ္ဌသူဌေးသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “အဝေဠပသာဒ = သာသနာ၌ သက်ဝင်၍ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဘုရားရှင်ဘုရား အကြောင်းတည်း။

(၉) ဇီဝကဆေးဆရာအကြောင်း

(က) ဇီဝက၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤ ဆရာဇီဝကအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာတယောက်ကို “ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒ = မြတ်စွာဘုရားအပေါ်၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြည်ညိုသော အရာ = ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ ကြည်ညိုသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို မြို့ပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမူ ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ဇီဝကဖြစ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသား သူတော်ကောင်းသည် ကမ္ဘာတသိန်း ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရား မြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ အဘယ မင်းသားကို အစွဲပြု၍ သာလဝတီမည်သော ပြည့်တန်ဆာမ၏ ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေကပ်စွဲ ဖြစ်ပွားမွေးဖွားလာခဲ့လေသည်။

ပြည့်တန်ဆာမတို့ မည်သည် သား၊ သမီး မွေးဖွား လာသောအခါ အကယ်၍ သားယောက်ျားကလေး ဖြစ်လျှင် တော်ရာလွတ်ရာ စွန့်ပစ်ကြမြဲဓမ္မတာဖြစ်၍ သမီး မိန်းကလေးဖြစ်လျှင် မွေးကျွေးသုတ်သင်ကြမြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်လေသည်။

သို့ရလျှား သာလဝတီ ပြည့်တန်ဆာမသည် ထိုမွေးဖွားစ သူငယ်ကို စကောအို စကောစုတ်ဖြင့် အိမ်စေမတယောက်ကို လူမသိချအောင် အမှိုက်ပုံ၌ စွန့်ပစ်စေခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ ထိုသူငယ်ကို အဘယမင်းသားသည် ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးထံသို့ အစားသွားလေလျှင် အစေးမှပင် မြင်ရ၍ မိမိ၏ မင်းချင်းများကို “အချင်းတို့..... ကျီးများပိုင်းအုံဝန်းရံ အပ်သော ထိုဝတ္ထုကား အဘယ်အရာနည်း”ဟု ပြောဆို စေ လျှင်၍ ကြည့်စေရာ မင်းချင်းတို့က “အရှင်မင်းသား... ဖွားသစ်စ သူငယ်ကလေးပါတည်း”ဟု ပြောဆိုကြ၍ မင်းသားက တဖန် “အချင်းတို့... အသက်ရှင်သေး၏လော”ဟု မေးမြန်း၍ “အရှင် မင်းသား အသက်ရှင်ပါသေး၏”ဟု မင်းချင်းတို့ ပြန်ကြား လျှောက်ထားသည်ကို ကြားသိရ၍ ထိုသူငယ်ကို မိမိ၏နန်းအိမ်သို့ ပို့ဆောင်စေကာ မိမိနန်းအိမ်မှာပင် ချမ်းသာစွာ မွေးကျွေးပြုစု၍ ထားစေလေ၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကို မင်းချင်းတို့က “ဇီဝတီ = အသက်ရှင်ပါသေး၏”ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုအပ်သောကြောင့် ဇီဝတီတီ ဇီဝကော-ဟူသော ဝစနတ္ထအရ ဇီဝတ-ဟူ၍ မှည့်ခေါ် ကြလေသည်။ ထိုဇီဝက-ဟူသော အမည်ရင်းပေါ်မှာ အဘယ မင်းသား မွေးမြူအပ်သောကြောင့် “ကောမာရဘစ္စ” ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်တိုးဆင့်ကာ “ဇီဝက, ကောမာရဘစ္စ = အဘယ မင်းသားမွေးမြူအပ်သည့် = အဘယမင်း၏ မွေးစားသား, ဇီဝက” ဟူ၍ ခေါ်တွင်ကြလေသည်။

အဘယမင်းသား၏ မွေးစားသား ထိုဇီဝကသတို့သားသည် အသက် တဆယ့်ခြောက်နှစ် အရွယ်မြောက် ရောက်လတ်သော အခါ တက္ကသိုလ်ပြည်သို့ သွား၍ ဆေးအတတ်ကို တဖက်တမ်း ရောက် သင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့ပြီးလျှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးအထံမှ လခရိက္ခာ ပူဇာသက္ကာရ ရရှိပြီးနောက် (=ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ သမားတော်ကြီးဖြစ်ပြီးနောက်) စက္ကပဇ္ဇောတမင်း၏ ရောဂါကို ချမ်းသာအောင် ကုသပေးခဲ့လေသည်။ စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည် သမားတော်ကြီး ဇီဝကအား ဆန်လှည်း အစီးငါးရာ, အသပြာ

ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင်၊ အရံပုဆိုး အဝတ်အထည် ပေါင်း တထောင်နှင့်တကွ အဖိုးအနုဂ္ဂထိုက်တန်သော သိဝိတိုင်း ဖြစ်ပုဆိုးအစုံကို ညဏ်ပူဇော်ခ ဝိသုဆောက်နှင်း စေခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင် ပေါ်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ သမား တော်ကြီး ဇီဝကသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေါသမလဓာတ် အား ကြီးသော ကိုယ်တော်၌ သိမ်မွေ့သည့် ဝမ်းလားဆေးကိုပေး၍ ဆေးကုသသည်ရှိသော် “မြတ်စွာဘုရား သုံးဆောင်တော်မူအပ် သော ပစ္စည်းလေးရပ်တို့သည် ငါ၏ဥစ္စာအလှူဒါနချည်းဖြစ်ကြစေ ကုန်သတည်း” ဟု ကြံစည်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မိမိပိုင် သရက် ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက် (=သရက်တောကျောင်းတိုက်)၌ သီတင်း သုံး နေထိုင်တော်မူရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာ ဘုရားအား ဆေးကုသပေးပြီးလျှင် ထိုသိဝေယျက=သိဝိတိုင်းဖြစ် ပုဆိုးအစုံကို ကပ်လှူ၍ “မြတ်စွာဘုရား....ဤသိဝိတိုင်းဖြစ် ပုဆိုး အစုံကို အရှင်ဘုရားတို့သာလျှင် သုံးဆောင်တော် မူကြပါကုန် ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ ထိုပုဆိုးအစုံနှင့်တကွ အရံဖြစ်သော ပုဆိုးအဝတ်အထည် တထောင်ကို ရဟန်းသံဃာအား လှူဒါန်း လေ၏။

(ဤကား-ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ အင်္ဂုတ္တရဇာတ္တကထာ ပဌမအုပ် တေဒဂ္ဂဝင်အပွင့်၌ လာသည့်အတိုင်း ရေးသားအပ်သော ဇီဝက ဆေးဆရာ၏ အကြောင်းအရာဝတ္ထု အကျဉ်းတည်း။ ဝတ္ထုကြောင်း အကျယ်ကို ပိဋကတ်တော် မြန်မာပြန် ဝိနယ မဟာဝင်ပါဠိတော် ၈-စိဝရက္ခန္ဓက စာမျက်နှာ ၃၈၁-မှ စ၍ ကြည့်ဖြစ်အောင် ကြည့်ရှု ကုန်ရ၏။)

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ကို တေဒဂ်ရာထူး ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဇီဝကသမားတော်ကို—

ရတနာ] (၁၀) နကုလပိတုသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၂၃၁

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ ပုဂ္ဂလပ္ပသန္တာနံ ယဒိဒိံ ဇီဝကော ကောမာရဘဇ္ဈော = ရဟန်းတို့.....ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြည်ညိုကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် အဘယမင်းသား၏ မွေးစားသား ဇီဝကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ပုဂ္ဂလပ္ပသား = ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ ကြည်ညိုသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဇီဝကဆေးဆရာ အကြောင်းတည်း။

(၁၀) နကုလပိတုသုဋ္ဌေးအကြောင်း

(က) သုဋ္ဌေး၏ ဈေးကောင်းမှု

ဤ နကုလပိတုသုဋ္ဌေးအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ တံသာဝတီ မင်းနေပြည် ဝယ် အမျိုးကောင်းသား မြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသကာ တယောက်ကို “ဝိဿာသက = ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အကျွမ်းဝင် = ရင်းနှီးသော စကားကို ပြောကြားသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ကေဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ နကုလပိတုသုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုသူတော်ကောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်း ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ဘဂ္ဂတိုင်း အဝင်အပါ သုသုမာရဂိရမြို့၌ သုဋ္ဌေးမျိုးဝယ် လာရောက်ဖြစ်ပွားလေ

သည်။ (သုဋ္ဌေးဇနီးမောင်နှံ နှစ်ယောက်လုံးပင် သားမြစ်သူ “နကုလ”ကို အစွဲပြု၍ ဇခင်သုဋ္ဌေးမှာ “နကုလပိတု”ဟု အမည် တွင်၍ မိခင်သုဋ္ဌေးကတော်မှာ “နကုလမာတု”ဟု အမည် အသီး အသီး တွင်ကြလေသည်။)

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ခရီးဒေသစာရီ ကြံချီတော်မူလတ်သော် သုသုမာရဂရိရမ္မိသို့ ရောက်တော်မူ၍ ဘေသကဋ္ဌာမည်သောတောအုပ်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။ (ဗြူတည်သောအခါ မိကျောင်းမြည်သည် ကို အစွဲပြု၍ မြို့အမည်ကို သုသုမာရဂရိရမ္မိဟု မှည့်ခေါ်ကြလေ သည်။ ဘေသကဋ္ဌာမည်သော ဘီလူးမ စိုးအုပ်သည့်တော ဖြစ် သောကြောင့် တောအမည်မှာ “ဘေသကဋ္ဌာ” မည်တွင်လေ သည်။)

ထိုအခါ နကုလပိတုသုဋ္ဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့သည် သုသု မာရဂရိရမ္မိနေ လူအပေါင်းတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ လာရောက်ကြသည်ရှိသော် ရှေးဦးပဌမအကြိမ် မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦးလုံးပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “ဤသူကား ငါတို့၏သားကြီးတည်း”ဟု သားဟူသောအမှတ် သညာကို ဖြစ်စေကြ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့၌ တုပ်ဝပ်ပြီး လျှင် “ချစ်သား...သင်သည် ဤမျှကာလကြာအောင် ငါတို့မိဘ များကို စွန့်ပစ်၍ အဘယ်အရပ်သို့ လှည့်လည်ကျက်စား သွား လာနေသနည်း”ဟု တညီတညွတ်တည်း ပြောဆိုကြလေသည်။

(နကုလပိတု သုဋ္ဌေးကြီးသည် ရှေးအခါ ဘဝ ငါးရာတို့ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ ဘခမည်းတော်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး ဘထွေး(အဖေ၏ညီ), ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး ဘကြီး (အဖေ၏အစ်ကို), ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး ဦးကြီး (အမေ့မောင်) ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ နကုလ မာတု သုဋ္ဌေးကတော်ကြီးသည်လည်း ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဖယ်တော် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး မိထွေး (=အမေ့ညီမ=ဒေါ်လေး), ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး မိကြီး (အမေ့အမ =ဒေါ်ကြီး), ဘဝငါးရာတို့ပတ်လုံး အရီး(=အဖေ့နွယ်)ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ ဘဝသံသရာ ရှည်စွာသောကာလပတ်လုံး အချစ်မေတ္တာဓာတ်

ဆက်စပ်ကိန်းစပ်ခဲ့လေဆောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို မြင်ကြ တွေ့ကြ
ရလျှင်ပင် သား-ဟူသော အမှတ်သညာကို ပြုကြ၍ မရပ်တည်နိုင်ကြပဲ
ထိုကဲ့သို့ အကျမ်းတဝင် တရင်းတနှီး ပြောဆိုကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုသုဋ္ဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့ စိတ်
ကျေနပ်ခြင်းသို့ မရောက်ကြသေးသမျှ “ဖယ်ကြလော့” ဟု မိန့်ကြား
တော်မမူချေ။ ထိုသို့ စိတ်ကျေနပ်ချိန်ကိုသာ ငုံ့လင့်နေတော်
မူ၏။ ထို့နောက် ထိုမိဘဟောင်းသုဋ္ဌေးကြီးဇနီးမောင်နှံတို့ မိမိတို့
စိတ်အလိုအတိုင်း သတိရကြ၍ အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တပင်ထိုက်
သဘောသို့ ရောက်ကြသောအခါမှ မြတ်စွာဘုရားသည် ထို
သုဋ္ဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့၏ အာသယဓာတ်ကို သိတော်မူကာ
တရားဟောတော်မူလေသည်။ တရားဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသော
အခါ နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြလေကုန်၏
= သောတာပန်အရိယာ မြစ်ကြလေကုန်၏။

နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုနကုလပိတု
သုဋ္ဌေးကြီးဇနီးမောင်နှံတို့ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်ကြသောအခါ
တဖန် သုသုမာရဂိရမ္ဘိသို့ ကြွရောက်တော်မူလာပြန်လေသည်။ ထို
သုဋ္ဌေးကြီးဇနီးမောင်နှံတို့သည် “မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်
မူပြီ” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရလျှင် ဘုရားရှင်
တံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကြကာ နက်မြိန်ခါ တောင်းမူ
ကုသိုလ်အလို့ငှါ ပင့်ဖိတ်ခဲ့ကြပြီး နောက်တနေ့၌ မိမိတို့အိမ်ဝယ်
ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာကို အထူးကူး အပြားပြား
များမြတ်သည့် အရသာရှိသော ဆွမ်း၊ ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်တို့ဖြင့်
ပြုစုလုပ်ကျွေးကြပြီးနောက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ ဆည်းကပ်ကြလျက် အပြစ်လွတ်ရာ
အရပ်၌ ထိုင်နေကြပြီးလျှင် နကုလပိတုသုဋ္ဌေးကြီးသည် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်က
ပင် ငယ်ရွယ်သူ နကုလမာတုသုဋ္ဌေးမကို ထိမ်းမြားယူဆောင်ခဲ့
သည်မှစ၍ စိတ်မျှဖြင့်လည်း နကုလမာတုသုဋ္ဌေးမကို လွန်၍ကျင့်
မိသည်ဟု တပည့်တော် မသိစဘူးပါ။ ကိုယ်ဖြင့်မူကား အဘယ်

မှာ ဆိုဖွယ်ရာရှိပါအံ့နည်း။ မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်တို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏။ နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

နကုလမာတု သူဌေးကတော်ကြီးကလည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ထိုနည်းအတူပင် “မြတ်စွာဘုရား.....နကုလပိတုသူဌေးသည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ငယ်ရွယ်သူ တပည့်တော်မကို ထိမ်းမြားလှ ဆောင်ခဲ့သည်မှစ၍ စိတ်မျှဖြင့်လည်း နကုလပိတုသူဌေးကို လွန်၍ ကျင့်မိသည်ဟု တပည့်တော်မ မသိစဘူးပါ။ ကိုယ်ဖြင့်မူကား အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရာရှိပါအံ့နည်း။ မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်တို့သည် ယခု ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏။ နောင်တမလွန် ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ (အံ ၉၁-၉၂ ဤမျှသာ စကားအမြောက်မျှ ဖော်ပြသည်။ စကားအပြည့်အစုံကို ဆက်၍ ပြဆိုပေအံ့) —

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နကုလပိတုသူဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့ကို “ဒါယကာတို့.....ဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦးသားတို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရန်၊ နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရန် အကယ်၍ အလိုရှိကုန်အံ့၊ နှစ်ဦးလုံးတို့သည် (၁) တူမျှသော သဒ္ဓါတရား ရှိကြကုန်ရာ၏။ (၂) တူမျှသော သီလ ရှိကြကုန်ရာ၏။ (၃) တူမျှသော စွန့်ကြဲမှု ရှိကြကုန်ရာ၏။ (၄) တူမျှသော အသိဉာဏ်ပညာ ရှိကြကုန်ရာ၏။ ယင်းသို့ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ စာဂ၊ ပညာ တူမျှစွာရှိကြလျှင် ထိုဇနီးမောင်နှံတို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရကုန်၏။ နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရကုန်၏” ဟု မိန့်တော်မူပြီး လျှင် ဤတရားဂါထာတို့ကိုလည်း ဆက်၍ ဟောတော်မူ၏ —

- (၁) ဥဘော သဒ္ဓါ ဝဒညူ စ၊
- သညတာ ဓမ္မဇီဝိနော။
- တေ ဟောန္တိ ဇာနိပတယော၊
- အညမညံ ပိယံဝဒါ။

ရတနာ] (၁၀) နုကုလပိတုသူဌေးအကြောင်း ၂၃၅

(ဂဟပတတော = ဒါယကာတို့...)။ ဥဘော = ဇနီး
မောင်နှံနှစ်ဦးတို့သည်။ သဒ္ဓါ စ = သဒ္ဓါတရားနှင့်လည်း
ပြည့်စုံကုန်၏။ ဝဒညူ စ = အလှူခံတို့၏ စကားအဓိပ္ပါယ်
ကိုလည်း နားလည် သိရှိကုန်၏။ သညတာ စ = ကိုယ်၊
နှုတ်၊ နှလုံး သုံးပါးလုံးကိုလည်း စောင့်စည်းကြကုန်၏။
တေ ဇာနိပတယော = ထိုဇနီးမောင်နှံတို့သည်။ အညမညံ
= အချင်းချင်း (= တယောက်သည် တယောက်ကို)။
ပိယံဝဒါ = ချစ်ဖွယ်စကား ပြောကြားကြကုန်လျက်။ ဓမ္မ-
ဇီဝိနော စ = တရားသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းရှိကြကုန်သည်
လည်း။ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။

(၂) အတ္ထာသံ ပစုရာ ဟောန္တိ၊
ဗာသုကံ ဥပဇာယတိ။
အဓိတ္တာ ဒုဗ္ဗနာ ဟောန္တိ၊
ဥဘိန္နံ သမသီလိနံ။

အာသံ = ထိုဇနီးမောင်နှံတို့၏ (အဖိုရာ)။ အတ္ထာ =
အကျိုးတရားတို့သည်။ ပစုရာ = ဆဆတက်ပွား များ
ကုန်သည်။ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။ ဗာသုကံ = ဘေးရန်
မဲ့လျှင်း ချမ်းသာစွာနေခြင်းသည်။ ဥပဇာယတိ = ဖြစ်၏။
သမသီလိနံ = တူမျှသောသီလ ရှိကြကုန်သော။ ဥဘိန္နံ =
ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးသားတို့၏ (အပေါ်၌)။ အဓိတ္တာ =
ရန်သူတို့သည်။ ဒုဗ္ဗနာ = ကောင်းကျိုးတွေ ပြည့်ဖုံးသဖြင့်
နှလုံးမသာ မျက်နှာမလှ မနာလိုကြကုန်သည်။ ဟောန္တိ
= ဖြစ်ကုန်၏။

(၃) ဣမ ဓမ္မံ စရိတွာန၊
သမသီလဗ္ဗတာ ဥဘော။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ၊
မောဒန္တိ ကာမကာမိနော။

ကာမကာမိနော = ဝတ္ထုကာမ အဝဝကို တောင့်တ
လင့်ဆို အလိုရှိကြကုန်လျက်။ သမသီလဗ္ဗတာ = တူမျှ

သော သီလအကျင့်ရှိကုန်သော။ ဥဘော = ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးသားတို့သည်။ ဣမ = ပစ္စုပ္ပန် ဤလူ့ဘဝ၌။ ဓမ္မံ = သူတော်ကောင်းတရားကို။ စရိတွာန = ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြ၍။ နန္ဒိနော = နှစ်သက်ခြင်းပီတိ ကိုယ်ဝယ် ရှိကြကုန်လျက်။ ဒေဝလောကသ္မိံ = နတ်ပြည်လောက၌။ မောဒန္တိ = နှစ်လိုအားရမ်း ဝမ်းမြောက်ကြရကုန်၏။ ။
 (အံ ၁၊ ၃၇၂-၃။ ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော် ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၃၀၆-၇-မှ ထုတ်နုတ် ဖော်ပြသည်။)

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

ရှေးဖော်ပြရာပါ နကုလပိတုသူဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့ လျှောက်ထားအပ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားအပ်သော သုတ္တန်ကို ပဌမသမဇီပိသုတ္တန် ဟူ၍ ခေါ်၏။ ထို သုတ္တန်တရား သွားကို လေးနက်စွာ စဉ်းစားဆင်ခြင်လျှင် နကုလပိတု၊ နကုလ မာတု သူဌေးကြီး၊ သူဌေးကတော်ကြီး နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်အပေါ်၌ သားအရင်းနှင့်မခြား အလွန် အကျွမ်းဝင် ရင်းနှီး အားထားခင်မင်သော စိတ်ရှိကြကြောင်း သိသာပေ၏။ ထိုသို့ အလွန်အကျွမ်းဝင် ရင်းနှီးအားထားခင်မင်သော စိတ်ရှိကြ သောကြောင့်ပင် မိမိဘို့စိတ်၌ ရှိသမျှကို မရှက်မကြောက် အလုံးစုံ ဖွင့်၍ လျှောက်ထားကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန် ကျောင်း၌ နေတော်မူလျက် ဥပါသကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤနကုလ ပိတုသူဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ယောက်လုံးတို့၏ ဖော်ပြရာပါ အကျွမ်းတဝင် ခင်မင်ရင်းနှီး အားထားသော စိတ်ရှိကြလျက် လျှောက်ထား မေးမြန်းအပ်သော စကားကို အကြောင်းအဋ္ဌာပ္ပတ် ပြုတော်မူ၍ နကုလပိတုသူဌေးကြီးကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဥပါသကာနံ
 ဝိသာသကာနံ ယဒိဒံ နကုလပိတာ ဂဟပတိ=ရဟန်း

ရတနာ] (၁၀) နုကုလပိတုသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၂၃၇

တို့... (ငါဘုရားနှင့်) အကျွမ်းတဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသော စကားကို ပြောကြားကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့် = သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် နုကုလပိတု သုဋ္ဌေးသည် အသာဆုံး၊ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူတာ “ဝိသာသက = ကိုယ်တော်မြတ် နှင့် အကျွမ်းတဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသောစကားကိုပြောကြားသော အရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော် မူလေ၏။

ဤကား နုကုလပိတု သုဋ္ဌေးအကြောင်းတည်း။

ဤတွင် *ဥပါသကာစရိတပိုင်း ပြီး၏။

*ဥပါသကာစရိတ-ဒါယကာတို့၏ ကျင့်စဉ်လုပ်ငန်း။

ဥပါသိကာခရိတ

(၁) သုဇာတာသုဋ္ဌေကတော်အကြောင်း

(က) သုဋ္ဌေကတော်၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤ သုဇာတာသုဋ္ဌေကတော်လောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီး (= သုဋ္ဌေသမီး) ဖြစ်လတ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို ရှေးဦးစွာသရဏဂုံခံယူဆောက်တည်သော အရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္ဒရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ သုဇာတာသုဋ္ဌေကတော်ဖြစ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီး (= သုဋ္ဌေသမီး) သည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီကပင် ဥရုဝေလတောအုပ်အနီး သေနာနိဂုံးဝယ် သေနိယ သုဋ္ဌေကြီး၏ သမီး သုဇာတာဖြစ်လာ၍ အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ပညောင်ပင်တပင်၌ (ညောင်စောင့်နတ်ကို ဝိုင်တည်ကာ) “အကျွန်ုပ်သည် အကယ်၍ ဇာတ်တူအမျိုးအိမ်သို့ လိုက်ပါရ၍ ပဌမကိုယ်ဝန်၌ သားယောက်ျားကို ရရှိခဲ့ပါလျှင် နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် ဗလိပူဇော်မှု ပြုပါမည်” ဟူ၍ ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုသုဇာတာ သုဋ္ဌေသမီး၏ ထိုဆုတောင်းသည် ပြည့်ဝခဲ့လေသည်။

(သုဇာတာသည် အရွယ်ရောက်လတ်သော် ဗာရာဏသီသုဋ္ဌေသားနှင့် အထိမ်းမြားခံရ၍ ပဌမကိုယ်ဝန်ဝယ် ယသ-ဘထို့သားကို ဖွားမြင်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိမိဆုတောင်းပြည့်ဝသည်အတွက် နှစ်စဉ်

(၁) သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်အကြောင်း ၂၃၉

နှစ်စဉ် ထိုသုတောင်းရာ ပညောင်ပင်သို့လာ၍ ညောင်စောင်နတ်အား ဗလိပူဇော်မှု ပြုလေသည်။

ထိုသို့ ဗလိပူဇော်မှု ပြု၍သာခဲရာ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူမည့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၌ကား အကြိမ်ပေါင်းအနည်းဆုံး ၂၀-ကျော် မျှ ဗလိပူဇော်မှု ပြုပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူခန့်မှန်းသင့်ပေ၏။ မှန်၏- မြတ်စွာဘုရား ဘုရားဖြစ်တော်မူမည့် ထိုမဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် လောက်အချိန်၌ သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်၏သား ယသ-သုဋ္ဌေးသား သည်ပင် အိမ်ထောင်ကျ၍ ပြာသာဒ်သုံးဆောင်၌ အလှည့်အလည် အာရုံငါးပါးခံစားသုံးစွဲ ဝှံ့နေလေပြီ။ ။ ဤသို့ အထူးမှတမ်းခြင်းမှာ- “မြတ်စွာဘုရား ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ ထနာနို့ဆွမ်း ကပ်လှူလာသော သုဇာတာကို အရွယ်အပ်ငယ်ငယ် သုဋ္ဌေးအမီးကလေး အနေဖြင့်” ခန့်မှန်းထတ်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။)

သုဇာတာ သုဋ္ဌေးကတော်သည် မြတ်စွာဘုရားအလောင်း တော် ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူ၍ ခြောက်နှစ်ပြည့်မြောက်သော မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့ဝယ် “စောစော ပင် ဗလိပူဇော်မှု ငါပြုပေအံ့” ဟူ၍ သန်းခေါင်ကျော် မိုးသောက် အချိန်ရောက်လျှင်ပင် ထ၍ နို့စားနှားမတို့ကို မိမိ၏အစေခံတို့ကို နို့ညှစ် စေလေသည်။ ထိုနေ့၌ နှားငယ်တို့သည် အမိနှားမ၏ နို့တိုင်နားသို့ (အလိုက်သိကြသည့်အလား) မလာရောက်ကြကုန်၊ နို့တိုင်အနီး၌ နို့ညှစ်ခွက်ကို ဆောင်အပ်လျှင်ပင် မညှစ်ရပဲ အလိုလို သူ့ဓမ္မတာဖြင့် နို့ရည်အယဉ်တို့ သွင်သွင်ယိုစီး၍ ကျလာကုန်၏။ သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်သည် ထိုအံ့ဖွယ်ကို တွေ့မြင်ရ၍ ကိုယ်တိုင်ပင် နို့ရည်ကို ခံယူလျက် အိုးသစ်၌ ထည့်ပြီးလျှင် ကိုယ်တိုင်ပင် မီးမွှေး၍ စားနာနို့ဆွမ်းကို စတင် ကျီချက်လေ၏။

ထို စားနာနို့ဆွမ်းကို ကျီချက်အပ်သည်ရှိသော် အလွန်အလွန် ကြီးကုန် ကြီးကုန်သော အမြှုပ်များ ထပေါ်၍ လက်ဖျာရစ်လှည့် ကြကာ အိုးအတွင်း၌သာ လည်၍နေကုန်၏။ အမြှုပ်တပေါက်မျှ အပြင်သို့ မထွက်ကျချေ။ မဟာဗြဟ္မာကြီးသည် ဗြဟ္မာ့ထီးမြူကို ဆောင်းမိုးလျက် လောကပါလ နတ်မင်းကြီးလေးဦးတို့သည်

သန်လျက်ကိုယ်စီ စွဲကိုင်ကြကာ ဇောင့်ရှောက်ကုန်လျက်၊ သိကြား
မင်းသည် မီးစများကိုညှိကာ မီးကိုမှတ်လျက်၊ နတ်တို့သည်
လေးကျွန်းတို့၌ရှိသည့် ဩဇာကို စုယူကြကာ နို့ဃနာအိုးအတွင်း
သို့ ထည့်ကြကုန်လျက် ဤဆိုအပ်ပြီး နည်းအတိုင်း ဝေယျာဝစ္စကို
ရွက်ဆောင်ကြလေသည်။

သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်သည် တနေ့တည်းမှာပင် ဤအံ့ဖွယ်
တို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ ပုဏ္ဏာကျွန်မကို ခေါ်ပြီးလျှင် “ အမိပုဏ္ဏာ...
ယနေ့ ငါတို့၏ ညောင်စောင့်နတ်သည် အလွန်လျှင် စိတ်ကြည်ပုံ
ရ၏။ ငါသည် ဤမျှကာလကြာအောင် ဤသို့သော အံ့ဖွယ်များကို
ရှေးအခါက တကြိမ်မျှ မမြင်အပ်စဘူးပါ။ လျင်မြန်စွာသွား၍
နတ်မင်း၏ နေရာသည်ပင်ကို သုတ်သင်ပါလော့” ဟု ပြောဆို
လွှတ်လိုက်လေ၏။ ပုဏ္ဏာကျွန်မသည် “ ကောင်းပါပြီ အရှင်မ—”
ဟု သုဋ္ဌေးကတော်၏ စကားကို ဝန်ခံ၍ ဆောဆောလျှင်လျှင်
ပညောင်ပင်ရင်းသို့ သွားရောက်လေ၏။

ဘုရားအလောင်းတော်သည်လည်း ဆွမ်းခံချိန်ကိုငုံ့မျှော်တော်
မူကာ စောစောပင် သွားရောက်၍ ပညောင်ပင်ရင်း၌ ထိုင်နေ
တော်မူလေသည်။ ပညောင်ပင်ရင်းကို သုတ်သင်ရန်သွားသော
ပုဏ္ဏာကျွန်မသည် အိမ်သို့တဖန် ပြန်လာပြီးလျှင် သုဇာတာသုဋ္ဌေး
ကတော်အား “ အရှင်မ... ပညောင်ပင်စောင့် နတ်မင်းသည်
ကိုယ်တိုင် ဆင်းရဲ ပညောင်ပင်ရင်း၌ ထိုင်နေပါသည်” ဟု တအံ့
တဩ ပြောဆိုလေ၏။ သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်သည် “ ဟယ်
ကျွန်မ... အကယ်၍ သင်ပြောသည့်အတိုင်း မှန်ကန်လျှင် သင့်ကို
ငါ ကျွန်မအဖြစ်မှ လွှတ်မည်” ဟု ပြော၍ အဆင်တန်ဆာအစုံကို
ဝတ်ဆင်လျက် အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေခွက်၌ နို့ဃနာဆွမ်းကို
ခူးထည့်ပြီးနောက် အခြားရွှေခွက်တခုဖြင့် ဖုံးအုပ်ပြီးလျှင် အဝတ်
ဖြုတ်ချောများဖြင့် ရစ်ပတ်လျက် ထက်ဝန်းကျင်မှ နို့ဃာပန်း
ဆိုင်းများကို တွဲလျားချကာ ကိုယ်တိုင်ပင်ရွက်၍ သွားလေလျှင်
ဘုရားအလောင်းတော်ကို မြင်ရ၍ အားကြီးသောပီတိကို ဖြစ်စေ
ကာ မြင်ရာအရပ်မှစ၍ ကိုယ်ကို ညွတ်လျက်၊ ညွတ်လျက် သွား

ရတနာ] (၁) သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်အကြောင်း ၂၄၁

ရောက်ပြီးလျှင် ဦးခေါင်းမှ ခွက်ကိုချ၍ ဖွင့်ပြီးသော် ရွှေခွက်နှင့် တကွ နို့သနာဆွမ်းကို အလောင်းတော်၏လက်၌ ဆက်ကပ် ရှိခိုးပြီးလျှင် “အကျွန်ုပ်၏ စိတ်နှလုံးအလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝသကဲ့သို့ အရှင်တို့၏အလိုဆန္ဒလည်း ပြည့်ဝပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်း မင်္ဂလာစကား ပြောကြား၍ ဖဲသွားလေ၏။

ဘုရားအလောင်းတော်သည် နေရဇ္ဇရာမြစ်ကမ်းနားသို့ သွား ရောက်၍ ရွှေခွက်ကို ကမ်းနား၌ထားပြီးသော် ရေချိုးပြီး ကမ်းသို့ တဖန် ပြန်တက်တော်မူ၍ လေးဆယ့်ကိုးလုပ် ပြုလုပ်ကာ နို့သနာ ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီးလျှင် ရွှေခွက်ကို နေရဇ္ဇရာမြစ်ကြော၌ မျှောပြီးနောက် အစဉ်သဖြင့် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ သက်ရောက် တော်မူကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား သဗ္ဗညုဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး၍ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်၏ အနီး၌ပင် သတ္တသတ္တာဟ စံနေတော်မူပြီးနောက် ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်သို့ ကြွရောက်ပြီးလျှင် ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော်၏သား ယသ-သတို့သား သုဋ္ဌေးသား ၏ မင်္ဂလိရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယကို မြင်တော် မူသဖြင့် သစ်ပင်ရင်းတခုသို့ ကြွရောက်တော်မူကာ ထိုင်နေတော် မူလေ၏။

ယသ-သုဋ္ဌေးသားသည်လည်း ထိုည၌၏အခြားမဲ့၌ မောင်းဖ ဆောင်ကို မြင်ရ၍ သံဝေဂဖြစ်ရှိကာ “ဥပဋ္ဌုတံ ဝတ ဘော = အိုး.....သူ့ရာ ကိုယ်ပါ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ဆိုး ဣဒ္ဓိ ဒုက္ခအိုးကြီးကို အမျိုးမျိုးသော ကိလေသာတရားတို့ ထပ်ပါး နှိပ်စက်လှချည့်တကား၊ ဥပဿဋ္ဌံ ဝတ ဘော = အိုး.....သူ့ရာ ကိုယ်ပါ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ဆိုး ဣဒ္ဓိ ဒုက္ခ အိုးကြီးကို အမျိုးမျိုးသော ကိလေသာတရားတို့ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် အပ်လှချည့်တကား” ဟု ညည်းတွားပြောဆိုကာ နေအိမ်မှထွက်ခဲ့ ၍ မြို့ပြင်ပ၌ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်လျက် တရား ဝေသနာကို ကြားနာရသောကြောင့် သောတာပတ္တိ ပင်္ဂလိကို ထိုးထွင်းကာ သိမြင်ဆိုက်ရောက်လေ၏။ (အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ ၁၂)

ဗျက်နှာ ၃၁၀-အလို အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် သုံးပါးတို့ကို ထိုးထွင်းကာ သိမြင်ဆိုက်ရောက်လေ၏။

ထို့နောက် ယသ-၏ ဖခင် သူဌေးကြီးသည် ဖဝါးခြေထပ် လိုက်ပါလတ်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ယသသူဌေးသား၏ သတင်းကို မေးလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား သည် ယသသူဌေးသားကို တန်ခိုးတော်ဖြင့် ဖုံးကွယ်ထား၍ ဖခင် သူဌေးကြီးအား တရား ဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ဖခင်သူဌေးကြီး သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ ယသသူဌေးသား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ယသသူဌေးသားကို ဟေတုကမ္မာ ခေါ်တော် မူ၏။ ထိုခဏမှာပင် ယသသူဌေးသား၏အဖို့ရာ လူ၏အသွင် ကွယ်ပျောက်၍ ဣဒ္ဓိမယသပိတ်၊ သင်္ကန်း ပရိက္ခရာတို့ကို ဆင်မြန်း ပြီးဖြစ်ကာ ယသသူဌေးသားသည် ဟေတုကမ္မာရဟန်း ဖြစ်လေ၏။ သူဌေးကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြရန် ဖိတ်မန် လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ယသကို နောက်ပါရဟန်း ပြု၍ သူဌေးကြီး ၏အိမ်သို့ ကြွရောက်တော်မူလျက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး ခြင်းကိုစွ ပြီးစီးလတ်သော် တရား ဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာ နိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ အရှင်ယသ၏ မယ်တော် သုဇာတာ သူဌေးကတော်ကြီးသည်၎င်း၊ အရှင်ယသ ၏ လူဖြစ်စဉ်က ဇနီး ဟောင်းသည်၎င်း သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြ လေကုန်၏။ ထိုနေ့မှာပင် သုဇာတာသူဌေးကတော်ကြီးသည် ချွေးမနှင့်အတူ တကွ တေဝါဖိကသရဏဂုံ၌ တည်လေ၏။ (ဤကား အကျဉ်း သံဓေပ အကြောင်းအရာတည်း။ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယဘွဲ့ စာမျက်နှာ ၂၇၁-မှ ၂၇၀ တိုင်အောင်၎င်း၊ ၎င်းစာမျက်နှာ ၅၀၀-မှ ၅၂၇-တိုင်အောင် ၎င်း ပြန်လည်ကြည့်ရှုကြကုန်ရာ၏)။

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၄၃

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် အစဉ်အတိုင်း ဥပါသိကာတို့ကို တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရတို့၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော် ဤသုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော် ဥပါသိကာကြီးကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တိနံ ယဒိဒံ သုဇာတာ သေနိယဓိတာ = ရဟန်းတို့.....ရှေးဦးစွာ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခြင်း = သရဏဂုံသို့ ရောက်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့တွင် သေနိယ သုဋ္ဌေး၏သမီး သုဇာတာ သုဋ္ဌေးမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ပဌမံသရဏဂမန = ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံခံယူသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား သုဇာတာသုဋ္ဌေးကတော် အကြောင်းတည်း။

(၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း

(က) ဝိသာခါ၏ ရွေးကောင်းမှု

ဤ ဝိသာခါအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးသမီး(သုဋ္ဌေးသမီး)ဖြစ်လတ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာ ဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာ တယောက်ကို “ဒါယိက = အလှူအတန်း ပေးကမ်းခြင်း၌ မွေ့လျော်သောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးထွေးအစ

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် ကဿပ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ကာသီတိုင်းရှင် ဘုရင်ကိကီ မင်းကြီး၏ ရှေ့နန်းတော်ဝယ် ဘုရင့်သမီးတော် ညီအမ ခုနစ်ဖော် ထိုအနက် အငယ်ဆုံး အထွေးဆုံး ညီမ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို အခါ၌—

သမဏီ၊ သမဏဂုတ္တာ စ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဘိက္ခုဒါယိကာ။
ဓမ္မာ စေဝ၊ သုဓမ္မာ စ၊ သံဃဒါသီ စ သတ္တမာ—

ဟူသော သင်္ဂဟဂါထာအတိုင်း ကိကီမင်းကြီးမှာ (၁) သမဏီ ပင်းသမီး၊ (၂) သမဏဂုတ္တာမင်းသမီး၊ (၃) ဘိက္ခုနီမင်းသမီး၊ (၄) ဘိက္ခုဒါယိကာမင်းသမီး၊ (၅) ဓမ္မာမင်းသမီး၊ (၆) သုဓမ္မာမင်းသမီး၊ (၇) သံဃဒါသီမင်းသမီး ဟူ၍ သမီးတော် ညီအမ ခုနစ်ဖော်ကို ရှိကြလေသည်။ ထိုသမီးတော် ခုနစ်ဖော်တို့ သည် ဤယခု မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါဝယ်—

ခေမာ၊ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ ပဋ္ဌာစာရာ စ၊ ဂေါတမီ။
ဓမ္မဒိန္နာ၊ မဟာမာယာ၊ ဝိသာခါ စေဝ သတ္တမီ—

ဟူသော သင်္ဂဟဂါထာအတိုင်း အစဉ်အတိုင်း (၁) ခေမာ ထေရီ၊ (၂) ဥပ္ပလဝဏ္ဏထေရီ၊ (၃) ပဋ္ဌာစာရာထေရီ၊ (၄) ဝိထွေးတော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီ၊ (၅) ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီ၊ (၆) ဗယ်တော် မဟာမာယာမိဖုရား၊ (၇) ဝိသာခါ ကျောင်းအပကြီးတို့ အသီးအသီး ဖြစ်လာကြလေသည်။

(၈) နောက်ဆုံးအစ ဝိသာခါဖြစ်ခြင်း

ကိကီမင်း ကြီး၏ သမီးတော် ခုနစ်ဖော်တို့တွင် အငယ်ဆုံး အထွေးဆုံးဖြစ်သူ သံဃဒါသီမင်းသမီးသည် ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျ တကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့၍ ဤအကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၄၅

အင်္ဂတိုင်းဘဒ္ဒိယမြို့၌ မေဏ္ဍကသူဌေးကြီး၏သား ဓနုဉ္စယသူဌေး၏ အဂ္ဂမဟေသီ သုမနဒေဝီ သူဌေးကတော်ကြီးဝမ်း၌ ကိန်းပိုက် သန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွားလာလေသည်။ ထိုသူဌေးသမီး၏အမည်ကို ဝိသာခါ-ဟူ၍ ဝိဘုဆွေမျိုးတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ဝိသာခါ သူဌေးသမီးခုနစ်နှစ်အရွယ်ရှိသောအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သေလပုဏ္ဏားနှင့် အခြား ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျတို့၏ မင်ဖိုလ် ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို မြင်တော်မူ၍ များစွာ သော ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ခရီးဒေသစာဖီ ကြွချီတော် မူလတ်သည်ရှိသော် အင်္ဂတိုင်း ဘဒ္ဒိယမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ လေ၏။

ဘုန်းကြီးသူ ၅-ဦး

ထိုအချိန်၌ မေဏ္ဍကသူဌေးသည် ဘဒ္ဒိယမြို့ဝယ် “ဘုန်းကြီးသူ ၅-ဦး” တို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်ကာ သူဌေး ပြုလုပ်နေထိုင်ဆဲ ဖြစ်၏။ ဘုန်းကြီးသူ ၅-ဦးတို့ ဟူသည်မှာ (၁) မေဏ္ဍက သူဌေးကြီး၊ (၂) ထိုသူဌေးကြီး၏ စန္ဒပဒုမာမည်သော သူဌေးကတော်ကြီး၊ (၃) ထိုသူဌေးကြီး၏သား ဓနုဉ္စယသူဌေး (၄) ထို ဓနုဉ္စယ သူဌေး၏ သုမနဒေဝီမည်သော သူဌေးကတော်၊ (၅) မေဏ္ဍက သူဌေးကြီး၏ ပုဏ္ဏမည်သောကျွန် = ဤသူ ၅-ဦးတို့ ဖြစ်သည်။ (ထိုသူ ၅-ဦးတို့၏ ဘုန်းအာနုဘော် ကြီးမားပုံကို ဓမ္မပဒ- အဋ္ဌကထာ ဒုတိယအုပ် ၁၈-မလဝဂ်၊ ၁၀-မေဏ္ဍကသူဌေးဝတ္ထု၊ စာမျက်နှာ ၂၃၇-၈-တို့မှ အကျဉ်းချုပ် ထုတ်၍ပြုဦးအံ့)---

၁။ မေဏ္ဍကသူဌေးကြီး၏ စာအုဘော်။ ။ တနေ့သ၌ မေဏ္ဍက သူဌေးကြီးသည် မိမိ၏ ဘုန်းအာနုဘော်ကို စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ စပါးကျီအလုံးပေါင်း (၂၂၅၀) တထောင့်နှစ်ရ၃ ငါးဆယ်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေပြီးလျှင် ဦးခေါင်း ဆေးလျော်ပြီးနောက် တံခါးဝ၌ ထိုင်နေ၍ အထက်ကောင်းကင်သို့မော်၍ ကြည့်လိုက် လေသည်။ ထိုခဏဝယ် သလေးနိစပါးမိုးကြီး ပြီးပြီးဖြန်းဖြန်း အုန်းအုန်း ရွာချ၍ စပါးကျီအလုံးပေါင်း (၁၂၅၀) တထောင့် နှစ်ရ၃ ငါးဆယ်ဘို့မှာ သလေးနိစပါးတို့ဖြင့် ပြည့်လျက်သား

ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ သူဌေးကြီးသည် ကျန်သည့် အိမ်ရှိလူများ၏ ဘုန်းအာနုဘော်ကိုလည်း စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ သူဌေးကတော်ကြီး၊ သား၊ ချွေးမ၊ ကျွန် ဤသူ လေးဦးတို့ကို “ သင်တို့၏ ဘုန်းအာနုဘော်တို့ကိုလည်း စုံစမ်းကြကုန်လော့” ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

၂။ စန္ဒပဒုမာသူဌေးကတော်ကြီး၏ အာနုဘော်။ ။ ထိုအခါ စန္ဒပဒုမာသူဌေးကတော်ကြီးသည် အဆင် တန်ဆာစုံ ဝတ်ဆင်ပြီး လျှင် လူများအပေါင်း ကြည့်ရှုနေစဉ်ပင် ဆန်များကို(တပြည်ခန့်) ခြင်စေ၍ ထိုဆန်တို့ဖြင့် ထမင်းချက်စေပြီးနောက် တံခါးမုခ်ဝယ်ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေကာ ရွှေယောက်မကို ကိုင်လျက် “ထမင်းဖြင့် အလိုရှိသောသူတို့သည် လာရောက်ကြကုန်” ဟု ကြွေးကြော်စေ၍ လာတိုင်း လာတိုင်းသော သူတို့အား ခွက်အပြည့်ထည့်၍ ပေးလှူလေသည်။ တနေ့လုံး ပေးလှူသော်လည်း ယောက်မဖြင့် ခပ်ယူသောနေရာသာ ထင်၍ ကျန်သည့်ထမင်းအိုးအရာမယွင်းပဲ ရှိလေသည်။

စန္ဒပဒုမာ အပည်ရခြင်းအကြောင်း။ ။ ထိုသူဌေးကတော်ကြီး၏ အဖို့ရာ ရှေး ဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်တော် အခါကလည်း ရဟန်းသံဃာအား လက်ဝဲလက် (ဗယ်ဘက်လက်)ဖြင့် ဆွမ်းအိုး ဆွမ်းဇလုံကို မ ချီလျက် လက်ျာလက် (ညာဘက်လက်)ဖြင့် ယောက်ချို၊ ယောက်မ၊ ဇွန်းကို စွဲကိုင်ကာ ဤနည်းနှင့် နှင်နှင် သပိတ်အပြည့်ဆွမ်းလှူခဲ့ဘူးသောကြောင့် လက်ဝဲလက်(ဗယ်ဘက်လက်) ဝါးအပြည့် ပဒုမာကြာပန်း လက္ခဏာ အရေး အသား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၍ လက်ျာလက်(ညာဘက်လက်) ဝါးအပြည့် လဝန်း လက္ခဏာအရေးအသား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ထိုပြင်လည်း သူဌေးကတော်ကြီးသည် ရှေးဘုရားရှင်များ လက်ထက်တော်အခါက ရဟန်းသံဃာအား လက်ဝဲလက်ဖြင့် မမကရိဏ် = ရေစစ်ကိုယူကာ သောက်ရေကို စစ်၍ လှူဒါန်းလျက် ထိုမှ ဤမှ သံဃာရှိရာသို့ မမောနိုင်၊ မပန်းနိုင် လှည့်လည် သွားလာခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထို သူဌေးကတော်ကြီး၏

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၄၇

လင်္ကာခြေ(ညာဘက်ခြေ)ဖဝါးအပြည့်လဝန်း လက္ခဏာ အရေးအသား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၍ လက်ဝဲခြေ (ဇယ်ဘက်ခြေ) ဖဝါးအပြည့် ပဒုမာကြာပန်း လက္ခဏာ အရေးအသား ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ဤဖော်ပြရာပါ အကြောင်းများကြောင့် ထိုသူဌေးကတော်ကြီး၏ အမည်ကို မိဘဆွေမျိုးတို့က “စန္ဒပဒုမာ” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

၃။ သားဖြစ်သူ ဓနုဇ္ဈယသူဌေး၏ အာနုဘော်။ ။ မေဏှကသူဌေးကြီး ၏သား ဓနုဇ္ဈယသူဌေးသည်လည်း ဦးခေါင်းဆေးလျော်ပြီးလျှင် အသပြာထောင်အိတ်ကို ယူ၍ “အသပြာကျပ်တို့ဖြင့် အလိုရှိသောသူတို့သည် လာရောက်ကြကုန်” ဟု ဆို၍ လာတိုင်း လာတိုင်းသောသူတို့အား ခွက်အပြည့် ကျပ်အသပြာတို့ကို ထည့်၍ ပေးလေသည်။ ထိုသို့ပေးသော်လည်း အသပြာ အိတ်ထဲ၌ ကျပ်အသပြာတထောင် ရှိမြဲရှိ၍ နေလေသည်။

၄။ ချွေးမဖြစ်သူ သုမနဒေဝီသူဌေးကတော်၏ အာနုဘော်။ ။ ထိုမေဏှကသူဌေးကြီး၏ ချွေးမဖြစ်သူ သုမနဒေဝီ သူဌေးကတော်သည်လည်း အဆင်တန်ဆာစုံ ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင် ကောက်စပါးတောင်းကို ယူ၍ ဟင်းလင်းအပြင်၌ ထိုင်နေလျက် “မျိုးရိက္ခာထမင်းတို့ဖြင့် အလိုရှိသောသူတို့သည် လာရောက်ကြကုန်” ဟု ဆို၍ လာတိုင်း လာတိုင်းသောသူတို့အား ခွက်အပြည့် ထည့်၍ ပေးလေသည်။ ထိုသို့ပေးသော်လည်း ကောက်စပါး ထည့်သောတောင်းသည် ပြည့်မြဲတိုင်းသာလျှင် ပြည့်၍နေ၏။

၅။ ကျွန်ယုံတော် မောင်ပုဏ္ဏ၏ အာနုဘော်။ ။ မေဏှကသူဌေးကြီး၏ ကျွန်ယုံတော် မောင်ပုဏ္ဏသည်လည်း ကျွန်တို့ ဆိုင်ရာ အဆင်တန်ဆာစုံ ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင် ရွှေထမ်းပိုးတို့၌ ရွှေချည်ကြိုးတို့ဖြင့် နွားတို့ကို ယှဉ်က၍ ရွှေနှင်တံကို စွဲကိုင်လျက် နွားတရည်းတို့အား နံသာ လက် ၅-ချောင်းရာများပေးပြီး နွားဦး ချိုတို့၌ ရွှေအစွပ်တို့ကို စွပ်လျက် လယ်တောသို့ သွားရောက်ကာ မောင်းနှင်ထွန်၍ပြုလေသည်။ ထိုအခါ အံ့ဩဖွယ်ရာ လက်ဝဲဘက်မှ ထွန်ရေး

သုံးကြောင်း၊ လင်္ကာဘက်မှ ထွန်းရေးသုံးကြောင်း၊ အလယ်ဗဟိုမှ ထွန်းရေးတကြောင်းအားဖြင့် ထွန်းရေးအကြောင်း ခုနစ်ကြောင်း၊ ထို့ ခွဲထွက်၍ သွားကြလေသည်။

ဇေမ္မုဒိဝိကျွန်းအပြင်၌ နေကြသော သူတို့သည် ထမင်း၊ မျိုး ရိက္ခာ၊ ငွေ၊ ရွှေစသည်တို့တွင် မိမိတို့ အလိုရှိရာကို မေဏှက သူဌေးကြီးအိမ်မှသာလျှင် ယူငင်ကြလေသည်။ ဤကား ဘုန်းကြီးသူ ၅-ဦးတို့အကြောင်းတည်း။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အာဏာစက်ပြန့်နှံ့ရာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နယ် အတွင်း၌ ဤ မေဏှကသူဌေးကြီးအပြင် ဇောတိကသူဌေး၊ ဇင်္ဂလ သူဌေး၊ ပုဏ္ဏသူဌေး၊ ကာကဝလိယသူဌေးဟူ၍ သူဌေးကြီးလေးဦး တို့လည်း ရှိကြသေး၏။ မေဏှကသူဌေးကြီးနှင့်သော် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီး၏ အာဏာစက် ပြန့်နှံ့ရာနယ်ပယ်၌ “အဓိတဘောဂ = သုံးမကုန် စွဲမကုန် စည်းစိမ်ကုံလုံကြွယ်ဝသည့် သူဌေးကြီးပေါင်း” ၅-ဦးတို့ ရှိကြလေသည်။ ။ (ထို ၅-ဦးတို့တွင် ပုဏ္ဏသူဌေးကြီး၏ အကြောင်းကား အထက် ဥတ္တရာဝတ္ထု၌ ထင်ရှားလတ္တံ့၊ ကုန် သူဌေးကြီး ၄-ဦးတို့၏ အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်ကို ဤဆဋ္ဌမ ဝွဲအဆုံး ဤကျမ်းနိဂုံးအုပ်ခါနီးမှ ဖော်ပြပေအံ့)။

အဓိတဘောဂသူဌေးကြီး ၅-ဦးတို့တွင် တဦးအပါ အဝင် ဖြစ်သော မေဏှကသူဌေးကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် မိမိတို့၏ ဘဒ္ဒိယမ္ဗိသို ရောက်တော်မူလာကြောင်း သတင်းစကား ကြားသိ ရလေလျှင် မိမိ၏ မြေးမ (= ဓနုဉ္ဇယသူဌေး၏သမီး) ဝိသာခါသတို့ သမီးကို ခေါ်၍ “ချစ်မြေး...ဖိုးဖိုး ယခုပြောပြမည့် ကိစ္စသည် ချစ်မြေး၏အဖို့ရာလည်း မင်္ဂလာကောင်းမှု ကုသိုလ်ဖြစ်၏။ ဖိုးဖိုး တို့၏ အဖို့ရာလည်း မင်္ဂလာကောင်းမှု ကုသိုလ်ဖြစ်၏။ ချစ်မြေး၏ ရံရွှေဖော် သတို့သမီးငါးရာတို့နှင့် အတူအကွ ရထားအစီးငါးရာ တို့ကို ကိုယ်စီကိုယ်င စီးကြလျက် ကျွန်မငါးရာ ခြံရံအပ်ကာ ချစ်မြေးသည် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆိုမှုပြုလေလော့” ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၄၉

ရုံနှစ်နှစ်အရွယ်ကပင် ဝိသာခါ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း

ဝိသာခါသတို့သမီးသည် အဖိုး၏တိုက်တွန်းစကားကို ကြားရလေလျှင် အားရဝမ်းသာစွာ အဖိုးပြောဆိုသည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆိုမှု ပြုလေ၏။ အထူးအားဖြင့်- (အဖိုးဖြစ်သူ မေဏှကသူဌေးကြီးက သူဌေး၏ဇာတိမာန်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးထံမှောက်သို့ ရောက်အောင် ရထားစီး၍ သွားရမည်ကဲ့သို့ ပြောဆို မှာကြား လိုက်သော်လည်း) ဝိသာခါ သတို့သမီးသည် အကြောင်းဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်တို့၌ လိမ္မာပါးနပ် ယဉ်ကျေးပြီးသူ ဖြစ်သောကြောင့် ရထားစီး၍ သွားသင့်လောက်သော မြေအရပ်တိုင်ရုံသာ ရထားစီး၍ သွားပြီးလျှင် (ရထားနှင့် သွားက အဝါရဝ = မရိသေမှု ဖြစ်လောက်သည့် အရပ်သို့ ရောက်လျှင်) ရထားမှ ဆင်းသက်၍ ခြေလှင်သာလျှင် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ သွားရောက်၊ ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိသာခါသတို့သမီး(= သူဌေးသမီး) အား သူမ၏ စရိုက်နှင့် လိုက်လျောညီညွတ်စွာ တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ဝိသာခါသူဌေးသမီးသည် ရံရွှေဖော်သတို့သမီးငါးရာတို့နှင့် အတူဘကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏ = သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။

မေဏှက သူဌေးကြီးသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက် ဆည်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည် နေလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် မေဏှက သူဌေးကြီးအားလည်း သူ၏စရိုက်နှင့် လိုက်လျောညီညွတ်စွာ တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ မေဏှကသူဌေးကြီးသည် တရားဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ = သောတာပန်အရိယာဖြစ်ပြီး၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို နက်ဖြန် ကောင်းမှုကုသိုလ်အလို့ငှါ ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ မိမိ၏ အိမ်ဝယ်

မွန်မြတ်သော ခဲဗွယ်၊ ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာကို ဆွမ်းပြုစုလုပ်ကျွေး ဆက်ကပ်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် မေဏ္ဍကသူဌေးကြီးသည် လခွဲ (=၁၅-ရက်) ပတ်လုံး ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘဒ္ဒိယမ္ဗိန္ဒု ချေခွတ်သင့်သော သတ္တဝါဝေနေယျ ရှိသလောက် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၍ လောလောဆယ် ချေခွတ်ရန် ဝေနေယျ မရှိသောအခါ ဘဒ္ဒိယမ္ဗိန္ဒု ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

ဝိသာခါတို့မိသားစု သာဓကတမ္ဗိသို့
ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်း

သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပသေနဒိကောသလ မင်းတရားသည် (မိမိတိုင်းနိုင်ငံ၌ အဓိတဘောဂသူဌေးတဦးမျှ မရှိသေးရကား) ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရား၏ အထံသို့ “အကျွန်ုပ်၏ အာဏာစက် ပြန်နံ့ရာ ကောသလတိုင်းနယ်ပယ်ဝယ် အဓိတဘောဂသူဌေးအိမ်ထောင်စု တခုမျှ မရှိ မြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ နိုင်ငံသို့ အဓိတဘောဂသူဌေးအိမ်ထောင်စု တခုခုကို ပို့လွှတ်စေလိုပါသည်” ဟူ၍ သဘင်လွှာ ပို့သစေလွှတ် တောင်းခံလေ၏။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကြီးသည် အမတ်တို့နှင့် ထိုအကြောင်းကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလေ၏။ အမတ်တို့သည် “ကျွန်ုပ်တို့သည် အဓိတဘောဂသူဌေးကြီးများ အိမ်ထောင်စုကိုကား မည်သည့်နည်းဖြင့်မျှ မပို့သနိုင်ကြပါကုန်၊ သို့သော် (ကောသလမင်းကြီး စိတ်ကျေနပ်လောက်အောင်) သူဌေးသားတယောက်ကို ပို့သကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြ၍ မေဏ္ဍကသူဌေးကြီး၏သား ဓနဉ္စယသူဌေးကို ကောသလတိုင်းသို့ သွားရောက် နေထိုင်ရန် တောင်းပန်စကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကြီးသည် အမတ်တို့၏ စကားကို ကြားသိရ၍ မေဏ္ဍကသူဌေးကြီး၏ သားဖြစ်သူ ဓနဉ္စယသူဌေးကို ကောသလတိုင်းသို့ သွားရောက်နေထိုင်ရန် တောင်းပန်စကား ပြောကြား၍ ပို့သစေလွှတ်လေသည်။

(ဤ၌၊ ။ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် ကောသလမင်းကြီးနှင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကြီးတို့သည် ထချင်းချင်း နှမ၏လင်=မောင်လယ်

ရတနာ] (၂) ဝိသုဒ္ဓါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၅၁

နမလယ် တော်စပ်ကြ၍ ကောသလမင်းကြီးက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးထံသို့ သွားဧကန်၍ သူဌေးကြီးတဦးဦးကို မိမိ၏ကောသလတိုင်းသို့ပို့လွှတ်ရန် တောင်းခံသောအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကြီးသည် သူဌေးကြီးများကို မတုန်လှုပ်၊ မချောက်ချားစေနိုင်သဖြင့် မေဏှကသူဌေးကြီး၏သား ဓနုဇ္ဈယသူဌေးကို ကောသလတိုင်းသို့ လိုက်ပါနေထိုင်ရန် တောင်းပန် တိုက်တွန်း၍ ဓနုဇ္ဈယသူဌေးက သဘောတူသဖြင့် ထိုဓနုဇ္ဈယသူဌေး အိမ်ထောင်စုကို ကောသလမင်းကြီးနှင့်အတူ ထည့်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဓနုဇ္ဈယသူဌေးသည် ဘဒ္ဒိယမ္ဗိမု ပြောင်းရွှေ့ခဲ့၍ သာဝတ္ထိပြည် မှ ခုနစ်ယူဇနာ ဝေးကွာသည့် နေထိုင်ရန်ချမ်းသာမည့်အရပ်သို့ ရောက်လေလျှင် ကောသလမင်းကြီးကို “ဤအရပ်သည် မည်သူ၏ နိုင်ငံနည်း”ဟု မေး၍ ကောသလမင်းကြီးက “သူဌေး...ငါ၏ နိုင်ငံဖြစ်သည်”ဟု ပြောလေလျှင် ဓနုဇ္ဈယသူဌေးသည် “ဤ အရပ်မှ သာဝတ္ထိပြည်သည် မည်မျှဝေးကွာပါသနည်း”ဟု မေး လေ၏။ ကောသလမင်းကြီးက “ခုနစ်ယူဇနာထက်၌ သာဝတ္ထိ ပြည် ရှိ၏”ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ဓနုဇ္ဈယသူဌေးသည် “အကျွန်ုပ်တို့ နေဖို့ရန် သာဝတ္ထိမြို့တွင်းသည် ကျဉ်းမြောင်းပါ၏။ အကျွန်ုပ်တို့၏ အခြံအရံလူကား များလှစွာ၏။ အရှင်မင်းကြီးတို့ နှစ်သက်ကျေနပ် တော်မူကြပါလျှင် အကျွန်ုပ်တို့သည် ဤအရပ်၌ပင် မြို့တည်၍ နေကြပါရစေ”ဟု ခွင့်ပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ ကောသလ မင်းကြီးသည် “ကောင်းပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ ထိုအရပ်၌ မြို့သစ် ဖန်တီးပြီးလျှင် ဓနုဇ္ဈယသူဌေးအား အပ်နှင်း၍ သွားလေ၏။ ထိုအရပ်ဝယ် ကိုယ်တိုင်ပင် နေထိုင်ရန်ဌာနကို ယူအပ်လေသော ကြောင့် မြို့၏အမည်မှာ “သာကေတ”မြို့ဟု မည်တွင်လေသည်။

သာဝတ္ထိပြည်၌ မိဂါရသူဌေးကြီး၏သား ပုဏ္ဏဝဗုဒ္ဓသတို့သား သည် အရွယ်သို့ရောက်ရှိလေပြီ။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏဝဗုဒ္ဓသတို့သား၏ ဖခင် မိဂါရသူဌေးကြီးသည် “ငါ့သား အရွယ်သို့ရောက်ခဲ့လေပြီ။ ယခုအချိန်ကား ငါ့သားကို အိမ်ရာဖြင့် နောင်ဖွဲ့ရမည့် အချိန် ဖြစ်လေသည်”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ “ငါတို့နှင့် ဇာတ်တူအမျိုး အိမ်မှ သတို့သမီးကို ရှာကြလော့”ဟု မှာထားပြောဆိုကာ အကြောင်းဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသည့်

ယောက်ျားတို့ကို စေလွှတ်လေ၏။ ထိုသတို့သမီးရှာသော လူများ သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ မိမိတို့ နှစ်သက်အပ်သည့် သတို့သမီးကို မတွေ့မမြင်ကြချေ သာကေတမ္ဗိသို့ သတို့သမီးအရှာ သွားရောက် ကြလေ၏။

ထိုနေ့၌ ဝိသာခါသူဌေးသမီးသည် မိမိနှင့်အရွယ်တူ ရံရွေဇော် သတို့သမီးငါးရာတို့ ခြံရံအပ်လျက် ရေသဘင်ကစားရန် မြို့၏ အပြင်ဘက်ရှိ ရေကန်ကြီးတခုသို့ သွားရောက်လေ၏။ သတို့သမီး ရှာသော သာဝတ္ထိပြည်သား လူများသည်လည်း သာကေတ မ္ဗိဘွင်း၌ လှည့်လည်ကြ၍ မိမိတို့ ကျေနပ်နှစ်သက်လောက်သည့် သတို့သမီးကို မတွေ့မမြင်ကြရကား မြို့ပြင်ပတံခါးဝ၌ ရပ်တည် နေကြလေကုန်၏။ ထိုအချိန်၌ မိုးကြီး စ၍ ရွာသွန်းလေ၏။ ထို အခါ ဝိသာခါနှင့်အတူ မြို့မှထွက်ခဲ့ကြသော သတို့သမီးငါးရာတို့ သည် မိုးစွတ်မည်မှ ကြောက်ကြသောကြောင့် အလျင်အမြန် ပြေးသွားကြကာ ဧရပ်တဆောင်သို့ ဝင်ရောက်တည်းခိုကြလေ၏။ သတို့သမီးရှာသူများသည် ထိုသတို့သမီးငါးရာတို့ အတွင်းမှာ လည်း မိမိတို့ကျေနပ်နှစ်သက်လောက်သော သတို့သမီးကို မတွေ့ မမြင်ကြရကုန်။

အထူးအားဖြင့် ထိုသတို့သမီးငါးရာတို့၏နောက်မှ ဝိသာခါ သူဌေးသမီးသည် မိုးရွာသည်ကိုလည်း မရေမတွက်ပဲ မဆော မလျင်(ဣန္ဒြေရရ) သွားခြင်းဖြင့် မိုးအစွတ်ခံလျက်သာ နောက်ဆုံးမှ စရပ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာလေ၏။ သာဝတ္ထိပြည်သား သတို့ သမီးရှာသည့် လူကြီးများသည် ဝိသာခါကို မြင်ကြရသည်ရှိသော် “ဤလောကဝယ် ရုပ်ရည်အဆင်း တင့်တယ်လှပခြင်း ရှိသော သတို့သမီးသည် ဤ(ယခုတွေ့မြင်ရသည့်) သတို့သမီးလျှင် လွန် သောအတိုင်းအရှည်ရှိသည် ဖြစ်လေရာ၏ (= ဤယခု တွေ့မြင်ရ သည့် သတို့သမီးထက် တင့်တယ်လှပသော သတို့သမီးဟူ၍ မရှိနိုင်လေရာ)။ ဤရုပ်ရည်အဆင်းဟူသည်ကား အချို့သော သတို့သမီးများ၏အဖို့ရာ သလံသီးမည်ကဲ့သို့ နုနုထွတ်ထွတ် ဖြစ်ရှိ နိုင်ပေသည်။ စကားစကို ဖြစ်စေ၍ ပြောဆိုကြည့်ကြမှသာလျှင်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၅၃

‘ဤသတို့သမီးသည် ချိုမြိန်သော နှုတ်သံစကား ရှိ၏မရှိ၏’ ဟု သိနိုင်ကြပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကြလေ၏။ ထို့နောက် လူကြီးများနှင့် ဝိသာခါသူဌေးသမီးတို့ စကားအပြန်အလှန် မေးကြ၊ ဖြေကြသည်မှာ—

(လူကြီးများ) သမီး...သမီးသည် အလွန်အရွယ်ရင့် ရော်သော မိန်းမကြီးကဲ့သို့ သွားဘိတကား။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့...ဖခင်တို့သည် အဘယ်ကို မြင်၍ ဤသို့ ပြောဆိုကြပါသနည်း။

(လူကြီးများ) သင်ချစ်သမီးနှင့် အတူတကွ ကစား ဖော်ဖြစ်ကြသည့် အခြားသတို့သမီးများသည် မိုးစွတ်အံ့ သည်မှကြောက်ကြသောကြောင့် အဟုန်လျင်စွာ ပြေးလာ ကြ၍ ဤစရပ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံကြပါသည်။ သင် ချစ်သမီးသည်ကား အရွယ်ကြီးသော မိန်းမကြီးကဲ့သို့ ခြေလှမ်းကိုလွန်၍ မလာခဲ့ချေ။ ထာဘီကို မိုးစွတ်မည်ကို လည်း သင်ချစ်သမီးကား မရေတွက်ပေ။ အကယ်၍များ ချစ်သမီးကို ဆင်ဖြစ်စေ၊ မြင်းဖြစ်စေ လိုက်လာခဲ့လျှင် ချစ်သမီးသည် ဤကဲ့သို့ပင် ခုံ့ခုံ့နှေးကန် ပြုလုပ်မည် လော။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့...ထာဘီများဆိုသည်မှာ လောက၌ ဝယ်၍ရခဲ့သော အရာမဟုတ်ပါ။ သမီး၏အိမ်မှာ ထာဘီ များကို ရလွယ်လှပါကုန်၏။ အရွယ်ရောက်သည့် မာတု ဂါမ မင်းမိန်းမတို့ဟူသည်ကား ရောင်းကုန်နှင့်တူကြပါ သည်။ မတော်တဆ ပြေးသွားသဖြင့် လက်သော်၎င်း၊ ခြေသော်၎င်း ကျိုးသွားခဲ့ပါမှ အင်္ဂါချိုတဲ့သော မာတုဂါမ မင်းမိန်းမကို ယောက်ျားတို့သည် စက်ဆုပ်ရွံရှာ တံတွေး ထွေး၍သာ သွားကြပါကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သမီးသည် ပြေးခပြေးသာ လာခဲ့ပါသည်။

ထိုအခါ လူကြီးများသည် “ဤဇေယျဒိပ်ကျွန်းအပြင်မှာ ဤ သဘိုသမီးနှင့် တူညီသော မင်းမိန်းမသည် မရှိချေ၊ ရုပ်ရည်အဆင်း တင့်တယ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသကဲ့သို့ ခြေခြေငံင် ပြောဆိုသောအသံ မှာလည်း သာယာ ချိုမြိန်လှပေ၏။ အကြောင်းဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို သိ၍ ပြောဆိုပေ၏။ = အရည်အချင်း၊ အဆင်း အသံ = ဤနှစ်တန်နှင့် လောက်ငံကဲ့လုံသူ ဖြစ်ပေ၏” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်ကြပြီးလျှင် ဝိသာခါ၏အပေါ်၌ ပန်းလုံးကို ပစ်တင်လိုက် ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ ဝိသာခါသူဌေးသမီးသည် “ငါကား ရှေးအခါက အသိမ်းအပိုက် မခံရသေးသူ ဖြစ်ချေသည်။ ယခု မှာကား အသိမ်းအပိုက်ခံရပြီးသူ ဖြစ်ချေပြီ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ယဉ်ကျေးသောအခြင်းအရာဖြင့် ထိုနေရာမှာပင် မြေ၌ ထိုင်လိုက် လေ၏။ ထိုအခါ လူကြီးများသည် ဝိသာခါသူဌေးသမီးကို ထို နေရာ၌ပင် တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာဖြင့် ဝန်းရံကြလေကုန်၏။ ဝိသာခါသူဌေးသမီးသည် တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာ ဝန်းရံပြီး၍ ဖုံးလွှမ်းအုပ်မြီ လုံလဲသောအဖြစ်ကို သိရှိပြီးမှ ကျွန်မအပေါင်း ခြံရံလျက် မိမိအိမ်သို့ သွားလေ၏။ မိဂါရသူဌေး၏ လူကြီးများ သည်လည်း ဝိသာခါသူဌေးသမီးနှင့် အတူတကွပင် ဓနုဇယ သူဌေးကြီး၏အထံသို့ လိုက်ပါသွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် ဓနုဇယသူဌေးကြီးနှင့် လူကြီးများ အချင်းချင်း ကြောင်းလမ်းစကား ပြောကြားကြသည်မှာ—

(ဓနုဇယသူဌေးကြီး) အမောင်တို့... အဖေဖော်လိုသည် အဘယ်ရွာ၌ နေသူများ ဖြစ်ကြပါသနည်း။

(လူကြီးများ) အရှင် သူဌေးမင်း... အကျွန်ုပ်တို့သည် သာဝတ္ထိပြည်နေ မိဂါရသူဌေးမင်း၏ လူကြီးများ ဖြစ်ကြ ပါသည်။ အကျွန်ုပ်တို့၏ သူဌေးမင်းက အရှင်သူဌေးမင်း တို့၏အိမ်မှာ အရွယ်ရောက်သော သမီးကညာရှိသည်ဟု သတင်းကြား၍ အကျွန်ုပ်တို့ကို ကြောင်းလမ်းစကား ပြောကြားကြရန် စေလွှတ်အပ်ပါကုန်သည်။

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၅၅

(နေဥယသုဋ္ဌေးကြီး) ကောင်းပြီ အမောင်တို့...အမောင်တို့၏ သူဋ္ဌေးသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာအနေအားဖြင့် ငါတို့နှင့် မတူညီသော်လည်း အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်မူ (သူဋ္ဌေးမျိုးဖြစ်၍) တူညီပေ၏။ စည်းစိမ်ရော၊ အမျိုးဇာတ်ပါ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာဖြင့် တူညီမှုတည်းဟူသော ၎င်းနှင့် ပြည့်စုံသူကိုကား လောက၌ ရခဲလှပေ၏။ အမောင်တို့သည် ပြန်ကြကုန်လော့၊ အမောင်တို့၏ သူဋ္ဌေးအား ငါတို့ကလက်ခံလိုက်ကြောင်းကိုသာ ပြောကြားကြလော့။

မိဂါရသူဋ္ဌေး၏ လူကြီးများသည် နေဥယသုဋ္ဌေးကြီး၏ စကားကို ကြားနာကြပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ပြန်ခဲ့ကြ၍ မိဂါရသူဋ္ဌေးအား ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကား၊ တိုးပွားမည့်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် “အရှင်သူဋ္ဌေးမင်း... အကျွန်ုပ်တို့သည် သာကေတမ္ဗိဝယ် နေဥယသုဋ္ဌေးကြီး၏ အိမ်၌ သမီးဝိသာခါ သတို့သမီးကို ရအပ်ခဲ့ပါပြီ” ဟု ပြောဆိုကြလေကုန်၏။ ထိုစကားကို ကြား၍ မိဂါရသူဋ္ဌေးသည် “မြတ်သောအမျိုးကြီးအိမ်၌ ငါတို့သည် သတို့သမီးကို ရအပ်ပြီတဲ့” ဟု နှစ်လိုအားရမ်း ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိလျက် ထိုခဏမှာပင် နေဥယသုဋ္ဌေးကြီးအထံသို့ “ယခု (ရက်များမကြာမီ) ပင်လျှင် သတို့သမီးကို လာရောက်ဆောင်ယူကြပါမည်။ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ကိစ္စများကို ပြုလုပ်ထားကြစေချင်ပါသည်” ဟု သတင်းစကား သဝဏ်လွှာပေးလိုက်လေ၏။ နေဥယသုဋ္ဌေးကြီးကလည်း မိဂါရသူဋ္ဌေးအထံသို့ “ဤပြုသင့်ပြုထိုက်သော ကိစ္စများကို အသင့်ပြုလုပ်ထားဖို့ရန် ငါတို့အဖို့ ဝန်မလေးပါ။ တာဝန်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား သူဋ္ဌေးကြီးသည်သာ မိမိပြုလုပ်ရွက်ဆောင်ရမည့်ကိစ္စကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်စေချင်ပါသည်” ဟု အတုံ့သတင်းစကား သဝဏ်လွှာပြန်၍ ပေးလိုက်လေ၏။

ကောသလမင်းကြီး ထိမ်းမြားပင်လာပွဲသို့ လိုက်ပါရခြင်း

မိဂါရသူဋ္ဌေးသည် ကောသလမင်းကြီး ထံသို့ သွားရောက်၍ “အရှင်မင်းကြီး... အကျွန်ုပ်မှာ မင်္ဂလာကိစ္စတခု ဖြစ်ရှိလာပါသည်။ အရှင်မင်းကြီး၏ ကျွန်ရင်း ပုဏ္ဏဝဗုဒ္ဓသတို့သား၏အတွက် နေဥယ

သုဋ္ဌေးကြီး၏သမီး ဝိသာခါမည်သော သတို့သမီးကို သွားရောက် ဆောင်ယူရပါမည်။ အကျွန်ုပ်အား သာဓကတမ္ဗိသို့ သွားရောက် ရန် ခွင့်ပြုတော်မူကြပါကုန်လော့” ဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထား လေ၏။ ကောသလမင်းကြီးက “ကောင်းပြီ သုဋ္ဌေးကြီး... ငါတို့ ကော လိုက်ပါရန် လိုအပ်ပါသေးသလော” ဟု မေးမြန်းလေလျှင် မိဂါရသုဋ္ဌေးသည် “အရှင်မင်းကြီး... အရှင်မင်းကြီးတို့ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လိုက်ပါခြင်းကို အကျွန်ုပ်တို့ကဲ့သို့သော သူများသည် အဘယ်သို့လျှင် ရနိုင်ပါမည်နည်း (= ရဖို့ရန်မလွယ်ကူ ဟု ဆိုလို သည်) ” ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ကောသလ မင်းကြီးသည် အမျိုးကြီးနှစ်ဘက်အား ချီးမြှောက်မှုကို ပြုလိုရကား “ရှိပါစေ သုဋ္ဌေးကြီး... ငါသည်လည်း လိုက်ပါပေအံ့” ဟု ဝန်ခံ စကား ပြောကြား၍ မိဂါရသုဋ္ဌေးကြီးနှင့်အတူ သာဓကတမ္ဗိသို့ လိုက်ပါလေ၏။

ဓနုဇ္ဈယသုဋ္ဌေးကြီးသည်လည်း “ယခုအခါ မိဂါရသုဋ္ဌေးသည် ကောသလမင်းကြီး ကိုပါ ခေါ်ဆောင်၍ ငါတို့၏ သာဓကတမ္ဗိသို့ လာနေပြီတဲ့” ဟု သတင်းစကား ကြားသိရလေလျှင် ကိုယ်တိုင်ပင် ခရီးဦး ကြိုဆို၍ မင်းကြီးကို တမြတ်စာနိုး ခေါ်ယူခဲ့ကာ မိမိ၏ နေအိမ်သို့သွားလေ၏။ အိမ်ရောက်လျှင်ပင် မင်းကြီးအတွက်၎င်း၊ မင်းကြီး၏ စစ်သည်မိလ်ပါအတွက်၎င်း၊ မိဂါရသုဋ္ဌေးနှင့်တကွ လူများအတွက်၎င်း နေရာထိုင်ခင်း၊ ပန်း၊ နံ့သာ၊ ထမင်း-စသည် အလုံးစုံကို အပြီးစီမံလေ၏။ “ဤသူအတွက် ဤအရာဝတ္ထုကို ရမှသင့်မည်၊ ဤသူအတွက် ဤအရာဝတ္ထုကို ရမှသင့်မည်” ဟု အားလုံးအတွက် လိုအပ်သည့် အရာဝတ္ထုမှန်သမျှကို ဓနုဇ္ဈယ သုဋ္ဌေးကြီးသည် ကိုယ်တိုင်ပင် သိရှိဆင်ခြင် ပြည့်စုံအောင် စီရင် လေ၏။ ထိုထိုလူအများတို့သည် “ဓနုဇ္ဈယသုဋ္ဌေးကြီးသည် ငါတို့ အားသာ ဂရုတစိုက်ပူဇော်မှုကိုပြု၍ နေ၏” ဟု ကြံစည်မှတ်ထင် ကြလေကုန်၏။

တနေ့သ၌ ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည် ဓနုဇ္ဈယသုဋ္ဌေး ကြီးအထံသို့ “သုဋ္ဌေးကြီးသည် ငါတို့လူတွေ အလွန်များလှသည့်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၅၇

အတွက် အခါလေးဖြင့် ငါတို့အား ပြုစု ကျွေးမွေးမှုကို ပြုလုပ် နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ သို့ရကား သတို့သမီး၏ သာဝတ္ထိသို့ လိုက်ပါ သွားရောက်ရန်အခါကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားစေချင်သည်” ဟု သတင်း စကား ပို့သစေလေ၏။ ခနဉ္စယ သူဌေးကြီးကလည်း မင်းကြီး အထံသို့ “ ယခုအခါ မိုးကာလသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ၊ လေးလကြာ စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့ လှည့်လည်သွားနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပါ။ အရှင် မင်းကြီး၏ စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့အတွက် ရသင့်သမျှဥသံ့ (လိုအပ် သမျှဥသံ့) အလုံးစုံသည် အကျွန်ုပ်၏တာဝန် ဖြစ်ပါစေ၊ စင်စစ် သော်မူ အရှင်မင်းကြီးသည် အကျွန်ုပ်က ပို့သသောအခါမှ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ပြန်ကြွစေချင်ပါသည်” ဟု သတင်းတုံ တဖန် ပို့သစေပြန်လေ၏။

ထိုအချိန်မှစ၍ သာကေတ ဘမ္မိလုံးသည် အမြဲတမ်း ပွဲလမ်း သဘင် ခံနေသောရွာကြီးကဲ့သို့ ဖြစ်၍ နေလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ဝါတွင်းသုံးလလွန်မြောက် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်သို့ရောက်ခဲ့ လေပြီ။ အထူးအားဖြင့် ခနဉ္စယသူဌေးကြီးက မိမိ၏သမီး ဝိသာခါ ဆင်မြန်းဖို့ရန် စီမံနေသော မဟာလတာ တန်ဆာကြီးကား အပြီးသို့ မရောက်သေးချေ။ ထိုအခါ ခနဉ္စယသူဌေးကြီး၏ အလုပ် အမှုဆောင်လူကြီးတို့သည် သူဌေးကြီးထံ လာရောက်ကြ၍ “အရှင် သူဌေးမင်း...အခြား ကြွင်းကျန်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုများ မရှိသော ဟူ၍၊ မပြည့်စုံသောဟူ၍ မရှိပါ။ မပြည့်စုံသော အရာဝတ္ထုမှာ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ ပရိသတ်အတွက် ထမင်းချက်ဖို့ရန် ထင်းများ မလောက်မင ဖြစ်နေကြပါသည်” ဟု ခနဉ္စယ သူဌေးကြီးအား လာရောက် ပြောကြား ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ သူဌေးကြီးက “ အမောင်တို့ ... သွားကြကုန်၊ ဆင်တင်းကုပ်၊ မြင်းတင်းကုပ် များကို ဖျက်ခွါ၍ ထင်းအဖြစ် အသုံးပြုကာ ထမင်းချက်ကြ ကုန်လော့” ဟု အမိန့်ပေး ပြောဆိုသဖြင့် အလုပ်အမှုဆောင် လူကြီးများသည် သူဌေးကြီးပြောဆိုသည့်အတိုင်း ဆင်တင်းကုပ်၊ မြင်းတင်းကုပ်များကို ဖျက်ခွါ၍ ထင်းအဖြစ် အသုံးပြုကြကာ ထမင်းချက်ကြသဖြင့် လ.ဝက် (=၁၅-ရက်အချိန်) လွန်ခဲ့ပြန်လေ

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၅၉

- (၃) ပြန်ပေးသောသူတို့အားသာ ပေးရမည်၊
- (၄) ပြန်မပေးသောသူတို့အား မပေးရ၊
- (၅) ပေးသော်၎င်း၊ မပေးသော်၎င်း ပေးရမည်။
- (၆) ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေရမည်၊
- (၇) ချမ်းသာစွာ စားရမည်၊
- (၈) ချမ်းသာစွာ အိပ်ရမည်၊
- (၉) မီးကို ရှိသောစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးရမည်၊
- (၁၀) အိမ်တွင်းနတ်တို့ကို ရှိခိုးရမည်”—

ဟု ဤဩဝါဒ ၁၀-ပါးကို သင်ကြားဆုံးမ ပေးလေသည်။ (ဤဩဝါဒ ၁၀-ချက်၏ အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုရင်းကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင်စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၄၇၉-၄၈၀-တို့၌ ပြန်၍ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ဓနုဇ္ဈယသူဌေးကြီးသည် သမီးပိသာခါအား ဤဩဝါဒ ၁၀-ပါးကို ပေးပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ အားလုံးသော အသင်းအပင်းတို့ကို စုဝေးစေ၍ မင်း၏စပ်တပ်အလယ်၌ ပညာရှင်သူကြွယ်ရှစ်ဦးတို့ကို အာမခံယူစေ၍ “အကယ်၍ ဧကန်လေရာအရပ်၌ ကျွန်ုပ်သမီး၏အတွက် အပြစ်တစုံတရာ ဖြစ်ရှိခဲ့သော် အမောင်ပညာရှင်သူကြွယ်ကြီးရှစ်ဦးတို့က သုတ်သင် ဖြေရှင်းပေးကြပါလေ”ဟု မှာလာပြီးပြောဆိုပြီးနောက် မိမိ၏သမီး ဝိသာခါကို ကိုးကုလေတန်သော မဟာလတာတန်ဆာဖြင့် တန်ဆာဆင်စေလေသည်။ သမီးအား နံသာမန်စိုးအနေဖြင့် လှည်းအစီးပေါင်း (၁၅၄) တရာငါးဆယ့်လေးစီးတိုက် ဥစ္စာကို ပေးလေသည်။ သမီးနှင့် အတူတကွ အမြဲမပြတ် သွားလာ လှည့်လည်ကြမည့် ကျွန်မငါးရာတို့ကို၎င်း၊ အာဇာနည်မြင်းကသော ရတားအစီးငါးရာတို့ကို၎င်း၊ အသုံးအဆောင်အမျိုးစုံကိုလည်း တမျိုး တမျိုးလျှင် တရာစီ တရာစီကို၎င်း ပေးလေသည်။ ထိုသို့ ပေးပြီးမှ ကောသလမင်းကြီးနှင့် မိဂါရသူဌေးကို အလျင်လက်ဦး သွားရောက်နှင့်ရန် လွှတ်လိုက်လေ၏။

ထိုနောင်မှ နေဥယျာဉ်သုဋ္ဌေးကြီးသည် သမီးဝိသာခါ သွား
 တော့မည့်အချိန်၌ နွားခြံအုပ်လူကြီးများကို ခေါ်စေပြီးလျှင်
 “အမောင်တို့... ငါ့သမီး၏အဖို့ရာ ရောက်လေရာအရပ်၌ နွားနှို့
 သောက်သုံးရန် နွားစားနွားမများကို၎င်း၊ ယာဉ်က-ရန် ဥသဘ
 နွားလားတို့ကို၎င်း လိုပေလိမ့်မည်။ သို့ရကား ငါ့သမီးသွားမည့်
 လမ်း၌ နွားခြံကိုဖွင့်၍ အနံ = အပြန်ပမာဏအားဖြင့် ရှစ်ဥသဘ
 (တဥသဘလျှင် တာ ၂၀-ရှိသည်) အရပ်သို့တိုင်တိုင် နွား
 အပေါင်းဖြင့် ပြည့်စေ၍ သုံးဂါဝတ်ထက်၌ ဤ အမည်ရှိသော
 ရေစားထားသည့် ချောက်ကြီး ရှိသည်။ နွားအုပ်အဦးအဖျား
 ထိုနေရာသို့ ရောက်မှ စည်သံ အချက်အမှတ်ပေး၍ နွားခြံကို
 ပိတ်ကြလော့” ဟု ပြောဆို အမိန့်ပေးလေ၏။ နွားခြံအုပ်လူကြီး
 များသည် ကောင်းပါပြီဟု ဝန်ခံ၍ သုဋ္ဌေးကြီး ပြောဆိုမိန့်ကြား
 သည့်အတိုင်း ရွက်ဆောင်စီမံ ပြုလုပ်ကြလေကုန်၏။ နွားခြံ
 တံခါးကို ဖွင့်အပ်သည်ရှိသော် အရေအသား ကြီးထွားဖွံ့ဖြိုး
 ကြသည့် နွားစားနွားမတို့သာလျှင် ထွက်ကြလေကုန်၏။ တံခါးကို
 ပိတ်အပ်သော်ကား ဝိသာခါ၏ ရှေးကောင်းမှု (= ကဿပ
 မြတ်စွာသာသနာဝယ် သံဃာတော်များ ဆွမ်းစားပြီးသော်လည်း
 “အရှင်တို့... ဤခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်ကား သလိပ်၊ ဘည်းခြေ၊ လေ
 ဧါသကို အထူးနိုင်နင်းပါသည်” ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မစား
 ချင် စားချင်အောင် လျှောက်ထားကာ လိုသည်ထက် ပို၍လှူဒါန်း
 ခဲ့သော ကောင်းမှု) ကုသိုလ်အစွမ်းကြောင့် အားအင်ခိုင်မြဲ
 ခိုင်းနွားကြီးများ၊ နွားသိုးများသည်လည်း ခြံကို ခုန်ကျော်၍
 အပြင်သို့ ထွက်ကြကာ လမ်းခရီးသို့ အပြီးလိုက်ပါကြလေကုန်၏။

ဝိသာခါ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဝင်ပုံ

ထို့နောက် ဝိသာခါသုဋ္ဌေးမသည် သာဝတ္ထိပြည် မြို့တံခါးဝသို့
 ရောက်လတ်သော် “ငါသည် ဖုံးကွယ်သောယာဉ်၌ ထိုင်၍တည်း
 မြို့သို့ ဝင်ရ ကောင်းမည်လော၊ သို့မဟုတ် ရထား၌ ရပ်တည်ကာ
 ကိုယ်ကို ထင်စွာပြု၍ ဝင်ရ ကောင်းမည်လော” ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်
 မိလေ၏။ ထို့နောက်ဆက်၍ ဝိသာခါသုဋ္ဌေးမ၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၆၁

“ဖိုးကွယ်သောယာဉ်ဖြင့် မြို့သို့ ဝင်သည်ရှိသော် ငါ့အဖို့ရာ မဟာ
လတာ တန်ဆာ၏ ထူးကဲသောဂုဏ်ကျေးဇူးသည် ထင်ရှားလိမ့်
မည်မဟုတ်”ဟု အကြံအစည် ဖြစ်ရှိလာလေသည်။ဝိသာခါသူဌေး
မသည် သာဝတ္ထိပြည်အလုံးအား မိမိကိုယ်ကို ထင်ရှားပြုလျက်
ရထား၌ ရပ်တည်ကာ မြို့တွင်းသို့ ဝင်လေ၏။ သာဝတ္ထိပြည်သူ
ပြည်သားတို့သည် ဝိသာခါ၏ အသရေကို မြင်ကြရ၍ “ဝိသာခါ
သူဌေးမ ဆိုသည်မှာ ဤအမျိုးသမီးတု၊ ဤသို့စင် အဆင်းရုပ်ရည်
အသရေနှင့် ပြည့်စုံပါဘိ၏။ ဤစည်းစိမ်အသရေသည်လည်း ဤ
အမျိုးသမီးအားသာလျှင် သင့်လျော် လျောက်ပတ်လှပါပေ၏”
ဟု ပြောဆိုချီးမွမ်းကြလေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဝိသာခါသူဌေးမ
သည် ကြီးစွာသော စည်းစိမ်၊ အသရေဖြင့် မိဂါရသူဌေးအိမ်သို့
ဝင်လေသည်။

ဝိသာခါသူဌေးမ ရောက်လာသောနေ့မှာပင် မြို့သူမြို့သား
အားလုံးတို့သည် “ငါတို့အား ဓနုယသူဌေးကြီးသည် မိမိမြို့
(သာကေတ)သို့ ရောက်ရှိကြစဉ်က ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရ
ယုယမှု ပြုစုခဲ့ပါပေသည်”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကြကာ မိမိတို့
စွမ်းအားအလျောက် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို ဝိသာခါသူဌေးမ
ထံသို့ ပို့သကြလေ၏။ ဝိသာခါသူဌေးမသည် ပို့တိုင်းပို့တိုင်းသော
လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို ထိုမြို့မှာပင် အခြားအခြားသော အိမ်တို့၌
အလုံးစုံပင် နှံ့စပ်အောင် ပေးစေပြန်လေ၏။ (ဤသို့လျှင် ဝိသာခါ
သည် ရောက်သည့်နေ့မှာပင် ပေးကမ်းခြင်း = ဒါနဘင်္ဂဟ
တရားဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သားများ၏ စိတ်နှလုံးကို ယူကျုံး
မိလေ၏။)

ထိုအခါ ဝိသာခါ၏အဖို့ရာ ညဉ့်ဦးယံ၏ အခြားမဲ့ကာလ၌ ထို
မိဂါရသူဌေးအိမ်ဝယ် အာဇာနည်မြည်းမတကောင်၏ ကိုယ်ဝန်
သားဖွားမြင်ခြင်းကိစ္စတရပ် ဖြစ်ပေါ်ကြုံတွေ့၍လာလေ၏။ ဝိသာ
ခါသူဌေးမသည် မိမိ၏အစေခံကျွန်မများကို ဆီမီးတိုင်များကို
ကိုင်စေ၍ ထိုမြည်းမ (=လားမ) သားဖွားရာနေရာသို့ သွား
ရောက်ကာ မြည်းမ (=လားမ) ကို ရေနှွေးဖြင့် ရေချိုးပေးစေ

ပြီး ဆီဖြင့် လိမ်းကျံစေပြီးနောက် မိမိနေရာဌာနသို့သာလျှင် သွားလေ၏။

မိဂါရသူဌေး၏ ဧည့်ခံပွဲ

မိဂါရသူဌေးသည်လည်း ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး သားအတွက် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ဧည့်ခံပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်လေသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ် သည်ရှိသော် မိမိတို့မြို့ဦး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ မြတ်စွာ ဘုရားရှင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသည်ကိုပင် (မိစ္ဆာအယူ ရှိသူဖြစ်၍) နှလုံးမသွင်း = အမှတ်မရပဲ ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက် သောနေ့၌ မိမိတစ်အိမ်လုံးပြည့်အောင် အဝတ်မဆီး အချည်းနှီး သော တက္ကတွန်းရဟန်းတို့ကို ဖိတ်ခေါ်နေရာပေးပြီးလျှင် “ငါ၏ သမီးသည် လာလော့၊ ရဟန္တာတို့ကိုရှိခိုးလှည့်လော့” ဟု ဝိသာခါ ထံသို့ သတင်းပို့စေလေ၏။ ဝိသာခါသူဌေးမသည် “ရဟန္တာများ” ဟူသော စကားကို ကြားရလျှင်ပင် သောတာပန် အရိယသာ- ဝိကာဖြစ်ရကား အားရဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိတာ ထိုတက္ကတွန်းရဟန်း တို့ ထိုင်နေရာအရပ်သို့ သွားရောက်၍ ထိုတက္ကတွန်းတို့ကို မြင်ရ လေလျှင် “ဤသို့ သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်သည် အဘယ် နည်းဖြင့်မျှ ရဟန္တာများမဟုတ်ကြကုန်၊ အရှက်၊ အကြောက် = ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ လုံးဝကင်းသည့် တက္ကတွန်းအထံသို့ အဘယ် ကြောင့် ငါ့ကို ယောက္ခမကြီးသည် ခေါ်ဘိသနည်း” ဟု စိတ် အပျက်ကြီးပျက်ကာ “မိ၊ မိ = ထို့၊ ထို့” ဟု ကဲ့ရဲ့၍ မိမိနေရာ တိုက်ခန်းသို့သာလျှင် ပြန်သွားလေ၏။

အဝတ်မလွမ်း တက္ကတွန်းတို့သည် တိုအခြင်းအရာကို မြင်ကြ ရ၍ အားလုံးတပြိုင်နက် တညီတညွတ်တည်းပင် မိဂါရသူဌေးကို “သူဌေး...သင်သည် အခြားတပါးသော ချွေးမသတို့သမီးကို မရ နိုင်ဘူးလော၊ (= ရနိုင်သည်သာ)၊ ရဟန်းဂေါတမ၏ တပည့်မ ကျက်သရေယုတ်မကြီးကိုမှ အဘယ်ကြောင့် ဤသင့်အိမ်သို့ သွင်း ဘိသနည်း၊ လျင်လျင်မြန်မြန် ထိုကာဠကဏ္ဍီ = ကျက်သရေမဲ့သည့် အယုတ်တမာမကို ဤအိမ်မှ နှင်ထုတ်လော့” ဟု ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ထိုအခါ မိဂါရသူဌေးသည် “ငါကား ဤ

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၆၃

တက္ကတွန်းရဟန်းတို့၏ စကားကြောင့် ဤဝိသာခါချွေးမကို အိမ်မှ မနှင်ထုတ်နိုင်၊ ဤဝိသာခါချွေးမကား အမျိုးကြီး၏သမီး ဖြစ်လေ သည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ “ဆရာတို့—ငယ်ရွယ်သူတို့မည်သည် သိ၍ဖြစ်စေ၊ မသိမူ၍ဖြစ်စေ စိတ်လိုက်မာန်ပါ ပြုတတ်၊ ပြောတတ် ကုန်ရာပါသည်။ ဆရာတို့သည် ဆိတ်ဆိတ်သာ နေကြပါကုန် လော့”ဟု တက္ကတွန်းတို့ကို ချွေးသိပ်စကား ပြောကြား၍ လွှတ် လိုက်လေ၏။

မိဂါရသူဌေး မခံပရပ်နိုင်စောင် ဖြစ်ခြင်း

ထို့နောက် ဝိသာခါသည် ယောက္ခမမိဂါရသူဌေးကို (ချွေးမ လိမ္မာပီပီ) မြတ်သောပလ္လင်၌ ထိုင်နေစေ၍ ရွှေယောက်ချိုကို ကိုယ်တိုင်ကိုင်ကာ ရွှေခွက်၌ ရေမရောသည့် ချိုမြိန်သောနို့ဓနာ အပြည့်ထည့်လျက် တရိတသေ ပြုစုလုပ်ကျွေးလေ၏။ မိဂါရ သူဌေးသည်လည်း ချွေးမလိမ္မာ ဝိသာခါ၏ အပြုအစု အမှုအယုကို ခံယူကာ ရွှေခွက်၌ထည့်ထားသည့် ရေမရောသော ချိုမြိန်သော နို့ဓနာကို မြိန်ရှက်စွာ စားသုံး၍ နေလေ၏။ ထိုအချိန်၌ ဆွမ်းခံ မထေရ်မြတ်တပါးသည် ဆွမ်းခံကြွယ်င်း မိဂါရသူဌေး၏ အိမ် တံခါးဝသို့ ရောက်တော်မူလာလေ၏။ ဝိသာခါသည် ထိုဆွမ်းခံ မထေရ်ကို မြင်၍ “ငါ့ကိုယ်တိုင် ယောက္ခမ (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး) အား ပြောကြားရန် မသင့်”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိ၍ မထေရ်မြတ်ကို မိဂါရသူဌေး မြင်လောက်အောင် မိမိက ဖယ်ရှား၍ ရပ်တည်နေ လေ၏။ မိဂါရသူဌေးသည်ကား ပညာမဲ့သူဖြစ်၍ မထေရ်ကို မြင်ပါလျက်လည်း မမြင်ယောင်ဆောင်ကာ မျက်နှာကို အောက် ချ၍ နို့ဓနာကိုသာ စားသုံး၍နေလေ၏။

ဝိသာခါသူဌေးမသည် “မထေရ်ကို မြင်ပါလျက်လည်း ငါ ယောက္ခမ လူ့ဗာလကြီးသည် အမှတ်သညာကိုမျှ မပြုချေ”ဟု သိရှိရိပ်မိကာ မထေရ်မြတ်အထံသို့ သွားရောက်၍ “ကန်တော့ ဆွမ်းပါဘုရား...၊ တပည့်တော်မ၏ ယောက္ခမကြီးသည် အဟောင်း အမြင်းကိုသာ စားသုံး၍ နေပါသည်ဘုရား”ဟု ရှိခိုးလျှောက်ထားလေ၏။

မိဝါရသူဌေးသည် တက္ကတွန်းတို့ ပြောဆိုတုန်းကမူ သည်းခံနိုင်သေး၏။ “အဟောင်းအမြင်းကိုသာ စားသုံး၍နေပါသည်” ဟု ပြောဆိုအပ်သော်ကား ထိုခဏမှာပင် မခံမရပ်နိုင်တော့ပဲ ရွှေခွက်မှ လက်ကိုဖဲ့ပြီးလျှင် “ဤနို့သနာကို ဤနေရာမှ လွတ်ရာ ဇယ်ရှား ဆောင်ယူသွားကြလော့၊ ဤဝိသာခါကိုလည်း ဤအိမ်မှ နှင်ထုတ်ကြ၊ ဆွဲထုတ်ကြလော့၊ မှန်၏—ဤဝိသာခါသည် ငါ့ကို ဤသို့စင် မင်္ဂလာရှိသောအိမ်၌ မင်္ဂလာနို့သနာထမင်း စားသုံးနေပါသည်ကို မစင်ကို စားသုံးသူဖြစ်အောင် ပြုမူပြောဆိုဘိ၏” ဟု အမိန့်ပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုသို့ပင် မိဝါရသူဌေးက ပြောကြားအပ်သော်လည်း ထိုအိမ်မှာရှိသမျှ အလုံးစုံသော ကျွန်များ၊ အလုပ်သမားများသည် ဝိသာခါ၏ ဥစ္စာများ=လူများသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ သို့ရကား အဘယ်သူသည် ဝိသာခါကို လက်၌ ဖြစ်စေ၊ ခြေ၌ဖြစ်စေ ဆွဲကိုင်ဝံ့အံ့နည်း = မဆွဲမကိုင်ဝံ့သည် သာတည်း၊ (ဆွဲကိုင်ဖို့ နေနေသာသာ) ခံတွင်းဖြင့် = နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုစွမ်းနိုင်သောသူဟူ၍ တလူမျှ မရှိချေ။

ဝိသာခါ အရေးဆိုခြင်း

ထိုနောင်မှ ဝိသာခါလူဌေးမသည် ယောက္ခမ၏ စကားကို ကြားပြီးလျှင် “အိုဖခင်...ဤမျှသော တရားမဝင်သည့် စကား အစဉ်ဖြင့် ကျွန်တော်မတို့သည် ဤအိမ်မှ မထွက်နိုင်ကြပါ။ ကျွန်တော်မကို အသင်ဖခင်သူဌေးတို့သည် ရေဆိပ်မှ ရေအိုးရှက်သော ကျွန်မကဲ့သို့ ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။ ထင်ရှားရှိသော မိဘနှစ်ပါးတို့၏ သမီးကောင်းများမည်သည် ဤမျှဖြင့် အိမ်မှ ထွက်သွားရိုး မရှိပါကုန်။ ဤ အကြောင်းကြောင့်ပင် ကျွန်တော်မ၏ ဖခင်သည် ဤသာဝတ္ထိသို့ လာမည့်နေ့၌ ပညာရှိသူကြွယ်လူကြီးမင်း ရှစ်ဦးတို့ကို ခေါ်စေ၍ ငါ့သမီးကို အကြောင်းပြု၍ အပြစ်တစုံတရာဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် အမောင်တို့ ဖြေရှင်းသုတ်သင်ကြရမည်” ဟု မှာတမ်းပြောဆိုကာ ထိုသူကြွယ်ပညာရှိကြီး ရှစ်ဦးတို့၏ လက်၌ ကျွန်တော်မကို အပ်နှံထည့်လိုက်ပါသည်။ ထိုသူကြွယ်ပညာရှိလူကြီး ရှစ်ဦးတို့ကို ခေါ်စေ၍ ကျွန်တော်မ၏

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၆၅

အပြစ်ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းကြစေလိုပါသည်”ဟု ကြောင်းကျိုးပြည့်လျှံ ခြေငံသောစကားကို ပြောကြားလေ၏။

အရေးအခင်း ရှင်းထင်းပွဲ ကျင်းပခြင်း

ထိုအခါမိဂါရသူဌေးသည် “ဤဝိသာခါကား ကောင်းသော စကားကိုသာ ပြောဆိုပေ၏”ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်မိကာ သူကြွယ် ပညာရှိကြီး ရှစ်ဦးတို့ကို ခေါ်စေပြီးလျှင် “အာမခံလူကြီးမင်းတို့— ဤဝိသာခါသတို့သမီးသည် ဤအိမ်သို့ရောက်၍ ခုနစ်ရက်မျှ မပြည့် သေးစီပင် မင်္ဂလာရှိသောအိမ်၌ နေထိုင်သော အကျွန်ုပ်ကို ‘မစင် စား’ဟူ၍ ပြောဆိုပါသည်”ဟု အမှုဖွင့် တိုင်တမ်းစကား ပြော ကြားလေ၏။ ထို့နောက် အာမခံလူကြီးများ၊ ဝိသာခါသူဌေးမ၊ မိဂါရသူဌေး = ဤသုံးဦးသားတို့ မေးမြန်း၊ ရှင်းလင်း၊ တိုင် ကြားခြင်း ပြုကြပုံမှာ—

(လူကြီးများ) သမီး... ဤယခု သူဌေးကြီး တိုင်ကြား သည့်အတိုင်း ချစ်သမီး ပြောဆိုမိသလော။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့—သမီး၏ ယောက္ခမသည် မစင်ကို စားလို၍ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သမီးသည်ကား ဤကဲ့သို့ ယောက္ခမကို မစင်စား ပြု၍ မပြောဆိုမိပါ။ အမှန်မှာ— ဝိဏ္ဏပါတ်ခုတင်ဆောင် မထေရ်မြတ်တပါး ဤအိမ်တံခါး ဝ၌ ကြွရောက်ရပ်တည်လာသည်ရှိသော် ဤမိဂါရ(ယော- က္ခမ) သူဌေးကြီးသည် ရေမရောသည့် နို့သနာထမင်းကို စားသုံးနေစဉ် ထိုဝိဏ္ဏပါတ်ခုတင်ဆောင်အရှင်ကို စိတ်၌ မထားပါ။ သမီးသည် ဤအကြောင်းကြောင့် (မထေရ်ထံ သို့ သွားရောက်ကာ) “ကန်တော့ဆွမ်းပါ အရှင်ဘုရား...၊ တပည့်တော်မ၏ ယောက္ခမသည် ယခုဘဝ ဤကိုယ် အဖြစ်၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အသစ်ကို မပြုပါ။ ရှေး အဟောင်းအမြင် ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ အကျိုးကိုသာ စားသုံးနေပါသည်”ဟု ဤမျှကိုသာ ပြောဆိုမိပါသည်။

(ဣန္ဒြိယများ) အရှင်သူဌေးမင်း... ဤကိစ္စ၌ ကျွန်ုပ်တို့၏ သမီးမှာ အပြစ်မရှိပါ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သမီးသည် အကြောင်း ဟုတ်သည်ကို ပြောဆို၏။ အရှင်သူဌေးမင်းသည် အဘယ့်ကြောင့် အမျက်ထွက်ရသနည်း။

(မိဂါရ) အာမခံလူကြီးမင်းတို့... ဤပြောဆိုချက်သည် အပြစ်မဟုတ်လျှင် ရှိစေဦး၊ ဤဝိသာခါသူငယ်မသည်ကား ဤအိမ်သို့ ရောက်သောနေ့မှာပင် ကျွန်ုပ်၏သားအပေါ်၌ ရှိသည်ဟုမျှ အမှတ်မပြုပဲ မိမိအလိုရှိရာ အရပ်သို့ သွား ရောက်ခဲ့ပါသည်။

(ဣန္ဒြိယများ) သမီး... ဤယခု သူဌေးကြီး တိုင်ကြား သည့်အတိုင်း ချစ်သမီး သွားရောက်မိသလော။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့... သမီးသည် (ဤ သူဌေးကြီး တိုင်ကြားသည့်အတိုင်း) အလိုရှိရာ အရပ်သို့ မသွားပါ။ အမှန်မှာ-ထိုနေ့က ဤအိမ်၌ အာဇာနည်မြည်းမ (= လားမ) သားဖွားခြင်းကိစ္စ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ဤ အာဇာနည်မြည်းမသားဖွားနေပုံလျက် အသိအမှတ်ကိုမျှ မပြုပဲ နေထိုင်ခြင်းမည်သည် ငါ့အဖို့ရာ မသင့်လျော်ပါ တကား-ဟု စဉ်းစားမိ၍ ဆီမီးတိုင်များကို စွဲကိုင်စေကာ ကျွန်ုပ်မိန်းမတို့ ခြံရံအပ်လျက် ထို သားဖွားရာ အရပ်သို့ သွားရောက်၍ မြည်းမ (= လားမ) အတွက် သားဖွားခြင်း ကိစ္စ စောင့်ရှောက်ပြုစုမှုကို သမီး ပြုစေခဲ့ပါသည်။

(ဣန္ဒြိယများ) အရှင်သူဌေးမင်း... ကျွန်ုပ်တို့ သမီးသည် သူဌေးမင်း၏အိမ်၌ ကျွန်ုပ်မိန်းမများပင် မပြုလုပ်နိုင်သည့် ကိစ္စကို ပြုလုပ်ရွက်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ရွက် ဆောင်ရာ၌ အရှင်သူဌေးမင်းသည် အဘယ့်ကြောင့် အပြစ်ဟု ရှုဘိသနည်း။ (= ထိုသို့ ပြုလုပ်ရွက်ဆောင် ခြင်းသည် ကျေးဇူးပင် မဟုတ်ပါလော။)

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၆၇

(မိဂါရ) အာမခံလူကြီးမင်းတို့ ဤသို့ ပြုလုပ်ရွက်ဆောင်ခြင်းသည် ဂုဏ်ကျေးဇူးပဲ ဖြစ်သည်ထားပါဦး၊ ကျွန်ုပ် အထူးတင်ပြလိုသည်မှာ- ဤ ဝိသာခါသူငယ်မ၏ ဖခင်က ဤအိမ်သို့ လာမည့်နေ့၌ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို ပေးသည်ရှိသော် “ (၁) အိမ်တွင်းကမီးကို အပြင်သို့ မထုတ်ဆောင်ရ ” ဟူ၍ ပြောဆိုမှာကြား လိုက်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဝဲယာနှစ်ဘက် အိမ်နီးခြင်းများအား မီးကို မပေးပဲ နေခြင်းငှါ အဘယ်မှာ စွမ်းနိုင်ပါမည်နည်း။

(လူကြီးများ) သမီး....ဤယခု သူဌေးကြီး တင်ပြ ပြောဆိုသည့်အတိုင်း သမီး၏ဖခင် ဓနဉ္စယသူဌေးကြီးက ပြောဆိုမှာကြားလိုက်သည် မှန်ပါသလော။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့...သမီး၏ဖခင် ဓနဉ္စယသူဌေးကြီးက ဤယခု ယောက္ခမသူဌေးကြီး တင်ပြ ပြောဆိုသည့် ပကတိမီးကိုစွဲ၍ ပြောသည်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား အိမ်အတွင်း၌ ယောက္ခမ-စသူတို့၏ လျှိုဝှက်အပ်သော စကား (အကြောင်းအရာ) များကို ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောကျ်ား-စသူတို့အား မပြောကြားသင့်ပါ။ မှန်ပါသည်—ဤသို့သော စကားများသည် ကျယ်ပွားလာလျှင် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုပြုရန် ဖြစ်လာတတ်ပါသည်။ ဤအတွင်း မီးကို ရည်စူး၍ သမီး၏ ဖခင်က ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။

(မိဂါရ) အာမခံလူကြီးမင်းတို့....ဤ ပြောဆိုချက်သည် အပြစ်မဟုတ်လျှင် ရှိစေဦး၊ ဤဝိသာခါသူငယ်မ၏ဖခင်က “(၂) အပြင်အပ အိမ်က မီးကို မိမိအိမ်တွင်းသို့ မသွင်းဆောင်ရ” ဟူ၍ ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အိမ်တွင်းကမီး ငြိမ်းနေလျှင် အပြင်အပ အိမ်ကမီးကို မဆောင်ယူခြင်းငှါ အဘယ်မှာ စွမ်းနိုင်ပါမည်နည်း = ဆောင်ယူရမည်သာ ဖြစ်၏။

(ထူကြီးများ) သမီး.... ဤယခု သူဌေးကြီး တင်ပြ ပြောဆိုသည့်အတိုင်း မှန်ပါသလော။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့....သမီး၏ဖခင် ဓနုဇ္ဈယသူဌေးကြီးက ဤယခု ယောက္ခမသူဌေးကြီး တင်ပြ ပြောဆိုသည့် ပကတိမီးကို ရည်ရွယ်၍ ပြောသည် မဟုတ်ပါ။ စင်စစ် သော်ကား ကျွန်အလုပ်သမားတို့က ပြောဆိုအပ်သော အပြစ်ကို အိမ်နေအတွင်းလူများအား မပြောကြားသင့်ပါ။ ပြောကြား၍ စကားကျယ်ပွားလာလျှင် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤအပြင်မီးကို ရည်စူး၍ သမီး၏ဖခင်က ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ။သမီး၏ဖခင် သူဌေးကြီးက “(၃) ပြန်ပေးသောသူတို့အားသာ ပေးရမည်” ဟူသော ဤအမှာစကားကိုလည်း “မိမိအိမ်မှ ငါ့ရမ်းအပ်သော အသုံးအဆောင်ကို တဖန်ပြန်ပေးသော သူတို့အားသာလျှင် နောက်ထပ်တဖန် ငှားရမ်းပေးကမ်းရမည်” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။ ။“(၄) ပြန်မပေးသော သူတို့အား မပေးရ” ဟူသော ဤအမှာစကားကိုလည်း “မိမိအိမ်မှ ငှားရမ်းအပ်သော အသုံးအဆောင်ကို တဖန်ပြန်၍ မပေးသောသူတို့အား နောက်ထပ် တဖန် မငှားရမ်းရ၊ မပေးကမ်းရ” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။ ။“(၅) ပေးသော်၎င်း မပေးသော်၎င်း ပေးရမည်” ဟူသော ဤအမှာစကားကို ကား “ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့်ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများ မိမိတို့ ထံမှောက် ရောက်လာကြလျှင် တဖန်ပြန်၍ ပေးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ကြသည်ဖြစ်စေ၊ မစွမ်းနိုင်ကြသည်ဖြစ်စေ ပေးကမ်းမှသာ သင့်လျော်မည်” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။ ။“(၆) ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေရမည်” ဟူသော ဤအမှာစကားကိုလည်း “ယောက္ခမ ယောက်ျားသူ၊ ယောက္ခမ မိန်းမသူတို့ကို

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၆၉

မြင်လျှင် ကိုယ်က မတ်တတ်ထရမည့်နေရာ၌ ထိုင်နေရန် မသင့်လျော် = အလျင်လက်ဦး ကိုယ်ကထံ၌ အရိအသေ ပြုရမည်”ဟူသော ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆို မှာကြားလိုက်ပါသည်။ ။(၇) ချမ်းသာစွာ စားရမည်”ဟူသော ဤအမှာစကားကိုကား “ယောက္ခမ ယောက်ျားသူ၊ ယောက္ခမ မိန်းမသူ၊ အရှင်သခင် လင် ယောက်ျားတို့ အလျင်လက်ဦး ကိုယ်က မစားမူ၍ ထိုသူ တို့ကို ပြုစုကျွေးမွေး၍ အားလုံးတို့ ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ် ရှုမရကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်ပြီး နောက်မှ မိမိက စားသုံးမှ သင့်လျော်မည်”ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆို မှာကြားလိုက်ပါသည်။ ။(၈) ချမ်းသာစွာ အိပ်ရမည်”ဟူသော ဤအမှာစကားကိုလည်း “ယောက္ခမ ယောက်ျားသူ၊ ယောက္ခမ မိန်းမသူ၊ အရှင်သခင် လင် ယောက်ျားတို့ အလျင်လက်ဦး ကိုယ်က အိပ်ရာသို့ တက် ရောက်ကာ မအိပ်စက်ရ၊ ထိုသူတို့အတွက် ပြုရန်သင့်လျော် သော ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်များကို ပြုပြီး နောက်မှ မိမိက အိပ်စက်မှ သင့်လျော်မည်”ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။ ။(၉) မီးကို ရှိသေစွာ လုပ်ကျွေးရမည်”ဟူသော ဤအမှာစကားကို ကား “ယောက္ခမ ယောက်ျားသူကို၎င်း၊ ယောက္ခမ မိန်းမ သူကို၎င်း၊ အရှင်သခင်ယောက်ျားကို၎င်း ဤသူများကို မီးပုံကြီးကဲ့သို့၎င်း၊ မြွေနဂါးမင်းကဲ့သို့၎င်း အောက်မေ့ ပြုလုပ်ကာ ရှိသေလေးခန့်စွာ ကြည့်ရှုမှ သင့်လျော်မည်” ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုမှာကြား လိုက်ပါသည်။

(မိဂါရ) လူကြီးမင်းတို့ ... ဤ ယခု ပြောဆိုခဲ့သည့် အချက်ကြီး ရှစ်ချက်တို့မှာ အပြစ်မဟုတ် = ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့ပင် ဖြစ်ကြသည် ထားပါဦးတော့၊ ဤဝိသာခါသူငယ်

မ၏ ဖခင်သည် အိမ်တွင်းနတ်တို့ကို ရှိခိုးရန် စေခိုင်းလိုက်
ပါ၏။ ဤအချက်၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။

(လူကြီးများ) သမီး... ဤယခု သူဌေးကြီး တင်ပြပြော
ဆိုသည့်အတိုင်း မှန်ပါသလော။

(ဝိသာခါ) ဖခင်တို့... သမီး၏ဖခင် သူဌေးကြီးက အိမ်
တွင်းနတ်များကို ရှိခိုးရန် စေခိုင်းလိုက်သည် မှန်ပါ၏။
မှန်ပါပေသည်—“(၁၀) အိမ်တွင်းနတ်တို့ကို ရှိခိုးရမည်”
ဟူသော ဤ အမှာစကားကိုလည်း သမီး၏ဖခင်သည်
“အသီးအခြား အိမ်ရာကို စိုးအုပ်နေထိုင်သော အချိန်ကစ၍
မိမိ၏အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွရောက်လာသော ရဟန်းတော်ကို
မြင်ရလျှင် မိမိအိမ်မှာရှိသော ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်မှ တတ်နိုင်
သလောက် ရဟန်းတော်များအား လှူဒါန်းပြီးမှသာလျှင်
မိမိ စားသင့်သည်” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်
ရွယ်၍ ပြောဆိုမှာကြားလိုက်ပါသည်။

ထို့နောက် အာမခံလူကြီးများက သူဌေးကြီး... သင့်အဖို့မှာ
ကား ရဟန်းတော်တို့ကို မြင်ရလျှင် မပေးမကမ်း မလှူဒါန်းခြင်း
ကိုသာ နှစ်သက်အပ်သည် ထင်ပါလှ” ဟူ၍ မှတ်ချက်ချ၊ ရှုတ်ချ
စကား ပြောကြားကြသောအခါ မိဂါရသူဌေးသည် အခြားချေပ
ပြောဆိုရန် စကားကို မတွေ့မမြင်တော့ရကား မျက်နှာအောက်ချ
လျက်သာ ထိုင်နေလေတော့၏။

ဝိသာခါ၏ နောက်ပိုင်း အရေးဆို အောင်မြင်ပွဲ

ထို့နောက် အာမခံလူကြီးရှစ်ဦး၊ မိဂါရသူဌေးကြီးနှင့် ဈေးမ
ဝိသာခါတို့ ဆက်၍ အရေးဆိုကြပြန်သည်မှာ—

(လူကြီးများ) အသို့နည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ သူဌေးကြီး =
ကျွန်ုပ်တို့၏ သမီးအဖို့ရာ အခြားသော အပြစ်များကော
ရှိပါသေးသလော။

(မိဂါရ) မရှိတော့ပါ လူကြီးမင်းတို့...။

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၇၁

(ထူကြီးဖျား) သူဌေးမင်း...ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘတ်ကြောင့် အပြစ်မရှိသော ကျွန်ုပ်တို့၏သမီးကို အကြောင်းမရှိပဲ အိမ်မှ နှင်ထုတ်စေဘိသနည်း။

(ထိုစောင့် ဝိသာခါက ထ၍ ပြောသည်မှာ) - ဝေင်တို့... သမီး၏အဖို့ရာ သမီး၏ ယောက္ခမကြီး(မဆင်မခြင်)ပြောသောစကားဖြင့် အလျင်လက်ဦး ဤအိမ်မှထွက်ခွါသွားရန် မသင့်လျော်ချေ။ အမှန်မှာ သမီး ဤအိမ်သို့ လိုက်ပါလာသောနေ့က သမီး၏ အပြစ် ရှိမရှိ (အရေးပေါ်ခဲသော်) သုတ်သင်ရှင်းလင်းရန် သမီး၏ဝေင် သူဌေးကြီးက ဝေင်တို့လက်၌ ထည့်အပ်၍ ပေးလိုက်ပါသည်။ (ယခုမူ သမီးအပြစ်မရှိကြောင်း သုတ်သင်ရှင်းလင်း၍ပြီးပြီ)။ ယခုအခါ သမီးအဖို့ရာ သွားဖို့ရန် ချမ်းသာပေပြီ —

ဤကဲ့သို့ ပြောဆို၍ ဝိသာခါသည် (မိမိနေရာ တိုက်ခန်းသို့ လာရောက်ကာ) ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောက်ျားတို့ကို “ယာဉ်စသည်တို့ကို စီရင်ပြင်ဆင်မှု ပြုကြလော့” ဟု အမိန့်ပေးလေ၏။ ထိုအခါ မိဝါရသူဌေးသည် အာမခံသူကြွယ်ကြီးရှစ်ဦးတို့ကို ခေါ်ယူခဲ့ကာ ချွေးမဝိသာခါကို “သမီး...ငါသည် မသိမဆင်ခြင်၍ ပြောမှားအပ်ခဲ့ပါပြီ။ ငါ့အား သည်းခံပါလော့” ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ဝိသာခါသည် အခွင့်ကောင်းကြိုပြီ ဖြစ်ရကား “အိုဝေင်တို့...ဝေင်တို့အပေါ်မှာ သည်းခံသင့်သောအရာကို သမီး စောစီးစွာပင် သည်းခံပါ၏။ သမီး အထူးတင်ပြုပြောဆိုလိုပါသည်မှာ— သမီးကား ဘုရားမြတ်စွာသာသနာ၌ မတုန်မလှုပ်သက်ဝင်ယုံကြည်သည့် သဒ္ဓါတရားရှိသော အမျိုး၏သမီး ဖြစ်ပါသည်။ သမီးတို့သည် ရဟန်းသံဃာနှင့် ကင်းကွာ၍ နေထိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ အကယ်၍ သမီးအလိုကျအတိုင်း ရဟန်းသံဃာကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ရပါမူ သမီး ဤအိမ်၌ ဆက်၍နေပါမည် = မရလျှင် မနေနိုင်ပါ” ဟု အရေးဆိုစကား ပြောကြားလေ၏။ မိဝါရသူဌေးကြီးသည်လည်း “ချစ်သမီး...သင်ချစ်သမီးသည် အလို

ရှိတိုင်း သမီး၏ ရဟန်းတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပါလော့”ဟု ကြည်
ကြည်ဖြူဖြူ ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလေ၏။

မိဂါရသူဌေး သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း

ထိုနောင်မှ ဝိသာခါသူဌေးမသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို (နက်
မြန် ဆွမ်းအလှူခံတော်မူရန်) ပင့်ဖိတ်စေပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌
သူဌေးအိမ်ကြီးအပြည့် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်ကို ထိုင်
နေစေလေသည်။ အဝတ်မလွမ်း တက္ကတွန်းပရိသတ်တို့သည်လည်း
မြတ်စွာဘုရား မိဂါရသူဌေးအိမ်သို့ ကြွတော်မူကြောင်း သတင်း
ကြားကြ၍ ထိုအရပ်သို့ သွားရောက်ကြလျက် အိမ်ကို ဝန်းရံကာ
ထိုင်နေကြလေကုန်၏။

ဝိသာခါသူဌေးမသည် အလှူရေစက်ကို သွန်ချလှူဒါန်းပြီး
လျှင် ယောက္ခမသူဌေးကြီးထံသို့ “ပူဇော်ဖွယ်မှု အစုစုအားလုံး
စီမံ၍ပြီးပါပြီ၊ ကျွန်တော်မ၏ ယောက္ခမကြီးသည် လာရောက်၍
မြတ်စွာဘုရားကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် ပြုစုလုပ်ကျွေးစေချင်ပါ
သည်”ဟု သတင်းပို့စေလေ၏။ မိဂါရသူဌေးသည် တက္ကတွန်း
ဆရာတို့၏ စကားကို လိုက်နာ၍ “ငါ့သမီးပဲ မြတ်စွာဘုရားကို
ပြုစုလုပ်ကျွေးပါတော့”ဟု တိမ်းရှောင်စကား ပြန်ကြားလိုက်လေ
၏။ ဝိသာခါသူဌေးမသည် ထူးထွေစုံစွာ များမြတ်သောအရသာ
တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးလတ်
သော် တဖန်ထပ်၍ ယောက္ခမသူဌေးကြီးထံသို့ “ဆွမ်းကပ်လှူ
ခြင်းကိစ္စ ပြီးပါပြီ၊ ကျွန်တော်မ၏ ယောက္ခမကြီးသည် လာ
ရောက်၍ တရားစကားကို နာကြားစေချင်ပါသည်” ဟု သတင်း
ပို့စေပြန်လေ၏။

ထိုအခါ မိဂါရသူဌေးသည် ရှေးကုသိုလ်ကံ ဆော်ဇန်တိုက်
တွန်းအပ်ပြီဖြစ်ရကား “ငါ့အဖိုရာ ယခုအခါ၌ မသွားရောက်ခြင်း
မည်သည် အလွန်လျှင် အကြောင်းမဟုတ်စွာတကား”ဟု စဉ်းစား
ဆင်ခြင်မိ၍ တရားနာယူလိုသော ဆန္ဒ ပြင်းပြစွာ ဖြစ်ရှိကာ
မြတ်စွာဘုရား တရားဖောတော်မူမည့် နေရာသို့ သွားလေ၏။

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၇၃

ထိုသို့ သွားနေဆဲသော မိဂါရသူဌေးကို တက္ကတွန်းဆရာတို့က “ရဟန်းဝေါတမ၏ တရားကို နာကြားလျှင် တင်းထိမ်ကန့်လန့် ကာ၏ အပြင်ဖက်၌ ထိုင်နေ၍ နာကြားလော့” ဟု အကြံပေး စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ထိုပြောကြားချက် အတိုင်းပင် သူဌေး၏လူများသည် ရှေးဦးစွာ သွားနှင့်ကြ၍ တင်းထိမ်ကန့်လန့် ကာဖြင့် ဝန်းရံ ကာကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် “ သင် မိဂါရသူဌေးကား တင်းထိမ်ကန့် လန့်ကာ အပြင်ဖက်၌ နေလိုမူလည်း နေစေ၊ နံရံတဖက်၊ သို့မဟုတ် တောင်တဖက်၊ သို့မဟုတ် စကြဝဠာတိုက်တဖက်၌ နေလိုမူလည်း နေစေ ငါကား ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်ချေသည်။ မည်မျှပင် ခရီး ဝေးကွာ မြားနေစေကာမူ သင့်ကို ငါဘုရား၏ အသံတော်ကို ကြားစေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူသည့်ပမာ ရှေ့ရောင် အဆင်း မှည့်ဝင်းသော အသီးရှိသည့် သရက်ဖင်ကြီးကို ပင်စည်မှ ဆွဲကိုင်၍ လှုပ်လိုက်သကဲ့သို့ မိဂါရသူဌေးအား ဒါနကထာ၊ သီလကထာ၊ သဂ္ဂကထာ-အစရှိသော မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း တရား စကားကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

(အထူးမှတ်ရန်မှာ — မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူလျှင် ရွှေတော်၌ တည်နေသူများ၊ နောက်တော်၌ တည်နေသူများ၊ စကြဝဠာတိုက် အထုအထောင်ကို ကျော်လွန်၍ တည်နေသူများ၊ အာနိတ္တ ပြဿာပြည်၌ တည်နေသူများ အားလုံးတို့သည်ပင် “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့ကိုသာလျှင် ကြည့်နေတော်မူ၏၊ ငါ့အားသာလျှင် တရားဟောတော် မူ၏” ဟု ပြောဆိုကြရလေသည်။ မှန်၏ - မြတ်စွာဘုရားသည် တရား ဟောနေတော်မူသောအခါ ထိုထို တရားနာပရိသတ်ကို ကြည့်နေတော် မူသကဲ့သို့၎င်း၊ ထိုထို တရားနာပရိသတ်နှင့် အတူတကွ စကားပြောနေ တော်မူသကဲ့သို့၎င်း ဖြစ်ရှိလေသည်။

အနည်းငယ်ချဲ့၍ ဖော်ပြရလျှင်-မြတ်စွာဘုရားတို့သည် လစန်းနှင့် တူတော်မူကြကုန်၏။ လစန်းသည် ကောင်းကင်ဇာလယ် သူ၏လမ်း၌ ထည်လျက်ကပင် “လစန်းသည် ငါ့အထက်၌ တည်ရှိ၏၊ လစန်းသည် ငါ့အထက်၌ တည်ရှိ၏” ဟု လူတိုင်း လူတိုင်း၏စိတ်ဝယ် ထင်ရသကဲ့သို့ ဤအတူပင် မြတ်စွာဘုရားတို့ တရားဟောတော်မူနေသောအခါ ဝိ

ယာ ရွှေ နောက် အထက် အရပ်ရှိ တရားနာ ပရိသတ်အားလုံး
တို့၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် မိမိတို့၏ မျက်နှာရှေးရှု တည်နေတော်မူသကဲ့သို့
ထင်ရကုန်၏။

ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ထိုဘုရားရှင်တို့ ပါရမီပြည့်စုံအခါက ဦးခေါင်း
ကိုဖြတ်၍ မျက်ရေကွင်းအပ်သည့် မျက်လုံးတော်အစုံကို ထုတ်၍
နှလုံးသားကို ထုတ်၍ သူတပါး၏ အဝေအပါး ကျွန်ုပ်တို့စေရန် ဇာလီ
မင်းသားကဲ့သို့သော သားတော်များ ကဏ္ဍာဇိန် မင်းသမီးကဲ့သို့သော
သမီးတော်များ မခွံဒေဝီထို့ကဲ့သို့သော ဇနီးများကို ရက်ရက်ကြီးစွန့်၍
အလှူခံတို့အား လှူဒါန်းအပ်ခဲ့သည့် ဒါနကောင်းမှု၏ အကျိုးဖြစ်
သည်။ ။ဓမ္မပဒ ၄၁၊ စာမျက်နှာ ၂၅၆-မှ။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ မိဂါရသူဌေးသည် သောတာ-
ပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ (=သောတာပန်အရိယာဖြစ်၍) တင်းထိမ်
ကန့်လန့်ကာကို မ-ချီပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို
တည်ခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလျက် မြတ်စွာဘုရား၏
မျက်မှောက်တော်မှာပင် “ချစ်သမီး...သင်ချစ်သမီးသည် ယနေ့ကို
အစပြု၍ ငါ၏မိခင်ပါပေ” ဟု ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြားကာ
ချွေးမဝိသာခါကို မိမိ၏ အမိအရာ၌ ထားလေ၏။ ထိုအချိန်မှ
စ၍ ဝိသာခါသူဌေးမသည် “မိဂါရမာတာ = မိဂါရသူဌေး၏
မယ်တော်” အမည်ရှိသူ ဖြစ်လေတော့၏။

(ဤကား-အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြချက်တည်း။ ။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌ-
ကထာ၌မူ ဘာဏကမထေရ်များ၏ အလိုသို့လိုက်၍ “မိဂါရသူဌေးသည်
သောတာပန် အရိယာဖြစ်ပြီးနောက် တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာ အနားကို
ချီမ၍ လာရောက်ကာ ချွေးမ၏သားမြတ်ကို ခံတွင်းဖြင့်ငုံ၍ ‘သင်သည်
ယနေ့မှစ၍ ငါ့မိခင်ပါပေ’ ဟု ပြောဆို၍ အမိအရာ၌ ထားလေ၏။
ထိုအချိန်မှစ၍ ဝိသာခါသည် ‘မိဂါရမာတာ=မိဂါရသူဌေး၏မယ်တော်’
အမည်ရှိသူ ဖြစ်လေတော့၏။ နောက်အဖို့ဝယ် သားကို ရသည်ရှိသော်
(မိဂါရမယ်တော် - ဟူသော အမည် နှင့် လိုက်လျော စွာ) ထိုသား၏
အမည်ကို ‘မိဂါရသူဌေးသား’ ဟု မှည့်ခေါ်လေသည်” — ဤသို့စသည်
ဖွင့်ပြ၏။

ဤအရာဝယ် ဝိသာခါ၏ အကြောင်းအရာကို အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌
လိုရင်းအကျဉ်းမျှကိုသာ ဖွင့်ပြသဖြင့် ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ် ပရိသတ်သူတော်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအကြောင်းအကြောင်း ၂၇၅

ဝေတို့ အခြားသိမှတ်ဆင့်သော ဝိသာခါ၏ အကြောင်းအရာတို့ကိုလည်း
ဓမ္မပဒအက္ခကထာ ပဌမအုပ်မှ ထုတ်နုတ်၍ ပြဆိုဦးအံ့) —

ယောက္ခမသူဌေးကတော်ကြီးလည်း သောတာပန် အရိယာဖြစ်ခြင်း

မိဂါရသူဌေးကြီးသည် ချွေးမကို မိခင်အရာ၌ ထားပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်အစုံတို့၌ ဦးတိုက်ပြီးနောက် ခြေတော်တို့ကို လက်ဖြင့် ဆုပ်နယ်လျက်၎င်း၊ ခံတွင်းဖြင့် စုပ်လျက်၎င်း “မြတ်စွာ ဘုရား...တပည့်တော်သည် မိဂါရဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ တပည့် တော်သည် မိဂါရ-ဖြစ်ပါသည် ဘုရား” ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မိမိ အမည်ကို ထုတ်ဖော်လျှောက်ထား၍ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည် ဤလွန်ခဲ့ပြီးသမျှ ကာလပတ် လုံး အဘယ်မည်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၌ လှူအပ်သောအလှူ သည် အကျိုးကြီးမြတ်၏ဟု မသိခဲ့ပါ။ ယခုအခါ၌မူ တပည့်တော် သည် ချွေးမကို အမှီပြု၍ သိအပ်ပါပြီ။ အလုံးစုံသော အပါယ် ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရပါပြီ။ တပည့်တော်၏ ဤအိမ်သို့ ချွေးမ ဝိသာခါ လာရောက်သည်မှာ တပည့်တော်၏ အကျိုး၊ စီးပွား၊ ချမ်းသာ ဖြစ်ဖို့ရန် လာရောက်ခဲ့ပါပြီ” ဟု လျှောက်ထားပြီးနောက် ဤဆိုလတ္တံ့သော ဂါသာကိုလည်း ရှုတ်ဆိုလျှောက်ထားလေ၏ -

သောဟံ အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပူလံ၊

အတ္တာယ ဝတ မေ ဘဒ္ဒါ၊ သုဏိသာ သရမာဂတာ။

ဘန္တေ = မြတ်စွာဘုရား... သော အဟံ = ထိုတပည့် တော်သည်။ ယတ္ထ = အကြင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၌။ ဒိန္နံ = လှူအပ်သော အလှူဒါနသည်။ မဟပူလံ = အကျိုးကြီး မြတ်၏။ (တံ = ထိုသို့ သဘောရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ကို)။ အဇ္ဇ = ယနေ့။ ပဇာနာမိ = ခွဲခြမ်းစိတ်ထွင် သိမြင်ရပါပြီဘုရား။ ဘဒ္ဒါ = ကောင်းခြင်းအင်္ဂါ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော။ သုဏိသာ = ချွေးမလိမ္မာ ဝိသာ ခါသည်။ မေ = တပည့်တော်၏။ အတ္တာယ = အကျိုးငှါ။ မေ = မိဂါရတွင်ခေါ် တပည့်တော်၏။ သရံ = အိမ်သို့။

အာဂတာ ဝတ = ရှေးကုသိုလ် ကံကောင်း ထောက်ပံ့
ရောက်ခဲ့ပါပြီဘုရား။

ချွေးမလိမ္မာ ဝိသာခါသည် နောက်တနေ့ အတွက်လည်း
မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ပြန်လေ၏။ ထိုအခါ နောက်တနေ့
လည်း ဝိသာခါ၏ ယောက္ခမမိန်းမသူ သူဌေးကတော်ကြီးသည်
သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = သောတာပန်
အရိယာ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ မိဂါရသူဌေးကြီး၏အိမ်
သည် ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာတော်အတွက် တံခါးဟင်းလင်း
ဖွင့်ပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏။

သူမြတ်တယောက်၊ အိမ်သို့ရောက်က၊ မြားပြောက်ပြောထွ၊ အိမ်
နေလူတို့၊ နိဗ္ဗူနန်းခွင်၊ အသေခွင်ဖို့၊ ပဂ္ဂင်ခွင်ဆင့်၊ တံခါးပွင့်၏။”

ဝိသာခါအား ယောက္ခမကြီး ချီးမြှောက်ခြင်း

ထိုနောက် မိဂါရသူဌေးကြီးသည် “ဩ...ငါ့ချွေးမကား ငါ
အပေါ်ဝယ် ဥပကာရကျေးဇူး အထူးများလှ၏၊ တို့ချွေးမလိမ္မာ
အတွက် ငါသည် ကြည်ညိုသူတို့ပြုမိအမှု အမှုအရာကို ပြုပေတော့
အံ့။ ဤငါ့ချွေးမလိမ္မာအဖို့ရာ ဝန်လေးလှစွာသော မဟာလတာ
တန်ဆာကြီးကို အမြဲဆင်ထားခြင်းငှါ မတတ်နိုင်၊ ငါ့ချွေးမ
လိမ္မာအတွက် နေ့နေ့ညဉ့်ညဉ့် ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့၌ ဆင်ယင်
နိုင်ကြမည့် အဆင်တန်ဆာကို ငါပြုမေအံ့”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီး
လျှင် အဖိုးတသိန်းထိုက်သော “ဗန္ဓုမဋ္ဌက = တခဲနက် ပြေပြစ်
သည့်” အဆင်တန်ဆာကို ပြုလုပ်စေပြီးနောက် ထိုအဆင်
တန်ဆာ ပြီးလတ်သည်ရှိသော် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာကို
ပင့်ဖိတ်၍ ရိသေစွာ ဆွမ်းဆက်ကပ်ပြီးလျှင် ချွေးမလိမ္မာ ဝိသာခါ
ကို နံသာရေအိုး (၁၆) တဆယ့်ခြောက်လုံးတို့ဖြင့် ရေချိုးစေ၍
မြတ်စွာဘုရား ရွှေတော်မှောက်၌ ထားကာ တန်ဆာဆင်ပေး၍
မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးစေလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနု-
မောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့
တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၇၇

ဝိသာခါသူဌေးမသည်လည်း ထိုအချိန်မှစ၍ ဒါန-အစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို စိတ်အလိုရှိတိုင်း ပြုလုပ်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်မှ* ဆုရှစ်ပါးတို့ကိုရ၍ ကောင်းကင်အပြင်ဝယ် လစန်း အရေးကဲ့သို့ အထူးဆင်ရှားကာ သား၊ သမီး တို့ဖြင့် ပွားစီး စည်ပင်ခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ ထင်ရှားစေဦးအံ့ - ဝိသာခါသူဌေး မမှာ သားတကျိပ်, သမီးတကျိပ်တို့ ထွန်းကားခဲ့လေသည်။ ထို သား, သမီး နှစ်ကျိပ်တို့တွင် တယောက်တယောက်မှာ သား တကျိပ်စီ, သမီးတကျိပ်စီ ထွန်းကားပြန်လေသည်။ (သို့ရကား ဝိသာခါမှာ မြေး လေးရာတို့ ရှိကြလေသည်)။ ထိုမြေးလေးရာ တို့တွင်လည်း တယောက်တယောက်မှာ သားတကျိပ်စီ, သမီး တကျိပ်စီပင် ထွန်းကားလေပြန်သောကြောင့် မြစ်ပေါင်း ရှစ် ထောင်တို့ ရှိကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးမထေရ်မြတ်တို့သည် -

ဝိသာခါ ဝိသတိ ပုတ္တာ၊
နတ္တာ စ စတုရော သတာ။
ပနတ္တာ အဋ္ဌသဟဿာ၊
ဇမ္ဗုဒီပေ သုပါတဇာ။

ဝိသာခါ=မိဂါရသူဌေး၏ ချွေးမလိမ္မာဝိသာခါသည်။
ဝိသတိ ပုတ္တာ = သား သမီး နှစ်ကျိပ် ရှိသည်ဖြစ်၍၎င်း။
စတုရော သတာနတ္တာ စ = မြေးလေးရာရှိသည်ဖြစ်၍၎င်း။
အဋ္ဌသဟဿာ ပနတ္တာ စ = မြစ်ရှစ်ထောင်ရှိသည်ဖြစ်၍

* ဆုရှစ်ပါးဟူသည်မှာ- (၁) သံသာအား အသက်ထက်ဆုံး မိုးရေ ခံ သက်န်း လှူဒါန်းခွင့်ရခြင်း၊ (၂) ညော်သည်=အာဂန္တုရဟန်းတို့အား ဆွမ်းလှူဒါန်းခွင့်ရခြင်း၊ (၃) ခရီးသွားရဟန်းတို့အား ဆွမ်းလှူဒါန်းခွင့် ရခြင်း၊ (၄) သူနာရဟန်းတို့အား ဆွမ်းလှူဒါန်းခွင့်ရခြင်း၊ (၅) သူနာ ပြုရဟန်းတို့အား ဆွမ်းလှူဒါန်းခွင့်ရခြင်း၊ (၆) သူနာရဟန်းတို့အား ဆေးလှူဒါန်းခွင့်ရခြင်း၊ (၇) အမြဲယာဂုလှူဒါန်းခွင့်ရခြင်း၊ (၈) အိကျွ- နိ သံသာအား ရေသနပ် သက်န်း လှူဒါန်းခွင့် ရခြင်း=ဤရှစ်ပါးတို့ တည်း။ ဤဆုရှစ်ပါး အကြောင်းအရာ ဝတ္ထုအကျယ်ကို ဝိနယ မဟာဝဂ် ပါဠိတော် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ (၄၀၇) ဝိသာခါဝတ္ထုမှစ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏။

၎င်း။ ဇမ္ဗူဒီပေ = ဇမ္ဗူဒိပ်ခေါ်တွင် ကျွန်းအပြင်၌။ သုပါ-
ကဋ္ဌာ = အလွန်ထင်ရှား ကျော်ကြားလှစွာ၏—

ဟူသော ဤဂါထာကို ဖွဲ့ဆိုရေးကျူးတော်မူကြလေသည်။

ဝိသာခါ၏ ထူးခြားချက်များ

ဝိသာခါသည် အသက်နှစ်ပေါင်း (၁၂၀) တရားနှစ်ဆယ်
ရှည်သူ ဖြစ်၏။ ဦးခေါင်း၌ ဆံပင်ဖြူ တပင်မျှ မပေါက်ရောက်ချေ။
အမြဲတစေ (၁၆) တဆယ့်ခြောက်နှစ် အရွယ်ရှိသူကဲ့သို့ ပျိုနုလျက်
နေ၏။ သား၊ သမီး၊ မြေး၊ မြစ်တို့ ခြံရံလျက် ဝိသာခါ ကျောင်းသို့
သွားသည်ကို မြင်ရလျှင် “ဤအမျိုးသမီးများအလယ်တွင် အဘယ်
သူသည် ဝိသာခါပါနည်း” ဟု မေးယူရလောက်အောင်ပင် ပျိုမျစ်
နုနယ်၏။

ဝိသာခါ သွားနေသည်ကို မြင်ကြသောသူတို့သည် “ယခုအခါ
ဖြေးဖြေးသွားပါစေ၊ ငါတို့၏ အရှင်မ ဝိသာခါသည် သွားနေမှ
သာ တင့်တယ်လှဘိ၏” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်အောက်မေ့ကြလေ
သည်။ ဝိသာခါ ရပ်နေသည်ကို (ပ)၊ ထိုင်နေသည်ကို (ပ)၊ လျောင်း
စက်နေသည်ကို မြင်ကြသောသူတို့သည် “ယခုအခါ အနည်းငယ်
ဆက်၍ လျောင်းစက်ပါစေ၊ ငါတို့၏ အရှင်မ ဝိသာခါသည်
လျောင်းစက်နေမှသာ တင့်တယ်လှဘိ၏” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်
အောက်မေ့ကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် ဝိသာခါကား သွား၊ ရပ်၊
ထိုင်၊ လျောင်း = ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့အနက် “ဤမည်သော
ဣရိယာပုထ်ဖြင့်တော့ မတင့်တယ်ဘူး” ဟု ပြောဆိုဖွယ်မရှိအောင်
ပင် တင့်တယ်လေသည်။

(ဆင်ပြောင်ငါးစီး အားရှိသည်) — ဝိသာခါကား ဆင်ပြောင်
ငါးစီးတို့၏ အားကို ဆောင်နိုင်သည်။ တချိန်က ကောသလ
မင်းကြီးသည် “ဝိသာခါကား ဆင်ပြောင်ငါးစီးတို့၏ အားကို
ဆောင်သတဲ့” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ ဝိသာခါ
ကျောင်းသို့သွား၍ တရားနာပြီး ပြန်လာသောအချိန်၌ အား
အစွမ်းကိုစုံစမ်းလိုရကား ဆင်ပြောင်ကြီးတစ်စီးကိုအလွတ်ခိုင်းလေ

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအကြောင်းအကြောင်း ၂၇၉

သည်။ ဆင်ပြောင်သည် နှာမောင်းကို ချိမြောက်၍ ဝိသာခါသို့ ရှေးရှု ထိုးသတ်မည့်အမှုဖြင့် ပြေးလာနေ၏။ ဝိသာခါ၏ အခြေအရံ မိန်းမငါးရာတို့သည် အချိက ကြောက်လန့်၍ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ကြလေသည်။ (ဤမှ နောက်ဝါကျ၌ သိတိုဋ္ဌမူဝယ် ကေစွာ န ပရိစ္ဆေဒိတွာ-ရှိ၏။ ဆဋ္ဌမူဝယ် ကေစွာ န ပရိဿဇ္ဇိတွာ ရှိ၏။ ကေစွာ ပန ပရိဿဇ္ဇိတွာ-ဟု ရှိသောပါဠိသည် ပို၍ ယုတ္တိတန်၏။ ထိုအတိုင်း မြန်မာပြန်၍ ဖော်ပြပေအံ့)။ အချိသော အခြေအရံ မိန်းမတို့ကမူကား ဝိသာခါကို ဝိုင်းဝန်းဖက်ကြ၍ ဝိသာခါက “အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ဖြစ်သနည်း”ဟု မေးအပ်လေသော် “အရှင်မ...မင်းကြီးသည် အရှင်မ၏ အားအစွမ်းကို စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ ဆင်ပြောင်ကို အလွတ်ခိုင်းသတဲ့” ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။

ဝိသာခါသူဌေးမသည် “ ဤ ဆင်ပြောင်ကို မြင်ရ = တွေ့ရ၍ ပြေးသဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း (= အကျိုးမရှိ)၊ ထိုဆင်ပြောင်ကို အဘယ်ပုံ ဖမ်းယူရမည်နည်း” ဟု ကြံစည်၍ “ငါသည် အကယ်၍ ထို ဆင်ပြောင်ကို ငါ့အားရှိသလောက် တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ဖမ်းယူလိုက်လျှင် ထို ဆင်ပြောင်သည် ပျက်စီးသေဆုံးလေရာ၏” ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ မိမိအနီးသို့ ရောက်လာသော ထိုဆင်ပြောင်ကို လက်ချောင်းကလေး ၂-ချောင်းတို့ဖြင့်သာ နှာမောင်း၌ ညှပ်ကိုင်ကာ အသာအယာ တွန်းလှဲလိုက်လေသည်။ ဆင်ပြောင်သည် မိမိကိုယ်ကိုဆောင်၍ ကြွကြွရပ်တည်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ (= မိုင်းမိုင်းလဲ၍ သွားလေ၏)။ လူများအပေါင်းသည် သာဓုကောင်းကြီး ပေးကြလေ၏။ ဝိသာခါသည်လည်း မိမိအခြေအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ ချမ်းသာစွာ အိမ်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းဆောက်ရန် အကြောင်းပန်ခြင်း

ထိုအချိန်၌ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် မိဂါရမယ်တော် ဝိသာခါ သူဌေးမသည် သား၊ မြေး များသူဖြစ်၍ ကျန်းမာသန်စွမ်းသော သားများ၊ မြေးများ ရှိသူဖြစ်၍ “အလွန်မင်္ဂလာရှိသော အမျိုးသမီး သူဌေးကတော်ကြီး”ဟူ၍ လူတိုင်းက အသိအမှတ်ပြု သမုတ်အပ်

လေသည်။ ထိုမျှလောက်သော သား၊ မြေးတို့အနက် တယောက် မျှလည်း အကြားကာလ သေပျောက်သူဟူ၍ မရှိဘူးသေးချေ။ သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သားတို့သည် မင်္ဂလာပွဲသဘင်တို့၌ ဝိသာခါကို ရှေးဦးစွာ ဖိတ်ကြား၍ ကျွေးမွေးကြလေသည်။ ထို့နောက် တရက်သောပွဲသဘင်နေ့ဝယ် လူအများ ဝတ်စားတန်ဆာ စုံလင် ဆင်ယင်ကြလျက် တရားနာရန် ကျောင်းသို့ သွားကြစဉ် ဝိသာခါသည်လည်း ဖိတ်ကြားအပ်သောအရပ်၌ ညွှန်ကျွေးမွေးသည်ကို စားသောက်ပြီးလျှင် မဟာလတာတန်ဆာကြီးကို ဆင်ယင်၍ လူများနှင့် အတူတကွ တရားနာရန် ကျောင်းသို့ လိုက်ပါခဲ့လျက် ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်လုလတ်သော် “မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အထံတော်သို့ ဤကဲ့သို့သော ပျံလွင့်သူတို့၏ အသွင်အပြင်ဖြင့် သွားရောက်ရန် မသင့်လျော်” ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို ချွတ်ပြီးလျှင် အထုပ်ထုပ်လျက် မိမိဘုန်းကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆင်ပြောင်ငါးစီးအားကို ဆောင်နိုင်သည့် ကျွန်မ၏ လက်၌ ပေးအပ်လေ၏။

(ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို ထိုကျွန်မသာလျှင် ရွက်နိုင် သယ်နိုင်၏။ အခြားသူများ မရွက်နိုင် မသယ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဝိသာခါသည် ထိုကျွန်မကို “အမိ... ဤတန်ဆာကို ယူထားလော့၊ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှ တရားနာပြီး ပြန်သောအခါကျမှ ထိုတန်ဆာကို ဆင်ယင်ပေးအံ့” ဟု ပြောဆို၍ ကျွန်မ၏လက်၌ ပေးအပ်လေသည်။)

ဝိသာခါသည် မဟာလတာတန်ဆာကို ကျွန်မလက်၌ ပေးအပ်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမဋ္ဌကတန်ဆာကို ဆင်၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် တရားနာလေသည်။ တရားနာ၍ ပြီးဆုံးသောအခါ ဝိသာခါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ နေရာမှထကာ ဖဲသွားခဲ့လေသည်။ ကျွန်မသည်လည်း ထိုမဟာလတာတန်ဆာကြီးကို တရားနာရာနေရာ၌ပင် မေ့၍ထားခဲ့လေသည်။ အထူးအားဖြင့် တရားနာပြီး ပြန်သွားသောပရိသတ်၏ တစုံတရာ သောဝတ္ထုမေ့ကျန်နေရစ်ခဲ့လျှင် ထိုဝတ္ထုကို အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် သိမ်းဆည်း၍ ထားတော်မူမြဲဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် ထိုနေ့၌ ဝိသာခါ၏ မဟာလတာတန်ဆာကြီးကို

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၀၁

တွေ့ရသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား “မြတ်စွာဘုရား....ဝိသာခါသည် မဟာလတာတန်ဆာကြီးကို မေ့၍ သွားခဲ့ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားအာနန္ဒာ.... သင့်လျော်ရာအရပ်၌ သိမ်းထားလော့” ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်သည် ထို မဟာလတာတန်ဆာကြီးကို မ-ချီ၍ စောင်းတန်းလှေကားတဖက်၌ ချိတ်ဆွဲ၍ ထားတော် မူလိုက်လေ၏။

ဝိသာခါသူဌေးမအည်လည်း * သုပ္ပိယာဥပါသိကာမနှင့်အတူ တကွ အာဂန္တုရဟန်း၊ ခရီးသွားရဟန်း၊ သူနာရဟန်း-စသည် တို့အတွက် ပြုသင့်ပြုထိုက်သည်ကို သိရအောင်ဟူ၍ ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်အတွင်း၌ လှည့်လည်လေ၏။ အထူးအားဖြင့် ဝိသာခါဒါယိကာမကြီးနှင့် သုပ္ပိယာဒါယိကာမကြီးတို့ ကျောင်း တိုက်အတွင်း လှည့်လည်ကြသည်တို့ကို မြင်ကြရလျှင် ထောပတ်၊ ပျား၊ ဆီ-စသည်ကို အလိုရှိကုန်သော ရဟန်းငယ်များ၊ သာမဏေ

* သုပ္ပိယာဒါယိကာမ-ဟူသည်မှာ ဗာရာဏသီပြည်မှ သုပ္ပိယဥပါ- သကာ၏ ဇနီးဖြစ်သည်။ သူတို့ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးတို့သည် ရတနာ သုံးပါးကို အလွန်ကြည်ညိုကုန်၏။ သံဃာအား ဖစ္စည်း ၄-ပါးကို လှူလေ့ရှိကုန်၏။ သံဃာအမှုခပ်သိမ်းကို ရွက်ဆောင်လေ့ ရှိကုန်၏။ တချိန်က (မြတ်စွာဘုရား ဗာရာဏသီပြည် မိဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ်က) သုပ္ပိယာဒါယိကာမကြီးသည် မိဒါဝုန်ကျောင်း တိုက်သို့ သွား၍ မမာမကျန်းသော ရဟန်းတပါးကို တွေ့ရလျှင် “အရှင် ဘုရားအား အဘယ်ခတ်စာဖြင့် အလိုရှိပါသနည်း” ဟုမေး၍ ရဟန်းက “သားဟင်းမျိုးရည်=အသားစုပ်ပြုတ်ဖြင့် အလိုရှိ၏” ဟု ဆိုလေသော် ရှိပါစေ အရှင်ဘုရား.... ပို့လိုက်ပါမည်” ဟု လျှောက်ထားခဲ့၍ နောက် နေ့၌ ကပ္ပိယအသားကို မရနိုင်သည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ ပေါင်သားဖြင့် ရဟန်း အတွက် သားဟင်းမျိုးရည် = အသား စုပ်ပြုတ်ရည် ကျိုချက်ကာ လှူဒါန်း၍ တဖန် မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုခြင်းပြင်းစွာသောကြောင့် အမာရွတ်မျှမထင် ပကတိ နဂိုရိုက်ယိုချိန် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ အကြောင်း အရာအကျယ်ကို ဝိနည်း မဟာဝဂ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန် မျက်နှာ ၄၁၁ မှစ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏။

များသည် ခွက်ပန်းထန်းစသည်ကို စွဲကိုင်ကြလျက် ထိုဒါယိကာ မကြီးတို့ထံ ချဉ်းကပ်ကြစေ၍ ဖြစ်လေသည်။ ထိုနေ့မှာလည်း ထို အတူပင်ပြုကြလေသည်။

ဝိသာခါဒါယိကာမကြီးသည်လည်း သူနာရဟန်းများ၊ ရဟန်း ငယ်များ၊ သာမဏေများကို ကြည့်ရှုကာ လိုအပ်ရာရာကို လှူဒါန်း ပြီးလျှင် အခြားတံခါးတခုဖြင့် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်မှ ထွက်၍ ကျောင်းတိုက်ဥပစာ၌ ရပ်တည်လျက်ပင် မိမိ၏ ကျွန်မကို “အမိ... မဟာလတာတန်ဆာကို ယူခဲ့လော့၊ ဆင်ယင်ပေအံ့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအချိန်ကျမှ ကျွန်မသည် မိမိမေ့၍ ကျောင်း တိုက်မှ ထွက်ခဲ့မိကြောင်း ကောင်းစွာအမှတ်ရ သိရှိ၍ “ဟော... အရှင်မ... ကျွန်တော်မ မေ့ထားခဲ့ပြီ” ဟူ၍ ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ဝိသာခါသူဌေးမသည် “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သွား၍ ယူပြီး ပြန်ခဲ့လော့၊ အထူးအားဖြင့် အကယ်၍များ ငါ့အရှင် အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်က ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို ချီမ၍ အခြားတနေရာရာ၌ သိမ်းထား အပ်ခဲ့လျှင် မယူခဲ့လင့်၊ အရှင်မြတ်အားသာလျှင် ထိုတန်ဆာကို ငါသည် စွန့်လှူအပ်ပြီးဖြစ်သည်” ဟု မှာကြားပြောဆို၍ ကျွန်မကို လွှတ်လိုက်လေ၏။ ဝိသာခါကား “အမျိုးလေးပါး လူအများတို့ ကျောင်းတိုက်အတွင်းဝယ် မေ့ကျန်၍ ထားခဲ့သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာ များကို မပျောက်မပျက်ရအောင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် သိမ်းဆည်း၍ ထားတော်မူ၏” ဟူသော ဤအချက်ကို ကြိုတင်၍ သိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤသို့ မှာကြား ပြောဆိုလိုက်လေသည်။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည်လည်း ကျွန်ုပ်ကို မြင်လျှင်ပင် “အဘယ်အကျိုးငှါ လာသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၍ ကျွန်မက “တပည့်တော်မ အရှင်မ၏ မဟာလတာတန်ဆာကို မေ့ထားခဲ့ သောကြောင့် လာပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် “ထိုမည်သော စောင်းတန်းလှေကား နံပါးတဘက်၌ ငါ ချိတ်၍ ထားအပ်သည်၊ သွားလော့၊ ထိုတန်ဆာကို ယူချေလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ကျွန်မသည် “အရှင်ဘုရား... အရှင်ဘုရားတို့၏ လက်ဖြင့် သုံးသပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကို တပည့်တော်မ၏ အရှင်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၀၃

သည် (လူအပ်ပြီးသား နှလုံးထား၍) တဖန် ပြန်မယူအပ်လော့
ဝတ္ထုပြုအပ်ပါပြီဘုရား” ဟု လျှောက်ထားခဲ့၍ လက်အချည်းနှီးသာ
ဝိသာခါထံသို့ ပြန်လာခဲ့၍ ဝိသာခါက “ဘယ့်နှယ်လဲ အမိ...” ဟု
မေးအပ်လေလျှင် ထိုအကြောင်းကို ဝိသာခါအား ပြန်ကြားပြော
ဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ဝိသာခါသည် ကျွန်မကို “အမိ ငါသည် အရှင်မြတ်
သုံးသပ်ကိုင်တွယ်အပ်ပြီးသော မဟာလတာ အဆင်တူတာကို
မဆင်မြန်းတော့ပါ။ ငါသည် စွန့်လှူအပ်ပြီးသားပင် ဖြစ်ပါ၏။
သို့သော် အရှင်မြတ်များအဖို့ရာ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရန် ဝန်
လေးလှ ဆင်းရဲလှပါသည်။ ထိုတန်ဆာကို စွန့်ကြဲရောင်းချ၍
သံဃာအား အပ်စပ်သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်း
ပေအံ့။ သွားချေ၊ ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို ယူခဲ့လော့” ဟု
ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်လေ၏။ ကျွန်မသည်လည်း ကျောင်းတိုက်သို့
သွား၍ မဟာလတာတန်ဆာကို ယူဆောင်ခဲ့လေ၏။ ဝိသာခါ
သည် မဟာလတာတန်ဆာကို မဆင်မြန်းဝံသာလျှင် ရှေ့ပန်းထိပ်
သည်တို့ကို အခေါ်ခိုင်း၍ တန်ဖိုးပြတ်စေလေသည်။ ရှေ့ပန်းထိပ်
သည်တို့က “ဤတန်ဆာသည် ကိုးကုဋေ အဖိုးထိုက်တန်၏။
လက်ခကားတသိန်းကန်၏” ဟု တန်ဖိုးဖြတ်ပြောဆိုအပ်လေသော်
ဝိသာခါသည် ထိုတန်ဆာကို ယာဉ်၌ တင်ထားစေ၍ “ထိုသို့
ဖြစ်လျှင် ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို ရောင်းချကြကုန်လော့” ဟု
ပြောဆိုလေသည်။

ထိုမျှလောက်သော အဖိုးဥစ္စာကို ပေး၍ ဝယ်ယူခြင်းငှါ တဦး
တယောက်မျှ စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ မှန်၏ - ထိုမဟာလတာ
တန်ဆာကို ဆင်ယင်ရန် ထိုက်တန်သော အမျိုးသမီးမိန်းမတို့
ကား ရခဲလှစွာကုန်၏။ မှန်ပါပေသည် - မဟာပထဝီ ဤမြေ
အဝှန်း၌ (၁) ဝိသာခါဒါယိကာမကြီး၊ (၂) ဗန္ဓုလစစ်သေနာ
ပတိကတော် မလ္လိကာ (= မလ္လတိုင်းသူ) နှင့် (၃) ဗာရာဏသီ
သူဌေးကြီး၏ သမီး - ဤသုံးယောက်သော မိန်းမတို့သည်သာလျှင်
မဟာလတာတန်ဆာကို ရရှိကြလေသည်။

သို့ရကား ဝိသာခါ သူဌေးသည် မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် မဟာလတာတန်ဆာ၏ အဖိုး (ကိုးကုဋေနှင့်တသိန်း)ကို ပေး၍ ထိုကိုးကုဋေနှင့်တသိန်းသော အသပြာဒေါလာတို့ကို လှည်း၌ တင်စေကာ ကျောင်းတော်သို့ ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်မ၏ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်သည် တပည့်တော်မ၏ မဟာလတာတန်ဆာကို မပျောက်ပျက်အောင် သိမ်းဆည်းရန် လက်ဖြင့် သုံးသပ်အပ်ခဲ့ ပါပြီ။ မထေရ်မြတ် သုံးသပ်ပြီးချိန်မှစ၍ ထိုတန်ဆာကို တပည့် တော်မသည် ဆင်မြန်းခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ပါ။ သို့အတွက် ထိုမဟာလတာတန်ဆာကို စွန့်ကြဲ၍ သံဃာတော်အား အပ်စပ် သော = ကပ္ပိယပစ္စည်းကို ဆက်ကပ်မည်ဟု ရောင်းစေရမည်မှာ တပည့်တော်မမှတစ်ပါး ထိုတန်ဆာကို ဝယ်ယူစွမ်းနိုင်မည့် အခြား သူတစ်ဦးကိုမျှ မတွေ့ရ၍ တပည့်တော်မသည်ပင်လျှင် ထိုတန်ဆာ ၏တန်ဖိုး(ကိုးကုဋေနှင့်ကျပ်တသိန်း)ကို ယူဆောင်စေ၍ လာခဲ့ ပါသည်ဘုရား၊ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး = ပစ္စည်းလေး ပါးတို့တွင် အဘယ်ပစ္စည်းဖြင့် ဆက်ကပ်ရလျှင် သင့်လျော်ပါ မည်နည်းဘုရား”ဟု လျှောက်ထားမေးမြန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်က “ဝိသာခါ...ဤသာဝတ္ထိမြို့ အရှေ့တံခါးအနီး၌ သံဃာ တော်များ နေထိုင်ရန် ကျောင်းဆောက်လုပ်ဖို့ သင့်အဖို့ရာ သင့် လျော်၏”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဝိသာခါသူဌေးမသည် “သင့် လျော်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...”ဟု လျှောက်ထား၍ အားရ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိလျက် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းနေရာ မြေအရပ် ကိုပင် (၉၀၀၀၀၀၀၀) ကိုးကုဋေသော ကျပ်အသပြာတို့ဖြင့် ဝယ်ယူလေ၏။ အခြားကိုးကုဋေသော ဥစ္စာတို့ဖြင့် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း တိုက်ကြီးကို စတင် တည်ဆောက်လေ၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထေရ် ကြီးကြပ်တော်မူ၍
 ကိုးလဖြင့်အပြီး ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်ကြီး ဆောက်လုပ်ခြင်း

တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် မိုးသောက်ထအခါ သတ္တ လောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလေသော် နတ်ပြည်မှ စုတေ၍ ဘဒ္ဒိယ

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၀၅

မ္ဗိဝယ် သူဌေးမျိုး၌ဖြစ်လာသော ဘဒ္ဒိယသူဌေးသား၏ မဂ်ဖိုလ် ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို မြင်တော် မူ၍ အနာထပိဏ်သူဌေးအိမ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးလျှင် သာဝတ္ထိ ပြည် မြောက်တံခါးသို့ ရှေးရှု ကြွတော်မူလေ၏။

(အထူးမှတ်ရန်မှာ-ပြုလုပ် ရွက်ဆောင်တော်မူနေကျ ပကတိ အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိသာခါ၏အိမ်၌ ဆွမ်းခံ၍ တောင် တံခါးဖြင့် ထွက်ကြွတော်မူပြီးလျှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်း သုံး နေထိုင်တော်မူ၏။ အနာထပိဏ်သူဌေးအိမ်၌ ဆွမ်းခံတော်မူပြီးလျှင် အရှေ့တံခါးဖြင့် ထွက်ကြွတော်မူ၍ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။ မြောက်တံခါးသို့ ရှေးရှု မြတ်စွာဘုရား ကြွတော် မူသည်ကို မြင်ကြရလျှင်ပင် “ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိမ့်မည်” ဟု အားလုံးသိကြရ၏)။

ဝိသာခါသူဌေးမသည်လည်း ထိုနေ့၌ “မြတ်စွာဘုရား မြောက် တံခါးသို့ ရှေးရှု ကြွတော်မူပြီ” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိ ရ၍ လျင်မြန်စွာမြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် “ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိုကြပါသလား ဘုရား” ဟု လျှောက် ထား၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “အိမ်း...ဟုတ်ပေသည် ဝိသာခါ...” ဟူ၍ မိန့်တော်မူလေလျှင် “မြတ်စွာဘုရား...ဤမျှ (= ကိုးကုဋေ) သော ဥစ္စာကိုစွန့်၍ အရှင်ဘုရားတို့၏အတွက် ကျောင်းဆောက် နေဆဲရှိပါသည်။ ပြန်နစ်တော်မူကြပါဦး မြတ်စွာဘုရား...” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဝိသာခါ...ဤယခု သွားခြင်းကား ပြန်နစ်၍ မဖြစ်သော သွားခြင်း ဖြစ်သည်” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဝိသာခါသည် “ကေန်ပင် မြတ်စွာဘုရား သည် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံသူ တဦးဦးကို မြင်တော်မူလိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိ၍ “မြတ်စွာဘုရား... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် တပည့်တော်မ၏အဖို့ရာ ကျောင်းဆောက်ရာ၌ ပြုပြီးမပြုရသေးသည်ကို ခွဲခြမ်းသိမြင် စီရင်ပေးမည့် ရဟန်းတော် တပါးကို ပြန်နစ်စေပြီးမှ (= ထားခွဲပြီးမှ) ကြွတော်မူကြပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က

ဝိသာခါကို “ဝိသာခါ...သင် သဘောကျသည့် ရဟန်း၏သပိတ်ကို ယူလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဝိသာခါသူဌေးမသည် ပကထိအားဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို ချစ်ခင် သဘောကျသော်လည်း “အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် တန်ခိုးကြီးတော်မူ၏။ ထိုမထေရ်ကို အမှီပြုရလျှင် ငါ၏ ကျောင်းဆောက်ခြင်းကိစ္စသည် လျင်မြန်စွာ ပြီးစီးပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်မိ၍ အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ သပိတ်ကို တောင်းယူလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ကြည့်လျက်နေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်... သင်ချစ်သား၏ အခြံအရံ ရဟန်းငါးရာတို့ကို ခေါ်ယူ၍ သင်ချစ်သား ပြန်နစ်လော့” ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း မိမိ၏ တပည့် ရဟန်းငါးရာတို့ကို ခေါ်ယူ၍ ပြန်နစ် ကျန်ရစ်တော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်၏ အာနန္ဒာဘော်ကြောင့် ယူဇနာငါးဆယ်၊ ခြောက်ဆယ်တို့တိုင်တိုင် သစ်သား၊ ကျောက်တို့ အလို့ငှါ သွားရောက်ကြသူ လူတို့သည်လည်း ကြီးကုန်၊ ကြီးကုန်သော သစ်သား၊ ကျောက်များကို ယူခဲ့ကြ၍ ထိုနေ့၌ပင်လျှင် (= နေ့ချင်းပြန်) ပြန်လာနိုင်ကြကုန်၏။ လှည်းပေါ်၌ သစ်သားများ၊ ကျောက်များကို တင်ကြရာမှာလည်း မပင်ပန်းကြကုန်၊ လှည်းဝင်ရိုး ကျိုးသော ဟူ၍ မရှိ။ မကြာမီပင် ဘုံနှစ်ဆင့်ရှိသော (= ၂-ထပ်) ပြာသာဒ်ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်၍ ပြီးကြလေသည်။ ထိုပြာသာဒ်ကျောင်းကြီးမှာ အောက်ထပ်၌ တိုက်ခန်း ၅၀၀၊ အထက်ထပ်၌ တိုက်ခန်း ၅၀၀ = ဤသို့ တိုက်ခန်းပေါင်း (၁၀၀၀) တထောင်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ပြာသာဒ်ကြီး ဖြစ်လေသည်။ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် ရှစ်မင်းပယ်မျှ ကျယ်ဝန်းသန့်ရှင်းသော မြေအပြင်၌ ပြာသာဒ်ကျောင်းကြီးကို ဆောက်လုပ်စေလေသည်။ ထိုပြင်လည်း “ပြာသာဒ်တော်ကြီး ထီးထီးသက်သက် ကား မတင့်တယ်ချေ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိ၍ ထိုပြာသာဒ်မကြီးကို ဝန်းရံလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းပေါင်း ၅၀၀၊ ပြာသာဒ်ငယ်

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၀၇

၅၀၀, တန်ဆောင်းရှည်ပေါင်း ၅၀၀-တို့ကိုလည်း ဆောက်လုပ် ပြီးစေပြန်လေ၏။

ကျောင်းရေစက်ချပုံကြီး ၄-လကြာ ကျင်းပခြင်း

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုးလကြာ ဒေသစာရီ လှည့် လည်တော်မူပြီး၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလာလေ ၏။ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး၏ ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းပြာသာဒ်ကြီး၌ လည်း ပြုစွယ်ကိစ္စ အဝဝသည် အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ စောင့်ရှောက်ခြင်းခံရသည့်အတွက် ကိုးလဖြင့် အလုံးစုံ ပြီးစီး လေ၏။ ကျောင်းအမကြီးသည် ပြာသာဒ်အတွက် ထုပိကာကို ရေအိုးအလုံး ခြောက်ဆယ်ခန့် ဆွဲဝင်လောက်အောင် တခဲနက် ခတ်အပ်သော ရှေ့နီဖလံဖြင့် ပြုလုပ်စေလေသည်။ ဝိသာခါ ကျောင်းအမကြီးသည် “မြတ်စွာဘုရားရှင် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာ၏” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားရလျှင် ခရီးဦးကြိုဆို၍ မြတ်စွာဘုရားကို မိမိ၏ကျောင်းတိုက် သို့ ပင့်ဆောင်သွားပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....ဤ မိုးလေးလပတ် လုံး ရဟန်းသံဃာကိုပါ ခေါ်ယူတော်မူ၍ ဤ တပည့်တော်မ၏ ပုဗ္ဗာရုံတိုက်ကျောင်း၌သာ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြပါ ဘုရား။ ကျောင်းလွှတ်ပူဇော်ပွဲ ပြုလုပ်ပါမည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူရန် ခံဝန်ချက်ကို တောင်းယူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိသာခါ ကျောင်း အမကြီး လျှောက်ထားချက်ကို လက်ခံတော်မူလေ၏။

ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် ထိုနေ့မှအစပြု၍ ဘုရားအမှူး ရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ကျောင်းတိုက်မှာပင် အလှူဒါနကြီး ပေးလှူလေ၏။ ထို့နောက် ဝိသာခါ၏ သူငယ်ချင်းမတယောက် သည် အဖိုး တသိန်းတန်သော အဝတ်တထည်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ဝိသာခါထံ လာရောက်ပြီးလျှင် “သူငယ်ချင်းမ.....ငါသည် ဤ

အဝတ်ကို သင်၏ပြာသာဒ်ကျောင်းတော်၌ မြေအခင်းအနေဖြင့် ခင်းလှူလိုပါသည်။ ခင်းရမည့်နေရာကို ငါ့အား ပြောကြားကြစေ ချင်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုလာ၏။ ထိုအခါ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးက “ကောင်းပါပြီ သူငယ်ချင်းမ...၊ အကယ်၍ ငါက သင့်အား ‘ခင်းဖို့ရန် နေရာမရှိ’ ဟု ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ပြောဆိုလျှင် သင်က ငါ့အပေါ်မှာ ‘အခွင့်မပေးလို၍’ ဟု အထင်လွှဲပေလိမ့်မည်။ သို့ရကား ကိုယ်တိုင်သာလျှင် ပြာသာဒ် ကျောင်းကြီး၏ အထက်ထပ်၊ အောက်ထပ် အခန်းတထောင်လုံး နှံစပ်အောင် ကြည့်ပြီးလျှင် ခင်းရမည့်နေရာကို စဉ်းစား ရှာကြံပါလော့” ဟု ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားသဖြင့် ထိုသူငယ်ချင်းမသည် အဖိုးတသိန်းတန်သော အဝတ်ကို ယူဆောင်၍ အထက်ထပ်၊ အောက်ထပ် ထိုထိုအရပ်တို့၌ နှံစပ်အောင် လှည့်လည် ရှာကြံကြည့်ရှုလေသော် သူမ ယူဆောင်လာသည့် အဝတ်အောက် အဖိုးလျော့၍ တန်သော အခင်းအဝတ်ကို မတွေ့ရ၍ “ငါကား ဤသူငယ်ချင်းမ၏ ကောင်းမှု ပြာသာဒ်ကျောင်းတော်ကြီး၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကို မရနိုင်တော့ချေ” ဟု ဆင်ခြင်မိကာ နှလုံး မသာယာခြင်းသို့ ရောက်လျက် တနေရာ၌ ငိုကြွေးလျက်သာ ရပ်နေလေ၏။

ထိုအခါ ထိုသူငယ်ချင်းမကို အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် မြင်တော်မူ၍ “အဘယ့်ကြောင့် ငိုကြွေးသနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုသူငယ်ချင်းမက ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် “အကြံပြောထူ စိတ်ပူ၍ မနေလင့်၊ ငါသည် သင့်အား ခင်းရမည့်နေရာကို ပြောကြားပေအံ့” ဟု မိန့်တော်မူ၍ “စောင်းတန်း-လှေကားခြေရင်း သံဃာတော်များ ခြေဆေးကြမည့် နေရာအနီးဝယ် ၌ သင်၏ အဝတ်ကို ခြေသုတ်စရာပြု၍ ခင်းလေလော့၊ ရဟန်းတို့သည် ခြေဆေးကြပြီးလျှင် ရှေးဦးစွာ ၌ သင်၏အဝတ်၌ ခြေကိုသုတ်ပြီးမှ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ကြလိမ့်မည်။ ၌သို့ ဖြစ်သည်ရှိသော် သင့်အဖို့ရာ အကျိုးကြီးမြတ်သည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု အကြံပေးစကား မိန့်ကြား

ရဟနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၀၉

တော်မူလေ၏။ (ဤနေရာကား ဝိသာခါ အမှတ်တမဲ့ မစဉ်းစားမိသော နေရာ ဖြစ်သတဲ့။)

ပစ္စည်း ၄-ပုံ စုံအောင် လျှူခြင်း

ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် မိုးလေးလတို့ ကာလပတ်လုံး ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်း သံဃာအား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို လှူဒါန်းလေသည်။ နောက်ဆုံး(တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့)၌ ရဟန်း သံဃာအား သင်္ကန်းလျှာ အထည်အဝတ်တို့ကို လှူဒါန်းလေ၏။ အငယ်ဆုံး သံဃာ(=သင်္ခါနော)ရအပ်သော သင်္ကန်းလျှာအဝတ်တို့သည်ပင် အဖိုးတထောင် ထိုက်တန်ကုန်၏။ အားလုံးသော ရဟန်းတို့အား သပိတ်နှင့် အပြည့်ထည့်၍ စတုမဂ္ဂဆေးကို လှူဒါန်းလေ၏။ လေးလကြာ ကျောင်းလွတ်ပူဇော်ပွဲကျင်းပရာ၌(၉၀၀၀၀၀၀၀/၀၀)ကိုးကုဋေသော အသပြာတို့ ကုန်လေသည်။

ဤသို့လျှင် ကျောင်းမြေရာ ဝယ်ရာ၌ ကိုးကုဋေ၊ ကျောင်းဆောက် စေရာ၌ ကိုးကုဋေ၊ ကျောင်းလွတ် ပူဇော်ပွဲ(=ကျောင်းခရေစက်ချပွဲ)လေးလကြာကျင်းပရာ၌ ကိုးကုဋေ = ပေါင်း နှစ်ဆယ့် ခုနစ်ကုဋေသော ဥစ္စာတို့ကို ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် ဘုရားသာသနာ၌ စွန့်ကြဲ လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ မိန်းမအဖြစ်၌ တည်လျက် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသူ ယောက္ခမအိမ်ဝယ် နေထိုင်ပြီး ဤသို့ စင် ကြီးစွာသော စွန့်ကြဲလှူဒါန်းမှု မည်သည် အခြား မိန်းမများအဖို့ရာ မရှိချေ။

ကျောင်းရေစက်ချပွဲအပြီး ဥဒါန်း ကျူးရင့်ခြင်း

ကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါသည် ကျောင်းရေစက်ချပွဲကြီး ပြီးဆုံးသောနေ့ ညနေချမ်းအခါဝယ် သား၊ သမီး၊ မြေး၊ မြစ် အပေါင်း ခြံရံလျက် “ငါတောင့်တခဲ့သမျှ ဆုတောင်းခဲ့သမျှဥသံ အလုံးစုံ အထွတ် အထိပ်သို့ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်လေပြီ”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ ဝမ်းမြောက်ကာ ပြာသာဒ်ကျောင်းတော်ကြီး

ကို လှည့်လည်လျက် ၅-ဝါထာတို့ဖြင့် အလွန် ချိုမြိန် သာယာ
သော အသံဖြင့် ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ဥဒါန်းကျူးရင့်လေ
သည်။

ကဒါဟံ ပါသာဒံ ရမ္မံ၊ သုဓာမတ္ထိကလေပနံ။
ဝိဟာရဒါနံ ဒဿာမိ၊ သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။(၁)

အဟံ = သိန်းကမ္ဘာတည့် အခါပြည့်အောင် အဘိနိ-
ဟာရ ပုညသမ္ဘာ ဆည်းပူးခဲ့ပါသော အကျွန်ုပ် ဝိသာခါ
သည်။ ရမ္မံ = ရောက်လာသသူ ရှင်ရှင်လူတို့ ကြည်မြို့နှလုံး
ရှင်ပြီးမွေ့လျော် ဖျော်ဖွယ်ရာဖြစ်သော။ သုဓာမတ္ထိက-
လေပနံ = အက်တေ၊ မြေသရွတ်တို့ဖြင့် ချောမွတ်အောင်
မွမ်းမံ လိမ်းကျံအပ်ပေထသော။ ပါသာဒံ = ပုဗ္ဗာရုံ
တွင်ခေါ် ပြာသာဒ်ကျောင်းတော် တည်းဟူသော။
ဝိဟာရဒါနံ = သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့ကိန်းဝပ်ဖျော်စံရာ
မဟာဝိဟာရ ကျောင်းအလှူဒါနကို။ ကဒါ = ဘယ်ခါ
သမယ ဘယ်ကာလများမှာမှ။ ဒဿာမိ = နှလုံးစိတ်ဝမ်း
ပီတိလွမ်း၍ လှူဒါန်းကော်ရော် ပူဇော်ရပါမည်နည်း။
ဣတိ = ဤသို့။ မယု = ဝိသာခါသမုတ် ကျောင်းအမ
အကျွန်ုပ်၏။ သင်္ကပ္ပေါ = လွန်ခဲ့သည့် သိန်းကမ္ဘာ
ရှည်မြင့်လှ ထိုအခါက သဒ္ဓါ၊ ပညာ နှစ်ဖြာညီမျှ ကြံစည်
တောင့်တချက် အဝဝသည်။ ပူရိတော = အလိုရှိတိုင်း
မဆိုင်းပြည့်မြောက် သိဒ္ဓိပေါက်ခဲ့လေပြီတကား။

ကဒါဟံ မဇ္ဇဝိဋ္ဌဉ္စ၊ ဘိသိဗိဓ္မောဟနာနိ စ။
သေနာသနဘဏ္ဍံ ဒဿာမိ၊ သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။(၂)

အဟံ = တသိန်းကမ္ဘာရှည်မြင့်ကြာအောင် မဟာပုည
ကုသလကို လုံ့လကြိုးကုတ် အကျွန်ုပ်ဝိသာခါသည်။
မဇ္ဇဝိဋ္ဌဉ္စ = ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ် = ခလင်နှင့်ထိုင်စရာ
သင်္ချာမြားမြောင် သံဃာ့အသုံးအဆောင်ကို၎င်း။ ဘိသိ-
ဗိဓ္မောဟနာနိ စ = သံဃာ့အသုံး ဘုံလျှို (= ဖုံနှင့်)

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း] ၂၉၁

ခေါင်းအုံးတို့ကို၎င်း။ သေနာသနဘဏ္ဍံ = ဆိုပြီး၊ မပြီး
ကျောင်းအသုံးအဆောင်အသီးသီးကို။ ကဒါ = ဘယ်ခါ
သမယ ဘယ်ကာလများမှာမှ။ ဒဿာမိ = နှလုံးစိတ်ဝမ်း
ပီတိလွမ်း၍ အားရမ်းကော်ရော် ပူဇော်လှူဒါန်းရပါမည်
နည်း။ (ဣတိ = ဤသို့)။ မယံ = ကျောင်းအမ-ဟု
အပေါင်းကခေါ်သမုတ် အကျွန်ုပ်ဝိသာခါ၏။ သင်္ကပ္ပေါ =
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါက ပဌမာဒိက
လက်မွန်စခဲ့သည့် တောင့်တကြံစည်ချက် ဝိဝေကုသိုလ်
စက်သည်။ ပုရိတော = လူနတ်နမော် သာဓုခေါ်လျက်
ရည်မြော်သည်တိုင်း လူ့သမိုင်းတွင် ကြံတိုင်းပြည့်မြောက်
(ယခုဖြင့်)သိဒ္ဓိပေါက်ခဲ့လေတကား။

ကဒါဟံ သလကဘတ္တံ၊ သုစိံ မံသုပသေစနံ။
ဘောဇနဒါနံ ဒဿာမိ၊ သင်္ကပ္ပေါ မယု ပုရိတော။ (၃)

အဟံ = ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းအမ-ဟု အပေါင်းကသမုတ်
အကျွန်ုပ်ဝိသာခါသည်။ သုစိံ = ဆန်ကွဲဆန်ညှာ စပါး
လုံးနှင့် ခဲမပါအောင် ကောင်းစွာ ရွေးဆယ် စင်ကြယ်စွာ
ထသော။ မံသုပသေစနံ = ဟင်းလျာအခန်းခန်း အသား
တို့ဖြင့် ပြွမ်းပေထသော (= ခံပေါက်ဆွမ်း အမျိုးမျိုးကို
ဆိုလိုသည်)။ သလကဘတ္တံ = စာရေးတံခေါ်မှတ် ဆွမ်း
ဟူ၍သမုတ်အပ်သော။ (ဝါ) သလကဘတ္တံ = စာရေးတံ
ဆွမ်းအစ ခုနစ်ဝသော။ ဘောဇနဒါနံ = အာယု၊ ဝဏ္ဏ၊
သုခ၊ ဗလံ ပဋိဘာန်ဟု ငါးတန်ကျိုးရ ဆွမ်းအလှူဒါန
ကို။ ကဒါ = ဘယ်ခါသမယ ဘယ်ကာလများမှာမှ။
ဒဿာမိ = နှလုံးစိတ်ဝမ်း ပီတိလွမ်း၍ အားရမ်းကော်
ရော် သံဃာတော်အား ပူဇော် လှူဒါန်းရပါမည်နည်း။
(ဣတိ = ဤသို့)။ မယံ = ကျောင်းအမ-ဟု အပေါင်းက
ခေါ်သမုတ် အကျွန်ုပ်ဝိသာခါ၏။ သင်္ကပ္ပေါ = ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါက ပဌမာဒိက လက်မွန်
စခဲ့သည့် တောင့်တကြံစည်ချက် ဝိဝေကုသိုလ်စက်သည်။

ပူရိတော = လူနတ်နမော် သာဓုခေါ်လျက် ရည်မြော်ခဲ့
တိုင်း လူ့သမိုင်းတွင် ကြံတိုင်းပြည့်မြောက် (ယခုဖြင့်)
သိဒ္ဓိပေါက်ခဲ့လေပြီတကား။

ကဒါဟံ ကာသိကဝတ္ထံ၊ ခေါမကပ္ပါသိကာနိ စ။
စီဝရဒါနံ ဒဿာမိ၊ သက်ပွေါ မယု ပူရိတော။ (၄)

အဟံ = သံဃဒါယိကာ အကျွန်ုပ် ဝိသာခါသည်။
ကာသိကဝတ္ထံ = ကာသိတိုင်းဖြစ် အသစ်စက်စက် အနုဂ္ဂ
မျိုးမှန် အဖိုးတန်အဝတ်လည်းဖြစ်သော။ ခေါမကပ္ပါသိ-
ကာနိ စ = ခုံချည်သက်န်း၊ ဝါချည်သက်န်းများလည်း
ဖြစ်သော။ စီဝရဒါနံ—ဆိုပြီး၊ မပြီး အသီးသီး အဝဝ
သက်န်းအလှူဒါနကို။ ကဒါ = ဘယ်ခါသမယ ဘယ်
ကာလများမှာမှ။ ဒဿာမိ = နှလုံးစိတ်ဝမ်း ပီတိလွှမ်း၍
အားရမ်းကော်ရော် သံဃာတော်အား ပူဇော်လှူဒါန်းရ
ပါမည်နည်း။ (ဗုဒ္ဓိ=ဤသို့)။ မယု = မေဏှက၏ မြေး
ဓနုဇ္ဈယ၏ရင်သွေး သူဌေးမကျောင်းဒါယိကာ အကျွန်ုပ်
ဝိသာခါ၏။ သက်ပွေါ = ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်
တော်အခါက ပဌမာဒိက လက်မွန်စခဲ့သည့် တောင့်တ
ကြံစည်ချက် ဝိဝဇ္ဇကုသိုလ်စက်သည်။ ပူရိတော = လူ
နတ်နမော် သာဓုခေါ်လျက် ရည်မြော်ခဲ့တိုင်း လူ့သမိုင်း
တွင် ကြံတိုင်းပြည့်မြောက် (ယခုဖြင့်) သိဒ္ဓိပေါက်ခဲ့လေပြီ
တကား။

ကဒါဟံ သပ္ပိနဝနီတံ၊ မရုတေလဉ္စ ဖာဏိတံ။
ဘောသဇ္ဇဒါနံ ဒဿာမိ၊ သက်ပွေါ မယု ပူရိတော။ (၅)

အဟံ = သာသနမာတာ အကျွန်ုပ် ဝိသာခါသည်။
သပ္ပိနဝနီတံ = ထောပတ်ကြည်နု ဩဇာစုသား ဆီဥ
လည်းဖြစ်သော။ မရုတေလဉ္စ = ပျားနှင့်နှမ်းဆီ နှစ်မည်
လည်းဖြစ်သော။ ဖာဏိတဉ္စ = ရသာချိုက် တင်လဲလည်း
ဖြစ်သော။ ဘောသဇ္ဇဒါနံ = သမားတို့ဥစ္စာ ရသာယ

ရတနာ] (၂) ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးအကြောင်း ၂၉၃

ဆေးအလှူဒါနကို။ ကဒါ = ဘယ်ခါသမယ ဘယ်ကာလ
များမှာမှ။ ဒဿာမိ = နှလုံးစိတ်ဝမ်း ဝီတိလွမ်း၍ အား
ရမ်းကော်ရော် သံဃာတော်အား ပူဇော်လှူဒါန်းရပါ
မည်နည်း။ (ဣတိ = ဤသို့)။ မယံ = မိဂါရမာတာ
အကျွန်ုပ် ဝိသာခါ၏။ သင်္ကပေေါ = ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ
လက်ထက်တော်အခါက ပဌမာဒိက လက်မွန်စခဲ့သည့်
တောင့်တကြံစည်ချက် ပိဝဇ္ဇကုသိုလ်စက်သည်။ ပုရိတော
= လူနတ်နမော် သာဓုခေါ်လျက် ရည်မြော်ခဲ့တိုင်း လူ့
သမိုင်းတွင် ကြံတိုင်းပြည့်မြောက် (ယခုဖြင့်) သိဒ္ဓိပေါက်ခဲ့
လေပြီတကား....။ ။ (ဤဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်စုကို
ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရရှိခြင်း

ကျောင်းအမကြီးဝိသာခါ၏ အိမ်သည်ကား နံနက်အခါဝယ်
(သံဃာအဝင်အထွက် များလှသောကြောင့်) သင်္ကန်းရောင်တို့
ဖြင့် ပြောင်ပြောင်ဝင်းဝင်း ထွန်းလင်းလျက် ရှိသည့်ပြင် အထွက်
အဝင် သံဃာတော်တို့ သွားလာလှုပ်ရှားသဖြင့် မြစ်ပေါ်လာ
သောလေ၊ ဖန်ရည်ရနံ့တို့ဖြင့် သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်လျက် ရှိပေ၏။
အနာထပိဏ် သူဌေးအိမ်မှာကဲ့သို့ ကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါ၏
အိမ်မှာလည်း အာဂန္တုဆွမ်း၊ ခရီးသွားဆွမ်း-အစရှိသော ဆွမ်း
မျိုးစုံတို့သည် အသင့်စီမံချက်ပြုတ်ပြီးသာလျှင် ရှိကုန်၏။

ကျောင်းအမကြီးသည် နံနက်အခါဝယ် ရဟန်းသံဃာအား
ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဆွမ်းများလှူဒါန်းဆက်ကပ်ပြီးနောက် နေမွန်းလွဲ
သောအခါ မိမိ၏ တပည့်များကို ထောပတ်၊ ဆီဥ၊ ပျား၊ ဆီ၊
တင်လဲ-ဟူသော ဆေးပစ္စည်းများကို၎င်း (သပြေ၊ သရက်၊ မုဒရက်၊
ဖက်သက်၊ သစ်မည်စည်။ ။ ငှက်ပျောနှစ်မျိုး၊ ကြာစွယ်တိုး၊ ရှစ်မျိုး
အဖျော်ရည်-ဟူသော) အဖျော် ရှစ်မျိုးတို့ကို၎င်း ထမ်းရှက် ယူ
ဆောင်ခဲ့စေပြီးလျှင် ဘုရားသီတင်းသုံးတော်မူရာ ကျောင်းတိုက်
တော်သို့ သွားရောက်ကာ ရဟန်းသံဃာအား လိုအပ်သလို

ဆေးပစ္စည်းများ၊ အဖျော်ယမကာများကို လှူဒါန်းဆက်တင်လေသည်။ ထို့နောင်မှ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားပြီးလျှင် အိမ်သို့ ပြန်လာလေ၏။ (ဤကား ဝိသာခါ၏ နိဗ္ဗာန်ကောင်းမှုဝတ် ဖြစ်သည်)။

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ဥပါသိကာဒါယိကာမကြီးများကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္ဒရာထို့၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် မိဂါရမယ်တော် ဤကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ ဒါယိကာနံ ယဒိဒံ ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ=ရဟန်းတို့... စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းရခြင်း၌ နှစ်မြိုက် မွေ့လျော်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့ ထွင် မိဂါရမယ်တော် ဝိသာခါသူဌေးမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဒါယိက = လှူဒါန်းရခြင်း၌ မွေ့လျော်သောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး အကြောင်းတည်း။

- (၃-၄) ခုဇ္ဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း
- (က) ဥပါသိကာ ၂-ဦးတို့၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤ ခုဇ္ဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီအလောင်း သူတော်ကောင်း အမျိုးသမီးတို့ နှစ်ဦးလုံးပင် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းသမီး (=သူဌေးသမီး) များ ဖြစ်ကြ၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာကုန်အံ့-ဟု ကျောင်းတော်သို့ သွားကြလေ၏။ ထိုသို့ သွားရောက်ရာ၌ ခုဇ္ဇုတ္တရာအလောင်း သူဌေးသမီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာ တယောက်ကို

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဈတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၂၉၅

“ဗဟုသုတ = အကြားအမြင်များသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

သာမာဝတီအလောင်း သူဌေးသမီးသည်လည်း မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို “မေတ္တာဝိဟာရီ = မေတ္တာဖြင့်နေလေ့ရှိသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ထိုသူဌေးသမီး နှစ်ဦးတို့ ထိုဘဝ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြုကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားကြ စဉ်ပင် ကမ္ဘာတသိန်းလွန်မြောက်၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာသို့ ရောက်ခဲ့ လေသည်။

ထိုစဉ်အခါ အကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ ခိုက်ဝယ် ကောသမ္မိပြည်အရပ်၌ ယောသကသူဌေးကြီး ဇနီး မောင်နှံတို့သည် နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း အသပြာတထောင်တထောင် ကို စွန့်လွှတ်၍ နိဗ္ဗဒါနဝတ်ကို တည်ထား ဖြစ်စေလေသည်။ (ဤယောသကသူဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့၏ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း-၂၇၊ စာမျက်နှာ ၆၉၃-မှ ၇၁၂-တိုင်အောင် ပြန်လည်သုံးသပ် ကြည့်ရှု ကုန်ရာ၏)။

(၁) နောက်ဆုံးထဝ ခုဇ္ဈတ္တရာနှင့် သာမာဝတီ ဖြစ်ကြခြင်း

ထိုသို့ ယောသကသူဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့နိဗ္ဗဒါနဝတ်ကို ဖြစ်စေကြသောအခါဝယ် ရှေးဖော်ပြရာပါ ပါရမီရှင်နှစ်ဦးတို့တွင်

ခုဇ္ဇုတ္တရာအလောင်း နတ်သမီးသည် နတ်ပြည်မှ စုတေခွဲ၍
 ဧဝံသကသုဋ္ဌေး၏အိမ်ဝယ် အထိန်းတော်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ
 တည်နေ ကပ်စွဲလာ၏။ ထိုသူငယ်မကို စွားမြင်လာသောအခါ ထို
 သူငယ်မ၏ကိုယ်ခန္ဓာသည် ကုန်းကုန်းကလေး ဖြစ်လာလေသည်။
 (ပါရမီရှင်ဖြစ်ပါလျက် အထိန်းတော်၏သမီး ကျွန်မဖြစ်ရခြင်း၊
 ခါးကုန်းရခြင်း ရှေးကံ အကြောင်းအရာ နောက်၌ ထင်ရှား
 လတ္တံ့)။ ထိုသို့ ကိုယ်ခန္ဓာ ကုန်းကုန်းကလေး ဖြစ်လာသော
 ကြောင့် ထိုသူငယ်မ၏ အမည်ကို ခုဇ္ဇုတ္တရာ-ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြ
 လေ၏။ (ခုဇ္ဇု = ကုန်းသော ကိုယ်ရှိသော + ဥတ္တရာ = ဥတ္တရာ
 သူငယ်မ-ဟု ဆိုလိုသည်)။

သာမာဝတီ သူဋ္ဌေးသမီး

ထိုအချိန်မှာပင် သာမာဝတီအလောင်း နတ်သမီးသည်လည်း
 နတ်ပြည်မှ စုတေခွဲ၍ ဘဒ္ဒဝတီယတိုင်း ဘဒ္ဒိယမြို့ဝယ် ဘဒ္ဒဝတီယ
 သူဋ္ဌေးကြီး၏သမီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသူဋ္ဌေးသမီးအမည်ကို
 “သာမာ”ဟူ၍ မိဘတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ နောက်တချိန်
 ဝယ် ဘဒ္ဒိယမြို့၌ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း = ဒုန္တိက္ခဘေးကြီး
 ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ မြို့နေလူများတို့သည် ဆာလောင်မွတ်သိပ်
 ခြင်း = ဒုန္တိက္ခဘေးမှ ကြောက်လန့်ကြသည် ဖြစ်၍ ဟုတ်ဟုတ်
 ငြားငြား မိမိတို့အဆင်ပြေမည့် အရပ်တပါးသို့ ပြေးသွားကြ
 ကုန်၏။

ထိုအခါ သာမာ၏ဖခင် ဘဒ္ဒဝတီယသူဋ္ဌေးကြီးသည် သူဋ္ဌေး
 ကတော်ကြီးနှင့် “အဘယ် = သူဋ္ဌေးကတော်ကြီး... ဤဘဒ္ဒိယမြို့၌
 ယခု ကျရောက်နေသော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဘေး၏အဆုံး
 ကို မသိအပ်ချေ၊ (=မည်သည့် ရက်၊လကျမှ တိုသည့်ဆာလောင်
 မွတ်သိပ်ခြင်းဘေး ပြီးဆုံးမည်ကို မသိနိုင်ချေ)။ ကောသမ္မိမြို့နေ
 ငါတို့၏သူငယ်ချင်း ဧဝံသကသုဋ္ဌေးကြီး အထံသို့ သွားကြ
 ကုန်စို့၊ ထိုသူဋ္ဌေးကြီးသည် ငါတို့ကိုတွေ့မြင်ရလျှင် မေ့လျော့လိမ့်
 မည်မဟုတ်”ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြားလေ၏။ ဧဝံသက

ရတနာ ။ (၃-၄) ခုဇ္ဇာတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ။ ၉၇

သူဌေးကြီးသည် ဘဒ္ဒဝတီယသူဌေးကြီး၏ အဒိဋ္ဌသဟာယ = မတွေ့ဘူးသော သူငယ်ချင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသို့တိုင်ပင် စကား ပြောကြားလေသည်။ ဘဒ္ဒဝတီယ သူဌေးကြီးသည် ဤကဲ့သို့ တိုင်ပင်စကား ပြောကြားပြီးနောက် ကျန်လူများကို ထားခဲ့၍ သူဌေးကတော်ကြီးနှင့် သမီးဖြစ်သူ သာမာဝတီကို ခေါ်ယူ၍ ကောသမ္ဘိမ္မိဘက်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့လေ၏။ မိသားစုသုံးဦး လုံးတို့ပင် လမ်းခရီးအကြား ဆင်းရဲကြီးစွာကို ခံစားကြလျက် အစဉ်သဖြင့် ကောသမ္ဘိပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြ၍ စတုဒိသာစရပ် တခုဝယ် တည်းခို နေထိုင်ကြလေကုန်၏။

သာမာဝတီ တွေ့ကြုံရသည့် အနိဋ္ဌထောကခံ

ဘောသကသူဌေးကြီးသည်လည်း မိမိ၏ အိမ်တံခါးဝဝယ် အထီးကျန် = ဆင်းရဲသား၊ ခရီးသွားများနှင့် ဖုန်းတောင်း ယာစကာတို့အား နေ့စဉ်နေ့စဉ် ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို နိဗဒ္ဓ ပေးလှူစေလေ၏။ ထိုအခါ ဘဒ္ဒဝတီယသူဌေးကြီးသည် “ငါတို့ သည် ဤယခု ဆင်းရဲသောအသွင်ဖြင့် ငါ့သူငယ်ချင်းဘောသက သူဌေးအား မိမိကိုယ်ကို ပြုဖို့ရန် မဝံ့ပေ။ မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ် နဂိုရံ ပကတိအနေဖြစ်မှ ကောင်းစွာဝတ်၊ ရုံကြကာ ဘောသကသူဌေး ကြီးကို တွေ့ကြကုန်အံ့” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိလေ၏။ ထိုအခါ ဘဒ္ဒဝတီယသူဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့သည် သမီးသာမာဝတီကို ဘောသက သူဌေး၏ အလှူတင်းကုပ် = အလှူမဏ္ဍပ်သို့ ထမင်း အတောင်း လွှတ်လိုက်ကြလေကုန်၏။

သာမာဝတီသူဌေးသမီးသည် ခွက်ကိုလက်စွဲလျက် အလှူ မဏ္ဍပ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် တိုးဝှေ့နေသော လူအုပ်ကြီးထဲသို့ မတိုးဝှေ့ဝံ့သဖြင့် လူအုပ်မှလွတ်ရာ တခုသောနေရာ၌ ရှက်နိုးသော အမူအရာဖြင့် ရပ်၍နေလေ၏။ ထိုသို့ ဣန္ဒြေရစွာ ရှက်နိုးသော အမူအရာဖြင့် ရပ်၍နေသော သာမာဝတီသူဌေးသမီးကို မြင်ရ၍ အလှူဝေယျာဝစ္စ အလုပ်သမားမှူးသည် “အခြားလူများသည် ဦးတည်ရာရာအရပ်၌ တံငါများ ငါးဝေသည့် ငါးလုသည့်အရပ် မှာကဲ့သို့ ကျယ်စွာသောအသံကို ပြုကြ = အော်ကြကာ အစာ

ထမင်းကို လုယက်တောင်းယူ၍ သွားကြလေသည်။ ဤသူငယ်မကား အမျိုးကောင်းသမီးတဦး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဤသူငယ်မအဖို့ရာ အဆင်းလက္ခဏာ ကြန်အင်္ဂါ၏ပြည့်စုံခြင်း = ဥပမိသမ္ပတ္တိလည်း ရှိပေသည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် သာမာဝတီ သူဌေးသမီးကို “အမိ...သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် အခြားလူများကဲ့သို့ တောင်းယူကာ မသွားဘိသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ သာမာဝတီက “ဖခင်...ဤသို့စင် ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းလှသော အရပ်အတွင်းသို့ သမီးလို ဣန္ဒြေ့ရှင် မိန်းခလေး တယောက်သည် အဘယ်သို့ပြု၍ (= ဘယ်လိုလုပ်ပြီး) ဝင်နိုင်ပါမည်နည်း = မဝင်နိုင်သည့်သာ” ဟု ပြော၍ ဝေယျာဝစ္စအလုပ်သမားမှူးက “အမိ... အမိတို့မှာ လူ ဘယ်နှစ်ယောက်ရှိကြသနည်း” ဟု မေးလေလျှင် သာမာဝတီ သူဌေးသမီးသည် “အိုဖခင်...သမီးတို့မှာ မိသားစုသုံးယောက်ရှိကြပါသည်” ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားလေ၏။ ဝေယျာဝစ္စ အလုပ်သမားမှူးသည် မိသားစုသုံးယောက်စာ ထမင်းထုပ်သုံးထုပ်တို့ကို ပေးလိုက်လေ၏။

သာမာဝတီသည် ထိုထမင်းကို မိဘတို့အား ပေးလေ၏။ ဖခင် သူဌေးကြီးသည် ကာလရှည်စွာ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခဲ့သူဖြစ်ခြင်းကြောင့် အလွန်အကျွံစားသဖြင့် ထိုနေ့မှာပင် ကွယ်လွန်သွားရှာလေ၏။ သာမာဝတီသည် နောက်တနေ့၌ အလှူ တင်းကုပ် = အလှူစရပ်သို့ သွား၍ နှစ်ယောက်စာ ထမင်းနှစ်ထုပ်တို့ကိုသာ တောင်းယူခဲ့လေ၏။ ထိုနေ့၌ မိခင် သူဌေးကတော်ကြီးသည် အစာထမင်း ဆင်းရဲခြင်းကြောင့် တကြောင်း၊ သူဌေးကြီး ကွယ်လွန်သဖြင့် စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်းကြောင့် တကြောင်း = ဤအကြောင်းများကြောင့် သန်းခေါင်ယံ ကျော်လွန်သော အခါ ကွယ်လွန်သွားရှာပြန်လေ၏။ သာမာဝတီ သူဌေးသမီးသည် နောက်တနေ့၌ တယောက်စာ ထမင်းတထုပ်ကိုသာ တောင်းယူရှာလေ၏။

ဝေယျာဝစ္စအလုပ်သမားမှူးသည် သာမာဝတီ၏ အပြုအမူကို စုံစမ်းလို၍ “အမိ...အမိသည် ပဌမနေ့က သုံးယောက်စာ ထမင်း

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဇာတ္ထရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၂၉၉

တို့ကို ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒုတိယနေ့၌ကား နှစ်ယောက်စာ၊ ယခုယနေ့ တတိယနေ့၌ကား တယောက်စာသာ အမိသည် တောင်းယူ၏။ အကြောင်းကား အဘယ်သို့နည်း” ဟု မေးလေ၏။ သာမာဝတီက ပဌမနေ့၌ ဖခင်ကွယ်လွန်ကြောင်း၊ ဒုတိယနေ့ ညဉ့်သန်းခေါင် ကျော်တွင် မိခင် ကွယ်လွန်ကြောင်းနှင့် ထို့ကြောင့် ဤယနေ့ = တတိယနေ့တွင် မိမိတယောက်စာသာ ထမင်းကို တောင်းယူ ကြောင်းကို ရှင်းလင်း ပြောကြားလေလျှင် ဝေယျာဝစ္စ အလုပ် သမားမှူးသည် “အမိ....အမိတို့သည် အဘယ်မြို့ရွာ၌ နေသူများ ဖြစ်ကြသနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။ သာမာဝတီသည် မိမိတို့ မိသားစုသုံးယောက် ဘဒ္ဒိယမြို့မှ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဘေး ကြောင့် လာရောက်ရကြောင်း အကြောင်းအရာစုံလင်စွာ ဖြေကြား လေသော် ဝေယျာဝစ္စအလုပ်သမားမှူးသည် “အမိ....ဤသို့ဖြစ်လျှင် (= ဒီလိုဆိုလျှင်) အမိသည် ငါတို့ ဘောသကသူဌေးကြီး၏ သမီးဟုဆိုရမည့်သူ ဖြစ်ပေသည်။ ငါ့မှာလည်း အခြားသမီး ဟူ၍ မရှိချေ။ သို့ရကား သင်သည် ယနေ့မှစ၍ ငါ၏သမီးဖြစ်လေပြီ အမိ....” ဟု ပြောဆိုကာ သမီးပြုလုပ် မွေးယူလေတော့၏။

အလုပ်သမားမှူးကြီး၏ မွေးစားသမီးဖြစ်သူ သာမာဝတီသည် အလှူမလှူဘဲ အလှူခံများ ထ၍ ထ၍ ဟစ်အော် ကျယ်စွာသော အသံကို ကြားရ၍ “အိုဖခင်....အဘယ်ကြောင့် ဤ ယခုမြင့်သော အသံ၊ ကျယ်သောအသံ ဖြစ်ရသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ဖခင် အလုပ်သမားမှူးက “လူများစွာ၏ အတွင်းမှာ အသံနည်း အောင်-တိတ်အောင် ပြုလုပ်ရန် ပကင်္ဂင်ဘူး သမီး...” ဟု ပြောလေလျှင် သာမာဝတီသည် “အို ဖခင်.....ဤကိစ္စ၌ အသံ နည်းအောင် = တိတ်အောင် ပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းဥပါယ်ကို သမီး စဉ်းစားမိပါသည်” ဟု ဆိုလေလျှင် အလုပ်သမားမှူးသည် “အဘယ်သို့ ပြုလုပ်ရန် သင့်သနည်း သမီး.....” ဟု မေးလေ၏။ သာမာဝတီက “အို ဖခင်.... ပတ်ဝန်းကျင်မှ စည်း စောင်ရန်း (= သွပ်ဆူးကြိုး) ကာပြီးလျှင် ထွက်ပေါက်၊ ဝင်ပေါက် နှစ်ပေါက်သာထား၍ စည်း စောင်ရန်းအတွင်း၌ အိုးခွက်များကို

ချထားကာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များ ဝင်ပေါက် = ဝင်တံခါးမှ ဝင်၍
 အစာထမင်းကို ခံယူပြီးနောက် ထွက်ပေါက် = ထွက်တံခါးမှ
 ထွက်နိုင်ကြအောင် ဖခင်တို့သည် စီမံပြုလုပ်ကြကုန်လော့” ဟု
 နည်းပေးစကား ပြောကြားလေလျှင် ဖခင် ဝေယျာဝစ္စ အလုပ်
 သမားမှူးသည် “ကောင်းပြီ သမီး...” ဟု ဝန်ခံပြီးလျှင် နောက်
 တနေ့မှစ၍ သာမာဝတီနည်းပေးသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်စေလေ၏။
 ထိုအချိန်မှစ၍ အလှူတင်းကုပ် = အလှူမဏ္ဍပ်ကြီးသည် ပဒုမာ
 ကြာအိုင်ကြီးပမာ အလွန်သာယာ တိတ်ဆိတ်လျက်ရှိလေ၏။

သာမာဝတီ ဝေယျာဝစ္စသုဋ္ဌေးကြီးသမီး ဖြစ်ခြင်း

ထို့နောက် တနေ့သ၌ ဝေယျာဝစ္စသုဋ္ဌေးကြီးသည် ရှေးအခါက
 မိမိ၏ အလှူမဏ္ဍပ်၌ မြင့်သောအသံ၊ ကျယ်သောအသံများကို
 ကြားရလျက် ထိုအချိန်၌ ထိုအသံမျိုးကို မကြားရတော့သည်ဖြစ်၍
 အလှူဒါန ဝေယျာဝစ္စ အလုပ်သမားမှူးကို အခေါ်ခိုင်း၍ အပြန်
 အလှန် မေး၊ ဖြေကြသည်မှာ—

(သုဋ္ဌေး) အမောင် ယနေ့ အလှူဒါနကို မပေး
 စေဘူးလော။

(ဝေယျာဝစ္စမှူး) ပေးအပ်ပါသည် အရှင်သုဋ္ဌေးမင်း.....။

(သုဋ္ဌေး) ထိုသို့ပေးအပ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ရှေး
 အခါကကဲ့သို့ အလှူမဏ္ဍပ်ဝယ် မြင့်ကျယ်သောအသံများ
 ကို မကြားရသနည်း။

(မှူး) မှန်ပါသည် အရှင်သုဋ္ဌေးမင်း.....။ အကျွန်ုပ်မှာ
 သမီးလိမ္မာတယောက်ရှိပါသည်။ အကျွန်ုပ်သည် ထိုသမီး
 လိမ္မာပြောဆိုညွှန်ပြအပ်သည့် နည်းလမ်းဥပါယ်၌ တည်၍
 အလှူမဏ္ဍပ်ကို အသံတိတ်အောင် ပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

(သုဋ္ဌေး) သင့်အဖို့ရာ သမီးမည်သည် မရှိ၊ (မရှိ
 ကြောင်းကို ငါသိ၏)။ သင်သည် သမီးလိမ္မာကို အဘယ်မှ
 ရအပ်သနည်း—

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၀၁

ဤသို့ ပြောဆိုလေလျှင် ဝေယျာဝစ္စမှူးသည် မလိမ်နိုင်တော့ ရကား ဘောသကသူဌေးကြီးအား သမီးသာမာဝတီ လာရောက် ပုံ အကြောင်းအရာအစုံကို ဖွင့်ဟ ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ဘောသကသူဌေးကြီးသည် ဝေယျာဝစ္စမှူးကို “အမောင်..... သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့သော ဝန်လေးသည့် အမှုကို ပြုဘိသနည်း၊ သင်သည် ဤမျှကာလကြာအောင် ငါ၏သမီး မိမိ ထံ၌ နေသည်ကို မပြောကြားခဲ့ချေ၊ ယခုပင် အမြန် ထိုငါ့သမီးကို ငါ့အိမ်သို့ ပို့စေလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ဝေယျာဝစ္စမှူးသည် သူဌေးကြီး၏ စကားကို ကြားရ၍ အလိုမတူပဲ သာမာဝတီကို သူဌေးကြီးအိမ်သို့ ပို့ရလေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဘောသကသူဌေး ကြီးသည် သာမာဝတီကို သမီးရင်း အရာ၌ ထားပြီးလျှင် “သမီးအား ချီးမြှောက်မှု ငါပြုပေအံ့” ဟု မိမိနှင့် အမျိုးဇာတ်တူ သော အိမ်တို့မှ သမီး = သာမာဝတီနှင့် အရွယ်တူသည့် သတို့ သမီး ငါးရာတို့ကို သာမာဝတီ၏ ရံရွှေအဖော်များ ပြု၍ ထား လေ၏။

သာမာဝတီကို ဥဒေနမင်းက မိဖုရားမြှောက်ခြင်း

တနေ့သ၌ ကောသမ္ဘီပြည့်ရှင် ဥဒေနဘုရင်သည် မြို့တွင်း၌ လှည့်လည်လတ်သော် သတို့သမီး ရံရွှေဖော် ငါးရာတို့ ခြံရံအပ် လျက် ကစားနေသော သာမာဝတီ သူဌေးသမီးကို မြင်၍ မေတ္တာ တိမ်းညွတ်ပြီးလျှင် “ဤသူငယ်မကား အဘယ်သူ၏သမီး သူငယ်မ ဖြစ်သနည်း” ဟု မေး၍ “ဘောသကသူဌေးကြီး၏ သမီးတည်း” ဟု ကြားသိရလျှင် အရှင်သခင် လင် ရှိမရှိကို မေးပြန်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သခင် လင် မရှိကြောင်း ပြောကြားအပ်လေသော် “သွားကြလော့၊ ဘောသကသူဌေးကြီးအား ‘အသင်သူဌေးကြီး တို့၏သမီး သာမာဝတီကို ပြည့်ရှင်မင်းကြီးက အလိုတော်ရှိ၏’ ဟု ပြောကြားကြလော့” ဟု ဆို၍ မင်းချင်းတို့ကို ဘောသကသူဌေး ကြီးထံသို့ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုသတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ သူဌေးကြီးသည် “ငါတို့မှာ ဤသာမာဝတီမှတစ်ပါး အခြားသမီး မရှိချေ၊ တယောက်တည်းသော ချစ်သမီးငယ်ကို ရန်သူမများ

ဝိုင်းဝိုင်းလည်နေရာဖြစ်သည့် ရွှေနန်းအိမ်၌ မပေးနိုင်ကြကုန်”ဟု ပြတ်မြတ်တောင်းတောင်း ပြန်ကြားလိုက်လေ၏။ ဥဒေနမင်းသည် ထိုစကားကို ကြားသိရလျှင် (ပြင်းစွာ အမျက်ထွက်၍) သောသကသူဌေးကြီးကို၎င်း၊ သူဌေးတတော်ကြီးကို၎င်း အိမ်ပြင်သို့ ထုတ်၍ တအိမ်လုံးကို မင်းတံဆိပ် ခတ်နှိပ်စေလေ၏=ချိပ်ပိတ်စေလေ၏။

သမီးသာမာဝတီသည် အပြင်ပ၌ ကစားပြီး၍ အိမ်သို့ပြန်လာလတ်သော် မိဘနှစ်ပါး အားငယ်စွာ အိမ်ပြင်၌ ထိုင်နေကြသည်ကို တွေ့မြင်၍ “အိုမိခင်၊ ဖခင်တို့...အဘယ့်ကြောင့် ဤအိမ်အပြင်ဘက်၌ ထိုင်နေကြသနည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ သောသကသူဌေးကြီးဇနီးမောင်နှံတို့က ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေလျှင် သမီးလိမ္မာ သာမာဝတီသည် “အိုမိခင် ဖခင်တို့..... မိခင်၊ ဖခင် ကျေးဇူးရှင်တို့သည် ငါ့သမီးသည် ရန်သူဝိုင်းဝိုင်းလည်သည့် ရွှေနန်းအိမ်၌ နေရလျှင် တယောက်တည်းတော့ မနေနိုင်၊ အကယ်၍ ငါ့သမီး၏ ရံရွှေဖော် သတို့သမီးငါးရာတို့ကိုပါ နေစေတော်မူကြမည်ဆိုပါလျှင် ငါတို့သမီးသည် နေပါလိမ့်မည်”ဟု ဤသို့သောစကားတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် မသိလိုက်ကြ = မပြန်ကြားလိုက်ကြသနည်း။ အိုမိခင်၊ ဖခင်တို့...ယခုအခါ ဤကဲ့သို့ ဘုရင်မင်းမြတ်ထံသို့ ပြန်ကြားစေကြပါလော့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ သူဌေးကြီးဇနီးမောင်နှံတို့သည် “ကောင်းပါပြီ သမီး...၊ ငါတို့က သမီး၏စိတ်ကို သိမှမသိကြပဲကိုး”ဟု ပြောကြ၍ ဥဒေနမင်းကြီးအား သာမာဝတီ ပြောသည့်အတိုင်း ပြန်ကြားပြောဆိုစေကြလေကုန်၏။

ဥဒေနမင်းသည်(ထိုစကားကို ကြားရလေလျှင်)အတိုင်းထက် အလွန် စိတ်ကြည် (=ကျေနပ်)တော်မူ၍ “တထောင်ပင် ရှိချင်ရှိပါစေ၊ အားလုံးတို့ကို သိမ်းယူ ခေါ်ဆောင်ကြရမည်”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထို့နောက် နက္ခတ်ကောင်း၊ အခါကောင်းကို ရွေးချယ်ကြ၍ သာမာဝတီသူဌေးသမီးကို အခြံအရံသတို့သမီး မင်းမိန်းမငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ရွှေနန်းတော်သို့ ပို့ဆောင်ကြလေကုန်၏။

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၀၃

ဥဒေနမင်းသည် ထိုရံရွှေဖော် သတို့သမီးငါးရာလုံးတို့ကို သာမာဝတီ၏ အခြွေအရံများ ပြုလုပ်ခန့်ထား၍ သာမာဝတီမိဖုရားကို အဘိသိက်ရေချမ်း သွန်းဖျန်းပြီးလျှင် ရွှေနန်းပြာသာဒ်တဆောင်၌ ခမ်းနားစွာ နေစေလေ၏။

ထိုအချိန်ဝယ် ကောသမ္ဘိပြည်၌ ဘောသံကသူဌေး၊ ကုက္ကုဋ္ဌသူဌေး၊ ပါဝါရိကသူဌေးတည်းဟူသော သူငယ်ချင်းသူဌေးသုံးယောက်တို့သည် မိမိတို့ ကိုးကွယ်ရင်းဖြစ်သည့် ရသေ့ငါးရာတို့ အထံမှ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေကြောင်းနှင့် ယခုအခါ သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော် မူကြောင်း ကြားသိရ၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ သွားရောက် တရားနာကြသဖြင့် သောတာပန် အရိယာများ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား ၁၅-ရက်ကြာ မဟာဒါန ပေးလှူကြပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို မိမိတို့က ပင့်လျှောက်သောအခါ ကောသမ္ဘိပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား ခံဝန်ချက်ရယူ ကြပြီးလျှင် ကောသမ္ဘိပြည်သို့ ပြန်ခဲ့ကြ၍ တယောက်လျှင် ကျောင်းတိုက်ကြီး တတိုက်ကျစီ တည်ဆောက်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ အပင့်လွှတ်ကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ကောသမ္ဘိပြည်သို့ သွားရောက်အံ့” ဟု ရဟန်းသံဃာ များစွာ ခြံရံလျက် ခရီးဒေသစာရီ ထွက်ချီတော်မူလတ်သော် လမ်းခရီးအကြားဝယ် မာဂဏ္ဍိယပုဏ္ဏားကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့၏ အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ကြမည့် ရှေးကောင်းမှုကို မြင်တော်မူသဖြင့် ကောသမ္ဘိပြည်ဖက်သို့ အသွားဖြစ်တော်မူ၍ ကုရုတိုင်း ကမ္ဘာသဒ္ဓမ္မနိဂုံးသို့ ကြွရောက်တော်မူကာ မာဂဏ္ဍိယပုဏ္ဏားကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့အား ချေချွတ်ဆုံးမတော်မူပြီးလျှင် ကောသမ္ဘိပြည်ဘက်သို့ ခရီးဆက်၍ ကြွတော်မူခဲ့ရာ အစဉ်သဖြင့် ကောသမ္ဘိပြည်သို့ ရောက်ရှိ သူဌေးသုံးဦးတို့ လှူဒါန်းအပ်သည့် ကျောင်းတိုက်ကြီး သုံးတိုက်တို့ကို အလှူခံပြီး နောက်တနေ့၌ သူဌေးတို့ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ကောသမ္ဘိပြည်အတွင်းသို့ ရဟန်းသံဃာအပေါင်း ခြံရံလျက် ကြွရောက်တော်မူလေသည်။ မြို့တွင်းတို့ ဝင်တော်မူလျှင်ပင် ရန်ငြိုး

ဖွဲ့ရင်းရှိသူ မာဂဏ္ဍိမိဖုရား၏ စိမ့်ချက်အရ သေသောက်ကြူးများ က အမျိုးမျိုးဆဲရေးကြလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် အခြားမရှိ ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် လျှောက်ထားလေသော် မြတ်စွာဘုရား သည် အရှင်အာနန္ဒာအား ဓမ္မပဒကျမ်းလံာ် အတ္တဒဏ္ဍဝတ္ထု တရားဒေသနာကို ဟောတော်မူ၍ သူဌေးသုံးဦးတို့ လူဒါန်း အပ်သော ကျောင်းတိုက်ကြီး သုံးတိုက်၌ အလှည့်အလည် သီတင်းသုံး နေထိုင်ချီးမြှောက်တော်မူလေသည်။ ။(ဤစာပိုဒ် ပါ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၇၁၂-မှ ၇၂၇-တိုင်အောင် ပြန်လည်သုံးသပ် ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

ခုဇ္ဇုတ္တရာ သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း

ကောသမ္ဗိပြည် သူဌေးကြီးသုံးဦးတို့သည် အလှည့်ကျအားဖြင့် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား တလပတ်လုံး ကြီးစွာ သော အလှူဒါနကြီးများကို ပေးလှူကြပြီးနောက် သဘောထား ကြီးစွာဖြင့် မြို့သူမြို့သားတို့အားလည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ် ရန် အခွင့်ပြုကြသဖြင့် လူအများတို့သည်လည်း လမ်းအလိုက်၊ ရပ်ကွက်အလိုက်၊ အသင်းအဖွဲ့အလိုက် ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူကြလေသည်။

တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံ အပ်လျက် ပန်းသည်ကြီး၏ ပင့်ဖိတ်ချက်အရ ထိုပန်းသည်ကြီး၏ အိမ်၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ ထိုခဏဝယ် သာမာဝတီမိဖုရား၏ အလုပ်အကျွေး လူယုံတော်ဖြစ်သော ခုဇ္ဇုတ္တရာသည် (နေ့စဉ် ပန်းဝယ်နေကျအတိုင်း) အသပြာ ရှစ်ကျပ်တို့ကို ယူခဲ့၍ ပန်းဝယ် ရန် ထိုအိမ်သို့ ရောက်ရှိလာလေ၏။ ပန်းသည်ကြီးသည် ခုဇ္ဇုတ္တရာ ကို မြင်လျှင် အိုအမိ ဥတ္တရာ....ယနေ့ အမိအား ပန်းများကို ပေးနိုင်ခွင့် မရှိတော့ချေ၊ ငါသည် ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်း သံဃာကို ဆွမ်းပြုစုနေရ၏။ အမိသည်လည်း ဆွမ်း ပြုစုရန် အဖော်သဟဲမ ဖြစ်စေချင်ပါ၏။ ဤသို့ ဝေယျာဝစ္စကောင်းမှု

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဇတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၀၅

သင် ပြုသည်ရှိသော် သူတပါးတို့၏ ဝေယျာဝစ္စကို ပြုရသည့် အလုပ်အကျွေးဘဝမှ သင် လွတ်မြောက်ရပါလိမ့်မည်”ဟု အကြံပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ခုဇ္ဇတ္တရာသည် မိမိရသောအစာကို စားပြီးနောက် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား ဆွမ်းပြုစုဆက်ကပ်ရာ၌ ဝေယျာဝစ္စအမှု ကူညီ၍ ပြုလေ၏။

သူမသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပနိသိန္ဒကထာ = အနီးသို့ ရောက်လာသူတို့အား ဟောကြားသည့် တရားစကားအနေဖြင့် ဟောကြားအပ်သော တရားအလုံးစုံကို နှုတ်ငံရအောင် သင်ယူလေ၏။ အနုမောဒနာ တရားစကား ကြားနာရသော်ကား သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏ = သောတာပန် အရိယာမ ဖြစ်လေ၏။

သာမာဝတီတို့ တဖွဲလုံး သောတာပန်ဖြစ်ကြခြင်း

ခုဇ္ဇတ္တရာသည် အခြားနေ့များ၌ ပန်း(၄)လေးကျပ်ဖိုးသာ ဝယ်၍ (၄)ကို မိမိ ဝှက်ယူထား မြဲဖြစ်သော်လည်း ထိုနေ့၌မူ သစ္စာလေးပါး တရားကိုသိမြင် အရိယာသူတော်စင် ဖြစ်ပြီ ဖြစ်စသောကြောင့် သူတပါးဥစ္စာ၌ ခိုးဝှက်လိုစိတ်ဗိတ်(ဗိတ်)မရှိတော့ပဲ ငွေ(၈)ရှစ်ကျပ်ဖိုး ပန်းများကို ဝယ်၍ ခြင်းတောင်းအပြည့် ထည့်ဆောင်ကာ သာမာဝတီမိဖုရားအထံသို့ ပြန်လာလေ၏။ ထိုအခါ သာမာဝတီမိဖုရားနှင့် ခုဇ္ဇတ္တရာတို့ အပြန်အလှန် မေး၊ ဖြေ ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(ဃာမာ) အဓိ ဥတ္တရာ...အဓိသည် အခြား နေ့များ တုန်းက ပန်းတို့ကို များစွာ မယူဆောင်ခဲ့၊ ယနေ့မူ ပန်းတို့သည် များလှကုန်စွာတကား၊ အသိုနည်း (= ဘယ့်နယ်လဲ)ငါတို့၏အပေါ်မှာ မင်းကြီးသည် တိုး၍ သဒ္ဓါကြည်ဖြူတော်မူသလော။

ခုဇ္ဇာသည် မုသားပြောရန် မထိုက်တန်သည့် အရိယာ သူမွန် ဖြစ်ပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ရှေး ရက်, လ, နှစ်များက

မိမိပြုခဲ့သည့် လိမ်လည်မှုအားလုံးကို မဖုံး မကွယ်တော့ပဲ အလုံးစုံ ဝန်ခံ ဖွင့်ဟ ပြောကြားလေ၏။

(သာမာ) သို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် ယနေ့ ပန်းတွေ အများကြီး ယူဆောင်ခဲ့သနည်း။

(ခုနွှာ) ကျွန်တော်မသည် ယနေ့ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာရ၍ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ဗျက်မှောက်ပြုရ လေပြီ။ ထို့ကြောင့် အရှင်မတို့ကို မလိမ်လည် မလှည့်ပတ် တော့ပါ။

ထိုအခါ သာမာဝတီမိဖုရားနှင့် ဝါကူရံရွှေတော်ငါးရာ တို့ကပါ လက်ကိုယ်စီဖြန့်ကြဲ၍ “အမိ ဥတ္တရာ...အမိ ရအပ် ခဲ့သည့် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားကို ငါတို့အားလည်း ပေးပါ လော့” ဟု တောင်းခံကြလေသည်။

(ခုနွှာ) ရှင်မတို့... ဤကဲ့သို့ တလက်မှ တလက်သို့ အထည်ဝတ္ထုပမာ ပေးခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း (= ပေး၍ မရနိုင်ပါ)။ အမှန်မှာ-ငါသည် မြတ်စွာဘုရားဟောကြား တော်မူအပ်သော နည်းအတိုင်း ရှင်မတို့အား တရား ဟောပြုပါမည်။ ရှင်မတို့သည် မဂ်ဖိုလ်၏ အကြောင်း ရှေး ကောင်းမှု ရှိကြပါလျှင် ထိုအမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားကို ရကြပါ လိမ့်မည်။

(သာမာတို့) ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် အမိ ဥတ္တရာ... ယခုပင် ဟောပြုပါလော့။

(ခုနွှာ) ဤကဲ့သို့ (ကျွန်ုပ်က နိမ့်သောနေရာ၌ နေ၍ မြင့်သောနေရာ၌နေကြသော ရှင်မတို့အား) ဟောခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း (= မဟောကောင်းပါ)။ ကျွန်ုပ်၏အတွက် မြင့်သောနေရာကို ခင်းပေးပြီးလျှင် ရှင်မတို့က နိမ့်သော နေရာတို့၌ ထိုင်နေကြရပါမည်။

ထိုအခါ သာမာဝတီအမှူးပြုသော မင်းမိန်းမအပေါင်း ငါးရာ တို့သည် ခုနွှာအား မြင့်သောနေရာကို ပေးကြ၍ မိမိတို့ကမူ

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဇတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၀၇

နိမ့်သောနေရာများကို ယူကြကာ ထိုင်နေလေကုန်၏။ ခုဇ္ဇတ္တရာသည်လည်း (ပဋိသန္တိဒါ ဉာဏ်ကို ရသည့် သေက္ခာအရိယာ သောဘာပန် အရိယာ ဖြစ်ရကား) သေက္ခာပဋိသန္တိဒါဉာဏ်၌ တည်၍ သာမာဝတီ အမှူးပြုသော မင်းမိန်းမပေါင်း ငါးရာတို့အား တရားဟောလေ၏။ တရားဒေသနာ နိဂုံး ဆုံးသောအခါ သာမာဝတီ မိဖုရားကို အကြီးအမှူးပြု၍ အလုံးစုံသော မင်းမိန်းမ ငါးရာတို့သည် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်ကြလေကုန်၏ = သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ခုဇ္ဇတ္တရာကို ဝေယျာဝစ္စအလုပ်မှ ဖယ်ရှားပြီးလျှင် (= ဝေယျာဝစ္စ အလုပ်ကို မလုပ်စေကြတော့ပဲ) “အမိဥတ္တရာ... သင်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာပြီးလျှင် ဆောင်ယူ မှတ်သားခဲ့၍ ငါတို့ကို တဆင့် ဟောကြားပါလော့” ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ခုဇ္ဇတ္တရာသည်လည်း ထိုအခါမှစ၍ မင်းမိန်းမတို့ ပြောဆိုသည့် အတိုင်း (နေ့စဉ် မြတ်စွာဘုရားထံမှ တရားနာပြီးလျှင် ဆောင်ယူ မှတ်သားခဲ့၍ မင်းမိန်းမတို့ကို ရွှေနန်းတော်မှာပင် တဆင့်ပြန်၍ ဟောကြားမှုကို) ပြုလေ၏။

ခုဇ္ဇတ္တရာ၏ ရွေး ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံများ

(ဤ၌- “အဘယ်ကြောင့် ဤ ခုဇ္ဇတ္တရာသည် ကျွန်မဖြစ်ရ သနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား- သူမသည် ကာသပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်အတွင်းက သာမဏေရိမ တပါးအား မိမိ၏ ဝေယျာဝစ္စ အမှုကို အပြုခိုင်းခဲ့လေသည်။ ထိုအကုသိုလ်ကံကြောင့် ဘဝငါးရာ ဆက်လျက် သူ့ဘဝတို့၏ ကျွန်မ ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။

တဖန် “အဘယ်ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ် ကုန်းကုသု ဖြစ်ရသနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိပြန်၏။ အဖြေကား- ဘုရားပွင့်တော်မမူမီ ဤခုဇ္ဇတ္တရာ အလောင်းအမျိုးသမီးသည် ဗာရာဏသီမင်း၏ ရွှေနန်းတော်၌ မောင်းမ ဝိသိန်ဖြစ်၍ နေရာ၌ ရွှေနန်းတော်သို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်သည့် ခါးကုန်းအော့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရင်မြတ်တပါးကို ဖူးမြင်ရ၍ မိမိနှင့်အတူနေ မင်းမောင်းမ တို့၏ ရွှေဝယ် ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်မှု ပြုလိုသည်ဖြစ်၍ ကုန်းကုသော အမှုအရာဖြင့် သွားလာ လှည့်လည်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာ ကုန်းကုသု ဖြစ်ရလေသည်။

“ခုဠတ္တရာသည် အဘယ်ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုခဲ့သောကြောင့် ယခုဘဝဝယ် ပညာရှိသူ ဖြစ်ရသနည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိပြန်၏။ အဖြေကား - ဤခုဠတ္တရာလောင်း အမျိုးသမီးသည် ဘုရားပွင့်တော်မမူမီ ဗာရာဏသီမင်း နန်းတော်၌ နေရစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ရှစ်ပါးတို့ ရွှေနန်းတော်မှ ပူးသနီ ယနာဆွမ်း အပြည့်ပါသည့် သပိတ်တို့ကို ယူ၍ ကြွတော်မူကြသည်ကို မြင်ရလျှင် “ဤ (တပည့်တော်မ လှူဒါန်းအပ်သည့်) လက်ကောက်၌ သပိတ်ကို တင်ထား၍ ကြွတော်မူကြပါ အရှင် ဘုရားတို့...” ဟု သောက်ထား၍ (သပိတ်ခြေပြုလုပ်ရန်) မိမိ ဝတ်ထားသည့် ရွှေလက်ကောက်ရှစ်ကွင်းတို့ကို ချွတ်၍ လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ ထိုကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ပညာရှိသူ ဖြစ်လေသည်။ ဤကား အထူးမှတ်ရန် ခုဠတ္တရာ၏ ရှေးကံများတည်း။ အံ့-ဋ္ဌ ဝါမုက်နာ ၃၃၈-မှ)

မာဂဏ္ဍိပိဗုရား၏ ရန်တိုက်မှုများ

ထို့နောက် သာမာဝတီမိဖုရား၏ အခြံအရံဖြစ်ကြသည့် မင်းမိန်းမငါးရာတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်နှိုက်က သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် သောတာပန် အရိယာသူတော်စင်များဖြစ်ကြပါသော်လည်း ဥဒေနမင်းက သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါတရား မရှိသူ ဖြစ်သောကြောင့် အခါမပြတ် ဘုရားရှင်ထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ ဘုရားဖူးခွင့်ကို မရကြကုန်၊ (သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ကြခြင်းကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုလည်း အလွန်ပင် ဖူးမြင်လိုကြကုန်၏)။ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ် ကောသမ္ဘိမ္မိတွင်း လမ်းခရီးသို့ ကြွတော်မူသည်ရှိသော် လေသာမြို့ဘင်းပေါက်တို့က နည်းသဖြင့် မိန်းမငါးရာ မကြည့်လောက်ကုန်ရကား မိမိမိမိ၏ အိပ်ခန်း၌ အပေါက်ဖောက်၍ ထိုအပေါက်များမှ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ကြည့်ရှုကြရကုန်၏။

တနေ့သ၌ မာဂဏ္ဍိပိဗုရားသည် မိမိ၏ ပြာသာဒ်အပြင်မှ ထွက်၍ စကြိုလျှောက်၍ လာရာ ထိုမင်းမိန်းမတို့၏ နေရာဌာနသို့ ရောက်၍ ဘိုက်ခန်း (= အိပ်ခန်း) အပေါက်များကို မြင်ရလေလျှင် “ဤအရာကား အဘယ်နည်း = ခါ ဘာလဲ” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ မင်းမိန်းမ ငါးရာတို့က မာဂဏ္ဍိပိဗုရား၏ ဘုရားရှင် အပေါ်၌ ရန်ငြိုးဖွဲ့ထားခြင်းကို မသိကြသဖြင့် “မြတ်စွာဘုရားသည် ဤ

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဈာန်နှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၀၉

ကောသမ္မိဋ္ဌိသို့ ကြွတော်မူခဲ့ပါပြီ။ ကျွန်တော်မတို့သည် ဤအိပ်ခန်း ပေါက်များအနီး၌ ရပ်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးလည်း ဖူးမြော်ကြရပါ၏။ ပူလည်း ပူဇော်ကြရပါ၏” ဟု ရိုးသားစွာ ပြောဆိုကြလေလျှင် မာဂဏ္ဍိမိဖုရားသည် “ယခုအခါ ရဟန်းဂေါတမ၏ အပေါ်၌ ငါပြုရမည့်အမှုကို သိစိမ့်မည်။ ဤ မိန်းမတို့သည်လည်း ရဟန်းဂေါတမ၏ အလုပ်အကျွေး = တပည့်မများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤမိန်းမတို့၏ အပေါ်၌လည်း ငါပြုရမည့်အမှုကို သိစိမ့်မည်” ဟု ကြံစည် အံ့ကြိတ်၍ သွားလေ၏။

ထိုသို့ သွားပြီးလျှင် ဥဒေနမင်းနှင့်အတူ ဆိတ်ကွယ်ရာသို့ ကပ်ရောက်သောအခါ၌ “ မြတ်သော မင်းကြီး... သာမာဝတီ မိဖုရား၏ မောင်းမမိသံများ၏အဖို့ရာ အရှင်မင်းကြီးမှ အပြင် အပ၌ တောင့်တမှု ရှိနေပါသည်။ ထိုသူမတို့သည် နှစ်ရက် သုံးရက် အတွင်း၌ပင် အရှင်မင်းကြီး၏ အသက်ကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ကြပါလိမ့်မည်။ သာမာဝတီ မိဖုရားသည် မောင်းမမိသံ အခြံအရံနှင့်တကွပင် အရှင်မင်းကြီးတို့အပေါ်၌ ချစ်ခြင်း ခင်မင်ခြင်းကို အလျှင်းမပြုပါ။ ရဟန်းဂေါတမကိုကား မြို့တွင်းလမ်းခရီးဖြင့် သွားသည်ကိုပင် မြင်ကြ၍ လေသာ ပြုတင်းပေါက်များ မလောက်သည့်အတွက် ပြုတင်းတို့ကို ချိုးဖဲ့ အိပ်ခန်းတို့ကို ဖောက်ကြလျက် ကြည့်ခွင့် မရ-ရအောင် ပြုကြကာ ကြည့်ရှုကြပါသည်” ဟု ရန်တိုက်စကား ပြောကြားလေ၏။ ဥဒေနမင်းသည် “ထို မိန်းမတို့ကား ဤသို့သဘောရှိသော အမှုကို ပြုကြလိမ့်မည် မဟုတ်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ မာဂဏ္ဍိမိဖုရား ပြောကြားချက်ကို လက်မခံ၊ မယုံကြည်ချေ။ နောက်တဖန် ပြောသော်လည်း မယုံကြည်မြဲ မယုံကြည်ချေ။ ထိုနောက် သုံးကြိမ်မြောက် ပြောကြားအပ်သော်လည်း မယုံကြည်သော ဥဒေနမင်းကို မာဂဏ္ဍိမိဖုရားသည် “မြတ်သောမင်းကြီး... အကယ်၍ ကျွန်တော်မ၏ စကားကို မယုံကြည်လျှင် အရှင်မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ထိုမိန်းမတို့၏နေရာတိုက်ခန်းသို့ သွားရောက်၍ စုံစမ်းတော်မူပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ဥဒေနမင်းသည် သွား၍ အိပ်ခန်းတို့၌ အပေါက်

များကို မြင်ရလေလျှင် “ဤ အပေါက်များကား အဘယ်နည်း = ဘယ်နှယ်ဟာလဲ” ဟု မေးမြန်း၍ မောင်းမတို့က ထိုအကြောင်းကို ရိုးသာ စွာပင် ပြန်ကြား ပြောဆိုအပ်လေသော် ထို မောင်းမတို့ အား အမျက်မထွက်မှု၍ တစုံတရာ ဘာကိုမျှ မပြောဆိုပဲ အပေါက် များကိုသာ ပိတ်စေလေ၏။ ဥဒေနမင်းသည် ထို ဒေသဒေသ၌ ထို မောင်းမငါးရာတို့ နေရာပြာသာဒ်၏ အထက်၌သာ အပေါက် ရှိသည့် သံဇာလသာယုတင်းတို့ကို ပြုလုပ်စေလေ၏။ (ဤကား ပဌမအကြိမ် ရန်တိုက်ခြင်းတည်း)။

မာဂဏ္ဍီဒီပုရားသည် ထိုအကြောင်းဖြင့် မင်းကြီးကို အမျက် ထွက်စိမ့်သောငှါ (= စိတ်ဆိုးစိမ့်သောငှါ) မတတ်နိုင်ရကား “အရှင်မင်းကြီး... ဤ သာမာဝတီ အမှူးရှိသည့် မောင်းမ ငါးရာ တို့က အရှင်မင်းကြီးဘို့၌ ချစ်ခင်မှုရှိသည်၊ မရှိသည်ကို သိအောင် စုံစမ်းကြံ့ခိုလား။ ကြက်ရှင် ရှစ်ကောင်တို့ကို ထိုသူမတို့ထံ အပို့ ခိုင်း၍ အရှင်မင်းကြီးတို့အတွက် အချက်ခိုင်းတော်မူကြပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ မင်းသည် မာဂဏ္ဍီဒီပုရား၏စကားကို ကြား သိပြီးသော် “ဤကြက်တို့ကို ချက်၍ ငါ့ထံသို့ ပို့ဆက်စေချင်၏” ဟု ပြောဆိုကာ သာမာဝတီ၏အထံသို့ ကြက်အရှင် ရှစ်ကောင်တို့ကို ပို့စေလေ၏။ သောဘာပန်ဖြစ်သူ အရိယသာပိကာ = မြတ်စွာ ဘုရား၏ တပည့်မသည် အသက်ရှင်သောကြက်တို့ကို အဘယ် မှာလျှင် ချက်လိမ့်မည်နည်း (= အသက်ကို အသေခံမည်၊ မချက် အံ့သည်သာ)။ သို့ရကား သာမာဝတီသည် “မသင့်လျော်ပါ” ဟု ပြောဆို၍ ထိုကြက်ရှင်တို့ကို လက်ဖြင့် တို့ထိရန်ပင် အလိုမရှိပဲ ဖြစ်၍ နေလေ၏။

ထိုအခါ မာဂဏ္ဍီသည် “ရှိပါစေ အရှင်မင်းကြီး... ထိုကြက်တို့ ကိုပင် ရဟန်းဂေါတမ၏အတွက် ချက်ပေးရန် ပို့စေတော်မူပါ” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ဥဒေနမင်းသည် မာဂဏ္ဍီဒီပုရား ပြောဆိုသည့် အတိုင်း ပြုလေ၏။ မာဂဏ္ဍီဒီပုရားသည် လမ်းခရီးအကြား၌ပင် ကြက်တို့ကို သတ်စေ၍ “ဤကြက်တို့ကို ချက်စေ၍ ရဟန်းဂေါတမ အား လှူစေချင်၏” ဟု ပြောဆိုမှာထား၍ သာမာဝတီထံသို့ အပို့

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဇာတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၁၁

လွတ်လိုက်လေ၏။ အလွန်ရိုးဖြောင့်လှစွာသော သာမာဝတီသည် ကြက်တို့က သေပြီးဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်းပြောဆို၍ ပို့စေအပ်သောကြောင့်၎င်း ထိုကြက်သေသားတို့ကိုချက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ ပို့စေလေ၏။ မာဂဏ္ဍီမိဖုရားသည် “ကြည့်လော့ အရှင်မင်းကြီး....” ဟု ပြောဆို၍ ဤမျှဖြင့်လည်း ဥဒေနမင်းကို အချက်ထွက်စိမ့်သောငှါ (=စိတ်ဆိုးစိမ့်သောငှါ) မတတ်နိုင်ချေ။ (ဤကား ဒုတိယအကြိမ် ရန်တိုက်ခြင်းတည်း)။

ထတိယအကြိမ် ရန်တိုက်ခြင်း

ဥဒေနမင်းမှာ (၁) သာမာဝတီမိဖုရား၊ (၂) ဥဇ္ဇေနိပြည် စက္ကပဇ္ဇောတမင်း၏သမီး ဝါသုလဒတ္တမိဖုရား၊ (၃) မာဂဏ္ဍီမိဖုရားဟူ၍ မိဖုရားသုံးယောက်တို့ ရှိလေရာ မိဖုရားတယောက်တယောက်လျှင် မောင်းမမိသံ ရံရွှေဖော် ငါးရာ ငါးရာစီ ရှိလေသည်။ ဥဒေနမင်းသည် ထိုမိဖုရားသုံးယောက်တို့တွင် တယောက်တယောက်သော မိဖုရား၏နေရာ နန်းပြာသာဒ်၌ ခုနစ်ရက်စီ ခုနစ်ရက်စီ အလှည့်အလည် စံနေမြဲ ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် မာဂဏ္ဍီမိဖုရားသည် မြွေဟောက်ငယ် တကောင်ကို ဝါးကျည်ဆစ်၌ ထည့်စေ၍ မိမိ၏နေရာအနီး၌ ထားလေ၏။ ဥဒေနမင်း၏ အဖိုရာမှာလည်း မည်သည့်နေရာသို့ သွားသွား ဆင်ချစ်သော စောင်းကို ယူရုံသာလျှင် သွားမြီရမ္မတာဖြစ်၏။ မာဂဏ္ဍီမိဖုရားသည် မင်းကြီး မိမိထံသို့ လာသောအခါ၌ မင်းကြီးမသိအောင် ထိုမြွေဟောက်ငယ်ကို စောင်းခွက်အတွင်း၌ထည့်၍ အပေါက်ကို ပိတ်စေလေ၏။

ထို့နောင်မှ သာမာဝတီ မိဖုရားထံသို့ သွားခါနီး ဖြစ်သော မင်းကြီးကို “အရှင်မင်းကြီး သာမာဝတီ မိဖုရား ဆိုသည်မှာ ရဟန်းဂေါတမ၏ အပင်းအသင်း ဖြစ်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးတို့ကို မြက်တပင်လောက်မျှ မရေတွက်ပါ။ တစုံတခု ပြုပြီးလျှင် အရှင်မင်းကြီးတို့၏ အပြစ်ကိုသာလျှင် ကြံစည်နေသူ ဖြစ်ပါသည်။

မမေ့မလျော့ သတိရှိရှိ နေတော်မူခဲ့ကြပါ”ဟု (အကျိုးလိုသည့် အဟန့်)မှာကြားပြောဆိုလိုက်လေ၏။

ဥဒေနမင်းကြီးသည် သာမာဝတီမိဖုရား၏ နန်းပြာသာဒ်၌ ခုနစ်ရက် အချိန်ကုန်လွန်စေပြီး၍ တဖန် ခုနစ်ရက်၌ မာဂဏ္ဍီ မိဖုရား၏ နန်းအိမ်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မာဂဏ္ဍီမိဖုရားသည် မင်းကြီးလာလျှင်ပင် “အရှင်မင်းကြီး...အသို့နည်း (= ဘယ့်နှယ်လဲ) အရှင်မင်းကြီး၏အပေါ်မှာ သာမာဝတီ မိဖုရားသည် အခွင့်အပေါက်ကို မရှာပဲ ရှိပါ၏လော”ဟု အကျိုးလိုဟန် ပြောဆို၍ မင်းကြီး၏လက်မှ စောင်းတိုယူကာ လှုပ်ပြီးလျှင် “အသို့နည်း (=ဘယ့်နှယ်လဲ)မြတ်သောမင်းကြီး...ဤစောင်းတော်အတွင်းမှာ အကောင် တကောင်ကောင် လှည့်လည်ရွှေ့ရှား သွားနေပါ တကား”ဟု ဆို၍ မြွေထွက်ရန် အပေါက်ကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင်(မူလက မိမိပြုလုပ်ထားသည့် အပေါက်ကိုဖွင့်ပြီးလျှင်) “အတ္တုမေဗ္ဗ = အလိုလေး ကျွန်တော်မ၏ ဖျက်စီးခြင်းပါတကား၊ အန္တောသပ္ပေ၊ = စောင်းတော်အတွင်းမှာ မြွေကြီး”ဟုဆိုကာ စောင်းကို စွန့်ပစ်၍ ပြေးလေ၏။ (မာဂဏ္ဍီ၏ ရန်တိုက်ခြင်းကား အောင်မြင်လေပြီ)။ ထိုအခါ ဥဒေနမင်းသည် မီးလောင်သည့်ဝါးတောအလား၊ ဆားထည့်လိုက်သည့် မီးဖိုပမာ အမျက်ဒေါသဖြင့် တဖျစ်ဖျစ်မြည်လျက် “အလျင်အမြန် အခြံအရံနှင့်တကွသော သာမာဝတီကို ခေါ်ခဲ့ကြလော့”ဟု အမိန့်ပေးလေ၏။ မင်းချင်းတို့သည် သွား၍ ခေါ်ကြလေကုန်၏။

“သူတဖက်သား၊ မျက်မာန်ပွါးသော်၊ တရားမကွာ၊ ထိန်းစောင့် ကာဖြင့်၊ ဧမတ္တာနုလုံး၊ ကိုယ်ကသုံးလျှင်...၊ အရှုံး ဘယ်မှာ ရှိချိမ့်နည်း”။ ။ဓမ္မုပဒေသ။

သာမာဝတီမိဖုရားသည် မင်းကြီး အမျက်ထွက်သည်ကို သိ၍ မိမိမှ ကြွင်းသော မင်းမိန်းမတို့အား “မင်းကြီးသည် သင်တို့ကို သတ်လို၍ ခေါ်၏။ ယနေ့ တနေ့လုံးလုံး ဩဒိဿက မေတ္တာဖြင့် ခြင်းဖြင့် မင်းကြီးကို မေတ္တာ ဖျန်းကြလော့”ဟု တရားအချက်အမှတ်ပေးလေ၏။ ဥဒေနမင်းသည် သာမာဝတီမိဖုရားနှင့်တကွ

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဇာတ္တရာနှင့်သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၁၃

ထိုမောင်းမ ငါးရာတို့ကို အခေါ်ခိုင်းပြီးလျှင် အားလုံးတို့ကို အစဉ်လိုက် တန်းစေပြီးမှ လေးကြီးကို စွဲကိုင်၍ အဆိပ်လူးမြားကို ခွဲပြီးလျှင် လေးကို ဖြည့်လျက် (= လေးညှို့ကို ညှို့လျက်) ရပ်တည် လာလေ၏။

ထိုခဏ၌ သာမာဝတီအမှူးပြုသော မင်းမိန်းမ ငါးရာလုံး တို့သည် မင်းကြီးအား စူးစိုက်၍ ဩဒိဿကမေတ္တာကို မြန်ကြ လေ၏။ မင်းကြီးသည် မြားကို ပစ်ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်၊ ဖယ်ရှား ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်ပဲ ကိုယ်တို့မှ ချွေးပေါက်များ တဖြိုင်ဖြိုင် ယိုထွက်၍ လာလေကုန်၏။ တကိုယ်လုံးလည်း တုန်လှုပ်၍ နေသည့်ပြင် ခံတွင်းမှလည်း တံတွေးများ စီးကျလာလေ၏။ ကိုင်ယူသင့် ကိုင်ယူစရာကို မမြင်ပဲ ရှိလေ၏။

ထိုအခါ မင်းကြီးကို သာမာဝတီက “မြတ်သောမင်းကြီး.... ပင်ပန်းတော်မူသလော” ဟု မေးလေလျှင် မင်းကြီးသည် “အိမ်း... ဟုတ်ပေသည် ရှင်မိဖုရား.... ငါပင်ပန်းလှ၏။ သင်သည် ငါ၏မိရာ ဖြစ်ပါလော့” ဟု ဆိုလေ၏။ သာမာဝတီမိဖုရားက “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းကြီး... မြားကို မဟာပထဝီမြေကြီးသို့ ရှေးရှုပြုတော်မူ ပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် မင်းကြီးသည် သာမာဝတီမိဖုရား ဆိုသည်အတိုင်း ပြုလေ၏။ ထိုအခါ သာမာဝတီမိဖုရားသည် “မင်းကြီးလက်မှ မြားသည် လွတ်စေသတည်း” ဟု အဓိဋ္ဌာန်လိုက် လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် မြားသည် မင်းကြီးလက်မှ လွတ်၍ သွား လေ၏။

ဥဒေနမင်းကြီးသည် ထိုခဏမှာပင် ရေ၌ ငုပ်၍ ပြန်လာ ပြီးသော် စိုသောဆံ၊ စိုသော အဝတ်ရှိလျက် သာမာဝတီ၏ ခြေ တို့၌ တုပ်ဝပ်ပြီးလျှင် “ရှင်မိဖုရား.... ငါ့အား သည်းခံပါလော့၊ ငါသည် ကုန်းချောသူ မာဂဏ္ဍိ၏ စကားဖြင့် မစူးစမ်း မဆင်ခြင်ပဲ ဤအမှုကို ပြုမှားအပ်ခဲ့လေပြီ” ဟု တောင်းပန်ဝန်ချစကား ပြော ကြားလေ၏။ သာမာဝတီမိဖုရားက “သည်းခံပါသည် အရှင် မင်းကြီး...” ဟု ခွင့်ပြုသည်းခံစကား ပြောကြားလေလျှင် ဥဒေန မင်းကြီးသည် “ကောင်းပါပြီ ရှင်မိဖုရား.... ဤသို့လျှင် သင်မိဖုရား

သည် ငါ့အား သည်းခံအပ်သည် မည်ပါပေ၏။ ယနေ့ ဤအချိန်မှ စ၍ ရှင်ခိဖုရားတို့၏ အလိုအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားအား အလှူဒါနကို ပေးလှူကြပါလော့၊ နေလွှဲအခါ ကျောင်းတော်သို့သွား၍ တရားစကား နာကြားကြပါကုန်လော့၊ ယနေ့မှစ၍ သင်တို့အား အစောင့်အရှောက်ကို ငါပေးအံ့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ သာမာဝတီခိဖုရားက အခွင့်ရသဖြင့် “အရှင်မင်းကြီး... ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် ယနေ့မှစ၍ ကျွန်တော်မတို့အား တရားသင်ပြပေးမည့် ရဟန်းဘော် တပါးကို မြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှ တောင်းပန်၍ ပင့်ဆောင်ပေးကြပါလော့” ဟု ဆိုလေလျှင် ဥဒေနမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းတပါးကို တောင်းပန် လျှောက်ထားလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို ရခဲလေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ သာမာဝတီအမှူးပြုသော မင်းမိန်းမငါးရာတို့သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို ပင့်စေကြ၍ နေ့စဉ်နေ့စဉ် ဆွမ်းဆက်ကပ်ပူဇော်မှု ပြုကြပြီးလျှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏ အထံ၌ တရားစာပေကို သင်ယူကြလေကုန်၏။

သာမာဝတီခိဖုရား အမှူးပြုသော မင်းမိန်းမငါးရာတို့သည် တနေ့သ၌ မထေရ်မြတ်၏ အနုမောဒနာတရားဝယ် သဒ္ဓါကြည်ညို ဖြစ်ရှိကြသဖြင့် မထေရ်မြတ်အား (တယောက်လျှင် တထည်ကုစီ) အပေါ်ရုံအဝတ်အထည် ငါးရာတို့ကို လှူဒါန်းကြလေကုန်၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရှေးနုစဉ်အခါ တခုသော ဘဝဝယ် အပ်လှူသမား = အဝတ်ချုပ်သမား ဖြစ်သောအခါ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တပါးအား အပ်တချောင်းနှင့် လက်တဝါးစာ(=လက်တဝါးခန့်ရှိသည့်) အဝတ်ကြမ်းပိုင်းကို လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် အပ်လှူခဲ့သော ကောင်းမှုကြောင့် ဤကိုယ်အဖြစ်၌ ပညာကြီးသူဖြစ်၍ အဝတ်ကြမ်းပိုင်းကို လှူခဲ့သောကောင်းမှုကြောင့် ဤနည်းနှင့် အကြိမ်ငါးရာတိုင်တိုင် သင်္ကန်းလျှာအဝတ်တို့ကို ရရှိတော်မူလေသည်။

ရတနာ] (၃-၄) ခုဋ္ဌတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၁၅

သာမာဝတီတို့ မီးတိုက်၍ အသတ်ခံရခြင်း

ထို့နောက် မာဂဏ္ဍီမိဖုရားသည် အခြားပြုစွယ်ကို မမြင်ရတော့ ရကား တနေ့သို့ ဥဒေနမင်းကြီးကို “အရှင်မင်းကြီး...ဥယျာဉ် တော်သို့ အပ်ပျော်အပါး သွားကြကုန်အံ့”ဟု တိုင်ပင်ပြောဆို လေ၏။ ဥဒေနမင်းကြီးက (မာဂဏ္ဍီ၏ အကြံကို မသိသဖြင့်) “ကောင်းပြီ ရှင်မိဖုရား”ဟု ဝန်ခံလေလျှင် မာဂဏ္ဍီ မိဖုရားသည် မိမိ၏ဘထွေးဖြစ်သူ စုဋ္ဌမာဂဏ္ဍီပုဏ္ဏားကို ခေါ်စေ၍ “ဘထွေး... ကျွန်တော်မတို့ ဥယျာဉ်သို့ သွားသောအခါ၌ သာမာဝတီ၏ နေရာ နန်းပြာသာဒ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မောင်းမမိသံ အခြံအရံငါးရာနှင့်တကွသော သာမာဝတီကို ပြာသာဒ် အတွင်း သွင်းထားမှုပြု၍ ‘မင်းကြီး၏ အမိန့်အာဏာ’ဟု ပြောဆိုကာ တံခါးကို ပိတ်ပြီးနောက် ကောက်ရိုးများဖြင့် ရစ်ပတ်ဝန်းဝိုင်း၍ သာမာဝတီ၏ နန်းပြာသာဒ်ကို မီးတိုက်ရစ်လော့”ဟု တိတ် တဆိတ် ပြောဆိုမှာထားခဲ့လေ၏။ စုဋ္ဌမာဂဏ္ဍီပုဏ္ဏားမိုက်သည် ဥဒေနမင်းကြီးနှင့် မာဂဏ္ဍီမိဖုရားတို့ အပျော်အပါးဥယျာဉ်သို့ သွားကြသောအခါ မာဂဏ္ဍီမိဖုရား မှာကြားထားခဲ့သည့်အတိုင်း သာမာဝတီ၏ နန်းပြာသာဒ်ကို မီးတိုက်လေတော့၏။

ထိုနေ့အဖို့၌ ထိုမင်းမိန်းမ ငါးရာလုံးတို့ပင် ရှေးကပြုအပ်ခဲ့ သော ဥပပိဋကအကုသိုလ် နံ၏အာနုဘော်ကြောင့်သမာဗတ်ကို ဝင်စားဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ကြတော့ချေ။ သာမာဝတီ မိဖုရားနှင့်တကွ ငါးရာလုံးတို့ပင် တပြိုင်နက်တည်း ဖဲ့အစု ဖဲ့ဆုင်ကဲ့သို့မီးအလောင် ခံကာ သေဆုံးကြရှာလေကုန်၏။ ထိုမင်းမိန်းမတို့အား စောင့် ရှောက်ရသည့် မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် မင်းကြီးထံသွားကြ၍ “အရှင်မင်းကြီး...ဤမည်သောအမှု(သာမာဝတီ၏ နန်းပြာသာဒ် ကို မီးတိုက်ခြင်းအမှု)ကို ပြုကုန်ကြပါပြီ”ဟု လျှောက်ထားကြ လေကုန်၏။

ဥဒေနမင်း၏ ရာဇပရိယာယ်

ဥဒေနမင်းကြီးသည် “အဘယ်သူသည် မီးတိုက်မှု ပြုအပ် သနည်း”ဟု လက်သည်တရားခံကိုရှာကြံထောက်လှမ်းလတ်သည်

ရှိသော် မာဂဏ္ဍိမိဖုရားက ပြုစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိရှိရ၍ မာဂဏ္ဍိမိဖုရားကို ရှေ့တော်မှောက်သို့ အရောက်ခေါ်စေပြီးလျှင် “အဘယ် = မာဂဏ္ဍိမိဖုရား.....ငါပြုလုပ်ရမည့် အလုပ်ကို ပြုလုပ်သောသင်သည် ကောင်းသောအမှုကို ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ အမျိုးမျိုး ထကြွကာ ငါ့ကို သတ်ဖို့ရန် အားထုတ်နေသည့် သာမာဝတီမိဖုရားကို သင်ကား သတ်စေအပ်လေပြီ၊ သင့်အပေါ်မှာ ငါသည် အလွန်ကြည်ညိုပေ၏၊ သင့်အား ဆုလာဘ်စည်းစိမ်ကို ငါပေးပေအံ့၊ သင်၏ဆွေမျိုးများကို ခေါ်စေလော့” ဟု ရာဇပရိယာယ်ဖြင့် ပြောဆိုလေ၏။

မာဂဏ္ဍိမိဖုရားသည် ဥဒေနမင်းကြီး၏စတားကို ကြားရလျှင် အလွန်အားရ နှစ်သက်လျက် ဆွေမျိုးမဟုတ်သူများကိုလည်း ဆွေမျိုးများပြုလုပ်ကာ ခေါ်စေလေ၏။ ဥဒေနမင်းကြီးသည် အားလုံးသော ရာဇဝတ်ကောင်များ စုဝေးမိပြီးအဖြစ်ကို သိရှိလတ်သော် မင်းယင်ပြင်၌ (= နန်းတော် မြေတွက်လပ်၌) ထို ရာဇဝတ်သားများကို လည်ပင်းပမာဏနက်သော တွင်းများ၌ မြှုပ်သတ်မြေဖို့ပြီးလျှင် မြေပေါ်၌တည်ရှိနေသော ဦးခေါင်းတို့ကို ရိုက်ခွဲစေလျက် သံထွန်သွား သံထွန်တုံးတပ်သော ထွန်များဖြင့် ထွန်ယက်စေ၏။ မာဂဏ္ဍိမိဖုရားကိုလည်း အပိုင်းအပိုင်းခုတ်သတ်စေပြီးလျှင် မုန့်ကြော်သော အိုးကင်း၌ ထည့်၍ ကြော်စေလေ၏။

သာမာဝတီတို့၏ ရှေးအကုသိုလ်ကံ

(ဤ၌-“မောင်းမမိသံ အခြံအရံငါးရာနှင့် တကွသော သာမာဝတီမိဖုရား၏ မီးလောင်တိုက်အသွင်းခံ၍ သေဆုံးရခြင်း၏ ရှေးမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကား အဘယ်နည်း” ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား-သာမာဝတီမိဖုရားအလောင်း အမျိုးသမီးသည် ဘုရားပွင့်တော်မမူမီ တခုသောဘဝယေ ထိုမိန်းမ ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ဂင်္ဂါမြစ်၌ ရေကစားပြီး ဆိပ်ကမ်း၏ အပြင်အပ၌ ရပ်တည်နေစဉ် အချမ်းအအေးဓာတ် ပြင်းထန်စွာ ပြစ်လာလတ်သော် မနီးမဝေးသော အရပ်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါး၏ သင်္ခမ်းကျောင်း=သစ်ရွက်မိုးဆည် ကျောင်းကလေးကို မြင်ရ၍ သင်္ခမ်းကျောင်းအတွင်း၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရှိမရှိကို မစူးစမ်းပဆင်ခြင်ပဲ ပြင်ပမှမီးတိုက်၍ မီးလှုံကြလေသည်။

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇုတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၁၇

သင်္ခမ်းကျောင်းအတွင်း၌ကား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ ထိုင်နေတော်မူသဲ ပြစ်၏(=ထိုင်ရင်း နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနေတော်မူသဲ ပြစ်၏)။ ထိုမိန်းမတို့သည် မီးတောက်မီးလျှံများ ပြတ်စဲသွားသောအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြင်ကြရ၍ (ဤ၌-လွန်ခဲ့ပြီးခဲ့သည့် မီးတိုက်မှုအတွက် သတ်လို သေစေလိုသော စေတနာမရှိ၍ အပြစ်မရှိသော်လည်း နှလုံးသွင်းမတတ်ကြ၊ အကြောက်လွန်ကြသည့်အတွက်) “ရှင်မတို့...ငါတို့သည် အဘယ်အမှု ပြုမိကြသနည်း-အပြုမှားကုန်ပေါ့၊ ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် မင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်၌ နေစဉ် ဆွမ်းခံကြသော အရှင်မြတ် ပြစ်လေသည်။ ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ပျံလွန်တော်မူနေသည်ကို မြင်ရလျှင် မင်းကြီးသည် ငါတို့အား ပြင်းစွာအမျက်ထွက်ပေလိမ့်မည်။ ယခုအခါ မင်းကြီးမကြားသိမီ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို အစပျောက်၊ အနုပျောက် ပြာကျအောင် မီးသင်္ဂြိုဟ်မှု ငါတို့ပြုမှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု အတိုင်ပင်မှား အကြံမှားကြကာ နောက်ထပ်၍ အခြားထင်းတိုကိုလည်း ထည့်ပြီးလျှင် မီးတိုက်မှားကြပြန်လေ၏။ (ဤနောက်ဆုံး မီးတိုက်ခြင်းကား သေစေလိုသော စေတနာ ပါရှိသောကြောင့် အပြစ်ကြီးလေးလေသည်)။

ထဖန် (နောက်ထပ်တိုက်သည်) မီးတောက်မီးလျှံများ ပြတ်လတ်သော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ ထိုမိန်းမများ ကြည့်ရှုနေကြစဉ်ပင် သင်္ကန်းတို့ကို ခါ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာ ကြသွားတော်မူလေ၏။ ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် ငရဲ၌ ကျက်ကြရပြီးလျှင် ဝိပါက်ကြင်းအနေဖြင့် ဤယခု မီးလောင်တိုက်အသွင်းခံရ၍ သေဆုံးပျက်စီးခြင်းသို့ ထိုမိန်းမတို့ ရောက်ကြရလေသည်။ (ဤကား အပြေတည်း)။

(ဂ) တေဓဂ်ဆွဲထူး ရရှိကြခြင်း

သာမာဝတီမိဖုရား အမှူးပြုသော မင်းမိန်းမငါးရာတို့ အကျိုးပဲ့ပျက်စီးဆုံးရှုံးကြပြီးသည့်နောက် ၁-ဘိက္ခု = ရဟန်းယောက်ျား၊ ၂-ဘိက္ခုနီ = ရဟန်းမ၊ ၃-ဥပါသကာ = ဒါယကာ၊ ၄-ဥပါသိကာ = ဒါယိကာမ တည်းဟူသော = ပရိသတ်လေးပါးတို့ အလယ်၌ ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ချီးမွမ်းစကား ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။
ဖြစ်ပွားပုံမှာ—

“ခုဇ္ဈတ္တရာကား အကြားအမြင် = မဟုဿုတ များပါပေစွာ၊ မာတုဂါမကိုယ်အဖြစ်၌ တည်သူ ဖြစ်ပါလျက် (= မိန်းမသားဖြစ်ပါလျက်) မင်းမိန်းမငါးရာတို့အား တရားကို ဟောကြား၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေပါပေ၏။

သာမာဝတီမိဖုရားသည်လည်း ဥဒေနမင်းကြီးက မိမိ (သာမာဝတီ) သို့ ပစ်အပ်သောမြားကို ဩဒိဿကမေတ္တာ ဖြန့်ခြင်းဖြင့် ဖြန့်၍ တားမြစ်နိုင်ပါပေ၏” —

ဤကဲ့သို့ ချီးမွမ်းစကား ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူလျက် ဥပါသိကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ခုဇ္ဈတ္တရာရှင်မကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ မဟုဿုတာနံ ယဒိဒံ ခုဇ္ဈတ္တရာ = ရဟန်းတို့...အကြားအမြင် မဟုဿုတများကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့တွင် ခုဇ္ဈတ္တရာဥပါသိကာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “မဟုဿုတ = အကြားအမြင် များသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(တေဒဂ်ရာထူးဖြင့် ချီးသည်ချီးကျူးလောက်ပါပေသည်။ ဇင်ရှားစေဦးစွာ—သာမာဝတီမိဖုရားအမှုရိုသော မင်းမိန်းမငါးရာတို့ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ကြပြီးသောအခါ ဤခုဇ္ဈတ္တရာကို “အမိ ဥတ္တရာ အမိသည် နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွား၍ ဘုရားရှင်ဟောသမျှတရားကို နားပြီးလျှင် အကျွန်ုပ်တို့အား တပန်ပြန်၍ ဟောပါလော့” ဟု ဆိုကြလေသည်။ သူမသည် ထိုမင်းမိန်းမတို့ ဆိုသည့်အတိုင်း ပြုလျက် နောက်အဖို့ဝယ် ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ထိပိဋကဓရအမျိုးသမီး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရား

ရတနာ] (၃-၄) ခုဇ္ဈတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့အကြောင်း ၃၁၉

သည် ခုဇ္ဈတ္တရာကို နောက်ဆုံးဝယ် ဗဟုဿုတ အရာ၌ တေဒဂ် ထားတော်မူလေသည်။

ဤသို့လျှင် ဥပါသိကာ=ဒါယိကာတို့အနက် ဗဟုဿုတများလှသူ ဖြစ်သောကြောင့် မြတ်ဘုရားကပင် တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူအပ် သော သေက္ခပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ခုဇ္ဈတ္တရာ အရိယသာဝိကာသည် မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ကောသမ္ဗိပြည်၌ သီဘင်းသုံးနေထေးမူ၍ အခါပြတ် မြတ်ဘုရားထံသို့သွား၍ တရားနာပြီးလျှင် နန်းခတ်သို့တဖန် ပြန်လား၍ သာမာဝတီအမှူးပြုသော မင်းမိန်းမင်းရာ အရိယသာဝိကာတို့အား ဘုရားဟောတော်မူသည့်နည်းအတိုင်း မိမိကြားနာခဲ့ရသော တရားများ ကို “ဝုတ္တံ ဟေတံ အဂဝတာ၊ ဝုတ္တမရဟတာထိ မေ သုထံ” ဟု နိဒါန်း ပျိုးကာ တဖန်ပြန်၍ ဟောပြုလေသည်။

ထိုသို့ ခုဇ္ဈတ္တရာ တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားအပ်သည့် သုတ်ပေါင်း (၁၁၂) တရားတဆယ်နှစ်သုတ်ရှိသော ဝိနဝစန=ဘုရားရှင်၏ စကား တော်အစဉ်ကို သံဂါယနာတင် မထေရ်မြတ်တို့သည် “ဣတိဝုတ္တက ပါဠိတော်” ဟူသော အမည်ဖြင့် သံဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြလေသည်။ ဣတိဝုတ္တက ဌ၊ မျက်နှာ ၂၉-မှ)။

မြတ်စွာဘုရားသည် တေဒဂ်ပွဲကြီးသဘင် ယင်ရာ၌ သာမာဝတီသီလရားကိုကား—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ မေတ္တာဝိဟာရီနံ ယဒိဒံ သာမာဝတီ = ရဟန်းတို့... မေတ္တာဇနာန်ဖြင့် နေလေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့်မ= သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့တွင် သာမာဝတီသည် အသာ ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “မေတ္တာဝိဟာရီ = မေတ္တာဇနာန် ဖြင့် နေလေ့ရှိသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ခုဇ္ဈတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့ အကြောင်းတည်း။

(၅) ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာ အကြောင်း

(က) ဥတ္တရာ၏ ချေးကောင်းမှု

ဤ ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာအလောင်း အမျိုးကောင်း သမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာ ဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီး (= သူဌေးသမီး) ဖြစ်၍ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို “ဈာနာဘိရတ = ဈာန် တရားဖြင့် နေလေ့ရှိသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္ဒရ ကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ပုဏ္ဏသုဌေးကြီး၏ သမီး

ဥတ္တရာ ဖြစ်လာခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သုမန သူဌေးကြီးကို မှီခို၍ နေရသည့် “ပုဏ္ဏသီဟ” အမည်ရှိသော အလုပ်သမားနှင့် ဇနီးဖြစ်သူ ဥတ္တရာတို့၏ သမီး ဖြစ်လေ သည်။ ထိုသမီး၏ အမည်ကိုလည်း အမိအမည်နှင့် အလားတူ “ဥတ္တရာ” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။

ပုဏ္ဏသီဟ သူဌေးဖြစ်ချိန်

ထိုနောက် တနေ့သ၌ နက္ခတ်ပွဲသဘင်နေ့ဝယ် ရာဇဂြိုဟ် သူဌေးကြီးသည် ပုဏ္ဏကို ခေါ်စေ၍ “အမောင်ပုဏ္ဏ... နက္ခတ်ပွဲ သဘင်သည်၎င်း၊ ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းသည်၎င်း ဆင်းရဲသော (မောင်တို့လို) လူ့အဖို့ရာ အဘယ်ပြုအံ့နည်း၊ သို့သော်လည်း အမောင်သည် ‘ပွဲသဘင်အဖိုးအခရိက္ခာ’ကို ယူ၍ ပွဲလမ်းသဘင် ကိုပင် ဖျော်ရွှင်မည်လော၊ သို့မဟုတ် အားကောင်းသည့်နွားများ၊

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာ အကြောင်း ၃၂၁

ထွန်တုံး၊ ထွန်သွားများကို ယူကာ လယ်ထွန် မည်လော၊ အမောင်နှစ်သက်ရာကို ပြောပါလော့” ဟု ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် သူဌေးကြီးကို “အရှင်..... ကျွန်ုပ်၏ အိမ်ရှင်မနှင့် တိုင်ပင်ပြီးမှ စဉ်းစားပါရစေ” ဟု ပြောခဲ့၍ ထိုသူဌေးကြီး မေးသည့်စကားကို အိမ်ရှင်မ-ဥတ္တရာအား ပြောကြားလေ၏။ ဇနီးဥတ္တရာသည် “အိုအရှင်.... သူဌေးဟူသည်မှာ အကျွန်ုပ်တို့၏ အရှင်သခင် အစိုးရသူဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်သည့်အတွက် ထိုသူဌေး မင်း၏ အဖို့ရာ အရှင်နှင့် အတူတကွ စကားပြော ဆိုလတ်သော် ပြောသမျှ စကားသည် တင့်တယ်၏ (= အရှင်သခင် အစိုးရသူ ဖြစ်၍ သူ့အဖို့ရာ သူပြောသမျှ တင့်တယ်၏)။ သို့သော်လည်း အရှင်သည် မိမိ၏ လုပ်ငန်းဖြစ်သည့် လယ်ထွန်မှုကို မစွန့်ပစ်ပါလင့်” ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် ဇနီး၏ စကားကို နားထောင်ပြီးလျှင် လယ်ထွန်ရမည့် ထွန်တုံး၊ ထွန်သွား၊ နွား-စသည့် ဘဏ္ဍာများကို အပြည့်အစုံ ယူကာ လယ်တောသို့ သွားရောက်၍ လယ်ထွန်နေလေ၏။

အကြောင်းထူး တိုက်ဆိုင်လာသည်မှာ ထိုနေ့၌ အရှင်သာရိ-ပုတ္တရာ မထေရ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထ၍ “ယနေ့ ငါသည် အဘယ်သူအား ချီးမြှောက်မှုပြုရလျှင် သင့်မည်နည်း” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဤပုဏ္ဏသုဆင်းရဲ၏ * ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယကို မြင်တော်မူ၍ ဆွမ်းခံချိန်၌ သပိတ်, သက်န်း

* ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယကို မြင်တော်မူ၍- ဟူသောစကားရပ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရရှိရေးအတွက် ပစ္စုပ္ပန် ဤဘဝ၌ ပြည့်စုံရမည့် အကြောင်းတို့ ပေါင်းဆုံ ညီညွတ်မှုပင် ရှိသော်လည်း မချွတ်ကော် အမှန်ပင် ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံအဖြစ်ဖြင့် မျက်မှောက်ဘဝ အကျိုးရမည့်ကံ၏ အဖို့ရာ၌လည်း ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းအပေါင်း ကဲ့သို့ပင် ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို အလိုရှိအပ်လေသည် ဟု ပြတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် အထွတ်အထိပ်ထောက်သည် သပ္ပုရိ-သုပနိဿယ, ယောနိသော မနုသိကာရ-ဟူသော (ပစ္စုပ္ပန်) အကြောင်းတို့

ကို ယူဆောင်တော်မူကာ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲ လယ်ထွန်ရာ အရပ်သို့ ကြွတော်မူလျက် မနိုးမဝေးဝယ် ကိုယ်တော်ကို ပြလေ၏။ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် မထေရ်မြတ်ကို မြင်လျှင် လယ်ထွန်ခေတ္တရပ်ထားခဲ့၍ မထေရ်၏အထံသို့ သွားပြီးလျှင် တည်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲကို (ချီးမြှောက်တော်မူလိုသဖြင့်) ကြည့်တော်မူ၍ ရေ ချမ်းသာမည့် အရပ်ကို မေးတော်မူလေ၏။ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် “အရှင်မြတ် ကြီးကား မျက်နှာသစ်တော်မူလိုသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ လျင်မြန်စွာ သွားတည့်၍ တံပူကို ယူဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် အပ်စပ်အောင်ပြုလျက် မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ် တံပူကို ဝါးနေတော်မူစဉ်ပင် သပိတ်နှင့်တကွ ဓမကရိတ် = ရေစစ်ကို ထုတ်ယူခဲ့၍ ရေအပြည့် ခပ်ဆောင်လာခဲ့လေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် မျက်နှာတော် သစ်ပြီးလျှင် ဆွမ်းခံခရီးသို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် “အခြားတပါးသော နေ့တို၌ မထေရ်မြတ်သည် ဤခရီးသို့ ကြွတော်မမူ၊ ယနေ့မူကား ငါ့အား ချီးမြှောက်ရန် ကြွလာတော်မူသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဩ...ငါ၏ အိမ်ရှင်မသည် ငါ့အတွက် ယူဆောင်လာမည့် ထမင်းကို မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်၌ လောင်းထည့်၍ လှူလိုက်ရပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိလေ၏။

ထို့နောက် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲ၏ အိမ်ရှင်မသည် “ယနေ့ကား ပွဲသဘင်နေ့ဖြစ်သည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့၍ စောစောပင် ပိမိအတွက် ရရှိသောရိက္ခာဖြင့် ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်များကို စီမံချက်ပြုတ်ကာ ယူဆောင်ခဲ့၍ အရှင်သခင် ခင်ပွန်းသည် မောင်ပုဏ္ဏ၏ လယ်ထွန်ရာ လယ်တောသို့ လာလတ်သည်ရှိသော် လမ်းခရီး

ကောင်းကောင်းကြီး ပြည့်စုံသော်လည်း မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှ—ဥပနိဿယမှ ကင်းသောသူ၏အဖို့မဂ်ဖိုလ်ရခြင်းသည် မပြည့်စုံနိုင်။ ငိုကာ ၂၀၈-မှ။

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၂၃

အကြား၌ မထေရ်မြတ်ကို မြင်၍ “ဩ...အခြား တပါးသောနေ့များ၌ ငါ့အဖို့ရာ မထေရ်မြတ်ကို ဖူးတွေ့ရသော်လည်း လူ့စွယ် ဝတ္ထုက မရှိပဲ ဖြစ်နေ၏။ လူ့စွယ်ဝတ္ထုရှိပြန်ပါတော့လဲ ငါ၏အရှင်မြတ်ကို မဖူးတွေ့ရချေ။ ယနေ့မူကား လူ့စွယ်ဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် = နှစ်မျိုးလုံးတို့ပင် မျက်မှောက်ဖြစ်၍ နေချေပြီ။ ငါ့အရှင်သခင် ခင်ပွန်းသည်၏အတွက် တစန် အိမ်ပြန်၍ ချက်ပြုတ်စီမံပြီးမှ ထမင်းကို ပို့တော့မည်။ ငါ ယခု ဆောင်ယူခဲ့သည့် ဤထမင်းအစာအာဟာရကို မထေရ်မြတ်အား လှူဦးမှပဲ” ဟု ဆင်ခြင်မိကာ စေတနာသုံးတန် ပြဋ္ဌာန်းလျက် ထိုမိမိယူဆောင်ခဲ့သောဘောဇဉ်ထမင်းကို အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ သပိတ်၌ လောင်းထည့်လှူဒါန်းလိုက်ပြီးလျှင် “ဤသို့ သဘောရှိသည့် ဆင်းဆင်းရဲရဲ အသက်ရှင်ရခြင်းမှ လွတ်မြောက်ရပါလို၏ဘုရား” ဟု ဆုတောင်းစကား လျှောက် ထားလိုက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်သည်လည်း “သင်၏ အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝပါစေ” ဟု ထိုအမျိုးသမီးအား ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ = အနုမောဒနာစကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ ထိုအရပ်မှပင် ပြန်နစ်ကာ ကျောင်းတော်သို့ ကြွလေ၏။

(ဤ၌-ဒါနုကောင်းမှု တခုပြုလျှင် မဟာကုသိုလ်ဇောဝါရ်ဝီထိတို့ များစွာ ဖြစ်ကြလေရာ တဝီထိ တဝီထိတို့၌ ကုသိုလ်ဇော ခုနစ်ကြိမ်တို့ ဖြစ်ရှိလေသည်။ ထိုဇောခုနစ်ကြိမ်တို့အနက် ပဌမဇောဝီထိတို့၌ ပါရိသော ကုသိုလ်စေတနာကို(အကြောင်းညီညွတ်လျှင် မျက်မှောက်ဘဝ၌ အနုပါဒိဏ္ဍက = သက်မဲ့ဖြစ်သည့် ရွှေ၊ ငွေစသော ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေတော်သောကြောင့်) ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

တို့ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ အကျိုးပေးရန်မှာ - (က) ဝတ္ထုသမ္ပဒါ = အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကအနာဂါမ်အရိယာ(သို့မဟုတ်)ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း၊ (ခ) ပစ္စယသမ္ပဒါ = လှူဖွယ် ဝတ္ထုက တရားသဖြင့် ရအပ်သော ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း၊ (ဂ) စေတနာသမ္ပဒါ = အလှူပေးပုဂ္ဂိုလ်၏ စေတနာသုံးတန်နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်ခြင်း၊ (ဃ) ဂုဏာတိရေကသမ္ပဒါ = အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က သမာပတ်မှ ထသစ်စဖြစ်ခြင်း (ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအတွက်) = ဤအကြောင်း ထေးပါးနှင့်ပြည့်စုံ၍ အလှူရှင်ကလည်း ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယနှင့်

ပြည့်စုံခြင်း- ဤအကြောင်းများ ညီညွတ်မှ မျက်မှောက်ဆဲ အကျိုး ပေးရလေသည်။

ယခု ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲ ဇနီးမောင်နှံတို့၏ အလှူဒါနမှလည်း ဇော်ပြ ထုပါ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝအတွက် အကြောင်းလေးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်ပြင် မောင်ပုဏ္ဏကိုယ်တိုင်ကပင် သူဌေးဖြစ်ရန် အတိတ်ဘဝ ရှေးကောင်းမှု= ဥပနိဿယနှင့်လည်း ပြည့်စုံသူဖြစ်၍ ထိုနေ့မှာပင် မဟာနေသုဌေးကြီး ဖြစ်အောင် အနုပါဒိဏ္ဍက=သိုးမကုန် စွဲမကုန်နိုင်သည့် သက်မဲ့ ရွှေတုံး ရွှေစိုင် ရုပ်ဝတ္ထုအကျိုးတို့ကို ပေးလေသည်။

ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲ၏ ဇနီးသည်လည်း တဖန် မိမိအိမ်သို့ ပြန်၍ ခင်ပွန်းသည်အတွက် ထမင်းအစာအာဟာရကို ချက်ပြုတ်စီမံကာ ယူဆောင်ခဲ့၍ ပုဏ္ဏလယ်ထွန်ရာအရပ်သို့ရောက်လေသော် ခင်ပွန်း သည်၏ အမျက်ထွက်အံ့သော ဘေးမှ ကြောက်ရှာသည်ဖြစ်၍ (ခင်ပွန်းသည် အမျက်ထွက်ခဲ့လျှင် ထိုဆွမ်းအလှူဒါန အဟော- သိကံဖြစ်ကာ အကျိုးမရမည်ကို စိုးရိမ်ရှာသည်ဖြစ်၍) “အို- အရှင်.....ယနေ့ တရက်လောက်တော့ အရှင်၏စိတ်ကို အမျက် မထွက်အောင် စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းစေလိုပါသည်”ဟု ကြို တင်၍ ပြောလေ၏။ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲက “အဘယ်အကြောင်း ကြောင့်နည်း”ဟု မေးလေလျှင် ဇနီးသည်သည် “အရှင်.... ကျွန်တော်မသည် ယနေ့ အရှင်၏ (အတွက်တာ) ထမင်း = အာဟာရကို ဆောင်ယူလာစဉ် လမ်းခရီးအကြား၌ အရှင်သာရိ- ပုတ္တရာမထေရ်ကို ဖူးတွေ့ရ၍ အရှင်၏ ဝေဓုကျထမင်းကို မထေရ် မြတ်၏ သပိတ်၌ လောင်းလှူလိုက်ပြီးမှ အိမ်သို့ တဖန် ပြန်ကာ ထမင်းအသစ်ချက်၍ ယူဆောင်ပြီး (ယခုလို နေမြင့်မှ) လာရောက် ရပါသည်”ဟု ကြောင်း, ကျိုး လုံလောက်စွာ ပြောဆိုလေ၏။

ထွန်စိုင်းမြေတုံးတို့ ရွှေတုံးများ ဖြစ်လေပြီ

ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲကလည်း “ရှင်မ...သင်သည် နှစ်သက်စွယ်သော အမှုကို ပြုအပ်လေပြီ။ ငါသည်လည်း စောစောကပင် မထေရ်မြတ် ကြီးအား တံပူနှင့် မျက်နှာသစ်ရေတော်ကို ပူဇော်ဆက်ကပ် ဂျာဒါန်းအပ်လေပြီ။ ယနေ့ ငါတို့အဖို့ရာ ကောင်းသော မိုးသောက်

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၂၅

ခြင်း ဖြစ်ပါပေ၏။ မထေရ်မြတ်၏ ယနေ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အတွက် သုံးဆောင်အပ်သမျှ အလုံးစုံပင် ငါတို့၏ ဥစ္စာသာလျှင် ဖြစ်ပေ၏” ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုကာ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးတို့၏ သန္တာန်ဝယ် တထပ်တည်း တူမျှသည့် ကုသိုလ် စိတ်များ တဖွားဖွားဖြစ်၍ နေလေ၏။

ထိုနောက် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် ထမင်းစားပြီးလျှင် ဇနီးသည်၏ ပေါင်ပေါ်၌ ဦးခေါင်းချ၍ ခေတ္တမျှ လဲလျောင်းလေ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏ၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် အိပ်ပျော်ခြင်း = ဘဝင်စိတ်အစဉ်သည် သက်လေတော့၏ (= အိပ်ပျော်သွား၏ဟု ဆိုလိုသည်)။ ပုဏ္ဏ သုဆင်းရဲသည် အချိန်အနည်းငယ် အိပ်ပျော်ပြီး၍ နိုးလာလတ် လျှင် မိမိထွန်ယက်ထားသော အရပ်ကို ကြည့်ရှုလေ၏။ မောင်ပုဏ္ဏ ကြည့်တိုင်း ကြည့်တိုင်းသော အရပ်သည် သပွတ်ခါးပွင့်ကြီးတို့ဖြင့် ကြံ့၍ထားသကဲ့သို့ ဝါဝါဝင်းရှေ့ ထိန်ထိန်ဝေလျက် ရှိလေ၏။ ပုဏ္ဏ သုဆင်းရဲသည် ဇနီးသည်ကို “ရှင်မ...ထိုဝတ္ထုများကား အဘယ် မည်သော ဝတ္ထုများနည်း (ထွန်စိုင်းမြေတုံးတို့ကို လက်ဖြင့်ညွှန်၍ ပြောနေသည်)။ ယနေ့ ငါထွန်ယက်ပြီးသမျှ ဤလယ်မြေအရပ် ဌာနသည် ငါ့အဖို့ရာ ရှေ့ရောင်အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ထင်နေရ၏” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ဇနီးသည်က “အရှင်...ယနေ့ အရှင်သည် တနေ့လုံး ပင်ပန်းလှသောကြောင့် မျက်စိများ လည်၍ = မှောက် မှား၍ နေကြသည် ထင်ပါ၏” ဟု ပြောလေလျှင် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲ သည် “ရှင်မ...ငါ့အား မယုံကြည်လျှင် ရှင်မကိုယ်တိုင် ကြည့်ပါ လော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါကျမှ ဇနီးသည်သည် လယ် မြေကိုကြည့်ပြီးလျှင် “အရှင်...အရှင်သည် ဟုတ်မှန်သောသဘော ကို ပြောဆိုပါ၏။ ဤဝတ္ထုများသည် အရှင်ပြောသည့်အတိုင်း ရှေ့စိုင်းတုံးများ ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် ကိုယ်တိုင်ထသွား၍ ထွန်စိုင်းမြေတုံးတခုကို ကောက်ယူပြီးလျှင် ထွန်တုံးဦး၌ ထုနှက်ကြည့်လေ၏။ ထွန်စိုင်း မြေတုံးကြီးသည် ရှေ့တုံးရှေ့စိုင်းကြီးဖြစ်ကာ တင်လဲခဲကြီးကဲ့သို့ ထွန်တုံးဦး၌ ကပ်ငြိလျက် တည်လေ၏။ ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် ဇနီး

သည်ကို ခေါ်၍ “ရှင်မရေ... အခြားသူများ စိုက်ပျိုးအပ်သော မျိုးစေ့သည် သုံးလ (သို့မဟုတ်) လေးလကြာမှ အသီး သီး၏။ ငါ တို့၏ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်တည်းဟူသော လယ်မြေ ကောင်းအတွင်း၌ စိုက်ပျိုးအပ်သည့် သဒ္ဓါမျိုးစေ့သည်ကား ယနေ့ပင် မချွတ်ကေန် အမှန်ပင် အသီးကို သီးစေအပ်—အကျိုးကို ပေးအပ်လေပြီ။ ဤတပယ်မျှလောက်သောမြေအရပ်၌ သို့သျှားသီး မျှသော မြေစိုင့်ခဲသော်မှလည်း ရှေ့မဟုတ်သော မည်သည် မရှိ ချေ” ဟု လက်တွေ့ပြ၍ ပြောဆိုလေ၏။

ဇနီးသည်က “ယခုအခါ အဘယ်သို့ ပြုလုပ်ကြမည်နည်း အရှင်...” ဟု မေးမြန်းလေလျှင် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲသည် “ရှင်မ... ဤမျှ များပြားလှသော ဤရွှေတို့ကို ငါတို့ ခိုးဝှက်၍ စားသုံး မြင်းငှါ အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မတတ်နိုင်” ဟု ပြောဆို၍ ဇနီးသည်ကို ထိုနေရာ၌ ထားခဲ့ပြီးလျှင် ထမင်းအပြည့် ထည့်၍လာသော ခွက် အပြည့် ရှေ့တုံးရွှေစိုင့်တို့ကို ထည့်၍ မင်းနန်းတော်သို့ သွားရောက် ကာ မင်းကြီးအား “လူတယောက် ရှေ့ခွက်ကို ယူဆောင်လာ၍ ရှေ့နန်းတော်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်လာနေပါ၏” ဟု လျှောက်ကြား စေလေ၏။ မင်းကြီးသည် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲကို ရှေ့တော်မှောက်သို့ အရောက် ခေါ်သွင်းစေပြီးလျှင် မင်းကြီးနှင့် ပုဏ္ဏသုဆင်းရဲတို့ အပြန်အလှန် မေး၊ ဖြေကြသည်မှာ—

(မင်းကြီး) အမောင်... သင်သည် ဤရွှေများကို အဘယ် အရပ်၌ ရအပ်သနည်း။

(ပုဏ္ဏ) အရှင်မင်းကြီး... ယနေ့ အကျွန်ုပ် လယ်ထွန် အပ်သည့် မြေအရပ်တခုလုံး ရှေ့တုံး ရှေ့စိုင့်ချည်း ဖြစ်၍ နေပါသည်။ မင်းမှထမ်းများကို စေလွှတ်၍ မင်းဘဏ္ဍာ အဖြစ် သိမ်းပိုက်တော်မူကြစေချင်ပါသည်။

(မင်းကြီး) သင်သည် အဘယ်အမည် ရှိသနည်း။

(ပုဏ္ဏ) အရှင်မင်းကြီး... အကျွန်ုပ်သည် ပုဏ္ဏ-အမည် ရှိပါ၏။

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၂၇

ထိုနောက် မင်းကြီးသည် “အချင်းတို့—သွားကြလော့၊ လှည်းများကို က-ပြီးလျှင် ပုဏ္ဏ၏ လယ်ထွန်ရာအရပ်မှ ရွှေများကို တိုက်ခဲ ဆောင်ခဲ့ကြကုန်လော့”ဟု ဆို၍ မင်းမှထမ်းတို့ကို လှည်းများနှင့်တကွ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။

ပုဏ္ဏတို့မိသားစု သူဌေးလည်းဖြစ် သောတာပန်အရိယာများလည်း
ဖြစ်ကြခြင်း

လှည်းတို့ဖြင့် သွားရောက်ကြပြီးသော မင်းမှထမ်းတို့သည် “မင်းကြီး၏ ဘုန်းတည်း”ဟု နှုတ်က မြွက်ဆို၍ ရွှေစိုင်ခဲတို့ကို ကောက်ယူကြကုန်၏။ ကောက်ယူသမျှ ရွှေစိုင်ခဲများသည် ပကတိ ထွန်စိုင်မြေခဲများသာလျှင် ဖြစ်ကြလေ၏။ မင်းချင်းတို့သည် ရွှေနန်းတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ မင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မိမိသာရမင်းကြီးက “အချင်းတို့—ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်တို့သည် ‘မောင်ပုဏ္ဏ၏ ဘုန်းကံတည်း’ဟု နှုတ်က မြွက်ဆိုကာ ကောက်ယူကြကုန်လော့”ဟု အကြံပေးစကား ပြောကြားလိုက်ရာ မင်းချင်းတို့သည် တဖန်ပြန်သွားကြ၍ မင်းကြီး မှာကြားလိုက်သည့်အတိုင်း “မောင်ပုဏ္ဏ၏ ဘုန်းကံတည်း”ဟု နှုတ်က မြွက်ဆိုကြကာ ကောက်ယူကြလေကုန်၏။ ယူတိုင်း ယူတိုင်းသည် ရွှေသားအတိသာလျှင် ဖြစ်လေ၏။

မင်းမှထမ်းတို့သည် ထိုရွှေအားလုံးကို လှည်းအစီးပေါင်း များစွာဖြင့် တိုက်ဆောင်ခဲ့ကြ၍ မင်းကြီး၏အမိန့်အရ နန်းယင်ပြင် (= နန်းတော်မြေကွက်လပ်)၌ ပုံ၍ ထားကြလေကုန်၏။ ရွှေတုံးရွှေစိုင်အပုံကြီးကား အမြင့်ပမာဏအားဖြင့် ထန်းတဆင့်ခန့်မြင့်၍ နေလေ၏။ မင်းကြီးသည် ကုန်သည်တို့ကို ထိုအရပ်သို့ ခေါ်စေပြီးလျှင် “ဤမြို့ဝယ် အဘယ်သူ၏အိမ်၌ ဤမျှ များပြားသော ရွှေများ ရှိသနည်း”ဟု မေးလေ၏။ ကုန်သည်တို့က “အရှင်မင်းကြီး—တဦးတယောက်၏ အိမ်မှာမှ ဤမျှ များပြားသော ရွှေများ မရှိပါ”ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မင်းကြီးက တဖန် “ဤမျှ များလှသော ဥစ္စာ၏ အရှင်ဖြစ်သူ မောင်ပုဏ္ဏအား အဘယ်သို့

ပြုရသော် သင့်မည်နည်း”ဟု မေးပြန်လေ၏။ ကုန်သည်တို့က “ထိုပုဏ္ဏကို ‘ဓနသေဋ္ဌိ’အမည်ရှိသော သူဌေးကြီး ခန့်အပ်သင့်ပါသည် အရှင်မင်းကြီး...”ဟု တညီတညွတ်တည်း တင်လျှောက်ကြလေလျှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် မောင်ပုဏ္ဏကို ဤရာဇပြုတ်မိဇိဝယ် ‘ဓနသေဋ္ဌိ’ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ် သတ်မှတ်၍ သူဌေးကြီးအရာကို ခန့်အပ်ကြကုန်လော့”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ထိုရှေ့အားလုံးကို မောင်ပုဏ္ဏအားသာ တဖန် ပြန်ပေး၍ ထိုနေ့မှာပင်လျှင် မောင်ပုဏ္ဏအား ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာသော (မင်းပေး) အဆောင်အယောင်များဖြင့် မဟာဓနသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီး ရာထူးကို ပေးအပ် ချီးမြှောက်လေ၏။

ဓနသေဋ္ဌိအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏသီဟသူဌေးကြီးသည် သူဌေးဘွဲ့ရ မင်္ဂလာပွဲသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပလတ်သော် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေ၏။ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ဒါန အနုမောဒနာတရားကို ကြားနာကြရခြင်းကြောင့် (၁) ပုဏ္ဏသူဌေးကြီး၊ (၂) သူဌေးကတော်ကြီး ဥတ္တရာ၊ (၃) သမီးဥတ္တရာ=ဤမိသားစု သုံးယောက်တို့ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြလေကုန်၏=သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ။ဤကား ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အာဏာစက် ပြန့်နှံ့ရာ နယ်အတွင်းဝယ် သုံးမကုန် စွဲမကုန်သည့် စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိကြသော=အမိတဘောဂ သူဌေးကြီး ၅-ဦးတို့အနက် ပုဏ္ဏသီဟ (ဓနသေဋ္ဌိဘွဲ့ခံ)သူဌေးကြီး၏ အကြောင်းတည်း။

ပုဏ္ဏသီဟသူဌေးကြီး (ဗိစ္စာဒိဋ္ဌိ) သုမနသူဌေးကြီးနှင့် ခမည်းဓမက် တော်ဝန်ရခြင်း

နောက်အဖိုဝယ် ရာဇပြုတ်သူဌေးကြီး(သုမန)သည် “ပုဏ္ဏသူဌေးကြီး၏အိမ်မှာအရွယ်ရောက်သောသတို့သမီးရှိ၏”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိ၍ မိမိ၏ သားနှင့် ထိမ်းမြားလိုသောကြောင့် ပုဏ္ဏသူဌေးကြီးအိမ်သို့ တမန် စေလွှတ်လေ၏။ ပုဏ္ဏ-

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၂၉

သီဟသူဌေးကြီးသည် သုမနသူဌေး မှာကြားလိုက်သည့် သတင်း စကားကို ကြားရလေလျှင် “ငါသည် သမီးကို ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မပေးနိုင်”ဟု စကားပြတ် သတင်းတို့တဖန် ပြန်လိုက်လေ၏။ သုမနသူဌေးသည်လည်း သူဌေးမာန်ဖြင့် မခံ မရပ်နိုင်ဖြစ်ကာ “သုဿည် ငါ၏အိမ်ကို မှီ၍နေသွားပြီးမှ ယခုအခါ တပြိုင်နက် တည်းပင် အစိုးရသူ အထက်တန်းစား ဖြစ်သွားခြင်းကြောင့် ငါ့အား (မာန်တက်ကာ) သမီးကို မပေးသလော”ဟု သတင်း တဖန် ပို့စေပြန်လေ၏။ ပုဏ္ဏသီဟသူဌေးကြီးကလည်း အညံ့မခံပဲ “အမောင်တို့၏ သုမနသူဌေးက ဤယခု မခြေမငံ စကားကို (ပြောကြားလိုက်သည်မှာ) သဘာဝ ဟုတ်မှန်သည်ကိုပင် ပြော ကြားဦးတော့၊ မင်းယောက်ျားသားမည်သည်ကို အခါခပ်သိမ်း ဤကဲ့သို့ချည်း (= သူဆင်းရဲဖြစ်နေရမည်) ဟု မမှတ်ယူသင့်ပါ။ မှန်ပါသည်။ ငါကား ယခုအခါဝယ် ထိုသုမနသူဌေးကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကျွန်ပြုလုပ်၍ သိမ်းယူခြင်းငှါပင် စွမ်းနိုင်ပါ၏။ အမှန်မှာ—အသင် သုမနသူဌေး၏ မျိုးရိုးဇာတိ၊ အနွယ်ကို ငါ မဖျက်ဆီးပါ—ဖျက်လိုဖျက်ဆီး ပြောကြားသည်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ် သော်ကား ငါ့သမီးသည် သောတာပန် အရိယသင်္ဂဟာ = မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်မ-ဖြစ်သည့် အတွက် နေ့စဉ် နေ့စဉ် အသပြာ တကျပ်တန် ပန်းတို့ဖြင့် ရတနာသုံးပါးအား ပူဇော်မှုပြု နေသူ ဖြစ်သည်။ ထိုငါ့သမီးကို သင်ကဲ့သို့သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိ သူ၏အိမ်သို့ ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မပို့သနိုင်”ဟု တင်းတင်းမာမာပင် ပြန်ကြား ပြောဆိုလိုက်လေ၏။

ဤသို့လျှင် ပုဏ္ဏသီဟ သူဌေးကြီး၏ တားမြစ်သော အဖြစ် (= တင်းမာသောအဖြစ်) ကို သိရလေလျှင် သုမနသူဌေးသည် လေပျော့သွားကာ “အဟောင်း ဖြစ်သော=ရှိရင်းစွဲ ဖြစ်သော အကျွမ်းဝင်မှု=ခင်မင်ရင်းနှီးမှုကို မဖျက်ဆီးစေချင်ပါ။ ငါသည် ငါ့ချွေးမအတွက် နေ့စဉ် နေ့စဉ် အသပြာ နှစ်ကျပ်တန် ပန်းတို့ကို စီမံစေပါမည်”ဟု သတင်းတဖန် ပို့စေပြန်လေ၏။ ထိုအခါကျမှ ပုဏ္ဏသီဟသူဌေးကြီးသည် ကျေးဇူးသိတတ်သူ ကတညူပုဂ္ဂိုလ်

ဖြစ်သောကြောင့်“ကောင်းပါပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ သမီးဖြစ်သူ ဥတ္တရာ
ကို သုမနသုဋ္ဌေးအိမ်သို့ ပို့စေလေ၏။

ဥတ္တရာ၏ ကြီးစွာသော သမ္ဘိဆန္ဒ

တနေ့သ၌ ပုဏ္ဏသုဋ္ဌေးကြီး၏သမီး ဥတ္တရာသည် မိမိ၏အရှင်
ခင်ပွန်းသည်ဖြစ်သော သုဋ္ဌေးသားကို “အရှင်....အကျွန်ုပ်သည်
မိမိ၏ မိဘအိမ်ဝယ် တလလျှင် ရှစ်သီတင်း အမြဲမပြတ် အဋ္ဌင်္ဂ
ဥပုသ် စောင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ ယခု အခါလည်း အရှင်တို့က
သဘောတူလက်ခံကြပါလျှင် အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်တို့ကို ဆောက်တည်
ကျင့်သုံးလိုပါသည်”ဟု သာယာ ညွတ်ပျောင်း တောင်းပန်ရှာ
လေ၏။ သုဋ္ဌေးသားသည် “ခွင့်မပြုနိုင်” ဟု ပြတ်ပြတ် တောင်း
တောင်းပင် ပြောဆိုကာ လက်မခံခဲ့ချေ။ ဥတ္တရာသည်လည်း
သုဋ္ဌေးသားကို အသိမှန်=အမြင်မှန်ကို ရစေရန် မတတ်နိုင်ရှာ
သည်ဖြစ်၍ ဆိတ်ဆိတ်နေခဲ့ရလေ၏။ နောက်တကြိမ် ဝါတွင်း၌
“ဥပုသ်စောင့်ထိန်းသူ ဖြစ်တော့မည်”ဟု ကြံစည်၍ ထိုအခါ၌
အခွင့်ကို ပြုစေပါသော်လည်း (ခွင့်တောင်း ပြန်ပါသော်လည်း)
အခွင့်မရပဲ ရှိရှာလေ၏။

ဥတ္တရာ သုဋ္ဌေးသမီးသည် ဝါတွင်း သုံးလအနက် နှစ်လခွဲ
လွန်မြောက်၍ လဝက်(=၁၅-ရက်)သာကျန်လတ်သော် မိဘတို့၏
အထံသို့ “မိခင်, ဖခင်တို့....သမီးသည် မိ, ဘ တို့က အိမ်ထောင်
တည်းဟူသော လှောင်အိမ်တွင်း သွင်းထားအပ်ခဲ့သည် ဖြစ်ပါ၍
ဤမျှရှည်ကြာ အခါကာလအတွင်း၌ တရက်တာမျှ ဥပုသ် အင်္ဂါ
တို့ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခွင့်ကို မရခဲ့ပါ။ သမီးအထံသို့
အသပြာ (၁၅၀၀၀/၀၀) တသောင်းငါးထောင်တို့ကို ပို့လိုက်ကြ
စေချင်ပါသည်”ဟု သတင်းစကား ပို့သစေလေ၏။ မိ, ဘ တို့သည်
သမီးပို့လိုက်သော သတင်းကို ကြားကြရ၍ “အဘယ်အကြောင်း
ကြောင့်နည်း”ဟု အကြောင်းကိုပင် မမေးတော့ပဲ အသပြာ
(၁၅၀၀၀/၀၀)ကျပ် တသောင်း ငါးထောင်ကို ပို့လိုက်ကြလေ
ကုန်၏။

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၃၁

ဥတ္တရာသူဌေးသမီးသည် ထိုအသပြာတို့ကိုယူ၍ ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှာ ရှိသည့် (ဆရာဇိဝက၏ နှမ) “သိရိမာ အားညှိရှိသော မြည့် တန်ဆာမကို ခေါ်စေပြီးလျှင် “အမိ သိရိမာ... ငါသည် ဤ လဝက် (= ၁၅-ရက်) ပတ်လုံး ဥပုသ် အင်္ဂါတို့ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးပါအံ့ (= ဆောက်တည်ကျင့်သုံးလို၍ပါ)။ အမိသည် ဤ အသပြာ(၁၅၀၀၀/၀၀) တသောင်း ငါးထောင်တို့ကို ယူ၍ ဤ လဝက် (= ၁၅-ရက်) ပတ်လုံး သူဌေးသားကို ပြုစုယုယ ဇော်မြေ စေချင်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ သိရိမာသည် ကောင်းပါပြီ အရှင်မ...” ဟု ဥတ္တရာ၏ ပြောဆိုချက်ကို လက်ခံ သဘောတူ လေ၏။ ထိုအခါမှစ၍ သူဌေးသားသည် “ငါကား သိရိမာနှင့် အတူ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်ရတော့မည်” ဟု ဥတ္တရာ၏ လဝက် ဥပုသ်စောင့်သုံးမှုကို လက်ခံ သဘောတူလိုက်လေ၏။

ဥတ္တရာသူဌေးသမီးသည် သူဌေးသားက လက်ခံ သဘောတူ ကြောင်း သိရ၍ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း စောစောပင်လျှင် ကျွန်မ အပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်များကို စီမံပြီးလျှင် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား ဆက်ကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး ကျောင်းတော်သို့ ကြွသွားလေသော် ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကို ဆောက် တည်လျက် မြတ်သော ပြာသာဒ်ထက်သို့ တက်ရောက်ကာ မိမိ၏ သီလတို့ကို ဆင်ခြင်လျက် တိုင်နေလေ၏။ ဤသို့လျှင် (သီတင်း ကျွတ် လဆန်း ၁-ရက်နေ့မှစ၍) လဝက် (= ၁၅-ရက်) လွန်မြောက် ဥပုသ်ကို ချရတော့မည့် (သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်) နေ့ သို့ ရောက်သောအခါ စောစောစီးစီးပင် ယာဂု၊ ခဲဖွယ် စသည် တို့ကို ကိုယ်တိုင်အုပ်ချုပ် ချက်ပြုတ်စီမံလျက် လှည့်လည်နေလေ၏။

“ဝတ္ထုကာမ၊ သဘာဝကား၊ ကာထရှည်ကြာ၊ သုံးမိပါက၊ ပမာဒ ဓု လွမ်းမိုးမှုကြောင့်၊ သူ့ဟာကိုပင်၊ ကိုယ်ဟာ ထင်၏” ။ ဓမ္မပဒေသ။

ထိုအချိန်၌ သူဌေးသားသည် သိရိမာနှင့်အတူတကွ ပြာသာဒ် ထက်ဝယ် မွေ့လျော် ပျော်ပါးနေရာက ဇာလေသာပြုတင်းကို ဖွင့်၍ အိမ်ဝိုင်းအတွင်းကို ကြည့်ကာ ရပ်တည်နေလေ၏။ ဥတ္တရာ

သည် ထိုအခိုက်မှာ လေသာပြုတင်းပေါက်ဖြင့် အထက်ကိုမော့၍
 ကြည့်မိလေ၏။ (အကြည့်ချင်းဆုံ၍ သွားလေပြီ)။ သူဌေးသား
 သည် ဥတ္တရာကို ကြည့်၍ “ဤဥတ္တရာသည် ငရဲသူမ သဘောရှိစွာ
 တကား၊ ဤသို့ သဘောရှိသော သူဌေးမစည်းစိမ်ကို စွန့်ပယ်၍
 ထမင်းအိုး၊ ဟင်းအိုး၊ မီးသွေး (မင်) များဖြင့် လူးလဲ ညှစ်ပေကာ
 အကြောင်းမဲ့ ကျွန်မတို့၏အကြား၌ ဟိုသွား ဒီသွား လှည့်လည်
 ကျက်စားနေဘိ၏”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ ပြီးရှင်မှုပြုလေ၏။
 ဥတ္တရာ သူဌေးသမီးကလည်း သူဌေးသား မေ့လျော့သည်ကို သိ၍
 “ဤသူမိုက်မည်သည်ကား မိမိ၏ စည်းစိမ်သည် အခါခပ်သိမ်း
 တည်နေလိမ့်မည်ဟု မှတ်ထင်သည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်
 မိကာ ပြီးရှင်မှု ပြုလေ၏။

ထိုအခါ သိရိမာသည် “ဤကျွန်မကား ငါ့ရှိလျက်ပင် ဤကဲ့သို့
 ငါ့အရှင်နှင့် ပြီးရှင်မှု ပြုဘိ၏”ဟု အမျက်ထွက်ကာ အောက်ထပ်
 သို့ ပြေးဆင်းလာလေ၏။ ဥတ္တရာသူဌေးသမီးသည် သိရိမာ၏
 ပြေးဆင်းလာပုံဖြင့်ပင် “ဤအမိုက်မသည် လဝက်မျှ ဤအိမ်၌
 နေရခြင်းကြောင့် ‘ဤအိမ်သည် ငါ့အိမ်’ ဟု အမှတ်ရှိသူ ဖြစ်မှား
 လေပြီ”ဟု သိ၍ ထိုခဏမှာပင် မေတ္တာအပ္ပနာဇာန်ကို ဝင်စား၍
 ဣန္ဒြေမပျက် ရပ်တည်လျက်သာ နေလေ၏။ သိရိမာသည်လည်း
 ကျွန်မတို့အကြားမှ ပြေးလာ၍ ယောက်ချိုတခုကို ဆွဲယူကာ
 မုန့်ကြော်ရာအရပ်၌ရှိသည့် အိုးကင်းထဲမှ ကျိုက်ကျိုက်ဆု (ပွက်ပွက်
 ဆု) နေသော ဆီကို ယောက်ချိုအပြည့် ခပ်ယူခဲ့ပြီးလျှင် ဥတ္တရာ၏
 ဦးခေါင်းပေါ်၌ တအားသွန်လောင်းချလိုက်လေ၏။ မေတ္တာဇာန်
 ကို ဖြန့်ထားခြင်းကြောင့် ဥတ္တရာ၏ ဦးခေါင်းပေါ်၌ လောင်းချ
 အပ်သည့် ကျိုက်ကျိုက်ဆု (ပွက်ပွက်ဆု) သော ဆီပူသည် ပဒုမာ
 ကြာရွက်ပေါ်၌ လောင်းချအပ်သည့် ရေကဲ့သို့ လျော့၍သာ ကျ
 သွားလေ၏။

ထိုခဏ၌ သိရိမာ၏ အနီး၌ ရပ်တည်ရှိနေကြသော ဥတ္တရာ၏
 ကျွန်မတို့သည် သိရိမာကို ကြည့်ရှုကြ၍ “ဟယ် ကျွန်မ.....သင်ကား
 ငါတို့၏ အရှင်မလက်မှ အဖိုးအခ ရယူ၍ လာနေသူ ဖြစ်လျက်

ရတနာ] (၅) ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ-ဥပါသိကာ အကြောင်း ၃၃၃

ဤအိမ်ဝယ် ဆယ့်ငါးရက်တာ အနေရကြာသည် ဖြစ်၍ ငါတို့၏ အရှင်မနှင့် တူမျှသူဖြစ်အောင် အားထုတ်ဘိတကား”ဟု မျက်မှောက်ထင်ထင်မှားမှား သိရိမာကို ရေရွတ်စကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။ ထိုအခါကျမှ (မေ့လျော့နေသော) သိရိမာသည် မိမိမှာ ညွှန်သည်ဖြစ်ကြောင်းကောင်းစွာသိမြင် ဆင်ခြင်မိလေ၏။ သိရိမာ မိမိမှားကြောင်း ကောင်းစွာသိမြင် ဆင်ခြင်ပြီးနောက် ထိုနေရာမှပင် သွားရောက်ကာ ဥတ္တရာ၏ ခြေရင်း၌ တုပ်ဝပ်၍ “အရှင်မ... ကျွန်တော်မသည် မစူးမစမ်းမှု၌ ပြုမှားအပ်ခဲ့ပါပြီ၊ ကျွန်တော်မအား သည်းခံကြပါကုန်လော့”ဟု တောင်းပန်ဝန်ချစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ဥတ္တရာသူဌေးသမီးသည် “အမိ သိရိမာ...ငါကား သင့်အား ဤနေရာ၌ အကန်တော့ မခံနိုင်ပါ။ ငါကား ဖခင်ရှိသောသမီးဖြစ်သည်၊ မြတ်စွာဘုရားရှင် တည်းဟူသော ငါ၏ဖခင်ကို သည်းခံစေမှ = ကန်တော့မှ ငါသည် သည်းခံပေအံ့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထိုခဏမှာပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် ဥတ္တရာ၏ နေအိမ်ဝယ် အသင့်ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌ ကြွရောက်ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ သိရိမာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့၌ ဦးတိုက်တုပ်ဝပ်၍ “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်မသည် အရှင်မ ဥတ္တရာ၏အပေါ်၌ အပြစ်တခု လွန်ကျူးပြုအပ်ခဲ့ပါပြီ၊ အရှင်ဘုရားတို့က သည်းခံတော်မူကြမှ ငါ သည်းခံမည်ဟု ပြောပါသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်မအား သည်းခံတော်မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “သိရိမာ...သင့်အား ငါဘုရားသည်းခံ၏”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် သိရိမာသည် ဥတ္တရာထံသို့ သွားရောက်၍ ဥတ္တရာကိုလည်း သည်းခံစေ = ကန်တော့လေ၏။

ဆက်၍ဖော်ပြလိုသည်မှာ- ထိုနေ့၌ သိရိမာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား နာကြားရ၍—

အက္ခောဓေန ဇိနေ ကောဓံ၊ အသာဓုံ သာဓုနာ ဇိနေ။
ဇိနေ ကဒရိယံ ဒါနေန၊ သစ္စေနာလိကဝါဒိနံ။

ကောဓံ = ဒေါသအမျက် ခြောင်းခြောင်းထွက်သူကို။
အက္ခောဓေန = အမျက်မပါ မေတ္တာနှလုံး ကိုယ်ကသုံး
သဖြင့်။ ဇိနေ = ချမ်းမြေ့ကြည်ဖြူ အနိုင်ယူရ၏။ အသာ-
ဓုံ = သူတော်မဟုတ် လူသူနတ်ကို။ သာဓုနာ = သူတော်
နှလုံး ကိုယ်ကသုံးသဖြင့်။ ဇိနေ = ချမ်းမြေ့ ကြည်ဖြူ အနိုင်
ယူရ၏။ ကဒရိယံ = ကိုယ်ကလည်းမလှူလို သူလှူမည်
ကိုလည်း ဟန့်တား အလွန်ကြမ်းတမ်းသော မစ္ဆရိယ
သမားကို။ ဒါနေန = စွန့်ကြဲပေးကမ်း ကိုယ်က လှူဒါန်း
သဖြင့်။ ဇိနေ = ချမ်းမြေ့ကြည်ဖြူ အနိုင်ယူရ၏။ အလိက-
ဝါဒိနံ = မမှန်စကား ပြောကြားလေ့ရှိသောသူကို။
သစ္စေန-အမှန်စကား ကိုယ်ကပြောကြားသဖြင့်။ ဇိနေ =
ချမ်းမြေ့ကြည်ဖြူ အနိုင်ယူရ၏” —

ဟူသော ဤတရားဂါထာအဆုံးဝယ် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်
လေ၏ = သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။ ထိုသို့ သောတာပန်
အရိယာဖြစ်ပြီးနောက်သိရိမာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုပင့်ဖိတ်၍
နောက်တနေ့ဝယ် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား ကြီးစွာသော
အလှူဒါနကို ပေးလှူလေ၏။ ဤသို့လျှင် နန္ဒမည်သောသူငယ်၏
အမိဖြစ်၍ နန္ဒမာတာဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သော ဤဥတ္တရာသူဌေး
သမီး၏အကြောင်းအရာ အဋ္ဌပုတ်သည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

နောက်အဖိုဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည်ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌
သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူ၍ ဥပါသိကာ ဒါယိကာမများကို
တေဒဂ်ရာထူး၌ ယားတော်မူသည်ရှိသော် ဤနန္ဒမာတာ ဥတ္တရာ
သူဌေးသမီးကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ
ဇာယိနံ ယဒိဒံ ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ = ရဟန်းတို့....

ရတနာ] (၆) သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင်မင်းသမီးအကြောင်း ၃၃၅

ဈာန်ဝင်စားထေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိတာ ဥပါသိကာတို့တွင် နန္ဒသူငယ်၏ အမိဖြစ်သူ ဥတ္တရာဥပါသိကာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏။—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “ဈာယီ = ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော အရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာအကြောင်းထည်း။

(၆) သုပ္ပဝါသာ (ကောလိယ) သာကီဝင်မင်းသမီးအကြောင်း

(က) မင်းသမီး၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤ သုပ္ပဝါသာ ကောလိယ သာကီဝင် မင်းသမီးအလောင်းအမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီးဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရစဉ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို “ပဏီတဒါယိက = မွန်မြတ်သည်ကို လှူသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္ဒရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ကောလိယသာကီဝင်မင်းသမီး သုပ္ပဝါသာ ဖြစ်လာခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ကောလိယပြည်၌ သာကီဝင်မင်းသမီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုမင်းသမီး၏အမည်ကို သုပ္ပဝါသာ-က မည်ခေါ်ကြလေသည်။ သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင်မင်းသမီးသည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် သာကီဝင်မင်းသားတယောက်၏ အိမ်သို့

လိုက်ပါ အိမ်ရှင်မ ပြုလုပ်နေထိုင်ရစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပဌမ အကြိမ် ဖူးတွေ့ရစဉ်ကပင် ဘုရားရှင်၏ တရားစကားကို ကြားနာ ရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ ထို သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင်မင်းသမီးသည် နောက်အဖို့ဝယ် သီဝလိသုဇယ်ကို ဖွားမြင်လေသည်။ (ဤ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို အောက် ထေရာပဒါနခဏ်း ၌ ဆဋ္ဌမတွဲ ပဌမပိုင်း စာမျက်နှာ ၃၀၅-မှ စ၍ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏)။

(ဂ) တေဓဂံဆွဲထူး ရရှိခြင်း

အရှင်သီဝလိ၏မယ်တော် ဤသုပ္ပဝါသာ ကောလိယ သာကီ- ဝင်မင်းသမီးသည် အခါတပါး၌ ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်း သံဃာအား အထူးထူးအပြားပြား များမြတ်ချိုမြိန်သော အရသာ ရှိသည့်ပဏီတဘောဇဉ်ကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်လေသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၍ အနုမောဒနာတရား ဟောကြား တော်မူလတ်သည်ရှိသော် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးအား—

“ဘောဇနံ သုပ္ပဝါသေ ဒေန္တိ အရိယသာဝိကာ ပဋိ- ဂ္ဂါဟကာနံ ဗည ဌာနာနိ ဒေတိ-အစရှိသည်ဖြင့် သုပ္ပ- ဝါသာ... ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို လှူဒါန်းသော ငါ ဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာသည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် တို့အား ၅-ဌာနတို့ကို လှူဒါန်းသည် မည်၏။ အသက် အလှူကို လှူသည်မည်၏၊ အဆင်းအလှူကို လှူသည် မည်၏၊ ချမ်းသာသုခအလှူကို လှူသည် မည်၏၊ ခွန်အား မလအလှူကို လှူသည် မည်၏၊ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန် အလှူကို လှူသည် မည်၏။

အာယုဒါနကို ပေးလှူရခြင်းကြောင့် နတ်၌ဖြစ်၊ လူ၌ ဖြစ်သော အသက်၏ အဖို့ဝေစုရသူ (အသက်ရှည်သော နတ်၊ အသက်ရှည်သောလူ) ဖြစ်၏။ (ပ)။ ဉာဏ်ပညာ ပဋိဘာန်အလှူဒါနကို ပေးလှူရခြင်းကြောင့် နတ်၌ဖြစ်၊ လူ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်၏ အဖို့ဝေစုရသူ

ရတနာ] (၇) သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၃၇

(=ဉာဏ်ပညာကြီးသောနတ်၊ ဉာဏ်ပညာကြီးသောလူ) ဖြစ်၏—

ဟူသော ဤတရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဤသို့ လျှင် တေဒဂ်ဘွဲ့ပေးရန် ဤအကြောင်းဝတ္ထုကား ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။

ထိုမှ နောက်အခါ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်ဝယ် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူ၍ ဥပါသိကာ = ဒါယိကာမများကို တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ကောလိယသင်္ဂဟဦးစီးသမီး ဖြစ်သူ ဤသုပ္ပဝါသာ ဥပါသိကာမကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ ပဏိတဒါယိကာနံ ယဒိဒံ သုပ္ပဝါသာ ကောလိယမိတာ = ရဟန်းတို့... မွန်မြတ်သောဝတ္ထုကို ပေးလှူကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့တွင် ကောလိယ သင်္ဂဟဦးစီးသမီး သမီး သုပ္ပဝါသာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ ပဏိတဒါယိကာ = မွန်မြတ်သောဝတ္ထုကို လှူလှေ့ရှိသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား သုပ္ပဝါသာမင်းသမီး အကြောင်းတည်း။

(၇) သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာအကြောင်း

(က) သုပ္ပိယာ၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤသုပ္ပိယာ ဥပါသိကာအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီးဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ်မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို “ဂိလာနုပဋ္ဌာကီ = သူနာရဟန်းကို ထူး

ချွန်စွာ ပြုစုသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး=ဌာနန္ဒရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအထ သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာဖြစ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်း တော်မူရာကာလဝယ် ဗာရာဏသီပြည် အမျိုးကောင်းအိမ် = သူဌေးအိမ်၌ သူဌေးသမီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသတို့သမီး၏ အမည်ကို သုပ္ပိယာ-ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ သုပ္ပိယာသူဌေး သမီး အရှယ်ရောက်သောအခါ သုပ္ပိယမည်သော အမျိုးကောင်း သား = သူဌေးသားအိမ်သို့ လိုက်ပါ (= အိမ်ရှင်မ ဖြစ်ခဲ့)ရ လေသည်။

နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံ လျက် ဗာရာဏသီပြည်သို့ကြွရောက်တော်မူကာ ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူလေ၏။ သုပ္ပိယာသူဌေးကတော်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပဌမအကြိမ် ဖူးမြင်ရသောအခါ၌ပင်လျှင် တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏-သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။

သုပ္ပိယာ၏ အံ့ဩလောက်သော ဒါနစေတနာ

တနေ့သ၌ သုပ္ပိယာဥပါသိကာသည် မိဂဒါဝုန်ကျောင်းတိုက် တော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာပြီးလျှင် ကျောင်းစဉ် လှည့် လည်လတ်သော် ရဟန်းတပါး ဝမ်းလျှောဆေးစားထား၍ အား နွဲ့ကာ မမာမကျန်း ဖြစ်နေသည်ကို ဖူးတွေ့ရ၍ ထိုရဟန်းကို ရှိခိုး၊ အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား၏ ကျန်းမာ ရေးအပွက် အဘယ်အရာကို ရမှ သင့်ပါမည်နည်းဘုရား”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ဂိလာနရဟန်းက “ဒါယိကာမကြီး.....သား မျိုးဟင်းရည် = စွပ်ပြတ်ရည်ကို ရလျှင် သင့်လျော်ပါ၏”ဟု

ရတနာ] (၇) သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၃၉

မိန့်ဆိုလေလျှင် သုပ္ပိယာဥပါသိကာသည် “ရှိပါစေ အရှင် ဘုရား...၊ တပည့်တော်မသည် ပို့လိုက်ပါမည်”ဟု လျှောက်ထား ရှိခိုးကာ မြို့တွင်းသို့ ပြန်လာ၍ နောက်တနေ့ဝယ် အလိုလိုဖြစ်သော အသား = ပံသုကူအသား ရယူဖို့ရန် အိမ်စေကျွန်မကို ဈေးသို့ လွှတ်လိုက်လေ၏။ အိမ်စေကျွန်မသည် တမြို့လုံး၌ပင် ပံသုကူ အသား(=မိမိပယောဂမပါပဲ အလိုလိုဖြစ်ပေါ်သောအသား)ကို ရှာမရ၍ မရသည့်အကြောင်းကို သုပ္ပိယာဥပါသိကာအား ပြန် ကြားပြောဆိုလေ၏။

သုပ္ပိယာဥပါသိကာ သူဌေးကတော်သည် “ငါကား အရှင် မြတ်၏အတွက်တာ သားမျိုးဟင်းရည်=စွပ်ပြုတ်ရည်ကို ပို့လိုက် ပါမည်ဟု လျှောက်ထားခဲ့ပြီးမှ အကယ်၍ ပံသုကူအသားကို မရ သဖြင့် မပို့သပဲ နေချေလျှင် အရှင်မြတ်သည် အခြားမှလည်း သားမျိုးဟင်းရည် = စွပ်ပြုတ်ရည်ကို မရသည်ဖြစ်၍ ငြိုငြင် ပင်ပန်းတော်မူရှာလိမ့်မည်။ တစုံတခု(=ရသည့်နည်း)ကို ပြု၍ ပို့စေမှ သင့်တော်မည်”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ အိမ်ခန်း တွင်းသို့ ဝင်သွား၍ မိမိ၏ ပေါင်သားကို ဖြတ်ပြီးလျှင် အိမ်စေ ကျွန်မအား “အမိ...ဤအသားကို ယူသွားပြီးလျှင် ဟင်းမျိုးရည် ဆိုင်ရာ အဆောက်အဦ(=ငြုတ်, ကြက်သွန်, ဇီရာ, ကရဝေး- စသည်)တို့နှင့် ရောစပ်၍ သားမျိုးဟင်းရည် = စွပ်ပြုတ်ရည် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ကျောင်းတိုက်သို့ ယူဆောင်သွား၍ ဝိလာနရဟန်း တော်အရှင်အား လှူဒါန်းလိုက်ပါလေ။ အကယ်၍ များ ထိုဝိလာန အရှင်မြတ်က ငါ့ကို မေးတော်မူခဲ့လျှင် နေမကောင်းဘူး ဟူ၍ ပြောဆိုလျှောက်ထားပါလော့”ဟု ပြောဆိုကာ ပေးအပ်လိုက် လေ၏။ ကျွန်မသည် သုပ္ပိယာဥပါသိကာ သူဌေးကတော် ပြော သည့်အတိုင်း ပြုလုပ်ဆက်တပ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအကြောင်းကို သိတော်မူ၍ နောက် တနေ့ ဆွမ်းခံချိန်၌ ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်လျက် သုပ္ပိယာဥပါ သိကာ၏ အိမ်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ (သုပ္ပိယဒါယကာ ပင့် လျှောက်ချက်အရ ကြွတော်မူခြင်းဖြစ်သည်)။ မြတ်စွာဘုရားသည်

ခင်းထားပြီးသော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် သုပ္ပိယဒါယကာနှင့် အပြန်အလှန် မေးမြန်းပြောဆိုတော်မူသည်မှာ—

- (ဗုဒ္ဓ) သုပ္ပိယာဥပါသိကာမ အဘယ်မှာနည်း။
- (သုပ္ပိယဒကာ) မမာမကျန်းဖြစ်နေပါသည် မြတ်စွာဘုရား။
- (ဗုဒ္ဓ) ထိုသို့ပင် မမာမကျန်းသော်လည်း လာပါစေလော့။
- (သုပ္ပိယ) မလာနိုင်ပါ မြတ်စွာဘုရား....။
- (ဗုဒ္ဓ) ထိုသို့ မလာနိုင်လျှင် ပွေ့ချိ၍သော်လည်း ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြလော့။

ထိုအခါ သုပ္ပိယဥပါသကာသည် သုပ္ပိယာဥပါသိကာကို ပွေ့ချိ၍ ဆောင်ယူခဲ့လေ၏။ သုပ္ပိယာဥပါသိကာ၏အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်လိုက်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ထိုမျှ ကြီးစွာသောအနာသည် အသားနုတက်ကာ ပကတိ အရေ၊ အမွှေးတို့ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ ဇနီးမောင်နှံနှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် “အချင်းတို့...မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးအာနုဘော် ကြီးမြတ်သည်၏ အဖြစ် (= ကြီးမြတ်ခြင်း)သည် အံ့ဖွယ်ရှိစွာတကား၊ မဖြစ်စဘူး အထူးဖြစ်စွာတကား၊ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်လိုက်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ထိုမျှကြီးစွာသောအနာသည် အသားနုတက်ကာ ပကတိ အရေ၊ အမွှေးတို့ ဖြစ်တုံ့၏” ဟု ပြောဆိုကြကာ ရှင်လန်းနှစ်သက် တက်ကြွသောစိတ် ရှိကြလျက် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်ကို မွန်မြတ်သော ဆွမ်း၊ ခဲဖွယ်၊ ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ပြုစုဆက်ကပ် လုပ်ကျွေးကြလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးလတ်သော် သုပ္ပိယဥပါသကာ၊ သုပ္ပိယာဥပါသိကာတို့အား တရားဟောတော်မူပြီး၍ ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူကာ ရဟန်းသံဃာကို စည်းဝေးစေတော်မူ၍ ထို အစည်းအဝေး၌ မေးမြန်း မိန့်ဆိုတော်မူသည်မှာ—

ရတနာ] (၇) သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၄၁

(ဗုဒ္ဓ) ရဟန်းတို့...အဘယ်သူသည် သုပ္ပိယာဥပါသိကာမကို အသားတောင်းသနည်း။

(ထိုရဟန်း) မြတ်စွာဘုရား..... တပည့်တော်သည် သုပ္ပိယာဥပါသိကာမကို အသားတောင်းမိပါသည်။

(ဗုဒ္ဓ) ရဟန်း...ပို့ဆောင်အပ်သလော။

(ထိုရဟန်း) ပို့ဆောင်အပ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...။

(ဗုဒ္ဓ) ရဟန်း...သင်သည် သုံးဆောင်သလော။

(ထိုရဟန်း) တပည့်တော်သည် သုံးဆောင်မိပါသည် မြတ်စွာဘုရား...။

(ဗုဒ္ဓ) ရဟန်း.....သင်သည် (မည်သည့် အသားဟု) စုံစမ်း မေးမြန်းမိ၏လော။

(ထိုရဟန်း) မစုံစမ်း မမေးမြန်းမိပါ မြတ်စွာဘုရား...။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းကို များစွာသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော်မူပြီးလျှင်—

“ရဟန်းတို့...သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ကြည်ညိုသောလူတို့သည် မိမိ၏ အသားတို့ကိုသော်လည်း စွန့်လှူကုန်၏။ ရဟန်းတို့...လူသားကို မစားအပ် = မစားကောင်း၊ စားသော ရဟန်းအား ထုလှူစွဉ်းအာပတ် သင့်စေ။ ရဟန်းတို့... မစုံစမ်းမမေးမြန်းပဲအသားကို မစားအပ် = မစားကောင်း၊ စားသောရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ” —

ဟု သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူလေ၏။ (အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန် ဝိနည်း မဟာဝဂ်ပါဠိတော် မျက်နှာ ၃၁၁-မှ စ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။ ဤသို့လျှင် ဤ သုပ္ပိယာဥပါသိကာ၏ ဧတဒဂ်ရကြောင်း အကြောင်းဝတ္ထုကား ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

နောက်အဖို့ဝယ်မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူစဉ် ဥပါသိကာတို့ကို တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္ဒရတို့၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ သုပ္ပိယာဥပါသိကာကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ ဂိလာနုပဋ္ဌာကီနံ ယဒိဒံ သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာ = ရဟန်း တို့...သူနာကို လုပ်ကျွေးပြုစုတတ်ကုန်သော ငါ ဘုရား၏ တပည့်မ—သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့တွင် သုပ္ပိယာဥပါသိကာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဂိလာနုပဋ္ဌာကီအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား သုပ္ပိယာဥပါသိကာ အကြောင်းတည်း။

(ဂ) ကာတိယာနီ ဥပါသိကာအကြောင်း

(က) ဥပါသိကာ၏ ရှေးကောင်းမှု

ဤ ကာတိယာနီ ဥပါသိကာအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်သက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီး(သူဌေးသမီး)ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို “အဝေစ္စပသန္ဓ = သာသနာတော်ဝယ် မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်သောအရာ” ၌ တေဒဂ်ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားကျကာ အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္ဒရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ကာတိယာနီသူဌေးမ ဖြစ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ကုရရးပရ-မည်သောမြို့၌ သူဌေးသမီး

ရတနာ] (၈) ကာတိယာနိ ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၄၃

ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသူဌေးသမီး၏အမည်ကို “ကာတိယာနိ” ဟု မိဘတို့ကမည်ခေါ်ကြလေသည်။ ထိုကာတိယာနိသူဌေးသမီးသည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် (အောက်ထေရာပဒါနခဏ်း၌ ဖော်ပြရာပါ)သောဏကုဋ်ကဏ္ဍမထေရ်၏မယ်တော်ဖြစ်သူ ကာဠိသူဌေးကတော်နှင့် အလွန်ရင်းနှီးသည့် သူငယ်ချင်းမ ဖြစ်လေ၏။

ကာတိယာနိသူဌေးမ၏ အလေသဒ္ဓါတရား

နောက်အဖို့ဝယ် သောဏ-ကုဋ်ကဏ္ဍမထေရ်မြတ်သည် ဘုရားရှင်အထံတော်မှ ပြန်လာ၍ မယ်တော် ကာဠိသူဌေးကတော်ထံ “မြတ်စွာဘုရားအား ရွတ်ဆိုလျှောက်ထားခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း မယ်တော်အားလည်း တရားဟောတော်မူပါ” ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားအပ်ရကား ညဉ့်အဖို့ဝယ် ကုရုရသရမြို့လယ် တရားမဏ္ဍပေတွင်း ခင်းထားအပ်သော ဓမ္မာသနပလ္လင်စောင့်၌ ထိုင်နေတော်မူ၍ မယ်တော်ကာဠိသူဌေးကတော်ကို ကိုယ်တော်၏ မျက်မှောက်၌တရားနားခံအဖြစ်ထားကာ တရားဟောမှုကို စတင်အားထုတ်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဤကာတိယာနိသူဌေးမသည် ကာဠိနှင့် အတူတကွ သွား၍ ပရိသတ်အစွန်မှ တရားတို့ ရိုသေစွာ နာယူလျက် တည်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ ခိုးသားငါးရာတို့သည် မြို့တွင်း၌ နေ့အခါကပြုလုပ်အပ်ခဲ့သော အမှတ်ဖြင့် မြို့အစွန်မှစ၍ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်း တူးကြ၍ ဤကာတိယာနိသူဌေးမ၏ အိမ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ ခိုးမှူး (ဓားပြ = ဒမ္ပိဗိုလ်)သည် ငယ်သားများနှင့်အတူ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းသို့ မဝင်ပဲ “ဤပရိသတ်ကား အဘယ့်ကြောင့် စည်းဝေးနေပါလိမ့်” ဟု စုံစမ်းရန် သောဏမထေရ် တရားဟောရာ အရပ်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ်အစွန်း၌ ရပ်တည်လျက် ဤကာတိယာနိသူဌေးမ၏ ကျောနောက်က ရပ်၍နေလေ၏။

ထိုအခါ ကာတိယာနိသူဌေးမသည် အစေအပါး ကျွန်မကို “သွားပါချေ မယ်မင်း...။ အိမ်တွင်းသို့ဝင်၍ ဆီမီးထွန်းရန် ဆီကို ယူခဲ့ပါလော့၊ ငါတို့သည် ဆီမီးများကို ညှိထွန်း၍ တရားနာကြ

ကုန်အုံ (သီဟိုဠ်မှအလို) ဆီမီးညှီထွန်းကြကုန်အုံ၊ သူငယ်ချင်းမ
 ကာဠိ၏ကုသိုလ်မှု၌ အဖို့အစု ယူကြကုန်အုံ”ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်
 လိုက်လေ၏။ ထိုကျွန်မသည် အိမ်သို့ရောက်၍ ဥမင်လိုက်ခေါင်း
 အတွင်း၌ သူခိုး(ခားပြဲ)တို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ မီးထွန်းရန်ဆီကိုမျှ
 မယူဝံ့တော့ပဲ တရားပွဲသို့ပြန်လာ၍ မိမိ၏အရှင်မအား “အရှင်မ...
 အိမ်မှာ ခိုးသူ(ခားပြဲ)တို့သည် ဥမင်လိုက်ခေါင်း တူးဖောက်၍
 နေကြပါ၏”ဟု ပြောကြားလေ၏။ ခားပြဲခိုလ်သည် ထိုစကားကို
 ကြားရ၍ “အကယ်၍များ ဤကာတိယာနီသူဌေးမသည် ဤကျွန်မ
 ၏စကားကို နာယူ၍ မိမိအိမ်သို့ လိုက်ပါသွားရောက်လျှင် ဤ
 နေရာ၌ပင် ထိုသူဌေးမကို သန်လျက်ဖြင့် နှစ်ပိုင်း ဖြတ်ပေအံ့၊
 ထိုသို့မဟုတ်ပဲ အကယ်၍ နာယူမြဲတိုင်းသော တရားအာရုံနိမိတ်
 ဖြင့်ပင် ဆက်လက်၍ တရားကို နာယူနေခဲ့သော် ခိုးသားများ
 ယူအပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကိုလည်း တဖန် ပြန်၍ ပေးစေအံ့”ဟု
 စိတ်ထဲက ကြံစည်၍ထားလေ၏။

ကာတိယာနီသူဌေးမသည်လည်း ကျွန်မပြောသောစကားကို
 ကြားသိရလေလျှင် “အမိ...အသံမပြုပါလင့် = တိက်တိတ်နေပါ။
 ခိုးသူတို့ ခိုးယူကြလျှင် မိမိတွေ့မြင်သောဝတ္ထုကိုသာ ခိုးယူကြပါ
 လိမ့်မည်။ ငါကား ယခု ကြားနာရန်ခဲယဉ်းလှသော တရားတော်
 ကို နာကြားနေပါ၏။ အမိသည် တရား၏အန္တရာယ် (= ဓမ္မန္တ-
 ရာယ်)ကို မပြုပါလင့်” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ခားပြဲခိုလ်သည်
 ကာတိယာနီ သူဌေးမ၏စကားကို နောက်မှနေ၍ ကြားရလေ
 သော် “ဤသို့စင် ကြီးမြတ်လှသည့် ကုသိုလ်ဆန္ဒ အဇ္ဈာသယဖြင့်
 တည်နေသူ သူဌေးမ၏ အိမ်က ဥစ္စာကို ခိုးယူကြမည်ဆိုလျှင်
 ငါတို့သည် မဟာပထဝီမြေအတွင်းသို့သာ ဝင်ကြရတော့မည်
 ကေန် အမှန်ဖြစ်ချေ၏ = မြေမျိုခံကြရတော့မည် ကေန်”ဟု ဆင်ခြင်
 စဉ်းစားမိ၍ ထိုခဏမှာပင် ကာတိယာနီသူဌေးမ၏ အိမ်သို့
 သွား၍ ခိုးဇာနည်များ ယူအပ်ပြီးသော ဥစ္စာအားလုံးကို စွန့်ထား
 ခဲ့စေပြီးလျှင် ခိုးသားတို့နှင့် အတူတကွ လာ၍ တရားနာလျက်
 ပရိသတ် အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်နေလေ၏။

ရတနာ] (ဂ) ကာတိယာနီ ဥပါသိကာအကြောင်း ၃၄၅

ကာတိယာနီသူဌေးမ ဥပါသိကာသည် အရှင်သောဏ-ကုဋိ ကဏ္ဍမထေရ်၏ တရားဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ သော- တာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏ = သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။ ထို့နောက် အရုဏ်တက်လတ်သော် ဓားပြုခိုလ်သည် ကာတိယာနီ သူဌေးမ ဥပါသိကာ၏ ခြေတို့၌ ဦးတိုက်တုတ်ဝပ်၍ “အရှင်မ... အကျွန်ုပ်တို့အားလုံးအားပင် သည်းခံပါလော့” ဟု တောင်းပန် စကား ပြောကြားလေ၏။ ကာတိယာနီသူဌေးမ ဥပါသိကာက “သင်တို့သည် ငါ့အပေါ်၌ အဘယ်သို့သော ပြစ်မှားမှုကို ပြုအပ် သနည်း” ဟု မေးမြန်းလေလျှင် ဓားပြုခိုလ်သည် မိမိ ပြုမှား ကြံမှားခဲ့သည့် အပြစ်အားလုံးကို ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ ကာတိ- ယာနီ သူဌေးမ ဥပါသိကာက “အမောင်တို့... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ငါ သည် သင်တို့အား သည်းခံ၏” ဟု ဆိုလေလျှင် ဓားပြုခိုလ်သည် “အို အရှင်မ... အကျွန်ုပ်တို့အား ဤသို့ (သည်းခံပါ၏-ဟု ပြောဆို ရုံ) ဖျဖြင့် အပြေအလည် သည်းခံအပ်သည် မမည်ပါ။ စင်စစ် သော်ကား အရှင်မတို့၏သား သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်မြတ် အထံ၌ အကျွန်ုပ်တို့ ငါးရာလုံးအားပင် ရှင်ရဟန်းပြုပေးစေချင်ပါ ၏” ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ ကာတိယာနီ သူဌေးမ ဥပါသိကာသည် ထိုခိုးသားငါးရာလုံးတို့ကို ခေါ်ဆောင် ၍ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်၏အထံ၌ (ရဟန်းဒါယိကာမ အဖြစ် ခံယူကာ) ရှင်ရဟန်းပြုပေးစေလေ၏။ ထိုခိုးသားငါးရာတို့ သည်လည်း မထေရ်၏အထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုကြပြီးသော် ရဟန်း တရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်ကြသဖြင့် ငါးရာလုံးတို့ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်ကြလေ ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဤကာတိယာနီဥပါသိကာမ၏ မတုန်မလှုပ် သာသာနာ၌ သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားနှင့်စပ်သော အကြောင်းဝတ္ထုသည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဥပါသိကာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း

တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရတို့၌ ထားတော်မူသည်ရှိသော် ဤ ကာတိယာနီသုဋ္ဌေးမ ဥပါသိကာကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မံမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ အဝေစ္စပုသန္တာနံ ယဒိဒံ ကာတိယာနီ = ရဟန်းတို့— သာသနာတော်ဝယ် မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်ကြ သည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ = သာဝိကာ ဥပါသိကာတို့ တွင် ကာတိယာနီ ဥပါသိကာသည် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူး မိန့်မြွက်တော်မူကာ “အဝေစ္စပုသန္တအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ကာတိယာနီဥပါသိကာ အကြောင်းတည်း။

(၉) နုကုလမာတု ဥပါသိကာအကြောင်း

(ဤ နုကုလမာတုဥပါသိကာအကြောင်းကို အောက်ဥပါသကဓရိတ ဆင်း ၁၀-နုကုလပိတုဥပါသကာအကြောင်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်း အတိုင်း သိမှတ်ရာ၏။ အထူးအားဖြင့် နုကုလပိတု ဥပါသကာနေရာ၌ နုကုလမာတု ဥပါသိကာကို အဦးပြု၍ သိမှတ်ရာ၏။

နုကုလပိတုဥပါသကာနှင့် နုကုလမာတုဥပါသိကာတို့ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးပင် ပဒုမုတ္တရဖြစ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ နုကုလပိတု ဥပါသကာအလောင်း အမျိုးကောင်းသားက ဥပါသကာတယောက်ကို ပဒုမုတ္တရဖြစ်စွာဘုရားက ဝိဿာသကအရာ၌ တေဒဂ်ထားတော်မူသည် ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထို ဝိဿာ သက တေဒဂ်ရာထူးကို ဆုပန်ခဲ့သည့်နည်းတူ နုကုလမာတုဥပါသိကာ အလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးသည်လည်း ဥပါသိကာမတယောက်ကို ပဒုမုတ္တရဖြစ်စွာဘုရားရှင်က ဝိဿာသိကအရာ၌ တေဒဂ်ထားတော်မူ သည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထို ဝိဿာသိကရာထူးကို ဆုပန်ခဲ့လေသည်။ ဝတ္ထုသွားပုံ အလားတူသော ဧြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ အထူး မဖွင့်ပြတော့ချေ။

ဤ နုကုလမာတုဥပါသိကာသည်လည်း နုကုလပိတုဥပါသကာ နည်းတူပင် ဖြစ်စွာဘုရားရှင်က “တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ

ရတနာ](၁၀) ကုရရသရမ္မိနေကာဠိဥပါသိကာအကြောင်း ၃၄၇

ဥပါသိကာနံ ဝိဿာသိကာနံ ယဒိဒံ နုကုလမာတာ ဂဟပတာနိ
= ရဟန်းတို့... (ငါဘုရားနှင့်) အကျွမ်းထဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသောစကား
ကို ပြောကြားကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ= သာဝိကာ ဥပါသိကာ
တို့တွင် နုကုလမာတု သူဌေးကတော်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ပေ၏” ဟု ဝိဿာသိကာအရာဝယ် တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူ
သည်ကို ခံရလေသည်။

ဤကား နုကုလမာတုဥပါသိကာ အကြောင်းတည်း။

(၁၀) ကုရရသရမ္မိနေ ကာဠိဥပါသိကာအကြောင်း

(က) ဥပါသိကာ၏ ဈေးကောင်းမှု

ဤ ကာဠိဥပါသိကာအလောင်း အမျိုးကောင်း သမီးသည်
လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ
မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသမီး (= သူဌေးသမီး) ဖြစ်ခဲ့၍
မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဥပါသိကာတယောက်ကို “အနုဿဝပု-
သန္တ = ကိုယ်တိုင် ဘုရားရှင်ကို မဖူးတွေ့ရပဲလျက် တဆင့်ကြား
သဖြင့် ဘုရားဂုဏ်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်သောအရာ” ဝယ် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍
အားကျ-အတုယူကာ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင်
ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုဆောင်းပတ္တနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ကာဠိသူဌေးသမီး ဖြစ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသမီးသည် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊
လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့၍ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်း
တော်မူရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သူဌေးသမီး ဖြစ်လာလေ
သည်။ ထိုသူဌေးသမီး၏ အမည်ကို မိဘတို့က “ကာဠိ” ဟူ၍
မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ကာဠိသူဌေးသမီးသည် အရှယ်သို့ ရောက်လတ်သော် အဝဇ္ဇိ
ဒက္ခိဏာပထတိုင်း (ဣန္ဒြိယပြည် တောင်ပိုင်း) ကုရရသရမ္မိနေ

သူဌေးသားနှင့်မိဘတို့က ထိမ်းမြားပေးစားသဖြင့် ထိုကုရရသရရှိ သူဌေးသားအိမ်သို့ လိုက်ပါခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက် ထာဠိ သူဌေးကတော်ကလေးမှာ သူဌေးသားနှင့်ဆက်ဆံမှု အကြောင်း ပြ၍ နှုတ်ငုံသန္ဓေ တည်ခဲ့လေသည်။

ကာဠိသူဌေးကတော်ကလေးသည် နှုတ်ငုံသန္ဓေ ရင့်ကျက် လတ်သော် “မိဘနှင့် ဝေးကွာ သူတပါးတို့၏ ရပ်ရွာအိမ်၌ ကိုယ်ဝန်မှ ထရခြင်း (= မီးရှူးသန့်စင်ရခြင်း) မည်သည် မသင့် လျော်ချေ”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိ၍ မိမိ၏ ဇာတိမြို့ဖြစ်သည့် ရာဇ ပြိုဟ်ပြည် မိဘတို့အိမ်သို့ပြန်လာကာတနေ့သောည၌သန်းခေါင်ယံ အချိန် (မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခု၊ ဝါဆိုလပြည့် မေ့စကြာတရား ဟောကြားတော်မူသောနေ့ သန်းခေါင်ယံအချိန်)၌ မိမိနေထိုင်ရာ ဘုံနန်းပြာသာဒ် အထက်ကောင်းကင်၌ ရပ်တည်ကြလျက် ရတနာ သုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မေးမြန်းပြောဆိုနေကြသည့် သာတာ- ဝိရနတ်မင်း၊ ဟေမဝတနတ်မင်းတို့၏ တရားစကားကို ကြားနာ ရ၍ တဆင့်ကြားဖြင့် သာသနာတော်၌ သက်ဝင်ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ တရားကို အထပ်ထပ်ဖြစ်ပွားစေပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူး မြင်ရပဲလျက်လျှင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည် - သော- တာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ ။(ဤ အကြောင်းအရာများကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၄၅၇-၌ ပြည့်စုံစွာ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ထိုကို တဖန် ပြန်လည်ခုံးသပ် မှတ်ယူကုန် ရ၏)။

ထို ကာဠိ အမျိုးသမီးသည် မာတုဂါမ မင်းမိန်းမတို့အနက် ရှေးဦးစွာ သောတာပန်တည် အရိယသာဝိကာဖြစ်၍ အမျိုးသမီး ပိုင်းတွင် အကြီးဆုံး အမကြီးသဖွယ် ဖြစ်လေသည်။ ထိုည၌မှာပင် ကာဠိအမျိုးသမီးသည် (သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်အလောင်း) သတို့သားကို ဖွားမြင်ပြီးနောက် မိဘအိမ်တွင် အလိုရှိသလောက် နေထိုင်ပြီးလျှင် ကုရရသရရှိသို့ တဖန် ပြန်သွားလေ၏။

ရတနာ](၁၀)ကုရရသရမ္မိနေကာဠိဥပါသိကာအကြောင်း ၃၄၉

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရရှိခြင်း

နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်တော်တွင် ရဟန်းတို့အလယ်၌ တင့်တယ်စွာ ထိုင်နေတော် မူလျက် ဥပါသိကာတို့ကို တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရတို့၌ အသီး အသီး ထားတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဤကုရရသရမ္မိနေ ကာဠိ ဥပါသိကာ သူဌေးကတော်ကို—

တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ အနုဿဝပ္ပသန္ဓာနံ ယဒိဒံ ကာဠိ ဥပါသိကာ ကုရရ သရိကာ = ရဟန်းတို့...ငါဘုရားကို အဆင့် ကြားဖြင့် ကြည်ညိုကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ=သာဝိကာ ဥပါ သိကာတို့တွင် ကုရရသရမ္မိနေ ကာဠိဥပါသိကာ သူဌေး ကတော်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူး မိန့်မြှောက်တော်မူကာ “အနုဿဝပ္ပသန္ဓအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား ကုရရသရမ္မိနေ ကာဠိဥပါသိကာ အကြောင်းတည်း။

ဤတွင် ဥပါသိကာစရိတပိုင်း ပြီး၏။
ဤတွင် အခဏ်း-၄၅ ပြီး၏။

နောက်ဆက်တွဲ

အဓိကဘောဂသုဋ္ဌေးကြီးများအကြောင်း

(၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း

(က) ကြံခင်းရှင် ၁၀

လွန်လေပြီးသောအခါ (ဤကမ္ဘာမှ အထက် ကိုးဆယ့်တစ်
တက္ကာဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလမှ
ရှေးဖြစ်သောအခါ) ဗာရာဏသီပြည်၌ သူကြွယ်ညီနောင်နှစ်ဦးတို့
သည် မိမိတို့ အလုပ်သမားများကို ကြံခင်းစိုက်စေကြလေသည်။
တနေ့သ၌ ညီဖြစ်သူ သူကြွယ်သည် ကြံခင်းသို့ သွား၍ “တပင်ကို
ငါ့နောင်တော်အား ပေးမည်၊ တပင်ကား ငါ့ဖို့ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု
ရည်ရွယ်အောက်မေ့၍ ကြိပင်ကြိရိုး ၂-ပင်တို့ကို ဖြတ်ယူကာ
ကြိရည် အပြင်သို့ ထွက်၍ မကျစိမ့်သောငှါ ခုတ်ဖြတ်ရာနေရာ၌
သစ်ရွက်စသည်ဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ ယူခဲ့လေသည်။

ထိုခေတ် ထိုအခါ၌ ကြိရိုးတို့ကို ယခုခေတ်မှာကဲ့သို့
ယန္တယားဖြင့် ကြိတ်ရမှုလုံးဝ မရှိချေ။ ကြိပင်တို့ကို အရင်း
က ဖြစ်စေ၊ အဖျားက ဖြစ်စေ ဖြတ်၍ မြှောက်လိုက်သော
အခါ ဓမကရိုက်ရေစစ်မှ ရေယို၍ကျသကဲ့သို့ အလိုလိုပင်
ကြိရည်များ ယိုထွက်၍ ကျလာလေသည်။

ထိုသူကြွယ် ကြံခင်းမှ ကြိရိုး ၂-ပင်တို့ကို ယူဆောင်၍ အိမ်သို့
ပြန်လာသောအချိန်မှာ ဟိမဝန္တာဂန္ဓမာဒနတောင်ဝယ် ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါးသည် သမာပတ်မှ ထ၍ “ငါသည် ယနေ့
အဘယ်သူအား ချီးမြှောက်ရပါမည်နည်း” ဟု စူးစမ်း ဆင်ခြင်
တော်မူလတ်သော် မိမိ၏ ဉာဏ်ကွန်ရက်၌ ထိုညီဖြစ်သူ သူကြွယ်
ဝင်လာသည်ကို မြင်တော်မူ၍၎င်း၊ ထိုသူကြွယ်၏ ဒါနတည်း
ဟူသော သင်္ဂဟမှုပြုလုပ်ရန် စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို သိတော်မူ
၍၎င်း သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူ၍ တန်ခိုးဖြင့် လာရောက်ကာ ထို

(၁) ဇောတိက သုဋ္ဌေးအကြောင်း

သူကြွယ်၏ ရှေ့၌ ရပ်တည်တော်မူလာလေ၏။ သူကြွယ်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြင်ရလျှင်ပင် ကြည်ညိုသောစိတ် ဖြစ်ရှိလျက် မိမိ၏အပေါ်ရုံ စုလျားတဘက်ကို မြင့်သောမြေ အရပ်၌ ခင်းထား၍ “အရှင်ဘုရား...ဤ နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူကြပါကုန်”ဟု လျှောက်ဆိုကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို ထိုင်နေစေပြီးလျှင် “သပိတ်ကို တဆိတ်လောက် စောင်းငဲ့ ပေးတော်မူကြပါဘုရား”ဟုလျှောက်ထား၍ ကြံရိုး ကြံပင်၏ ဖွဲ့စည်းရာ ဌာနကို မြေလျက် သပိတ်ထက်၌ စိုက်လိုက်လေ၏။ ကြံရည်သည် အလိုလို လျှောကျကာ သပိတ်ကို ပြည့်စေလေသည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ထိုကြံရည်ကို သောက်သုံးတော်မူပြီး လတ်သော်ကား သူကြွယ်သည် “ငါ၏ကြံရည်ကို အရှင်မြတ် သောက်သုံးတော်မူအပ်သည်မှာ အလွန် ကောင်းမြတ်လှဘိတကား။ အကယ်၍ ငါ့နောင်ကြီးသည် အဖိုးကို ဆောင်စေလိုပါက အဖိုး (တန်ဖိုး) ကို ငါပေးပေအံ့။ အကယ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကို ဆောင်စေလိုပါက ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကိုပင် ငါပေးပေအံ့။ (နောင်တော်အတွက် ယူဆောင်လာသည့် ကြံရည်ကိုလည်း ငါလှူတော့အံ့)”ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား...သပိတ်တော်ကို တပည့်တော်ဖက်သို့ တဆိတ်လောက် စောင်းငဲ့ပေးတော်မူကြပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၍ ဒုတိယ ကြံရိုးကြံပင်ကိုလည်း အဖွဲ့အစည်းကိုမြေကာ ကြံရည်ကို လောင်းလှူလိုက်ပြန်လေ၏။ (ဤ၌ သူ့နောင်တော်အတွက် သူယူဆောင်လာသည်ကို သူ၏ နောင်တော်ကလည်း မသိပါချေ။ သို့စေကာမူ “ငါ့နောင်တော်သည် ကြံခင်းမှ အခြား ကြံကို ယူဆောင်၍ စားသုံးလိမ့်မည်”ဟု ဤမျှလောက်ပင်လျှင် ထိုသူကြွယ်၏ စိတ်သန္တာန်မှာ လှည့်ပတ် ကောက်ကျစ်လိုစိတ်ပိတ်မရှိချေ)။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည်ကား လက်ဦး(ပဌမကြံရိုးကို လှူစဉ်ကပင် ကြံရည်)ကို သောက်သုံးတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုနောက်ထပ်လှူအပ်သော ကြံရည်ကို မိမိမှတပါး အခြားပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့နှင့်လည်း အတူတကွ ခွဲဝေသုံးဆောင်တော်မူ
 လိုသည်ဖြစ်၍ ထိုဒုတိယလှူအပ်သော ကြံရည်ကို အလှူခံရုံသာ
 ခံယူပြီး သုံးဆောင်တော်မမူပဲ ထိုင်မြို့ ထိုင်နေတော်မူလေသည်။
 သူကြွယ်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ အမူအရာကို အကဲခတ်
 သိမြင်၍ တည်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား....
 တပည့်တော် လှူဒါန်းအပ်သည့် အမြတ်ရသာ ကြံရည်အလှူဒါန
 ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ စည်းစိမ်ကို ခံခံ
 သုံးဆောင်ပြီးလျှင် အဆုံးဘဝ နောက်ကာလ၌ အရှင်ဘုရားတို့
 ဆိုက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရားသို့သာလျှင် ရောက်
 ရလိုပါ၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်
 သူမြတ်သည်လည်း “ဝေံ ဟောတု = ဤသင် ဆုတောင်းသည့်
 အတိုင်း ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု မိန့်တော်မူ၍ “ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ
 တုယံ” အစရှိသော ၂-ဂါထာတို့ဖြင့် အနုမောဒနာ ပြုတော်မူပြီး
 လျှင် ထိုသူကြွယ်မြင်ခိုင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ကောင်းကင်
 ခရီးဖြင့် ဝန္တမာဒနတောင်သို့ ကြွတော်မူကာ အဖော်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
 အရှင်မြတ်ငါးရာတို့အား ထိုကြံရည်ကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်လေ၏။

ထိုညီဖြစ်သူ သူကြွယ်သည် ထို တန်ခိုးပြာဠိဟာကို မြင်ရပြီး
 နောက် နောင်တော် သူကြွယ်ထံသို့ သွားရောက်၍ နောင်တော်
 သူကြွယ်က “အဘယ်အရပ်သို့ သင်သွားနေသနည်း”ဟု မေးအပ်
 လေသော် “ကြံခင်းကို ကောင်း မကောင်း ကြည့်ရှုရန် သွား
 ရောက်ခဲ့ပါသည်”ဟု ဖြေကြားပြောဆိုလေ၏။ ကဇန် နောင်တော်
 သူကြွယ်က “သင်ကဲ့သို့သောသူသည် ကြံခင်းသို့ သွားရောက်
 သဖြင့် အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း (ကြံရိုး မပါလာ၍ အပြစ်
 တင်ခြင်း ဖြစ်သည်)၊ တကယ်ဆိုလျှင် ကြံရိုး တပင်၊ နှစ်ပင်တို့ကို
 ယူဆောင်၍ လာသင့်သည် မဟုတ်လော”ဟု အပြစ်တင်စကား
 ပြောကြားအပ်လေသော် ညီဖြစ်သူ သူကြွယ်သည် “ဩ.....
 နောင်တော်....ကျွန်ုပ်သည် ကြံရိုးနှစ်ပင်တို့ကို ယူအပ်ခဲ့ပါသည်။
 အထူးသော်ကား လမ်းခရီးမှာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါးကို
 ဖူးတွေ့ရ၍ ညီတော်အတွက် ကြံရိုးမှ ကြံရည်ကို လှူပြီးလျှင်

‘နောင်တော်အလိုရှိရာ တန်ဖိုးကိုဖြစ်စေ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့ အစုကိုဖြစ်စေ ငါ ပေးတော့မည်’ ဟု ကြံစည်မိ၍ နောင်တော်တို့ အတွက် ယူဆောင်လာသော ကြံရိုးမှ ကြံရည်ကိုလည်း ထိုအရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား အကျွန်ုပ် လှူဒါန်းအပ်ခဲ့ပါသည်။ အသို့နည်း (=ဘယ်နှယ်လဲ) ထိုနောင်တော်အတွက် ယူခဲ့သော ကြံရိုး၏ တန်ဖိုးကိုတည်း ယူကြမည်လော၊ သို့မဟုတ် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကိုတည်း ယူကြမည်လော” ဟု ရိုးသားစွာပင် မေးမြန်း လေ၏။

ထိုအခါ နောင်တော်သူကြွယ်က “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် အဘယ်သို့ ပြုတော်မူအပ်သနည်း” ဟု မေးလေလျှင် ညီတော် သူကြွယ်သည် မိမိမြင်ခဲ့ရသည့်အတိုင်း “အိုနောင်တော်...ပစ္စေက- ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် ညီတော်၏ ကြံရိုးမှ ကြံရည်ကို သောက်သုံး တော်မူပြီးလျှင် နောင်တော်တို့၏ ကြံရိုးမှ ကြံရည်ကိုကား တရိ တသေ ယူဆောင်သွားတော်မူကာ ကောင်းတင်ခရီးဖြင့် ဝန္ဓမာ- ဒနတောင်သို့ ကြွ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ငါးရာတို့အား လှူ ဒါန်းတော်မူပါသည်” ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုလေ၏။

နောင်တော်သူကြွယ်သည် ညီဖြစ်သူ သူကြွယ် ပြောကြားစဉ် ဘဝင် တကိုယ်လုံး ဝီတိအဟုန်ဖုံးအုပ်လျက် “အကျွန်ုပ်၏အဖို့ရာ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် သိမြင်အပ်သော တရားထူးကို ရခြင်း သည်သာလျှင် ဖြစ်ပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမူပြုလေ ၏။ ဤသို့လျှင် ညီဖြစ်သူကား လူ့နတ်၊ နိဗ္ဗာန်=သုံးတန်သောသမ္ပတ္တိ ချမ်းသာတို့ကို တောင့်တအပ်ကုန်၏။ နောင်တော်သည်ကား တပုဒ်တည်းဖြင့်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို တောင့်တအပ်လေသည်။ ဤကား ထိုညီနောင်နှစ်ဦးတို့၏ ရှေးကံကောင်းမှု ကုသိုလ်တည်း။

တပန် သူကြွယ်ညီနောင်ဘဝ

ထိုသူကြွယ်ညီနောင်တို့သည် အသက်တမ်းအတိုင်း တည်နေ ကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေကြသည်ရှိသော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြ၍ ဖုဿ ဘုရားရှင်နှင့် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် နှစ်ဆူတို့၏အကြား မရေ မတွက်နိုင်သော နှစ်ကာလအပိုင်းအခြားတည်းဟူသော ဗုဒ္ဓန္တရ

အသင်္ချေယျတကပ်ကာလကို နတ်ပြည်၌သာ ကုန်လွန်စေကြလေ
 ကုန်၏။ ထိုညီနောင်နှစ်ယောက်တို့ နတ်ပြည်၌ တည်နေကြစဉ်ပင်
 ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် လောက၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူလာလေ
 ၏။ ထိုညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည်လည်း နတ်ပြည်မှ စုတေခဲ့
 ကြ၍ ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းသူကြွယ်အိမ်၌
 နောင်တော်ကား နောင်တော်ပင်၊ ညီတော်ကား ညီတော်ပင်
 ဖြစ်လျက် ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွား လာကြပြန်လေ၏။ ထိုညီနောင်
 နှစ်ယောက်တို့တွင် နောင်တော်၏ အမည်ကို သေန-ဟူ၍၊
 ညီတော်၏အမည်ကိုကား အပရာဇိတ-ဟူ၍ မိဘတို့က မှည့်ခေါ်
 ကြလေသည်။

ထိုသူကြွယ်ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့ အရွယ်သို့ ရောက်ကြသော
 အခါ အိမ်ထောင်စုကို ကောင်းစွာတည်တံ့စေ၍ နေထိုင်ကြစဉ်
 “အိုသူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့...လောက၌ ဘုရားမြတ်
 ရတနာ၊ တရားရတနာ၊ သံဃာရတနာတို့ နေဝါ၊ လဝန်း ဖြစ်ထွန်း
 ပွင့်ပေါ်ခဲ့လေပြီ။ အလှူဒါနတို့ကို ပေးလှူကြကုန်လော့၊ ကောင်းမှု
 တို့ကို ပြုကြကုန်လော့၊ ယနေ့သည် ရှစ်ရက်မြောက် = အဋ္ဌမီ
 ဥပုသ်နေ့ ဖြစ်သည်။ ယနေ့ကား ဆယ့်လေးရက်မြောက် =
 စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်နေ့ ဖြစ်သည်။ ယနေ့ကား ဆယ့်ငါးရက်မြောက် =
 ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ ဖြစ်သည်။ ဥပုသ်စောင့်သုံးမှု ပြုကြပါကုန်လော့၊
 တရားတော်ကို နာကြားကြပါကုန်လော့” ဟု ဓမ္မစောသက =
 နိဗ္ဗာန်ဆော်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗန္ဓုမတီ နေပြည်တော်အတွင်း၌ လှည့်လည်
 ကြွေးကြော်သော အသံကို ကြားရသဖြင့် လူများအပေါင်း
 နံနက်ခင်း အလှူ လှူကြ၍၊ နေ့မွန်းလွဲသောအခါ တရားနာသွားကြ
 သည်ကို မြင်ရကား နောင်တော်ဖြစ်သော သေန-သူကြွယ်သည်
 “အဘယ်အရပ်သို့ သွားကြမည်နည်း” ဟု မေး၍ လူအများက
 “မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံ တရားနာရန် သွားကြပါမည်” ဟု ပြန်ကြား
 ပြောဆိုအပ်လေသော် “ကျွန်ုပ်လည်း လိုက်ပါပါရစေ” ဟု ပြော
 ဆိုကာ ထိုလူများအပေါင်းနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါခဲ့၍ ပရိသတ်
 အစွန်အဖျား၌ ထိုင်နေလျက် တရားနာယူလေ၏။)

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသေန-သူကြွယ်၏ အလိုအဇ္ဈာသယကို သိတော်မူပြီးလျှင် ဒါနကထာ၊ သီလကထာ-စသော အစဉ်အတိုင်းသော တရားစကားကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ သေန-သူကြွယ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာပြီးလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုရန် အလွန်ထက်သန်သော လုံ့လဝီရိယ ဖြစ်ရှိလာရကား ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို (မိမိကို) ရဟန်းပြုပေးရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဒါယကာ...သင့်အဖို့ရာ ပန်ကြားရမည့် ဆွေမျိုးများ ရှိကြသလော”ဟု မေးတော်မူသဖြင့် သေန-သူကြွယ်က “ရှိကြပါသည် မြတ်စွာဘုရား...”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဆွေမျိုးများကို ပန်ကြားပြီးမှ လာခဲ့လော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထို့နောက် သေန-သူကြွယ်သည် ညီဖြစ်သူ အပရာဇိတ-သူကြွယ်ထံသို့ သွားရောက်၍ ညီ၊ အစ်ကို နှစ်ယောက်တို့ တိုင်ပင်ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(သေန) ချစ်ညီ...ဤအိမ်မှာ ရှိရှိသမျှ စီးပွားဥစ္စာနှစ်ဟူသမျှသည် ချစ်ညီ၏ဥစ္စာ ဖြစ်ပါစေ။

(အပရာဇိတ) အရှင်နောင်တော်...အရှင်နောင်တော်တို့ကကော(ဘာလုပ်ကြမည်နည်း)။

(သေန) ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ရဟန်းပြုတော့အံ့။

(အပရာဇိတ) အရှင်နောင်တော်...ဘယ်နှယ် ပြောလိုက်ကြကုန်သနည်း၊ အကျွန်ုပ်သည် မိခင်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် မိခင်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဖခင်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ဖခင်ကဲ့သို့၎င်း နောင်တော်တို့ကို ရခဲ့ပါပြီ၊ ဤအိမ်ကားများသော အသုံးအဆောင်ရှိပါ၏၊ အိမ်၌ စိုးအုပ် တည်နေယင်းကပင် ကောင်းမှုတို့ကို ပြုနိုင်ပါကုန်သည်၊ ဤကဲ့သို့ (ရဟန်း)မပြုကြပါလင့်။

(ဆေန) ငါသည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ တရားတော်ကို ကြားနာအပ်ခဲ့ပြီ၊ ထိုတရားတော်ကို အိမ်၏ အလယ်၌ တည်နေသူသည် ဖြည့်ကျင့်ရန် မတတ်နိုင်ချေ၊ သို့ရကား ငါသည် ကေနပ်ပင် ရဟန်းပြုပေတော့အံ့၊ ချစ်ညီသည် နေရစ်လော့—

သေန-သူကြွယ်သည် ဤကဲ့သို့ ပြော၍ ညီဖြစ်သူ အပရာဇိတသူကြွယ်ကို ပြန်နှစ်စေပြီးလျှင် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ရှင်ပြုပြီးနောက် ရဟန်းအဖြစ်ကို ဆက်လက်ရယူကာ ရဟန်းတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

ဂန္ဓကုဋိ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခြင်း

ညီဖြစ်သူ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည်လည်း “နောင်တော်၏ ရှင်, ရဟန်းပြုဖွဲ့ ပူဇော်သဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပအံ့”ဟူ၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား အလှူဒါန ပေးလှူပြီးလျှင် နောင်တော် သေန-မထေရ်မြတ်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ “အရှင်ဘုရား....အရှင်မြတ်တို့သည် မိမိ၏ ဘဝလွတ်မြောက်ရေး အလုပ်ကို ပြုလုပ်အပ်ပြီးပါပြီ၊ အကျွန်ုပ်သည်ကား ကာမဂုဏ် ငါးပါးတို့ဖြင့် အနှောင်အဖွဲ့ ခံနေရပါသဖြင့် တောထွက်၍ ရှင်, ရဟန်းပြုခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ၊ အကျွန်ုပ်အား အိမ်၌ တည်နေယဉ်းပင် သင့်လျော်လျောက်ပတ်မည့် ကြီးမြတ်သော ကောင်းမှုကို မိန့်ကြားတော်မူကြစေချင်ပါသည်”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အပရာဇိတ-သူကြွယ်ကို နောင်တော် သေန-မထေရ်မြတ်သည် “ကောင်းစွာ ကောင်းစွာ ပညာရှိ....မြတ်စွာဘုရား၏ အတွက် ဂန္ဓကုဋိ ကျောင်းတော်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းလေလော့”ဟု အကြံပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

အပရာဇိတ(ညီဖြစ်သူ)သူကြွယ်သည် “ကောင်းပါပြီ”ဟု ဝန်ခံစကား လျှောက်ထားပြီးလျှင် အထူးထူးသော သစ်တို့ကို တိုက်ဆောင်စေ၍ တိုင်စသည်အလို့ငှါ ရွှေစေ, တိုက်ခွဲစေပြီး နောက်

ရတနာ] (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၃၅၇

ရွှေစိခြယ်သောတိုင်တလုံး၊ ငွေစိခြယ်သောတိုင်တလုံး၊ ပတ္တမြားစိခြယ်သောတိုင်တလုံး - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရတနာခုနစ်မျိုးစိခြယ်အပ်သော တိုင်တို့ကို ပြုလုပ်စေလျက် ထိုတိုင်တို့ဖြင့် ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်ကြီး ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ရတနာ ခုနစ်သွယ်စိခြယ်အပ်သော အမိုးအုတ်တို့ဖြင့်ပင် ကျောင်းတော်ကြီးကိုမိုးစေလေ၏။

တူတော်မောင် အပရာဇိတ-က ဆင်ဝင်ဆောင် လှူဒါန်းခြင်း

အထူးအားဖြင့် ဂန္ဓကုဋိ အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကို ဆောက်လုပ်နေသောအခါ၌ပင် အပရာဇိတ-သူကြွယ်ထံသို့ မိမိနှင့်အမည်တူ(နှမ၏သား)အပရာဇိတပင်မည်သော တူတော်မောင်သည် လာလတ်၍ “ဦးကြီး..... ကျွန်တော်လည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်လိုပါသည်။ ကျွန်တော်အားလည်း ကုသိုလ်ဝေစု ပေးကြစေချင်ပါသည်” ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလာလေ၏။ ဦးကြီးတော်သူ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် “မပေးနိုင်ပါတူတော်မောင်..... ငါသည် သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသည့် ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ပေအံ့” ဟု ပယ်မြစ်စကား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပင် ပြောကြားလေ၏။

တူတော်မောင် အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် အကြိမ်များစွာ တောင်းပန်ပါသော်လည်း ဂန္ဓကုဋိ အုတ်ကျောင်းတော်ကြီး၌ ပါဝင်ခွင့်ဝေစုကို ဘယ်နည်းနှင့်မှ မရနိုင်ရကား “ဂန္ဓကုဋိအုတ်ကျောင်းမကြီး ရှေ့တည့်တည့်မှ ဆင်ဝင်ဧည့်ခံဆောင်ကို ရမှသင့်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကာ ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသော ဆင်ဝင်ဧည့်ခံဆောင်ကို ဆောက်လုပ်စေလေ၏။ ထိုတူတော်မောင် အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် ဤဘုရားမြတ်စွာပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ “မေဏှက” သုဋ္ဌေးကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ (အကြောင်းအရာအကျယ် နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့)။

ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကြီး၏ ဂ္ဃဗျော်ခင်းနှင့် တင့်တယ်ပုံ

အထူးအားဖြင့် ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကြီး၌ ရတနာ ခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော လေသာပြုတင်းကြီး သုံးပေါက်တို့ ပါရှိ ကြလေသည်။ ထိုလေသာပြုတင်းကြီး သုံးပေါက်တို့၏ နေ့မျက် မှောက်တည့်တည့်၌ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် အောက်မြေ အပြင်၌ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် အပြေအပြစ် ပြုအပ်သည့် လေးထောင့် ရေကန်ကြီး သုံးလုံးတို့ကို ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် နံ့သာလေးမျိုးရေ အပြည့်ထည့်၍ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး ဂန္ဓကုဋီအုတ် ကျောင်းတော်အတွင်း၌ ထိုင်နေတော်မူသောအခါ လေအဟုန် တိုက်ခတ် ယူဆောင်လာသည့် ကြာဝတ်မှုန်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်ကို ကြံဖြန့်ရန် ရည်သန်လျက် ကြာမျိုးငါးပါးတို့ကို ထိုကန်သုံးလုံးတို့၌ စိုက်ပျိုးစေလေ၏။

ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော် ထုပ်ကာ၏ လေးမျက်နှာအလွှာ များကား ရွှေနီဖလံဖြင့် ပြီးလေသည်။ အထွတ်ကား သန္တာဖြင့် ပြီးလေသည်။ ထိုထုပ်ကာ၏ အောက် အမိုးအုတ်များကား မြကျောက်ဖြင့် ပြီးလေသည်။ ဤသို့လျှင် ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်း တော်ကြီး၏ အထွတ်ထုပ်ကာသည် က-နေသော ဥဒေါင်းပမာ တင့်တယ်လှပစွာ၏။ ထို့ပြင်လည်း ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကြီး ဒါယကာ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် ရတနာခုနစ်ပါးကိုအနက် ခတ်သင့်သောရတနာမျိုးကို ခတ်၍၎င်း၊ မခတ်သင့်သော ရတနာ မျိုးကိုကား အတုံးလိုက် အခဲလိုက်သာလျှင်၎င်း ယူဆောင်ခဲ့၍ ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကို ဝန်းပတ်လျက် ပုဆစ်ဗူးဝန်း နှစ်လှမျှဖြင့်အောင် ပရိဝုဏ်ကြီးတခုလုံးကို ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်စေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားအား ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းကြီးကို တင်လှူခြင်း

ဤသို့ ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကို ပြီးဆုံး တင့်တယ် စေပြီးလျှင် အုတ်ကျောင်းတော်ကြီး ဒါယကာ အပရာဇိတ သူကြွယ်သည် နောင်တော် အရှင်သေန-မထေရ်မြတ်ထံသို့ ဆည်း

ကမိ၍“အရှင်ဘုရား....ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကြီးထား ပြီးစီး ပါပြီ၊ထိုအုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကို မြတ်စွာဘုရားရှင် သုံးဆောင် တော်မူခြင်းကို ဘုရားတပည့်တော် လိုလားတောင့်တပါသည်။ သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ကြီးမြတ်သော ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားပါ သည်တဲ့ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ နောင်တော် အရှင် သေန-မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ဆည်းကပ် သွားရောက်၍ “မြတ်စွာဘုရား.... ဤ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် ရှင်တော်ဘုရားတို့အတွက်ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကိုဆောက် လုပ်ပြီးစေအပ်ပါပြီတဲ့၊ ယခုအခါ၌ကား ရှင်တော်ဘုရားတို့၏ သုံးဆောင်တော်မူခြင်းကို လိုလား တောင့်တပါသည်တဲ့” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နေရာတော်မှ ထ၍ ဂန္ဓကုဋီ အုတ်ကျောင်းတော်သို့ ရှေးရှု ကြွတော်မူပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋီအုတ် ကျောင်းတော်ကြီးကို ဝန်းရံ၍ ပရိဝုဏ်အပြည့် ပုဆစ်ဗူးဝန်း နှစ်လှူ၍ မြင့်အောင် ကြံဖြန့်ထားသော ရတနာခုနစ်ပါး အစုအပုံ ကို ကြည့်ရှုတော်မူလျက် တံခါးမုခ်၌သာ ရပ်၍ နေတော်မူလေ ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားကို အပရာဇိတ-သူကြွယ်က “မြတ်စွာ ဘုရား....ဝင်တော်မူကြပါ” ဟု လျှောက်ထားသော်လည်း မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် ဝင်တော်မမူဘဲ ထိုတံခါးမုခ်မှာပင် ရပ်တည်တော် မူ၍ တတိယအကြိမ် ထပ်၍ လျှောက်ထားသောအခါ၌ကား သူကြွယ်၏နောင်တော် အရှင်သေန-မထေရ်မြတ်ကို ကြည့်ရှုတော် မူလေ၏။

မထေရ်သည် ကြည့်တော်မူပုံ အခြင်းအရာဖြင့်ပင် မြတ်စွာ ဘုရား၏ အလိုဘော်ကို သိ၍ ညီဖြစ်သူ သူကြွယ်ကို “သွားလော့ ချစ်ညီ...၊ ‘တပည့်တော်၏သာ စောင့်ရှောက်မှု ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ သီတင်းသုံး နေတော်မူကြပါ’ ဟု မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ထားလော့” ဟု နည်းပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ သူကြွယ်သည် မထေရ် ၏ စကားကို ကြားရလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို တည်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့်

ရှိခိုး၍ “မြတ်စွာဘုရား...လူအများသည် သစ်မင်ရင်း၌ ဝင်၍ မဝင်မကွက် ဖဲသွားကြသကဲ့သို့၎င်း၊ မြစ်တဖက်တမ်း ကူးသန်းကြ ပြီးလျှင် ဖောင်ကို မဝင်မကွက် စွန့်ပစ်သွားကြကုန်သကဲ့သို့၎င်း ဤအတူပင် ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် ငဲ့ကွက်ကြောင့်ကြမှု လုံးဝ ပြုတော်မမူကြပဲ အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ သီတင်းသုံး နေထိုင် တော်မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌။ ။ “မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်ကြောင့် ကျောင်းတော် သို့ ဝင်တော်မမူပဲ ရပ်တည်နေတော်မူသနည်း” ဟု မေးပွယ်မိ၏။ အဖြေကား-မြတ်စွာဘုရားသည် “ဘုရားရှင်တို့၏အထံသို့ နံနက်အခါ ၌၎င်း၊ နေလွဲအခါ၌၎င်း များစွာသောသူတို့ ထာရောက်ကြလေသည်။ ထိုသူများသည် ရတနာဟိုက်(မြင်နေရ၍)ထောက်ယူ၍ ဖဲသွားကြလျှင် ငါဘုရားတို့သည် မထားမြစ်နိုင်ကုန်ချေ။ အကယ်၍များ ကျောင်း ဒါယကာ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် ‘ကျောင်းပရိဝုဏ်အတွင်း၌ ဤမျှ သော ရတနာများ ရော့ပြမ်းနေပါလျက် မိမိ၏ အလုပ်အကျွေးဒကာ များ ခိုးယူသွားကြသည်ကိုလည်း (မြင်နေပါလျက် ဘုရားသည်) တား မြစ်တော်မမူ ဟု ငါဘုရားအပေါ်၌ ရန်ငြိုးမှု ပြုမှားခဲ့လေလျှင် အပါယ် ဘုံသို့ လားရောက်ရှာချေတော့မည်” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူမိလေ သည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်တည်နေတော်မူ၏။ ဤကား အဖြေတည်း။)။

ထိုသို့ အပရာဇိတ-သူကြွယ်က “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော် ၏သာလျှင် စောင့်ရှောက်မှုဖြစ်ပါလိမ့်မည် = စောင့်ရှောက်ရန် မှာ တပည့်တော်၏ တာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အရှင်ဘုရားတို့ သည် ချမ်းသာစွာ နေတော်မူကြပါကုန်လော့” ဟု လျှောက်ထား (တာဝန်ယူ)သောအခါမြတ်စွာဘုရားသည်ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်း တော်သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ ကျောင်းဒါယကာ သူကြွယ်သည် ပယ်ဝန်းကျင်မှ အစောင့်အနေကို ချထားပြီးလျှင် အစောင့်လူ များကို “အမောင်တို့...ရင်ခွင် (ခါးပိုက်, ပုဆိုးခါးပုံ) ဖြင့်၎င်း၊ ခြင်းတောင်းများ အိတ်များဖြင့်၎င်း ယူ၍သွားကြသောသူများကို တားမြစ်ကြကုန်၊ လက်ဆုပ်ဖြင့် ယူ၍သွားသော သူများကိုကား မထားမြစ်ကြကုန်လင့်” ဟု ပြောဆိုမှာထားလေသည်။

မြို့တွင်း၌လည်း ကျောင်းဒါယကာအပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် “ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းတော် ပရိဝုဏ်အတွင်း၌ ငါသည် ရတနာ ခုနစ်ပါးတို့ကို ပုဆစ်ဗူးနစ်မျှ ကြံချအပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ တရားနာ၍ ပြန်လာကြသော လူဆင်းရဲတို့သည် လက်နှစ်ဖက်အပြည့် ရတနာတို့ကို ဆုပ်ယူကြကုန်လော့၊ ချမ်းသာ သောသူများသည်လည်း လက်တဖက်ဖြင့် ရတနာတို့ကို ဆုပ်ယူ ကြကုန်လော့” ဟု အိမ်ပေါက်စေ့လှည့်လည် ပြောကြားစေလေ၏။ ကျောင်းဒါယကာသူကြွယ်၏ စိတ်သန္တာန်မှာ “သဒ္ဓါတရားရှိကြ သူတို့သည် တရားနာလိုကြကုန်သည်ဖြစ်၍ သွားရောက်ကြမည် ကေန် အမှန်ပင်ဖြစ်သည်၊ သဒ္ဓါတရား မရှိကြသောသူများသည် လည်း ဥစ္စာကို ရယူလိုသော လောဘဖြင့် သွားရောက်ကြကာ တရားနာကြ၍ သံသရာဝင်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ကြပေလိမ့်မည်” ဤကဲ့သို့ အကြံအစည် ဖြစ်ရှိလာလေသည်။ ထို့ကြောင့် လူအပေါင်း အား ချီးမြှောက်ရန် ဤကဲ့သို့ လှည့်လည်ပြောကြားစေခြင်း ဖြစ်သည်။

လူများအပေါင်းသည် အပရာဇိတ-သူကြွယ် ပြောကြားသည့် အတိုင်းပင် ဆင်းရဲသူများက လက်နှစ်ဖက်အပြည့်၊ ချမ်းသာ သောသူများက လက်တဖက်ဖြင့် ရတနာတို့ကို ယူကြလေသည်။ ပဌမအကြိမ် ကြံအပ်သောရတနာတို့ ကုန်ပြန်သော် ဒုတိယအကြိမ် ထိုနည်းအတူ ပုဆစ်ဗူးနစ်လှမျှ ကြံပြန်လေ၏။ ထိုဒုတိယအကြိမ် ကြံအပ်သောရတနာတို့ ကုန်ပြန်သော် တတိယအကြိမ်လည်း ထိုနည်းအတူ ပုဆစ်ဗူးနစ်လှမျှ ကြံပြန်လေ၏။

အထူးအားဖြင့် ကျောင်းဒါယကာ အပရာဇိတ-သူကြွယ်သည် “မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်မှ ထွက်ကွန်သော ရွှေရောင်တော် နှင့် အမျက်ကျောက်ရတနာ၏ အရောင် ဤနှစ်ပါးကို ကြည့်ရှုကြရ သော လူများအဖို့ ကြည့်၍အားမရ မရောင်မရဲနိုင်အောင် ဖြစ်ပေ လိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော် ရင်း၌ သစ္စာဇာတိသီး (ကဆစ်သီးလုံးကြီးခန့်) ပမာဏရှိသော အဖိုးအတိုင်းမသိလိုက်တန်သည့် အမျက်ကျောက် ရတနာကြီးကို

ထားရှိလေသည်။ လူများအပေါင်းသည်လည်း သူကြွယ်ကြံစည် အောက်မေ့သည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ရောင်နှင့် အမျက်ကျောက် ရတနာရောင်ကို အားမရမရောင်ရဲနိုင်လောက် အောင်ပင် ကြည့်ရှုကြလေ၏။

ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို ပုဏ္ဏားတဦး ပြောင်ပြောင်ခိုးယူခြင်း

တနေ့သ၌ မိစ္ဆာအယူရှိသော ပုဏ္ဏားတယောက်သည် “မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို ချထားအပ်သတဲ့၊ ငါသည် ထို ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို ခိုးဆောင်ပေအံ့” ဟူသော အကြံ နှလုံးသွင်းဖြင့် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ဘုရားဖူးလာကြ သူ လူများအကြားမှ ဘုရားရှင်ရွှေတော်သို့ ဝင်ရောက်လာလေ သည်။ ကျောင်းဒါယကာသူကြွယ်သည် ထိုပုဏ္ဏား၏(မရိုးမြောင့် သော) ဝင်လာပုံ အခြင်းအရာဖြင့်ပင် “ကျောက်မျက်ရတနာကို ခိုးယူလို၏” ဟု ရိပ်မိသိရှိ၍ “ဩ...ဤပုဏ္ဏားသည် ကျောက်မျက် ရတနာကို မခိုးယူပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု ကြံစည်မိလေသည်။

ပုဏ္ဏားသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးဘိသကဲ့သို့ ခြေ တော်ရင်း၌ မိမိလက်ကို တုပ်ဝပ်ညွတ်စေကာ ကျောက်မျက် ရတနာကြီးကို ကောက်ယူ၍ မိမိ၏ ခါးပိုက်ကြား၌ ဝှက်ထားပြီး လျှင် ဖဲသွားလေ၏။ ကျောင်းဒါယကာ အပရာဇိတ-သူကြွယ် သည် ထိုပုဏ္ဏား(အပြုအမူ)အပေါ်၌ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှစိတ်ကို ကြည်ကြည်လင်လင် မထားနိုင်ပဲ မြတ်စွာဘုရား တရားဟော၍ အပြီးတွင် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍ “မြတ်စွာ ဘုရား... တပည့်တော်သည် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဂန္ဓကုဋီအုတ် ကျောင်းတော်ပရိဝုဏ်အပြည့် ပုဆစ်ဒူးဝန်းနစ်လုမျှ ရတနာခုနစ် ပါးတို့ကို ကြံဖြန့်အပ်ခဲ့ပါကုန်သည်။ ထို ရတနာတို့ကို ယူဆောင် သွားကြသော လူများအပေါ်၌ တပည့်တော်၏ စိတ်သည် မကျေ မချမ်းမူ အလျှင်းပင်မဖြစ်ပဲ တိုး၍ တိုး၍သာလျှင် သဒ္ဓါကြည်လင် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ယနေ့မူကား ‘ဩ...ဤပုဏ္ဏားသည် ကျောက်မျက်

ရတနာ] (၁) ဇောတိဏသုဋ္ဌေးအကြောင်း၊ ၃၆၃

ရတနာကြီးကို မခိုးယူပါမူ ကောင်းလေစွာ' ဟု တပည့်တော် ကြံစည်မိပါလျက် ထိုပုဏ္ဏား ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို ခိုးယူ၍ သွားလတ်သော် မိမိစိတ်ကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ကြည်ကြည် လင်လင် မထားနိုင်ပဲ ရှိရပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ ၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ နည်းညွှန်းတရ အပရာဇိတ-သုကြွယ် ဆုတောင်းခြင်း

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် သုကြွယ်၏ စကားကိုကြားသိ တော်မူလေလျှင် “ဒါယကာ...မိမိ၏ ဥစ္စာကို သူတပါးတို့ မခိုးယူ မဖျက်ဆီးနိုင်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်မဟုတ်လော” ဟု နည်းညွှန်းစကား အရိပ်အမြွက် မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ သုကြွယ် သည် မြတ်စွာဘုရားပေးအပ်သည့် နည်းညွှန်း၌ တည်၍ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင်—

“မြတ်စွာဘုရား...ယနေ့ကို အစပြု၍ တပည့်တော်၏ ဥစ္စာကို မြတ်ဆာချည်မျှင် တပင်မျှကိုပင်သော်လည်း တပည့်တော်ကို လွှမ်းမိုးအနိုင်ကျင့်၍ ရာပေါင်းများစွာ သောမင်းများ၊ ခိုးသူများသည် သိမ်းပိုက် လုယက်ခိုးယူ ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ကြသောမည်သည် မဖြစ်ပါစေကုန်သ တည်း = ရာပေါင်းများစွာသော မင်း၊ ခိုးသူတို့ မသိမ်း ပိုက်နိုင်၊ မလုယက်နိုင်၊ မခိုးယူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။ မီးသည်လည်း တပည့်တော်၏ ဥစ္စာကို မလောင်ကျွမ်းပါ စေသတည်း။ ရေသည်လည်း မတိုက်မျှောနိုင်ပါစေ သတည်း” —

ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှုကို ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း သုကြွယ်အား “ဧဝံ ဟောတု = ဤ ယခု သင်ဆုတောင်းသည့် အတိုင်း ဖြစ်ပါစေ” ဟု အနုမောဒနာမှုကို ပြုတော်မူလေ၏။ အပရာဇိတ-သုကြွယ်သည် ဂန္ဓကုဋီ အုတ်ကျောင်းတော် ရေစက် ချဉ့် ပြုလုပ်သည်ရှိသော် ရဟန်းတော်ပေါင်း (၆၀၀၀၀၀)

ခြောက်သန်းရှစ်သိန်းတို့အား ကျောင်းတိုက်တော်အတွင်းမှာပင် ကိုးလတို့ပတ်လုံး ကြီးစွာသောအလှူကို ပေးလှူ၍ ရေစက်ချ အလှူပွဲကြီး ပြီးဆုံးသောနေ့၌ အားလုံးသော ရဟန်းတို့အား တိစိဝရိက်သင်္ကန်းသုံးထည်စီ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ အငယ် ဆုံးသံဃာ (=သင်္ဃာကိုယ်တော်) အား လှူဒါန်းအပ်သည့် သင်္ကန်းလျှာသုံးထည်စာ အဝတ်တို့သည်ပင် အဖိုးတသိန်းထိုက် တန်ကုန်၏။

နောက်ဆုံး ဇောတိကသုဋ္ဌေးအဝ

ထို အပရာဇိတ ကျောင်းဒါယကာသုကြွယ်သည် ဤနည်းဖြင့် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေ လတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဤမျှ ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာရှည် လျားစွာသော အခါကာလပတ်လုံး အပါယ်လေးပါး မလား မရောက်မူ၍ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သုဋ္ဌေးမျိုး တအိမ်ဝယ် ပဋိသန္ဓေ ယူနေခဲ့၍ ကိုးလခွဲကြာ မယ်တော်ဝမ်း၌ ကိန်း နေခဲ့လေသည်။ ထိုသုဋ္ဌေးသားကို စွားမြင်သောနေ့၌ကား ရာဇဂြိုဟ်တပြည်လုံး ဝယ် ရှိသမျှ လက်နက်အားလုံးတို့သည် မီးဟုန်းဟုန်းတောက် သည့် အဟန် အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကြလေကုန် ၏။ လူအားလုံးတို့၏ ကိုယ်ဝယ် ဝတ်ဆင်၍ထားအပ်သည့် အဆင် တန်ဆာတို့သည်လည်း အလျှံလွှတ်ကြသည့်ပမာ အရောင်အဝါ ကို လွှတ်ကြလေကုန်၏။ သို့ရကား ရာဇဂြိုဟ် တပြည်လုံးသည် တခဲနက် အရောင် တောက်ပြောင်လျက် ရှိလေ၏။

ထိုသူငယ်၏ ဇခင်သုဋ္ဌေးသည်လည်း စောစောပင် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးထံသို့ အခစား သွားရောက်လေ၏။ ထိုအခါ ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးနှင့် သုဋ္ဌေးကြီးတို့ အပြန်အလှန် မေးမြေ့ကြသည်မှာ—

(မင်းကြီး) ယနေ့ လက်နက်အားလုံး အလျှံတပြောင် ပြောင် တောက်လောင်ကြလေသည်။ မြို့အလုံးသည် တခဲ နက်အရောင် တောက်ပြောင်လျက် ရှိချေသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ရာ၌ အကြောင်းကို အသင်သုဋ္ဌေးသည် သိ၏လော။

ရတနာ၊ (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၃၆၅

(သုဋ္ဌေး) သိပါသည် အရှင်မင်းကြီး....။

(မင်းကြီး) အဘယ် အကြောင်းကြောင့်နည်း သုဋ္ဌေး ကြီး....။

(သုဋ္ဌေး) အကျွန်ုပ်၏ အိမ်၌ အရှင်မင်းကြီးတို့၏ ကျွန် တယောက် ဇွားမြောက်ခဲ့ပါပြီ။ ထို အကျွန်ုပ်သား၏ ကောင်းမှုရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ (တမ္ဗိလုံး အလှူအရောင် ဖုံးခြင်း) ဖြစ်ပါသည်။

(မင်းကြီး) သုဋ္ဌေး.... အသို့နည်း = ဘယ်နှယ်လဲ ထို သင့်သားသည် ခိုးသူဖြစ်လိမ့်မည်လော။

(သုဋ္ဌေး) အရှင်မင်းကြီး.... ဤကဲ့သို့ အကျွန်ုပ်၏သား ခိုးသူဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။ ဘုန်းကံကြီးလှသည့် ရှေးက ပြုဘူး ကုသိုလ်ထူးရှိသည့် သူတယောက် ဖြစ်ပါသည်။

(မင်းကြီး) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုသူငယ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် မွေးမြူမှ သင့်လျော်မည်။ ဤ အသပြာ တထောင်သည် ထိုသူငယ်၏ နှိဖိုးဖြစ်စေ။

ဤကဲ့သို့ပြောဆို၍ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် နေ့စဉ်ပင်နှိဖိုးအနေ ဖြင့် အသပြာ တထောင် တထောင် ပေးစေလေ၏။ ထို့နောက် ထိုသူငယ်ကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ တမ္ဗိလုံး တခဲနက် အလှူ တပြောင်ပြောင် အရောင်တလက်လက် တောက်ဝမှုကို အကြောင်း ပြု၍ “ဇောတိကသတို့သား” ဟု အမည်မှည့်ကြလေကုန်၏။

ဇောတိကသုဋ္ဌေးအိမ်ကို သိကြား ဖန်ဆင်းပေးခြင်း

ထို့နောက် ဇောတိကသုဋ္ဌေးသား အရွယ်ရောက်သောအခါ သူ့အတွက် နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရန် မြေအပြင်ကို သုတ်သင်ရှင်း လင်းအစီသည် ရှိသော် သိကြားမင်း၏ ပဏ္ဍိကမ္မလာ ကျောက် နေရာသည် ပူနှေးသောအခြင်းအရာကို ပြလေ၏။ သိကြားမင်း သည် “အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ (ပဏ္ဍိကမ္မလာပူနှေးမှု) ဖြစ်သနည်း” ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်လတ်သော် “ဇောတိကအတွက် အိမ်နေရာကို

ယူကြကုန်၏”ဟု သိ၍ “ဤဇောတိကကား ထိုလူတို့ ဆောက်လုပ် အပ်သော အိမ်၌ နေရမည့်သူမဟုတ်၊ ငါသည်လည်း ထိုအရပ်သို့ သွားမှ သင့်လျော်မည်” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် လက်သမားအသွင် ဖြင့် ထိုအရပ်သို့ သွားရောက်၍ “အမောင်တို့.... အဘယ်အမှု ပြုကြသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ လူအများက “ဇောတိကသူဌေး သားအတွက် အိမ်နေရာကို ယူကြပါသည်” ဟု ပြန်ကြားပြောဆို ကြလေလျှင် သိကြားမင်းသည် “အမောင်တို့.... ဖယ်ရှားကြလော့၊ ဤ ဇောတိကသူဌေးသည် အမောင်တို့ ဆောက်လုပ်အပ်သော အိမ်၌ နေရမည့်သူ မဟုတ်ချေ” ဟု ပြောဆိုပြီးလျှင် (၁၆) တဆယ့် ခြောက်မင်းပယ် ကျယ်ဝန်းသော မြေအရပ်ကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုလိုက်လေ၏။ ထိုမြေအရပ်သည် ထိုခဏမှာပင် ကသိုဏ်း ဝန်းပမာ ညီညွတ်သော မြေအရပ် ဖြစ်၍ သွားလေ၏။ (၁)

သိကြားမင်းသည် တဖန် “ဤ အရပ်၌ မြေကို ဇောက်ခွဲ၍ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော ဘုံခုနစ်ဆင့် (ခုနစ်ထပ်) ရှိ ပြာသာဒ် ကြီး ထပေါ်စေသတည်း” ဟု ကြံစည်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်မြင် လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ဘုံခုနစ်ဆင့် (ခုနစ်ထပ်) ရှိ ပြာသာဒ်ကြီး မြေကိုခွဲ၍ တက်ပေါ်လာလေ၏။ (၂)

သိကြားမင်းသည် တဖန် “ဤပြာသာဒ်ကြီးကိုဝန်းရံ၍ ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော တံတိုင်းကြီး ခုနစ်ထပ်တို့ ထပေါ်ကြစေ သတည်း” ဟု ကြံစည်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်မြင်လေ၏။ ထို ခဏမှာပင် ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော တံတိုင်းကြီး ခုနစ်ထပ်တို့ မြေကိုခွဲ၍ တက်ပေါ်လာလေကုန်၏။ (၃)

ထို့နောက် သိကြားမင်းသည် “တံတိုင်း ခုနစ်ထပ် တို့၏ အပိုင်းအခြား အကြားအကြား၌ ပဒေသာပင်တို့ ထပေါ်ကြစေ သတည်း” ဟု ကြံစည်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်မြင်လေ၏။ ထိုခဏ မှာပင် ပဒေသာပင်တို့သည် သိကြားမင်း ကြံစည်သည့်အတိုင်း ထပေါ်၍ လာလေကုန်၏။ (၄)

ထို့နောက် တဖန် သိကြားမင်းသည် “ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိသည့် ပြာသာဒ်ကြီး၏ ထောင့်လေးထောင့်တို့၌ ရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့

ထပေါ်ကြစေသတည်း” ဟု ကြံစည်၍ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ပြန်လေ၏။ အလုံးစုံသည် သိကြားမင်း ကြံစည်သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်လာလေ၏။ ။ (အထူးအားဖြင့်—မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့၏ အဝပမာဏမှာ—တလုံးက တယူဇနာ၊ အခြားတလုံးက သုံးဂါရတ်၊ အခြားတလုံးက နှစ်ဂါရတ်၊ အခြားတလုံးက တဂါရတ် အဝပမာဏရှိ၏။ အောက်အဖို့မှာ မဟာပထဝီမြေကြီး အဆုံးရှိလေသည်။ ဇောတိကသုဋ္ဌေးအတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့၏ အဝပမာဏကို အဋ္ဌကထာ(ရှေးအဋ္ဌကထာ) ၌ အထူးမစွင့်ပြအပ်ချေ။ လေးလုံးတို့သည်ပင် မျက်နှာဝ ဖြတ်၍ထားအပ်သည့် ထန်းသီးပမာဏ ရတနာအပြည့်သာလျှင် ထပေါ်၍လာကြလေကုန်သည်။ ဤကား အထူးတည်း)။ (၅)

ပြာသံဒ်ကြီး၏ ထောင့်လေးထောင့်တို့၌ပင် ထန်းပင်ပျို ပင်စည်လုံးခန့် လုံးပတ်ပမာဏရှိကြသည့် ရွှေကြိပ်ကြီး လေးပင်တို့ပေါက်၍လာကုန်၏။ ထိုကြိပ်ကြီးတို့၏ အရွက်တို့မှာ မြရတနာဖြင့် ပြီးကုန်၍ ပင်စည်တို့မှာ ရွှေဖြင့် ပြီးကုန်၏။ ဤကြိပ်ကြီးတို့သည် ဇောတိကသုဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကို ထင်ရှားပြသရန် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သတဲ့။ (၆)

တံခါးခုနစ်မုခ်တို့၌ နတ်ဘီလူးစစ်မှူး ခုနစ်ဦးတို့ အစောင့်အရှောက်ကို ယူကြလေသည် (=စောင့်ရှောက်ကြလေသည်)။ (၁) ပဌမတံခါးမုခ်၌ ယမကောဠီ-မည်သော နတ်ဘီလူးစစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး (၁၀၀၀) တထောင်နှင့် အတူတကွ စောင့်ရှောက်၏။ (၂) ဒုတိယတံခါးမုခ်၌ ဥပ္ပလ-မည်သော နတ်ဘီလူး စစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး (၂၀၀၀) နှစ်ထောင်တို့နှင့် အတူတကွ၊ (၃) တတိယတံခါးမုခ်၌ ဝဇီရ-မည်သော နတ်ဘီလူးစစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး (၃၀၀၀) သုံးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ၊ (၄) စတုတ္ထတံခါးမုခ်၌ ဝဇီရဗာဟု-မည်သော နတ်ဘီလူးစစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး(၄၀၀၀)လေးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ၊ (၅) ပဉ္စမ

တံခါးမုခ်၌ ကသကန္ဓ-မည်သော နတ်ဘီလူးစစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး (၅၀၀၀) ငါးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ (၆) ဆဋ္ဌတံခါးမုခ်၌ ကဋ္ဌတ္ထ-မည်သော နတ်ဘီလူး စစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး (၆၀၀၀) ခြောက်ထောင်တို့နှင့် အတူတကွ (၇) သတ္တမတံခါးမုခ်၌ ဒိသာမုခ-မည်သော နတ်ဘီလူး စစ်မှူးသည် မိမိ၏ အခြံအရံ နတ်ဘီလူး (၇၀၀၀) ခုနစ်ထောင်တို့နှင့် အတူတကွ စောင့်ရှောက်နေလေ၏။

ယမကောဠိ စ ဥပ္ပလော၊
 ဝဇိရော ဝဇိရဗာဟု။
 ကသကန္ဓော ကဋ္ဌတ္ထော စ၊
 ဒိသာမုခေါ စ သတ္တမော။
 ဧတေ ဂဏှိံ သု အာရက္ခံ၊
 ဇောတိကဿ နိဝေသနေ။
 (ပဋိဘာန်ဂါထာ)

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက သူဌေးထီးဖြူပွိုသ၍ သူဌေးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း

“ဇောတိကသူဌေးသားအတွက် ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိ (= ခုနစ်ထပ်ရှိ) ပြာသာဒ်ကြီး မြေမှ တက်ပေါ်လာသတဲ့၊ တံတိုင်းကြီး ခုနစ်ထပ်၊ တံခါးမုခ်ခုနစ်ရပ်တို့နှင့်တကွ ရှေ့အိုးကြီးလေးလုံးတို့မြေမှထပေါ်ကြကုန်သတဲ့” ဟူသောသတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားသည် ဇောတိကထံသို့ သူဌေးထီးဖြူနှင့်တကွ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားများ ပို့သစေလေ၏။ ထိုသူဌေးသားသည် ထိုအချိန်မှစ၍ “ဇောတိကသူဌေး” ဟူ၍ အမည်ထင်ရှား ကျော်ကြားလာလေ၏။

“သတုလကာယံ” သူဌေးကတော် မြောက်ကျွန်းသူကို နတ်တို့ ယူဆောင်ပို့သခြင်း

ဇောတိကသူဌေးနှင့်အတူတကွ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့သော အမျိုးသမီးသည်ကား ထိုအချိန်ဝယ် ဥပ္ပာရကုရုကျွန်း၌ ဖြစ်ရှိနေ

ရတနာ] (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၃၆၉

လေသည်။ ဇောတိကသုဋ္ဌေးသား သုဋ္ဌေးဖြစ်လာသောအခါ ထိုကောင်းမှုပြုဖော် မြောက်ကျွန်းသူ “သတုလကာယီ”ကို နတ်တို့သည် မြောက်ကျွန်းမှ ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ဇောတိက၏ ခုနစ်ထပ်တိုက်ကြီး ကျက်သရေတိုက်ခန်း၌ ထိုင်နေစေကြလေကုန်၏။ သတုလကာယီ သုဋ္ဌေးကတော်သည် မြောက်ကျွန်းမှ လာသောအခါ ဆန်တစလယ်နှင့် မီးကျောက်သုံးလုံးတို့ကိုသာ ယူဆောင်ခဲ့လေသည်။ ထိုသုဋ္ဌေး ဇနီးမောင်နှံတို့အဖို့ရာ အသက်ထက်ဆုံး ထိုဆန်တစလယ်ဖြင့်ပင် ထမင်းဖြစ်ရှိလေသည်။ အကယ်၍ ထိုသူများက ဆန်လှည်း အစီးတရာ (ထိုဆန်ထည့်သည့် ခွက်၌) ဖြည့်လောင်းကြစေကာမူ ထိုဆန်တစလယ်သည် တစလယ်သာလျှင် ဖြစ်၍ တည်လေသည်။ (အံ့ဖွယ်ပါပေ)။

ထမင်းချက်လိုသောအခါ ဆန်တို့ကို ထမင်းအိုး၌ ထည့်၍ မီးကျောက်သုံးလုံးတို့၏ အပေါ်၌ တည်ထားလိုက်ရလေသည်။ ကျောက်တို့သည် ထိုခဏမှာပင် အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်လာ၍ ထမင်းကျက်လျှင် ကျက်ခြင်း မီးအလျှံများ ငြိမ်းစဲ၍ သွားကြလေ၏။ ထိုသို့ မီးငြိမ်းသောအမှတ်ဖြင့်ပင် ထမင်းကျက်သည်၏အဖြစ်ကို သိကြရကုန်၏။ ဟင်းလျာ-စသည် ချက်သောအခါ၌လည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။ ဤသို့လျှင် ထိုဇောတိက သုဋ္ဌေး ဇနီးမောင်နှံတို့အဖို့ရာ မီးကျောက်တို့ဖြင့်သာလျှင် အစာအာဟာရသည် ကျက်ရလေ၏။ (ထင်းမီး-စသည်ဖြင့် မချက်ရ)။ မြကျောက်ရတနာအရောင်ဖြင့်သာလျှင် နေကြကုန်၏။ သူတို့သည် မီးရောင် ဆီမီးရောင်ကို လုံးဝ မသိကြကုန်။

“ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီး၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကား ဤသို့စင်ခမ်းနားကြီးကျယ်လှသတဲ့”ဟူသော သတင်းစကားသည် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအလုံး နှံ၍သွားလေသည်။ လူများအပေါင်းသည် ယာဉ်စသည်တို့ကို က-စေ၍ ဇောတိကသုဋ္ဌေး၏စည်းစိမ်ကိုကြည့်ရှုရန် ဥဒဟို လာရောက်ကြလေ၏။ ဇောတိကသုဋ္ဌေးသည် လာတိုင်း လာတိုင်းသောသူတို့အား မြောက်ကျွန်းဆန်ဖြင့် မီးကျောက်ပေါ်ဝယ် ထမင်းအချက်ခိုင်း၍ ပေးလှူ ကျွေးမွေးစေလေ၏။

“ပဒေသာပင်တို့မှ မောင်တို့၊ အမိတို့ အလိုရှိရာ အဝတ်အထည်၊ အဆင်တန်ဆာတို့ကို ဆွတ်ခူးယူကြကုန်လော့”ဟု တိုက်တွန်းစေခိုင်းသည့်ပြင် တဂါဝုတ်ရှိသော ရွှေအိုးကြီး၏ အဝကို ဧွင့်စေ၍ “မောင်တို့၊ အမိတို့ သုံးစွဲလောက်အောင် ရွှေငွေဥစ္စာများကို ယူ၍ သွားကြကုန်လော့”ဟူ၍လည်း တိုက်တွန်း စေခိုင်းလေ၏။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌နေသူ လူအားလုံးတို့သည် ရွှေငွေဥစ္စာကို အလိုရှိသမျှ ယူငင်၍ ပြန်သွားကြသည်ရှိသော် ရွှေအိုးကြီးမှာ လက်တသစ်ခန့်မျှပင် ယုတ်လျော့မှုမရှိပဲ ပြည့်မြဲပြည့်၍နေလေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် ထို ဇောတိကသူဌေး၏ ဂန္ဓကုဋီအုတ်ကျောင်းကြီး ဒါယကာ အပရာဇိတသူကြွယ်ဖြစ်စဉ်က ဂန္ဓကုဋီပရိဝုဏ်အတွင်း သဲဖြူခင်း၌ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ရတနာခုနစ်ပါးတို့ကို ပုဆစ်ဦးနှစ်လှူ၍ ကြံမြန်၍ လှူဒါန်းခဲ့သော ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ အကျိုးဆက် ဖြစ်လေသည်။

**ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ဇောတိက၏ ပြာသာဒ်ကို
လာရောက်ကြည့်ရှုခြင်း**

ဤသို့ လူများအပေါင်း အဝတ်အထည်၊ အဆင်တန်ဆာ၊ ဥစ္စာရွှေငွေများကို အလိုရှိသမျှ ယူငင်သွားကြစဉ်အခါဝယ် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ဇောတိက၏ ပြာသာဒ်ကို ကြည့်ရှုလိုသော်လည်း လူအများ လာနေဆဲဖြစ်၍ ကြည့်ရှုခွင့်ကို မရခဲ့ချေ။ နောက်အဖို့ဝယ် အလိုရှိသမျှ ယူငင်ကြ၍ သွားကြပြီ ဖြစ်ရကား လာရောက်ယူငင်သူများ နည်းပါးလတ်သည်ရှိသော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ဇောတိက၏ ခမည်းတော် သူဌေးကြီးကို “သင့်သား၏ ပြာသာဒ်ကို ငါတို့ ကြည့်လိုကုန်၏”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ဖခင်သူဌေးကြီးသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းကြီး.....”ဟု ဝန်ခံစကား ပြောကြားခဲ့၍ သားထံသို့ သွားရောက်ကာ “ချစ်သား.... ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည် သင်ချစ်သား၏ ပြာသာဒ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူလိုသည်”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ သားဖြစ်သူ ဇောတိကသူဌေးကလည်း “ကောင်းပါပြီ ဖခင်....ပြည့်ရှင်မင်းကြီး ကြွလာတော်မူပါစေ”ဟု လက်ခံစကား ပြောကြားလေ၏။

ရတနာ] (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၃၇၁

မိစ္ဆိသာရမင်းကြီးသည် များစွာသောအခြံအရံဖြင့် ဇောတိက သုဋ္ဌေး၏ ဘုံနန်းပြာသာဒ်သို့ သွားရောက်လေ၏။ ရှေးဦးစွာ သော တံခါးမုခ်၌ တံမြက်လှည်း၌ အမှိုက်စွန့်သွန်သော ကျွန်မ သည် မင်းကြီးအား မိမိလက်ကို ကမ်းလိုက်လေ၏။ မင်းကြီးသည် “သုဋ္ဌေးကတော်” ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ရှက်နိုးရကား ထိုကျွန်မ၏ လက်ရုံး၌ မိမိလက်ကို မတင်ထားချေ။ ဤနည်းအတူပင် ကြွင်း သောတံခါးမုခ်တို့၌လည်း ကျွန်မတို့ကို “သုဋ္ဌေးကတော်များ” ဟု မှတ်ထင် အောက်မေ့ရကား ထိုကျွန်မတို့၏ လက်ရုံး၌ မိမိလက်ကို မတင်ထားချေ။ (ဤသို့လျှင် ဇောတိက၏ ဘုံနန်းပြာသာဒ်၌ ကျွန်မများပင် သုဋ္ဌေးကတော်တွေဟု ထင်မှားလောက်အောင် ခမ်းနားတင့်တယ်လှကုန်၏)။

ဇောတိကသုဋ္ဌေးသည် လာရောက်၍ မင်းကြီးကို ခရီးဦးကြိုဆို ကာ ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် မင်းကြီးနောက်မှ လိုက်ပါလျက် “ရှေ့မှ ကြွတော်မူကြပါ အရှင်မင်းကြီး....” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ မင်းကြီး၏ အဖို့ရာ မြကျောက်ရတနာခင်း၌ ထားအပ်သော မြေသည် အသူတရာနက်သော ချောက်ကမ်းပါးကြီးကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ထင်နေလေ၏။ မင်းကြီးသည် “ဤဇောတိကသုဋ္ဌေးတား ငါ့ကို ဖမ်းယူရန် တွင်းကြီးကို တူးထားအပ်လေပြီ” ဟု အထင်လွဲကာ မြေမချုပ်ပဲ ရှိလေ၏။ ဇောတိကသုဋ္ဌေးသည် “အရှင်မင်းကြီး.... ဤအရာသည် တွင်းမဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်မျိုး၏ နောက်မှ လိုက် ပါတော်မူခဲ့ကြပါလော့” ဟု ပြောဆိုကာ မင်းကြီး၏ရှေ့မှ သွား လေ၏။ မင်းကြီးသည် ဇောတိကသုဋ္ဌေး ရှေ့ကနင်း၍ သွားသော အခါမှ မြရတနာမြေကို နင်း၍ အောက်အပြင်မှ အစပြုကာ ပြာသာဒ်ကို ကြည့်ရှုလျက် လှည့်လည်လေ၏။

(အဇောတိကသုဋ္ဌေးသားငယ်၏ အကြံ။ ။ ထိုအချိန်ဝယ် အဇော တိကသုဋ္ဌေးမင်းသားကလေးသည် ခမည်းတော်၏ လက်ချောင်းကို ဆွဲကိုင် လိုက်ပါ လှည့်လည်ရင်းက “ဩ ငါ၏ ဝေမည်းတော်သည် မသိဆိုးဝါး မိုက်ကန်းလှသိတကား၊ ငါတို့အောက် ဇာတ်နိဗ္ဗိသည့် သူကြွယ်ဖြစ်သူက ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော ပြာသာဒ်ကြီး၌ နေထိုင်ပါရပြီး ထို ငါ့ ဝေမည်းတော်ကြီးသည် ကေရာင်မင်းစစ် ပြစ်ပါလျက် သစ်သားဖြင့်

ပြီးသော နန်းအိမ်၌ နေတိ၏။ ယခုအခါ ငါသည် မင်းဖြစ်ခဲ့လျှင် ဤ သူဌေးအား ဤရတနာပြာသာဒ်ကြီး၌ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ နေဖို့ရန် ခွင့်ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့လေ၏။

မင်းကြီး၏ အဖို့ရာမှာလည်း ပြာသာဒ်အထက်ထပ်များသို့ တက်ရောက်စဉ်ပင် နံနက်ပွဲတော်စာ စားသုံးရန် အခါရောက် လာလေ၏။ မင်းကြီးသည် ဇောတိကသူဌေးကို “သူဌေးကြီး..... ငါတို့သည် နံနက်ပွဲတော်စာကို ဤမှာပင် စားကြကုန်အံ့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ဇောတိကသူဌေးကလည်း “သိပါသည် အရှင် မင်းကြီး...၊ အရှင်မင်းကြီး၏အတွက် နံနက်ပွဲတော်စာကို အသင့် စီမံအပ်ပြီးဖြစ်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထို့နောက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် နံ့သာရေအိုး (၁၆) တဆယ့်ခြောက်လုံးတို့ဖြင့် ရေချိုးပြီးလျှင် ဇောတိကသူဌေး၏ နေထိုင်ရာမဏ္ဍပ်အတွင်း ခင်းထားအပ်သော သူဌေး၏ထိုင်နေရာ ပလ္လင်၌ပင် ထိုင်နေလေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးအား လက်ဆေး ရေကို ပေးပြီးနောက် အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေခွက်၌ ပျော့ပျောင်း သော (လက်ကော်ရ) နို့ဗနာထမင်းကို ခူးထည့်ပြီးလျှင် မင်းကြီး ၏ ရှေ့၌ ပဌမဦးစွာ လာရောက်ချထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် “စားရမည့်ဘောဇဉ်” ဟူသော အမှတ်ဖြင့် စားဖို့ရန် ဟန်ပြင် လိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ဇောတိကသူဌေးက “အရှင်မင်းကြီး... ဤအရာသည်ကား စာသုံးရန် မဟုတ်သေးပါ။ ဤအရာသည် ကား အဋ္ဌေကောင်းကောင်း ပေးဖို့ရန် စီမံအပ်သည့် ပျော့ ပျောင်းသော (လက်ကော်ရ) နို့ဗနာထမင်းသာ ဖြစ်ပါသေး သည်” ဟု ပြောဆိုပြီးမှ ဇောတိကသူဌေး၏ တပည့်များသည် အခြား အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေခွက်တခွက်၌ မြောက်ကျွန်းဆန်ဖြင့် ချက်အပ်သည့် ထမင်းကို ခူးကြ၍ ရှေး (နို့ဗနာ) ရွှေခွက်၏ အပေါ်၌ တင်ထားလာကြလေကုန်၏။ (ထိုသို့ ပြုလုပ်မှသာ အောက်နို့ဗနာရွှေခွက်မှ အဋ္ဌေမပြတ်ဟပ်သဖြင့် အထက်ရွှေခွက် ၌ တည်သော မြောက်ကျွန်းဆန်ထမင်းမှာ အစ၊ အဆုံး ပူနွေး လျက် စားသုံး၍ ချမ်းသာမှု ဖြစ်သတဲ့)။

ရတနာ] (၁) ဇောတိကသူဌေးအကြောင်း ၃၇၃

မင်းကြီးသည် အလွန်ချီမြိန်အရသာရှိသော မြောက်ကျွန်းဆန် ထမင်းကို စားသုံးရလေသော် (အလွန်စား၍ကောင်းသဖြင့်) အတိုင်းအရှည်ကို မသိနိုင်ပဲ ရှိလေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးကို ဇောတိကသူဌေးသည် ရှိခိုး၍ လက်အုပ်ချီပြီးလျှင် “သင့်တော် လောက်ပါပြီ အရှင်မင်းကြီး...။ ဤမျှသာလျှင် ဖြစ်စေချင် (စားသုံး စေချင်) ပါသည်။ ဤထက် ပိုလွန်သွားလျှင် အစာကြေနိုင်လိမ့် မည်မဟုတ်ပါ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မိမိသာရမင်းကြီးက “ဘယ့်နှယ်လဲ သူဌေးကြီး...။ မိမိ၏ ထမင်းကိုအလေးပြု၍ (= ဂုဏ် တင်၍) ပြောဆိုသလော” ဟု ဆိုလေလျှင် ဇောတိကသူဌေးသည် “အရှင်မင်းကြီး... ဤသို့ မိမိ၏ထမင်းကို အလေးပြု၍ ပြောခြင်း (= ဂုဏ်တင်၍ပြောခြင်း) အလျင်းပင် မဟုတ်ပါ။ မှန်ပါသည်— အရှင်မင်းကြီးတို့၏ စစ်သည်မိုလ်ပါ အားလုံးအတွက်လည်း ဤ မြောက်ကျွန်းဆန် ထမင်းနှင့် ကျောက်ချက်ဟင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ စင်စစ်သော်ကား အကျွန်ုပ်သည် အရှိန်အစော်မဲ့ (သတင်း မကောင်းဖြစ်) မည်မှ ကြောက်လန့်ပါ၏” ဟု ပြန်ကြားလျှောက် ထားလေ၏။ “အဘယ် အကြောင်းကြောင့်နည်း” ဟု မင်းကြီးက မေးလေလျှင် ဇောတိကသူဌေးသည် “အကယ်၍များ အရှင် မင်းကြီး၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ (အစာက ဩဇာများလှသောကြောင့်) လေးလံပျင်းတူမှု အနည်းငယ်မျှ ဖြစ်ရှိခဲ့ပါလျှင် ‘မင်းကြီးသည် ယမန်နေ့က ဇောတိကသူဌေးအိမ်၌ ထမင်းပွဲတော်စာ စားသုံးခဲ့ လေသည်။ ဇောတိကသူဌေးက တစ်တရာ ပြုလုပ်လိုက်သည် ဖြစ်လိမ့်မည်’ ဟု အထင်မှား အမြင်မှား လူအများ အပြစ်တင် စကား ပြောကြားကြမည်မှ ကြောက်လန့်ပါသည် အရှင် မင်းကြီး...” ဟု ပြန်လည်ဖြေကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ကျမှ မင်းကြီးသည် “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထမင်းပွဲကို သိမ်းလော့၊ ရေကြည်တော်ကို ဆက်သလော့” ဟု အမိန့်ပေးလေသည်။ မင်းကြီး ပွဲတော်စာတည်ပြီးသော အဆုံး၌ အလုံးစုံသော မင်း၏ အခြွေအရံ မိုလ်ပါပရိသတ်သည် ထိုမြောက်ကျွန်းဆန်ထမင်းကိုပင် စားသုံးကြလေ၏။

မင်းကြီးထံ ဆံထုထကာယိသုဋ္ဌေးကတော် အခစားဝင်ခြင်း

ထို့နောက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ကျန်းမာ၊ ချမ်းသာကြောင်း စကားနှိုးနှော ပြောဆိုနေထိုင်ယင်းက ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးနှင့် စကားစပ်ရာ မေး၊ ဖြေကြသည်မှာ—

(မင်းကြီး) သုဋ္ဌေးကြီး...ဤအိမ်၌ သုဋ္ဌေးကတော် မရှိဘူးလော။

(ဇောတိက) ရှိပါသည် အရှင်မင်းကြီး...။

(မင်းကြီး) ယခု သုဋ္ဌေးကတော် အဘယ်မှာ နေသနည်း။

(ဇောတိက) ကျက်သရေတိုက်ခန်း၌ ထိုင်နေပါသည်။ မင်းကြီးလာရောက်ကြောင်းကို မသိ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ။ (မှန်၏—မင်းကြီး အခြွေအရံပရိသတ်နှင့်တကွ အစောကြီးကပင် လာရောက်သော်လည်း သုဋ္ဌေးကတော် သတုလကာယိကား မင်းကြီးလာရောက်သည်ကို အမှန်ပင် မသိပါချေ)။

ထို့နောင်မှ ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးသည် “မင်းကြီးသည် ငါ၏ ဇနီး သုဋ္ဌေးကတော်ကို တွေ့မြင်တော်မူလို၏”ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ သုဋ္ဌေးကတော်ထံသို့ သွားပြီးလျှင် “မင်းကြီး ငါတို့အိမ်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာသည်၊ သင့်အဖို့ရာ မင်းကြီးကို ဖူးတွေ့ရန် မသင့်လျော်ဘူးလော”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ သတုလကာယိသည် ကျက်သရေတိုက်ခန်းဝယ် လျောင်းစက်ယင်းက “အရှင်...ဤမင်းဆိုသော သူသည် အဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်သနည်း”ဟု မေး၍ ဇောတိကသုဋ္ဌေးက “မင်းဆိုသည်မှာ ငါတို့၏အပေါ်၌ အစိုးရသောသူ ဖြစ်သည်”ဟု ပြောဆိုလေလျှင် သတုလကာယိသည် မနှစ်သက်ကြောင်း ထင်ရှားစွာ ထုတ်ဖော် ပြောကြားလိုရကား “ငါတို့သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ခဲ့လေကုန်ပြီတကား၊ ယင်း ငါတို့အပေါ်၌ အစိုးရသောသူ ဟူ၍ လည်း ရှိရတုံဘိသေး၏။ ငါတို့သည် သဒ္ဓါတရားအတုဖြင့် ကုသိုလ်

ကောင်းမှုတို့ကို ပြုခဲ့မိကြ၍ စည်းစိမ်ဥစ္စာ တုံထံကြွယ်ဝခြင်းသို့ ရောက်ကြပါသော်လည်း သူတပါး၏ စိုးမိုးပိုင်သရာနေရာ၌ လူ ဖြစ်၍လာကြရကုန်၏။ ထေနပ်ငါတို့သည် ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်ကြပဲ အလှူဒါန ပေးကမ်းခဲ့ကြသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ သူတပါးစိုးမိုးပိုင်သရာနေရာ၌ လူဖြစ်လာရခြင်းသည် ထိုသို့ သဒ္ဓါတရားမရှိပဲ ဝတ်ကြော်ဝတ်ကုန် လှူဒါန်းခဲ့သည့် ကောင်းမှု၏ အကျိုးတည်း”ဟု ညည်းတွား ပြောဆိုပြီးလျှင် “အရှင်...ယခု ကျွန်တော်မ အဘယ်အမှုကို ပြုရမည်နည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးက “ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို ယူဆောင် ကာ လာရောက်၍ မင်းကြီးကို ယပ်လေခပ်ပေးလော့”ဟု ပြော ဆိုလေ၏။

ထိုသို့ ဇောတိကသုဋ္ဌေး၏ ပြောဆိုစေခိုင်းချက်အရ သတုလ ကာယီသုဋ္ဌေးကတော်သည် ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို ယူဆောင်ကာ လာလတ်၍ မင်းကြီးကို ယပ်လေခပ်ပေးနေစဉ် မင်းကြီး၏ဦးရစ် (ခေါင်းပေါင်းတော်)မှ အနံ့ကို ယူဆောင်လာသော လေသည် သုဋ္ဌေးကတော်၏ မျက်လုံးနှက်ဖက်တို့ကိုတိုက်ခတ်လေ၏။ ထိုအခါ သုဋ္ဌေးကတော်၏ မျက်လုံးတို့မှ မျက်ရည်အယဉ်တို့သည် သွင်သွင် ဖြစ်ပွား စီးကျလာလေကုန်၏။ ထိုအခြင်းအရာကို မြင်ရ၍ မင်းကြီး သည် ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးကို “သုဋ္ဌေးကြီး...မာတုဂါမ မင်း မိန်းမမည်သည်မှာ ဣဏ်ပညာ နည်းပါးလှ၏။ ‘မင်းကြီးသည် ငါ့အရှင်၏ စည်းစိမ်ကို သိမ်းယူလေရာ၏’ ဟု အောက်မေ့ကာ မင်းဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းယူမည်မှ ကြောက်ရွံ့ရှာသောကြောင့် ငိုကြွေးနေသည် ထင်ပါ၏။ ထိုသင့်သုဋ္ဌေးကတော်ကို ‘ငါ့အဖို့ရာ သင်၏စည်းစိမ်ဖြင့် အလိုမရှိ’ဟု ပြောပြကာ နှစ်သိမ့်စေပါလော့ = သက်သာရာ ရစေပါလော့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ဇောတိကသုဋ္ဌေးက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးအား
 သခွါးငဆစ်သီးခန့်ရှိ ကျောက်မျက်ရတနာကြီး ပေးလိုက်ခြင်း

ထိုအခါ ဇောတိကသုဋ္ဌေးက “အရှင်မင်းကြီး...ဤသုဋ္ဌေး ကတော်သည် မငိုပါ”ဟု ဆိုလေလျှင် မင်းကြီးက “မငိုလျှင် ယခု

မျက်ရည် တံတွေတွေကျနေသည်ကား အဘယ့်ကြောင့်နည်း” ဟု မေးသဖြင့် သူဌေးကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီးတို့၏ ဦးရစ်(ခေါင်းပေါင်းတော်) ရနံ့ကြောင့် ဤသူဌေးကတော်မှာ မျက်ရည်များ ဖြစ်ပွားခဲ့ကြပါသည်။ မှန်ပါသည်—ဤသူဌေးကတော်ကား ဆီမီးအရောင်၊ ပကတိ မီးအရောင်များကို မကြည့်ရပဲ ကျောက်မျက်ရတနာအရောင်ဖြင့်သာလျှင် စားသောက်၊ နေထိုင်၊ အိပ်စက်သူ ဖြစ်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးသည်ကား ဆီမီးအရောင်ဖြင့် နေထိုင်သည် ဖြစ်တော်မူပါလိမ့်မည်” ဟု ရှင်းလင်းလျှောက်ထားလေ၏။

မင်းကြီးက “အိမ်း...ဟုတ်ပေသည်သူဌေး...” ဟု ဆိုလေလျှင် ဇောတိကသူဌေးကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ယနေ့မှစ၍ ကျောက်မျက်ရတနာ အရောင်ဖြင့်သာ နေတော်မူကြပါ” ဟု လျှောက်ထား၍ သဒ္ဓါးငဆစ်သီး (= ကဆစ်သီးလုံးကြီး) ခန့်ပမာဏရှိသည့် အဖိုးအနုလှ ထိုက်တန်သော ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို ဆက်သလိုက်လေ၏။ မိမိသာရမင်းကြီးသည် ဇောတိကသူဌေးကြီး၏ ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိ (= ခုနစ်ထပ်ရှိ) ပြာသာဒ်ကြီးကို စေ့စေ့စပ်စပ် ကြည့်ရှုပြီးလျှင် “ဇောတိကသူဌေး၏ စည်းစိမ်ကား ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှပါဘိ၏” ဟု ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားကာ ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

အဇာတသတ်မင်း၏ မတရားအပြုအမူကြောင့်

ဇောတိကသူဌေးကြီး သံဝေဂရ၍ ရဟန်းပြု၊ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

နောက်တချိန်ဝယ် အဇာတသတ်မင်းသားသည် ဒေဝဒတ်တည်းဟူသော မိတ်မကောင်း (= ပါပမိတ်) နှင့် ပေါင်းမိသောကြောင့် ခမည်းတော် မိမိသာရမင်းကြီးကို ရှားမီးကျိုးတို့ဖြင့် ကင်ကာ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ပြီးနောက် မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် “ဇောတိကသူဌေး၏ ပြာသာဒ်ကြီးကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူမည်” ဟူသော အကြံဖြင့် စစ်ကြီးဆင်ကာ ထွက်လာလတ်၍ ဇောတိကသူဌေး၏ ပြာသာဒ်ကြီး အရံအကာ ကျောက်မျက်ရတနာတံတိုင်း၌ အခြံအရံစစ်တပ်ကြီးနှင့်တကွသော မိမိအရိပ်ကို မြင်လေလျှင် “ဇောတိကသူဌေးသည် စစ်ကြီးဆင်လျက်

ရတနာ] (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၃၇၇

ဗိုလ်ပါကို ခေါ်ဆောင်ကာ ငါ့ကို တိုက်ခိုက်ရန် ထွက်လာလေပြီ”ဟု အောက်မေ့၍ တံတိုင်းအနီးသို့ပင် မချဉ်းကပ်ဝံ့ပဲရှိလေ၏။

ဇောတိက သုဋ္ဌေးကြီးသည်လည်း ထိုနေ့၌ ဥပုသ်စောင့်သုံးဆောက်တည်ကာ စောစောစီးစီးကပင် နံနက်စာကို စားပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ တရားတော်ကို နာယူကာ ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေလျက်ရှိ၏။

“ဝိဿယထောဘ၊ ပြွမ်းပြွမ်းထရွံ၊ အန္တုကြော့ကြမ်း၊ ထူသော့သွမ်းထို့၊ ညှိုးနှမ်းရက္ခ၊ ရောက်သမျှပင်၊ ဓမ္မကိန်းပျော်၊ သူ့ သူတော်ကား၊ ဝိတံသော်ရွှင်ဓမ္မ၊ ကိုယ်ချမ်းမြေ့၏။ ။ဓမ္မပဒေသ။

ထိုသို့ အဇာတသတ်မင်း စစ်ကြီးဆင်၍ လာရောက်သော အခါ ဇောတိကသုဋ္ဌေး၏ နန်းပြာသာဒ် ပဌမတံခါးမုခ်၌ အစောင့်ယူနေသော ယမကောဠီ နတ်ဘီလူးသည် “သင် ဘယ်ပြေးနိုင်ဦးမည်နည်း” ဟု မြိမ်းခြောက်ဟစ်ကြွေးကာ အခြံအရံနှင့် တကွသော အဇာတသတ်မင်းကို တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးလျက် စစ်ကြီးပျက်စေကာ တူရူအရပ်၊ အထောင့်အရပ် နှံ့စပ်အောင် လိုက်လေတော့၏။ ထိုအခါ အဇာတသတ်မင်းသည် စစ်ကြီးပျက်ရှုံး၍ ဦးတည်မိရာ ကျောင်းတော်သို့သာ ပြေးသွားလေ၏။

ထိုအခါ အဇာတသတ်မင်းကို ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီး မြင်လေလျှင် “အရှင်မင်းကြီး...အကြောင်းအသို့ရှိသနည်း”ဟု ပြောဆိုကာ ထိုင်နေရာမှထ၍ ရပ်တည်လာလေ၏။ အဇာတသတ်မင်းက “သုဋ္ဌေး...သင်သည် သင့်လူများကို “ငါနှင့် စစ်ထိုးရစ်ကြ”ဟု စေခိုင်းမှာတမ်းပြီး ဤကျောင်းတော်သို့ လာရောက်ကာ တရားနာသကဲ့သို့ အဘယ်ကြောင့်နေထိုင်ဘိသနည်း”ဟု ရန်တွေ့စကားပြောကြားလေလျှင် ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးသည် “ဩ...အရှင်မင်းကြီးသည် ကျွန်ုပ်၏အိမ်ကို သိမ်းယူရန် သွားရောက်တော်မူခဲ့ပါသလော”ဟု မေးလေ၏။ အဇာတသတ်မင်းက “အိမ်း...ငါသွားရောက်ခဲ့သည်”ဟု ဒေါသသံပါပါဖြင့် ပြောကြားလေလျှင် ဇောတိက သုဋ္ဌေးကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး...အကျွန်ုပ်က အလိုမရှိ (=သဘောမတူ)လျှင် ကျွန်ုပ်၏အိမ်ကို (အရှင်မင်းကြီး တဦး

တည်းမဆိုထားဘိ) မင်းပေါင်းအထောင်သော်မှလည်း သိမ်းယူ ခြင်းငှါမတတ်နိုင်” ဟု တည်ငြိမ်ရဲရင့်စွာ ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ အဇာတသတ်မင်းသည် “သင်သည် မင်းဖြစ်လိမ့် မည်လော—မင်းက မင်းဖြစ်မည်လုမို့လို့လား” ဟု ပြောဆိုကာ ဒေါသအဖျက် ခြောင်းခြောင်း ထွက်လာလေ၏။ ဇောတိက သူဌေးကြီးက တည်ငြိမ်စွာပင် “ကျွန်ုပ်ကား မင်းမဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း ကျွန်ုပ်၏ဥစ္စာကို မြတ်ဆာချည်မျှင် တပင်ကိုမျှ ကျွန်ုပ်က အလိုမရှိ (= သဘောမတူ)လျှင် မင်းများ၊ ခိုးသူများ သိမ်းပိုက်၊ တိုက်ယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ” ဟု ဆိုလေလျှင် အဇာ- တသတ်မင်းသည် “ငါက သင်သဘောတူမှ သင့်ပစ္စည်းကို ယူရ မှာတဲ့လား = ငါသည် မင်းဖြစ်သောကြောင့် သင့်ပစ္စည်းကို သင် အလိုမတူစေကာမူ ယူနိုင်သည်” ဟု မင်းမာန်တက်ကာ ပြောဆို လေ၏။ ထိုအခါ ဇောတိကသူဌေးကြီးကလည်း “အရှင် မင်းကြီး.....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (လက်ဖမိုးနှစ်ဖက်ကို ဆန့်တန်းကာ) အကျွန်ုပ်၏ လက်ဆယ်ချောင်းတို့၌ ဤလက်စွပ်ကွင်း (၂၀) နှစ်ဆယ်တို့ ရှိကြပါသည်။ ဤလက်စွပ်ကွင်းများကို ကျွန်ုပ်သည် အရှင်မင်းကြီးအား မပေး၊ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ကြပါမူ ဖြတ်ယူ ကြကုန်လော့” ဟု ရဲရင့်စွာ ပြောဆိုလေ၏။

အဇာတသတ်မင်းကား မြေ၌ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ ခုန်လိုက် လျှင် တဆယ်ရှစ်တောင် အမြင့်အရပ်သို့တက်၏။ ရပ်တည်၍ခုန် လိုက်လျှင် အတောင်ရှစ်ဆယ် အမြင့်အရပ်သို့ တက်၏။ ဤသို့စင် အားကောင်းသူ ဖြစ်လင့်ကစား ဇောတိက သူဌေး၏ လက်မှ လက်စွပ်များကို ဗယ်မှ၊ ညာမှ အပြန်ပြန်လှည့်လည်၍ ချွတ်ယူပါ သော်လည်း ရာဇဇုန္ဒေသာ ပျက်၍ လက်စွပ် တကွင်းကိုမျှပင် ရအောင် မဖြုတ်ယူနိုင်ချေ။ ထိုအခါ ဇောတိကသူဌေးကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး.....အလိုတော်ရှိလျှင် ဝတ်လဲတော်ကိုဖြန့်၍ ခံတော် မူလော့” ဟု ပြောဆိုကာ လက်ချောင်းများကို ဖြောင့်တန်းအောင် ပြုလိုက်လေ၏ = လက်ချောင်းများကို ဖြောင့်ဖြောင့် အောက်သို့ စိုက်ချလိုက်လေ၏။ ထိုခဏ၌ လက်စွပ်ကွင်း နှစ်ဆယ်တို့သည်

ရတနာ] (၁) ဇောတိကသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၃၇၉

အလွယ်နှင့် ထွက်ကျလာလေကုန်၏။ ထို့နောက် အဇောတသတ် မင်းကို ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးသည် “မင်းကြီး... ဤသို့ (မင်းကြီး မျက်မြင်အတိုင်း)ပင် ကျွန်ုပ်၏ ဥစ္စာကို ကျွန်ုပ်က အလိုမရှိ (= သဘောမတူ) လျှင် သိမ်းယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ” ဟု ပြောဆို၍ အဇောတသတ်မင်း၏ ရိုင်းပြသော အပြုအမူများကြောင့် သံဝေဂကြီးစွာ ဖြစ်ရှိပြီးလျှင် “အရှင်မင်းကြီး... အကျွန်ုပ်အား ရှင်ရဟန်းပြုလုပ်ရန် ခွင့်ပြုပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

အဇောတသတ်မင်းသည်လည်း “ဤဇောတိကသုဋ္ဌေး ရဟန်း ပြုလျှင် ငါသည် သူ၏ပြာသာဒ်ကို အလွယ်တကူ သိမ်းယူနိုင် လိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ တခွန်းတည်းသောတောင်း ပန်စကားဖြင့်ပင် “သင် ရဟန်းပြုလိုမူ ပြုလော့” ဟု အလွယ်ပင် ပြောဆိုလိုက်လေ၏။ ဇောတိကသုဋ္ဌေးကြီးသည် သံဝေဂကြီးစွာ ဖြစ်ရှိ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ရဟန်းပြုပြီးသော် မကြာ မီပင် ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ ဇောတိကမထေရ်ဟု အမည်ထင်ရှား ဖြစ်ပွား လေတော့၏။ ဇောတိကမထေရ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ခဏမှပင် ဘုံနန်းပြာသာဒ်-အစရှိသော စည်းစိမ်ဥသယံ အလုံးစုံ သည် ပျောက်ခြင်းမလှ ပျောက်ကွယ်၍ သွားကြလေ၏။ ဇောတိ- ကသုဋ္ဌေး၏ သတုလကာယီအမည်ရှိသော ထို သုဋ္ဌေးကတော် ကိုလည်း နတ်တို့သည် ဥတ္တရကုရုကျွန်းသို့သာလျှင် တဖန်ပြန်၍ ပို့ဆောင်ကြလေကုန်၏။

တနေ့သ၌ ရဟန်းတို့သည် ဇောတိကမထေရ်ကို “ငါ့ရှင် ဇောတိက... သင့်အဖို့ရာ ထိုပြာသာဒ်ကြီး၌၎င်း၊ သတုလကာယီ သုဋ္ဌေးကတော်၌၎င်း တွယ်တာ တပ်မက်မှု တဏှာ လောဘ ရှိသေးသလော” ဟု မေးကြ၍ ဇောတိကမထေရ်က “မရှိတော့ပါ ငါ့ရှင်ထို့...” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာ ဘုရားအား “မြတ်စွာဘုရား... ဤဇောတိကရဟန်းသည် မဟုတ် မမှန် ပြောကြား၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြေကြား ဝန်ခံဘိ၏” ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်

“ရဟန်းတို့.....ငါ့သားတော် ဇောတိကရဟန္တာ၏ စိတ်အစဉ် ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ထိုဘုံနန်းပြာသာဒ်စည်းစိမ်နှင့် သူဌေးကတော် အပေါ်၌ တပ်မက်မှုတဏှာလောဘ မရှိကေန် စင်စစ်မှန်၏”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့သော တရားဂါထာကို ဟောကြား တော်မူလေ၏—

ယောဓ တဏှံ ပဟန္တာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိက္ခိဏံ၊ တမဟံ မြူမိ မြာဟ္မဏံ။

ဘိက္ခဝေ—ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့.....ယော= အမှတ်မထင် အကြင်သူသည်။ ဣဓ=ပစ္စုပ္ပန် ဤလောက၌။ တဏှံ = ခြောက်ဒွါရဝယ် မှီတွယ် ဖြစ်ပွား တဏှာ တရားကို။ ပဟန္တာန = သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်လှန် ဖြတ်တောက်၍။ အနာဂါရော = အိမ်ရာ၌ နေခြင်းကို အလျှင်းပင် အလိုမရှိတော့ပဲ။ ပရိဗ္ဗဇေ = ရဟန်းဘောင် ရောက် ထွက်မြောက်ခဲ့ပေ၏။ တဏှာဘဝပရိက္ခိဏံ = တဏှာခြောက်သင်း ဘဝသုံးခင်းတို့ အကြွင်းမဲ့ ကုန်ခန်း ပြီးသော။ တံ-တာဒိသံ = ထိုသို့ ရှုအပ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် မြတ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရား ငါသည်။ မြာဟ္မဏံ = ထိုထိုပါပ မကောင်းမှုဟူသမျှကို အပပြုပြီး ပယ်စွန့်ပြီး၍ ဘုန်းမီးလျှံပ မြာဟ္မဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ် ဟူ၍။ မြူမိ = ချီးမွမ်းနှုတ်ဖျား ဟောကြားပေ၏—

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့ သောတာပတ္တိဖိုလ် အစရှိသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

ဤကား ဇောတိကသူဌေး အကြောင်းတည်း။

(၂) မေဏှကသူဌေးအကြောင်း
သူဌေး၏ ဈေးကောင်းမှု

ဤမေဏှကသူဌေးအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် လွန်ခဲ့ သော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်ဝယ် ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင်

လက်ထက်တော်အခါ၌ (ဇောတိကသုဋ္ဌေးအလောင်း) အပရာဇိတသူကြွယ်၏ တူ (နှမသား) ဦးလေးနှင့်အမည်တူ အပရာဇိတ-အမည်ရှိသူ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ထိုတူဖြစ်သူ အပရာဇိတသူကြွယ်၏ ဦးလေးဖြစ်သူ အပရာဇိတသူကြွယ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ဝန္တကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကို စတင် ဆောက်လုပ်လေ၏။

တူဖြစ်သူ အပရာဇိတသူကြွယ်သည် ဦးလေး အပရာဇိတသူကြွယ်ထံသို့ သွားရောက်၍ “ဦးလေး...ကွန်ုပ်တို့ တူ၊ ဝရီးနှစ်ယောက် အတူတကွပင် ဝန္တကုဋီအုတ်ကျောင်းတော် ဆောက်လုပ်ကြပါကုန်စို့” ဟု ခွင့်ပန် တိုင်ပင်စကား ပြောကြား၍ ဦးလေးဖြစ်သူက “ငါသည် အခြားသူတို့နှင့် မဆက်ဆံအောင်ပြု၍ တဦးတည်းသာ ဝန္တကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်ကို ဆောက်လုပ်ပေအံ့” ဟု မြစ်ပယ်စကားပြောကြားသောအခါ၌ တူဖြစ်သူသည် “ဤနေရာ၌ ဝန္တကုဋီအုတ်ကျောင်းတော် ဆောက်လုပ်လျှင် ဤကျောင်းရွှေဥပစာနေရာ၌ ဧည့်ခံဆင်ဝင် ခန်းမဆောင်ကိုရမှ သင့်တော်မည်” ဟု ဆင်ခြင်ကြံစည်၍ တောမှ သစ်အဆောက်အဦများကို တိုက်ဆောင်စေခဲ့ပြီးလျှင် ရွှေစိခြယ်သော တိုင်တလုံး၊ ငွေစိခြယ်သော တိုင်တလုံး၊ ပတ္တမြားစိခြယ်သော တိုင်တလုံး၊ ရတနာခုနစ်ပါး စိခြယ်သော တိုင်တလုံး = ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထုပ်လျောက်၊ ဒိုင်း၊ မြား၊ တံခါးရွက်၊ လေသာပြုတင်း၊ အခြင်၊ ရနယ်၊ အမိုးအုတ်များကိုပါ အလုံးစုံတို့ကိုပင် ရွှေ၊ ငွေ-စသည်ခြယ်စီအပ်သည်ချည်း ပြုလုပ်စေ၍ ဝန္တကုဋီအုတ်ကျောင်းတော်၏ ရွှေမျက်နှာစာနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ဆင်ဝင်ဧည့်ခံခန်းမဆောင်ကို ဆောက်လုပ်စေလေ၏။

ထိုခန်းမဆောင်၏ အထက်၌ တခဲနက် ရွှေနီဇလံဖြင့်ပြီးသော အမိုးအုတ်များ၊ သန္တာကျောက်ဖြင့်ပြီးသော အထွတ်ထုပ်ကာများကို တပ်ဆင်၍ ထားလေ၏။ ဆင်ဝင်ဧည့်ခံခန်းမဆောင် အလယ်၌ ရတနာမဏ္ဍပ် (တရားမဏ္ဍပ်) ကို ထိုးပြီးလျှင် ဓမ္မာသနပလ္လင်ကို ခင်းထားစေလေသည်။ ထိုဓမ္မာသနပလ္လင်၏ ပုံပန်းမှာ-အခြေ

လေးခုတို့နှင့် အပေါင် (ဘောင်) လေးခုတို့သည် တစ်ခုနက် ရွှေနီ ဖလံဖြင့် ပြီးကုန်၏ (၁)။ ရွှေဆိတ်ရုပ် လေးရုပ်တို့ကို သွန်းလုပ် စေပြီးလျှင် ပလ္လင်အခြေလေးခုတို့၏အောက်က ခံထားစေ၏ (၂)။ အခြားရွှေဆိတ်ရုပ် နှစ်ရုပ်တို့ကို သွန်းလုပ်စေပြီးလျှင် ခြေတင် အင်းပျဉ် = ခြေတင်ခုံ၏အောက်က ခံထားစေ၏ (၃)။ အခြား ရွှေဆိတ်ရုပ် ခြောက်ရုပ်တို့ကို သွန်းလုပ်စေပြီးလျှင် တရားမဏ္ဍပ် ကို ဝန်းရံလျက် ထားစေလေ၏ (၄)။ တရားဟောရာ နေရာထိုင် ကို ရှေးဦးစွာ ချည်ကြိုးငယ်တို့ဖြင့် ရက်စေပြီးနောက် အလယ်၌ ရွှေနန်းချည်ကြိုးများ ထပ်၍ လိုက်စေပြီးလျှင် အထက်၌ ပုလဲကြိုးများ ဖြင့် ထပ်၍ ရက်စေလေသည် (၅)။ ထိုဓမ္မာသနပလ္လင်၏ နောက်ခံ မှီရာ တံကယျဉ်မှာ စန္ဒကူးနံ့သာသားဖြင့် ပြီးလေသည်။ (၆)။

ဤသို့ ဆင်ဝင်ညှော်ခံ ခန်းမဆောင်ကို ဆောက်လုပ်ပြီး ပြေလတ်၍ ဆင်ဝင်ခန်းမဆောင် ရေစက်ချပွဲ ကျင်းပဆင်ယင် လတ်သည်ရှိသော် ရဟန်းတော်ပေါင်း (၆၀၀၀၀၀) ခြောက် သန်း ရှစ်သိန်းတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပင့် ဖိတ်၍ လေးလတို့ပတ်လုံး အလှူဒါနကို နေ့စဉ်ရက်ဆက် ပေးလှူ ပြီး နောက်ဆုံးနေ့၌ တိစိဝရိက် = သင်္ကန်းသုံးထည်စီ လှူဒါန်း ဆက်ကပ်လေသည်။ ထိုအလှူပွဲ၌ အငယ်ဆုံး သံဃာ (သစ်နော) အား လှူဒါန်းသော သင်္ကန်းသည်ပင် အဖိုး တသိန်း (သီဟိုဠ်မှ အလို အဖိုးတထောင်) ထိုက်တန်လေသည်။

ဗာရာဏသီ သူဌေးကြီးအဝ

ဤသို့လျှင် မေဏ္ဍကသူဌေးအလောင်း သူဘော်ကောင်းသည် ဝိပဿီမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက် စားခဲ့ရလျက် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာသို့ ရောက်သောအခါ ဗာရာဏသီ ပြည်ဝယ် မဟာဘောဂသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အရွယ်ရောက်သော အခါ ဗာရာဏသီသူဌေးကြီး ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုမဟာဘောဂ သူဌေးကြီးသည် တနေ့သ၌ မင်းကို ခစားရန် သွားလေသော်

ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကို မြင်၍ “ဆရာ...အသိုနည်း(=ဘယ်နှယ်လဲ) နက္ခတ်, အချိန်မဟုတ်များကိုစုံစမ်းဆင်ခြင်မိကြပါကုန်၏လော” ဟု မေး၍ ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးက “အိမ်း...စုံစမ်းရှုကြည့် ဆင်ခြင်မိ ပါ၏။ ဆရာတို့မှာ နက္ခတ်, အချိန်မဟုတ်များကို စုံစမ်း ရှုကြည့် ခြင်းမှတစ်ပါး အခြားအမှု အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း” ဟု ပြောဆိုလေ လျှင် သူဌေးကြီးသည် ဆက်၍ “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဇနပုဒ်တိုက်နယ်၌ ဖြစ်မည့်အရေးကား အဘယ်သို့များ ရှိလေသနည်း” ဟု မေးမြန်း လေ၏။ ထိုနောက် ဆက်၍ ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(ပုရောဟိတ်) ဘေးတခု ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည်။

(သူဌေး) ဘယ်လို ဘေးပါလဲဆရာ...။

(ပုရောဟိတ်) ဆာလောင် မွတ်သိပ်ခြင်းဘေး ဖြစ်လိမ့် မည် သူဌေး...။

(သူဌေး) ဘယ် အချိန်လောက်မှာ ဖြစ်ပါမည်နည်း ဆရာ...။

(ပုရောဟိတ်) ဤအချိန်မှနောက် သုံးနှစ် လွန်မြောက် သောအခါ၌ ဖြစ်လိမ့်မည် သူဌေး...။

ထိုစကားကို ကြားသိရ၍ မဟာဘောဂသူဌေးကြီးသည် လယ် ထွန်ခြင်းအလုပ်ကို တိုးခဲ့၍ များစွာလုပ်စေကာ အိမ်မှာရှိသော ဥစ္စာဖြင့်လည်း စပါးကိုသာ ဝယ်ယူ၍ စပါးကို အလုံးပေါင်း (၁၂၅၀) တထောင်နှစ်ရာ့ငါးဆယ်တို့ကို ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် အလုံးစုံသော စပါးကိုတို့ကို ကောက်စပါးအပြည့် ထည့်သွင်း သိုလှောင်၍ ထားလေ၏။ စပါးကိုတို့၌ ထည့်သွင်းသိုလှောင်၍ ပိုလျှံသောစပါးတို့ကို အိုးစည်း (—အိုးတုတ်ကြီး) များ အပြည့် ထည့်သွင်း သိုလှောင်၍ တဖန် ပိုလျှံသောစပါးတို့ကို မြေ၌ တွင်း တူး၍ မြှုပ်သိမ်းစေပြီးလျှင် ထိုမှ ပိုလျှံသောစပါးတို့ကိုမူ မြေညက် နှင့် နယ်၍ အိမ်နံရံ(=ဘိတ္တိ) တို့ကို လိမ်းကျံစေလေ၏။ (နည်းယူ မှတ်သားဖွယ် ကောင်းလှ၏)။

မဟာဘောဂသုဋ္ဌေးကြီးသည် နောက်တချိန် (ပုရောဟိတ် ဆရာကြီး ပြောသည့်အခါ)၌ ဆာလောင် မွတ်သိပ်ခြင်းဘေး (=ဒုန္နိက္ခဘေး) ဆိုက်ရောက်လတ်သော် မိမိ သိမ်းဆည်း သိုလှောင်ထားသည့် စပါးများကို နေ့ရှည်ရက်များ စားသုံးလျက် စပါးကျီများ၊ အိုးစရည်းကြီးများ၌ သိုလှောင်ထားသည့် စပါး ကုန်လတ်သည်ရှိသော် အခြံအရံ အစေအပါးလူများကိုခေါ်စေ၍ “အမောင်တို့...သွားကြဦးလော့၊ တောင်ခြေသို့ ဝင်ကြကာ ဖြစ် သလို အသက်မွေး ထိန်းကျောင်းကြလျက် ဆန်ရေစပါး ပေါများ ဝပြောသောအခါ ငါ၏အထံသို့ လာလိုသူများ ပြန်၍ လာကြ ကုန်လော့၊ မလာလိုသူများသည် ထိုထို မိမိတို့ နှစ်သက်ရာ အရပ် ၌ပင် အသက်ရှင် နေထိုင်ကြလော့” ဟု ခွင့်လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထို လူများသည် ငိုကြွေး မြည်တမ်းကြကာ မျက်ရည်ဖြိုင်ဖြိုင် စီးကျ ကုန်လျက် သုဋ္ဌေးကြီးကို ရှိခိုး၊ ကန်တော့ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ သုဋ္ဌေးကြီးအထံမှာပင် နေထိုင်ကြပြီးနောက် သုဋ္ဌေးကြီး ပြောဆို သည့်အတိုင်း ပြုကြလေကုန်၏။

သုဋ္ဌေးကြီး၏ အထံ၌ကား ဝေယျာဝစ္စရွက်ဆောင်မည့် ပုဏ္ဏ- မည်သော ကျွန်တယောက်သာ ကျန်ရစ်လေ၏။ ထိုပုဏ္ဏကျွန်နှင့် တကွ သုဋ္ဌေးကတော်ကြီး၊ သုဋ္ဌေးသား၊ သုဋ္ဌေးချွေးမ၊ သုဋ္ဌေးကြီး ပါ အိမ်သား ၅-ယောက်သာ ရှိကြလေကုန်၏။ ထို သုဋ္ဌေးကြီး အိမ်သားစု ၅-ယောက်တို့သည် မြေတွင်းတို့၌ မြှုပ်နှံထားသော စပါးများလည်း ကုန်ပြန်လေသော် နံရံလိမ်းသည့် မြေညက်ကို ခွါယူ၍ ရေစိမ်လျက် ထိုမှရသော စပါးဖြင့် မျှတကြလေကုန်၏။ ထိုနောက် သုဋ္ဌေးကတော်ကြီးသည် ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း (=ဒုန္နိက္ခ) ဘေး တိုးတက် လွှမ်းမိုး ပြင်းထန်လာလေသော် နံရံ မြေညက်များ ကုန်လုနီးပါးဖြစ်လေလျှင် နံရံခြေတို့၌ကျန်နေသော မြေညက်ကို ခွါယူ၊ ရေစိမ်၍ တခွက်မျှလောက်သော ကောက် စပါးကိုရရှိ၊ ဆန်စုပ်လေလျှင် ဆန်တစလယ် ရရှိ၍ “ဒုန္နိက္ခဘေး ရောက်သောအခါ ခိုးသူတို့သည် အလွန် များကုန်၏” ဟု လူဆိုး

ရတနာ] (၂) မေဏှကသူဌေးအကြောင်း ၃၈၅

သူခိုးရန်မှကြောက်သဖြင့် ထိုဆန်တစလယ်ကို လိုရမယ်ရ အိုးငယ် တလုံး၌ ထည့်သွင်း၊ ပိတ်ဖုံးကာ မြေ၌ မြှုပ်နှံထားလေ၏။

ထိုနောက် တနေ့သ၌ သူဌေးကြီးသည် မင်းကို ခစားရာမှ ပြန်လာ၍ သူဌေးကတော်ကြီးကို “ရှင်မ...ငါ အလွန်ဆာလောင် လှ၏။ တစုံတရာ စားစွယ်ရာများ ရှိသလော”ဟု မေးလေ၏။ သူဌေးကတော်ကြီးသည် ရှိသည်ကို “မရှိ”ဟု မပြောဆိုပဲ သူဌေး ကြီးနှင့် အပြန်အလှန်ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(သူဌေးကတော်) အရှင်...ဆန်တစလယ်တော့ ရှိပါ၏။

(သူဌေး) ထိုဆန်တစလယ်သည် ယခု အဘယ်မှာ နည်း။

(ကတော်) သူခိုးဘေးမှ ကြောက်သဖြင့် ကျွန်တော်မ သည် မြေ၌ မြှုပ်နှံ ထားအပ်ပါသည်။

(သူဌေး) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုဆန်တစလယ်ကို တူးဖော် ထုတ်ယူ၍ တစုံတရာ ချက်စမ်းပါလော့။

(ကတော်) အရှင်...ကျွန်တော်မသည် အကယ်၍ ထို ဆန်တစလယ်ကို ယာဂကျိုရပါလျှင် နှစ်ကြိမ်စာ (= ၂- ထပ်စာ) ရနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ထမင်းချက်ရပါလျှင် တကြိမ်စာ (= ၁-ထပ်စာ)သာ ရနိုင်ပါသည်။ ယာဂနှင့် ထမင်း ဤနှစ်မျိုးတွင် အဘယ်ကို ကျိုရ၊ ချက်ရ ပါမည် နည်း = ယာဂ ကျိုရမည်လော၊ ထမင်းချက်ရမည်လော အရှင်...။

(သူဌေး) ရှင်မ...ငါတို့အဖို့ရာ အခြားအထောက်အပံ့ မရှိချေ။ ထမင်းကိုသာ ဝစွာစား၍ သေကြကုန်စို့၊ ထမင်း ကိုသာ ချက်လော့။

သူဌေးကတော်ကြီးသည် သူဌေးကြီး၏ အမိန့်အတိုင်း ထမင်း ချက်ပြီးလျှင် ၅-ပုံ ၅-စုံပြု၍ သူဌေးကြီး၏ အပုံအစုံကို ခူးထည့်ပြီး လျှင် သူဌေးကြီး၏ရွှေ၌ အသင့်ချထားလေ၏။ ထိုခဏ၌ ဝန္ဓမာ-

ဒနတောင်ဝယ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် သမာပတ်မှ ထတော် မူစ ဖြစ်၏။

(အထူးအားဖြင့်— သမာပတ် ဝင်စားနေချိန်အတွင်း၌ သမာပတ် အစွမ်းကြောင့် ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းသည် မနှိပ်စက်နိုင်၊ သမာပတ် မှ ထတော်မူကြသော အရှင်မြတ်တို့အဖို့ရာကား ဆာလောင် မွတ်သိပ် ခြင်းသည် အားရှိသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းရေလွှာကို လောင်မြိုက်သကဲ့သို့ ပြင်းစွာ ဖြစ်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် သမာပတ်မှ ထတော်မူသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည် ဆွမ်းရနိုင်မည်အရပ်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်၍ ထိုအရပ်သို့ ကြွတော်မူကြမြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်သည်။ အထူးအားဖြင့် ထို သမာပတ်မှ ထသောနေ၌ ထိုအရှင်မြတ်တို့အား အလှူဒါန တခုခုကို ပေးလှူကြရသော သူတို့သည် စစ်သေနာပတိ ရာထူး စသည်တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော စည်းစိမ်ကို ရကြမြဲ ဖြစ်ကုန်၏။)

ထို့ကြောင့် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင် ကြည့်ရှုတော်မူလေသော် “ဇမ္ဗူဒိပ် တကျွန်းလုံး၌ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း(=ဒုက္ခိက္ခဘေး ဖြစ်ပွား နေလေသည်။ မဟာဘောဂ ဗာရာဏသီသူဌေးကြီးအိမ်၌ကား လူ ၅-ယောက်စာ ဆန်တစလယ်ချက် ထမင်းသည်သာ ကျက်ပြီး အသင့်ရှိလေသည်။ ဤသူဌေးကြီး အိမ်သားစုတို့သည် သဒ္ဓါတရား ရှိကြကုန်၏လော၊ ငါ့အား ချီးမြှောက်(=လှူဒါန်း)မှုကို ပြုခြင်း ငှါ စွမ်းနိုင်ကြပါကုန်၏လော” ဟု ကြံစည်တော်မူသည်တွင် ထိုသူ ၅-ဦးလုံးတို့၏ သဒ္ဓါတရား ရှိကြသောအဖြစ်၊ ချီးမြှောက်= လှူဒါန်းမှုကို ပြုစွမ်းနိုင်ကြသောအဖြစ်ကို မြင်တော်မူ၍ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကာ သူဌေးကြီး၏ရှေ့၌ တံခါးဝဝယ် မိမိ ကိုယ်ကို ရပ်တည်လျက်သား ထင်ရှားပြတော်မူလေ၏။

သူဌေးကြီးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြင်လေလျှင် သဒ္ဓါ ကြည်ညိုစိတ် တဖိတ်ဖိတ်ဖြစ်ရှိလျက် “ငါသည် ရှေးကလည်း အလှူဒါနကို မလှူခဲ့သောကြောင့် ဤကဲ့သို့သော ဆာလောင် မွတ်သိပ်ခြင်း = ဒုက္ခိက္ခဘေးကို ရင်ဆိုင် တွေ့နေရသည်။ ဤယခု ငါ့အတွက် ထမင်းသည် (ငါ စားသုံးလိုက်ပါက) ငါ့ကို တရက် မျှသာ စောင့်ရှောက်နိုင်လေရာ၏။ အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းအပ်

ပါမူကား ကမ္ဘာ ကုဋေပေါင်းများစွာတို့၌ ငါ၏ စီးပွားချမ်းသာကို ရွက်ဆောင်နိုင်သည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်၍ ထိုထမင်းခွက်ကို ဖယ်ရှားစေပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ကာ တည်ခြင်း ၅-မျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးနောက် အိမ်အတွင်းသို့ ပင့်သွင်းခဲ့၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် နေရာ၌ ထိုင်နေမိလတ်သော် မြေတို့ကို ဆေးကြော ပွတ်သုတ်ပေးပြီးလျှင် ရှေ့ အခြေတပ်သော အင်းယျဉ် (= ထိုင်ခုံ) ၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကိုထား၍ ထမင်းခွက်ကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်၏ သပိတ်၌ လောင်းလျှလေ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် (တဝက်လောင်းလျှပြီး၍) ခွက်ထဲ၌ ထမင်းတဝက်သာ ကျန်ရှိလတ်သော် လက်ဖြင့် သပိတ်ကို ပိတ်တော်မူလိုက်လေသည်။ ထိုအခါ သူဋ္ဌေးကြီးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို “အရှင်ဘုရား...ဆန်တစလယ်ဖြင့် လူ ၅-ဦးအတွက် ချက်အပ်သောထမင်းမှ ဤထမင်းသည် တဦးစာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤထမင်းကို နှစ်ပုံပျံခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ-နှစ်ယောက်စာ ခွဲဝေ၍ မဖြစ်နိုင်တော့ပါ။ တပည့်တော်အား ဤပစ္စုပ္ပန်လောကအတွက်သာ ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မမူကြပါလင့်၊ (တမလွန်လောကအတွက်ပါ ချီးမြှောက်တော်မူကြပါ)၊ တပည့်တော်သည် အကြွင်းအကျန်မထားရှိပဲ လှူလိုပါသည်” ဟု လျှောက်ထား၍ အလုံးစုံကိုပင် လောင်းလျှပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်သည် နောက်ထပ်တဖန် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာနဝယ် ဤကဲ့သို့သော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း = ဒုန္နိက္ခဘေးကို မတွေ့မမြင်ရသည့်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို၏။ ဤနေ့မှအစပြု၍ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ နေသူ လူအားလုံးတို့အား မျိုးရိက္ခာထမင်းကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို၏။ မိမိလက်ဖြင့် အလုပ်လုပ်၍ အသက်မွေးမှုကို မပြုရပါလို၊ စပါးကျီပေါင်း (၁၂၅၀) တထောင်နှစ်ရာငါးဆယ်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေပြီးလျှင် ဦးခေါင်းဆေးလျှော်၍ ထိုစပါးကျီတို့၏ တံခါးဝ၌ ထိုင်နေလျက် အထက်ကောင်းကင်သို့ မော်၍ ကြည့်လိုက်သော ခဏ၌ပင် သလေးနိစပါးမိုးအယဉ်တို့

သည် ဖြိုးဖြိုးကျလာကာ တပည့်တော်၏ ကျိအားလုံးတို့ကို ပြည့်
 ပါစေကုန်သတည်း။ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ ဤ
 ယခုသူဌေးကတော်သည်ပင် ဇနီး၊ ဤယခုသားသည်ပင် သား၊
 ဤယခုချွေးမသည်ပင် ချွေးမ၊ ဤယခုကျွန်သည်ပင် တပည့်တော်
 ၏ကျွန် ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု ဤ ၅-ချက်ကို ဆုတောင်းပတ္ထ-
 နာမူ ပြုလေ၏။

အိမ်သားရုစားလုံး၏ ထူးကဲသောစေတနာ

သူဌေးကတော်ကြီးသည်လည်း “ငါ၏အရှင် သူဌေးကြီးကို
 ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း=ဒုန္တိက္ခဘေးက နှိပ်စက်အပ်နေပါလျက်
 ငါသည်(တကိုယ်ကောင်း)စားသုံးရန် ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မတတ်
 နိုင်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ မိမိ၏ဝေစုကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်
 အား လှူဒါန်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား....ယခုအခါဖြစ်လေရာရာ
 သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ ဤကဲ့သို့သော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း
 = ဒုန္တိက္ခဘေးကို မတွေ့မမြင်ရသည့်ကိုယ် ဖြစ်လိုပါ၏။ တပည့်
 တော်မ၏အဖို့ရာ ထမင်းခွက်ကို ရှေ့ကထား၍ ဇေမ္မုဒိပ်ကျွန်း၌
 နေသူ လူအားလုံးတို့အား ထမင်းအစာ ပေးရပါသော်လည်း
 တပည့်တော်မ ထိုင်ရာမှ မထမချင်း ယူတိုင်း၊ ယူတိုင်းသော
 နေရာသည် ပြည့်မြဲပြည့်ပါစေသတည်း။ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာ
 ဘဝ ဘုံဌာန၌ ဤသူဌေးကြီးသည်ပင် တပည့်တော်မ၏ အိမ်ရှင်
 သခင်၊ ဤသားသည်ပင် တပည့်တော်မ၏သား၊ ဤချွေးမသည်ပင်
 တပည့်တော်မ၏ချွေးမ၊ ဤကျွန်သည်ပင် တပည့်တော်မ၏ကျွန်
 ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။

သူဌေးကြီး၏ သားသည်လည်း မိမိ၏ဝေစုကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
 အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား....ဤနေ့မှစ၍ ဤ
 ကဲ့သို့သော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း= ဒုန္တိက္ခဘေးကို မတွေ့
 မမြင်ရသည့်ကိုယ် ဖြစ်လိုပါ၏။ တပည့်တော်၏အဖို့ရာ အသပြာ
 တထောင်အိတ်ကို စွဲကိုင်၍ ဇေမ္မုဒိပ်ကျွန်း၌ နေသူ လူအားလုံး
 တို့အား အသပြာကို ပေးရပါသော်လည်း ဤထောင်ဝင်အိတ်

သည် ဖြည့်မြဲပြည့်ပါစေသတည်း။ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ ဤမိဘနှစ်ပါးတို့သည်ပင် အမိအဘတို့ ဖြစ်ကြပါစေကုန် သတည်း။ ဤဇနီးသည်ပင် တပည့်တော်၏ ဇနီး၊ ဤကျွန်သည်ပင် တပည့်တော်၏ကျွန် ဖြစ်ပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။

သုဋ္ဌေးကြီး၏ ချွေးမသည်လည်း မိမိ၏ဝေစုကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား...ဤနေ့မှစ၍ ဤ ကဲ့သို့သော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း = ဒုဒ္ဓိက္ခဘေးကို မတွေ့ မမြင်ရသည့်ကိုယ် ဖြစ်ပါလို၏။ တပည့်တော်မ၏အဖို့ရာ စပါး တတောင်းကို ရှေ့ကထား၍ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌နေသူ လူအားလုံး တို့အား မျိုးရိက္ခာထမင်းကို ပေးရပါသော်လည်း ကုန်ခန်းသော အဖြစ် မထင်ပါစေသတည်း။ ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ ဤယောက္ခမတို့သည်သာ တပည့်တော်မ၏ ယောက္ခမများ ဖြစ် ကြပါစေသတည်း။ ဤသုဋ္ဌေးသားသည်ပင် တပည့်တော်မ၏ အိမ်ရှင်သခင် သုဋ္ဌေးသား၊ ဤကျွန်သည်ပင် တပည့်တော်မ၏ကျွန် ဖြစ်ပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။

ကျွန်ဖြစ်သူ မောင်ပုဏ္ဏသည်လည်း မိမိ၏ဝေစုကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား...ဤနေ့မှစ၍ ဤ ကဲ့သို့သော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း = ဒုဒ္ဓိက္ခဘေးကို မတွေ့ မမြင်ရသည့်ကိုယ် ဖြစ်ပါလို၏။ အလုံးစုံသော ဤအရှင်သခင်တို့ သည်ပင် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ အကျွန်ုပ်၏ အရှင် သခင်များ ဖြစ်ကြပါစေသတည်း။ တပည့်တော်၏အဖို့ရာ တကြိမ် ထွန်လိုက်လျှင်ပင် ဝဲဘက်မှ ထွန်ရေးသုံးကြောင်း၊ ယာဘက်မှ ထွန်ရေးသုံးကြောင်း၊ အလယ်မှ ထွန်ရေးတကြောင်း = ဤသို့ အားဖြင့် တအဗ္ဗဏ(လေးတင်း)မျိုးကြိုနိုင်လောက်သည့် ထွန်ရေး ခုနစ်ကြောင်း၊ ခုနစ်ကြောင်းတို့ ခရီးရောက်ကြပါစေသတည်း” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။

(ပုဏ္ဏသည် ထိုနေ့၌ ဆောနာပတိဏထူးကို ဆုတောင်းလျှင် ရန်ဝိ ဘော်လည်း အရှင်တို့၌ ရုပ်ခင်လှစေသောကြောင့် ဤအရှင်သခင်တို့

သည်ပင် ဖြစ်လေရာမှ သံသရာဘဝ သုံ့ဌာန၌ အကျွန်ုပ်၏ အရှင်
သခင်များ ဖြစ်ကြပါစေသတည်း-ဟု မိမိအဖို့ ကျွန်ုပ်ဖြစ်ရန်ကိုသာ
ဆုတောင်းမိလေ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် ထိုသူအားလုံးတို့၏ စကားဆုံး
သောအခါ၌ “ဝေံ ဟောတု = ဤသို့ (သင်တို့ ဆုတောင်းသည့်
အတိုင်း)ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင်—

ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ ဝိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တ၊ သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။

တုယံ = သင်၏။ ဣစ္ဆိတံ = အလိုရှိအပ်သမျှသည်။
ပတ္တိတံ = တောင့်တအပ်သမျှသည်။ ဝိပ္ပမေဝ = လျင်စွာ
သာလျှင်။ သမိဇ္ဈတု = ပြည့်စုံစေသတည်း။ သဗ္ဗေ = ခပ်
သိမ်းကုန်သော။ သင်္ကပ္ပါ = အကြံအစည်တို့သည်။ ပန္န-
ရသော စန္ဒော ယထာ = တဆယ့်ငါးရက် ရှန်းဖက်
ပေါ်ထွန်း လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့။ ပူရေန္တ = ပြည့်စေကုန်
သတည်း။

ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တ၊ သင်္ကပ္ပါ၊ မဏိဇောတိရသော ယထာ။

တုယံ = သင်၏။ ဣစ္ဆိတံ = အလိုရှိအပ်သော။ ပတ္တိတံ
= တောင့်တအပ်သော။ သဗ္ဗမေဝ = အလုံးစုံသည်ပင်။
သမိဇ္ဈတု = ပြည့်စုံစေသတည်း။ သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းကုန်
သော။ သင်္ကပ္ပါ = အကြံအစည်တို့သည်။ ဇောတိရသော
မဏိ ယထာ = ဇောတိရသ်ပတ္တမြားကဲ့သို့။ ပူရေန္တ =
ပြည့်စေကုန်သတည်း—

ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆုပေးသော ဂါထာတို့ဖြင့် အနုမောဒနာပြုပြီး
လျှင် “ငါသည် ဤသူတို့၏ စိတ်ကို တိုးတက် ကြည်ညိုစေမှ သင့်
တော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ “ဂန္ဓမာဒန တောင်သို့
တိုင်အောင် ဤသူများသည် ငါ့ကို မြင်ကြစေကုန်သတည်း”ဟု
အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ကြွသွားလေ၏။ ထိုသူဌေးကြီးအိမ်သားစု ၅-ဦး

တို့သည်လည်း ကြည့်လျက်သာ ရပ်တည်နေကြလေကုန်၏။ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ရောက်လေလျှင် ထို
ဆွမ်းကို အဖော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ
ခွဲဝေ သုံးဆောင်တော်မူလေ၏။ ထို ၅-ယောက်စာ ဆွမ်းသည်
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ အာနဘော်ကြောင့် ငါးရာလုံးတို့အား
လောက်လောက်ငင ရှိလေ၏။ သူဌေးကြီးအိမ်သားစု ၅-ဦးတို့
သည်လည်း ကြည့်ရှု ကြည့်ညိုကြလျက်သာလျှင် ရပ်တည်နေကြ
လေကုန်၏။

နေချင်းပင် ကောင်းကျိုးပေးခြင်း

အထူးအားဖြင့် နေမွန်းတည့်ချိန် လွန်သောအခါ သူဌေး
ကတော်ကြီးသည် ထမင်းအိုးကို ဆေးကြော၊ ဖုံးပိတ်၍ ထားလိုက်
လေ၏။ သူဌေးကြီးသည်လည်း ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း အပြင်း
နိပ်စက်အပ်ရကား လျောင်း၍ အိပ်ပျော်သွားလေ၏။ သူဌေး
ကြီးသည် ညနေချမ်းအချိန်၌ နိုးလတ်၍ သူဌေးကတော်ကြီးကို
“ရှင်စ...ငါသည် အလွန်ဆာလောင်လှပါ၏။ ထမင်းအိုးအပြင်၌
ထမင်းချိုး၊ ထမင်းလုံး အကပ်အသပ်ကလေးများ ရှိသေးသလော
(ကြည့်ပါဦးလော့)” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ သူဌေးကတော်ကြီးသည်
အိုးကို ပြောင်စင်အောင်ဆေး၍ မိမိထားအပ်သော အဖြစ်ကို
သိပါလျက်လည်း “မရှိပါ” ဟူ၍ မပြောဆိုပဲ “ထမင်းအိုးကို ဖွင့်
ကြည့်ပြီးမှ ငါပြောတော့မည်” ဟု ကြံစည်ကာ ထ၍ ထမင်းအိုး
အနီးသို့ သွားပြီးလျှင် ထမင်းအိုးကို ဖွင့်၍ ကြည့်လေ၏။

ထိုခဏ၌ပင်လျှင် မလေးပန်းငုံ(မြတ်လေးပန်းဖူး)နှင့်တူသော
အဆင်းရှိသည့် ထမင်းဖြင့်ပြည့်၍နေသော ထမင်းအိုးသည် အဖုံး
(စလောင်းဖုံး)ကို ကြွအောင် မ-ချီ၍ တည်ရှိနေလေ၏။ သူဌေး
ကတော်ကြီးသည် ထိုအခြင်းအရာကိုမြင်လျှင် ပီတိဖြင့် နှံသော
ကိုယ်ရှိလျက် (=တကိုယ်လုံး ပီတိဖုံးလျက်) သူဌေးကြီးကို “အရှင်...
ထပါလော့၊ ကျွန်တော်မသည် ထမင်းအိုးကို ပြောင်စင်အောင်
ဆေးပြီးမှ အုပ်၍ထားခဲ့ပါသည်။ ထိုထမင်းအိုးသည်ကား ယခု

အခါ မုလေးပန်းငုံ = မြတ်လေးပန်းဖူးနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည့် ထမင်းဖြင့် ပြည့်နေပါပြီ။ ကုသိုလ်ထောင်းမှုတို့မည်သည် ပြုသင့် ပြုထိုက်သောသဘော ရှိပါပေကုန်စွာ၊ အလှူဒါနမည်သည် ပြုသင့် ပြုထိုက်သောသဘော ရှိပါပေစွာ၊ အရှင်...ထလေ့၊ ချမ်းသာစွာ စားသုံးပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

သူဌေးကတော်ကြီးသည် ရှေးဦးစွာ အဘနှင့် သားတို့အား ထမင်းကို ပေးကမ်းကျွေးမွေးလေသည်။ ထိုအဘနှင့်သားတို့ စားပြီး၍ ထသွားကြတော့မှ ချွေးမနှင့်အတူတကွထိုင်၍ မိမိပါ စားပြီးလျှင် ကျွန်ဖြစ်သူ မောင်ပုဏ္ဏအား ထမင်းကို ပေးလေ၏။ ယူတိုင်း၊ ယူတိုင်းသောနေရာသည် မကုန်နိုင်ပဲ ရှိလေ၏။ ယောက်မဖြင့် ပဌမအကြိမ် ခူးခပ်ယူသောနေရာသာလျှင် ထင်ရ၏။ ထိုနေ့မှာပင် စပါးကျီအိုးစရည်း စသည်တို့သည် ရှေးက စပါးဖြင့် ပြည့်မြဲသောအတိုင်းပင် တဖန် ပြည့်၍နေကြလေကုန်၏။ သူဌေးကြီးသည် “မဟာဘောဂသူဌေးကြီး၏ အိမ်၌ ရိက္ခာထမင်း ပြည့်တင်းစွာ ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ မျိုးရိက္ခာထမင်းကို ရယူလိုသူတို့သည် လာရောက်၍ အလိုရှိတိုင်း ယူကြကုန်လော့” ဟု မြို့အတွင်း၌ လှည့်လည်ကြွေးကြော်စေလေ၏။ လူတို့သည် သူဌေးကြီး၏အိမ်မှ မျိုးရိက္ခာထမင်းကို အလိုရှိသမျှ ယူကြလေကုန်၏။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ နေသူ လူခပ်သိမ်းတို့သည် ထိုမဟာဘောဂသူဌေးကြီးကို အမှီပြု၍ အသက်ရှင်မှုကို ရကြလေကုန်၏။

နောက်ဆုံးအပိုင်း ပေဏ္ဍကသူဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုမဟာဘောဂသူဌေးကြီးသည် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့ဝယ် ကျင်လည်ကျက်စား ခဲ့ရလျက် ၎င်းအကျွန်ုပ်တို့ ဘုရားမြတ်စွာပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလ ဝယ် ဘဒ္ဒိယမြို့မှာ သူဌေးမျိုး၌ဖြစ်လာလေသည်။ သူ၏ဇနီး သူဌေးကတော်သည်လည်း မဟာဘောဂသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အရှယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ထိုသူဌေး၏ သူဌေးကတော်ကြီးပင် ဖြစ်လာလေ၏။

မေဏှကသုဋ္ဌေးဟု အမည်တွင်ခြင်း

ထိုသုဋ္ဌေးကြီး၏ အိမ်နောက်ပိုင်း ရှစ်မင်းပယ်မျှ ကျယ်ဝန်းသော မြေအရပ်၌ ဝိပဿီမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါက ရွှေဆိတ်ရုပ်ပြုလုပ်ကာ ပူဇော်ခဲ့သော ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံ အဟုန်ကြောင့် ဆင်မြင်း၊ ဥသဘ ပမာဏရှိသော ရွှေဆိတ်ရုပ်ကြီးများသည် မြေကိုဖောက်ခွဲ၍ ကျောက်ကုန်းချင်းတိုက်ခတ် ထိစပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်၍လာလေကုန်၏။ ထိုရွှေဆိတ်ရုပ်ကြီးတို့၏ ခံတွင်းများ၌ အဆင်း ၅-မျိုးရှိသည့် ချည်ဂေါ်လီလုံးများ အသင့်တည့်အပ်ပြီးသား ဖြစ်၍နေကုန်၏။ ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်လဲ-စသည်တို့ကိုဖြစ်စေ၊ အဝတ်အထည်၊ ရွှေ၊ ငွေ-စသည်တို့ကိုဖြစ်စေ အလိုရှိလတ်လျှင် ထိုရွှေဆိတ်ရုပ်တို့၏ ခံတွင်းမှ ချည်ဂေါ်လီလုံးများကို ဖယ်ရှားပစ်ကြရကုန်၏။ ရွှေဆိတ်ရုပ်တရပ်တည်း၏ ခံတွင်းမှပင် ဇမ္ဗူဒိပ် ကျွန်း၌နေသူ လူအားလုံးတို့အတွက် လောက်အောင် ထောပတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်လဲ၊ အဝတ်အထည်၊ ရွှေ၊ ငွေ-တို့ ထွက်၍လာကုန်၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ သုဋ္ဌေးကြီး၏အမည်သည် “မေဏှကသုဋ္ဌေးကြီး” ဟူ၍ ထင်ရှားကျော်ကြားလာလေ၏။ (မေဏှက = ရွှေဆိတ်ရုပ်ရှင်သုဋ္ဌေးဟု ဆိုလိုသည်)။

ထိုသုဋ္ဌေးကြီး ဇနီးမောင်နှံတို့၏ ရှေးဘဝက သားသည်ပင် ယခုဘဝ၌လည်း သားဖြစ်၍လာလေ၏ (ထိုသားမှာ ဝိသာခါ၏ ဖခင် ဓနုဇယသုဋ္ဌေး ဖြစ်သည်)။ ရှေးဘဝက ချွေးမသည်ပင် ယခုဘဝ၌လည်း ချွေးမဖြစ်လာလေ၏။ ရှေးဘဝကကျွန်သည်ပင် ယခုဘဝ၌လည်း ကျွန်ဖြစ်၍လာလေ၏။ (မေဏှကသုဋ္ဌေးကြီး၏ သုဋ္ဌေးကတော်ကြီးကား စန္ဒပဒုမာ-အမည်ရှိသည်၊ ချွေးမဖြစ်သူ ဓနုဇယသုဋ္ဌေးကတော်ကား သုမနဒေဝီ-အမည်ရှိသည်၊ မေဏှကသုဋ္ဌေးကြီး၏ကျွန်ကား ပုဏ္ဏ-အမည်ရှိသည်)။

(ဤ မေဏှကသုဋ္ဌေးကြီး၊ သုဋ္ဌေးကတော်ကြီး၊ သား-ဓနုဇယသုဋ္ဌေး၊ ချွေးမ သုမနဒေဝီ၊ ကျွန်ယုံတော် မောင်ပုဏ္ဏတို့၏ အာနုဘော်အကြောင်းနှင့်တကွ မေဏှကသုဋ္ဌေးကြီး သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်သည့်တိုင် အောင်သော အကြောင်းအရာများကို ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ

အောက်ဥပါသိကာစရိတအခန်း ဝိသာခါအကြောင်း စာပျက်နာ ၂၄၅-မှ
စ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏။

အထူးအားဖြင့် မေဏှကသူဌေးကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားအထံ
တော်၌ တရားတော်ကို နာရ၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသောအခါ
မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ မိမိလာရောက်စဉ်အခါဝယ် တိတ္ထိ
တို့က မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောကြား၍ မိမိအား
တားမြစ်ကြသည့်အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထား
လေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မေဏှကသူဌေးကြီးကို
“ဒါယကာသူဌေး... ဤ သတ္တဝါတို့မည်သည် ကြီးစွာသော မိမိ၏
အပြစ်ကိုကား မမြင်ကြကုန်၊ သူတပါးတို့၏ အပြစ်ကိုကား
မရှိသည်ကိုပင် အရှိပြုကာ ထိုထိုအရပ်၌ ဖွဲ့ဖျင်းကဲ့သို့ လှေ့လှင့်
ပြောကြားတတ်ကုန်၏” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့ သော
တရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏—

သုဒဿံ ဝဇ္ဇမညေသံ၊ အတ္တနော ပန ဒုဒ္ဓဿံ။
ပရေသံ ဟိ သော ဝဇ္ဇာနိ၊ ဩပုနာတိ ယထာ ဘုသံ။
အတ္တနော ပန ဆာဒေတိ၊ ကလိံ ဝ ကိတဝါ သဌော။

ဂဟပတိ = မေဏှကသညာ အိုဒါယကာ...။ ဣမေသံ
သတ္တာနံ = ဤသတ္တဝါတို့သည်။ အညေသံ = သူတပါး
တို့၏။ ဝဇ္ဇံ = အပြစ်ကို။ သုဒဿံ = အလွယ်ဖြင့်သာ ရှုမြင်
နိုင်စွာ၏။ အတ္တနော = မိမိ၏။ ဝဇ္ဇံ ပန = အပြစ်ကိုကား။
ဒုဒ္ဓဿံ = အလွန်ပင်ကြီးကဲသော်လည်း မြင်ခဲလှစွာ၏။ ဟိ =
မှန်၏။ သော = ထို ကိုယ့်အပြစ်ကိုကား လျစ်လျူပြု၊ သူ
အပြစ်ကိုသာ ရှုလေ့ရှိသောသူသည်။ ပရေသံ = သူတပါး
တို့၏။ ဝဇ္ဇာနိ = အပြစ်တို့ကို။ ဘုသံ ယထာ = ဖွဲ့ဖျင်းကဲ့
သို့။ ဩပုနာတိ = လှေ့လှင့်သောအား ပြောကြား
တတ်ပေ၏။ အတ္တနော = မိမိ၏။ ဝဇ္ဇံ ပန = အပြစ်ကိုကား။
ကိတဝါ = ကောက်ကျစ်သော။ သဌော = ငှက်မုဆိုးသည်။
(တနည်း) သဌော = ကောက်ကျစ်သောငှက်မုဆိုးသည်။

က်တဝါ-ကိတဝါယ = သစ်ခက် စသည်ဖြင့်။ ကလိ =
မိမိကိုယ်တို့။ ဆာဒေတိ ဣဝ = ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့။ ဆာဒေ-
တိ = ဖုံးလွှမ်းတတ်၏—

ဤဒေသနာ ဂါထာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့
သည် သောတာပတ္တိဖိုလ် - စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေ
ကုန်၏။ (ဓမ္မပဒ ဋ္ဌ ၂၊ ၂၃၂-မှစ၍)။

ဤကား မေဏ္ဍကသုဋ္ဌေး အကြောင်းတည်း။

(၃) ဇဋိလသုဋ္ဌေးအကြောင်း

ဇဋိလ၏ ရှေးကံအကြောင်း

ဤ ဇဋိလသုဋ္ဌေးအလောင်းသည် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာ
ခေတ်၌ ရှေ့ပန်းထိမ်သည် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ကဿပမြတ်စွာဘုရား
ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် ဓာတုစေတီတော်ကြီး တည်ထား
အပ်ဆဲဖြစ်လတ်သော် ရဟန္တာမထေရ်မြတ်တပါးသည် စေတီ
တော်တည်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်ကြည့်ရှု၍ “အမောင်တို့...
အဘယ့်ကြောင့် စေတီတော်၏ မြောက်ဘက်မုခ်သည် မတက်ပဲ
ရှိနေသနည်း”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ လူများက “ရှေ့မလောက်
သောကြောင့်ပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားကြလေသော် ရဟန္တာ
မထေရ်မြတ်သည် “ငါသည် မြို့တွင်းသို့သွား၍ လူများကို ရှေ့
လူ့ဒါန်းရန် ဆောက်တည်စေအံ့၊ သင်တို့သည် ရိသေသဖြင့်
အလုပ်ကို လုပ်ဆောင်ကြလော့”ဟု မိန့်ဆိုအားပေးစကား ပြော
ကြားခဲ့၍ မြို့တွင်းသို့ဝင်ပြီးလျှင် “အမဲဟဲ့...အမောင်တို့...သင်တို့၏
စေတီတော်အတွက် မြောက်ဘက်မုခ်၌ ရှေ့မလောက်ပဲ ဖြစ်နေ
သည်၊ ရှေ့ကို သိကြကုန်လော့”ဟု လူများအပေါင်းကို ဆောက်
တည်စေလျက် ရှေ့ပန်းထိမ်သည်အိမ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအချိန်၌ ရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် ဇနီးဖြစ်သူနှင့် ခိုက်ရန်မူ
ပြုကာ ထိုင်နေဆဲဖြစ်၏။ ထိုနောက် မထေရ်သည် ရှေ့ပန်းထိမ်
သည်ကို “ဒါယကာ...စေတီတော်ကြီးမှာ သင်တို့ တာဝန်ယူကြ

သည် မြောက်ဘက်မှန်အတွက် ရှေ့မလောက်ပဲ ဖြစ်နေသည်။ သို့ရကား ရှေ့ကို သိမှ သင့်တော်မည်” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် ဇနီးဖြစ်သူအား အမျက်ထွက်သဖြင့် (စိတ်ဆိုးဆိုးနှင့်) “သင်၏ဘုရားကို ရေထဲပစ်ချ၍သာ သွားပေတော့” ဟု ရိုင်းပြိစွာ ပြောဆိုလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ ဇနီးဖြစ်သူသည် ရှေ့ပန်းထိမ်သည်ကို “ရှင်သည် အလွန်ကြမ်းကြုတ်သည့် မကောင်းမှုကို ပြုအပ်မိလေပြီ၊ ကျွန်တော်မအား ရှင်အမျက်ထွက်လျှင် ကျွန်တော်မကိုသာ ဆဲရေးလိုမှု ဆဲရေးသင့်၏၊ ရိုက်နှက်လိုမှု ရိုက်နှက်သင့်၏၊ အဘယ့်ကြောင့် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ဘုရားရှင်တို့ အပေါ်၌ ရန်လိုမှု ပြုဘိသနည်း” ဟု အပြစ်ပြစ်စကား ပြောကြားလေ၏။

ရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် ထိုခဏမှာပင် သံဝေဂကြီးစွာ ရ၍ “အရှင်ဘုရား.....တပည့်တော်အား သည်းခံတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်လေ၏။ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်က “အမောင်....သင်က ငါ့ကို တစုံတရာ ပြစ်မှားပြောဆိုအပ်သည် မဟုတ်=ဘုရားရှင်ကိုသာ ပြစ်မှားပြောဆိုအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ကန်တော့လော့” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် “အရှင်ဘုရား....အဘယ်သို့ပြု၍ ကန်တော့ရပါမည်နည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် “ရှေ့ပန်းအိုးသုံးလုံး ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဓာတ်တော်တိုက်အတွင် ၌ ဌာပနာသွင်းထည့်၍ စိုသောအဝတ်၊ စိုသောဆံရှိလျက် ကန်တော့လေလော့ အမောင်....” ဟု နည်းညွှန်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် ရှေ့ပန်းများ ပြုလုပ်သည်ရှိသော် မိမိ၏ သားသုံးယောက်တို့အနက် သားကြီးကို အခေါ်ခိုင်း၍ “လာလော့ ချစ်သား....၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရန်စကား ပြောမှားမိခဲ့လေပြီ၊ ထိုကြောင့် ဤရှေ့ပန်း သုံးခိုင်တို့ကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဓာတ်တော်ဌာပနာတိုက်၌ ထည့်၍ ကန်တော့ရပေမည်၊ ချစ်သား

သည်လည်း ငါ၏အဖော်သဟာ ဖြစ်ပါလော့” ဟု ပြောလေ၏။ သားကြီးသည် “အဖေ့ကို ကျွန်တော်သည် ရန်စတား အပြော မခိုင်းအပ်ပါ။ (အဖေ့အလိုအလျောက် ပြောခြင်းဖြစ်သည်)။ ထို့ကြောင့် အဖေသာလျှင် ပြုလုပ်လေလော့” ဟု ဆို၍ ရှေ့ပန်း ခိုင်ကို ကူညီ၍ မလုပ်လိုခဲ့ချေ။ သားအလတ်ကိုခေါ်၍ ထိုအတူပင် ပြောပြန်လေ၏။ သားလတ်သည်လည်း ထို(သားကြီး) နည်းတူပင် ဆို၍ မလုပ်လိုပဲ ရှိခဲ့၏။ သားငယ်ကိုခေါ်၍ ထိုအတူ ပြောသော အခါ သားငယ်သည် “ဖခင်အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသောကိစ္စ အဝဝသည် သား၏ တာဝန်ဖြစ်၏” ဟု ပြောဆိုကာ အဘ၏ အဖော်သဟာဖြစ်၍ ရှေ့ပန်းခိုင်တို့ကို ကူညီလုပ်ဆောင်၍ ပေး လေ၏။

ရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် တထွာခန့်စီရှိသော ရှေ့သားပန်းစိုက် အိုး သုံးလုံးတို့ကို (ပန်းခိုင်ပါ) ပြီးအောင်ပြုလုပ်၍ ဓာတ်တော် ဌာပနာတိုက်၌ ထည့်သွင်းလျက် (ရဟန္တာမထေရ်မြတ် ညွှန်ကြား အပ်သည့်အတိုင်း) စိုသောအဝတ်၊ စိုသောဆံ ရှိလျက် မြတ်စွာ ဘုရားကို တောင်းပန်ကန်တော့လေ၏။ (ဤကား ဇဋိလသူဌေး ၏ ရှေးကံအကြောင်းတည်း)။

နောက်ဆုံးအဝ ဇဋိလသူဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုရှေ့ပန်းထိမ်သည်သည် ရှေးဖော်ပြရာပါ ဝစီကံဒုစရိုက် ကြောင့် ခုနစ်ကြိမ် (=ခုနစ်ဘဝ) တိုင်တိုင် ရေ၌ အမျှောခံခဲ့ရ လေသည်။ ဤနောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝ၌ကား ဗာရာဏသီသူဌေး သမီး၏သား ဖြစ်လာလေသည်။ ချဲ့ဦးအံ့-အကျွန်ုပ်တို့၏ ဘုရား မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဗာရာဏသီပြည်၌ အလွန် အဆင်းလှသည့် သူဌေးသမီးတယောက် ရှိလေသည်။ ထိုသူဌေး သမီးကို အသက် ဆယ့်ငါးနှစ်၊ ဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ်ရှိသော အခါမိဘတို့သည် စောင့်ရှောက်ရန်ကျွန်မတယောက်ကို ပေးအပ် ၍ ဘုံခုနစ်ဆင့် (ခုနစ်ထပ်) ရှိသော ပြာသာဒ်၏ အထက်ဆုံး အထပ်ဝယ် ကျက်သရေတိုက်ခန်း၌ နေထိုင်စေကြလေသည်။

တနေ့သ၌ လေသာပြုတင်းကို ဖွင့်၍ အပြင်သို့ ကြည့်နေသော ထိုသူဌေးသမီးကို ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သွားသော ဝိဇ္ဇာမိရ် တယောက်သည် မြင်၍ အချစ်စိတ်ပြင်းထန်စွာ လေသာပြုတင်း ပေါက်ဖြင့် ဝင်လာပြီးလျှင် သူဌေးသမီးနှင့် ချစ်တင်းမိတ်စွဲမှု ပြုလေ၏။

သူဌေးသမီးသည် ထိုဝိဇ္ဇာမိရ်နှင့် ဆက်ဆံပေါင်းသင်းမှုကို အစွဲပြု၍ မကြာမီပင် ကိုယ်ဝန်ကို ရလေ၏။ ထိုအခါ သူဌေးသမီး ကို ကျွန်မက မြင်၍ “အမိ...၌ အရာသည် အဘယ်နည်း = ဒါ ဘာဖြစ်တာလဲ” ဟု မေး၍ သူဌေးသမီးက “ရှိပါစေ၊ တဦး တယောက်အားမျှ မပြောကြားပါလင့်” ဟု နှုတ်ပိတ်စကား ပြော ကြားအပ်ရကား ကျွန်မသည် ကြောက်သဖြင့် ဆိတ်ဆိတ်နေရ လေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ဆယ်လမြောက်၌ သားကို ဖွားမြင်၍ အိုးသစ်တလုံးကို ယူဆောင်ခဲ့စေပြီးလျှင် ထိုအိုး၌ သူငယ်ကိုသိပ်၍ အဖုံးဖြင့်ပိတ်ကာ ထို၏အထက်၌ ပန်းဆိုင်၊ ပန်းကုံးများကို တင်ထားပြီးသော် “ဤအိုးကို ဦးခေါင်းဖြင့် ရွက်ယူသွားကာ ဝင်၍ မြစ်ကြော၌ မျှောလိုက်လေလော့၊ ‘ဤအရာကား အဘယ်နည်း (= ဘာနည်း)’ ဟု တဦးဦးက မေးအပ်လျှင် ‘ကျွန်တော်မ၏ သခင်မအတွက် မလိပူဇော်မှု’ ဟု ပြောလေ” ဟု ဆိုကာ ကျွန်မကို စေခိုင်းလိုက်လေ၏။ ကျွန်မသည်လည်း သူဌေးသမီးစေခိုင်းသည့် အတိုင်း ပြုလုပ်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ ဝင်၍မြစ်၏အောက်(ရေစုန်)ဝယ် မိန်းမနှစ်ယောက် တို့သည် ရေချိုးကြယင်းက ရေဖြင့်မျှောလာသော ထိုအိုးကို မြင်ကြ ၍ တယောက်က “ထိုအိုးသည် ငါ့ အိုးတည်း” ဟု ပြောလေ၏။ တယောက်က “ထိုအိုး၏အတွင်းဝယ် ပါလာသောပစ္စည်းသည် ငါ့ပစ္စည်းတည်း” ဟု ပြောလေ၏။ ထိုသို့ပြောကြ၍ မိမိတို့အနီးသို့ ထိုအိုးရောက်လာလတ်သော် ဆယ်ယူ၍ ကုန်း၌ထားကာ ဖွင့်ကြည့် ကြလေလျှင် သူငယ်ကို တွေ့မြင်ကြ၍ တယောက်က “ငါ့အိုးဟု ပြောဆိုအပ်လေသောကြောင့် သူငယ်သည် ငါ့ဥစ္စာဖြစ်သည်” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ တယောက်ကလည်း “အိုးအတွင်းဝယ် ပါလာ

သောပစ္စည်းသည် ငါ့ပစ္စည်းတည်းဟု ပေါ်ပြောဆိုအပ်လေသောကြောင့် သူငယ်သည် ငါ၏ သူငယ်ဖြစ်သည်”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုမိန်းမ နှစ်ယောက်တို့သည် ငြင်းခုံကြလျက် တရားဆုံးဖြတ်ရာ လွတ်ရုံးသို့ သွားရောက်ကြ၍ ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြလေကုန်၏။ တရားဆုံးဖြတ်သော အမတ်တို့ အဆုံးအဖြတ်မပေးနိုင်ကြသည်ရှိသော် မင်းထံသို့ သွားရောက်ကြလေကုန်၏။ မင်းသည် ထိုမိန်းမ နှစ်ယောက်တို့၏ စကားကို ကြားသိပြီးလျှင် ဒုတိယမိန်းမကို “သင်သည် သူငယ်ကို ပိုင်စေ”ဟု ၎င်း၊ ပဌမမိန်းမကို “သင်သည် အိုးကိုပိုင်စေ”ဟု ၎င်း အဆုံးအဖြတ်စကား မိန့်ကြားလေ၏။

ထိုမိန်းမနှစ်ယောက်တို့အနက် သူငယ်ကိုရသော မိန်းမသည် ကား အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်၏ အလုပ်အကျွေး ရင်းနှီးသူ ဒါယိကာမ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုမိန်းမသည် “ဤသူငယ်ကို မထေရ်၏ အထံ၌ ရှင်ပြုစေမည်” ဟု ကြံရွယ်ကာ သူငယ်ကို မွေးမြူလေ၏။ ထိုသူငယ်၏အဖို့ရာ မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်သော နေ့၌ ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးကို ဆေးကြောဖယ်ရှားမှုမပြုရသောကြောင့် ဆံပင်များမှာ ဆံကျစ်ပမာ ရှုပ်ထွေးလျက် တည်နေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူငယ်၏အမည်ကို “ဇဋိလ”ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။

ထိုဇဋိလသူငယ် ခြေဖြင့် တောက်တောက် သွားနိုင်လောက်သောအခါ၌ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည် ထိုအိမ်သို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူလာလေ၏။ ဒါယိကာမသည် မထေရ်မြတ်ကို နေရာထိုင်ခင်း ပေးလှူပြီးလျှင် ဆွမ်းအာဟာရကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ဇဋိလ သူငယ်ကို မြင်တော်မူ၍ “ဒါယိကာမကြီး..... ဘယ်နှယ်လဲ၊ သင်သည် သူငယ်ကို ရအပ်သလော”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဒါယိကာမကြီးသည် “ရအပ်ပါသည် အရှင်ဘုရား.... ဤသူငယ်ကို တပည့်တော်မသည် အရှင်ဘုရားတို့အထံ၌ ရှင်ပြုစေမည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်

မွေးမြူခဲ့ပါသည်။ ထိုသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးတော်မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ မထေရ်မြတ်အား လှူလေ၏။

အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ကောင်းပြီ” ဟု လက်ခံကာ ထိုသူငယ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ သွားတော်မူယင်းပင် “ဤသူငယ်၏ အဖို့ရာ လူ့စည်းစိမ်ကို ခံစံဖို့ရန် ကောင်းမှုကံ ရှိလေသလော” ဟု ဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှုတော် မူလတ်သော် “ဘုန်းကြီးသော သတ္တဝါတစ်ဦးဖြစ်၍ ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင် ရလိမ့်ဦးမည်။ ဤသူငယ်သည် ယခု ငယ်သေး၏။ သူ၏ ဉာဏ် ပညာသည်လည်း မရင့်ကျက်သေး” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင် သိမြင် တော်မူသောကြောင့် ထိုဇဠိလသူငယ်ကို ခေါ်ဆောင်ကာ တက္က သိုလ်ပြည်ဝယ် ဒါယကာရင်း တယောက်၏ အိမ်သို့ ကြွရောက် တော်မူလေ၏။

ဒါယကာသည် မထေရ်ကိုရှိခိုးပြီး ရပ်တည်ယင်းကပင် သူငယ် ကိုမြင်၍ “အရှင်ဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့သည် သူငယ်ကို ရအပ် ခဲ့ပါသလော” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ အရှင် မဟာကစ္ဆည်း မထေရ်က “အိမ်....ရအပ်ခဲ့ပေသည် ဒါယကာ....ဤသူငယ်ကား ရှင်ရဟန်းပြုပေလိမ့်မည်။ ယခု ငယ်သေး၏။ သင်၏ အထံ၌ပင် နေပါစေ” ဟု အရှင် ကစ္ဆည်းမထေရ်က မိန့်ကြားတော်မူလေ လျှင် ဒါယကာသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား....” ဟု လက်ခံ ၍ ထိုသူငယ်ကို သားအရာ၌ ထားပြီးလျှင် ပြုစုလုပ်ကျွေး မွေးမြူ လေ၏။

ထိုဒါယကာကား ကုန်သည် ဖြစ်လေသည်။ အထူးအားဖြင့် သူ၏အိမ်မှာ ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ မရောင်းရသေးသည့် (=ရောင်း၍ မစွဲသေးသည့်) ရောင်းကုန် ဘဏ္ဍာတို့သည် များလှစွာ၏။ တနေ သ၌ ထိုကုန်သည်ဒါယကာသည် ရွာတပါးသို့ ခရီးသွားအံ့ဆဲ ဖြစ်လတ်သော် ထိုရောင်း၍ မစွဲသော ကုန်ဘဏ္ဍာအားလုံးကို ဈေးဆိုင်သို့ ပို့ဆောင်၍ သူငယ်(ဇဠိလ)ကို ဆိုင်ထိုင်ခိုင်းကာ ထိုထို ရောင်းကုန်ဘဏ္ဍာ၏ တန်ဖိုးများကို ပြောပြ၍ “ဤမည်၊

ဤမည်သော ရောင်းကုန်ပစ္စည်းကို ဤမျှ ဤမျှသော ဥစ္စာကို ရယူ
၍ ပေးလော့”ဟု မှာထားခဲ့၍ ခရီးထွက်သွားလေ၏။

၁၂-နှစ်ကြာ ရောင်း၍မဝံ့သောကုန်များ တရက်တည်းဖြင့်
ရောင်း၍ ခွံခြင်း

ထိုနေ့၌ မြို့စောင့်နတ်တို့သည် အယုတ်သဖြင့် ငရုတ်၊ ဇီရာ
မျှကိုပင် ဝယ်ယူလိုကြသော ဈေးဝယ်များကိုသော်လည်း ထိုဇဋိလ
သူငယ် ဆိုင်ဆိုင် ရောင်းနေသည့် ဆိုင်သို့ ရှေးရှုလာကြအောင်
ပြုလုပ်ကြလေကုန်၏။ ဇဋိလသူငယ်သည် ၁၂-နှစ်ကြာအောင်
ရောင်း၍မဝံ့ စုပုံနေသော ရောင်းကုန်များကို တရက်တည်းဖြင့်ပင်
ရောင်းချလိုက်ရလေသည်။ အိမ်ရှင်ဈေးသည် သူကြွယ်သည်
ပြန်လဒ၍ ဈေးဆိုင်၌ အနည်းငယ်မျှသော ရောင်းရန် ကုန်ကိုမျှ
မတွေ့ရလေလျှင် “ချစ်သား...သင်သည် အလုံးစုံသော ရောင်း
ကုန်ဘဏ္ဍာများကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်လေသလော” ဟု မေး၍
ဇဋိလသူငယ်က “ကျွန်တော် မဖျက်ဆီးပါ။ အားလုံးရောင်းကုန်
များကို အဖေတို့ ပြောဆိုမှာထားအပ်သည့် နည်းအတိုင်း ရောင်း
ပြီးပါပြီ။ ဤငွေကား ဤမည်သောကုန်ဘဏ္ဍာ၏ အဖိုးဖြစ်ပါသည်၊
ဤငွေကား ဤမည်သော ကုန်ဘဏ္ဍာ၏ အဖိုးဖြစ်ပါသည်”ဟု
ပြောဆိုကာ စာရင်းအတိအကျ အပ်နှံလေလျှင် သူကြွယ်
သည် အလွန်ကျေနပ်၍ “အဖိုးမပြတ်နိုင်အောင် ထိုက်တန်သည့်
ယောက်ျားပါပေ၊ မည်သည့်နေရာ မည်သည့်အလုပ်အကိုင်မှာ
မဆို ချမ်းချမ်းသာသာ အသက်ရှင်နိုင်မည့်သူ ဖြစ်သည်” ဟု
ကြံစည်၍ မိမိအိမ်၌ အရွယ်သို့ရောက်ပြီး အသင့်ရှိနေသောသမီးကို
ဇဋိလလုလင်အား ပေးထိမ်းမြားပြီးလျှင် မိမိ၏ လူများကို “ဤ
ဇဋိလလုလင်အတွက် အိမ်ကြီးတဆောင် ဆောက်လုပ်ကြကုန်
လော့”ဟု စေခိုင်း၍ ထိုအိမ်ကြီး ဆောက်လုပ် ပြီးပြေလတ်သော်
“သားတို့...သမီးတို့...သွားကြလော့၊ သင်တို့သည် မိမိ၏အိမ်၌
ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ကြကုန်လော့” ဟု ပြောဆိုအပ်နှင်းလေ
တော့၏။

ရွှေတောင်ပိုင် ဧဋိကသုဋ္ဌေးဖြစ်ခြင်း

ထိုနောက် ဧဋိလလုလင်၏အဖို့ရာ အိမ်တက်မင်္ဂလာ ပြုလုပ်
သောအခါ၌ ခြေတဖက် တံခါးခုံကို နင်းမိလျှင်ပင် အိမ်၏
နောက်ပိုင်း၌ မြေကို ဖောက်ထွင်း၍ အတောင် ရှစ်ဆယ်ခန့်မြင့်
သော ရွှေတောင်ကြီး ပေါက်၍လာလေ၏။ မင်းကြီးသည်“ဧဋိလ
သတို့သား၏အိမ်၌ မြေကို ဖောက်ထွင်း၍ ရွှေတောင်ကြီး ပေါက်
သထုံ”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရလျှင်ပင် ထိုဧဋိလ
လုလင်အထံသို့ သူဌေးထီးမြို့ကို ပို့စေ၍ သူဌေးတို့ အဆောင်
အယောင် အခမ်းအနားများကို ချီးမြှောက်ကာ သူဌေးကြီး
ရာထူး၌ ခန့်အပ်လေ၏။ ထိုအခါမှစ၍ သူသည် “ဧဋိလ
သူဌေးကြီး”ဟူ၍ အမည်ထင်ရှား ကျော်ကြားလာလေ၏။

ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ခုစွင် ထုည့်ထည် စုံစမ်းစေခြင်း

ဧဋိလသူဌေးကြီးမှာ သား သုံးယောက်တို့ ရှိကြလေသည်။
သူဌေးကြီးသည် ထိုသားများ အရွယ်သို့ ရောက်ကြသောအခါ၌
ရဟန်းပြုရန် စိတ်ညွတ်လာ၍ “အကယ်၍ ငါတို့နှင့် စည်းစိမ်
တူသော သူဌေးမျိုးရှိခဲ့လျှင် မင်းကြီးတို့သည် ငါ့အား ရဟန်း
ပြုရန် အခွင့်ပေးကြလိမ့်မည်။ မရှိလျှင် ဝေးကြလိမ့်မည် မဟုတ်။
ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းဝယ် ငါတို့နှင့် စည်းစိမ်တူသော သူဌေးမျိုး—သူဌေး
အိမ်များ ရှိလေသလား”ဟု စုံစမ်းဖို့ရန် ရွှေသား အုပ်ချုပ်၊
ရွှေသားနှင်တံ၊ ရွှေသားခြေနင်းတို့ကို သွန်းလုပ်စေပြီးလျှင် မိမိ၏
လူယုံများလက်၌ ပေးအပ်၍ “အမောင်တို့...သွားကြကုန်၊ ဤ
ပစ္စည်းတို့ကို ယူဆောင်သွားကြ၍ တစုံတရာကို ကြည့်ရှုကြကုန်
သကဲ့သို့ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ခုစွင်၌ လှည့်လည်ကြပြီးလျှင် ငါတို့နှင့် စည်းစိမ်
တူသော သူဌေးမျိုး ရှိ၊ မရှိကို သိအောင် စုံစမ်းပြီးမှ ပြန်ခဲ့ကြ
လော့”ဟု ပြောဆိုမှာထား စေလွှတ်လိုက်လေ၏။

ထိုလူယုံတို့သည် ဒေသစာရီ လှည့်လည်ကြလေလျှင် ဘဒ္ဒိယမ္ဗိ
သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုလူများကို မေဏှက
သူဌေးကြီးမြင်၍ “အမောင်တို့...အဘယ်အမှု ပြုလိုကြကုန်သည်

ရတနာ | (၃) ဇဠိလသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၄၀၃

မြစ်၌ လှည့်လည်ကြသနည်း”ဟု မေးလေသော် “ကျွန်တော်များ သည် ပစ္စည်းဝတ္ထုတခု ကြည့်ရှုလိုကြ၍ လှည့်လည်ကြပါသည်”ဟု ဖြေကြားကြသဖြင့် မေဏ္ဍကသုဋ္ဌေးကြီးသည် “ဤလူများအဖို့ရာ ဤရှေ့အုတ်၊ ရှေ့နှင်တံ၊ ရှေ့မြေနှင်းတို့ကို ယူဆောင်၍ တစုံတရာ ကြည့်ရှုဖို့ရန် လှည့်လည်ဖွယ်ကိစ္စမရှိ၊ တိုင်းနိုင်ငံကို စုံစမ်းလိုကြ၍ လှည့်လည်ကြလေသည်”ဟု သိရှိရိပ်မိကာ “အမောင်တို့...ငါတို့ အိမ်နောက်ပိုင်းသို့ ဝင်၍ ကြည့်ရှုကြကုန်လော့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထိုလူများသည် မေဏ္ဍကသုဋ္ဌေးကြီး၏ အိမ်နောက်ပိုင်း၌ ရှစ်မင်းပယ်မျှ ကျယ်ဝန်းသော မြေအရပ်ဝယ် ရှေးဖော်ပြရာပါ ဆင်၊ မြင်း၊ ဥသဘ၊ ပမာဏ ရှိသည့် ရှေ့ဆိတ်ရုပ်ကြီးများ ကျောက်ကုန်းချင်း ထိခတ် ဆက်စပ်လျက် မြေကို ဖောက်ထွင်း ကာ တက်ပေါ်နေသည်တို့ကို မြင်ကြရ၍ ထိုရှေ့ဆိတ်ရုပ်ကြီးများ ၏ အကြားအကြားမှ လှည့်လည်ကာ ပြန်ထွက်၍ လာကြလေ ကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုလူများကို မေဏ္ဍက သုဋ္ဌေးကြီးသည် “အမောင်တို့...အမောင်တို့ တွေ့မြင်ရန် လှည့်လည် ရှာကြံအပ် သော ပစ္စည်းကို တွေ့မြင်အပ်ပြီလော”ဟု မေး၍ ထိုလူများက “တွေ့မြင်ကြရပါကုန်၏ အရှင်သုဋ္ဌေးကြီး...”ဟု ဆိုကြလေလျှင် “ထိုသို့ဖြစ်က အမောင်တို့သည် အလိုရှိရာသို့ သွားကြလော့”ဟု ပြောဆိုလွှတ်လိုက်လေ၏။

ဇဠိလသုဋ္ဌေးကြီး၏လူများသည် ဘဒ္ဒိယမ္ဗိမှပင် မိမိတို့ သုဋ္ဌေး ထံ ပြန်ခဲ့ကြ၍ ဇဠိလသုဋ္ဌေးကြီးက “အမောင်တို့...အမောင်တို့ သည် ငါတို့နှင့် စည်းစိမ်တူ သုဋ္ဌေးမျိုးကို တွေ့မြင်အပ်ခဲ့ပြီ လော”ဟု မေးလေသော် “အရှင်သုဋ္ဌေးမင်း...အရှင် သုဋ္ဌေးမင်း တို့၏ စည်းစိမ်သည် ဘာရှိ၍နည်း၊ ဘဒ္ဒိယမ္ဗိဝယ် မေဏ္ဍက သုဋ္ဌေးကြီး၏စည်းစိမ်သည် ဤသို့၊ ဤသို့ သဘောရှိ၏”ဟု စကား ပလ္လင်ခံကာ မိမိတို့ တွေ့မြင်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းဥသည့် အလုံးစုံကို အကုန် ပြန်ကြား ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုစကားကိုကြား၍ ဇဠိလ သုဋ္ဌေးကြီးသည် နှစ်သက်အားရ စိတ်တိုင်းကျဖြစ်ပြီးလျှင် “သုဋ္ဌေး မျိုး တမျိုးတိုကား ရအပ်ပေပြီ၊ အခြားသုဋ္ဌေးမျိုးလည်း ရှိကြောင်း

ရှိဦးမည်လော”ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်မိ၍ အဖိုးတသိန်းထိုက်သော ကမ္မလာကို ပေးအပ်ပြီးလျှင် ထိုလူယုံများကို “အမောင်တို့... သွားကြကုန်ဦးလော့၊ အခြားသူဌေးမျိုးကိုလည်း စုံစမ်းကြကုန် ဦးလော့”ဟု ပြောဆိုမှာထား၍ လွှတ်လိုက်ပြန်လေ၏။

ထိုလူများသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ သွားရောက်ကြ၍ ဇောတိက သူဌေးကြီး၏ ပြာသာဒ်အိမ်မှ မနီးမဝေး၌ ထင်းများကို စုပုံကာ မီးဖိုကြလျက် ရပ်တည်နေကြကုန်လေ၏။ လူအများက “ဤအမှု သည် အဘယ်နည်း=ဘာလုပ်နေကြသနည်း”ဟု မေးအပ်သော အခါ၌ ထိုဇဠိလသူဌေး၏ လူများသည် “ကျွန်ုပ်တို့၏ အဖို့ရာ အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော ကမ္မလာ တထည်ကို ရောင်းချကြ လေရာ ဝယ်ယူနိုင်မည့်သူ မရှိ ဖြစ်၍နေပါသည်။ ယူဆောင်၍ ကျွန်ုပ်တို့မြို့အရောက် သွားကြရမည်ကလည်း လူဆိုး သူဆိုးဘေးမှ ကြောက်ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကမ္မလာကို မီးရှို့၍သွားကြ ပါမည်”ဟု အကဲစမ်းစကား ပြောကြားကြလေ၏။

ထိုအခါ ထိုလူများကို ဇောတိကသူဌေးကြီး မြင်လတ်သော် “ဤသူတို့သည် အဘယ်အမှု ပြုကြကုန်သနည်း=ဒီလူတွေဘာလုပ် နေကြသနည်း”ဟု မေး၍ ထိုအကြောင်းကို ကြားသိရလေလျှင် ထိုလူများကို အခေါ်ခိုင်း၍ “အမောင်တို့၏ ကမ္မလာသည် အဘယ်မျှ အဖိုးထိုက်သနည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ထိုလူများက “အဖိုးတသိန်း ထိုက်တန်ပါသည် အရှင်သူဌေးကြီး...”ဟု ဖြေ ကြားအပ်လေသော် ဇောတိကသူဌေးကြီးသည် မိမိလူများကို ထို လူများအား အသပြာတသိန်း အပေးခိုင်းပြီးနောက် “အမောင် တို့...ငါ၏ တံခါးမုခ်ကို တံမြက်လှည်း၍ အမှိုက် စွန့်သွန်သော ကျွန်မအား ဤကမ္မလာကို ပေးလိုက်ကြပါလော့”ဟု ပြောဆို မှာကြားကာ ဇဠိလသူဌေး၏ လူများလက်၌ပင် အပ်နှံ၍ အပို့ ခိုင်းလိုက်လေ၏။

ဇောတိကသူဌေးကြီး၏ ကျွန်မသည် ကမ္မလာကို ယူခဲ့၍ (ထို လူများ မျက်မှောက်မှာပင်) ငိုကြွေးလျက် မိမိ၏အရှင်ဇောတိက သူဌေးကြီးအထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင်သူဌေးမင်း—

အသို့နည်း-ဘယ်နှာလဲ ကျွန်တော်မကို အပြစ်ရှိလျှင် ရိုက်နှက်ဖို့ ရန် မသင့်ဘူးလော (= ရိုက်နှက်သင့်ပါသည်ဟု ဆိုလို၏)၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့စင် ကြမ်းတမ်းသော ကမ္မလာကို ကျွန်တော်မ၏ထံသို့ ပို့စေတော်မူဘိသနည်း၊ ကျွန်တော်မသည် ဘယ်လိုနည်းဖြင့် ဤ ကမ္မလာ အကြမ်းကြီးကို ဝတ်နိုင်၊ မြီနိုင်လိမ့် မည်နည်း (= မဝတ်နိုင်၊ မမြီနိုင်ပါ)”ဟု မကျေမချမ်း စကား တိုင်ကြား ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ဇောတိကသူဌေးကြီးက “အမိ...ငါသည် ဤသို့ ဝတ်ရန်၊ မြီရန်အတွက် သင့်ထံသို့ အပို့ခိုင်း လိုက်သည် မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား ဤကမ္မလာကို လိပ်၍ သင့်အိပ်ရာခြေရင်း၌ ထားပြီးလျှင် သင်အိပ်ချိန်ရောက်သောအခါ နံ့သာရေဖြင့် ဆေးကြောပြီးသော သင့်ခြေများကို ပွတ်သုတ်ရန် အလို့ငှါ သင့်ထံသို့ ငါ အပို့လွှတ်လိုက်မိသည်၊ အသို့နည်း = ဘယ်နှယ်လဲ သင်သည် ဤသို့ (= ခြေသုတ်မှုကို) ပင် ပြုလုပ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ဘူးလော = ခြေသုတ်ရုံမျှပင်သော်မှ သင်က မသုတ်နိုင် ဘူးလော” ဟု ဖြေရှင်းပြောကြားတော့မှ ကျွန်မသည် စိတ် ကျေနပ်ကာ “ဤခြေသုတ်ရန်အမှုကိုတော့ ပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်” ဟု ပြောဆိုကာ ထိုကမ္မလာကို ယူ၍ သွားလေ၏။

ဇဋိလသူဌေးကြီး၏လူယုံတော်များသည်လည်း ထိုအကြောင်း ကို ကိုယ်တွေ့ မြင်ခဲ့ကြ၍ မိမိတို့၏ သူဌေးကြီးထံသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိကြသည်တွင် ဇဋိလသူဌေးကြီးက “အမောင်တို့... အမောင်တို့သည် ငါတို့နှင့် စည်းစိမ်တူ သူဌေးမျိုးကို တွေ့မြင် အပ်ခဲ့ပြီလော” ဟု မေးအပ်လေလျှင် “အရှင်သူဌေးမင်း...အရှင် သူဌေးမင်းဘို့၏ စည်းစိမ်သည် ဘာရှိ၍နည်း၊ ရာဇပြိတ်ပြည်ဝယ် ဇောတိကသူဌေးကြီး၏ စည်းစိမ်သည် ဤသို့၊ ဤသို့ သဘော ရှိ၏” ဟု စကားပလွင်ခံကာ ဇောတိကသူဌေးကြီး၏ ပြာသာဒ် ကြီး အသရေ၊ စည်းစိမ်ကုံလုံ ပြည့်စုံပုံကို ပြောကြားပြီးလျှင် မိမိတို့ ကိုယ်တွေ့ မြင်ခဲ့ကြရသည့် ထိုကျွန်မနှင့် ကမ္မလာအကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ဇဋိလသူဌေးကြီး သားသုံးယောက်၏ဘုန်းကံကို စုံစမ်းခြင်း

ဇဋိလသူဌေးကြီးသည် ထိုလူယုံတော်များ၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် နှစ်သက်အားရမ်း ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိလျက် “ငါသည် ယခုအခါ ရဟန်းပြုရန် အခွင့်ကို ရပေတော့မည်” ဟု ကြံစည် ခင်ခြင်၍ မင်းကြီးထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင်မင်းကြီး...အကျွန်ုပ်သည် ရဟန်းပြုလိုပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌။ ။မည်သည့်မင်းဟု အဋ္ဌကထာ၌ ထိုက်ရိုက်မဖော်ပြအပ်သော်လည်း “ဗိမ္ဗိသာရရညော ပန ဝိဇိတေ ပဉ္စ အဓိတဘောဂါ နာမ အယေသံ ဇောတိဏော၊ ဇဋ္ဌိလော၊ မေဏ္ဍကော၊ ပုဏ္ဏကော၊ ကာဠဝဋ္ဌိယောတိ။ = အထူးအားဖြင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အာဏာပြန့်နှံ့ရာ နိုင်ငံတော်၌ ဇောတိက၊ ဇဋ္ဌိလ၊ မေဏ္ဍက၊ ပုဏ္ဏက၊ ကာဠဝဋ္ဌိယဟူ၍ အဓိတဘောဂသူဌေးကြီး ၅ ဦးတို့ ရှိကြ၏” ဟု ဝိသာခါဝတ္ထု ဓမ္မဗဒ္ဓ အဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၂၄၃-၌ ဖွင့်ပြအပ်သောကြောင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏)။

မင်းကြီးကလည်း “ကောင်းပြီ သူဌေးကြီး...သင် အလိုရှိတိုင်း ရဟန်းပြုလော့” ဟု ကြည်သာစွာ ခွင့်ပြုလေ၏။ ဇဋ္ဌိလသူဌေးကြီးသည် မိမိအိမ်သို့ ပြန်ခဲ့၍ သားသုံးယောက်တို့ကို အခေါ်ခိုင်းပြီးလျှင် ရှေ့အရိုးတပ်သည့် စိန်ပေါက်ချွန်းကို သားအကြီး၏ လက်၌ အပ်နှင်းစပေးထား၍ “ချစ်သား...အိမ်၏ နောက်ဘက်ဝယ် ရှေ့တောင်မှ ရှေ့စိုင့်တစ်ခုကို ထုတ်ဆောင် တူးယူခဲ့လော့” ဟု ဆို၍ လွှတ်လိုက်လေ၏။ သားအကြီးသည် စိန်ချွန်းကို ယူဆောင်ကာ သွားရောက်၍ ရှေ့တောင်ကို တအားပေါက်လေ၏။ ကျောက်ဇရာကြီး၌ ပေါက်အပ်သောအခါကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ ဇဋ္ဌိလသူဌေးကြီးသည် သားအကြီးလက်မှ စိန်ချွန်းကိုယူ၍ သားအလတ်လက်၌ အပ်နှင်းကာ ရှေးနည်းအတူ လွှတ်လိုက်ပြန်လေ၏။ ထိုသားအလတ်၏အဖို့ရာလည်း ရှေ့တောင်ကို စိန်ချွန်းဖြင့် ပေါက်လေလျှင် ကျောက်ဇရာ၌ ပေါက်အပ်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်လေ၏။

ထို့နောင်မှ စိန်ချွန်းကို သားအငယ်၏ လက်၌ ပေးအပ်၍ အပေါက်လွှတ်လိုက်ပြန်လေ၏။ ထိုသားအငယ်၏အဖို့ရာ စိန်ချွန်း

ကို ယူသွား၍ ရွှေဟောင်ကို ပေါက်သည်ရှိသော် အမှုန်ထောင်း ထုကာ စုပုံ၍ထားအပ်သော မြေညက်၌ ပေါက်အပ်သောအခါ ကဲ့သို့ အလွှာလိုက်၊ အစုလိုက် အလွယ်တကူ ရွှေများ ထွက်၍ ကျလာလေ၏။ ထိုအခါ သားအငယ်ကို ဇဋိလသူဌေးကြီးသည် “လံာလော့ ချစ်သား...ဤမျှလောက်ဖြင့် တော်သင့်ပြီ” ဟု ဆို၍ သားအငယ်နှင့် သားအကြီးတို့ကို “ချစ်သားတို့...ဤရွှေတောင် သည် ချစ်သားတို့၏ ဘုန်းကံကြောင့် ဖြစ်လာသည်မဟုတ်၊ ငါနှင့် သင်ကိုညီငယ်၏ ဘုန်းကံကြောင့် ဖြစ်လာလေသည်။ သို့ရကား ဤညီငယ်နှင့် တစ်စိတ်တည်း တပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြကာ သင်တို့ စာသုံးကြလော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

(ဤ၌) ။ ရှေးပော်ပြုရာပါ ဇဋိလသူဌေး၏ ရွှေပန်းထိမ်သည် ဘဝက ဖြစ်ရပ်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုရွှေပန်းထိမ်သည် ဘဝက “ဆင်၏ ဘုရားကို ရေထဲ ပစ်ချ၍သာ သွားပေတော့” ဟု ရိုင်းပြုစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်အား ပြောကြားခဲ့သည့် အကုသိုလ် ဝစီကံကြောင့် ခုနစ်ဘဝတို့တိုင်တိုင် မွေးဖွားပြီးသောအခါ ရေအမျှောခံခဲ့ရရုံမျှ မက ဤယခုနောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝမှာလည်း ထိုအကုသိုလ်ဝစီကံကြောင့်ပင် ဖွားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ရေအမျှော ခံရလေသည်။

ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတုစေတီတော်ကြီးအား ပူဇော်၍ တောင်းပန်ဝန်ချရန် ရွှေပန်းများပြုလုပ်သောအခါ သားအငယ်ကသာ အဖော်သဟဲဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ဤယခု ရွှေတောင်ကြီးသည် ဇဋိလ သူဌေးနှင့် သားအငယ်တို့အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာရလေသည်။

ဤသို့လျှင် ဇဋိလသူဌေးကြီးသည် သားတို့ကို ဆုံးမမှာထား ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းပြုပြီး နောက် ရဟန်းစာရားပွားများကြီးကုက် အားထုတ်သဖြင့် နှစ်ရက်၊ သုံးရက်အတွင်းမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အခါဝယ် ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဇဋိလ

သူဌေး၏ သားသုံးယောက်တို့နေရာ အိမ်ကံခါးဝသို့ ကြွရောက်
တော်မူလေ၏။ ထိုသားသုံးယောက်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား
အမှူးပြုသော ရဟန်းသံဃာအား လ-ဝက် (=၁၅-ရက်) ပတ်လုံး
ဆွမ်းအလှူဒါနကို ပေးလှူကြလေကုန်၏။

ရဟန်းတို့သည် တရားခန်းမဆောင်=ဓမ္မသဘာဝယ် “ငါ့ရှင်
ဇဠိလ...ယနေ့လည်း သင့်အဖို့ရာ အတောင်ရှစ်ဆယ် မြင့်သော
ရှေ့တောင်ကြီးနှင့်သားသုံးယောက်အပေါ်၌ တွယ်တာတပ်မက်မှု
ရှိသေးသလော” ဟု အမေးစကား ဖြစ်ပွားစေကြလေကုန်၏။
အရှင်ဇဠိလ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်က “ငါ့ရှင်တို့...ငါ့အဖို့ရာ သို့
ရှေ့တောင်နှင့် သားတို့၌ တပ်မက်ခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်း အလျှင်း
မရှိတော့” ဟု ပြောကြားလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် “ဤဇဠိလ
ထေရ်ကား မဟုတ်မမှန် ပြောကြား၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဝန်ခံ
ပြောဆိုသိ၏” ဟု အပြစ်တင်စကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။
မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့၏ စကားကို ကြားသိတော်မူ၍
“ရဟန်းတို့...ငါ့သားတော် ဇဠိလရဟန်း၏ သန္နာန်မှာ ထိုရှေ့
တောင်နှင့် သားတို့၌ တပ်မက်ခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်း အလျှင်းပင်
မရှိတော့ချေ” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့သော တရား
ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

ယောဓ တဏှံ ပဟန္တာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိဂ္ဂိဏံ၊ တမဟံ မြုမိ မြာဟ္မဏံ။
(ဤဂါထာအနက်ကို အောက်ဇောတိကသူဌေးဝတ္ထု၌ ရေးသားခဲ့ပြီ)။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့သည်
သောတာပတ္တိဖိုလ်-၈သည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။ ။
(ဓမ္မပဒ ဌ ၂၊ စာမျက်နှာ ၄၄၁-မှ စ၍ ထုတ်နုတ်ရေးသား
သည်)။

ဤကား ဇဠိလသူဌေး အကြောင်းတည်း။

ကာဠဝဠိယ သုဋ္ဌေးအကြောင်း

ဤ ကာဠဝဠိယသုဋ္ဌေးအကြောင်းကား ဥပရိပဏ္ဍာသ အဋ္ဌကထာ ၁-ဒေဝဒဟသုတ်အဖွင့် စာမျက်နှာ (၄) ၌ အကျဉ်းချုပ် လာရှိ၏။ လာရှိပုံကား—

မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ကာဠဝဠိယ အမည်ရှိသော ဆင်းရဲသားတယောက် ရှိလေသည်။ တနေသ၌ ကာဠဝဠိယ၏ဇနီးသည် စားသုံးရန်အတွက် ဟင်းရွက်နှင့်ရောသော ယာဂုချဉ်ကို ပြုတ်၍ထား၏။ (အလွန်ဆင်းရဲသောကြောင့် ထမင်းချက်၍ မစားနိုင်ပဲ ယာဂုကိုပင် ဟင်းရွက်နှင့်ရော၍ ကျိုရခြင်းဖြစ်သည်)။ ထိုနေ့၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှ တကော်မူ၍ ငါသည် အဘယ်သူအား ချီးမြှောက်မှု ပြုရပါမည်နည်း” ဟု ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် ကာဠဝဠိယဆင်းရဲသားကို ဉာဏ်၌မြင်၍ သူ၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွရောက် ဆွမ်းရပ်တော်မူလေ၏။

ကာဠဝဠိယ၏ ဇနီးသည် မထေရ်၏လက်မှ သပိတ်ကိုတောင်းယူ၍ ကျိုပြီးအသင့်ရှိနေသော ဟင်းရွက်နှင့်ရောသည့် ယာဂုချဉ်အားလုံးကို သပိတ်၌ လောင်းထည့်၍ မထေရ်အား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ (ဤအလှူမျိုးကို “နိရဝသေသဒါန = ကိုယ်ဖို့ မချန်သောလှူခြင်း” ဟူ၍ ခေါ်ဆိုလေသည်)။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ထိုယာဂုကို မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်ဘေး၌မြတ် မျှတတော်မူရုံသာ ခံတော်မူ၏။ ကျန်သောယာဂုသည် ရဟန်းငါးရာတို့အား လောက်ငပေ၏။ ကာဠဝဠိယဆင်းရဲသားသည်လည်း ဆွမ်းကြွင်းဆွမ်းကျန် တောင်းခံရန်အတွက် ထိုနေရာသို့ (ယာဂုဝေသောနေရာသို့) ရောက်လာလျက် စားသုံးရန် ယာဂုအနည်းငယ်ကို ရရှိလေ၏။

အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ယာဂုဒါယကာ ကာဠဝဠိယအတွက် ရရှိမည့်အကျိုးကို မေးလျှောက်

လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ဤနေ့မှ နောက် ခုနစ်ရက် မြောက်၌ ကာဠဝဠိယသည် သူဌေးထီးမြို့ကို ရလိမ့်မည် = သူဌေး ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ကာဠဝဠိယဆင်းရဲ သားသည် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူအပ်သည့် ထိုစကားကို နားဆတ်ဆတ်ကြားရ၍ အိမ်သို့ ပြန်လာပြီးလျှင် ဇနီးသည်အား ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ၌ ဗိဇ္ဇိသာရမင်းတရားသည် မြို့ကို လှည့်လည်သည် ရှိသော် အရှင်လတ်လတ် ကားစင်တင်ထားရာတံကျင်၌ နေရသူ ရာဇဝတ်သား ယောက်ျားကို မြင်ထော်မူလေ၏။ ရာဇဝတ်သား သည် မင်းကြီးကို မြင်ရလျှင် “အရှင်မင်းကြီး... အရှင်မင်းကြီးတို့ ပွဲတော်စာတည်သည့် ထမင်းကို ပို့သတော်မူကြစေချင်ပါသည်” ဟု အရဲစွန့်ကာ ကျယ်လောင်စွာသော အသံဖြင့် ဟစ်အော်ပြော ဆိုလေ၏။ “မင်းကြီးသည် အိမ်း...ကောင်းပြီ ပို့စေလိုက်မည်” ဟု ပြောဆိုခဲ့၍ ညချမ်းပွဲတော်စာ ဆက်သလာသောအခါ၌ ထို ရာဇဝတ်သား တောင်းခံလိုက်သည့်စကားကို အမှတ်ရတော်မူ၍ “ဤစားတော်ထမင်းပွဲကို မြို့အပြင် ကားစင်တံကျင်သို့ ရောက် အောင် ပို့ဆောင်နိုင်မည်သူကို စုံစမ်းကြလော့” ဟု ဆိုင်ရာဝန် တို့ကို မိန့်ဆိုလေ၏။

ရာဇမြတ်ပြည်၏ ပတ်ဝန်းကျင် မြို့ပစ္စာအရပ်မှာ အလွန် ကြမ်းကြုတ်သည့်ဘီလူးများ လှည့်လည်ကျက်စားရာဌာနဖြစ်သော ကြောင့် ညဉ့်အချိန်၌ အလွယ်တကူ မည်သူမျှ မြို့အပြင်သို့ မထွက် ဝံ့သောကြောင့် ဆိုင်ရာဝန်တို့သည် အသပြာ ထောင်ထုပ်ကို မြို့တွင်း၌ လှည့်လည်စေကြလေကုန်၏။ (= မြို့အပြင် ကားစင် တံကျင်သို့ ထမင်းသွားရောက် ပို့ဝံ့သောသူသည် ဤအသပြာ စထောင်ထုပ်ကို ယူစေ-ဟု မြို့တွင်း၌ လှည့်လည်ကျေညာစေလေ သည်)။ ပဌမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ် လှည့်လည်စေရာ၌ အသပြာ ထောင်ထုပ်ကို ယူဝံ့မည်သူ မပေါ်ထွက်ပဲ တတိယအကြိမ် လှည့် လည်စေသောအခါမှ ကာဠဝဠိယ၏ ဇနီးသည် ထိုအသပြာ

ရတနာ] (၄) ကာဠဝဠိယသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၄၁၁

ထောင်လှုပ်ကိုမင်းချင်းတို့လက်မှ ယူလိုက်လေ၏ (ကြောက်လှိုင်လွှဲ၊ ရဲလှိုင် သူကောင်းဖြစ်သည့် သဘောမျိုးတည်း)။

သူမကို မင်းချင်းတို့သည် မင်းကြီးအား ပြသကြလေကုန်၏။ သူမသည် ယောက်ျား၏အသွင်ကို ယူပြီးလျှင် (=ယောက်ျားတို့အဝတ်အထည်များကို ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင်) ကိုယ်၌ လက်နက်ငါးပါးကိုဖွဲ့ချည်လျက် ထမင်းပွဲတော်ကိုယူဆောင်ကာ ရဲရဲရင့်ရင့် မြို့မှထွက်ခဲ့လေ၏။ မြို့ပြင်သို့ရောက်လျှင် ထန်းပင်၌ စိုးအုတ်နေထိုင်သည့် “ဒီသတာလ” မည်သော နတ်ဘီလူးသည် ထန်းပင် အနီးမှ သွားသောသူမကို မြင်လေလျှင် “ရပ်လော့၊ ရပ်လော့၊ သင်သည် ငါ့အစာ ဖြစ်လေပြီ” ဟု မြစ်ခြောက်စကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ဘီလူးနှင့်သူမတို့ အပြန်အလှန်ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(သူမ) ငါသည် သင့်အစာမဟုတ်၊ ငါကား မင်းကြီး၏ တမန်တော် ဖြစ်သည်။

(ဘီလူး) ယခု အဘယ်သို့ သွားမည်နည်း။

(သူမ) အရှင်လတ်လတ် ကားစင်တင်သော တံကျင်၌ နေသော ရာဇဝတ်သားအထံသို့ ငါ သွားမလို့။

(ဘီလူး) ငါ၏ သတင်းစကားတခုကိုလည်း ဆောင်သွားခြင်းငှါ သင်စွမ်းနိုင်စါမည်လော။

(သူမ) အိမ်း...စွမ်းနိုင်ပေ၏။

(ဘီလူး) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “သူမန နတ်မင်းကြီး၏သမီး ဒီသတာလဘီလူး၏ဇနီး ကာဠိမည်သော နတ်သမီးသည် သားထိုမွေဖွားလေပြီ” ဟု လမ်းတလျှောက်၌ ဟစ်အော်ကြွေးကြော် ပြောကြားပါလေ။ ဤထန်းပင်ခြေ၌ ရွှေအိုး ခုနစ်လုံးတို့ ရှိကြပါကုန်၏။ ထိုရွှေအိုးများကို သတင်းကြွေးကြော်ခအနေ သင်ယူပါလေ။

သူမသည် “သုမနနတ်မင်းကြီး၏သမီး ဒီဃတာလဘီလူး၏ ဇနီး ကာဠိမည်သော နတ်သမီးသည် သားကိုမွေးဖွားလေပြီ” ဟု လမ်းတလျှောက်၌ ဟစ်အော် ကြွေးကြော်၍ သွားလေ၏။ သုမန နတ်မင်းကြီးသည် နတ်ဘီလူးတို့ အစည်းအဝေး၌ နေထိုင်ယင်းက ထိုအသံကို ကြားရ၍ “လူသားတယောက်သည် ငါတို့အတွက် အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်သော သတင်းကို ဆောင်ယူလာ၏။ ထိုလူ သားကို ခေါ်လိုက်ကြလော့” ဟု ပြောဆိုခေါ်ငင်စေကာ သံတင်း စကားကို ကြားသိရ၍ သဒ္ဓါကြည်ညိုဖြစ်ရှိလျက် “ဤသစ်ပင်၏ ဘေးပတ်လည် အဝန်းအရိပ် ပြန့်နှံ့ရာအရပ်၌ ရွှေအိုးများ ရှိကြ သည်။ ထိုရွှေအိုးများကို သင့်အား ငါပေး၏” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

သူမသည် ကားစင် တံကျင်ရှိရာသို့ သွား၍ ရာဇဝတ်သားကို ထမင်းခွံ၍ ကျွေးလေ၏။ ရာဇဝတ်သားသည် ထမင်းစားပြီး နောက် ခံတွင်းကို သူမ၏လက်ဖြင့် သုတ်၍ပေးသောအခါ မိန်းမ အတွေ့မှန်း သိ၍ သူမ၏) ဆံထုံး၌ တအားကိုက်၍ ထားလေ၏။ သတ္တိကောင်းသော သူမသည် သန်လျက်ဖြင့် မိမိဆံထုံးကို ဖြတ် ထားခဲ့၍ မင်းကြီးထံသို့သာလျှင် ပြန်သွားလေ၏။

ထိုအခါ မင်းကြီးက “မယ်မင်း ကမင်းကျွေးပြီးခဲ့ကြောင်းကို အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာ အမှတ်အသားဖြင့် ငါသိရမည် နည်း” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် သူမသည် “ကျွန်တော်မျိုးမ-၏ ဆံထုံးအမှတ်အသားဖြင့် သိတော်မူနိုင်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုကာ မင်းကြီးအား မိမိ တွေ့ကြုံခဲ့ရသမျှသော ဖြစ်ရပ် အားလုံးကို ပြန်ကြားလျှောက်ထား၍ ထိုရွှေအိုးများကို ဆောင်ယူစေလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုရွှေအိုးများကိုဆောင်ယူစေပြီးလျှင် မှူးမတ်တို့ကို “အခြားတပါးသောသူ၏အဖို့ရာ ဤမျှ များပြားသော ဥစ္စာမည် သည် ရှိသလော” ဟု မေးတော်မူ၍ မှူးမတ်တို့က “မရှိပါ အရှင် မင်းကြီး....” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေလျှင် မင်းကြီးသည်

ရတနာ] (၄) ကာဠဝဠိယသုဋ္ဌေးအကြောင်း ၄၁၃

သူမ၏အိမ်ရှင် ကာဠဝဠိယကို ရာဇပြိတ်ပြည်၌ အဆောင်
အယောင် အခမ်းအနား နေရာများပါ ပေးအပ်ကာ “နေသေဋ္ဌိ”
ဘွဲ့တံဆိပ်တပ်သည့် သုဋ္ဌေးကြီး ရာထူး၌ ခန့်အပ် မြှောက်စား
တင်ထားလေသတည်း။

ဤကား ကာဠဝဠိယသုဋ္ဌေး အကြောင်းတည်း။

အဓိကဘောဂ သုဋ္ဌေးကြီးများအကြောင်း ပြီး၏။

ဤတွင်ရွှေ့ကား မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲတည်း။

၁၃၃၁-ခု၊ ပဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁၃)ရက်နေ့

နံနက် (၁၁)နာရီအချိန်တွင် ပြီးသည်။

(ပုံ) ဦးစိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

ဓမ္မနာဒတိုက်၊ မင်းကုန်းတောင်မိုး။

ကျမ်းပြီးနိဂုံးဆုတောင်း ၉-ဂါထာ

ပါဠိ, စာနက်

- (၁) တိသတေကသဟဿမိ၊
သာကေ'ကတ္တိ'သတာမိကေ။
အခုတေယျသဟဿမိ၊
ဇိနစက္ကေ တု တေရသေ။
- (၂) ပဌမာသာဠမာသဿ၊
ကာဠေ တေရသမေ ဒိနေ။
သောရိဝါရမိ ပုဗ္ဗဏှေ၊
ကောဒသသင်္ဂိက္ခဏေ။

ကေတ္တိ'သတာမိကေ = သုံးဆယ့်တခု အလွန်ရှိသော၊
 တိသတေကသဟဿမိ သာကေ = တထောင့်သုံးရာ
 ကောဇာထိုနှစ် သက္ကရာဇ်၌။ ဝါ။ ကေတ္တိ'သတာမိကေ
 တိသတေကသဟဿမိ သာကေ = ကောဇာသက္ကရာဇ်
 (၁၃၃၁) တထောင့် သုံးရာ သုံးဆယ့်တစ် ခုနှစ်၌။ ဇိန-
 စက္ကေ တု = ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာနှစ်သော်ကမ်း
 တေရသေ = တဆယ့်သုံးနှစ် အလွန်ရှိသော။ အခုတေယျ-
 သဟဿမိ = နှစ်ထောင့်ငါးရာ သာသနာနှစ်၌။ ဝါ။
 တေရသေ အခုတေယျသဟဿမိ = နှစ်ထောင့်ငါးရာ
 စွန်းလာတဆယ် သုံးနှစ်ကယ်သား ဘုန်းကြွယ်မြတ်စွာ
 သာသနာနှစ်၌။

ပဌမာသာဠမာသဿ = ပဉ္စင်းခံပွဲ မြိမ်မြိမ်သုလျက် မြိုင်စံ
 စုံနက် ရဂုံချက်ဝံယ် ပုန်းညက်မာလီ သော်တာရီတို့ ညဉ္ဇစီ
 ပွင့်ကြ ပဌမဝါဆိုလ၏။ ကာဠေ တေရသမေ ဒိနေ =
 ပုဏ္ဏမိကျော်တက် တဆယ့်သုံးရက်နေ့ဖြစ်သော။ သောရိ-
 ဝါရမိ = နဝါးပျော်မွေ့ စနေနေ့၌။ ပုဗ္ဗဏှေ ကောဒသ-

သဒ္ဓိက္ခကေ=ဖလ်ရဝိန်စက် လျှံရှိန်တက်သား နံနက်သဒ္ဓိ ဆယ့်တနာရီအချိန်၌။

- (၃) သိဒ္ဓိပတ္တော မဟာဗုဒ္ဓ-
ဝံသော ဗုဒ္ဓတ္ထဒီပကော။
ဆဘာဂေဟိ သုခံ ဆဋ္ဌ-
သံဂိတိသဟဇာတကော။

ဗုဒ္ဓတ္ထဒီပကော = ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ကြောင်းအရာကို ပါရမီ အယဉ် ဝါတော်စဉ်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ထွန်းဝ အများဆုံးညွှန်းပြ သော။ ဆဋ္ဌသံဂိတိသဟဇာတကော = နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓ သာသန၏ ရင်မှပေါက်ဖွား သားဩရသ ဆိုသင့်လှသား ဆဋ္ဌယင်လာ သင်္ဂါယနာနှင့်ယှဉ်ကာထွန်းပေါ် ဖွားဘက် တော်သမိုက် ခေါ်ဆိုထိုက်သော။ မဟာဗုဒ္ဓဝံသော = မှတ်ဖွယ်ပုံယင် ပြည့်စုံလင်သား မဟာဗုဒ္ဓဝင် မည်တွင် ခေါ်မှန်း စာတော်ကျမ်းသည်။ ဆဘာဂေဟိ = စိတ်ဖြာ ဝေခွဲ ဆဋ္ဌမတိုင်အောင်သော ခြောက်တွဲတို့ဖြင့်။ သုခံ = မပင်မပန်း ချမ်းသာစွာ။ သိဒ္ဓိပတ္တော = ဗုဒ္ဓဝါဒီ စာ အညီဖြင့် ဝသီဂ္ဂုစင်း လူခပင်းအား အလင်းပညာ ဖြန့်ပိဋ် ၄၂၇ မင်္ဂလာနုပ္ပိ အနှက်ပြည့်လျက် သိဒ္ဓိပြီးမြောက် အဆုံးသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ။

- (၄) ပဉ္စတာလီသဝဿာနိ၊
ဋ္ဌတွာ လောကံ သဒေဝကံ။
ဥတ္တာရေသိ မဟာဝီရော၊
ဓမ္မနာဝါယ ယော ဇိနော။

မဟာဝီရော=ဗုဒ္ဓကိစ္စ ငါးဌာနကို နေ့ညမပြတ် ပြီးစေ လတ်သား သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ ကြီးမြတ်သော ဝီရိယရှိတော် မူသော။ ယော ဇိနော = ငါးမာရ်အောင်မြင် အကြင် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ပဉ္စတာလီသဝဿာနိ = လေးဆယ့်ငါးဝါ အခါကာလတို့ ပတ်လုံး။ ဋ္ဌတွာ =

ရွှေတောင်နှုန်းတူ တည်တော်မူ၍။ သဒေဝကံ လောကံ = မြဟ္မာ, နတ်နှင့်တကွ လောကလူသား သတ္တဝါများကို။ (ဝါ) သဒေဝကံ လောကံ = မြဟ္မာ, နတ်, လူ သုံးဘုံသူ ကို။ ဓမ္မနာဝါယ = မဂ္ဂင်ရှစ်ဖော် တရားတည်းဟူသော လှေဖောင်တော်ဖြင့်။ ဥက္ကာရေသီ = နိဗ္ဗူသာဝှမ်း မှာရပ် ကမ်းသို့ ကူးသန်းရောက်အောင် ထုတ်ဆောင်ကယ်ယူ ဆယ်တင်တော်မူခဲ့လေပြီ။

- (၅) တံ ဇိနံ ပဉ္စတာလီသ-
 ခဏ္ဍေန ပူဇယာမဟံ။
 သက္ကစ္ဆံ ဗုဒ္ဓဝံသေန၊
 ဂန္ဓေနေဟ သဂဏ္ဍိနာ။

အဟံ = ပညာသံဝတ္တနိက ရှေးပုညကြောင့် ငယ်က ခုထိ စာမျက်စိဖြင့် သတိမကွာ နေခွင့်ကို ရခဲ့ပါသော မဟာ, ဝိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓိုရ် ထေရ်ပုဂ္ဂိုလ်သမုတ် အကျွန်ုပ် သည်။ ဣဟ = မျက်မှောက်ကြိမ်လာ ဤဘုရားသာသနာ ဌ။ ပဉ္စတာလီသခဏ္ဍေန = ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ရှင်ပင့်ဝါကို သဒ္ဓါ မျှော်မှန်း လေးဆယ့် ငါးခဏ်းရှိသော။ သဂဏ္ဍိနာ = အနုဒီပနီ, တလီကွင်းသတ် ဂဏ္ဍိ = အဆုံးအဖြတ်နှင့်တကွ သော။ ဗုဒ္ဓဝံသေန ဂန္ဓေန = မဟာဗုဒ္ဓဝင် မည်တွင် ခေါ်မှန်း စာတော်ကျမ်းဖြင့်။ တံ ဇိနံ = ငါးမာရ်အောင်မြင် ထိုဘုရားရှင် ကိုယ်ဘော်မြတ်ကို။ သက္ကစ္ဆံ ပူဇယာမိ = ကိုယ်မကြော့ကြမ်း နှုတ်မသွမ်းပဲ စိတ်ဝမ်းနွံကျိုး မာန်ကို ချိုး၍ မြတ်နိုးကော်ရော် ရှိခိုးပူဇော်ပါ၏ဘုရား။

- (၆) ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တဿ၊
 အာနုဘာဝေန ပါဏိနော။
 သဗ္ဗေ သဒ္ဓမ္မရာဇဿ၊
 ဥတွာ ဓမ္မံ သုခါဝဟံ။

မယာ = တိပိဋကဓိုရ် ထေရ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ဆိုသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ယံ ကုသလံ = မဟာဗုဒ္ဓဝင် မည်တွင်

ခေါ်မှန်း စာတော်ကျမ်းကို ကြီးပမ်းပြုရ ဝိရိယနှင့် ဉာဏ၊ သဒ္ဓါ ယှဉ်ဘက်ပါသော မဟာခေါ်ဆို မြားမြောက်လှ သော အကြင်ကုသိုလ်ကို။ ပတ္တံ = ယောနိသော ပဒဋ္ဌာန် အကြောင်းခံ၍ ကေန ဆတ်ဆတ် ရောက်အပ် ရအပ် လေပြီ။ တဿ ကုသလဿ = ကျမ်းပြုပါရ ဝိရိယနှင့် ဉာဏ၊ သဒ္ဓါ ယှဉ်ဘက်ပါသော မဟာခေါ်ဆို မြားမြောက် လှသော ထိုကုသိုလ်၏။ အာနုဘာဝေန = အမွေခံရိုး ကံတန်ခိုးဟု ဖန်ပျိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့်။ သဗ္ဗေ = ကြွင်းမဲ့ဥသို့ အလုံးစုံကုန်သော။ ပါဏိနော = ဇီဝိတိန္ဒြေ ထိန်းစောင့်ချေ၍ ရှည်ထွေခုထိ တည်နေဘိသား သက်ရှိ များစွာ သတ္တဝါတို့သည်။ သဒ္ဓမ္မရာဇဿ = ပါရမီ၊ စာဂ စရိယနှင့် ဘုရားကျေးဇူး တရားထူးတို့ဖြင့် ပွားလူးများစွာ သတ္တဝါတို့ကို သဒ္ဓါရှုန်းဝေ နှစ်သက်စေသည့် ပရမေ မှန်ကင်း တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ သုခါဝဟံ = လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာ စက်ကို လက်ရောက်ရအောင် ရွက်ဆောင်ပေတတ်ထ သော။ ဓမ္မံ = ဟောဖော်မိန့်ညောင်း တရားကောင်းကို ဥတွာ = သုတ၊ စိန္တာ ဘာဝနာဟု ပညာ သုံးဆိုင်း မြင်းလျှင်စိုင်းသို့ ပြိုင်းပြိုင်းထင်ထင် အမှန်အတိုင်း သိမြင် ကြ၍—

(၇) ပါပုဏန္တ၊ ဝိသုဒ္ဓါယ၊ သုခါယ ပဋိပတ္တိယာ။
အသောကမနုပါယာသံ၊ နိဗ္ဗာနသုခမုတ္တမံ။

ဝိသုဒ္ဓါယ = ကာမသုခလိက၊ အတ္တကိလမထာ နှစ်ဖြာ သော အယုတ်တရားတို့မှ ဝေးခြားကင်းကွယ် သန်ရှင်း စင်ကြယ်သော။ သုခါယ = မဂ်ဖိုလ်၏ အဟန့်အတား နိဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ရှားဖို့ငှါ လွယ်ကူ ချမ်းသာစွာ သော။ ပဋိပတ္တိယာ = အဋ္ဌကိက ဖြူစင်လှသား မဇ္ဈိမ- ပဋိပတ် အကျင့်မြတ်ဖြင့်။ အသောကံ = ဗျဿန ၅-မျိုး တရားဆိုးတို့ကြောင့် စိုးရိမ်ပူဆွေးရခြင်း အလျှင်းမရှိ

ကျမ်းပြီးနိဂုံး ဆုတောင်း

သော၊ အနုပါယာသံ = ရင်ဝမ်းမလင်း ပင်ပန်းပြင်း၍
 အတွင်းကြိတ်ဟု မဖိတ်ဆုပဲ စိတ်ပူလှိုက်ဆွေး ဥပါ-
 ယာသ = အလောင်အမြိုက်ဘေးလည်း မရှိထသော။
 ဥတ္တမံ = ဆိုခဲ့ပြီးလတ် ဂုဏ်သကတ်ကြောင့် မြင့်မြတ်ကဲချွန်
 သာလွန်စွာထသော။ နိဗ္ဗာနသုခံ = ဘဝကြီးငယ် အသွယ်
 သွယ်ကို မြွေးတွယ်ချုပ်စစ် တဏှာငတ်မှ ကျွတ်ရာ၊
 လွတ်ရာ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ချမ်းသာသို့။ ပါပုဏန္တု =
 ဒိပ္ပါဘိည ဒသဝိပဿနာ ပညာကွန်းပြောက် သွန်းသွန်း
 ဆောက်၍ ဆိုက်ရောက်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

- (ဂ) စိရံ တိဋ္ဌတု သဒ္ဓမ္မော၊
- ဓမ္မေ ဟောန္တု သဂါရဝါ။
- သဗ္ဗေပိ သတ္တာ ကာလေန၊
- သမ္မာ ဒေဝေါ ပဝဿတု။

သဒ္ဓမ္မော = ပရိယတ်, ပဋိပတ်, ပဋိဝေဓ-ဟု သဒ္ဓမ္မ
 တွင်ခေါ် သာသနာတော်သုံးရပ်သည်။ စိရံ = အနှစ်
 ငါးထောင် မြားမြောင်ရှည်ကြာ အခါကာလပတ်လုံး။
 တိဋ္ဌတု = ပိတဏှဝါဒီ ရန်မသိပဲ လှုံခြည်ဝေရွန်း နေစက်
 ဝန်းသို့ တည်လွန်းတောက်ပပါစေသတည်း။ သဗ္ဗေပိ =
 ကြွင်းမဲ့ညသို အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တာ =
 လူ, နတ်, မြဟွာ သတ္တဝါတို့သည်။ ဓမ္မေ = ရှင်စော
 ဘုရား ဟောကြားမြှိုက်ဖော် တရားတော်၌။ သဂါရဝါ
 ဟောန္တု = ကိုးကွယ်ရာစစ် ကေန်ဖြစ်ဟု နှစ်နှစ်ကာကာ
 ယုံကြည်စွာဖြင့် ပညာဆီမီး ထွန်းညှိသီး၍ ကျောက်ထီး
 အတူ အလေးမှုကြပါစေကုန်သတည်း။ ဒေဝေါ = လူသူ
 အပေါင်း ပူးစည်ညောင်းအောင် ကြောင်းရင်းမှန်တုံ
 ကျေးဇူးပုံသား ပဇ္ဇာန်ခေါ်လျှင်း မိုးနတ်မင်းသည်။
 ကာလေန = ရွာချိန်သင့်ရာ ညဉ့်အခါ၌။ (ဝါ) ကာလေန
 = မြေညှံရာ အရပ်၌ - ငါးရက်တကြိမ်, မြေအလတ်စား
 အရပ်၌ - ဆယ်ရက်တကြိမ်, မြေကောင်းရာအရပ်၌ -

တဆယ့်ငါးရက် = တပက္ခတကြိမ် ရွာချိန်သင့်ရာ ညဉ့် အခါ၌။ သမ္မာ ပဝဿတု = အရည်ထန်စွာ မြိပြည်ရွာတို့ သာယာတင့်မော စည်ပင်ပြောအောင် မြောမြောဝှက်ဝှက် ရွာဖြိုးသွန်ပါစေသတည်း။

(၉) ယထာ ရက္ခိံသု ပေါရာဏာ၊
သုရာဇာနော တထေဝိမံ။
ရာဇာ ရက္ခတု ဓမ္မေန၊
အတ္တနောဝ ပဇံ ပဇံ။

ပေါရာဏာ = ရှေးအထက်ကျော် အခါသော်က တေ ဇော်ထွန်းသစ် ဘုန်းရောင်လွှမ်းကြကုန်သော။ သုရာဇာနော = မဟာသမ္မတ ဤသို့စသည် ဘုရားအလောင်း ရှေးမင်းကောင်းတို့သည်။ ပဇံ = တိုင်းသားပြည်သူ ဗိုလ် လူအပေါင်းကို။ ဓမ္မေန = ရာဇဓိဆယ်ပါး မင်းကျင့် တရားဖြင့်။ ရက္ခိံသု ယထာ = မိဘအရာတည်နေကာဖြင့် ပြစ်ဆာမလိမ်း ရန်မာရ်ငြိမ်းအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့။ တထေဝ = ထို ဘုရားအလောင်း ရှေးမင်းကောင်းတို့ အတူသာလျှင်။ ရာဇာ = နှလုံးဉာဏ် ရည် လက်ရုံးရည်ဖြင့် မြန်ပြည်ထောင်စု စိုးမိုးပြုသား သမ္မုတိနတ် တို့မင်းမြတ်သည်။ ဣမံ ပဇံ = မေတ္တာချည် နောင် ညီနှင့်နောင်ဟု ပြည်ထောင်စုသား ဤလူများကို။ ဓမ္မေန = ရာဇဓိဆယ်ပါး မင်းကျင့်တရားဖြင့်။ အတ္တနောဝ ပဇံ ဣဝ = ရင်မှပေါက်ဖွား မိမိ၏သားကိုကဲ့သို့။ ရက္ခတု = မေတ္တာ၊ ကရုဏာ ဖြန့်ချိကာဖြင့် သဒ္ဓါဆော်နှိုး မြဟူ စိုရ်မိုးကို စွေဖြိုးသွန်ကာ တိုင်းရပ်သာအောင် ပညာဝှက် တောက် တံခွန်ဆောက်၍ စောင့်ရှောက်ချီးပင့်နိုင်ပါစေ သတည်း။

(အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ အဋ္ဌကထာဆရာတော်သည် အဘိဓမ္မာ ပိဋကအဖွင့် အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စပကရကအဋ္ဌကထာကျမ်းကြီး

များအဆုံး နိဂုံး၌ “ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တဿ”အစရှိသော လေးဂါထာ တို့ဖြင့် ဆုတောင်းအာသိသ ပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။

အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း ထို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓစောသ အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်၏ ဆုတောင်းအာသိဂါထာတို့ဖြင့်ပင် အလွန်ကြည်ညိုစွာ ဆုတောင်းအာသိသမှု ပြုကြပါသည်။ ထိုသို့ ပြုခြင်းဖြင့်—

“သစ္စံ ပုနပိ သစ္စန္တိ၊ ဘုဇမုက္ခိပ္ပ ဝုစ္စတေ။
သကတ္ထော နတ္ထိ နတ္ထေဝ၊ ပရဿတ္ထံ မကုဗ္ဗတေတိ—

ဝစနတော ပရတ္ထောဝ သပ္ပရိသေဟိ ကတ္တဗ္ဗော၊ ပရတ္ထေ သမ္မာဒိဏေ ပန သကတ္ထော သမ္မန္နောဝ နာမ။

ပရဿ=သူတပါး၏။ အတ္ထံ=အကျိုးကို။ အကုဗ္ဗတော=မပြုသော ဆူ၏(အဖိုမှ)။ သကတ္ထော=မိမိအကျိုးသည်။ နတ္ထိ=မရှိနိုင်၊ နတ္ထေဝ= တကယ်ကို မရှိနိုင် (ဣဒံ=ဤစကားသည်)။ သစ္စံ=မှန်၏။ ပုနပိ= တဖန်လည်း။ သစ္စံ=မှန်၏။ ဣတိ=ဤသို့။ ဘုဇံ=လက်ရုံးကို။ ဥက္ခိပ္ပ= ချီမြောက်၍။ ဝုစ္စတေ=ဆိုအပ်၏။ (ဝါ=ဆိုလော့)။—

ဣတိ=ဤသို့။ ဝစနတော=ကဝိထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်ဂိုလ်တို့ မိန့်ဆိုတော် မူကြခြင်းကြောင့်။ သပ္ပရိသေဟိ=သူတော်ကောင်းမှန်သမျှတို့သည်။ ပရတ္ထောဝ=သူတပါး၏အကျိုးကိုသာလျှင်။ ကတ္တဗ္ဗော=အဦးထားကာ ပြုထိုက်စွာ၏။ ပရတ္ထေ=သူတပါး၏ အကျိုးကို။ သမ္မာဒိဏေ ပန= ပြည့်စုံစေအပ်သည် ရှိသော်ကား။ သကတ္ထော=မိမိ အကျိုးသည်။ သမ္မန္နောဝ နာမ=ပြည့်စုံသည်သာလျှင် မည်၏။—

ဟူသော “သာရတ္ထဝိလာသိနိ”= ပဉ္စိကာဋိကာကျမ်းလာ အရှင်သံဘရာဟ္မိတ မဟာသာမိမထေရ်၏ အမှာစကားရပ်နှင့် တထပ်တည်း ညီညွတ်စေကြပါ သတည်း)။

ဤတွင်ရှေ့ မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း အလုံးစုံ ပြီး၏။

(ပု, ဒိ, အာ-နှင့် ပြည့်စုံရပါထို၏။)

မေသာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ခုတ်ယပိုင်း)

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အကာလိကဂုဏ်တော်အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
အကျမ်းတဝင် ပြောဆိုခြင်း	
အကြောင်း မှတ်ဖွယ်	၂၃၂
အကြားကာလ ဘဝများ	၁၄၇
အကြောင်းပေါင်းအထောင်ပြု၍	
ဆုံးမ-မရသူ	၁၀၉
အင်ကြင်းပွင့် အဆင်းရွှိသော	
ခဲဖွယ်	၂၀၅
အစာစသည် ထာဝန်ယူ၍ ဘုရား	
ဖူး ခေါ်ခြင်း	၁၈၅
အစွဲ သုံးပါးနှင့် စပ်၍ မှတ်သား	
ဖွယ်	၁၅၉
အဆင်တန်ဆာတို့ အရောင်အဝါ	
လွတ်၍ ဖွားလာသူ	၃၆၄
အဆင့်ကြားဖြင့် ဘုရားကို ကြည်	
ညိုသူ ကာဠိ	၃၄၉
အဆင်းကို လှူသည် မည်သော	
အလှူ	၃၃၆
အဆင်းလှစေသောဆွမ်းအလှူ	၃၃၆
အဆန်း တကြယ် ပန်းမိုးရွာ၍	
စိတ္တသတို့သားမည်ခြင်း	၁၇၄
အဘေတသတ် မင်းသားငယ်၏	
အကြံ	၃၇၁
အဗ္ဗလိကရဏိယ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၇
အဋ္ဌမီ ဥပုသ်နေ့၌ နိဗ္ဗာန်ဆော်	
ကြွေးကြော်ခြင်း	၃၅၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အတွင်းအာယတန ၆-ပါး	၁၇၂
အထွတ် အထိပ် ရောက်နိုင်သည့်	
ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်း	၃၂၁
အတ္တစရိယာသင်္ဂဟ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၉
အဒိဋ္ဌသဟာယ ဖြစ်သော လူသိ	
ဒတ္တထေရ်	၁၇၉
အနတ္တဟု ရှုသဖြင့် ကင်းပြုတ်	
သော တရား	၁၅၉
အနာဂါမ် အဖြစ်သို့ ဥဂ္ဂသူဌေး	
ရောက်ခြင်း	၂၀၄
အနာဂါမ်တည်ပြီး၍ ဘုရားဖူးရန်	
ကြံခြင်း	၁၈၅
အနာဂါမ် ဖြစ်သော ဝိသာခ	
သူဌေး၏ လူခန္ဓာ	၈၄
အနာထပိဏ် အမည်တွင်ခြင်း	၁၇၃
အနာထပိဏ်ကနတ်သား ဘုရား	
ထံ လာခြင်းအကြောင်း	၁၆၇
အနာထပိဏ်က နတ်သား	
လျှောက်သော ၄-ဂါထာ	၁၆၇
အနာထပိဏ်ကောဝါဒသုတ္တန်	၁၅၆
အနာထပိဏ် နောက်ဆုံးဘဝ	
သူဌေးဖြစ်ခြင်း	၁၅၃
အနာထပိဏ်သူဌေးအကြောင်း	၁၅၃
အနာထပိဏ်သူဌေး အလွန် နှစ်	
သက်သည့် သုတ္တန်	၁၅၆

အက္ခရာစဉ်	ဘာမျက်နှာ
[အ]	
အနာထပိတံ သူဌေး၏ ရှေးဆု	
တောင်း	၁၅၃
အနာထပိတံသူဌေးကြီး တုသိ	
တာ နတ်သားဖြစ်ခြင်း	၁၆၆
အနာထပိတံသူဌေး ဒါယက တေ	
ဒဂ် ရခြင်း	၁၅၆
အနာထပိတံသူဌေး သောတာပန်	
တည်ခြင်း	၁၅၄
အနားရစ်လေးရစ်ရှိသော ဘုရား	
သပိတံ	၁၅၀
အနိစ္စဟူသဖြင့် ကင်းပြုတ်သော	
တရား	၁၅၉
အနုတ္တရံ ပညာကေတုတ္ထံ လော-	
ကဏ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၇
အနုတ္တရာ ပုရိသ ဒမ္မသာရထိ	
အဓိပ္ပါယ်	၁၉၅
အနုမာနညာဏ်စွမ်း ထင်ရှားစေလို	
ကြောင်း မှတ်ဖွယ်	၁၇၁
အနုဿဝပ္ပသန္တတေဒဂ် ကာဠိ	
ရခြင်း	၃၄၉
အနုဿဝပ္ပသန္တတေဒဂ် အဖြစ်	
ဆုတောင်းခြင်း	၃၄၇
အနုစိတသောင်းကြာ သာသနာ	
၌ နေခြင်း	၂၀
အပထမိတ သူကြွယ် လူများကို	
ချီးမြှောက်ရန် ပြုခြင်း	၃၆၁
အပ်လျှူခြင်းကြောင့် ပညာကြီး	
သူ ဖြစ်ရခြင်း	၃၁၄
အပြင်အာယတန ၆-ပါး	၁၇၅
အပြင်မီး အိမ်တွင်း မသွင်းရ-	
အဓိပ္ပါယ်	၂၆၈

အက္ခရာစဉ်	ဘာမျက်နှာ
[အ]	
အဘယ မင်း၏ မွေးစားသား	
ဇိဝက	၂၂၉
အဘိညာဏ် ၆-ပါးတို့ဖြင့် ခေမာ	
ထေရီ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၃၃
အဘိဓမ္မာ၌လိမ္မာသူ ခေမာထေရီ	၃၄
အဘိဓမ္မပုဒ်နာဟုလည်းခေါ်သော	
နန္ဒာမင်းသမီး	၉၆
အဘိသိက်သွန်းကာ ဖခင်စိတ်ကို	
ရယူခြင်း	၅၂
အမွှာရွက်ဒါယကာနှင့် တေဝန်	
ဒါယကာ	၁၇၆
အမိတဘောဂ သူဌေးကြီး ၅-ဦး	၂၄၈
အမိတဘောဂ သူဌေးကြီးများ	
အကြောင်း	၃၅၀
အမျိုးသမီး ခေါင်းဆောင်ကြီး၏	
ဆောင်ရွက်ပုံများ	၅
အမျိုးသမီးတို့တွင် ဦးစွာ	
သောတာပန်ဖြစ်သူ	၃၄၈
အမျိုးသမီးများလည်း ပညာရှိ	
ဖြစ်နိုင်ပုံ	၁၁၆
အမြိုက်ရေချမ်း အဆုတ်ဖျန်း	
ခံရခြင်း	၇၄
အမေ့ ခံထိုက်သော သားနှင့်	
အမေ့ မခံထိုက်သော သား	
များ	၄၀၇
အမေ့ပေးပြီးနောက်၌ သားသမီး	
အလွမ်းမီးခံရခြင်း	၉၉
အရဟံ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၅
အရဟတ္တဖိုလ် အထွတ်တပ်ကာ	
သူညတကို ဟောခြင်း	၁၆၃
အရာမိစောင့်နတ်များ စိတ္တ	
သူကြွယ်ထံလာခြင်း	၁၉၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရိပ္ပပုရပြည်ဝယ် ဥမ္မာဒန္တိဖြစ်ခြင်း	၄၆
အရိယမဂ်၏ ဂုဏ်ကို ချီးကျူးသော ဂါထာ	၁၆၈
အရူပဈာန် ၄-ပါးကို အစွဲကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၂
အရူပဈာန် ၄-ပါး၌ နိကန္တိတဏှာကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၂
အရေးအခင်းရှင်းလင်းပွဲ	၂၆၅
အရည်အချင်း၊ အဆင်းအသံပြည့်သူဝိသာခါ	၂၅၄
အရွယ်သုံးပါးကို ခြေ ဆေးရေးသုံးတန်ပြင် ရှုခြင်း	၇၉
အရှင် အနုရုဒ္ဓါ၏ နောင်တော်မဟာနာမ မင်းသား	၂၀၀
အရှင် အာနန္ဒာ အနုမာနညဏ်ဖြင့် လျှောက်ပုံ	၁၇၁
အရှင်အာနန္ဒာထံ တရားစာပေသင်ယူကြခြင်း	၃၁၄
အရှင်ဣသိဒတ္တနှင့် စိတ္တသူကြွယ်အမေးအဖြေ	၁၇၇
အရှင် မဟာက တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း	၁၈၂
အရှင်မောဂ္ဂလာန် ကြီးကြပ်၍ ပုဗ္ဗာရုံ ဆောက်ခြင်း	၂၈၄
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဂုဏ်ကို ချီးကျူးသော ဂါထာ	၁၇၀
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ပြုမြဲ ဝတ်များ	၁၁၉
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကုဏ္ဍလကေသာကို ဆုံးမခြင်း	၁၁၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ကုဏ္ဍလကေသာ	၁၂၁
အရှင်သီဝလီ၏ မယ်တော် သုပ္ပဝါသာ	၃၃၆
အရှင်သုဗ္ဗေမထေရ် အကြောင်းအကျဉ်း	၁၈၄
အလှူအတန်း၌ မွေ့လျော်သော တေဒဂ် ဆုယူခြင်း	၂၄၃
အလှူပေး တရားနာရန် အခွင့်ရကြခြင်း	၃၁၄
အလှူရှင်များ မြင်စေရန် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း	၃၉၀
အလိုအတိုင်း ပြည့်၏လော ဟူသော အမေးနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၁၀
အလိုရှိရာသို့ သွားနေသည်-ဟူရာ၌ ရှင်းချက်	၂၆၆
အဝန္တိတိုင်းသား အဒိဋ္ဌသဟာယဣသိဒတ္တ	၁၇၉
အဝေဓပသာဒ တေဒဂ်ရအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၂၂၃
အဝေဓပသာဒ တေဒဂ် သူရဗုဒ္ဓ သူဌေး ရခြင်း	၂၂၈
အဝေဓပုသန္န တေဒဂ် ကာတိယာနီ ရခြင်း	၃၄၅
အဝေဓပုသန္န တေဒဂ် အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၃၄၂
အဝတ်အထည် ငါးရာ ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၁၄
အဝတ်ကြမ်းကို လဲလှယ်၍ သင်္ကန်းချော့ လုပ်ခြင်း	၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဝတ်မီးစာတို့ဖြင့် ထမင်းချက် ကြခြင်း	၂၅၈
အသပြာ ထောင်ထုပ်ဖြင့် စည် လည်စေခြင်း	၂၅၇
အသချေ နတ်၌ ဖြစ်သော ကြံ အလှူရှင်များ	၂၅၄
အသိတဉ္စန မြို့တံခါးဝ၌ ဆံခတော် စေတီတည်ခြင်း	၁၂၁
အသိတဉ္စန မြို့သား တပုဿ၊ ဘလ္လိက	၁၄၈
အသုဘသညာကို ပွားစေခြင်း	၂၇
အသက်ကို လှူသည် မည်သော အလှူ	၃၃၆
အသက် ၁၂၀ ရှည်သောဝိသာခါ	၂၇၈
အသက်ထက်ဆုံး ဆေးဖြင့် ဖိတ် သည်ကို ခွင့်ပြုဘူးခြင်း	၂၀၂
အသက်ရှင်သေး၍ ဇီဝက မည် ခြင်း	၂၂၉
အဆက်ရည်စေသော ဆွမ်း အလှူ	၃၃၆
အဟောင်းကို စားသူ-ဟူသည့် ရှင်းချက်	၂၆၅
[အာ]	
အာဂန္တုက ဆွမ်းငါးရာ နေ့စဉ် လှူခြင်း	၁၅၅
အာနန္ဒာကို မျက်ရည်သိမ်းတရား ဟောခြင်း	၁၃
အာနန္ဒာနှင့် အနာထပိဏ်တို့၏ အတူအလယ် စကားများ	၁၆၄
အာယတနကို စီးဖြန်း၍ မင်ဖိုလ် ရသည်ဟု ဆိုသင့်ခြင်း	၁၇၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာယတန တဆယ်နှစ်ပါး	၁၇၅
အာရဒ္ဓဝီရိယ တေဒဂ်ရအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၉၉
အာရဒ္ဓဝီရိယ တေဒဂ် သောဏာ ထေရီ ရခြင်း	၁၀၃
အာရဒ္ဓဝီရိယ သောဏာထေရီဟု ထင်ရှားခြင်း	၁၀၀
အာရုံ ၆-ပါးကို အစွဲကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၀
အာရုံ ၆-ပါး၌ နိကန္တိ ကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၀
အာဟုနေယျ ဂုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်	၁၉၇
အာဠဝကမင်းသား နောက်ဆုံး ဘဝ ဖြစ်လာခြင်း	၁၉၈
[အု]	
ဣတိဝုတ္တကပါဠိတော် မည်ရခြင်း အကြောင်း	၃၁၉
ဣဒ္ဓိမန္တိတေဒဂ် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာရခြင်း	၆၆
ဣန္ဒြေရဇာ အလှူမဏ္ဍပ်၌ ရပ်တည်ခြင်း	၂၉၇
အိပ်ခန်း အပေါက်များဖြင့် ရန်တိုက်ခြင်း	၃၀၉
အိမ်တွင်း နတ်တို့ကို ရှိခိုးရမည် ဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ်	၂၇၀
အိမ်တွင်းမီး အပြင်မထုတ်ရ အဓိပ္ပါယ်	၂၆၇
အိမ်သားစု အားလုံး၏ ထူးကဲ သော စေတနာ	၃၈၈
အိမ်ရှင်မအတွက် ဩဝါဒ ၁၀-ချက်	၂၅၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဣ]	
ဣရိယာပုထ်တိုင်း တင့်တယ်သူ	
ဝိသာခါ	၂၇၈
ဣသိဝတ္ထ မေတရ်အား ပြဿနာ	
မြေရန် ခွင့်ပြုခြင်း	၁၇၇
ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်ကျောင်း၌	
ဘုရား သီတင်းသုံးခြင်း	၃၃၈

[ဥ]	
ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးအကြောင်း	၂၁၁
ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးအနာဂါမ်ဖြစ်ခြင်း	၂၁၂
ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေးအလောင်း ဗျာဒိတ်	
ခံရခြင်း	၂၁၁
ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေး၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး	၂၁၉
ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေး နောက်ဆုံး ဘဝ	
ဖြစ်ခြင်း	၂၁၂
ဥဂ္ဂတသုဋ္ဌေး သံသုပဋ္ဌာက	
တေဒဂ်ရခြင်း	၂၁၃
ဥဂ္ဂမြဟ္မာကို ဟောသော တထား	
ဂါထာ	၂၁၀
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးအကြောင်း	၂၀၃
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး အလောင်း ဗျာဒိတ်	
ခံရခြင်း	၂၀၃
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု	၂၁၁
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး၏ အံ့ဖွယ်ရှစ်ပါး	၂၁၄
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး၏ ဘဝအလား	၂၀၉
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု	၂၀၃
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေး မနာပဒါန တေဒဂ်	
ရခြင်း	၂၀၉
ဥဂ္ဂသုဋ္ဌေးဟု အမည်တွင်ပုံ	၂၀၄
ဥစ္စာ အမွေ ပေးပြီး သားသမီး	
လွှမ်းမိုးခံရခြင်း	၉၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဥ]	
ဥဇိတ၊ ဩဇိတ ညီနောင်တို့ ဆွမ်း	
ဦး လှူခြင်း	၁၄၈
ဥဇုပ္ပဋိပန္နရုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
ဥတ္တရကုဗ္ဗကျွန်းသူကို ဇောထိက	
ထံ ပို့ခြင်း	၃၆၈
ဥတ္တရာ၏ ကြီးစွာသောသဒ္ဓါဆန္ဒ	၃၃၀
ဥတ္တရာ၏ ရှေးကောင်းမှု	၃၂၀
ဥတ္တရာ တရားတဆင့် ပြန်ဟောသူ	
ဖြစ်ခြင်း	၃၀၇
ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာ	
အကြောင်း	၃၂၀
ဥဒေနခင်း၏ ရာဇပရိယာယ်	၃၁၅
ဥဒေန မင်းကြီးအား ဩဒိဿက	
မေတ္တာ ပြန်ကြခြင်း	၃၁၃
ဥဒေနမင်းကြီး ထောင်းပန်ဝန်ချ	
ခြင်း	၃၁၃
ဥပနိဿယ အကြောင်းနှင့် စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၃၂၁
ဥပနိဿယကို မြင်၍ သုံးဆယ်	
နှစ်ကောဋ္ဌာသ ဟောခြင်း	၁၇၃
ဥပနိသိန္န ကထာကို ခုဇ္ဇုတ္တရာ	
သင်ယူခြင်း	၃၀၅
ဥပ္ပလဒုတ်ဘိလူး ဒုတိယ တံခါး	
မုခံ၌ စောင့်ခြင်း	၃၆၇
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာအလောင်း ဗျာဒိတ်	
ခံရခြင်း	၄၅
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာအလောင်း သူဋ္ဌေး	
သမီးဘဝ	၄၅
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ တန်ခိုး အသာဆုံး	
တေဒဂ်ရခြင်း	၆၇
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဂေရိအကြောင်း	၄၅

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[ဥ]

ဥပ္ပလဝတ္ထာ ထေရီမ၏ ရှေးဆု တောင်း	၄၅
ဥပ္ပလဝတ္ထာ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမပြုခြင်း	၆၅
ဥပါယကောသတ္ထဉာဏ် ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း	၁၁၅
ဥပါယ်ကောင်းကြောင့် ရှေ့ ငွေ များ ရရှိခြင်း	၁၃၄
ဥပါသကာ ငါးဆုတို့ ခြံရံလျက် သွားလာသူ	၁၉၂
ဥပါသိကာ၏ ရှေးကောင်းမှု	၃၄၂
ဥပုသ် စောင့်ခွင့်ရရန် ဥတ္တရာ သီရိမာကို ငှါးခြင်း	၃၃၁
ဥပုသ်နေ့များ၌ ဆံတော်စေတီမှ ဆောင်ခြည်ထွက်ခြင်း	၁၅၁
ဥမ္မာဒန္တိဘဝ	၄၆

[ဥ]

ဦးခေါင်းကို သုံးသပ်၍ ရဟန်း အသွင် ဖြစ်ခြင်း	၆၂
ဦးခေါင်း၌ လောင်းသော ဆီပူ မေတ္တာကြောင့် အေးခြင်း	၃၃၂
ဦးစွာ သရဏဂုံတည်သော တေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း	၂၃၈

[ဝ]

ကေတောဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနီမများ ၉ ဟေပသိကဂုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
ဧည့်သည်လာသမျှကို မြောက် ကျွန်း ဆန်ဖြင့် ကျွေးခြင်း	၃၆၉

[ဩ]

ဩဇာကို ရဟန်းများ ကိုယ်၌ ထည့်လိုခြင်း	၂၀၁
---	-----

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[ဩ]

ဩဒိဿက မေတ္တာ ဖြန့်ကြရန် အချက်ပေးခြင်း	၃၁၂
ဩပနေယျိက ဂုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
ဩဘာသ တရားဖြင့် သောဏာ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၁၀၂
ဩရမ္မာဝိယ သံယောဇဉ်ကို ပယ် ပြီးသူ	၂၁၈
ဩဝါဒ ဆယ်ပါးကို အဓိပ္ပါယ် ရှင်းပြခြင်း	၂၆၇

[က]

ကဋ္ဌတ္တနုတ်ဘိလူး ဆဋ္ဌတံခါးမုခ်၌ စောင့်ခြင်း	၃၆၈
ကတည ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၍ သမီးကို ပျိုစေခြင်း	၃၂၉
ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါး၌ ရဲရင့်သူ ခေမာထေရီ	၃၄
ကပ္ပိယဘူမိကျောင်း၌ လှူပွယ် များ ထား၍ လှူခြင်း	၁၈၉
ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် အနှစ်တသောင်း နေခြင်း	၂၀
ကသကန္ဓနုတ်ဘိလူး ပဉ္စမတံခါး မုခ်၌ စောင့်ခြင်း	၃၆၇
ကဿပဘုရားလက်ထက် နွားနို့ ဆွမ်း လှူဒါန်းခြင်း	၁၄၈
ကာတိယာနီ အဝေဓ္မပုသန္န တေဒဂ်ရခြင်း	၃၄၆
ကာတိယာနီ ဥပါသိကာ အကြောင်း	၃၄၂
ကာတိယာနီ သူဌေးမ၏ အလေ သဒ္ဓါတရား	၃၄၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကာတိယာနိ သောတာပန်	
ဖြစ်ခြင်း	၃၄၅
ကာဠဝဠိယ သူဌေးအကြောင်း	၄၀၉
ကာဠိ အနုဿဝပ္ပသန္တ တေဓင်	
ရခြင်း	၃၄၉
ကာဠိဥပါသိကာ၏ ရှေးကောင်း	
မှု	၃၄၇
ကာဠိနတ်သမီး သားကို ဖွား	
ကြောင်း သတင်းပေးခြင်း	၄၁၂
ကာဠိနှင့် အတူ ကာတိယာနိ	
တရားနာခြင်း	၃၄၃
ကာဠိ သူဌေးသမီး နောက်ဆုံး	
ဘဝ ဖြစ်ခြင်း	၃၄၇
ကိကိမင်းကြီး၏သမီးတော်	
ခုနစ်ယောက်	၂၁
ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးတော်ဘဝ	၄၆
ကိကိမင်းကြီး၏ သမီးထွေးဘဝ	၂၄၄
ကိလေသာနည်းသူတို့အား တရား	
ဟောရန် လျှောက်ခြင်း	၁၆၅
ကိသာဂေါတမီအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၃၁
ကိသာဂေါတမီ ဆီမီးဖြင့် တရား	
ယူပုံ	၁၄၁
ကိသာဂေါတမီ ထေရီ	
အကြောင်း	၁၃၀
ကိသာဂေါတမီထေရီ အပဒါန်	
အလို ပြဆိုခြင်း	၁၃၉
ကိသာဂေါတမီ ထေရီမ၏	
ရှေးဆုတောင်း	၁၃၀
ကိသာဂေါတမီထေရီ ရဟန္တာ	
ဖြစ်ခြင်း	၁၄၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကိသာဂေါတမီ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းမပြုခြင်း	၁၃၁
ကိသာဂေါတမီ ရဟန္တာဖြစ်သော	
တရားဂါထာ	၁၄၁
ကိသာဂေါတမီ ရဟန်းမပြုခြင်း	၁၄၀
ကိသာဂေါတမီ လူခစိဝရဓရ	
ထေဓင်ရခြင်း	၁၄၃
ကိသာဂေါတမီ သူဌေးချွေးမ	
ဖြစ်လေပြီ	၁၃၄
ကိသာဂေါတမီ သောတာပန်	
တည်သောဂါထာ	၁၃၈
ကုက္ကုဒ္ဓသူဌေး သောတာပန်	
ဖြစ်ခြင်း	၃၀၃
ကုက္ကုလကေသာအမည်တွင်ခြင်း	၁၁၇
ကုက္ကုလကေသာအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၀၇
ကုက္ကုလကေသာ တက္ကတုန်းမ	
ဝါဒရှင် ဖြစ်လာခြင်း	၁၁၈
ကုက္ကုလကေသာထေရီ	
အကြောင်း	၁၀၆
ကုက္ကုလကေသာ ထေရီမ၏	
ရှေးဆုတောင်း	၁၀၆
ကုက္ကုလကေသာ ပဋိသမ္ဘိတိပတ္တ	
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၀၂၃
ကုက္ကုလကေသာ ရဟန္တာ	
ဖြစ်သော တရားဂါထာ	၁၂၃
ကုရုရဗရမြို့နေ ကာဠိဥပါသိကာ	
အကြောင်း	၃၄၇
ကုသိုလ် အာနုဘော်ကြောင့်	
လက်မှ နို့ထွက်ခြင်း	၄၆
ကုန်သည်ညီနောင်တို့ ပူဇော်ရန်	
ဝတ္ထု တောင်းခြင်း	၁၅၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကောဏာကို ဘုရားလက်ထက်	
ကျောင်းအမဘဝ	၂၀
ကောမာရိဗြဟ္မစရိယဖြင့် နေသူ	၂၁
ဘုရင့်သမီးတော်များ	၂၂
ကောလိယ သာကီဝင် မင်းသမီး	
သုပ္ပဝါသာ ပြစ်လာခြင်း	၃၃၅
ကောသလမင်းကြီး ခေမာထေရီ	
ထံ ဆည်းကပ်ခြင်း	၃၅
ကောသလမင်းကြီးနှင့် ခေမာ	
ထေရီ မေးဖြေပုံ	၃၅
ကောသလမင်းကြီး မင်္ဂလာပွဲ	
လိုက်ပါခြင်း	၂၅၅
ကောသမ္ပိ ကျောင်းတိုက်ကြီး	
သုံးတိုက်ကို အလှူခံခြင်း	၃၀၃
ကောသမ္ပိပြည်မှ သူငွေကြီး	
၃-ဦး	၃၀၃
ကိုယ်ခန္ဓာ ကုန်းနေ၍ ခုဇူးကြရာ	
မည်ခြင်း	၂၉၆
ကိုယ် နှုတ်စိတ် ယဉ်ကျေးခြင်း၌	
မွေ့လျော်သူ	၃၀
ကိုယ်အပြစ်ကို မြင်ခဲပုံ ဘုရား	
ဟောခြင်း	၃၉၄
ကိုးကုဋေတန်သော မဟာလတာ	
တန်ဆာ	၂၅၉
ကိုးကုဋေဖြင့် ကျောင်းမြေရာကို	
ဝယ်ခြင်း	၂၀၄
ကိုးလဖြင့် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း	
ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခြင်း	၂၀၇
ကံကုန်လျှင် စီးပွားပျက်တတ်	
သည်	၁၃၁
ကံစွန်းရွက် ဆီပြန်ကြော် ဘုရား	
အား လှူခြင်း	၂၀၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကျောက်မျက်ရတနာကြီးကို	
ပုဏ္ဏားတဦး ပြောင်ခိုးခြင်း	၃၆၂
လျောင်းအပြန်ပြီးရန် အရှင်	
မောဂ္ဂလာန်ကို အမှီပြုခြင်း	၂၀၆
ကျောင်းဆောက်ရန် မြေကို ထ	
ဆယ်ရှစ်ကုဋေဖြင့်ဝယ်ခြင်း	၁၅၄
ကျောင်းတော်ကြီးကို လှည့်၍	
ဥဒါန်းကျူးသော၅-ဂါထာ	၂၉၀
ကျောင်းမရှိပဲ ဝါမကပ်နိုင်ပုံ	၂
ကျောင်းရေစက်ချပွဲအပြီး	
ဥဒါန်းကျူးရင့်ခြင်း	၂၀၉
ကျောင်းရေစက်ချပွဲကြီး ၄-လ	
ကြာ ကျင်းပခြင်း	၂၀၇
ကျောင်းရေစက်ချပွဲ ၁၈-ကုဋေ	
ကုန် ကျင်းပခြင်း	၁၅၄
ကျောင်းလွတ်ပူဇော်ပွဲ ကိုးကုဋေ	
ကုန် ကျင်းပခြင်း	၂၀၉
ကြာညိုပန်းတိုက် အဆင်းနှင့်	
တူသူ ဥပ္ပသဝဏ္ဏာ	၆၅
ကြာပန်းအတွင်း သံသေဒဇ	
တည်နေခြင်း	၄၉
ကြာပန်းလှူ၍ စိတ်ဖြင့်	
ဆုတောင်းခြင်း	၄၆
ကြာပန်းလှူ၍ ဝန်ချ	
တောင်ပန်ခြင်း	၄၈
ကြက်မပီ ကျီးမကျ ဩက္ကလီ	
အာ ဝါဒ	၁၈၄
ကြက်ရှင်တို့ကို ချက်စေ၍	
ရန်တိုက်ခြင်း	၃၁၀
ကြိုတ်ငါးထုတို့ကို မင်းကြီးထံ	
ဆက်ခြင်း	၅၆
ကြံခင်းရှင်ဘဝ	၃၅၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကြံရည်ကို ဇောတိကအလောင်း	
လှူခြင်း	၃၅၁
ကျွန်ုပ်တို့၏ဆုတောင်း	၃၈၉
ကျွန်ုပ်တို့မှလွတ်ရန် စည်းဝေးကြ	
ခြင်း	၄
ကျွန်ုပ်တို့မှ လွတ်လိုသော အမျိုး	
သမီးများ	၄
ကျွန်ုပ်တို့ပင် ဇောတိကသုဋ္ဌေး	
ကတော်ဟု ထင်မှားရခြင်း	၃၇၁
[ခ]	
ခန္ဓာကိုယ်၌ တပ်မက်ခြင်းကို ပယ်	
စေခြင်း	၂၇
ခန္ဓာငါးပါးကို အစွဲသုံးပါးကင်း	
ရန် ဟောခြင်း	၁၆၂
ခန္ဓာငါးပါး၌ နိကန္တိတဏှာကင်း	
ရန် ဟောခြင်း	၁၆၂
ခန္ဓာငါးပါးသာ ရှိ၍ သတ္တဝါ	
ဖြစ်, မဖြစ် မဟောပုံ	၄၀
ခါးကုန်း၍ ပြောင်ခြင်းကြောင့်	
ခါးကုန်းရခြင်း	၃၀၇
ခိပ္ပါဘိညတေဒဂ် ကုဏ္ဍလကေ	
သာ ရခြင်း	၁၂၄
ခိပ္ပါဘိည တေဒဂ်ရ အဖြစ် ဆု	
တောင်းခြင်း	၁၀၇
ခုနစ်ထောင်သော နတ်ဘီလူးတို့	
သတ္တမတံခါးမုခ်၌ စောင့်	
ခြင်း	၃၆၈
ခုနစ်နှစ်အရွယ် ဝိသာခါ သော	
တာပန်ဖြစ်ခြင်း	၂၄၉
ခုဇ္ဇတ္တရာ အလောင်း ဗျာဒိတ်	
ခံရခြင်း	၂၉၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ]	
ခုဇ္ဇတ္တရာ၏ တရားကြောင့် သော	
တာပန် ဖြစ်ကြခြင်း	၃၀၇
ခုဇ္ဇတ္တရာ၏ ရှေးကုသိုလ်, အကု	
သိုလ်ကံများ	၃၀၇
ခုဇ္ဇတ္တရာ၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၉၄
ခုဇ္ဇတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့	
အကြောင်း	၂၉၄
ခုဇ္ဇတ္တရာ တပန်ပြန်၍ ဟောသော	
ဣတိဝုတ္တက	၃၁၉
ခုဇ္ဇတ္တရာ ဗဟုသုတထေဒဂ်	
ရခြင်း	၃၁၀
ခုဇ္ဇတ္တရာ မင်းမိန်းမ ငါးရာတို့	
အား တရားဟောခြင်း	၃၀၇
ခုဇ္ဇတ္တရာသောတာပန်ဖြစ်ခြင်း	၃၀၄
ခေမာအလောင်း ကိင်္ဂီမင်းကြီး	
၏ သမီးတော်ဘဝ	၂၁
ခေမာအလောင်းဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၉
ခေမာအလောင်း ဘဝများစွာ	
မိဖုရားဖြစ်ခြင်း	၁၉
ခေမာအလောင်း သမထိမင်းသွီး	၂၁
ခေမာထေရီအကြောင်း	၁၀
ခေမာထေရီ ကောသလမင်းကြီး	
အား တရားဟောခြင်း	၃၄
ခေမာထေရီ စသည်ပြု ဂါထာ	၂၁
ခေမာထေရီ ဉာဏ်ပညာကြီး	
သော တေဒဂ် ရခြင်း	၄၇
ခေမာထေရီမ၏ ကျော်စောသံ	
များ	၃၅
ခေမာထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း	၈၉
ခေမာထေရီ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၃၃
ခေမာ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းစ	
ပြုခြင်း	၂၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၁]	
ခေမာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တိ ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း	၉၀
ခေမာမိဖုရား အမှားကြံမိပုံ	၂၅
ခေမာမိဖုရားအား မဟာနိဒါန သုတ်ကို ဟောခြင်း	၂၉
ခေမာမိဖုရားအား ရဟန်းပြုခွင့် ပေးခြင်း	၃၃
ခေမာ မိဖုရားအား ဟောသော တရားဂါထာများ	၂၇
ခေမာ မိဖုရားကို သည်းခံစကား မိန့်ကြားခြင်း	၃၂
ခေမာမိဖုရား တောင်းပန် ဂါထာ များ	၂၉
ခေမာမိဖုရား သောတာပန် ဖြစ် ခြင်း	၂၉
ခေမာမိဖုရား သံဝေဂဉာဏ် ဖြစ် လာပုံ	၂၆
ခေမာ သုတ္တန်နှင့်စပ်၍ ရှင်းလင်း ချက်	၄၀
ခင်ပွန်းသည်ကို လွန်၍ စိတ်ဖြင့် မမှားဘူးသူ	၂၃၄
ခမ်းနားစွာ ဘိက္ခုနီမ - ပြုပေး ခြင်း	၈၉
ခိုးမှုဖြင့် အသက်မွေးသူ သတ္တု ထ	၁၀၉
ခိုးသားငါးရာ အရှင်သောကထံ၌ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၃၄၅
ချမ်းသာစွာ အိပ်ရမည်-ဟူရာ၌ ရှင်းလင်းချက်	၂၆၉
ချမ်းသာစွာ စားရမည်-ဟူရာ၌ ရှင်းထင်းချက်	၂၆၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၁]	
ချမ်းသာစွာ ထိုင်ရမည်-ဟူရာ၌ ရှင်းလက်ချက်	၂၆၈
ချမ်းသာသူ့ကို လှူသည် မည် သော အလှူ	၃၃၆
ချမ်းသာသူ့ရ စေသော ဆွမ်း အလှူ	၃၃၆
ချီးမွမ်းအပ်သည်ကို လှူသူ ချီး မွမ်းအပ်သည်ကို ရခြင်း	၂၁၁
ခြေဆေးရာအနီး၌ တသိန်းတန် အဝတ်ခင်းရခြင်း	၂၈၈
ခြေဆေးရေဖြင့် တရားအာရုံ ယူခြင်း	၇၈
ခြေလှမ်းတိုင်း ပဒုမာကြာပန်း ခံလာခြင်း	၄၉
ခြောက်ထောင်သော နတ်ဘီလူး တို့ ဆဋ္ဌတံခါးမုခ်၌ စောင့် ခြင်း	၃၆၈
ခွင့်ပြုပြီးကို နောက်သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် တားမြစ်ခြင်း	၂၀၂
ခွန်အားကြီးစေသော အလှူ	၃၃၆
ခွန်အားပလကို လှူသည် မည် သောသူ အလှူ	၃၃၆
[၈]	
ဂမိကဆွမ်း ငါးရာ နေ့စဉ် လှူ ခြင်း	၁၅၅
ဂရုစံရှစ်ပါးဖြင့် ရဟန်းဖြစ်သူ	၉
ဂန္ဓကုဋိ အုတ်ကျောင်းတော်၏ ရှုခင်းနှင့် တင့်တယ်ပုံ	၄၅၈
ဂန္ဓကုဋိ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ခြင်း	၃၅၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဂ]	
ဂါယထု သုံးမျိုး ရွှေရင်းကြမ်း ထမ်းခြင်း	၁၅၉
ဂိလာနဆွမ်း ငါးရာ နေ့စဉ် လှူ ခြင်း	၁၅၅
ဂိလာနဒဿနသုတ်	၁၉၃
ဂိလာနပဋ္ဌာကဆမ်း ငါးရာ နေ့စဉ်လှူခြင်း	၁၅၅
ဂိလာနပဋ္ဌာကံ တေဒဂ်ရ အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၃၃၇
ဂိလာနပဋ္ဌာကံ တေဒဂ် သုပ္ပိယာ ရခြင်း	၃၄၂
ဂေါတမိအမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၁၀	
ဂေါတမိအလောင်း ဗျာဒိတ် ခံရ ခြင်း	၂
ဂေါတမိ၏ ပြာသာဒ်ကို နုတ်တို့ ထမ်းခြင်း	၁၆
ဂေါတမိ၏ သက်တော်-၁၂၀	၁၀
ဂေါတမိ ကျောင်းတိုက်ကို နောက်ဆုံးကြည့်ခြင်း	၁၂
ဂေါတမိ ဂရုဓ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ခြင်း	၉
ဂေါတမိ တန်ခိုးပြတော်မူခြင်း	၁၃
ဂေါတမိထေရီ ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူ ခြင်း	၁၀
ဂေါတမိထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း ၁	
ဂေါတမိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ အံ့ဖွယ်များ ၁၆	
ဂေါတမိ နိဗ္ဗာန်စံရာ၌ ကုဏ္ဍုလ်တို့ စီရင်ခြင်း	၁၇
ဂေါတမိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ ဟောသော ထူးထူး	၁၈
ဂေါတမိနောက်ဆုံးဘဝ ဘိက္ခုနီမ ပြုခြင်း	၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဂ]	
ဂေါတမိ ဘိက္ခုနီ ဝါအကြီးဆုံး တေဒဂ်ရခြင်း	၉
ဂေါတမိ မိမိ၏အပဒါန်ကို ဟော ခြင်း	၁၄
ဂေါတမိ သံခိတ္တသုတ်ဖြင့် ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း	၉
ဂေါတမိအမည်နှင့် အန္တတ္ထအမည် ၁၀	
[ဃ]	
ဃနမဋ္ဌက တန်ဆာ ဝိသာခါ အား ဆင်ပေးခြင်း	၂၇၆
ဃနာနိ ဆွမ်းကပ်ချိန် သုဇာတာ အရွယ် မှတ်ဖွယ်	၂၃၉
ဃနာနိ ဆွမ်းကျိုရာ၌ ဝေယျာ ဝစ္စ ပြုပုံများ	၂၃၉
ဃောသက သူဌေးကြီး ဇနီး မောင်နှံ နိဗ္ဗဒ္ဓဝတ်ထားခြင်း	၂၉၅
ဃောသကသူဌေး သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း	၃၀၃
[င]	
ငါးဆဲ့လေးကုဋေကုန် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်	၁၅၄
ငါးထောင်သော နတ်ဘိလူးတို့ ပဉ္စမတံခါးမုခ်၌ စောင့်ခြင်း	၃၆၇
[ဝ]	
ဝတုတ္ထ တံခါးမုခ်၌ ဝဇီရဗာဟု နတ်ဘိလူးစောင့်ခြင်း	၃၆၇
ဝတုပါရိသုဗ္ဗိ သီလကို ဖြစ်စင်စွာ ကျင့်သော ထေရီမ	၁၄၃
ဝတုမဂ္ဂ စသည်ဖြင့် ဩဇာသွင်း ပေးခြင်း	၂၀၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၈]	
တေပမဟာဏင် နတ်မင်းကြီးတို့	
ကျောက်သပိတ် လှူခြင်း	၁၅၀
စက္ခုပသာဒကို အစွဲကင်းရန်	
ဟောခြင်း	၁၅၉
စက္ခုပစ္စောထမင်း ပေးသော	
ဆေးကုဉ်	၂၂၉
စန္ဒကူးနှစ် ထိုင်ခုံကို ဘုရားအား	
လှူခြင်း	၂၀၆
စန္ဒပဒုမာ အမည်ရခြင်း	
အကြောင်း	၂၄၆
စန္ဒပဒုမာ သူဌေးကတော်၏	
အာနုဘော်	၂၄၆
စာတုဒ္ဓသံဃုပုသ်နေ့၌ နိဗ္ဗာန်ဆော်	
ကြွေးကြော်ခြင်း	၃၅၄
စာမပွဲနိုင်သော ကျောင်းတော်	၂၅
စာရေးတံဆွမ်း ငါးရာ နေ့တိုင်း	
လှူဒါန်းခြင်း	၁၅၅
စာရေးတံ ယာဂုဆွမ်း ငါးရာ	
နေ့စဉ်လှူခြင်း	၁၅၅
စိတ်အကြံချင်းတူစွာ ဖြစ်ကြခြင်း	၁၁
စိတ်အကြံချင်းတူပုံပြောကြခြင်း	၁၂
စိတ္တသုကြယ်အကြောင်း	၁၇၁
စိတ္တသုကြယ်၏ ဒါနာဘိရတ	
ဓမ္မာဘိရတ ဖြစ်ပုံ	၁၇၆
စိတ္တသုကြယ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၇၂
စိတ္တသုကြယ် ကွယ်လွန်ခါနီးပင်	
တရားဟောကြောင်း	၁၉၃
စိတ္တသုကြယ် ဓမ္မကထိက ထေဒဂ်	
ရခြင်း	၁၉၂
စိတ္တသုကြယ် ဓမ္မာဘိရတ ဖြစ်ပုံ	
မှတ်ဖွယ်	၁၈၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၉]	
စိတ္တသုကြယ် နောက်ဆုံးဘဝ ဥပါ	
သကာ ဖြစ်ခြင်း	၁၇၄
စိတ္တသုကြယ်နှင့် စပ်သော တရား	
ဂါထာ	၁၉၁
စိတ္တသုကြယ် ဘုရားဖူး သွား	
ရောက်ခြင်း	၁၈၅
စိတ္တသုကြယ် ဟူရာ၌ မှတ်သား	
ဖွယ်	၁၇၁
စူဠမာဂဏ္ဍိ သာမာဝတီတို့ကို	
မီးတိုက်သတ်ခြင်း	၃၁၅
စောရနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်၍ ဖွားတာ	
သူ	၁၀၈
ဇောရပပါတတောင်သို့ ဘဒ္ဒါတို့	
သွားခြင်း	၁၁၃
စည်းကမ်းရှိစွာ ဘုရားဖူး ပဲ့ကြီး	
ဖြစ်ပေါ်ပုံ	၁၈၇
စောင်းတင်းမြေထည့်၍ရန်တိုက်	
ခြင်း	၃၁၁
[၁၀]	
ဆဋ္ဌတံခါးမုခ်၌ ကဋတ္ထနတ်ဘိလူး	
စောင်းခြင်း	၃၆၈
ဆရာဇိဝက၏ နှမ သိရိမာ ပြည့်	
တန်ဆာ	၃၃၁
ဆဋ္ဌဘိည ရဟန္တာ ဟု နတ်တို့	
ပြောကြားခြင်း	၂၁၃
ဆီမီးအလှူဖြင့် တရားအာရုံယူပုံ	၁၄၁
ဆီမီးရောင်ကို မသိကြသော	
ဇောတိက ဇနီးမောင်နှံ	၃၆၉
ဆုတောင်း ပြည့် မပြည့် ဘုရား	
ရှင်သို့ ပေးလျှောက်ခြင်း	၁၄၄
ဆုရှစ်ပါး မှတ်သားဖွယ်	၂၇၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ]	
ဆေးပင်စောင့်နတ်များ စိတ္တ	
သုကြယ်ထံ လာခြင်း	၁၉၃
ဆေးဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်းနှင့်စပ်၍	
မှတ်ပွယ်	၂၀၁
ဆဲနှစ်နှစ်ကြာ ကုန်များ တရက်	
ဖြင့် စွဲခြင်း	၄၀၁
ဆယ်ပါးသီလ အနှစ်နှစ်ဆောင်း	
တည်ခြင်း	၁၀၇
ဆင်ပြောင်ငါးစီး အားရှိသူ	
ဝိသာခါ	၂၇၈
ဆန်တစလယ် အသက်ထက်ဆုံး	
ချက်သုံးရခြင်း	၃၆၉
ဆံကျစ်ပမာ ဆံပင်ရှိ၍ ဇဋိလ	
မည်ခြင်း	၃၉၉
ဆံတော်ရှစ်ဆူ ကုန်သည် သီ	
နောင်တိုးအား ပေးခြင်း	၁၅၁
ဆံပင်ပြုတပင်မျှ မပေါက်သော	
ဝိသာခါ	၂၇၈
ဆွေမျိုးများ ကုသိုလ်ပွားစေရန်	
မြို့သို့ပြန်ခြင်း	၉၀
ဆွမ်းအလှူ၏အကျိုးငါးပါး	၃၃၆
ဆွမ်းဦး ခါယကာဖြစ်ရန် သိပ္ပံ	
ဘုရားရှင်ထံ ဆုတောင်းခြင်း၁၄၈	
ဆွမ်း တရားကြောင့် သိရိမာ	
သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း	၃၃၄
ဆွမ်းရနိုင်မည့် အရပ်ကို ကြည့်၍	
ပစေကဗုဒ္ဓါကြွခြင်း	၃၈၆

[ဇ]

ဇဋိလ၏ ရှေးကံအကြောင်း	၃၉၅
ဇဋိလသူဌေးအကြောင်း	၃၉၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဇ]	
ဇဋိလ သူဌေးကြီး ရဟန်းပြု	
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၄၀၇
ဇနပဒ ကလျာဏီ မည်သော	
နန္ဒာမင်းသမီး	၉၆
ဇနပဒ ကလျာဏီ မယ်တော်ထံ	
သွား၍ ရဟန်းမ ပြုခြင်း	၉၆
ဇနိုးမောင်နှံ ထုသက်ပန် တရား	
၄-ပါး	၂၃၄
ဇနိုးသည်ကိုလွန်၍ စိတ်ဖြင့်မမှား	
ဘူးသူ	၂၃၃
ဇမ္ဗူဒိပ်တခွင် လှည့်လည် စုံစမ်း	
စေခြင်း	၄၀၂
ဇာတိဝါဒဖြင့် ဆဲရေးခြင်းမျိုး	၁၈၄
ဇီဝကအလောင်း ဗျာဒိတ် ခံရ	
ခြင်း	၂၂၈
ဇီဝက၏ ရှေးကောင်းမှု	၂၂၈
ဇီဝက ဆေးဆရာအကြောင်း	၂၂၈
ဇိပက နောက်ဆုံးဘဝဖြစ်ခြင်း	၂၂၈
ဇီဝက ပုဂ္ဂလပဿနာတေဒဂ်ခြင်း	၂၃၀
ဇေတ မင်းသား၏ ဥယျာဉ်ကို	
ကျောင်းဆောက်ရန် ဝယ်	
ခြင်း	၁၅၄
ဇေတဝန်ကျောင်းကို ချီးကျူး	
ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၆၈
ဇေတဝန်ကျောင်း၌ အရှင်သာရိ-	
ပုတ္တရာ၏ ဝတ်များ	၁၁၉
ဇေတိက ရဟန္တာနှင့် စပ်သော	
တရားဂါထာ	၃၈၀
ဇေတိက ရဟန္တာဖြစ်ပြီး စည်း	
စိမ်ကွယ်ခြင်း	၃၇၉
ဇေတိက သူဌေးအကြောင်း	၃၅၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၈]

ဇောတိကသုဋ္ဌေးဆိမ်ကို သိကြား
 ဖန်ဆင်းပေးခြင်း ၃၆၅
 ဇောတိက သုဋ္ဌေးက မင်းကြီး
 အား ကျောက်မျက်ရတနာ
 ပေးခြင်း ၃၇၅
 ဇောတိက သုဋ္ဌေး ရဟန်းပြု
 ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း ၃၇၆

[၉]

ဈာယီတေဒဂ် ဥတ္တရာရခြင်း ၃၃၄
 ဈာန်ဝင်စားခြင်း တေဒဂ်ရ အ
 ဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း ၉၅
 ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော တေဒဂ်
 နန္ဒာ ရခြင်း ၉၈

[၁၀]

ဉာယပုဋိပန္နဂုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်ရှင်း
 ညီ ဇောတိကအလောင်း၏ ဆု
 တောင်း ၃၅၂
 ညီညွတ်သောမြေနေရာ ဇောတိ-
 က အတွက် ပေါ်ခြင်း ၃၆၆
 ညီနောင်တို့၏ မဂ်ဉာဏ်အလား ၁၅၂
 ဉာဏ်အလတ် ရှိ၍ အာယတန
 ၁၂-ပါးဟောခြင်း ၁၇၅
 ဉာဏ်နည်းသူများအတွက် တန်ခိုး
 ပြခြင်း ၁၃
 ဉာဏ်ပညာကို လှူသည် မည်
 သော အလှူ ၃၃၆
 ဉာဏ်ပညာ ကြီးစေသော ဆွမ်း
 အလှူ ၃၃၆
 ညံ့ဖျင်းသောသင်္ကန်းကိုသာ ဝတ်
 သော ထေရီမ ၁၄၂

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၁၁]

တဂါထာမျှဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သော
 ထေရီမ ၁၂၄
 တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ဆံရိတ်
 ခြင်း ၈၉
 တစလယ်ဆန် အတိုးအလျှော့မရှိ
 ဖြစ်သည်ခြင်း ၃၆၉
 တဆင့်ကြားဖြင့် သာသနာ၌
 ကြည်ညိုသူ ကာဠိ ၃၄၈
 တဆယ်ခြောက်နှစ်ရွယ် ကဲ့သို့
 ပျိုနုနေသူ ၂၇၈
 တဆယ်ရွှစ်ကုဋေထိုမြင့် ဇေတဝန်
 ကျောင်းဆောက်ခြင်း ၁၅၄
 တဏှာစွဲကင်းနိုင်သောတရား ၁၅၉
 တတိယအကြိမ် ရန်တိုက်ခြင်း ၃၁၁
 တတိယထံခါးမုခ်၌ ဝဇီရ နတ်
 ဘိလူးစောင့်မြင်း ၃၆၇
 တထောင်သော နတ်ဘိလူးတို့
 ပဌမထံခါးမုခ်၌ စောင့်ခြင်း ၃၆၇
 တနှစ်လုံး လှူသော်လည်း လက်
 ဆောင်ဖြင့် လှူရမည့်သူ ၁၈၉
 တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင် အ
 ကြောင်း ၁၄၇
 တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်တို့၏
 ရှေးဆုတောင်း ၁၄၇
 တပုဿ၊ ဘလ္လိကတို့ ဥပါသကာ
 ဖြစ်ကြခြင်း ၁၄၈
 တပုဿ၊ ဘလ္လိကတို့ ပဌမံ သရဏ
 ဂမန တေဒဂ်ရခြင်း ၁၅၂
 တဖန် သူကြွယ်ညီနောင်ဘဝ ၃၅၃
 တမလွန် လောကကို အစွဲကင်း
 ရန် ဟောခြင်း ၁၆၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တမလွန်လောက၌ နိကန္တိ ကင်း	
ရန် ဟောခြင်း	၁၆၂
တမလွန် လောက ဟူရာ၌ မှတ်	
ဖွယ်	၁၆၃
တလွန် သွားသူအဖို့ အစောင့်	
အရှောက် မရှိပုံ	၇၇
တမြို့လုံး အလှုံတောက်၍ ဇော	
တိက မည်ခြင်း	၃၆၅
တမြို့လုံး၏ ရန်သူဖြစ်၍ ဖွားလာ	
သူ	၁၀၈
တရားအားထုတ်ဘူး၍ အနာဂါမ်	
ဖြစ်ခြင်း	၁၇၅
တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါးအဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
တရားဟော၍ရသော ပစ္စည်းမျိုး	
ကဲ့သို့ဖြစ်၍ စွန့်ခြင်း	၁၈၄
တလပတ်လုံး ဘုရားဖူး အလှူ	
ပေးနေခြင်း	၁၈၈
တသိန်းကျော်တန် စန္ဒကူးနှစ်ခုံ	
နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၀၆
တသိန်းတန် အဝတ်ပင် ခင်းရန်	
နေရာမရှိခြင်း	၂၈၈
တသိန်းတန် ကမ္မလာကို ရ၍	
ကျွန်မ ငိုခြင်း	၄၀၄
တသိန်းတန် ရေခွက်၌ နို့သနာ	
ဆွမ်း ထည့်ခြင်း	၂၄၀
တိစိဝရိက်သင်္ကန်းများ	၅
တိပိဋကဓရ အမျိုးသမီး	
ခုဇ္ဇုတ္တရာ	၃၁၈
တိရိစ္ဆာန်ဝတ္ထုသွေးသမီး ဥပ္ပာဒန္တိ	၄၆
တူတော်မောင် အပရာဇိတ ဆင်	
ဝင်ဆောင် လှူခြင်း	၃၅၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တေဝါစိက သရဏကို တည်သူ	
အမျိုးသမီး ၂ဦး	၂၄၂
တေဝိဇ္ဇရဟန္တာဟု နတ်တို့ ပြော	
ကြားခြင်း	၂၃၃
တောကျောင်းသို့ မွေဒိန္နာ သွား	
နေခြင်း	၉၀
တောစောင့်နတ်များ စိတ္တသူ	
ကြွယ်ထံ လာခြင်း	၁၉၃
တောစိုးပင်နတ်များ စိတ္တသူကြွယ်	
ထံ လာခြင်း	၁၉၃
တောရကျောင်းတံခါး အထိ	
ဘုရားလိုက်ပို့ခြင်း	၁၅
တောရဏ အရပ်၌ ဆည်းကပ်	
သင်သူကို ရှာခြင်း	၃၄
တစ်ခုကို တောင်းလျှင် နှစ်ခုပင်	
ပေးသူ	၈၃
တန်ခိုးကြီး တေဒဂ်ရ အဖြစ်	
ဆုတောင်းခြင်း	၄၅
တန်ခိုးပြု၍ ရသော ပစ္စည်းမျိုး	
ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ စွန့်ခြင်း	၁၈၄
တောင်တ အပ်သည်ကို လှူသူ	
တောင်တအပ်သည်ကိုရခြင်း	၂၁၁
တောင်းရမ်းသူတို့၏ ဆူညံသံ မရှိ	
အောင် ပြုပုံ	၃၀၀
တံခါးစောင့် နတ်ဘီလူးတို့၏	
အမည်ပြ ဂါသာ	၃၆၈
တံခါးမုခ်တို့၌ ဇောတိကအတွက်	
နတ်ဘီလူးတို့ စောင့်ခြင်း	၃၆၇
တံတိုင်းခုနစ်ထပ် ဇောတိက အ	
တွက် ပေါ်ခြင်း	၃၆၆
တိုင်ကိုကိုင်၍ တရားအားထုတ်	
ခြင်း	၁၀၀

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[၈]

ထမင်းကို မီးကျောက်ဖြင့် ချက်
ခြင်း ၃၆၉
ထီးပြုအောက်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသူ ၈
ထေရ်အမည်ရှိသော မထေရ်
ကြီး ၁၇၆
ထိုင်ခုံ အဖိုး တသိန်းကျော်တန်
ရခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၂၀၇
ထွန်စိုင် မြေထုံးတို့ ရွှေထုံးများ
ဖြစ်လေပြီ ၃၂၄

[၉]

ဒက္ခိဏေယျဂုဏ်တော်အဓိပ္ပါယ် ၁၉၇
ဒါန၌ မွေ့လျော်ပုံ-မှတ်ဖွယ် ၁၆၅
ဒါနမှု၌ ကူညီခဲ့သော သားယေ
အမွေခံရခြင်း ၄၀၇
ဒါနသင်္ဂဟ-အဓိပ္ပါယ် ၁၉၉
ဒါနသင်္ဂဟဖြင့် လူတို့၏ စိတ်နှလုံး
ကို ရယူမိခြင်း ၂၆၁
ဒါနာဘိရတနှင့် ဓမ္မာဘိရတ
ပုဂ္ဂိုလ်မှတ်ဖွယ် ၁၇၆
ဒါယက တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး အနာ
ထပိဏ်သူဌေး ရခြင်း ၁၅၄
ဒါယိက တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ဝိသာခါ
ရခြင်း ၂၉၃
ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဝေဒနီယကံနှင့် စပ်၍
မှတ်ဖွယ် ၃၂၃
ဒိဋ္ဌိစွဲကင်းနိုင်သော တရား ၁၅၉
ဒိဗ္ဗစက္ခုက တေဒဂ်ရ အဖြစ်
ဆုတောင်းခြင်း ၁၀၅
ဒိဗ္ဗစက္ခုက တေဒဂ် သက္ခယာ
ထေရီ ရခြင်း ၁၀၆

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[၉]

ဒိသာမုခနတ်ဘိလူး သက္ကမတံခါး
မှန်၌ စောင့်ခြင်း ၃၆၈
ဒီသတာလနတ်ဘိလူးရွှေထုံးများ
ပေးခြင်း ၄၁၁
ဒုက္ခဟုဂ္ဂသဖြင့် ကင်းပြုတ်သော
တရား ၁၅၉
ဒုတိယ ဣသိဒတ္တသုတ် ၁၇၈
ဒုတိယ တံခါးမှန်၌ ဥပ္ပလနတ်
ဘိလူးစောင့်ခြင်း ၃၆၇
ဒုဆီလ အတွက်ကြောင့် သဒ္ဓါ
တရားမပျက်ခြင်း ၂၁၃
ဒေါသ၏ ရွှေနောက်၌ ကုသိုလ်
ဖြစ်ပုံ ၁၁၅
ဒေါသကြောင့် ဆွမ်းအလှူ
အကျိုးမရမည်စိုးခြင်း ၃၂၄
တံပူကို အပ်အောင်ပြု၍ ပုဏ္ဏ
လှူခြင်း ၃၂၂
ဒွတ္တိ သာကာရကို သောဏာ
စီးဖြန်းခြင်း ၁၀၀
ဒွေဝါစိက ဆရဏဂုံ တည်သော
ညီနောင်များ ၁၅၁

[၁၀]

နေသေဋ္ဌိဘွဲ့ က : ဋ္ဌဝဋ္ဌိယ ရခြင်း ၄၁၃
နေသေဋ္ဌိ သူဌေးဘွဲ့ ပုဏ္ဏရခြင်း ၃၂၈
နေဥယသူဌေး၏ အာနုဘော် ၂၄၇
နေဥယသူဌေး ပြောင်းရွှေ့ခြင်း
နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၂၅၀
မေကရိဏ်ဖြင့်စစ်၍ ပုဏ္ဏ မျက်နှာ
သစ်ရေ လှူခြင်း ၃၂၂
ဓမ္မကထိက တေဒဂ် စိတ္တသူကြွယ်
ရခြင်း ၁၉၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဓမ္မကထိက တေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း	၈၂၁၂၂
ဓမ္မကထိကတေဒဂ် ဓမ္မဒိန္နာထေရီရခြင်း	၉၄
ဓမ္မဇောသကပုဂ္ဂိုလ် ဥပုသ်နေ့၌ ကြွေးကြော်ခြင်း	၃၅၄
ဓမ္မဒိန္နာထေရီအကြောင်း	၈၁
ဓမ္မဒိန္နာ တရားဟောကောင်းတေဒဂ်ရခြင်း	၉၄
ဓမ္မဒိန္နာနှင့်စပ်သောတရားဂါထာ	၉၃
ဓမ္မဒိန္နာအတွက် မြို့ကို ရှင်း၍ ရွှေထမ်းစင်ပေးခြင်း	၈၈
ဓမ္မဒိန္နာ ရဟန်းမ-ပြုရန် ခွင့်ပန်ခြင်း	၈၈
ဓမ္မဒိန္နာ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမပြုခြင်း	၈၃
ဓမ္မဒိန္နာအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၈၂
ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ရှေးဆုတောင်း ဂာ	
ဓမ္မန္တဇာယ်မပြုရန် ကာတိယာနီ ဓပြောခြင်း	၃၄၄
ဓမ္မပဒတရားဂါထာကို ရှုပနန္ဒာအား ဟောခြင်း	၉၇
ဓမ္မာ မင်းသမီး ပြဟ္မစရိယဖြင့် နေခြင်း	၁၃၁
ဓမ္မာ မည်သော ကိကိမင်းကြီး သမီးတော်ဘဝ	၁၃၁
ဓာတုစေတီအား ပြစ်မှား၍ ကန်တော့ရပုံ	၃၉၇
ဓာတ် ၆-ပါးကို အစွဲကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဓာတ် ၆-ပါး၌ နိကန္တိတဏှာ ကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၁
ဓာတ်တို့၏ ထူးခြားမှုကို မေးလျှောက်ခြင်း	၁၇၆
ဓာတ်တဆယ့်ရှစ်ပါး	၁၇၈
ဓုရဘတ်ဆွမ်း ငါးရာ ပုဂ္ဂလိက လှူခြင်း	၁၅၅
[န]	
နကုလပိတု ဇနိုးဓမာင်နံ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း	၂၃၃
နကုလပိတု ဝိဿာသက တေဒဂ်ရခြင်း	၂၃၇
နကုလပိတု သူဌေးအကြောင်း	၂၃၁
နကုလပိတု သူဌေးအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၃၁
နကုလပိတု သူဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု	၂၃၁
နကုလပိတုသူဌေး နောက်ဆုံးဘဝ ဖြစ်ခြင်း	၂၃၁
နကုလမာတု ဥပါသိကာ အကြောင်း	၃၄၆
နကုလမာတု ဝိဿာသိကတေဒဂ်ရခြင်း	၃၄၇
နန္ဒ၏အမိ ဥတ္တရာ ဈာယိတေဒဂ်ရခြင်း	၃၃၅
နန္ဒကောဝါဒသုတ္တန်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ရကြသူများ	၉
နန္ဒဝန်နှင့် တူသော ဘုရားကျောင်းတော်	၂၃
နန္ဒသုဇယ်၏ မိခင်ဖြစ်၍ နန္ဒမာတာ မည်ခြင်း	၃၃၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]	
နန္ဒာအလောင်းပျာဒိတ်ခံခြင်း	၉၅
နန္ဒာ ဈာန်ဖြင့် မေ့လျော့သော	
တေဓဂ်ခြင်း	၉၈
နန္ဒာထေရီအကြောင်း	၉၅
နန္ဒာထေရီ အရဟတ္တဖိုလ်ခြင်း	၉၇
နန္ဒာထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း	၉၅
နန္ဒာ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ	
ပြုခြင်း	၉၅
နာဂဝနဉ္စယျာဉ်၌ ဘုရားနေထော်	
မှုခြင်း	၂၁၂
နားဇောင်းပမာ ဆံပင်ရှိ၍	
ကုဏ္ဍလကေသာမည်ခြင်း	၁၁၈
နိဗ္ဗဒါနဝတ်ကို အသပြာ	
တထောင်စွန့်၍ ပြုခြင်း	၂၉၅
နိရဝေသသဒါန ကာဠဝဠိယဇနီး	
လှူခြင်း	၄၀၉
နိဗ္ဗာန်ရည်စူးသောကုသိုလ်	
ဥပနိဿယ မည်ခြင်း	၁၇၄
နီလရောင်ခြည်တော် ဆံတော်	
စေတီမှ ထွက်ခြင်း	၁၅၁
နေချဉ္စရာမြစ်၌ ချွေခွက်	
မျှောခြင်း	၂၄၁
နေခြင်းပင် ကောင်းကျိုး	
ပေးခြင်း	၃၉၁
နတ်ဥယျာဉ်ထက် သာသော	
ကျောင်းတော်	၂၄
နတ်တို့ဖွင့်သောတံခါးဖြင့်	
ဘုရားထံ သွားခြင်း	၁၅၄
နတ်ပန်းမိုး ရွာဒသာ ဘုရားဖူး	
ပွဲကြီး	၁၈၈
နန်းအိမ်မှ ပရမဝတီကို နှင်ထုတ်	
ခြင်း	၅၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]	
နန်းထော်တွင်း၌ အရဟတ္တဖိုလ်	
ရသူ	၈
နိမ့်သော နေရာ၌ နေ၍ တရား	
မဟောကောင်းကြောင်း	၃၀၆
နောက်ဆုံး ဇောတိက သူဌေး	
ဘဝ	၃၆၄
နောက်ဆုံးဘဝ ဥဂ္ဂသူဌေး	
ဖြစ်ခြင်း	၂၀၃
နောက်ဆုံးဘဝ ကာတိယာနီ	
သူဌေးမ ဖြစ်ခြင်း	၃၄၂
နောက်ဆုံးဘဝ ဇဠိလသူဌေး	
ဖြစ်ခြင်း	၃၉၇
နောက်ဆုံးဘဝ မဟာနာမ	
သာကိဝင်မင်းဖြစ်ခြင်း	၂၀၀
နောင်တော်၏ ကြံအလှူ	
ဆုတောင်း	၃၅၃
နောင်တော် တပုဏ္ဏ သောတာပန်	
တည်ခြင်း	၁၅၂
နို့စာနာဆွမ်းအတွက် အံ့ဖွယ်	
များ	၂၃၉
နို့စာနာဆွမ်းကို ၄၉-လုပ်	
ဘုဉ်းပေးခြင်း	၂၄၁
နို့ဖိုး နေ့စဉ် တထောင် ရသော	
သူငယ်	၃၆၅
နို့ရည်များ လက်မမှ ယိုစီးလာ	
ခြင်း	၅၇
နွားနို့ ဆွမ်း နှစ်ပေါင်းများစွာ	
လှူဒါန်းခြင်း	၁၄၈
နှစ်ခြိုက်ဖွယ်အလှူ၏ အကျိုးပြု	
ဂါထာ	၂၀၇
နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကိုလှူခြင်း	၂၀၆

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န-ပ]	
နှစ်ထောင်သော နတ်ဘီလူးတို့	
ဒုတိယတံခါးမုခ်၌စောင့်ခြင်း	၃၆၇
ပက္ခိကဆွမ်းငါးရာ လဆန်း	
ထဆုတ်တိုင်း လှူခြင်း	၁၅၅
ပက္ခိကယာဂဆွမ်းငါးရာ လဆန်း	
ထဆုတ်တိုင်း လှူခြင်း	၁၅၅
ပဉ္စမတံခါးမုခ်၌ ကထကန္တ နတ်	
ဘီလူးစောင့်ခြင်း	၃၆၇
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ အကျိုးရနိုင်သည့်	
အကြောင်းများ	၃၂၃
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ ဉာဏ်၌ ဇောတိက	
အလောင်း ဝင်လာခြင်း	၃၅၀
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ကြာပန်းလှူ	
ခြင်း	၄၅
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို မီးတိုက်မိသော	
အကုသိုလ်ကံ	၃၁၆
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆုပေး ၂-ဂါထာ	၃၉၀
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆွမ်းခံ၍ ချီးမြှောက်	
ရန် ကြည့်ခြင်း	၃၈၆
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ အတုကံ ဝါဆို	
ကျောင်းဆောက်ခြင်း	၅
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ခြေသုတ်ရန် ထား	
ခြင်း	၄၈
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ဝါဆိုကျောင်း ရှာ	
ခြင်း	၃
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလောင်းတို့၏ ကမ္မ-	
ဋ္ဌာန်း အာရုံ	၆၁
ပစ္စည်းလေးပါးလုံးလှူ၍ ဘုရား	
အား ဇီဝက ဆေးကုခြင်း	၂၃၀
ပစ္စည်း ၄-ပုံ စုံအောင် လှူခြင်း	၂၈၉
ပစ္စတ္တိ ဝေဒိတဗျော ဝိညူဟိ-	
အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပစ္စိမဘဝိကများ အမြတ်ဆုံးကို	
အလိုရှိပုံ	၁၁၇
ပညာတေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၉
ပညာတေဒဂ်ရရှိခြင်းနှင့်စပ်သည့်	
ဂါထာများ	၄၃
ပညာရှိများ အားထုတ်ရမည့်	
တရားလေးပါး	၁၄၄
ပဋ္ဌာစာရာ အမည်ရခြင်း	၇၃
ပဋ္ဌာစာရာအလောင်း ကိကီ	
မင်းကြီး သမီးတော်	၆၈
ပဋ္ဌာစာရာအလောင်း ဗျာဒိတ်	
ခံရခြင်း	၆၇
ပဋ္ဌာစာရာ ကျောင်းသို့ လာစေရန်	
အခိဋ္ဌာန်ခြင်း	၇၄
ပဋ္ဌာစာရာထေရီအကြောင်း	၆၇
ပဋ္ဌာစာရာထေရီမ၏ ရှေး	
ဆုတောင်း	၆၇
ပဋ္ဌာစာရာထေရီ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၇၈
ပဋ္ဌာစာရာထေရီ ဝိနည်းဆောင်	
တေဒဂ်ရခြင်း	၈၁
ပဋ္ဌာစာရာ နောက်ဆုံး ဘဝ	
ရဟန်းမ-ပြုခြင်း	၆၈
ပဋ္ဌာစာရာ ရဟန္တာ ဖြစ်သော	
ကဏ္ဍ	၈၀
ပဋ္ဌာစာရာ သောတာပန် ဖြစ်	
သော တရား	၇၇
ပဋိပတ်ဖြင့် အသက်ထက်ဆုံး ပြု	
စုသူ	၁၄၄
ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်ဖြင့် ခေမာထေရီ	
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၃၃
ပဋိသန္ဓိဒါ သောတာပန်	
ရုဠာဏဗျာ	၃၀၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	[၀]
ပဌမဏ္ဍိုင်စက္ကသုတ်	၁၇၆
ပဌမတံခါးမုခ်၌ ယမကောဠိ နတ်	
ဘိလူး စောင့်ခြင်း	၃၆၇
ပဌမံသရထံဂမနတေဒဂ် တပုဏ္ဏ၊	
ဘလ္လိကတို့ ရခြင်း	၁၅၂
ပဏ္ဍာလက်ဆောင်ရခြင်းနှင့်စပ်၍	
မေးလျှောက်ခြင်း	၁၉၀
ပထိတဒါယက တေဒဂ် မဟာ-	
နာမ သာကီဝင်မင်း ရခြင်း	၂၀၃
ပထိတဒါယိက တေဒဂ်ရ အဖြစ်	
ဆုတောင်းခြင်း	၃၃၅
ပထိတဒါယိက တေဒဂ် သုပ္ပ-	
ဝါသာ ရခြင်း	၃၃၆
ပဏီတရသဒါန တေဒဂ် ဆု	
ထောင်းခြင်း	၂၀၀
ပဒုမဒေဝီ မိဖုရားကြီး ဖြစ်လာ	
ခြင်း	၅၀
ပဒုမဝတီ အမယ်အိုအိမ်၌ နေရ	
ခြင်း	၅၅
ပဒုမဝတီ၏ သဘောထား ကြီး	
မြတ်ပုံ	၅၉
ပဒုမဝတီဘဝ	၄၈
ပဒုမာကြာတိုက်မှရ၍ ပဒုမဝတီ	
မည်ခြင်း	၄၉
ပဒုမာကြာပန်း လှူဒါန်းခြင်း	၄၇
ပဒုမာကြာပန်း လှူဒါန်း၍ ဆု	
ထောင်းခြင်း	၄၈
ပဒုမုတ္တရ ဘုရားရှင်၏နှမ နန္ဒာ	
မင်းသမီး	၁၀၄
ပဒေသာပင်များ ဇောတိက	
အတွက် ပေါ်ခြင်း	၃၆၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	[၀]
ပန္နရသီ ဥပုသ်နေ့၌ နိဗ္ဗာန်ဆော်	
ကြွေးကြော်ခြင်း	၃၅၄
ပရိပိုင်ရဟန်းမ ဓာတုစေတီ၌	
ဆီမီးပူဇော်ခြင်း	၁၀၅
ပရိပိုင်ရဟန်းမ-ဘဝ	၁၀၅
ပရိယတ်၊ ပရိပတ်စွယ်စုံသူ ခေမာ	
ထေရီ	၃၄
ပရိသ သင်္ဂဟန တေဒဂ် ဟတ္ထ-	
ကာဠဝက ရခြင်း	၁၉၉
ပရိသတ်ကို ချီးမြှင့်ပုံ ၄-မျိုး	၁၉၉
ပရိသတ် လေးပါး	၁၂၄
ပါဝါရိကသူဌေး သောတာပန်	
ဖြစ်ခြင်း	၃၀၃
ပါဟုနေယျ ဂုဏ်တော်အဓိပ္ပါယ်	၁၉၇
ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ခုဋ္ဌုတ္တရာ	၃၁၈
ပိယဝါစာ သင်္ဂဟ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၉
ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒ တေဒဂ် ဇီဝက	
ရခြင်း	၂၃၁
ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒ တေဒဂ်ရ အဖြစ်	
ဆုတောင်းခြင်း	၂၂၈
ပုဂ္ဂလိကနိစ္စဘတ်ဆုံး ငါးရာ	
လှူဒါန်းခြင်း	၁၅၅
ပုဏ္ဏ၏ ဆုတောင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်	
ဖွယ်	၃၈၉
ပုဏ္ဏတို့မိသားစု သူဌေးလည်းဖြစ်၊	
သောတာပန်လည်းဖြစ်ခြင်း	၃၂၇
ပုဏ္ဏမိသားစု ၃ ဦး သောတာပန်	
ဖြစ်ခြင်း	၃၂၈
ပုဏ္ဏသီဟ သူဌေးကြီး သုမန	
သူဌေးနှင့် ခမည်း ခမက်	
တော်ရခြင်း	၃၂၈
ပုဏ္ဏသီဟ သူဌေးဖြစ်ချိန်	၃၂၀

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ပုဏ္ဏသုဋ္ဌေးကြီး၏သမီး ဥတ္တရာ	
ဖြစ်လာခြင်း	၃၂၀
ပုပ်သောခန္ဓာကိုယ်ကို ရှုစေခြင်း	၂၇
ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းကို ကိုးကုဋေပြင်	
ဆောက်ခြင်း	၂၇၄
ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းဆောက်ရန်	
အကြောင်းဖန်ခြင်း	၂၇၉
ပုဗ္ဗေဒိဝါသာနုဿတိ တေဒဂ် ဆု	
တောင်းခြင်း	၁၂၅
ပုဗ္ဗေဒိဝါသာနုဿတိ တေဒဂ်	
ဆဒ္ဓါ ရခြင်း	၁၂၆
ပေးသော်၎င်း၊ မပေးသော်၎င်း	
ပေးရမည်-ဟူရာ၌ ရှင်းချက်	၂၆၈
ပေါက်ပေါက်ပွင့်လှူ၍	
ဆုတောင်းခြင်း	၄၈
ပေါင်သားကို ဟင်းချက်၍	
သုပ္ပိယာ လှူခြင်း	၃၃၉
ပံသုကူ အသား၏ အဓိပ္ပာယ်	၃၃၉
ပြာသာဒ်တော်ကြီးနှင့် အရံ	
ကျောင်းများ	၂၈၆
ပြစ်မှားမှု မဖြစ်အောင် ဘုရား	
ပြုတော်မူခြင်း	၃၆၀
ပြည်သူ့ကို ဘေးကင်းစေလျက်	
မွေးဖွားသူ	၂၂
ပြန်ပေးသူသာ ပေးရမည်-ဟူရာ၌	
ရှင်းချက်	၂၆၈
ပြန်မပေးသူအား မပေးရ-ဟူရာ၌	
ရှင်းချက်	၂၆၈

[စ]

ဖခင်၏ ဒါနုမ္ဘိန္ဒ ကူညီခဲ့သူ ရှေ့	
တောင် အမေ့ရခြင်း	၄၀၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ-ဗ]	
ဖဿ ၆-ပါးကို အစွဲကင်းရန်	
ဟောခြင်း	၁၆၁
ဖဿ ၆-ပါး၌ နိကန္တိ တဏှာ	
ကင်းရန်ဟောခြင်း	၁၆၁
ဗလိပူဇော်ခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်	
ဖွယ်	၂၃၈
ဗဟုပုတ္တိက သောဏာအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၉၉
ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာထေရီ	
အကြောင်း	၉၈
ဗဟုပုတ္တိက-သောဏာထေရီမ၏	
ရှေးဆုတောင်း	၉၈
ဗဟုပုတ္တိက သောဏာ ရဟန်းမ	
ပြုခြင်း	၉၉
ဗဟုဿတ တေဒဂ် ခုဋေတြုထု	
ရခြင်း	၃၁၇
ဗဟုဿတ တေဒဂ် ခုဋေတြုထု	
ရခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၁၈
ဗဟုဿတ တေဒဂ်ရ အဖြစ်	
ဆုံတောင်းခြင်း	၂၉၅
ဗာရာဏသီ သူဋ္ဌေးကြီးဘဝ	၃၈၂
ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီး၏ ဥပါယ	
ကောသလ္လဉာဏ်	၂၃
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ဇောတိက၏	
ပြာသာဒ်ကို ကြည့်ခြင်း	၃၇၀
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ထီးဖြူပုံ၍	
သူဋ္ဌေးအဖြစ် ခန့်ခြင်း	၃၆၈
ဗုဒ္ဓ-အဓိပ္ပာယ်	၁၉၆
ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမကသိလ	
အဓိပ္ပာယ်	၂၁၆
ဗြဟ္မစရိယဖြင့် အနှစ် နှစ်သောင်း	
ကြာ နေသူများ	၂၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဗ-ဆ]	
ဗြဟ္မစာရိနိ ဘိက္ခုနီမဘဝ	၂၀
ဆကြီးမသည် တော်ပုံမှတ်စွယ်	၂၃၂
ဘဂဝါဂုဏ်တော် အဓိပ္ပာယ်	၁၉၆
ဘဏ္ဍာစိုး ဘူဠေကတော်ဆဝ	၈၃
ဘဒ္ဒကစ္စာနာ မဟာဘိညာပုတ္တ	
တေဒဂ်ရခြင်း	၁၂၉
ဘဒ္ဒကစ္စာနာရဟန္တာမ-ဖြစ်ခြင်း	၁၂၉
ဘဒ္ဒါ၏ အလိမ္မာရည်	၁၁၄
ဘဒ္ဒါကာပိလာနိ အမည်နှင့်စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၁၂၇
ဘဒ္ဒါကာပိလာနိထေရီ	
အကြောင်း	၁၂၄
ဘဒ္ဒါကာပိလာနိ ထေရီမ၏	
ရှေးဆုတောင်း	၁၂၅
ဘဒ္ဒါကာပိလာနိ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းမ-ပြုခြင်း	၁၂၆
ဘဒ္ဒါကာပိလာနိ ရဟန္တာ ထေရီမ	
ဖြစ်ခြင်း	၁၂၆
ဘဒ္ဒါကုဏ္ဍလကေသာ ခိပ္ပါဘိည	
တေဒဂ် ရခြင်း	၁၃၆
ဘဒ္ဒါကို တောင်စောင့်နတ်	
ချီးကျူးခြင်း	၁၁၆
ဘဒ္ဒါ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း	
ပြုခြင်း	၁၀၇
ဘဒ္ဒါ ပရိပိုင်အဖြစ် ငါးနှစ်ကြာ	
နေရခြင်း	၁၂၆
ဘဒ္ဒါ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ	
တေဒဂ်ရခြင်း	၁၂၇
ဘဒ္ဒါ မိတွေးတော်ထံ ရှင်ရဟန်း	
ပြုခြင်း	၁၂၆
ဘဒ္ဒါ ဘူဠေသမိ၏ ချစ်ခင်	
စိတ်	၁၁၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ]	
ဘဒ္ဒါ ဘူဠေသမိ ပရိပိုင်	
ရဟန်းမ-ပြုခြင်း	၁၁၇
ဘဒ္ဒိယဘူဠေသား၏ ဥပနိဿယ	
ကို မြင်တော်မူခြင်း	၂၈၅
ဘလ္လိက အလောင်း သစ်သီး	
လှူခြင်း	၁၄၇
ဘလ္လိက ညီတော် ဆဋ္ဌဘိည	
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၁၅၂
ဘိက္ခဝါယိကာ အနှစ်နှစ်ဆောင်း	
ဗြဟ္မစရိယကျင့်ဆုံးခြင်း	၁၀၇
ဘိက္ခဝါယိကာ မည်သော ကိင်္ဂီ	
မင်းကြီးသမီးတော်	၁၀၇
ဘိက္ခုနီ ငါးဆုတို့၏ ပြာသာဒ်	
တို့ကို နတ်တို့ထမ်းခြင်း	၁၆
ဘိက္ခုနီမ ငါးဆုတို့ တန်ခိုး	
ပြုခြင်း	၁၄
ဘိက္ခုနီ မည်သော မင်းသမီး	
ဗြဟ္မစရိယဖြင့် နေခြင်း	၆၈
ဘိက္ခုနီများ သြဝါဒကို ကိုယ်တိုင်	
သာ ယူရခြင်း	၉၆
ဘိက္ခုနီများ ကိုယ်စား လွှတ်၍	
သြဝါဒမယူရခြင်း	၉၆
ဘိက္ခုနီဝါအကြီးဆုံးတေဒဂ်ရသူ	၁၀
ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား	
မဟာဒါနကြီး ပေးခြင်း	၁၅၄
ဘုရား၏ခြေတော်ကိုကိုင်၍	
ရှိခိုးခြင်း	၁၈၈
ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး	
အဓိပ္ပာယ်	၁၉၅
ဘုရားတဆူတွင် မဟာဘိညာပုတ္တ	
လေးပါးသာ ပေါ်မြဲ	၁၃၀

အက္ခရာစဉ်	[ဆ]	စာမျက်နှာ
ဘုရား တရားဟောတော်မူခြင်း		
နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်		၂၇၃
ဘုရားကံ ဆည်းကပ်သည့်		
အကြိမ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်		၁၅၇
ဘုရားထံ မဆည်းကပ်မိသော		
အပြစ်ကို တောင်းပန်ခြင်း		၃၁
ဘုရားပေးသည့် သောက ငြိမ်း		
ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်း		၁၃၆
ဘုရားဖူးမလာမိသော အပြစ်ကို		
တောင်းပန်ခြင်း		၃၁
ဘုရားဖူးရာ၌ တန်ခိုးပြာဋိဟာ		
ဖြစ်ပုံ		၁၈၈
ဘုရားဖူးလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်		
နက် အနာ ပျောက်ကင်း		
ခြင်း		၃၄၀
ဘုရားဖူးသုံးထောင်တို့ကို အစား		
အဝတ် တာဝန်ယူခြင်း		၁၈၆
ဘုရားရှင်အား ဆွမ်းဦး လှူစေ		
ရန် ပြုလုပ်ခြင်း		၁၄၉
ဘုရားရှင်အား ဇီဝက		
ဆေးကျခြင်း		၂၃၀
ဘုရားရှင်၏ ရူပကာယကို		
ဖူးမြော်၍သာ နေသူ		၁၄၅
ဘုရားရှင်ကို ပဋိပတ် အကျင့်ဖြင့်		
ပြုစုခြင်း		၁၄၄
ဘုရားရှင်၏ဆွမ်းခံအပြန်လမ်းနှင့်		
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်		၂၈၅
ဘုရားရှင် နောင်တော်တို့၏ အ		
လှေအကျွန်ကိုကြည့်ခြင်း		၁၅၀
ဘုရားလက်ထက် ဘိက္ခုနီမ		
ကျောင်းတည်ရာအရပ်		၁၀

အက္ခရာစဉ်	[ဆ]	စာမျက်နှာ
ဘုရားလောင်းကို သားရင်းထက်		
ပိုပုံ		၈
ဘုန်းကံကြောင့် အားကြီးသူ		
ကျွန်မ ပေါ်လာခြင်း		၂၈၀
ဘုန်းကံရှင်ကို လက်ဆောင်ဖြင့်		
ကြိုကြခြင်း		၁၈၇
ဘုန်းကံရှင် မဟုတ်သူများ၏		
မြင်ရပုံများ		၁၃၂
ဘုန်းကံရှင်များ၏ မြင်ရပုံများ		၁၃၃
ဘုန်းကြီးသူ ၅-ဦး		၂၄၅
ဘုန်းရှိ ညီငယ်ကို မှီကြရန်		
ငွေလသွေးဌေး ပြောခြင်း		၄၀၇
ဘုန်းရှင် ကံရှင် ကိသာဂေါတမိ		၁၃၃
ဘုံခုနစ်ဆင့်ပြာသာဒ် ဇောတိက		
အတွက် ပေါ်ခြင်း		၃၆၆
ဘောသကဋ္ဌာတော၏ အဓိပ္ပါယ်		၂၃၂
ဘောဇဉ်ငါးပါးဖြင့် သံဃာအား		
ပြုစုခြင်း		၂၀၂

[မ]

မစားချင် စားချင်အောင်		
ပြော၍ လှူခြင်းအကျိုး		၂၆၀
မစုံစမ်းပဲ အသားကို စားလျှင်		
ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ခြင်း		၃၄၁
မစ္ဆိကာသဏ္ဍ တမြို့လုံး ပန်းမိုး		
ရွာခြင်း		၁၇၄
မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့မှ ယူဇနာ		
သုံးဆယ်ကွာ သာဝတ္ထိခရီး		၁၈၆
မဆင်းရဲကြောင်းတရား သုံးပါး		၁၄၄
မဇ္ဈိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ အာယတန		
၁၂-ပါး ဖောခြင်း		၁၅၅

ဆက္ခရာစဉ်	[ဗ]	စာမျက်နှာ
မထိမဲ့မြင်ပြု၍ အပြစ်မဖြစ်စေရန် စီမံခြင်း		၁၀၂
မနာပဒါန တေဒဂ် ဥဂ္ဂသူဌေး ရခြင်း		၂၀၉
မနာပဒါန တေဒဂ်ရအပြစ် ဆုတောင်းခြင်း		၂၀၃
မနောဘာဝနိယ ဖြစ်သူကို ပန်ကြားလိုခြင်း		၁၁
မနောဘာဝနိယ ရဟန်းတို့ကို ဆည်းကပ်ခြင်း		၁၆၄
မပြင်ဘူးပဲ မိတ်ဆွေဖြစ်နေသူ ဣသိဒတ္တ		၁၇၉
မရကန္တိကဇရာဂါကို မတား နိုင်ခြင်း		၁၅၈
မဟကပါဠိဟာရိယသုတ်		၁၈၁
မဟာဓနသေဋ္ဌိသူဌေးကြီး ပုဏ္ဏ နေချင်း ဖြစ်ခြင်း		၃၂၈
မဟာနာမ ပဏိတဒါယက တေဒဂ်ရခြင်း		၂၀၀
မဟာနာမ မင်းသား သောတာ ပန် ဖြစ်ခြင်း		၂၀၀
မဟာနာမသကာကိဝင် အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း		၂၀၀
မဟာနာမသကာကိဝင်မင်း အကြောင်း		၂၀၀
မဟာနာမသကာကိဝင်မင်း၏ ငွေးကောင်းမှု		၂၀၀
မဟာနိဒါနသုတ်ကို ခေမာပိဖိုဏှား အား ဟောခြင်း		၂၉
မဟာနိဒါန သုတ္တန်ကို သမဏိ မင်းသမီးဆောင်ခြင်း		၂၂

ဆက္ခရာစဉ်	[ဗ]	စာမျက်နှာ
မဟာပဇာပထိဝေါဟာရိ ထေရီ အကြောင်း		၁
မဟာပဇာပထိ-ဟု မှည့်ခေါ်ရပုံ		၁၀
မဟာပညာတေဒဂ် ခေမာထေရီ ရခြင်း		၄၂
မဟာဘိညာပုတ္တ တေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း		၁၂၈
မဟာဘိညာပုတ္တတေဒဂ်နှင့်စပ်၍ မှတ်စွယ်		၁၃၀
မဟာဘိညာပုတ္တ တေဒဂ် ဘဒ္ဒ- ကစ္စာနာ ရခြင်း		၁၂၉
မဟာဘိညာပုတ္တသာဝက လေးပါး		၁၃၀
မဟာဘောဂ သူဌေးကြီး၏ ဆုတောင်း ၅-ချက်		၃၈၇
မဟာမာယာ တုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ခြင်း		၇
မဟာလတာတန်ဆာနှင့် ဃန မဋ္ဌကတန်ဆာ		၂၈၀
မဟာလတာတန်ဆာ ၄-လကြာ ပြုလုပ်ရခြင်း		၂၅၈
မဟာလတာတန်ဆာ ဝတ်ဆင် ရသူ ၃-ဦး		၂၈၃
မာဂဏ္ဍိယ ဇနိုးမောင်နှံအား ချေချွတ်ဆုံးမခြင်း		၃၀၃
မာဂဏ္ဍိမိဖိုဏှား၏ရန်တိုက်မှုများ		၃၀၈
မာနစွဲကင်းနိုင်သောတရား		၁၅၉
မာနာနုဿဟု ပယ်ရန် ဟောခြင်း		၂၈
မာရ်၏ကျော့ကွင်းသို့ လိုက်ခြင်း မည်ပုံ		၁၅
မာရ်နတ် ဆကဲစမ်းလာခြင်း		၂၂၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မာရဏန္တိကရောဂါ စိတ္တသုက္ကယ်၌	
စူးကပ်ခြင်း	၁၉၃
မိခင်ဟောင်းနတ် ဆွမ်းဦးလှူရန်	
တိုက်တွန်းခြင်း	၁၅၀
မိဂဒါရန် ကျောင်း၌ ဘုရားရှင်	
နေတော်မူခြင်း	၃၃၈
မိဂါရအမည် ရှင်းချက်	၂၇၄
မိဂါရ၏နန်း သောတာပန် ဖြစ်	
ခြင်း	၂၇၂
မိဂါရမာတာ အမည်နှင့် စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၂၇၄
မိဂါရသူဌေး၏ ညွှန်ခံပုံ	၂၆၂
မိဂါရသူဌေး မခံမရပ်နိုင်ခြင်း	၂၆၃
မိဂါရသူဌေး သောတာပန် ဖြစ်	
ခြင်း	၂၇၂
မိစ္ဆာအယူတို့ ဆက္ကာယဒိဋ္ဌိ မရှိ	
လျှင် မဖြစ်နိုင်	၁၇၉
မိထွေးတော်ကို ဘုရားလိုက်ပို့	
ခြင်း	၁၅
မိထွေးတော် ဂေါတမီ ရဟန်းပြု	
ချိန်	၈
မိဖုရားငါးရာတို့ကို ကျွန်ပြုလုပ်	
ပေးခြင်း	၅၉
မိဖုရားငါးရာတို့ မင်းသားငါးရာ	
တို့ကို ဝှက်ယူခြင်း	၅၄
မိဖုရားများ ဂုံးချောစကားပြော	
ကြခြင်း	၅၅
မိဖုရားများ မနာလိုစကား ပြော	
ကြခြင်း	၅၃
မိဖုရားဟောင်း ငါးရာတို့ကို ကျွန်	
အပြစ်မှ လွတ်ခြင်း	၆၀
မိဘမေတ္တာ ကြီးလှစွာ၏	၁၁၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မီးကို ရိုသေစွာ လုပ်ကျွေးရမည်	
ဟူရာ၌ ရှင်းချက်	၂၆၉
မီးကျောက်အလှူများ ထမင်း	
ကျက်လျှင် ငြိမ်းခြင်း	၃၆၉
မုဆိုးအား နှုတ်ပိတ်စကား ပြော	
ကြားခြင်း	၅၀
မုဆိုး ပဒုမဝတီကို တွေ့ရှိခြင်း	၅၀
မုဆိုး လမ်းကိုအမှတ်အသားပြု၍	
ပြန်ခြင်း	၅၁
မုဆိုးသားဘဝ	၁၇၂
မေဏ္ဍကသူဌေးအကြောင်း	၃၈၀
မေဏ္ဍကသူဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု	၃၈၀
မေဏ္ဍက သူဌေးကြီး၏ အာနု	
ဘော်	၂၄၅
မေဏ္ဍကသူဌေးကြီး သောတာပန်	
ဖြစ်ခြင်း	၂၄၉
မေဏ္ဍကသူဌေး နောက်ဆုံးဘဝ	
ဖြစ်ခြင်း	၃၉၂
မေဏ္ဍက သူဌေးဟု အမည်တွင်	
ခြင်း	၃၉၃
မေတ္တာဈာန်ကို ဝင်စား၍ ဥတ္တရာ	
နေခြင်း	၃၃၂
မေတ္တာရွှေထား၍ ပဋိပတ်ဖြင့်	
ပြုစုသူ	၁၄၄
မေတ္တာဝိဟာရီ တေဒဂ်ရ အဖြစ်	
ဆုတောင်းခြင်း	၂၉၅
မေတ္တာဝိဟာရီ တေဒဂ် သာမာ	
ဝတီ ရခြင်း	၃၁၉
မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ကောင်းမှု	
သည် ဥပနိဿယ မည်ခြင်း	၁၇၃
မင်းကြီးထံ သတုလကာယံ အခ	
စား ဝင်ခြင်း	၃၇၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	[မ]
မင်းကြီးမြတ်နိုးလွန်းသဖြင့် မနာ	
လို့ကြခြင်း	၅၃
မင်းကြီးလက်မှ မြားလွတ်ရန်	
အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း	၃၁၃
မင်းမိန်းမ ငါးရာကို သောတာပန်	
တည်စေသူ	၃၁၈
မင်းမိန်းမတို့၏ အလိမ်မှုကြီး	
ပေါ်ခြင်း	၅၆
မင်းသားငါးရာထို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ	
ဖြစ်ကြခြင်း	၆၀
မင်းသားတို့၏ ကြုတ်အတွင်းမှ	
စာတမ်း	၅၇
မင်းသားတို့၏ ကြုတ်ငါးရာ ရေ	
မျောခြင်း	၅၆
မင်းသား ၄၉၉-ယောက် သံသေ	
ဒဇ တည်ခြင်း	၅၄
မယ်တော်ကို တရားနာခံပြု၍	
သောဏ တရားဟောခြင်း	၃၄၃
မယ်တော်မာယာ သန္တုသိတနတ်	
သား ဖြစ်ခြင်း	၇
မုန်ညင်းဆီ အရှာခိုင်းခြင်းနှင့်စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၁၃၆
မုန်ညင်းဆီရှာ တတိယအိမ်	
အရောက်၌ သံဝေဂရခြင်း	၁၃၇
မုန့်ကြွက်ကျစ်နှင့် ပျားဆုပ်မုန့်	
ဘုရားအားလှူခြင်း	၁၅၁
မောင်ပုဏ္ဏ၏ အာနုဘော်	၂၄၇
မောင်ပုဏ္ဏ၏ဘုန်းဟုဆိုမှ ရှေ့ဖြစ်	
လာခြင်း	၃၂၇
မျက်စိ အကြည်ရုပ်၌ နိကန္တိ	
ကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၅၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	[မ]
မျက်စဉ်းကြိတ်ခိုရန် စန္ဒကူးနှစ်	
လှူခြင်း	၂၀၇
မျက်နှာသစ်ရေကို ပုဏ္ဏလှူခြင်း	၃၂၂
မျက်မှောက်လောကကို အစွဲ	
ကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၂
မျက်မှောက် လောက၌ နိကန္တိ	
ကင်းရန်ဟောခြင်း	၁၆၂
မျက်မှောက် လောက ဟူရာ၌	
မှတ်သားဖွယ်	၁၆၂
မြကျောက်အရောင်ဖြင့်သာ ဇော	
တိကထို့ နေခြင်း	၃၆၉
မြေး လေးရာ ထွန်းကားသော	
ဝိသာခါ	၂၇၇
မြစ်ကူးသူတို့ ဖောင်ကို မငဲ့ပဲ	
သွားပုံ ဥပမာ	၃၆၀
မြစ် ရှစ်ထောင် ထွန်းကားသော	
ဝိသာခါ	၂၇၇
မြည်းမ သားဖွားရာ၌ ဝိသာခါ	
ပြုစုခြင်း	၂၆၁
မြတ်စွာဘုရားအား ဂန္ဓကုဋ်ကို	
တင်လှူခြင်း	၃၈၅
မြတ်စွာ ဘုရားအား မအပ် ဟူ	
သော စကားနှင့်စပ်၍ မှတ်	
ဖွယ်	၂၀၆
မြတ်စွာဘုရား၏ နည်းညွှန်းအရ	
အပရာဇိတ ဆုတောင်းခြင်း	၃၆၃
မြတ်စွာဘုရားကျောင်းတော်သို့	
မဝင်ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၆၀
မြောက်ကျန်းသူ၏ ဆန်တစလယ်	
နှင့် မိုးကျောက်	၃၆၉
မြို့၏ ရန်သူအဖြစ်ဖြင့် ဖွားလာ၍	
သတ္တုကမည်ခြင်း	၁၀၉

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[၆]

မွန်မြတ်သည်ကို လှူသူ မွန်မြတ်
 သည်ကိုခြင်း ၂၁၀
 မြားကို မေတ္တာဖြင့်တားနိုင်သူဟု
 ချီးမွမ်းကြခြင်း ၃၁၀

[၈]

ယမကောဠိနတ်ဘိလူးပဌမတံခါး
 မုခ်၌ စောင့်ခြင်း ၃၆၇
 ယမကောဠိဘိလူးအလာတသတ်၏
 စစ်တပ်ကို တိုက်ဖျက်ခြင်း ၃၃၇
 ယသ၏ဇနီးဟောင်းသောတာပန်
 ဖြစ်ခြင်း ၂၄၂
 ယသ သူဌေးသား ယော်ဘိက္ခု
 ရဟန်းဖြစ်ခြင်း ၂၄၂
 ယသ သူဌေးသား သောတာပန်
 ဖြစ်ခြင်း ၂၄၁
 ယသောဓရာထေရီအကြောင်း ၁၂၇
 ယသောဓရာ ထေရီမ၏ ရှေးဆု
 တောင်း ၁၂၇
 ယသောဓရာ နောက်ဆုံး ၁၀
 ရဟန်းမပြုခြင်း ၁၂၀
 ယသောဓရာ မိခင်သွေးကတ်ထံ
 ရဟန်းပြုခြင်း ၁၂၉
 ယာဂုဿားလုံးကို ကာဠဝဠိယ၏
 ဇနီး လှူခြင်း ၄၀၉
 ယူဇနာ-၄၅ ခရီး၌ တယူဇနာ
 တကျောင်း စာညှစ်ခြင်း ၁၅၄
 ယူဇနာသုံးဆယ် ခရီး၌ နတ်တို့
 ညှစ်ခြင်း ၁၀၆
 ယက်ကန်းသည် အကြီးအကဲဘဝ ၆
 ယပ်ခပ်နေသော မိန်းမလှပုံ
 ဖန်ဆင်းခြင်း ၂၆၊ ၉၇

အက္ခရာစဉ်

စာမျက်နှာ

[၇]

ရတနာခုနစ်ပါး လှည်းများပြည်
 ဆောင်ပေးကြခြင်း ၁၀၉
 ရတ္တညူ ထေဒဂ် ဂေါတမီရခြင်း ၉
 ရတ္တညူ ထေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း ၂
 ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၂
 ရယန္တာ ပြစ်ကြောင်း သိစေရန်
 စီမံခြင်း ၁၀၂
 ရဟန်းက လူကိုတောင်းပန်ဝန်ချ
 ရခြင်း ၁၀၅
 ရဟန်းတို့သာ နှစ်သက်နိုင်သော
 တရားမျိုး ၁၆၄
 ရဟန်းပြုရန် ခေမာမိဖုရား
 ခွင့်ပန်ခြင်း ၃၂
 ရဟန်းသံဃာ၏ ကိုယ်၌ ဩဇာ
 သွင်းပေးလိုခြင်း ၂၀၁
 ရဟန်းသံဃာထိုင်ရန် နေရာ
 ငါးရာ အမြဲခင်းထားခြင်း ၁၅၅
 ရာဇဂြိုဟ်၌ အိမ်များအပေါက်
 တွေ ဖြစ်နေခြင်း ၁၁၀
 ရာဇဂြိုဟ်၌ ဘုရားပွင့်နေကြောင်း
 သတင်းကြားခြင်း ၁၅၄
 ရာဇဂြိုဟ်၌ သတ္တုက လူဆိုး
 သောင်းကျန်းခြင်း ၁၀၉
 ရာဇဂြိုဟ်သို့ ၁၀၃-ခုနှစ်၌ ဘုရား
 ကြွခြင်း ၈၄
 ရူပနန္ဒာအား ဝိဇယ သုတ္တန်ကို
 ဟောခြင်း ၉၇
 ရူပနန္ဒာ၏ ဖရိုက်နှင့်လိုက်အောင်
 မိန်းမလှ ဖန်ဆင်းခြင်း ၉၇
 ရူပနန္ဒာ သူညုတ ကမ္ပဋ္ဌာန်းကို
 စီးပြန်ခြင်း ၉၇
 ရေခပ်ကျန်မ အကြီးအကဲဘဝ ၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၄]	
ရေပျောခံရသော ဝစ်ကံနှင့်စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၄၀၇
ထောက်လေရာအရပ်၌ လာဘ်ရ	
သောသူမျိုး	၁၉၁
ရှေးဦးစွာ သရဏကို တည်သော	
တေဒဂ်ဆုတောင်းခြင်း	၁၄၇
ရှေးက ပေါင်းသင်းဘူး၍ အချစ်	
စိတ် ဖြစ်ခြင်း	၁၁၁
ရှေးဘဝက အားပစ္စကဗုဒ္ဓါ	
တို့နှင့် တွေ့ခြင်း	၆၃
ရွှေအိုးကြီးလေးလုံး ဇောတိက	
အတွက် ပေါ်ခြင်း	၃၆၆
ရွှေကြူပင်ကြီးလေးပင်တို့ ဇော	
တိကအတွက် ပေါ်ခြင်း	၃၆၇
ရွှေကြူထံတို့၌ ဆံတော်ထည့်၍	
ပင့်ဆောင်ခြင်း	၁၅၁
ရွှေဆိတ်ရုပ်၏ အရှင်ဖြစ်၍	
မေဏ္ဍကမည်ခြင်း	၃၉၃
ရွှေတောင်ပိုင် ဇဋိလသူဌေး ဖြစ်	
ခြင်း	၄၀၂
ရွှေဒဂ်း၊ အစွန်းချင်းထိအောင်	
ခင်း၍ မြေဝယ်ခြင်း	၁၅၄

[၈]

လူခစိဝရေရ တေဒဂ် ကိသာ	
ဂေါထမိ ရခြင်း	၂၄၁
လူခစိဝရေရ တေဒဂ် ဆုတောင်း	
ခြင်း	၁၃၀
လူတို့ မနှစ်သက်နိုင်သော တရား	
မျိုး	၁၆၄
လူမသေဘူးသောအိမ်မှ မုန့်ညင်း	
ဆီ အယူခိုင်းခြင်း	၁၃၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၈]	
လူအား စားလျှင် ရဟန်းများ	
ထုလွှဲစွမ်းအာပတ်သင့်ခြင်း	၃၄၁
လေးဌာနတို့၌ ဆောက်တည်စေ	
ခြင်း	၁၉၇
လေးထောင်သောနတ်ဘိလူးတို့	
စတုတ္ထ တံခါးမုခ်၌ စောင့်	
ခြင်း	၃၆၇
လောကဝိဒ္ဓုဂုဏ်တော်အဓိပ္ပါယ်	၁၉၅
လောကုတ္တရာ တရား လျှိုဝှက်	
ထားသင့်ခြင်း	၈၆
လက်ဆောင်ဖြင့်သာ တလလုံး	
အလှူပေးနေရခြင်း	၁၈၈
လက်ဆောင်များကို ဝိသာခါထံ	
ပို့ကြခြင်း	၂၆၁
လက်နက်များ အရောင်ထွက်ကာ	
ဖွားလာသူ	၁၀၇
လက်နက်များ အလှုံ့တောက်၍	
ဖွားမြင်သောသူငယ်	၃၆၄
လက်လုပ်စား အိမ်ရှင်မဘဝ	၆၂
လယ်စောင်အမျိုးသမီးသံ	၄၇
လာဘ်များ၍ အရားအားထုတ်	
ခွင့်မရခြင်း	၈၉
လာဘ်ရကြောင်းကို ဟောသော	
ဂါထာ	၁၉၁
လှူခြင်း၌ မွေ့လျော်သော	
တေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၅၃
လှူဒါန်းရခြင်း၌ မွေ့လျော်သော	
တေဒဂ် ဝိသာခါ ရခြင်း	၂၉၄
လှူပြီးကြာပန်း ပြန်ယူမိသည့်	
အပြစ်များ	၅၅
လှူပြီးပန်းကို ယူထားရာမှ လှူ	
ပြန်ခြင်း	၄၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၈-၀]	
လှူပြီးမှ ပြန်ယူ ပြန်လှူမှု	
အတွက် မှာထားချက်	၄၈
ဝစီဒုစရိုက်ကြောင့် ခုနစ်ကြိမ်	
ရေမျှောခံရခြင်း	၃၉၇
ဝင်ရန်တံဘီလူး တတိယ တံခါး	
မုခ်၌ စောင့်ခြင်း	၃၆၇
ဝင်ရဟာဟု နတ်ဘီလူး စတုတ္ထ	
တံခါးမုခ်၌ စောင့်ခြင်း	၃၆၇
ဝါဆိုနိုင်သော ကျောင်းမျိုး	၂
ဝါဒပိုင် သပြေခက်ကို နင်းချေ	
စေခြင်း	၁၂၀
ဝါရ ၉ ပါးဖြင့် သူညတ သဘော	
ကို ဟောခြင်း	၁၆၃
ဝိဇယသုတ္တန်ကို ရူပနန္ဒာအား	
ဟောခြင်း	၉၇
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၅
ဝိညာဏ် ၆-ပါးကို အစွဲကင်းရန်	
ဟောခြင်း	၁၆၀
ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ နိကန္တိကင်းရန်	
ဟောခြင်း	၁၆၀
ဝိနယဓရ တေဒဂ် ပဋ္ဌာစာရာ-	
ထေရီ ရခြင်း	၈၁
ဝိနယဓရ တေဒဂ်ရ အဖြစ်	
ဆုတောင်းခြင်း	၆၇
ဝိပဿနာကို မနာဘူးပါ ဟူရာ၌	
မှတ်ဖွယ်	၁၆၅
ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်ဂုဏ်ကို	
ချီးကျူးသော ဂါထာ	၁၆၉
ဝိသာခနှင့် ဓမ္မဒိန္နာတို့၏ မေး-	
ဖြေ စကားများ	၈၆
ဝိသာခသူဌေး အောက်မဂ်	
သုံးပါးကို မေးခြင်း	၉၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[၀]	
ဝိသာခသူဌေးနှင့်အတူ	
သောတာပန် တည်သူပေါင်း	၈၄
ဝိသာခသူဌေး ပြဿနာမေးခြင်း	၉၁
ဝိသာခသူဌေး ဗိမ္ဗိသာရ	
မင်းကြီးနှင့် ရင်းနှီးခြင်း	၈၄
ဝိသာခသူဌေး သောတာပန်	
ဖြစ်သောနေ့	၈၄
ဝိသာခါ အရေးဆိုခြင်း	၂၆၄
ဝိသာခါအား ချီးမြှောက်ခြင်း	၂၇၆
ဝိသာခါအား ပေးသော ဥစ္စာ	
ပစ္စည်းများ	၂၅၉
ဝိသာခါ၏ ထူးခြားချက်များ	၂၇၈
ဝိသာခါ၏နောက်ပိုင်း အရေးဆို	
အောင်မြင်ပုံ	၂၇၀
ဝိသာခါ၏ ရှေးကောင်းမှု	၂၄၇
ဝိသာခါ၏ သား၊ မြေး၊ မြစ် မြ	
ဂါထာ	၂၇၇
ဝိသာခါ၏ သား သမီး မြေး	
မြစ်များ	၂၇၇
ဝိသာခါ ကျောင်းအမကြီး	
အကြောင်း	၂၄၃
ဝိသာခါ ဆု ဂ-ပါး ရခြင်း	၂၇၇
ဝိသာခါတို့ မိသားစု သာဏေတ	
မြို့ ပြောင်းနေခြင်း	၂၅၀
ဝိသာခါ ဒါယိကတေဒဂ်	
ရရှိခြင်း	၂၉၄
ဝိသာခါနှင့် ရံရွှေများ	
သောတာပန် ဖြစ်ခြင်း	၂၄၉
ဝိသာခါ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဝင်ပုံ	၂၆၀
ဝိသာသက တေဒဂ် နုကုလပိတု	
ရခြင်း	၂၃၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ-သ]	
ဝိသာသက တေဒဂ်ရ အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၂၃၁
ဝိသာသိကထူးကို နကုလ-မာတု ဆုပန်ခြင်း	၃၄၆
ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါးတို့၌ ဓမ္မာထေရီ လိမ္မာခြင်း	၃၄
ဝီရိယထက်သန်သော သောဏာ ဟု ထင်ရှားခြင်း	၁၀၁
ဝေဓနာ ၆-ပါးကို အစွဲကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၁
ဝေဓနာ ၆-ပါး၌ နိကန္တိတကျာ ကင်းရန် ဟောခြင်း	၁၆၁
ဝေယျာဝစ္စ၏ အကျိုးပြစကား	၃၀၅
ဝေယျာဝစ္စမှ သာမာဝတီကို စုံစမ်းခြင်း	၂၉၈
ဝေသာလီပြည်သူတို့အား ဂေါတမီ တရားဟောခြင်း	၁၃
ဝေဠုဝန် ဥယျာဉ်တော်ဖွဲ့ ဂီတိ ၄-ဂါထာ	၂၃
ဝတ်တရားကျေပွန်သော ပဒုမ-ဝတီ	၅၀
ဝန်ခံချက်ကိုပေးတော်မမူ ဟူသော စကားနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၀၁
သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ မိစ္ဆာအယူတို့ ဖြစ်နိုင်ခြင်း	၁၇၉
သကုလာထေရီအကြောင်း	၁၀၄
သကုလာထေရီ ဝိဗ္ဗစက္ခုက တေဒဂ်ရခြင်း	၁၀၆
သကုလာထေရီမ၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၀၄
သကုလာ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းမ-ပြုခြင်း	၁၀၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဃ]	
သကုလာရဟန်းမ အရဟတ္တဖိုလ် ရခြင်း	၁၀၆
သင်္ကန်း၏ ခေါင်းပါးခြင်း သုံးမျိုး	၁၄၂
သင်္ခါရတို့ကို လက္ခဏ ညွှတ်ဖြင့် ကြိတ်ချေဘူးခြင်း	၁၇၅
သင်္ဂဟတရား ၄-ပါး	၁၉၉
သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသူ အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၉၈
သတ္တမတခါးမုခ်၌ ဒိသာမုခ နတ်ဘိလူး စောင့်ခြင်း	၃၆၈
သတ္တဝါနှင့် စပ်သည့် အယူမှား မရှိသူ	၄၀
သတ္တဝါနှင့် စပ်သည့် အယူမှား ရှိသူ	၄၀
သတ္တဝါ ဖြစ်, မဖြစ်ကို မဟော ခြင်းအကြောင်းများ	၄၀
သတုလကာယိ မြောက်ကျွန်းသူ ကို နတ်တို့ပို့ခြင်း	၃၆၈
သတ္တုက၏ ကောက်ကျစ်သော အကြံ	၁၁၃
သတ္တုက ပြေးသွားနိုင်ချိန်ကစ၍ ခိုးယူခြင်း	၁၀၉
သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
သဒ္ဓါအဦးပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်သော ထေရီမ	၁၄၅
သဒ္ဓါအားကြီးသော တေဒဂ်ရသူ ထေရီမ	၁၄၆
သဒ္ဓါတရားအဦးပြု၍ ဝိပဿနာ ပြီးခြင်း	၁၄၅
သဒ္ဓါမိမုတ္တ တေဒဂ်ဆု တောင်းခြင်း	၁၄၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သဒ္ဓါမိမုတ္တ တေဒဂ် သိင်္ဂါလက	
မာတုထေရီ ရခြင်း	၁၄၆
သဒ္ဓါဓုရ ရဟန္တာ ထေရီမဖြစ်	
ခြင်း	၁၄၆
သဒ္ဓါလွန်ကဲသူအား ကြည်ညိုဖွယ်	
တရားဟောခြင်း	၁၄၅
သဒ္ဓါန္တေလွန်ကဲသော ထေရီမ	၁၄၅
သဒ္ဓိဋ္ဌိကဂုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
သပိတ်ခြေပြုရန် ရွှေလက်ကောက်	
လှူ၍ ပညာရှိရခြင်း	၃၀၈
သပိတ်ဖြင့် မျက်နှာသစ်ရေခပ်၍	
ပုတ္တ လှူခြင်း	၃၂၂
သပိတ်လေးလုံး တလုံးတည်းဖြစ်	
ရန် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း	၁၅၀
သဗ္ဗမေ့ကို အစွဲကင်းရန် ဟော	
ခြင်း	၁၆၃
သဗ္ဗမေ့၌ နိကန္တိကင်းရန် ဟော	
ခြင်း	၁၆၃
သမဏဂုတ္တာမင်းသမီး ဗြဟ္မစရိယ	
ဖြင့် နေခြင်း	၄၆
သမဏီမင်းသမီး မဟာနိဒါန	
သုတ္တန်ကို ဆောင်ခြင်း	၂၂
သဗ္ဗပဓာန်လုံလတေဒဂ် သောဏာ	
ရခြင်း	၁၀၃
သမာနတ္ထတာ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၉
သမာပတ်မှ ကချိန်နှင့် စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၃၈၆
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ-အဓိပ္ပါယ်	၁၉၅
သမီးဥတ္တရာ သောတာပန် ဖြစ်	
ခြင်း	၃၂၈
သရဏဂမနံ တေဒဂ် သုဇာတာ	
ရခြင်း	၂၇၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သာကေတုမြို့၏ အဓိပ္ပါယ်	၂၅၁
သာမဏေရီမအား စေခိုင်းမိ၍	
ကျွန် ဖြစ်ရခြင်း	၃၀၇
သာမာဝတီ၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၉၄
သာမာဝတီကို ဥဒေဒမင်း	
မိဖုရားမြှောက်ခြင်း	၃၀၁
သာမာဝတီ သောသကသူဌေးကြီး	
သမီး ဖြစ်ခြင်း	၃၀၀
သာမာဝတီတို့၏ ရှေးအကုသိုလ်	
ကံ	၃၁၆
သာမာဝတီတို့ ခုဋ္ဌုတ္တရာထံ တရား	
နာ ကြွခြင်း	၃၀၆
သာမာဝတီတို့တဖွဲ့လုံး သောတာ	
ပန် ဖြစ်ကြခြင်း	၃၀၅
သာမာဝတီတို့ မီးတိုက်၍ အသတ်	
ခံရခြင်း	၃၁၅
သာမာဝတီတွေ့ကြုံရသည့် အနိဋ္ဌ	
လောကခံ	၂၉၇
သာမာဝတီ မေတ္တာဝိဟာရီ	
တေဒဂ်ရခြင်း	၃၁၉
သာမာဝတီ သူဌေးသမီး	၂၉၆
သာမိစိပုဋ္ဌိပန္န ဂုဏ်တော်	
အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
သာလဝတီ ပြည့်တန်ဆာ၏	
သား ဇီဝက	၂၂၈
သာဝတ္တိနှင့် ဆုတောင်းကြား	
၄၅-ယူဇနာခရီး	၁၅၄
သာဝတ္တိပြည်သို့ကြွရန် ဘုရားရှင်	
၏ ဝန်ခံချက်ယူခြင်း	၁၅၄
သာသနာ၌ ငါးဆယ့်လေးကုဋေ	
ဖွဲ့လှူခြင်း	၁၅၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သားကိုအစွဲပြု၍ နုကုလပိတု
မည်ခြင်း ၂၃၂

သားတကျိပ်၊ သမီးတကျိပ်ရ
သော ဝိသာခါ ၂၇၇

သား နုကုလကို အစွဲပြု၍ နုကုလ
မာတု မည်ခြင်း ၂၃၂

သားသမီးတကျိပ်ရ၍ ဗဟုပုတ္တိက
သောဏာ မည်ခြင်း ၉၉

သားသုံးယောက်၏ ဘုန်းကံကို
ဇဠိလသုဋ္ဌေးကြီးစုံစမ်းခြင်း ၄၀၆

သိက္ခာကြီးသူနှင့် ငယ်သူတို့
တောင်းပန်ပုံများ ၁၀၃

သိက္ခာသုံးပါးသည် နိဗ္ဗာန်သို့
သက်ဝင်ခြင်း ၉၂

သိခီဘုရားရှင်အား ဆွမ်းဦးလှူ
သော ညီနောင်များ ၁၄၈

သိင်္ဂါလက အရပ်မျက်နှာတို့ကို
ရိုခိုးခြင်း ၁၄၅

သိင်္ဂါလက မာတု ထေရီ
အကြောင်း ၁၄၃

သိင်္ဂါလကမာတု ထေရီမ၏ ရှေး
ဆုတောင်း ၁၄၃

သိင်္ဂါလကမာတု ထေရီ သဒ္ဓါဝိ-
မုတ္တ တေဒဂ် ရခြင်း ၁၄၆

သိင်္ဂါလကမာတု နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၁၄၄

သိင်္ဂါလကမာတု ရဟန်းမ-ပြု
ခြင်း ၁၄၅

သိင်္ဂါလကမာတု သောတာပန်
ဖြစ်သော တရားပွဲ ၁၄၅

သိရိမာ ဥတ္တရာကို တောင်းပန်
ဝန်ချခြင်း ၃၃၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သိရိမာကို အငှါးထား၍ ဥတ္တရာ
ဥပုသ်စောင့်ခြင်း ၃၃၁

သိဝိတိုင်း၌ ဥမ္မာဒန္တိ ဖြစ်ခြင်း ၄၆

သီလတို့ကိုဆင်ခြင်လျက် ဥတ္တရာ
နေခြင်း ၃၃၁

သီလမရှိသော ရဟန်းဟု နတ်တို့
ပြောခြင်း ၂၁၃

သီလရှိသူ၏ တောင့်တမှု ပြည့်စုံ
ခြင်း ၁၉၄

သီလဝန္တတို့၏ ဂုဏ်ကိုသာ အာရုံ
ပြုခြင်း ၂၁၃

သီလဝန္တနှင့် ဒုဿိလ တို့အား
သဒ္ဓါတူမျှထားခြင်း ၂၁၃

သုဂတဂုဏ်တော် အဓိပ္ပာယ် ၁၉၅

သုဇာတာ ပဌမံ သရဏဂမန
တေဒဂ် ရခြင်း ၂၄၃

သုဇာတာ သူဋ္ဌေးကတော်
အကြောင်း ၂၃၈

သုဇာတာ သူဋ္ဌေးကတော်၏ ရှေး
ကောင်းမှု ၂၃၈

သုဇာတာ သောတာပန် ဖြစ်
ခြင်း ၂၄၂

သုညတ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရူပနန္ဒာ
စီးဖြန်းခြင်း ၉၇

သုညတ သဘောကို ၉-ဝါရတို့ဖြင့်
ဟောခြင်း ၁၆၃

သုတ္တဟု မှည့်ခေါ်သော အနာ
ထပိဏ် ၁၅၃

သုဓမ္မထေရီ စိတ္တသူကြွယ်ကို
တောင်းပန်ရခြင်း ၁၈၅

သုဓမ္မာ အနှစ်နှစ်သောင်း ဗြဟ္မ
စရိယကျင့်သုံးခြင်း ၈၃

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သုဓမ္မာ မည်သော ကိကိမင်းကြီး	
သမီးတော်	၇၃
သုပ္ပဋိပန္နဂုဏ်တော်အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
သုပ္ပဗုဒ္ဓမင်း၏ သမီးတော် သဒ္ဓါ	
ကစ္စာနာ	၁၂၈
သုပ္ပဝါသာ၏ ရှေးကောင်းမှု	၃၃၅
သုပ္ပဝါသာ ပဏိတဒါယိက တေဒဂ်	
ရခြင်း	၃၃၇
သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင်မင်းသမီး	
အကြောင်း	၃၃၅
သုပ္ပဝါသာ သောတာပန် ဖြစ်	
ခြင်း	၃၃၆
သုပ္ပိယာ၏ အံ့ဩလောက်သော	
ဒါန စေတနာ	၃၃၈
သုပ္ပိယာ၏ ရှေးကောင်းမှု	၃၃၇
သုပ္ပိယာဥပါသိကာအကြောင်း	၃၃၇
သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာ နောက်ဆုံး	
ဘဝ ဖြစ်ခြင်း	၃၃၈
သုပ္ပိယာ ဂိလာနုပဋ္ဌာကီ တေဒဂ်	
ရခြင်း	၃၄၂
သုပ္ပိယာ ဒါယိကာမနှင့် စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၂၈၁
သုပ္ပိယာ သောတာပန် ဖြစ်ပြီး	
ခြင်း	၃၃၈
သုမနဒေဝီ၏ အာနုဘော်	၂၄၇
သုမနနတ်မင်းကြီး ရွှေအိုးများကို	
ပေးခြင်း	၄၁၂
သုမန ပရောဏဗုဒ္ဓါအား သစ်သီး	
လှူခြင်း	၁၄၇
သုမနသုဋ္ဌေးကြီး၏သား အနာ-	
တပိဏ်	၁၅၃
သုသုမာရဂီရမြို့-အဓိပ္ပါယ်	၂၃၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သုကြွယ်ကတော်ဘဝ	၁၅၅
သုဇယ်ချင်း ပေးသော ဥပါယ်	
ကောင်း	၁၃၂
သုဋ္ဌေးအဖြစ်မှ မလျှောကျစေ	
သော ဥပါယ်ကောင်း	၁၃၂
သုဋ္ဌေးကတော် ဥက္ကဋ္ဌ သောတာ	
ပန် ဖြစ်ခြင်း	၃၂၈
သုဋ္ဌေးဆွဲရ ဖက်လာပွဲ ပုဏ္ဏသိယ	
သုဋ္ဌေး ကျင်းပခြင်း	၃၂၈
သုတပါး အပြစ်ကို မြင်လှယ်ပုံ	
ဘုရားဖော်ခြင်း	၃၉၄
သုရမ္မဋ္ဌ၏ မတုန်လှုပ်သော သဒ္ဓါ	
တရား	၂၂၆
သုရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေးအကြောင်း	၂၂၃
သုရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေး အဝေဗ္ဗပုဋ္ဌာန	
တေဒဂ်ရခြင်း	၂၂၇
သုရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေး၏ ရှေးကောင်းမှု	၂၂၃
သုရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေး နောက်ဆုံးဘဝ	
ဖြစ်ခြင်း	၂၂၄
သုရမ္မဋ္ဌသုဋ္ဌေး သောတာပန် ဖြစ်	
ခြင်း	၂၂၄
သုအပြစ်မြင်၍ ကိုယ့်အပြစ် မမြင်	
တတ်ခြင်း	၃၉၄
သေနသုကြွယ် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၃၅၆
သေနိယသုဋ္ဌေးသမီးသုဇောကာ	၂၃၈
သေမှအဆုံးသတ်မည့် ထေရ်ဂီရုဏ်	
ကို တရားသာ ဟောခြင်း	၁၅၈
သေလ ပုဏ္ဏားနှင့် ဝေနေယျတို့	
အတွက် ဒေသစာရိကြွခြင်း	၂၄၅
သေးသွယ်သောကိုယ် ရှိ၍	
ကိသာဂေါတမီ မည်ခြင်း	၁၃၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ]	
သောကဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းကို လျှောက်ခြင်း	၇၅
သောကမျက်ရည် သမုဒြာ မရ ထက် များပုံ	၇၆
သောဏကုဋိကဏ္ဍ၏ မယ်တော် နှင့် ရင်းနှီးသူ	၉၄၃
သောဏာထေရီအား ဩဘာသ တရား ဟောခြင်း	၁၀၁
သောဏာထေရီမကြီး ရေနှေးအိုး တန်ခိုးပြခြင်း	၁၀၂
သောဏာဘိက္ခုနီ အာရဒ္ဓဝိရိယ တေဒဂ်ရခြင်း	၁၀၄
သက်တော်ရှင် ဆံတော် တို့ကို စေတီ တည်ခြင်း	၁၅၁
သစ်ပင်ကိုဝိကာ လှည့်လျက် တရားအားထုတ်ခြင်း	၁၀၀
သစ်ပင်စောင့်နတ်များ စိတ္တ သူကြွယ်ထံ လာခြင်း	၁၉၃
သဲပုံ၌ သမပြေခက်စိုက်၍ ဝါဒပြိုင် သူ ရွာခြင်း	၁၁၈
သိမ်မွေ့သောတရား ခေမာထေရီ ဟောခြင်း	၃၄
သံသဂုဏ်တော် ၉-ပါး အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
သံဃာတော်၏အကျိုးဂုဏ် ၅-ပါး	၁၉၇
သံဃာတော်၏ အကြောင်းဂုဏ် ၄-ပါး	၁၉၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သံသုပဋ္ဌာက တေဒဂ် ဥဂ္ဂတ သူဌေး ရခြင်း	၂၃၃
သံသုပဋ္ဌာန တေဒဂ် ဆုတောင်း ခြင်း	၂၁၁
သုံသေဒဗေဒသားများ	၅၄
သုံးထောင်သော နတ်ဘီလူးတို့ တတိယ တံခါးမုခ်၌ စောင့် ခြင်း	၃၆၇
သုံးလကိုင် ကျောင်းရေစက်ချပွဲ ကျင်းပခြင်း	၁၅၄
သွားကွာတဂုဏ်တော် အဓိပ္ပါယ်	၁၉၆
သွေးစက်၌ သံသေဒဗ တည်ခြင်း	၅၄
[ဟ]	
ဟတ္ထကာဠကအလောင်း ဗျာ ဒိတ် ခံရခြင်း	၁၉၈
ဟတ္ထကာဠက ပရိသသင်္ဂဏန တေဒဂ် ရခြင်း	၁၉၈
ဟတ္ထကာဠကေ သီတင်းသည် အကြောင်း	၁၉၇
ဟတ္ထကာဠက သီတင်းသည်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၉၇
ဟတ္ထကံ=လက်အမှုလှူဒါန်းခြင်း	၅
ဟတ္ထိဂါမအရပ်သို့ ဘုရားရောက် တော်မူခြင်း	၂၁၂

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ ဒုတိယပိုင်း
မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ် ပြီး၏။

